

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΣΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

Σ. ΠΟΛΥΖΟΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2010

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 8045/1
Ημερ. Εισ.: 17-02-2010
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2010
ΠΑΠ

Στην Μητέρα μου...

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε μία κοινωνία όπου η ανισότητα στην κατανομή του πλούτου μεταξύ ανεπτυγμένων και μη περιοχών γίνονται ολοένα και περισσότερο εμφανείς, με πολλαπλές επιπτώσεις, καθίσταται όλο και περισσότερο επιτακτική η ανάγκη για την βελτίωση του επιπέδου ζωής εκείνων ακριβώς των ατόμων τα οποία και διαβιούν στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Η συνειδητοποίηση των έντονων οικονομικών και κατ' επέκταση κοινωνικών προβλημάτων τα οποία δημιουργεί η ύπαρξη των ανισοτήτων, οδήγησε σε μία σειρά «πειραματισμών» σε κοινωνικά και πολιτικά συστήματα που καθόριζαν τον τρόπο μέσω του οποίου καθίστατο δυνατή η επίτευξη αυτής της ισορροπίας, ανάμεσα στις διάφορες περιοχές. Από ένα σύστημα πλήρους σχεδιασμού της ανάπτυξης, όπως στις κοινωνίες του Υπαρκτού Σοσιαλισμού, μεταβαίνουμε σήμερα σε ένα σύστημα όπου το κεφάλαιο και ιδιαιτέρως η προσέλκυση αυτού, παίζουν βαρύνοντα ρόλο κατά την διαδικασία της ανάπτυξης.

Το γεγονός αυτό υπήρξε το έναυσμα δημιουργίας μίας πολιτικής κινήτρων για την προσέλκυση του κεφαλαίου σε περιοχές στις οποίες υπό άλλες συνθήκες, με προεξέχοντα τον μηχανισμό της αγοράς, δεν θα πήγαινε. Διαμορφώνοντας εν συνεχεία το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής πρωτοστάτησαν, δημιουργώντας μία πολιτική με απώτερο στόχο τον επηρεασμό του τύπου εγκατάστασης δραστηριοτήτων. Αιχμή του δόρατος αυτής της πολιτικής απετέλεσαν τα διαμορφούμενα και αναπροσαρμοζόμενα διαρκώς στο μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο, επενδυτικά κίνητρα. Στην χώρα μας η ανάγκη για την άσκηση μίας τέτοιας πολιτικής ξεκίνησε κατά τα μέσα της δεκαετίας του '50, με μία μακροχρόνια πορεία διαμόρφωσής της η οποία και άρχισε να αποκρυσταλλώνεται, την εποχή της ένταξης της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ.

Αντικείμενο της παρούσης αυτής διπλωματικής εργασίας είναι η αξιολόγηση αυτού ακριβώς του θεσμικού πλαισίου την τελευταία 30ετία, μίας σειράς Ευρωπαϊκών προγραμμάτων, των διαχρονικών τους μεταβολών αλλά και μέσω των αποτελεσμάτων εφαρμογής τους, η αξιολόγηση της γενικότερης συμβολής τους στους στόχους που κλήθηκαν να επιτεύξουν, μία ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη.

ABSTRACT

In a society where the inequalities of wealth distribution between developed and less developed regions become more and more obvious, with multiple consequences, the need for life improvement of individuals who live in less developed regions, becomes more imperative. The realization of the economic and social problems that these inequalities generate, led to “experimentations” on social and political systems, which define the way for the achievement of balance among regions. By a system of complete planning of growth, such as the socialistic societies, we are moving to a system where the capital and its attraction play an important role at growth procedures.

This fact was the reason for the creation of a motivation policy for the capital attraction in regions, where in other conditions, with prominent the market, this capital wouldn't have been attracted. The countries of Europe and the United States of America have modulated the appropriate legal framework and played a leading role, by creating a policy to influence the location of installation of activities. The pike of this policy were the continuously formed investing incentives, in the changing economic environment. In our country, the need of such a policy came out in the middle of 50's, with a long-lasting process, that began to be crystallized when Greece integrated in the European Union.

The object of the present study is to evaluate the legal framework of this policy during the last 30 years, the European Programmes, their diachronic changes and the results of their application, and their contribution in achieving the objectives for a balanced economic growth.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η εκπόνηση της διπλωματικής αυτής εργασίας στηρίχθηκε στην καθοδήγηση και τις συμβουλές του επιβλέπων καθηγητή κ. Σ. Πολύζου, καθώς και στην αμέριστη και συνεχή βοήθεια την οποία και παρείχε. Επιπλέον σημαντική υπήρξε η συμβολή του Προϊσταμένου του Τμήματος Αξιοποίησης Δεδομένων και Δημοσιότητας Ο.Π.Σ. κ. Σ. Σινανίδη, προκειμένου για την απόκτηση στοιχείων επενδύσεων, καθώς και των κ. Χ. Χατζηδάκη και Σ. Τιτάκη, οι οποίοι και επέδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, τόσο για την αποστολή των στοιχείων, όσο και για το θέμα της παρούσης διπλωματικής, συζητώντας και συμβουλευόντας επί του αντικειμένου.

Ειδικές ευχαριστίες στον κ. Αθ. Ζιάκα, Οικονομολόγο του Τμήματος Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης, στην Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ο οποίος και βοήθησε στην εύρεση στοιχείων επενδύσεων και στην επαφή μου με διάφορους φορείς.

Ευχαριστώ επίσης τις κ. Ε. Παπαϊωάννου, Διευθύντρια Εκδόσεως του Περιοδικού «Επιλογή» και Α. Ζιόγκα, υπάλληλο της εταιρίας παροχής στατιστικών στοιχείων Allmedia, με την συνεργασία του Περιοδικού «Επιλογή», για τις κατευθύνσεις τις οποίες και μου έδωσαν προκειμένου για την εξεύρεση στοιχείων επενδύσεων.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω το στενό οικογενειακό μου περιβάλλον και ιδιαίτερα τον αδερφό μου Πατήρ Ν. Παπαϊωάννου, την γυναίκα αυτού κ. Σ. Κασιδόκωστα και την μητέρα μου κ. Ι. Σπύρου, για την πολλαπλή στήριξη την οποία και παρείχαν καθ' όλη την διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας, την Μηχανικό Χ.Π.Π.Α. και συνοδοιπόρο για αρκετά χρόνια στην ζωή μου, Θ. Παγκαρλιώτα καθώς και τον εργοδότη μου κατά τα τελευταία έτη κ. Α. Μπασαγιάννη, για την κατανόηση την οποία και επέδειξε προκειμένου ασχοληθώ το παρόν διάστημα αποκλειστικά με την ολοκλήρωση της παρούσης εργασίας, αλλά και όλους τους φίλους και φίλες οι οποίοι και απετέλεσαν «κίνητρο» για την εκπόνηση αυτής.

Φ. Παπαϊωάννου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	5
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	6
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	9
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΧΑΡΤΩΝ	10
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ	13
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ	17
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	19
2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	21
2.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	21
2.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	22
2.3 ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	24
3. ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	27
3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ.....	27
3.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	27
3.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	29
3.3.1 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ THUNEN	30
3.3.2 Η ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ – Η ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	32
3.3.2.1 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – WEBER.....	32
3.3.2.2 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ – CHRISTALLER	34
3.3.2.3 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	36
3.3.2.4 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ	38
3.3.2.5 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	39
3.3.3 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – FERROUX	40
3.3.4 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	41
3.3.5 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	42
3.3.6 ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ.....	44
4. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ	48
4.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ.....	51
4.1.1 ΠΡΩΤΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ.....	52
4.1.1.1 ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ.....	53
4.1.1.2 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 289/76.....	59
4.1.1.3 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 849/78.....	61
4.1.1.4 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1116/81.....	65
4.1.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1982 ΕΩΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ	72
4.1.2.1 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1262/82.....	72
4.1.2.2 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1892/90.....	81
4.1.2.3 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 2234/94.....	90
4.1.2.4 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 2601/98.....	96
4.1.2.5 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 3299/04.....	111
4.2 ΚΙΝΗΤΡΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ – ΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	125

4.2.1 ΤΟ 1 ^Ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (Α' Κ.Π.Σ.)	127
4.2.2 ΤΟ 2 ^Ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (Β' Κ.Π.Σ.).....	127
4.2.2.1 ΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (Π.Ε.Π.)	128
4.2.2.2 Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ Μ.Μ.Ε. (Κ.Π. – Μ.Μ.Ε.).....	129
4.2.2.3 ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ (Ε.Π.Β.)	130
4.2.3 ΤΟ 3 ^Ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (Γ' Κ.Π.Σ.).....	131
4.2.3.1 ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (Ε.Π.Α.Ν.)	132
4.3 ΚΙΝΗΤΡΑ ΜΕΣΩ ΑΛΛΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	134
4.3.1 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΒΙ.ΠΕ.).....	134
4.3.2 Η ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Φ.Κ.Ε.).....	134
4.3.3 ΟΙ ΜΕΙΩΜΕΝΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	135
4.3.4 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ	135
4.3.5 ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 84/84	136
4.3.6 Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Ο.Ο.Α.Ε.)	136
4.3.7 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ	136
5. ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	138
5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	138
5.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ	141
5.2.1 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1983 – 1990.....	141
5.2.1.1 ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	141
5.2.1.2 ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	148
5.2.1.3 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	155
5.2.1.4 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	168
5.2.2 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1991 – 1998.....	171
5.2.2.1 ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	171
5.2.2.2 ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	178
5.2.2.3 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	185
5.2.2.4 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	198
5.2.3 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2000 – 2004.....	201
5.2.3.1 ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	201
5.2.4 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2005 – 2008.....	208
5.2.4.1 ΥΠΟΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΤΩΝ 2005 - 2006.....	209
5.2.4.2 ΥΠΟΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΤΩΝ 2007 - 2008.....	216
5.2.4.3 ΣΥΝΟΛΙΚΟΤΕΡΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2005 – 2008 ...	223
5.3 ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ.....	241
5.3.1 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1989 - 1993	241
5.3.2 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1994 – 1999.....	243
5.3.3 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2000 - 2006	246
5.3.3.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΝΟΜΟΥ	250
5.3.4 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007 - 2013	266
5.4 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ	269
5.4.1 ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	269
5.4.2 ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	276

5.4.3 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	290
5.4.4 ΧΩΡΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ	296
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	300
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	306
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	310

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Ιεραρχική κατανομή πόλεων ανάλογα με την τάξη μεγέθους	35
Διάγραμμα 2: Κατανομή της αγοράς κατά Losch.....	37
Διάγραμμα 3: Γραφική απεικόνιση, σε επίπεδο Περιφερειών του Πίνακα 68 ..	272
Διάγραμμα 4: Διαχρονική κατανομή του ποσοστού συμμετοχής εκάστου Νομού επί των συνολικών επενδύσεων, για κάθε χρονική περίοδο εφαρμογής των αναπτυξιακών νόμων	275
Διάγραμμα 5: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1262/82 με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.	291
Διάγραμμα 6: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1892/90 με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.	293
Διάγραμμα 7: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 2601/98 με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.	294
Διάγραμμα 8: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 3299/04 (Α' φάση) με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.	295
Διάγραμμα 9: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 3299/04 (Β' φάση – Ν. 3522/06) με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.	296

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Περιοχές κινήτρων του Ν. 1078/71	55
Χάρτης 2: Περιοχές κινήτρων του Ν. 1312/72	57
Χάρτης 3: Περιοχές κινήτρων του Ν. 289/76	60
Χάρτης 4: Περιοχές κινήτρων του Ν. 849/78	62
Χάρτης 5: Περιοχές κινήτρων του Ν. 1262/82	74
Χάρτης 6: Περιοχές κινήτρων του Ν. 1892/90	83
Χάρτης 7: Περιοχές κινήτρων του Ν. 2601/98 κατά την χρονική στιγμή της ψήφισής του.	99
Χάρτης 8: Περιοχές κινήτρων του Ν. 3299/04	113
Χάρτης 9: Περιοχές κινήτρων του Ν. 3522/06	125
Χάρτης 10: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1262/82	144
Χάρτης 11: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1262/82	146
Χάρτης 12: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1262/82	148
Χάρτης 13: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης ανά θέση εργασίας, επενδύσεων του Ν. 1262/82	151
Χάρτης 14: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση, επενδύσεων του Ν. 1262/82	153
Χάρτης 15: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά άνεργο κάτοικο εκάστου Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82	155
Χάρτης 16: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82	158
Χάρτης 17: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82	162
Χάρτης 18: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82	165
Χάρτης 19: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του τομέα του Τουρισμού σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82	168
Χάρτης 20: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1892/90	174
Χάρτης 21: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1892/90	176
Χάρτης 22: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1892/90	178
Χάρτης 23: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης ανά νέα θέση εργασίας, επενδύσεων του Ν. 1892/90	181
Χάρτης 24: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση, επενδύσεων του Ν. 1892/90	183
Χάρτης 25: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά άνεργο κάτοικο εκάστου Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90	185
Χάρτης 26: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90	188
Χάρτης 27: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90	191

Χάρτης 28: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90	195
Χάρτης 29: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του τομέα του Τουρισμού σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90	198
Χάρτης 30: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 2601/98 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.	204
Χάρτης 31: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 2601/98 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.	206
Χάρτης 32: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 2601/98 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.	208
Χάρτης 33: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων Α' φάσης εφαρμογής Ν. 3299/04 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.	212
Χάρτης 34: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων Α' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.	214
Χάρτης 35: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων Α' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.	216
Χάρτης 36: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων Β' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 (Ν. 3522/06) και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.	219
Χάρτης 37: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων Β' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 (Ν. 3522/06) και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.	221
Χάρτης 38: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων Β' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 (Ν. 3522/06) και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.	222
Χάρτης 39: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης ανά θέση εργασίας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση) σε επίπεδο Περιφερειών.....	228
Χάρτης 40: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση), σε επίπεδο Περιφερειών.....	231
Χάρτης 41: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας για κάθε άνεργο κάτοικο της περιοχής, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση) σε επίπεδο Περιφερειών.....	232
Χάρτης 42: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση).....	234
Χάρτης 43: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση).....	236
Χάρτης 44: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση).....	238
Χάρτης 45: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του τομέα του Τουρισμού σε επίπεδο Περιφέρειας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση).....	240

Χάρτης 46: Χαρτογραφική κλιμάκωση του κατά κεφαλήν ύψους επενδύσεων στα πλαίσια του Α' Κ.Π.Σ., σε επίπεδο Περιφέρειας	243
Χάρτης 47: Χαρτογραφική κλιμάκωση του κατά κεφαλήν ύψους επενδύσεων στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ., σε επίπεδο Περιφέρειας	245
Χάρτης 48: Χαρτογραφική κλιμάκωση του κατά κεφαλήν ύψους επενδύσεων στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ., σε επίπεδο Περιφέρειας	248
Χάρτης 49: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επιχορήγησης, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.	253
Χάρτης 50: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επιχορήγησης, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.	254
Χάρτης 51: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επιχορήγησης στην κατηγορία των ιδιωτικών επενδύσεων γενικά, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.	259
Χάρτης 52: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επιχορήγησης στην κατηγορία των ιδιωτικών επενδύσεων γενικά, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.	260
Χάρτης 53: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επιχορήγησης στην κατηγορία του Τουρισμού, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.	264
Χάρτης 54: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επιχορήγησης στην κατηγορία του Τουρισμού, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.	265
Χάρτης 55: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επιχορήγησης στα πλαίσια του Ε.Σ.Π.Α.	269
Χάρτης 56: Χαρτογραφική απεικόνιση μεταβολής στην σχετική θέση κατάταξης Νομών, με βάση το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης, κατά την μετάβαση από τον Ν. 1262/82 στον Ν. 1892/90	281
Χάρτης 57: Χαρτογραφική απεικόνιση μεταβολής στην σχετική θέση κατάταξης Νομών, με βάση το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης, κατά την μετάβαση από τον Ν. 1892/90 στον Ν. 2601/98	285
Χάρτης 58: Χαρτογραφική απεικόνιση μεταβολής στην σχετική θέση κατάταξης Νομών, με βάση το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης, κατά την μετάβαση από τον Ν. 2601/98 στον Ν. 3299/04	288

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Ποσοστό προσαύξησης των συντελεστών τακτικών αποσβέσεων ανά Περιοχή του Ν. 1078/71.....	56
Πίνακας 2: Ανώτατα ποσοστά δανειακών ενισχύσεων ανά Περιοχή του Ν. 849/78.....	62
Πίνακας 3: Μονάδες επιδότησης επιτοκίου ανά Περιοχή του Ν. 849/78.....	63
Πίνακας 4: Ανώτατα ποσοστά δανειακών ενισχύσεων σύμφωνα με την Π.Υ.Σ. 40.....	64
Πίνακας 5: Ανώτατα ποσοστά κεφαλαιακών ενισχύσεων ανά Περιοχή του Ν. 1116/81.....	67
Πίνακας 6: Ανώτατα ποσοστά επιχορηγήσεων ανά Περιοχή και δραστηριότητα του Ν. 1116/81.....	68
Πίνακας 7: Ανώτατα ποσοστά επιδότησης επιτοκίου ανά Περιοχή του Ν. 1116/81.....	69
Πίνακας 8: Ποσοστά αφορολόγητων εκπτώσεων ανά Περιοχή του Ν. 1116/81.....	69
Πίνακας 9: Ποσοστά προσαύξησης των τακτικών αποσβέσεων ανά Περιοχή του Ν. 1116/81.....	70
Πίνακας 10: Ελάχιστα ύψη επενδύσεων κατά δραστηριότητα του Ν. 1116/81 ..	71
Πίνακας 11: Ανώτατα ποσοστά επιχορηγήσεων ανά Περιοχή του Ν. 1262/82 ..	75
Πίνακας 12: Κατώτερα ποσοστά ίδιας συμμετοχής ανά Περιοχή του Ν. 1262/82 ..	76
Πίνακας 13: Ποσοστά αφορολόγητων εκπτώσεων ανά Περιοχή του Ν. 1262/82 ..	77
Πίνακας 14: Ποσοστά προσαύξησης των τακτικών αποσβέσεων ανά Περιοχή του Ν. 1262/82 ..	78
Πίνακας 15: Ανώτατα ποσοστά επιχορήγησης ειδικών επενδύσεων ανά Περιοχή του Ν. 1892/90 ..	81
Πίνακας 16: Ελάχιστα ύψη επενδύσεων ανά είδος επενδυτικού προγράμματος του Ν. 1892/90 ..	84
Πίνακας 17: Ανώτατα ποσοστά επιχορηγήσεων ανά Περιοχή του Ν. 1892/90 ..	85
Πίνακας 18: Κατώτερα ποσοστά ίδιας συμμετοχής ανά Περιοχή του Ν. 1892/90 ..	85
Πίνακας 19: Ποσοστά αφορολόγητων εκπτώσεων ανά Περιοχή, πλην τουριστικών του Ν. 1892/90 ..	86
Πίνακας 20: Ποσοστά αυξημένων αποσβέσεων ανά Περιοχή του Ν. 1892/90 ..	86
Πίνακας 21: Κατώτερα ποσοστά ίδιας συμμετοχής ανά Περιοχή του Ν. 2234/94 ..	93
Πίνακας 22: Ποσοστά επιχορήγησης, επιδότησης τόκων και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης ανά Περιοχή του Ν. 2601/98 για νέους φορείς ..	100
Πίνακας 23: Ποσοστά επιδότησης τόκων και φορολογικής απαλλαγής ανά Περιοχή του Ν. 2601/98 για νέους φορείς ..	101
Πίνακας 24: Ποσοστά επιδότησης τόκων και φορολογικής απαλλαγής ανά Περιοχή του Ν. 2601/98 για παλαιούς φορείς ..	101
Πίνακας 25: Ποσοστά επιχορήγησης, επιδότησης επιτοκίου και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης για ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων ανά Περιοχή του Ν. 2601/98.....	102
Πίνακας 26: Ποσοστά φορολογικής απαλλαγής και επιδότησης τόκων για ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων ανά Περιοχή του Ν. 2601/98 ..	102

Πίνακας 27: Ποσοστά επιχορήγησης, επιδότησης τόκων και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης για επενδύσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού του άρθρου 3 παρ. 1, ανά Περιοχή του Ν. 2601/98	103
Πίνακας 28: Ποσοστά φορολογικής απαλλαγής και επιδότησης των τόκων για επενδύσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού του Άρθρου 3 παρ. 1, ανά Περιοχή του Ν. 2601/98.....	103
Πίνακας 29: Ποσοστά επιχορήγησης, επιδότησης τόκων και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης Κέντρων Επιχειρηματικής Δράσης και Εταιρειών Διεθνούς Εμπορίου του Ν. 2601/98.....	105
Πίνακας 30: Ποσοστά επιχορήγησης ή και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης κατά κατηγορία επένδυσης και κατά περιοχή του Ν. 3299/04	114
Πίνακας 31: Ποσοστά φορολογικής απαλλαγής κατά κατηγορία επένδυσης και περιοχή του Ν. 3299/04.....	115
Πίνακας 32: Ποσοστά επιχορήγησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης κατά κατηγορία επένδυσης και περιοχή του Ν. 3299/04	115
Πίνακας 33: Αναπτυξιακά Προγράμματα στην Ελλάδα περιόδου 1986 – 2006 σύμφωνα με τις αρχικές εγκριτικές αποφάσεις.....	127
Πίνακας 34: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και το μέσο ύψος επένδυσης Ν. 1262/82.....	142
Πίνακας 35: Φθίνουσα κατάταξη Νομών της χώρας σε σχέση με το μέσο ύψος επένδυσης ανά νέα θέση εργασίας, τις νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση και τις νέες θέσεις εργασίας για κάθε άνεργο Ν. 1262/82	149
Πίνακας 36: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1262/82, σε επίπεδο Νομού και χώρας	156
Πίνακας 37: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1262/82, σε επίπεδο Νομού και χώρας	160
Πίνακας 38: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1262/82, σε επίπεδο Νομού και χώρας	163
Πίνακας 39: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Τουρισμού επενδύσεων του Ν. 1262/82, σε επίπεδο Νομού και χώρας.....	166
Πίνακας 40: Ποσοστό συμμετοχής, μέσο ποσοστό Νομού και κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης για κάθε Περιοχή του Ν. 1262/82	169
Πίνακας 41: Χωρική κατανομή επενδύσεων ύψους άνω των 500 εκ. δρχ. κατά τομέα παραγωγής του Ν. 1262/82.....	170
Πίνακας 42: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και το μέσο ύψος επένδυσης Ν. 1892/90.....	172
Πίνακας 43: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με το μέσο ύψος επένδυσης ανά θέση εργασίας, τις νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση και τις νέες θέσεις εργασίας για κάθε άνεργο Ν. 1892/90	179
Πίνακας 44: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1892/90, σε επίπεδο Νομού και χώρας	186
Πίνακας 45: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1892/90, σε επίπεδο Νομού και χώρας	189

Πίνακας 46: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1892/90, σε επίπεδο Νομού και χώρας	192
Πίνακας 47: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του τουρισμού στον Ν. 1892/90, σε επίπεδο Νομού και χώρας	196
Πίνακας 48: Ποσοστό συμμετοχής, μέσο ποσοστό Νομού και κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης για κάθε Περιοχή του Ν. 1892/90	199
Πίνακας 49: Χωρική κατανομή επενδύσεων ύψους άνω των 500 εκ. δρχ. κατά τομέα παραγωγής του Ν. 1892/90.....	200
Πίνακας 50: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων, και το μέσο ύψος επένδυσης, εγκεκριμένων επενδύσεων του Ν. 2601/98 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ. (Περίοδος 2000 – 23.12.2004).	202
Πίνακας 51: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και το μέσο ύψος επένδυσης, εγκεκριμένων επενδύσεων του Ν. 3299/04 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ. (Περίοδος 24.12.2004 – 22.12.2006).....	210
Πίνακας 52: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και το μέσο ύψος επένδυσης, εγκεκριμένων επενδύσεων του Ν. 3522/06 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ. (Περίοδος 23.12.2006 - 2008).....	217
Πίνακας 53: Φθίνουσα κατάταξη των Περιφερειών της χώρας με βάση τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων του Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)	223
Πίνακας 54: Φθίνουσα κατάταξη των Περιφερειών της χώρας με βάση το μέσο ύψος επένδυσης ανά επενδυτικό σχέδιο και ανά νέα θέση εργασίας του Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)	226
Πίνακας 55: Φθίνουσα κατάταξη των Περιφερειών της χώρας με βάση τις νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση και τις «προτεινόμενες» θέσεις εργασίας για κάθε άνεργο, Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)	229
Πίνακας 56: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση το ποσοστό συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)	233
Πίνακας 57: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση το ποσοστό συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)	235
Πίνακας 58: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση το ποσοστό συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)	237
Πίνακας 59: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση το ποσοστό συμμετοχής του τομέα του Τουρισμού σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007).....	239
Πίνακας 60: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων στα πλαίσια του Α' Κ.Π.Σ.....	241
Πίνακας 61: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ.....	244
Πίνακας 62: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων στα Πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.	246

Πίνακας 63: Μεταβολή της σχετικής θέσης στην κατάταξη των Περιφερειών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων για τα Α', Β' και Γ' Κ.Π.Σ.....	249
Πίνακας 64: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επιχορηγήσεων του Γ' Κ.Π.Σ.	251
Πίνακας 65: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επιχορηγήσεων του Γ' Κ.Π.Σ. στις Ιδιωτικές Επενδύσεις (γενικά)	257
Πίνακας 66: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επιχορηγήσεων του Γ' Κ.Π.Σ. στον Τουρισμό.....	262
Πίνακας 67: Χωρική κατανομή των πόρων του Ε.Σ.Π.Α. κατά άξονα προτεραιότητας	267
Πίνακας 68: Ποσοστά συμμετοχής του ύψους επενδύσεων κάθε Νομού στο σύνολο της χώρας.....	271
Πίνακας 69: Θέσεις κατατάξεως Νομών της χώρας και μεταβολή αυτών διαχρονικά σε σχέση με τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων για κάθε Αναπτυξιακό Νόμο	277
Πίνακας 70: Φθίνουσα κατάταξη Νομών της χώρας ως προς την μεταβολή σε σχέση με τις θέσεις κατάταξής τους για κάθε μεταβατική περίοδο.....	278
Πίνακας 71: Τιμές του συντελεστή Gini – Hirschman ανά περίπτωση.....	297

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	ΕΡΜΗΝΕΙΑ
Α.Ε.	Ανώνυμη Εταιρεία
Α.Ε.Ι.	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Α.Ν.	Αναπτυξιακός Νόμος
ΑρΒΑ	Άτομα με Ειδικές Ανάγκες
Α.Τ.Ε.	Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος
Β.Δ.	Βασιλικό Διάταγμα
ΒΙ.ΠΕ.	Βιομηχανικές Περιοχές
ΒΙΟ.ΠΑ.	Βιοτεχνικά Πάρκα
Β.Ε.ΠΕ.	Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές
Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.	Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας
Γ.Ο.Κ.	Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός
Δ.Α.Α.	Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης
Ε.Β.Ε.Α.	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών
Ε.Γ.Τ.Π.Ε.	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ.	Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας
Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.	Ελληνικός Οργανισμός Μικρών Μεσαίων Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας
Ε.Π.Α.Ν.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας
Ε.Π.Β.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βιομηχανίας
Ε.Π.Ε.	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
Ε.Τ.Β.Α.	Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως
Ε.Τ.Π.Α.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Ε.Σ.Π.Α.	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
Ε.Σ.Ο.Α.Β.	Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης Βαλκανίων
Ε.Υ.Δ.	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Ε.Φ.Δ.	Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης
Ι.Κ.Α.	Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφάλισης
Κ.Β.Σ.	Κώδικας Βιβλίων & Στοιχείων
Κ.Π. – Μ.Μ.Ε.	Κοινοτική Πρωτοβουλία Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
Κ.Π.Σ.	Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης
Κ.Υ.Α.	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Μ.Α.Δ.	Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης
Μ.Μ.Ε.	Μικρές & Μεσαίες Επιχειρήσεις
Μ.Ο.Π.	Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα
Ν.Δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
Ο.Α.Ε.Δ.	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
Ο.Ν.Ε.	Οικονομική Νομισματική Ένωση
Ο.Ο.Α.Ε	Οργανισμός Οικονομικής Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων
Ο.Π.Σ.	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Πα.Σο.Κ	Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα
Π.Γ.Ε.	Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Ε.Π.	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
Π.Ο.Π.	Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης
Π.Ο.Τ.Α.	Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης
Π.Υ.Σ.	Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου
Σ.Δ.Ε.Α.	Σύνθετος Δείκτης Ευημερίας και Ανάπτυξης
Τ.Ε.Ι.	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

ΥΠ.ΑΝ.	Υπουργείο Ανάπτυξης
ΥΠ.ΕΘ.Ο.	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
Φ.Κ.Ε.	Φόρος Κύκλου Εργασιών
Φ.Π.Α.	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
Χ.Μ.Π.Α	Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού Αλιείας
F.E.O.G.A.	Fonds Europeen d'Orientation et de Garantie Agricole (European Agricultural Guidance & Guarantee Fund)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι επενδύσεις αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες ανάπτυξης, εφόσον διαμέσου αυτών επιτυγχάνεται η κινητοποίηση, ο συνδυασμός και η αξιοποίηση όλων των συντελεστών της παραγωγής. Η υλοποίηση όμως αποδοτικών επενδύσεων προϋποθέτει μία σωστή, από κάθε άποψη, αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων, ιδιαίτερα μέσα στα πλαίσια της πολιτικής κινήτρων.

Ως επένδυση νοείται μία πολυσύνθετη δραστηριότητα που αναλαμβάνει κάποιος επιχειρηματικός φορέας (επενδυτής) και απαιτεί μία σειρά καλά σχεδιασμένων αποφάσεων και ενεργειών διάθεσης σπανίων πόρων (κόστος), προκειμένου να δημιουργηθεί, σε επιλεγμένη θέση, μία νέα παραγωγική μονάδα ή να επεκταθεί μία υφιστάμενη, έχοντας ορισμένο χρόνο ζωής και παράγοντας αγαθά ή υπηρεσίες (Θεοφανίδης, 1987).

Κατά την επιλογή και την αξιολόγηση ενός σχεδίου επένδυσης, καλό είναι να εξετάζεται κατά πόσον αυτό συμβάλλει στην βελτίωση της κατανομής των εθνικών πόρων, στην επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου του εθνικού προϊόντος, αλλά και σε παράγοντες περισσότερο κοινωνικούς, όπως η δικαιότερη διανομή του εισοδήματος και η παραγωγή κοινωνικά επιθυμητών αγαθών, ιδιαίτερα όταν το σχέδιο αυτό υλοποιείται από μη ιδιωτικούς φορείς. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις εξασφαλίζεται η εμπορική βιωσιμότητα του επενδυτικού σχεδίου.

Οι επενδύσεις αποτελούν προσθήκη στο απόθεμα του κεφαλαίου μιας οικονομίας, ενώ λόγω του ρόλου τον οποίο και διαδραματίζουν στη διαμόρφωση της τελικής αξίας των προϊόντων, αποτελούν σημαντικό παράγοντα οικονομικής μεγέθυνσης και συμβάλλουν στην σταθερότητα της οικονομίας. Η σημασία των επενδύσεων στην οικονομική ανάπτυξη, δεδομένου του κοινωνικού αιτήματος για αύξηση της οικονομικής ευημερίας, έγκειται στο γεγονός ότι αυτές αποτελούν τον κεντρικό αγωγό για την αύξηση της ροής αγαθών και υπηρεσιών, διευρύνοντας την παραγωγική δυναμικότητα της οικονομίας. Συμβάλλουν δε στην προαγωγή, μεταφορά και ενσωμάτωση της τεχνολογικής προόδου αλλά και δημιουργώντας πολλαπλές ευκαιρίες απασχόλησης, αποτελούν μείζονα παράγοντα για την διατήρηση της συνοχής του κοινωνικού ιστού.

Ωστόσο η πραγματοποίηση επενδύσεων απαιτεί μεταξύ άλλων μία καλή έρευνα αγοράς, την διερεύνηση του τόπου εγκατάστασης και την ανεύρεση του κατάλληλου

προσωπικού, με κυριότερο όλων την εξεύρεση του απαραίτητου χρηματικού κεφαλαίου για την χρηματοδότηση της επένδυσης.

Έχοντας συνειδητοποιήσει την σημασία των επενδύσεων, πολλές χώρες στην προσπάθειά τους να επιταχύνουν τους ρυθμούς ανάπτυξης ή και να κατορθώσουν μία διαφορετική χωρική κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων, έχουν δημιουργήσει μία σειρά εργαλείων με την μορφή άμεσων ή έμμεσων κινήτρων για ενίσχυση και ενδυνάμωση των επενδυτικών πρωτοβουλιών.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ως οικονομική ανάπτυξη νοείται η διαδικασία κατά την οποία το πραγματικό κατά κεφαλήν εισόδημα μίας χώρας αυξάνεται κατά την διάρκεια μίας μακράς χρονικής περιόδου, υπό την προϋπόθεση της ταυτόχρονης ανόδου στο επίπεδο κοινωνικής ευημερίας. Μεγάλη σημασία αποδίδεται στην έννοια της λέξης «διαδικασία», η οποία δηλώνει την ανάγκη διαχρονικότητας της ανάπτυξης, γιατί εκείνο που έχει σημασία είναι μία παρατεταμένη αύξηση του πραγματικού εισοδήματος και όχι απλώς μία αύξηση κατά την διάρκεια μίας σύντομης χρονικής περιόδου (Σκούντζος, 1990).

Η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης εντάσσεται στην ευρύτερη έννοια της γενικής ανάπτυξης μίας χώρας, η οποία περιλαμβάνει την κοινωνική, πολιτική, οικονομική, διοικητική αλλά και όλες εκείνες της μορφές ανάπτυξης που συμβάλλουν στην συνεχή άνοδο της ποιότητας ζωής της κοινωνίας. Γίνεται λοιπόν προφανής η συμβολή του οικονομικού παράγοντα, με την μόνη διαφορά πως πολλές φορές οι πολιτικές, κοινωνικές και λοιπές μορφές ανάπτυξης επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη και εν συνεχεία επηρεάζονται από αυτήν (Σκούντζος, 1990).

Εφόσον το ενδιαφέρον για την ανάπτυξη μίας χώρας προέρχεται από την επιθυμία για άνοδο του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού, πρωταρχικός σκοπός της θα πρέπει να εκληφθεί η αύξηση του πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος μάλλον, παρά η αύξηση του πραγματικού εθνικού εισοδήματος, η οποία ενδεχομένως να μην είχε ως αποτέλεσμα και άνοδο του βιοτικού επιπέδου. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου με την κοινωνική ευημερία την οποία συνεπάγεται, νοείται ως παράλληλη επίτευξη και ορισμένων άλλων στόχων μεταξύ των οποίων η δικαιότερη διανομή του εισοδήματος, η αύξηση της απασχόλησης και η άνοδος των επιπέδων υγείας και εκπαίδευσης. Το ζητούμενο επομένως δεν είναι μία κατάσταση οικονομικής μεγέθυνσης που σημαίνει απλώς ποσοτικές αυξήσεις στο κατά κεφαλήν εθνικό προϊόν. Παρά τις μεγάλες διαφορές οι οποίες υπάρχουν ανάμεσα στις δύο αυτές έννοιες, δεν βρίσκονται απαραίτητα σε σύγκρουση η μία με την άλλη. Η ποσοτική αύξηση του εθνικού προϊόντος διευκολύνει την ανάπτυξη, ωστόσο αποτελεί αναγκαία αλλά όχι και ικανή συνθήκη για αυτήν (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

Η αύξηση των συντελεστών παραγωγής ή η μεταβολή των συνδυασμών με τους οποίους αυτοί χρησιμοποιούνται, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την άνοδο της παραγωγικής δυναμικότητας και κατά συνέπεια την έναρξη της διαδικασίας

οικονομικής ανάπτυξης. Αυτή δε, επηρεάζεται από μία σειρά παραγόντων, όπως οι φυσικοί και ανθρωπίνι πόροι, το κεφάλαιο, η τεχνολογική πρόοδος και η αύξηση της επιχειρηματικότητας, το μέγεθος της αγοράς και η διεύρυνση αυτού αλλά και η ύπαρξη του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου (Σκούντζος, 1990).

Η οικονομική ανάπτυξη συνεπάγεται ορισμένες μεταβολές στην οικονομική και κοινωνική δομή μίας χώρας. Στον οικονομικό τομέα η διάρθρωση της παραγωγής μεταβάλλεται με την συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα παραγωγής να βαίνει διαρκώς μειούμενη και την συμμετοχή του βιομηχανικού τομέα να αυξάνεται σημαντικά. Ο τομέας των υπηρεσιών, στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης τουλάχιστον, εμφανίζεται σταθερός, ενώ παρατηρείται και μετακίνηση του εργατικού δυναμικού από τον αγροτικό προς τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας (Σκούντζος, 1990).

Η κατανάλωση επίσης κατά την διαδικασία της ανάπτυξης μεταβάλλεται, καθώς όσο αυξάνεται το κατά κεφαλήν εισόδημα, όλο και μικρότερο ποσοστό αυτού διατίθεται για την κάλυψη βασικών αναγκών διαβίωσης. Οι μέθοδοι παραγωγής μεταβάλλονται κυρίως μέσω της αύξησης του μεγέθους, πολυπλοκότητας και απασχολούμενων των παραγωγικών μονάδων, το κεφάλαιο ανά απασχολούμενο αυξάνεται σταθερά, ενώ και η εξειδίκευση της εργασίας επιτείνεται. Τα βιομηχανικά προϊόντα γίνονται πλέον τυποποιημένα και η ποικιλία τους αυξάνεται. Οι ανοικτές στους παραγωγούς αγορές γίνονται μεγαλύτερες, τόσο γιατί αυξάνεται η αγοραστική δύναμη του πληθυσμού και η δημιουργία υποδομών επεκτείνει την περιοχή που μπορεί να εξυπηρετήσει ένας παραγωγός, όσο και γιατί αυξάνονται οι εισαγωγές και εξαγωγές με το άνοιγμα και νέων διεθνών αγορών. Η συμμετοχή τέλος του Κράτους στην οικονομική ζωή γίνεται πιο ενεργητική, με την έννοια της άμεσης πλέον συμμετοχής αυτού στην παραγωγή και την κατανάλωση (Σκούντζος, 1990).

2.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο η περιφέρεια, ως ξεχωριστή οντότητα, ανακαλύπτεται από τους οικονομολόγους και την οικονομική επιστήμη, η οποία με την μέχρι τότε παραδοσιακή της μορφή είχε παραμελήσει την διάσταση του χώρου κατά την μελέτη των οικονομικών φαινομένων. Κρίσιμος παράγοντας για την οικονομική θεωρία και έρευνα ήταν ο χρόνος και όχι ο χώρος (Μπεριάτος και Γούσιος, 2000).

Ο όρος περιφέρεια αποτελεί ένα εννοιολογικό εργαλείο, η απλή πρόσθεση γεωγραφικών περιοχών δεν αποτελεί μία περιφέρεια. Η έννοια της περιφέρειας αντιστοιχεί σε μια πιο ολοκληρωμένη δομή, οικονομική, κοινωνική και διοικητική, διαθέτοντας χαρακτηριστικά που την διαφοροποιούν από τις υπόλοιπες περιφέρειες. Αποτελεί ένα «ανοικτό» οικονομικό σύστημα και μπορεί μόνο να οριστεί ως προς ένα συγκεκριμένο επίπεδο αναφοράς (Λαμπριανίδης, 2002).

Έννοια συνυφασμένη με την περιφέρεια είναι και αυτή της περιφερειακής ανάπτυξης. Σχεδόν κάθε πολιτικό κείμενο από τα τέλη της δεκαετίας του '50 αναφέρεται στην ανάγκη για προγραμματισμό της περιφερειακής ανάπτυξης. Αλλά παρά το γεγονός ότι υπάρχει μία διαρκής εξέλιξη στο θέμα αυτό, ο περιφερειακός προγραμματισμός μόνο τελευταία κατάφερε να ξεπεράσει την αδυναμία του κράτους να παρέμβει αποτελεσματικά στις διαδικασίες οικονομικής ανάπτυξης. Η γρήγορη οικονομική ανάπτυξη απαιτεί την ύπαρξη καταστάσεων που μετασχηματίζουν το οικονομικό περιβάλλον της περιφέρειας εκσυγχρονίζοντάς το και δημιουργώντας συνθήκες που το κάνουν περισσότερο ελκυστικό στο ιδιωτικό επενδυτικό κεφάλαιο (Βλιάμος, 1988).

Η περιφερειακή ανάπτυξη είναι άμεσα εξαρτημένη με την έννοια των περιφερειακών ανισοτήτων. Οι ανισότητες αυτές εκδηλώνονται κυρίως με την μορφή άνισων κοινωνικών και οικονομικών ευκαιριών, αλλά και έντονων διαφορών στα επίπεδα ευημερίας μεταξύ διαφόρων περιοχών μίας χώρας ή και μίας ευρύτερης περιοχής μελέτης (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

Η καταπολέμηση των Περιφερειακών ανισοτήτων αναφέρθηκε για πρώτη φορά ως στόχος στο «Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής Αναπτύξεως 1960 – 1964» και στο «Σχέδιο Πενταετούς Προγράμματος 1966 – 1970» που ακολούθησε, το οποίο και συνέδεσε τις περιφερειακές επιδιώξεις με τους ευρύτερους στόχους της εθνικής οικονομικής πολιτικής (Βλιάμος, 1988).

Οι κυριότεροι λόγοι για την άσκηση περιφερειακής πολιτικής είναι:

- Η πλήρης αξιοποίηση των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας
- Η επίτευξη υψηλών ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης
- Ο περιορισμός του κόστους επέκτασης του κοινωνικού κεφαλαίου
- Η αποφυγή κοινωνικών αναταραχών και εντάσεων
- Η δημιουργία αισθήματος κοινωνικής δικαιοσύνης
- Η αντιστάθμιση των επιπτώσεων άλλων πολιτικών, και

- Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής ολοκλήρωσης και της λειτουργίας του μηχανισμού της αγοράς
(Πετράκος και Ψυχάρης, 2004)

Τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει την εμφάνισή τους νέου τύπου ανισότητες, καθώς κάποιες ανεπτυγμένες βιομηχανικά περιοχές του κέντρου εισέρχονται σε μία παρατεταμένη φάση αποβιομηχάνισης. Η βελτίωση των εισοδημάτων αυτών των περιοχών μέσω της αποβολής της μαζικής καταναλωτικής κουλτούρας, επέβαλλε την ανάγκη διαφοροποίησης των προϊόντων, με αποτέλεσμα το κυρίαρχο μοντέλο οργάνωσης της βιομηχανικής παραγωγής να υφίσταται κρίση. Εμφανίζεται συνεπώς μία διαφοροποιημένη γεωγραφική κατανομή της ανάπτυξης σε σχέση με το παρελθόν, που επαναπροσδιορίζει τις προτεραιότητες κατά την άσκηση περιφερειακής πολιτικής (Παπαδούλης, 2007).

2.3 ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η έννοια της ανάπτυξης εξαρτάται κάθε φορά από το σύστημα αξιών, τις ιστορικές πραγματικότητες και την εκάστοτε οικονομική και πολιτικοκοινωνική συγκυρία. Δεν υπάρχει συνεπώς ένας κοινά αποδεκτός ορισμός ο οποίος να καλύπτει πλήρως την πολύπλευρη φύση της, με άμεση συνέπεια να μην υπάρχει και ένας μοναδικός τρόπος μέτρησής της. Επειδή η οικονομική ανάπτυξη αποτελεί μία έννοια ευρύτερη, η οποία περιλαμβάνει τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικές όψεις, η μέτρησή της θα πρέπει να γίνεται με αντίστοιχους οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες. Ο κύριος δείκτης μέτρησης από την εποχή που άρχισαν οι οικονομολόγοι να ασχολούνται με τα προβλήματα της ανάπτυξης ήταν το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (Α.Ε.Π.), τα συστατικά αυτού και η μεταβολή τους. Για δε την μέτρηση της ευημερίας των ατόμων χρησιμοποιείται το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν, δηλαδή ο λόγος του Α.Ε.Π. προς τον πληθυσμό της χώρας (Σκούντζος, 1990).

Το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., το οποίο εκφράζεται και σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (Μ.Α.Δ.), που λαμβάνουν υπόψη το ύψος των τιμών, αλλά και την αγοραστική δύναμη του νομίσματος, αξιολογεί καλύτερα την ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών που μπορεί να αποκτήσει ο μέσος κάτοικος μίας χώρας με δεδομένο εισόδημα. Το Α.Ε.Π. νομών και περιφερειών της χώρας δίνει μία εικόνα για το τι παράγεται και πού, χωρίς ωστόσο να αποτελεί έναν ικανοποιητικό τρόπο μέτρησης της ευημερίας και του εισοδήματος (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η χωρίς διάκριση χρησιμοποίηση του μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένα συμπεράσματα ως προς το επίπεδο ανάπτυξης μίας χώρας, ιδίως όταν η ανισοκατανομή του εισοδήματος είναι μεγάλη. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο υπάρχει μία σειρά δεικτών, οι οποίοι προσπαθούν να μετρήσουν εκείνες τις όψεις της ανάπτυξης που δεν αντανακλώνται στους οικονομικούς (Σκούντζος, 1990).

Το δηλωθέν εισόδημα ανά κάτοικο, το οποίο προκύπτει από τις φορολογικές δηλώσεις των κατοίκων, το ύψος των καταθέσεων κατά κάτοικο, ο δείκτης οικιακής χρήσης ηλεκτρικού ρεύματος ανά 100 κατοίκους και ο αριθμός των Ι.Χ. αυτοκινήτων ανά 100 κατοίκους, συγκαταλέγονται σε αυτή την κατηγορία. Ακολουθούν οι λεγόμενοι δημογραφικοί δείκτες, που σε γενικές γραμμές παρουσιάζουν τον πληθυσμό νομών και περιφερειών σε απόλυτα και σχετικά μεγέθη, αλλά και την αντίστοιχη πληθυσμιακή πυκνότητα. Εν συνεχεία, δείκτες οι οποίοι έχουν να κάνουν με την παραγωγική διάρθρωση της περιοχής, έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν τις αναπτυξιακές της προοπτικές. Μέσω αυτών των δεικτών παρουσιάζεται μία εικόνα σχετικά με την εξάρτηση ορισμένων περιοχών από συγκεκριμένους τομείς της παραγωγής (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

Ακολουθούν δείκτες που έχουν να κάνουν με το ανθρώπινο δυναμικό και την απασχόληση, δηλαδή τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του. Περιφέρειες οι οποίες με βάση το επίσημο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. εμφανίζονται να διαθέτουν ένα δυναμισμό, παρουσιάζουν σοβαρά προβλήματα στην αγορά εργασίας, όπως μείωση της απασχόλησης και υψηλά ποσοστά ανεργίας. Αντιλαμβανόμαστε συνεπώς την σημαντικότητα αυτής της κατηγορίας δεικτών για μία σαφέστερη εικόνα στην ανάπτυξη μίας περιοχής. Αλλά και δείκτες που έχουν να κάνουν με τα γεωγραφικά και φυσικά χαρακτηριστικά κάθε περιφέρειας, όπως και δείκτες που έχουν άμεση σχέση με τις κοινωνικές και παραγωγικές υποδομές, παίζουν σημαντικό ρόλο. Τέλος σημαντική πληροφορία παρέχουν δείκτες σχετικοί με την ύπαρξη στην εν λόγω περιοχή οργανωμένης βιομηχανικής δραστηριότητας, εφόσον σκιαγραφούν το αναπτυξιακό προφίλ της περιοχής, μέσα από την ύπαρξη ή μη σε αυτήν ΒΙ.ΠΕ., ΒΙΟ.ΠΑ. ή τεχνολογικών πάρκων, παράγοντες που ελκύουν επιχειρήσεις με άμεση συμβολή στην ενδυνάμωση της προσπάθειας για περιφερειακή ανάπτυξη (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

Οι δείκτες αυτοί αποδίδουν καλύτερα την εικόνα της πραγματικότητας, δεδομένου ότι αποτελούν μία αμεσότερη μέτρηση της ανθρώπινης ευημερίας σε σύγκριση με το κατά κεφαλήν εισόδημα. Στην προσπάθεια, τέλος, να δημιουργηθεί

ένας δείκτης που να αποδίδει μία συνολική εικόνα σχετικά με το επίπεδο ανάπτυξης κάθε περιοχής, έχει κατασκευασθεί ένας Σύνθετος Δείκτης Ευημερίας και Ανάπτυξης (Σ.Δ.Ε.Α.) που αποτελείται από τους εξής επιμέρους δείκτες:

Α.Ε.Π. (κατά κεφαλήν)	Κύριες τηλεφωνικές συνδέσεις / 100 κατοίκους	Αριθμός κλινών θεραπευτηρίων / 10.000 κατοίκους
Ποσοστό Α.Ε.Π. κατά τομέα παραγωγής	Ποσοστό εργατικού δυναμικού	Εισιτήρια σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία
Δείκτης κεντρικότητας	Ποσοστό απασχολούμενου πληθυσμού	Αριθμός εκπαιδευτηρίων / 10.000 μαθητές
Δηλωθέν εισόδημα κατά κεφαλήν	Πυκνότητα κατοίκησης	Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης / 1.000 κατοίκους
Αποταμιεύσεις κατά κεφαλήν	Μεταβολή του πληθυσμού	Κλίνες ξενοδοχείων / 1.000 κατοίκους
Οικιακή χρήση ρεύματος κατά κεφαλήν	Ποσοστό αστικού πληθυσμού	Επιβατικά αυτοκίνητα Ι.Χ. / 100 κατοίκους
Βιομηχανική χρήση ρεύματος κατά κεφαλήν	Όγκος σε χιλ. κ.μ. νέων κατοικιών / 10.000 κατοίκους	

(Πετράκος και Ψυχάρης, 2004)

Σε γενικές λοιπόν γραμμές, θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως ανάλογα με το φαινόμενο το οποίο θέλουμε να μελετήσουμε μπορούμε κατά κάποιον τρόπο να κατασκευάσουμε τον αντίστοιχο δείκτη, λογική η οποία και ακολουθείται κατά την ανάλυση των στοιχείων επενδύσεων, προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής και τις ανάγκες κάθε έρευνας. Εξάλλου, με την πάροδο των ετών η σημασία κάποιων δεικτών μεταβάλλεται.

Από το 1990 τα Ηνωμένα Έθνη κατασκεύασαν τον Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Δ.Α.Α.), βασισμένο στην μακροβιότητα, στο επίπεδο εκπαίδευσης, και στο βιοτικό επίπεδο. Ο Δ.Α.Α. παίρνει τιμές από 0 έως 1 και υπολογίζεται ως ο μέσος όρος επιμέρους δεικτών, όταν δε πλησιάζει την μονάδα η απόσταση της συγκεκριμένης χώρας από την καλύτερη δυνατή επίδοση των επιμέρους αυτών δεικτών ελαχιστοποιείται, σε αντίθετη περίπτωση μεγιστοποιείται (Σκούντζος, 1990).

3. ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Για πολλά χρόνια η θέση αποτελούσε, τόσο για τις φυσικές όσο και για τις κοινωνικές επιστήμες, μία μεταβλητή η οποία αγνοείτο συστηματικά. Μόνο στις αρχές του 20^{ου} αιώνα άρχισε ο προβληματισμός σχετικά με το αν η διαφοροποίηση στην εκάστοτε παρατηρούμενη τιμή μίας ή περισσότερων μεταβλητών μπορεί να αποδοθεί στην διαφορετική θέση των σημείων αυτών (Φώτης, 2003).

Η αυξανόμενη συνειδητοποίηση του ρόλου της χωρικής διάστασης των ανθρωπίνων προβλημάτων, έφερε στην επιφάνεια την σημασία του χώρου για την διερεύνηση και ανάλυση των προβλημάτων αυτών. Ερωτήματα της μορφής, γιατί οι χωρικές κατανομές είναι διατεταγμένες με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και ποιες είναι οι διαδικασίες που τις παράγουν, κάνουν την εμφάνισή τους με επιτακτικότερη την ανάγκη για μία εμπειριστατωμένη απάντηση (Μπεριάτος και Γούσιος, 2000).

Η έννοια του χώρου αποκτά διαφορετικό περιεχόμενο αναλόγως του αντικειμένου το οποίο εξετάζεται. Έχουμε τον φυσικό και τον κοινωνικό χώρο. Φυσικός χώρος είναι το τμήμα της φύσης με δύο βασικά χαρακτηριστικά, την ύπαρξη διαφορών στα φυσικά του χαρακτηριστικά και την υπονοούμενη έννοια της απόστασης. Εμπόδιο στην αλληλεπίδραση και την επικοινωνία η απόσταση, μεταβάλλεται με την έννοια του χρόνου και του χρήματος. Ο κοινωνικός χώρος υπονοεί την κατανομή κοινωνικό – οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως των μέσων παραγωγής, πληθυσμού, ειδών κατανάλωσης και κατά συνέπεια η διαδικασία σχηματισμού του κοινωνικού χώρου δε συνιστά μία ξεχωριστή κατηγορία φαινομένων. Τα συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής μίας χώρας μπορούν να ερμηνευθούν ως το διαλεκτικό προϊόν των χαρακτηριστικών του συνόλου της χώρας που εκδηλώνονται σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες. Συνεπώς, ακόμη και το φαινόμενο της χωροθέτησης μίας επιχείρησης πρέπει να ιδωθεί στα πλαίσια λειτουργίας του κοινωνικού σχηματισμού όπου εκτυλίσσεται (Λαμπριανίδης, 2002).

Η χωροθέτηση μπορεί και πραγματικά έχει επιπτώσεις σε μία σειρά άλλους παράγοντες, όπως το κόστος, την αποδοτικότητα, την χρήση αλλά ακόμα και σε άλλες προγενέστερες χωροθετήσεις (Φώτης, 2003).

3.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ

Η εξεύρεση του κατάλληλου τόπου εγκατάστασης αποτελεί συχνά έναν σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία μίας επιχείρησης, ενός βιομηχανικού κλάδου,

ενός ατόμου ή ακόμα και μίας πόλης στις οικονομικές και κοινωνικές τους δραστηριότητες. Η εγκατάσταση μίας μονάδας σε μία περιοχή και όχι σε μία άλλη μπορεί να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό την οικονομική της ανάπτυξη, μιας και ο χώρος δεν αποτελεί ομοιογενή οντότητα. Διαφορές στον κοινωνικό χώρο (εργατικό δυναμικό, ειδικότητες, πολιτισμικές αξίες, διαπραγματευτική δύναμη εργαζομένων), αλλά και στον φυσικό χώρο (μορφολογία, πηγές ενέργειας, πρώτες ύλες), διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην αναζήτηση για μία «άριστη» θέση (Λαμπριανίδης, 2002).

Υπάρχει μία μεγάλη διάκριση όσον αφορά τις επιχειρήσεις ως προς τον βασικό παράγοντα προς τον οποίο «προσανατολίζονται», θα μπορούσαμε επομένως να τις διακρίνουμε σε δύο μεγάλες κατηγορίες: προσανατολισμού μεταφορών, για τις οποίες βασικός παράγοντας στην διαμόρφωση της απόφασης χωροθέτησης είναι το μεταφορικό κόστος και για την ακρίβεια η ελαχιστοποίηση αυτού, και προσανατολισμού πρώτων υλών, για τις οποίες βασικός παράγοντας χωροθέτησης είναι οι πρώτες ύλες που η επιχείρηση χρησιμοποιεί (Ροβολής, 2001).

Η απόφαση για την χωροθέτηση μίας επιχείρησης αποτελεί μία συνεχή διαδικασία, για αυτόν ακριβώς τον λόγο κατά την διαδικασία με την οποία λαμβάνεται η απόφαση αυτή, θα πρέπει να συνυπολογίζονται μία σειρά από παράγοντες (Λαμπριανίδης, 2002).

Οι παράγοντες αυτοί μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία έχουμε παράγοντες εξωγενείς, όπως το πληθυσμιακό ή οικονομικό δυναμικό της περιφέρειας, η χωροθέτηση, οργάνωση και λειτουργία ΒΙ.ΠΕ., μέσω των οποίων επιτυγχάνεται άριστη χρήση των συντελεστών παραγωγής, η ισχύουσα κρατική πολιτική με την θεσμοθέτηση επενδυτικών κινήτρων και η θέση του αστικού κέντρου στην διοικητική ιεραρχία της χώρας, εφόσον πόλεις με υψηλή θέση στην διοικητική κλίμακα εξασφαλίζουν συγκέντρωση εξουσιών. Στην δεύτερη κατηγορία έχουμε παράγοντες ενδογενείς, όπως τα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά της περιφέρειας, τα χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος και των φυσικών της πόρων, την οικονομική της ευημερία και τη σχετική της θέση στον οικονομικό χάρτη της χώρας, και τον παραγωγικό της δυναμισμό, όπως αυτός εμφανίζεται στη συνολική διαχρονική εξέλιξη του παραγόμενου προϊόντος και της απασχόλησης (Πολύζος και Πετράκος, 2001).

3.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ

Η οικονομική θεωρία αγνοούσε μέχρι πολύ πρόσφατα, τα προβλήματα που ανέκυπταν από την χωρική κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας. Μόλις τα τελευταία 30 χρόνια άρχισαν να αναπτύσσονται κλάδοι της οικονομικής επιστήμης που ασχολούνται με τον χώρο. Η ανάλυση των οικονομολόγων αναφερόταν κυρίως σε έναν κόσμο αδιάστατο και στατικό. Η εισαγωγή της διάστασης του χώρου στην ανάλυση της γενικής και μερικής οικονομικής ισορροπίας δημιούργησε προβλήματα, καθώς η οριακή θεωρία πάνω στην οποία στηριζόταν η νεοκλασική προσέγγιση των οικονομικών φαινομένων, αγνοούσε τελείως την διάσταση του χώρου. Άλλοι επιστημονικοί κλάδοι, όπως η κοινωνιολογία και η δημογραφία, έδειξαν έντονο προβληματισμό για τα ζητήματα του χώρου πολύ νωρίτερα από την οικονομική επιστήμη, η οποία κατά τον 18^ο αιώνα άρχισε να αναπτύσσει «ειδικές θεωρίες» για τον τόπο εγκατάστασης γεωργικής και βιομηχανικής παραγωγής (Λαμπριανίδης, 2002).

Από τις πρώιμες αυτές θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούσαν μεμονωμένες επιχειρήσεις, ως τη σύγχρονη εποχή των πολυεθνικών επιχειρήσεων, οι θεωρίες χωροθέτησης έχουν μετασχηματιστεί σημαντικά (Walker & Chapman, 1987).

Οι σημαντικότερες συνεισφορές στην θεωρία χωροθέτησης έγιναν από οικονομολόγους, με βασικό στόχο να ενσωματώσουν τις θεωρίες χωροθέτησης στον βασικό κορμό της οικονομικής θεωρίας. Αποκαλύπτοντας δε τις δυνάμεις που προσδιορίζουν την εγκατάσταση των οικονομικών δραστηριοτήτων, επιτρέπουν να επιχειρηθεί η μεταβολή της κατανομής των δραστηριοτήτων αυτών στο χώρο σε αντιστοιχία με τις εκάστοτε επιλογές και με διάφορα μέσα (Λαμπριανίδης, 2002).

Το ζήτημα της χωροθέτησης έχει αντιμετωπιστεί από δύο οπτικές: η πρώτη αφορά στη χωροθέτηση ως απόφαση μιας επιχείρησης, εξετάζοντας τους παράγοντες που συντελούν στη λήψη αυτής της απόφασης, ενώ η δεύτερη στη φύση των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε μία περιοχή, εξετάζοντας τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ αυτών των επιχειρήσεων (Walker & Chapman, 1987).

Οι οικονομολόγοι της χωρικής οικονομίας ενδιαφέρθηκαν αρχικά για την χωροθέτηση αγροτικών δραστηριοτήτων (Thunen), εν συνεχεία βιομηχανικών (Launhardt, Weber, Palander) και τέλος δραστηριοτήτων οι οποίες σχετίζονται με τις υπηρεσίες, ενώ παράλληλα αναζήτησαν μία γενική ισορροπία μεταξύ των δραστηριοτήτων αυτών στο χώρο (Losch) (Μπεριάτος και Γούσιος, 2000).

Μία αξιολογή ερευνητική προσπάθεια αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια, με την ανάπτυξη υποδειγμάτων χωροθέτησης – κατανομής (Lea, 1973, 1978), στα οποία επιχειρείται η ανάπτυξη αλγορίθμων για την επίλυση χωρικών προβλημάτων, με αποτέλεσμα να υπάρξει μεγάλη πρόοδος στη δημιουργία μεθόδων για την λύση ευρείας κλίμακας χωροθετικών προβλημάτων (Φώτης, 2003).

3.3.1 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ THUNEN

Ο Johann – Heinrich von Thunen (1826), ένας Πρώσος γαιοκτήμονας με 40ετή εμπειρία στην χρήση της γεωργικής γης, θέλοντας να μελετήσει τους νόμους οι οποίοι προσδιορίζουν την γεωργική οικονομία αλλά και την επιρροή της γειννίας πόλης – αγοράς, δημιούργησε ένα μοντέλο για να αναζητήσει την καλλιέργεια στο κάθε σημείο που θα αποδώσει το μέγιστο της γαιοπροσόδου. Η γαιοπρόσοδος αποτελεί την διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης στην αγορά της πόλης και του κόστους παραγωγής στο οποίο προστίθεται και το κόστος μεταφοράς (Μπεριάτος και Γούσιος, 2000).

Τα αγροτικά προϊόντα είχαν αξία πώλησης μεγαλύτερη από το κόστος παραγωγής τους και αυτή η διαφορά ήταν το αποτέλεσμα της ικανότητας της γης να παράγει. Ο Adam Smith, θεωρούσε το ενοίκιο της γης είτε σαν το κομμάτι του πλεονάσματος της παραγωγής, αφού πληρωθούν οι μισθοί, το οποίο παίρνει ο ιδιοκτήτης της γης, είτε ως την «αμοιβή» που έχει ο παραγωγικός συντελεστής «φύση». Υποστήριξε ότι το επίπεδο στο οποίο διαμορφώνεται το ενοίκιο της γης καθορίζεται από το ύψος της τιμής των γεωργικών προϊόντων. Η γαιοπρόσοδος έρχεται στην σύνθεση της τιμής των αγαθών με διαφορετικό τρόπο από ότι οι μισθοί και το κέρδος. Υψηλοί ή χαμηλοί μισθοί και κέρδος είναι οι αιτίες της υψηλής ή χαμηλής τιμής του αγαθού, υψηλή ή χαμηλή γαιοπρόσοδος είναι το αποτέλεσμα της (Ροβολής, 2001).

Η υπόθεση εργασίας που θέτει ο Thunen, είναι ότι για κάθε προϊόν υπάρχει μία οριακή απόσταση πέρα από την οποία το προϊόν αυτό δεν συμφέρει να παράγεται. Έχοντας επομένως σαν μοναδική μεταβλητή στο μοντέλο του την απόσταση από την πόλη, επιτυγχάνει μία κατανομή των καλλιεργειών με κέντρο την πόλη – αγορά (Μπεριάτος και Γούσιος, 2000).

Η προσέγγιση αυτή είχε εξαιρετική επιρροή στους μετέπειτα ερευνητές του θέματος και απετέλεσε την πρώτη προσπάθεια ανάπτυξης μίας συστηματικής μεθοδολογίας ανάλυσης του προβλήματος εγκατάστασης της οικονομικής

δραστηριότητας. Δικαίως λοιπόν ο Thunen θεωρείται ο θεμελιωτής των θεωριών του τόπου εγκατάστασης. Το μοντέλο του στηρίζεται σε παραδοχές όπως:

- Ύπαρξη μίας ομαλής πεδιάδας, στο κέντρο της οποίας είναι εγκατεστημένη μία απομονωμένη πόλη που αποτελεί την μοναδική αγορά των αγροτικών προϊόντων,
- Υπάρχει μόνο ένας τρόπος με τον οποίο διεξάγονται οι μεταφορές και το κόστος μεταφοράς μεταβάλλεται ανάλογα με την απόσταση,
- Η πεδιάδα κατοικείται από γεωργούς που τροφοδοτούν την πόλη και επιδιώκουν την μεγιστοποίηση των κερδών τους, με τις τιμές των προϊόντων να καθορίζονται ελεύθερα από την προσφορά και την ζήτηση,
- Η παραγωγή προσαρμόζεται στις ανάγκες της αγοράς, και
- Η ένταση της χρήσης του εδάφους όπως και η γονιμότητά του είναι ίδια σε όλη την πεδιάδα.

(Λαμπριανίδης, 2002)

Με βάση αυτές τις παραδοχές, ο Thunen παρουσίασε πρώτον, το πώς κατανέμεται η γαιοπρόσδοος για το ίδιο προϊόν σε σχέση με την απόσταση από την αγορά και δεύτερον, την κατανομή της γεωργικής γης μεταξύ των διαφόρων καλλιεργειών. Για το πρώτο ζήτημα ο Thunen υποστήριξε ότι όσο μεγαλώνει η απόσταση από την πόλη, τόσο αυξάνει το κόστος μεταφοράς του προϊόντος και συνεπώς μειώνεται η γαιοπρόσδοος. Όσον αφορά το δεύτερο ζήτημα, επειδή η γεωργική γη θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την καλλιέργεια όχι ενός μόνο προϊόντος, αλλά πολλών και επειδή η έκτασή της είναι περιορισμένη, μέσω του ανταγωνισμού για την χρήση της γης, αποδίδεται κάθε κομμάτι γης σε εκείνον το χρήστη και εκείνο το είδος χρήσης που αποδίδει το υψηλότερο ενοίκιο ανά μονάδα γης. Ο τρόπος που γίνεται η κατανομή μεταξύ των γεωργικών χρήσεων καθορίζεται από τις καμπύλες γαιοπροσόδου για έκαστη χρήση και που έχουν διαφορετικές θέσεις και κλίση. Ο Thunen με αυτόν τον τρόπο εισάγει την έννοια της οικονομικής προσόδου (economic rent), που λαμβάνει υπόψη τα «κόστη ευκαιρίας» από την χρησιμοποίηση της γης με διαφορετικό τρόπο, έννοια ιδιαίτερα χρήσιμη για την εξέταση επιλογών ανάμεσα σε εναλλακτικές περιπτώσεις χρησιμοποίησης των πόρων, ιδιαίτερα στην ερμηνεία του ανταγωνισμού των χρήσεων γης (Λαμπριανίδης, 2002).

Μέσω τροποποιήσεων στις βασικές υποθέσεις του θεωρήματος του Thunen, διαφαίνεται ότι ακόμα και με μικρές δόσεις πραγματικότητας, τροποποιούνται

σημαντικά μερικά από τα συμπεράσματα του υποδείγματος. Το μοντέλο του Thunen εξακολουθεί να αποτελεί μία χρήσιμη αναφορά για την χωροθέτηση της γεωργικής παραγωγής, παρουσιάζει όμως μία σειρά από προβλήματα, όπως ότι οι διάφοροι παράγοντες που χρησιμοποιεί μπορούν να ενσωματωθούν στην ερμηνεία, μόνο εφόσον έχουν ποσοτικοποιηθεί. Ακόμη βασίζεται σε μία σειρά από ανεδαφικές υποθέσεις, όπως ότι όλοι συμπεριφέρονται ως ορθολογικοί παραγωγοί ή ότι οι ομόκεντροι κύκλοι συνιστούν ζώνες μονοκαλλιέργειας. Η πραγματικότητα είναι πολύ πιο πολύπλοκη από αυτήν που υπαινίσσεται το μοντέλο του Thunen και όσων εν συνεχεία το βελτίωσαν. Αυτό που είναι ίσως καθοριστικότερο όλων για την κατανομή της γεωργικής παραγωγής στον χώρο σήμερα, είναι ο ανταγωνισμός για την χρήση της γης με άλλες οικονομικές δραστηριότητες, όπως ο τουρισμός και η βιομηχανία, που προσφέροντας μεγαλύτερη γαιοπρόσοδο μπορούν να την εκτοπίσουν τελείως από κάποιες περιοχές. Με αυτό το πολύ απλοποιημένο μοντέλο χωροθέτησης γεωργικών καλλιεργειών, εισήχθη για πρώτη φορά η έννοια της απόστασης στην οικονομική ανάλυση (Λαμπριανίδης, 2002).

3.3.2 Η ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ – Η ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

3.3.2.1 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – WEBER

Η θεωρία της βιομηχανικής χωροθέτησης αναπτύχθηκε από τους Wilhelm Launhardt και Alfred Weber (1909) και ολοκληρώθηκε από τον Tord Palander. Βασική αρχή αυτής της θεωρίας είναι η αναζήτηση του σημείου εκείνου το οποίο ελαχιστοποιεί το σύνολο του κόστους μεταφοράς πρώτων υλών, ενέργειας και τελικών προϊόντων. Ο Weber εισάγει την έννοια των «δυνάμεων συγκέντρωσης», οι οποίες μπορούν να ευνοήσουν μερικές χωροθετήσεις εκεί όπου οι μαζικές παραγωγές είναι δυνατές, έστω και αν το κόστος παραγωγής είναι υψηλότερο. Αυτό ακριβώς το γεγονός αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα για την εγκατάσταση των βιομηχανιών στις πόλεις (Μπεριάτος και Γούσιος, 2000).

Ο Weber έκανε διαχωρισμό των βιομηχανιών σε αυτές που προσανατολίζονται στις πρώτες ύλες και σε αυτές που προσανατολίζονται στις αγορές. Θεώρησε πως το κόστος επεξεργασίας πρώτων υλών μπορεί να προσελκύσει μία επιχείρηση να εγκατασταθεί κοντά σε αυτές. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Weber, οι πρώτες ύλες μπορεί να είναι συγκεντρωμένες ή διάσπαρτες στο χώρο, οπότε η επιχείρηση είναι προσανατολισμού πρώτων υλών ή αγοράς αντίστοιχα (Walker & Chapman, 1987).

Ο Weber επιχείρησε να ορίσει την χωροθέτηση της μεμονωμένης επιχείρησης, βασιζόμενος στην ελαχιστοποίηση του κόστους μεταφοράς, του εργατικού δυναμικού και των οικονομιών συγκέντρωσης. Η προσέγγισή του βασίστηκε σε μία σειρά από υποθέσεις, με τις οποίες επιχείρησε να περιορίσει την πολυπλοκότητα της πραγματικότητας. Υποθέσεις όπως ότι:

- Η γεωγραφική κατανομή των πρώτων υλών είναι δεδομένη,
- Η θέση και το μέγεθος των τόπων κατανάλωσης είναι δεδομένα,
- Επικρατούν συνθήκες τέλει ανταγωνισμού και κάθε βιομηχανία έχει μία απεριόριστη αγορά,
- Το εργατικό δυναμικό βρίσκεται σε συγκεκριμένες περιοχές, δεν μετακινείται, υπάρχει σε απεριόριστο αριθμό και έχει ένα δεδομένο επίπεδο μισθών,
- Το κόστος παραγωγής και η τιμή πώλησης του προϊόντος είναι δεδομένα και δεν μεταβάλλονται στις διάφορες τοποθεσίες,
- Η τεχνολογία παραγωγής είναι δεδομένη,
- Οι συντελεστές της παραγωγής έχουν καθορισμένη αναλογία συμμετοχής στην παραγωγική διαδικασία,
- Παράγοντες όπως το επίπεδο της φορολογίας και των επιτοκίων, δεν επιδρούν στον τόπο εγκατάστασης, και
- Υπάρχει ομοιομορφία οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών συνθηκών σε όλες τις τοποθεσίες.

(Λαμπριανίδης, 2002)

Αντιμετωπίζοντας το κόστος μεταφοράς ως τον καθοριστικό παράγοντα της χωροθέτησης της βιομηχανίας, υποθέτοντας ότι αυτό μεταβάλλεται ανάλογα με την απόσταση και ότι το ανά μονάδα απόστασης κόστος μεταφοράς των πρώτων υλών και του προϊόντος είναι το ίδιο, προσπάθησε να υπολογίσει το σημείο όπου θα εγκατασταθεί η παραγωγή. Στην περίπτωση περισσοτέρων από μία εισροών, όπως συμβαίνει συνήθως, ο Weber υπολογίζει το σημείο ελάχιστου μεταφορικού κόστους με την χρησιμοποίηση του χωροταξικού τριγώνου. Ο τόπος εγκατάστασης με το ελάχιστο κόστος, είναι εκείνος όπου το συνολικό κόστος ανά μονάδα απόστασης και βάρους που ενέχεται στη μεταφορά των υλικών προς το σημείο παραγωγής και του τελικού προϊόντος προς την αγορά είναι το ελάχιστο (Λαμπριανίδης, 2002).

Υπό τις σημερινές συνθήκες οι δυνατότητες του υποδείγματος του Weber είναι πολύ περιορισμένες. Κατά την εφαρμογή του για την χωροθέτηση κέντρων παροχής

υπηρεσιών, υπάρχει μία έλλειψη περιορισμών σε σχέση με τις πιθανές θέσεις που μπορούν να καταλάβουν αυτά. Ορισμένα κέντρα δεν μπορούν να χωροθετηθούν σε θέσεις όπου η απόσταση τους από τους χρήστες ξεπερνά μία καθορισμένη τιμή - μέγιστο χρονικό διάστημα στο οποίο πρέπει να γίνει η παροχή της υπηρεσίας. Ο Weber περιελάμβανε κάθε σημείο του γεωγραφικού χώρου, ενώ στην πραγματικότητα υπάρχουν περιορισμοί οι οποίοι αποκλείουν περιοχές ολόκληρες από το να αποτελέσουν εν δυνάμει θέσεις χωροθέτησης δραστηριοτήτων. Η επίλυση του προβλήματος του Weber γινόταν αποκλειστικά υπό το πρίσμα του προσωπικού οφέλους, εφόσον απευθυνόταν σε ιδιώτες, ενώ οι σημερινές συνθήκες επίλυσης προβλημάτων σχετίζονται κυρίως με κοινωνικά οφέλη. Ακόμη, ο Weber ενδιαφερόταν αποκλειστικά για την αποτελεσματικότητα της χωροθέτησης και αγνοούσε προβλήματα ισότητας ως προς την παροχή της υπηρεσίας (Φώτης, 2003).

Επιπλέον, το μοντέλο του Weber δεν έλαβε υπόψη το αποτέλεσμα που μπορεί να έχει η ύπαρξη ανταγωνιστικών επιχειρήσεων στην ίδια περιοχή, και επομένως τις επιπτώσεις που θα έχει αυτό στις πωλήσεις της επιχείρησης (Walker & Charman 1987).

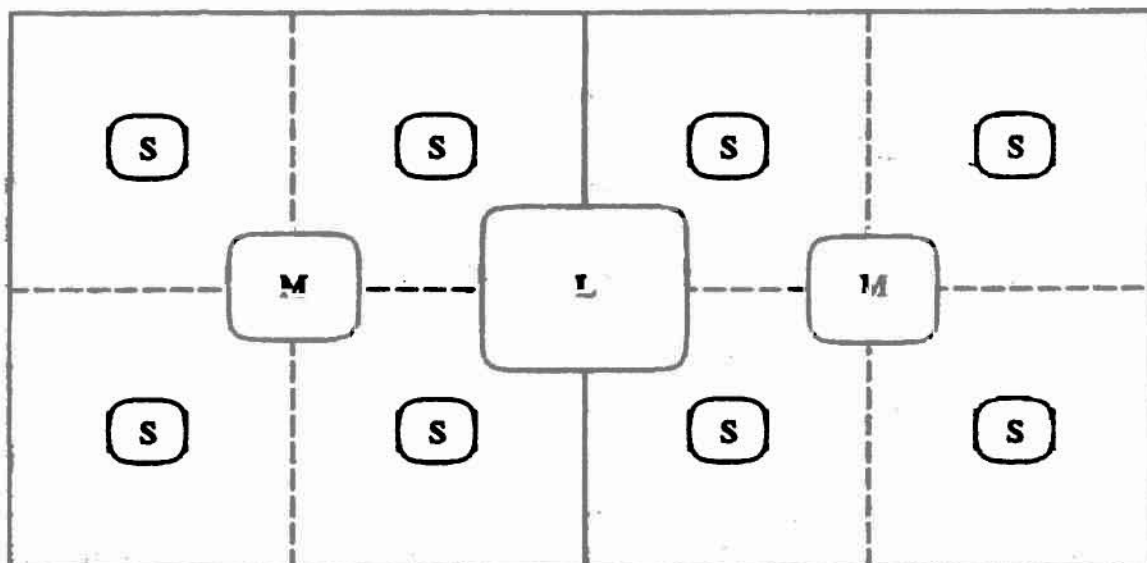
3.3.2.2 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ – CHRISTALLER

Η θεωρία της κεντρικής θέσης αναπτύχθηκε από τον Christaller (1933) και εν συνεχεία από τον Losch (1954), αρχικά για τον υπολογισμό του αριθμού, μεγέθους και ρόλου των πόλεων σε μία περιφέρεια ή χώρα. Η οργάνωσή των κεντρικών αυτών θέσεων πραγματοποιείται με βάση κάποια δομημένη ιεραρχία, ενώ η σημασία του κάθε ιεραρχημένου επιπέδου συνδέεται με την έκταση της ζώνης επιρροής του (Μπεριάτος και Γούσιος, 2000).

Μέσω μίας σειράς υπεραπλουστευτικών υποθέσεων, όπως ότι η περιφέρεια την οποία εξετάζουμε είναι επίπεδη, ότι η μετακίνηση είναι εξίσου εύκολη προς όλες τις κατευθύνσεις, ο πληθυσμός είναι ομοιόμορφα κατανεμημένος, οι καταναλωτές έχουν τα ίδια εισοδήματα και δρουν «ορθολογικά», δηλαδή επισκέπτονται το κοντινότερο σημείο που παρέχει το αγαθό ή την υπηρεσία, ότι ο μοναδικός παράγοντας που επηρεάζει το μεταφορικό κόστος είναι η απόσταση, ότι οι παραγωγικές εισροές είναι διαθέσιμες σε όλα τα σημεία της περιφέρειας στις ίδιες τιμές και ότι οι παραγωγοί δρουν και αυτοί «ορθολογικά», δηλαδή επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν το κέρδος αλλά και τις περιοχές αγοράς τους, διαμορφώνεται ένα υπόδειγμα βάσει του οποίου γίνεται η χωροθέτηση των κεντρικών αυτών θέσεων όπου παρέχονται τα αγαθά και οι

υπηρεσίες. Μία ενδεικτική κατανομή αυτών των κεντρικών θέσεων θα μπορούσε να είναι αυτή της εικόνας 1, η οποία και δείχνει την κατανομή των πόλεων στον χώρο ανάλογα με την τάξη μεγέθους τους (Ροβολής, 2001).

Διάγραμμα 1: Ιεραρχική κατανομή πόλεων ανάλογα με την τάξη μεγέθους

Πηγή: Ροβολής, 2001

Οι πόλεις διαφορετικής τάξης μεγέθους προέκυψαν, γιατί υποθέσαμε ότι τα αγαθά τα οποία εξετάζουμε έχουν διαφορετικές οικονομίες κλίμακας σχετικά με την κατά κεφαλήν ζήτηση. Η άρση ορισμένων από τις προϋποθέσεις του υποδείγματος συνήθως αλλάζει τον αριθμό των πόλεων, χωρίς όμως να αλλάζει η ιεραρχική τους δομή. Σε μερικές όμως περιπτώσεις, είναι δυνατόν να αλλάξει και αυτή με την εγκατάσταση επιχειρήσεων προσανατολισμού πρώτων υλών, η οποία μπορεί να προσελκύσει και επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στην αγορά. Μελέτες στις οποίες χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από αγροτικές περιφέρειες παρουσιάζουν μία εικόνα που δεν απέχει από το θεωρητικό υπόβαθρο του υποδείγματος, αντίθετα σε εθνικό επίπεδο, όπου υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις προσανατολισμού πρώτων υλών, δεν επιβεβαιώνεται η θεωρία της κεντρικής θέσης (Ροβολής, 2001).

Με δεδομένη την σημασία του τριτογενούς τομέα παραγωγής, τομέα ο οποίος περιλαμβάνει «παραγωγικές υπηρεσίες», δηλαδή υπηρεσίες προς άλλες επιχειρήσεις, καταναλωτικές υπηρεσίες, χονδρικό ή λιανικό εμπόριο, ξενοδοχεία, συνεργεία κ.λ.π. αλλά και μη κερδοσκοπικές υπηρεσίες όπως νοσοκομεία και δημόσια εκπαίδευση, το υπόδειγμα του Walter Christaller υπήρξε εξαιρετικά χρήσιμο, ως η βάση πάνω στην

οποία εξελίχθηκαν μία σειρά αλγόριθμοι για την χωροθέτηση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και κατέδειξε την μείωση της σημασίας των εμπορικών κέντρων των πόλεων, με ταυτόχρονη αύξηση της σημασίας εμπορικών κέντρων στα προάστια ή εκτός πόλης (Λαμπριανίδης, 2002).

3.3.2.3 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Κύριοι θεωρητικοί αυτής της προσέγγισης είναι ο Losch (1954) και ο Hotelling (1929). Υπό τη οπτική γωνία του Hotelling, εξετάζεται η διανομή της περιοχής αγοράς μεταξύ δύο επιχειρήσεων όταν οι καταναλωτές είναι ισοκατανεμημένοι κατά μήκος μίας ευθύγραμμης αγοράς και εξυπηρετούνται από δύο παραγωγούς που παράγουν ένα πανομοιότυπο προϊόν. Οι επιχειρήσεις υποτίθεται ότι έχουν το ίδιο κόστος παραγωγής, την ίδια δυνατότητα να εξυπηρετήσουν όλη την αγορά και μπορούν να μετεγκατασταθούν χωρίς κόστος. Η ζήτηση του προϊόντος είναι πλήρως ανελαστική και ίση σε όλη την αγορά και το κόστος παραγωγής είναι το ίδιο για όλες τις επιχειρήσεις και σε όλες τις τοποθεσίες, ενώ τέλος η τιμή πώλησης του προϊόντος ισούται με το κόστος παραγωγής συν το κόστος μεταφοράς (Λαμπριανίδης, 2002).

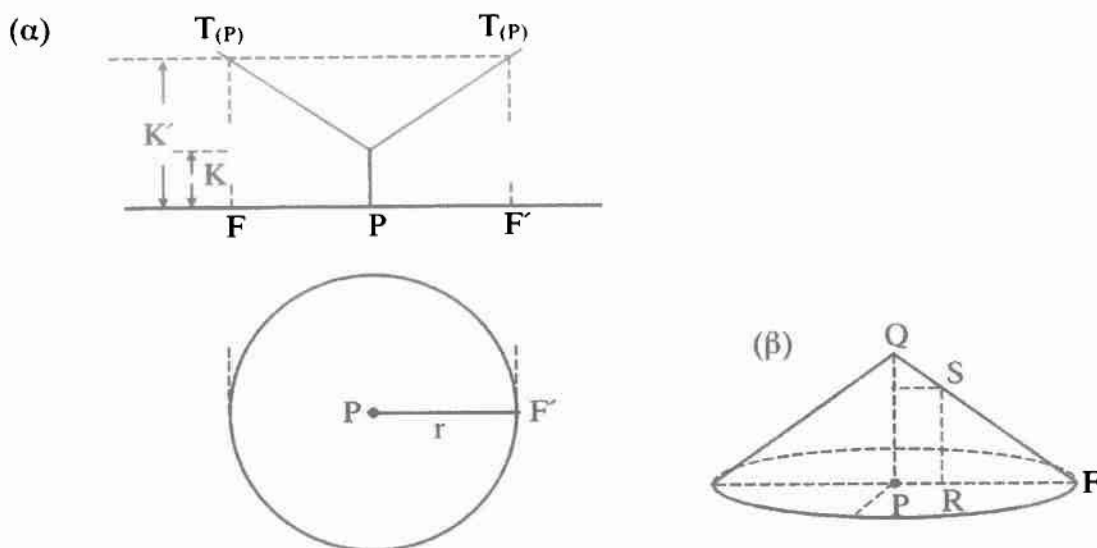
Βάσει των ανωτέρω, συμπεραίνεται ότι το σημείο ισορροπίας θα είναι η περίπτωση κατά την οποία οι δύο επιχειρήσεις, μέσω διαδοχικών αλληλεπιδράσεων, θα καταλήξουν να στέκονται πλάτη με πλάτη στο κέντρο της αγοράς, εξυπηρετώντας το μισό κομμάτι της αγοράς έκαστη. Το συμπέρασμα αυτό, ότι δηλαδή υπάρχει τάση για χωρική συγκέντρωση των επιχειρήσεων, αμφισβητείται εάν αρθεί έστω και μία από τις υποθέσεις του Hotelling, όπως για παράδειγμα εάν η αγορά δεν ήταν γραμμική αλλά κυκλική, οπότε η χωρική συγκέντρωση δεν θα εξυπηρετούσε (Λαμπριανίδης, 2002).

Ο August Losch υπέθεσε πως εκτός από το κόστος και η ζήτηση μεταβάλλεται από περιοχή σε περιοχή. Θεώρησε πως το σημείο ελάχιστου κόστους δεν ταυτίζεται με το σημείο μέγιστου κέρδους το οποίο επιδιώκει ο επιχειρηματίας. Σε κάθε θέση του χώρου μία επιχείρηση ασκεί μονοπωλιακό έλεγχο σε μία περιοχή (Walker & Chapman, 1987).

Ο Losch βάσισε την θεωρία του σε μία σειρά από υποθέσεις, όπου ένας παραγωγός αποφασίζει να παράγει ένα προϊόν σε ποσότητα μεγαλύτερη από τις ανάγκες του, για να το πουλήσει. Η τιμή του προϊόντος (K) στο εργοστάσιο (P), η μέγιστη τιμή την οποία είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν οι καταναλωτές για το προϊόν (K') και η καμπύλη ζήτησης για το προϊόν αναπαριστώνται στο διάγραμμα 2.

Διάγραμμα 2: Κατανομή της αγοράς κατά Losch

Πηγή: Λαμπριανίδης, 2002

Στο σημείο P η ζήτηση είναι Q, στο R είναι S και στο F είναι 0. Το PF παριστάνει την απόσταση από το σημείο παραγωγής (P), όπου η ζήτηση είναι μέγιστη μέχρι το σημείο όπου δεν υπάρχει πια ζήτηση (F). Ο κύκλος με κέντρο το σημείο όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση (P) και ακτίνα PF είναι η περιοχή αγοράς για το προϊόν του εργοστασίου, υποθέτοντας ότι η ζήτηση είναι ομοιόμορφη προς όλες τις κατευθύνσεις. Μέσω της περιστροφής της καμπύλης ζήτησης γύρω από τον άξονα PQ, προκύπτει ένας τρισδιάστατος κώνος ζήτησης που δείχνει το συνολικό όγκο πωλήσεων από το εργοστάσιο που είναι εγκατεστημένο στο σημείο P. Κάθε επιχείρηση επιλέγοντας τον τόπο εγκατάστασής της, επιδιώκει να ελέγξει το μεγαλύτερο δυνατό κομμάτι της περιοχής αγοράς, πράγμα το οποίο εξαρτάται από την συμπεριφορά του καταναλωτή αλλά και τις αποφάσεις χωροθέτησης άλλων επιχειρήσεων. Αν υποθεθεί ότι υπάρχει και άλλη επιχείρηση που είναι εγκατεστημένη, σε απομακρυσμένη όμως θέση από την προηγούμενη, τότε κάθε μία θα έχει την δική της περιοχή αγοράς. Αν πάλι υπάρχει μία επιχείρηση με περιοχή αγοράς που αλληλεπικαλύπτεται με την προηγούμενη, θα υπάρχουν σημεία στα οποία καμία εκ των δύο δεν μπορεί να ασκήσει μονοπωλιακά πλεονεκτήματα (Λαμπριανίδης, 2002).

Η προσέγγιση αυτή εξέτασε αφ' ενός μεν την χωροθέτηση από την πλευρά της ζήτησης, δηλαδή το πώς η ζήτηση επηρεάζει τον τόπο εγκατάστασης των επιχειρήσεων, αφ' ετέρου δε τις συνθήκες εξεύρεσης ισορροπίας στην χωρική

κατανομή της αγοράς μεταξύ ανταγωνιστριών επιχειρήσεων. Υπήρξε ένα βήμα προς την πραγματικότητα, σε σχέση με την προσέγγιση του ελάχιστου κόστους, με την έννοια ότι τόνισε την έλλειψη τέλει ανταγωνισμού και το γεγονός ότι πρέπει να εξετάζεται η στρατηγική κάθε επιχείρησης σε συνάρτηση με αυτή των ανταγωνιστριών της επιχειρήσεων (Λαμπριανίδης, 2002). Ωστόσο επειδή και αυτή η θεωρία υπέθετε μηδενικά κόστη, παρουσιάζει ομοιότητες με την προσέγγιση του κόστους αγοράς (Walker & Chapman, 1987).

3.3.2.4 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

Η εργασία του Losch (1954) είχε την μεγαλύτερη επίδραση στα πλαίσια αυτής της προσέγγισης, η οποία επιχείρησε να αναπαραγάγει ένα αντίστοιχο της γενικής οικονομικής ισορροπίας στο χώρο. Εισάγοντας ο Losch την χωρική διαφοροποίηση στο κόστος του προϊόντος και την ζήτηση, δεδομένης της αλληλεξάρτησης των επιχειρήσεων και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, κατάληξε στο συμπέρασμα ότι κάθε επιχείρηση σε ένα πρώτο στάδιο λειτουργεί μέσα σε κυκλικές αγορές οι οποίες εν συνεχεία, προκειμένου να καλυφθεί το σύνολο της γεωγραφικής επιφάνειας με τις περιοχές αγοράς για κάθε επιχείρηση και προϊόν, θα πρέπει να μετασχηματιστούν σε εξάγωνα. Συνδυάζοντας αυτά τα εξαγωνικά δίκτυα περιοχών της αγοράς για τα διάφορα προϊόντα, ο Losch παρήγαγε ένα ημι – ιεραρχημένο σύστημα κέντρων, ανάλογα με τον αριθμό των προϊόντων που παρήγαγε κάθε κέντρο (Λαμπριανίδης, 2002).

Έως εδώ το πρότυπο χωροθέτησης του Losch μοιάζει με αυτό που αναπτύχθηκε από τον Christaller. Εν συνεχεία ο Losch δείχνει πώς προκύπτουν οι συγκεντρώσεις πόλεων σε ορισμένα τμήματα μίας ομοιόμορφης επιφάνειας, μέσω περιστροφής του συστήματος εξαγώνων γύρω από το κεντρικό σημείο, δημιουργώντας μία χωρική κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων που πληροί τις αρχικές συνθήκες ισορροπίας. Τέτοια «οικονομικά τοπία», όπως χαρακτηριστικά τα αποκαλεί ο Losch, κατανέμονται σε ολόκληρο τον κόσμο σαν ένα δίκτυο και μάλιστα σύμφωνα με ακριβείς νόμους. Εισάγοντας διαφόρους παράγοντες που διαταράσσουν την κανονικότητα του οικονομικού τοπίου, εξετάζει τις συνέπειες και τα αποτελέσματα μη κανονικής κατανομής των πηγών και του πληθυσμού αλλά και τοπικών διαφοροποιήσεων στις προτιμήσεις (Λαμπριανίδης, 2002).

Η προσέγγιση αυτή επικρίθηκε ιδιαίτερα για το γεγονός ότι οι υποθέσεις του Losch είναι τέτοιες, που μετατρέπουν την υπό εξέταση πραγματικότητα σε έναν

κόσμο ιδεατό. Επιπλέον, δεν επιχειρεί καν να ερμηνεύσει τα φαινόμενα που εξετάζει και είναι πολύ περιορισμένη η δυνατότητά της να χρησιμοποιηθεί ως επιχειρησιακό μοντέλο. Στα θετικά ωστόσο κατατάσσεται το γεγονός ότι εισήγαγε την ιδέα ότι η χωροθέτηση, τόσο των παραγωγών όσο και των καταναλωτών, επιλέγεται συχνά ούτως ώστε να μεγιστοποιεί τα κέρδη μίας επιχείρησης, αλλά και το ότι η χωροθέτηση πληθώρας επιχειρήσεων είναι μία εξαιρετικά πολύπλοκη διαδικασία, εφόσον είναι προϊόν πολλών παραμέτρων (Λαμπριανίδης, 2002).

3.3.2.5 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση υπάρχουν διαφορετικές απαιτήσεις χωροθέτησης για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις, ανάλογα με το στάδιο του κύκλου ζωής του προϊόντος το οποίο παράγουν. Αναπτύχθηκε για πρώτη φορά από τον Hoover (1948), που υποστήριξε ότι οι βιομηχανικές επιχειρήσεις στα πρώτα τους στάδια αναπτύσσονται στις μεγάλες πόλεις και αποκεντρώνονται κατά την διαδικασία ωρίμανσης και τυποποίησης τους. Εν συνεχεία και βασιζόμενος σε αυτή την θεωρία, ο Vernon (1966) υποστήριξε ότι κάθε νέο προϊόν περνάει από τρία στάδια με διαφορετικές απαιτήσεις χωροθέτησης. Συγκεκριμένα, στο στάδιο εμφάνισης του προϊόντος, οι επιχειρήσεις τείνουν να χωροθετηθούν σε παγκόσμια Μητροπολιτικά κέντρα, δεδομένου ότι η αγορά του προϊόντος είναι σχετικά ανασφαλής και υπάρχει ανάγκη για ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Στο στάδιο κατά το οποίο το προϊόν είναι πια τυποποιημένο, οι επιχειρήσεις εγκαθίστανται σε εθνικά και περιφερειακά κέντρα, ενώ στο τελικό στάδιο κατά το οποίο το προϊόν είναι «ώριμο», η αγορά πιο σταθερή και υπάρχουν οικονομίες που πηγάζουν από την μεγάλη κλίμακα παραγωγής, οι επιχειρήσεις στρέφονται προς υπανάπτυκτες περιοχές, πιθανότατα λόγω του φθηνά προσφερόμενου εργατικού δυναμικού (Λαμπριανίδης, 2002).

Το μοντέλο του Vernon χρησιμοποιήθηκε πολύ από τους επιστήμονες της περιφερειακής ανάπτυξης. Επικρίθηκε ωστόσο, κυρίως γιατί ο κύκλος ζωής του προϊόντος δεν είναι η αιτία των μετακινήσεων των βιομηχανικών δραστηριοτήτων στο χώρο, αλλά σχετίζεται και ο ίδιος με τις μετακινήσεις στο χώρο υπό την έννοια ότι επηρεάζει αυτές τις μετακινήσεις και ταυτόχρονα επηρεάζεται από αυτές. Ακόμη είναι υπεραπλουστευτικό, εφόσον ασχολείται κυρίως με τις περιπτώσεις χωροθέτησης μοντέρνων, μεγάλων, με πολλά εργοστάσια και πολυεθνικών επιχειρήσεων (Λαμπριανίδης, 2002).

3.3.3 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – PERROUX

Η θεωρία της οικονομικής βάσης των πόλεων εισάγει έναν ενδιαφέρον διαχωρισμό, όσον αφορά στην φύση των λειτουργιών που εμφανίζονται και αναπτύσσονται σε έναν τόπο, κοινές λειτουργίες που ανταποκρίνονται στην ικανοποίηση των αναγκών των κατοίκων ενός κέντρου και ειδικές λειτουργίες που προσδιορίζουν αντίθετα εκείνες που εξυπηρετούν μία ζήτηση εξωτερική του κέντρου (Μπεριάτος και Γούσιος, 2000).

Στα πλαίσια αυτής της διαπίστωσης, ο Perroux (1955) υποστήριξε ότι τόσο η χωρική, όσο και η βιομηχανική ανάπτυξη δεν εμφανίζονται παντού και ταυτόχρονα, αλλά σε σημεία ή πόλους ανάπτυξης με διαφορετική ένταση, προκαλώντας διαφοροποιημένα τελικά αποτελέσματα για το σύνολο της οικονομίας. Η θεωρία αυτή στηρίζεται στην παραδοχή ότι η λειτουργία της καπιταλιστικής οικονομίας δημιουργεί πόλωση, δηλαδή η διαδικασία ανάπτυξης λειτουργεί επιλεκτικά, αναπτύσσοντας ορισμένες περιφέρειες και αφήνοντας άλλες υπανάπτυκτες (Λαμπριανίδης, 2002).

Ο περιφερειακός πόλος ανάπτυξης είναι ένα σύνολο από βιομηχανίες, εγκατεστημένες σε μία αστική περιοχή, οι οποίες ενθαρρύνουν την περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας σε ολόκληρη την ζώνη επιρροής του. Η κινητήρια βασική – στρατηγική βιομηχανία, κατά τον Perroux, είναι μία βιομηχανία ή ένα συγκρότημα βιομηχανιών που ταυτίζεται με τον πόλο ανάπτυξης. Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στις βιομηχανίες του πόλου ανάπτυξης, προωθεί την διαδικασία της περιφερειακής ανάπτυξης, ενώ μέσω της διαδικασίας της μίμησης, οι βιομηχανίες αυτές επιδρούν στην δημιουργία αναπτυξιακού κλίματος. Η δυναμική ανάπτυξη της βασικής – στρατηγικής βιομηχανίας επεκτείνεται ακτινωτά από τον πόλο και καλύπτει σταδιακά ολόκληρη την περιφέρεια, με αποτέλεσμα να έχουμε διάχυση της ανάπτυξης. Υπάρχουν οικονομίες κλίμακας για τις επιχειρήσεις, με την έννοια τόσο των εσωτερικών, λόγω αυξημένης παραγωγής, όσο και των εξωτερικών από τις σχέσεις αλληλεξάρτησης των επιχειρήσεων. Τα κέρδη ενός παραγωγού επηρεάζονται από τις δραστηριότητες των άλλων παραγωγών, τις προσφερόμενες από το αστικό κέντρο υπηρεσίες, αλλά και από την μείωση του κόστους μεταφοράς, με την ύπαρξη για παράδειγμα κατάλληλης υποδομής (Λαμπριανίδης, 2002).

Η θεωρία των πόλων ανάπτυξης, απετέλεσε τα τελευταία χρόνια την πιο πολυσυζητημένη στρατηγική για την εφαρμογή μέτρων πολιτικής και την επίλυση περιφερειακών προβλημάτων. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα από τις δεκαετίες

του '60 και του '70, όπως στην Γαλλία, στην Ιταλία, στην Ισπανία και στην Μ. Βρετανία. Στην χώρα μας, η δημιουργία πόλων ανάπτυξης υπήρξε η βασική στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης για πολλά χρόνια από την δεκαετία του '60. Η οργάνωση από το κράτος πόλων ανάπτυξης αντιμετωπίζει τις αρνητικές επιδράσεις των πόλων, οι οποίοι υπήρχαν και όξυναν τα περιφερειακά προβλήματα. Ακόμη, μειώνει το κοινωνικό κόστος και αυξάνει την αποτελεσματικότητα των επενδύσεων, ενώ μέσω της διάχυσης ενισχύει τις προσπάθειες για ανάπτυξη των καθυστερημένων περιφερειών. Δεν αρκεί βέβαια η τοποθέτηση ενός πόλου ανάπτυξης σε μία καθυστερημένη περιφέρεια για να αρχίσει αυτή να αφομοιώνει τα θετικά αποτελέσματα της ανάπτυξης του πόλου. Τα αποτελέσματα εξάλλου, μετά από τρεις δεκαετίες εφαρμογής του συγκεκριμένου μοντέλου στην Ελληνικό χώρο, δεν είναι ικανοποιητικά. Η κριτική της θεωρίας αυτής στηρίχθηκε κυρίως στην αποτυχία εφαρμογής της στις χώρες της Γαλλίας και της Ιταλίας, όπου και εφαρμόστηκε περισσότερο, ενώ είναι παράδοξο το γεγονός ότι οι πόλοι ανάπτυξης προτάθηκαν για την αντιμετώπιση του φαινομένου που περιγράφουν, η ύπαρξή τους είναι αποτέλεσμα της άνισης χωρικής ανάπτυξης (Λαμπριανίδης, 2002).

3.3.4 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Η σχολή αυτή στην μελέτη για την χωροθέτηση της βιομηχανίας αναπτύχθηκε κατά την δεκαετία του '60. Στηρίζεται στην ψυχολογία, μέσω της οποίας οι πράξεις των ανθρώπων διαμορφώνονται κυρίως από γνωστικές διαδικασίες. Τονίζει ότι η ερμηνεία των αποφάσεων πρέπει να βασίζεται στην συμπεριφορά των ατόμων και περιγράφει τις σχέσεις μεταξύ εξωτερικών ερεθισμάτων και προτύπων συμπεριφοράς, ώστε να κατασκευάσει μοντέλα και να ανακαλύψει κοινούς παράγοντες στην συμπεριφορά των επιχειρήσεων. Υποστηρίζοντας ότι δεν υπάρχει ο «οικονομικός άνθρωπος» και ότι ο άνθρωπος συμπεριφέρεται με άτελή γνώση και συχνά επιδιώκει και μη υλικούς σκοπούς, η χωροθέτηση των επιχειρήσεων εξαρτάται και από προσωπικούς παράγοντες (Λαμπριανίδης, 2002).

Συγγραφείς οι οποίοι ενστερνίζονται αυτήν την προσέγγιση (Pred, 1967 και Simon, 1950), υποστηρίζουν ότι η συμπεριφορά των ανθρώπων και των επιχειρήσεων μπορεί να τυποποιηθεί σε λίγα ή ακόμη και σε ένα ή δύο μοντέλα, αρκεί να έχει προηγηθεί πλήθος εμπειρικών παρατηρήσεων. Η εισαγωγή της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών έπαιξε σημαντικό ρόλο την εποχή εκείνη. Οι θεωρητικοί αυτής της προσέγγισης ασχολήθηκαν με την διαδικασία λήψης αποφάσεων, με την οποία

λαμβάνεται μία απόφαση χωροθέτησης, αφού αξιολογηθούν πρώτα οι εναλλακτικές επιλογές. Διαπιστώθηκε ότι οι αποφάσεις χωροθέτησης στον πραγματικό κόσμο σπάνια είναι βέλτιστες, με την έννοια ότι μεγιστοποιούν τα κέρδη ή ελαχιστοποιούν της πηγές που χρησιμοποιούνται και αναγνωρίστηκε η σημασία που έχει η αντίληψη του επιχειρηματία για το ζήτημα της χωροθέτησης. Ο Pred (1967), κατασκεύασε έναν πίνακα συμπεριφοράς, στον οποίο η απόφαση χωροθέτησης είναι συνάρτηση δύο μεταβλητών, της ποσότητας και ποιότητας της πληροφορίας, αλλά και της δυνατότητάς του επιχειρηματία να την χρησιμοποιήσει. Το πρόβλημα όμως γίνεται πολύπλοκο όταν έχουμε να κάνουμε με μία επιχείρηση και όχι ένα μεμονωμένο άτομο, οι αποφάσεις της οποίας δεν αντανακλούν απλά τις αντιλήψεις των μεμονωμένων ατόμων – μελών του Δ.Σ. (Λαμπριανίδης, 2002).

Υπό μία άλλη οπτική οι θεωρητικοί της σχολής αυτής, αναγνωρίζοντας την απέραντη ποικιλία της συμπεριφοράς, προσπαθούν να την ξεπεράσουν με την διεξαγωγή απλής εμπειρικής έρευνας. Μη βασιζόμενοι, ωστόσο σε κάποιον θεωρητικό κορμό, συχνά καταλήγουν σε απλοϊκό εμπειρισμό. Οι μελέτες που εντάσσονται σε αυτήν την προσέγγιση, δεν προχωρούν πέρα από το επίπεδο των φαινομένων για να αποκαλύψουν την λειτουργία «εσωτερικών» μηχανισμών της χωροθέτησης. Συμπερασματικά, οι Συμπεριφοριστές αντικατέστησαν το «ορθολογικό μοντέλο» της Κλασικής Σχολής με ένα άλλο, το οποίο αντιμετωπίζει την επιχείρηση ως μία πολύπλοκη δομή και τον επιχειρηματία ως ένα άτομο που καλείται να πάρει αποφάσεις κάτω από συνθήκες αβεβαιότητας. Στην περίπτωση δε όπου προστίθενται διαρκώς ειδικές περιπτώσεις στο μοντέλο, η ίδια του η έννοια καταλύεται (Λαμπριανίδης, 2002).

3.3.5 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Μελέτες αυτής της σχολής τονίζουν ότι η χωροθέτηση μίας βιομηχανίας καθορίζεται από συγκεκριμένο πλέγμα υλικών παραγωγικών προτεραιοτήτων που συνιστούν την κοινωνική πραγματικότητα. Η σχολή αυτή προέκυψε αφ' ενός μεν ως προϊόν της κριτικής των δύο προηγούμενων, αφ' ετέρου δε λόγω της εισαγωγής του μαρξισμού στην ανάλυση του φαινομένου χωροθέτησης της βιομηχανίας. Οι μελέτες οι οποίες εντάσσονται στην σχολή αυτή αντιλαμβάνονται ότι η συμπεριφορά των ανθρώπων καθορίζεται από τις κοινωνικές δομές και ότι η κοινωνία είναι μία αλληλεξάρτηση δομών και όχι ένα σύνολο ανθρώπων. Η παραγωγή δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά ένα μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού που είναι το κέρδος.

Σύμφωνα με τον Καυκαλά (1986), η Σχολή της Πολιτικής Οικονομίας απομακρύνεται από την μελέτη της επιχείρησης σαν ξεχωριστό οικονομικό υποκείμενο και στρέφεται σε περισσότερο σύνθετα φαινόμενα. Ιδιαίτερες προσεγγίσεις στα πλαίσια αυτής της σχολής δεν υπάρχουν, παρά μόνο τρεις διαφορετικές κατευθύνσεις (Λαμπριανίδης, 2002).

Η πρώτη κατεύθυνση με μία σειρά από μελέτες όπως του Dunford (1977) και των Massey & Meegan (1979, 1982), υποστηρίζει ότι η αναδιάρθρωση του κεφαλαίου, δηλαδή οι αλλαγές στην διαδικασία παραγωγής, αλλά και οργανωτικές αλλαγές όπως το άνοιγμα ή κλείσιμο επιχειρήσεων και οι συγχωνεύσεις, δημιουργούν νέες ανάγκες χωροθέτησης, με αποτέλεσμα να αλλάζει η διάρθρωση της βιομηχανίας στο χώρο. Συγκεκριμένα ο Dunford (1977) υποστηρίζει ότι η παραγωγή καθορίζει την δομή του γεωγραφικού χώρου και ότι το περιφερειακό πρόβλημα συνδέεται με την χωρική οργάνωση των μέσων παραγωγής, της εργατικής δύναμης και των ειδών κατανάλωσης. Οι Massey και Meegan (1979), μέσω συγκεκριμένης εμπειρικής έρευνας, υποστήριξαν ότι η οργανωτική αναδιάρθρωση είναι προϋπόθεση για την παραγωγική αναδιάρθρωση. Η άνιση ανάπτυξη του κοινωνικού χώρου θεωρήθηκε το αποτέλεσμα της επενδυτικής απάντησης του κεφαλαίου σε θέματα όπως οι υπάρχουσες οικονομικές συνθήκες, ο ρόλος του κράτους και οι υπάρχουσες χωρικές διαφορές. Προχωρώντας ακόμα παραπέρα, ο Dunford (1979) υποστηρίζει ότι κάθε στάδιο στην ανάπτυξη του καπιταλισμού συνδυάζεται με διαφορετική μορφή συστήματος παραγωγής, διαδικασίας εργασίας, κατανομής της εργασίας, ταξικών σχέσεων και συμμαχιών αλλά και διαφορετικής σχέσης του περιφερειακού πληθυσμού με το κράτος (Λαμπριανίδης, 2002).

Κύριος εκπρόσωπος της δεύτερης κατεύθυνσης ήταν ο A. Friedman (1977), που υποστηρίζει ότι η χωροθέτηση της βιομηχανίας συνδέεται άμεσα με την εργατική δύναμη που την απασχολεί. Ο Friedman τονίζει την σημασία της αντίστασης των εργατών, ως δύναμης που προκαλεί υποχρεωτικές αλλαγές στον τρόπο παραγωγής. Η Perrons (1979) υποστηρίζει ότι οι αλλαγές στην χωροθέτηση της βιομηχανίας μπορεί να ιδωθούν ως αποτέλεσμα αλλαγών στην διαδικασία εργασίας και διέκρινε τέσσερις φάσεις καπιταλιστικής συσσώρευσης, έκαστη εκ των οποίων είχε διαφορετικές απαιτήσεις χωροθέτησης. Η πρώτη φάση χαρακτηρίζεται από την διασπορά της βιομηχανίας σε όλη την χώρα, εν συνεχεία η διασπορά περιορίζεται μόνο μέσα σε αστικές περιοχές, στην τρίτη φάση η βιομηχανία μετακινείται προς τα προάστια για να καταλήξει τελικά στην απομάκρυνση τμημάτων της παραγωγής από τα παλιά

βιομηχανικά κέντρα προς τις περιοχές με φθινό εργατικό δυναμικό (Λαμπριανίδης, 2002).

Για την ερμηνεία ορισμένων κοινωνικών φαινομένων πολλοί μελετητές οδηγήθηκαν σε θεωρητικά πληροφορημένες και όχι εμπειριστικές έρευνες, που διαμορφώνουν την τρίτη κατεύθυνση στην κατανομή της βιομηχανίας (Bluestone & Harrison, 1980, Dunford, 1977, Massey & Meegan, 1979, Perrons, 1979 και Λαμπριανίδης, 1987). Υποστηρίζουν ότι από τα μέσα της δεκαετίας του '60 υπάρχει μία τάση χωρικής αποκέντρωσης της βιομηχανίας και διασποράς της σε μικρές μονάδες, λόγω κυρίως της αναγκαιότητας για ολοένα και μεγαλύτερη ποικιλία στα παραγόμενα προϊόντα αλλά και εξαιτίας των πολύ ισχυρών συνδικαλιστικών κινημάτων στις μεγάλες βιομηχανικές μονάδες. Η χωρική αυτή αποκέντρωση της βιομηχανίας αφορά την εκβιομηχάνιση κάποιων υπανάπτυκτων περιοχών ως αποτέλεσμα της μεταφοράς κλαδικών εργοστασίων από μεγάλες επιχειρήσεις στην περιφέρεια, επιδιώκοντας την υπερεκμετάλλευση της εργατικής δύναμης. Μπορεί όμως να είναι αποτέλεσμα αυτοδύναμης ανάπτυξης, βασιζόμενη στις τοπικές πηγές και σε μία εσωτερικά ελεγχόμενη διαδικασία συσσώρευσης (Λαμπριανίδης, 2002).

Σημαντικό μειονέκτημα της παρούσης μεθόδου αποτελεί το γεγονός ότι είναι αδύνατο να κατανοήσει κανείς το φαινόμενο της χωροθέτησης της βιομηχανίας μόνο μέσα από την ανάλυση της διαδικασίας της εργασίας. Παρότι εισάγεται στην χωροθέτηση της βιομηχανίας ο σημαντικός ρόλος της εργατικής δύναμης, εντούτοις υπερτονίζεται η σημασία της συνεισφοράς της. Χρήσιμη μεν λοιπόν για την κατανόηση των συνολικών τάσεων, δίνει όμως μόνο πολύ προσεγγιστικές αναλύσεις του φαινομένου (Λαμπριανίδης, 2002).

3.3.6 ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Όλες οι προσεγγίσεις της Κλασικής Σχολής, που προαναφέρθηκαν, αντιλαμβάνονται την διαδικασία χωροθέτησης της βιομηχανίας ως προϊόν ορισμένων μεμονωμένων παραγόντων που είναι ίδιοι σε όλες τις περιπτώσεις. Εισάγοντας μία υπόθεση η οποία αποδίδει κοινά χαρακτηριστικά σε πληθώρα μεταβλητών και εν συνεχεία ποσοτικοποιώντας αυτούς τους παράγοντες, κατασκευάζουν μοντέλα ώστε να βρουν, ανάλογα με τις υποθέσεις που κάνουν, την «βέλτιστη χωροθέτηση» (Λαμπριανίδης, 2002).

Η κεντρική αντίληψη της κανονιστικής προσέγγισης είναι η έννοια του ανθρώπου που λαμβάνει οικονομικές αποφάσεις και κυρίως όσον αφορά την επιλογή του τόπου

εγκατάστασης μιας επιχείρησης, με στόχο την μεγιστοποίηση των κερδών (Walker & Charman, 1987).

Οι υποθέσεις που γίνονται από την προσέγγιση αυτή είναι τέτοιες, που το επιστημονικό τους αντικείμενο παύει να είναι πια η αντικειμενική πραγματικότητα, η έννοια του ορθολογικού οικονομικού ανθρώπου αποδίδει στην ανθρώπινη συμπεριφορά χαρακτηριστικά τα οποία δεν συνυπολογίζουν την αλληλεπίδρασή του με το κοινωνικό σύνολο. Μελέτες της Πολιτικής Οικονομίας προσπάθησαν να τοποθετήσουν την απόφαση για χωροθέτηση στο πλαίσιο συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της κοινωνίας, πέρα από ιδεαλιστικές υποθέσεις των προηγούμενων σχολών, μέσω της απομόνωσης σημαντικών στοιχείων της κοινωνίας που παρουσιάζουν κάποια ενότητα και αυτόνομη δυναμική. Υπερτονίζεται ωστόσο η σημασία της οικονομίας, που θεωρείται κυρίαρχη σε όλα τα επίπεδα (Λαμπριανίδης, 2002).

Γενικά, οι θεωρίες που αναπτύχθηκαν από την δεκαετία του '60 και έπειτα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η χωροθέτηση μιας επιχείρησης είναι ένα σημαντικό γεγονός που προϋποθέτει αποφάσεις με ιδιαίτερη επιφύλαξη, ενώ ταυτόχρονα οι εμπειρικές έρευνες δίνουν έμφαση στο μέγεθος της επιχείρησης, θεωρώντας το σημαντική παράμετρο για την λήψη της απόφασης χωροθέτησης (Walker & Charman, 1987).

Η χωροθέτηση της βιομηχανίας είναι μία κοινωνική διαδικασία, αποτέλεσμα αποφάσεων που λαμβάνονται από τους ιδιοκτήτες των μέσων παραγωγής και προϊόν μίας ποικιλίας παραγόντων όπως οικονομικές, πολιτικές, ιδεολογικές και πολιτιστικές συνθήκες μίας χώρας, αλλά κυρίως της διαφοροποίησής τους στο χώρο. Παράγοντες όπως ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής, που χαρακτηρίζεται από την εκμετάλλευση μίας ομάδας ανθρώπων από μία άλλη, αλλά και ο μηχανισμός της εργασίας και της εξειδίκευσης, δημιουργούν ένα μοντέλο στο οποίο έχουμε μία μικρή μερίδα μητροπολιτικών περιοχών ως κέντρα λήψης αποφάσεων μεγάλων επιχειρήσεων, περιοχές υψηλού κύρους με δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, πόλεις με βιομηχανική παράδοση που παρέμειναν κέντρα βιομηχανικής παραγωγής και εργασίες ρουτίνας που διαχύθηκαν ακόμη και σε αγροτικές περιοχές (Λαμπριανίδης, 2002)

Οι διαφορές μεταξύ των τύπων επιχειρήσεων, αλλά και η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών, είναι παράγοντες οι οποίοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο κατά την επιλογή του τόπου εγκατάστασης. Μέσω των νέων τεχνολογιών οι επιχειρήσεις

αποκτούν ευελιξία χωροθέτησης, εφόσον κατά μία έννοια συρρικνώνονται οι αποστάσεις. Ο ρόλος του κράτους τέλος, μέσω της παροχής «γενικών συνθηκών παραγωγής», με την ρύθμιση οικονομικών σχέσεων, αλλά κυρίως με την εξασφάλιση ενότητας και συνοχής μέσω ενός κοινωνικού σχηματισμού διαιρεμένου σε τάξεις, συνέβαλλαν αρκετά κατά την χωροθέτηση της βιομηχανίας (Λαμπριανίδης, 2002).

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί πως οι παράγοντες χωροθέτησης διαφοροποιούνται μεταξύ των δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων. Συνήθως ο τόπος εγκατάστασης των πρώτων είναι αποτέλεσμα εκτεταμένης έρευνας, ενώ στις ιδιωτικές και κυρίως μικρές επιχειρήσεις, η απόφαση του τόπου εγκατάστασης επηρεάζεται από τις συνήθειες και τις οικογενειακές συνθήκες του επιχειρηματία (Walker & Charman, 1987).

Έχοντας εξετάσει τις προηγούμενες θεωρίες από τότε που η οικονομική ανάλυση συμπεριέλαβε την έννοια του χώρου στο αντικείμενό της είδαμε ότι η απόσταση ή διαφορετικά το κόστος μεταφοράς έπαιξε σημαντικό ρόλο σχεδόν σε όλες τις θεωρητικές προσεγγίσεις για την εξεύρεση του τρόπου με τον οποίο γίνεται η διαδικασία επιλογής του τόπου εγκατάστασης. Στις θεωρίες οι οποίες αναπτύχθηκαν κατά καιρούς δεν ελήφθησαν υπόψη σημαντικοί προσδιοριστικοί παράγοντες όπως οι οικονομίες συσπείρωσης, οι εξωτερικές οικονομίες η ακόμη και η τρέχουσα κρατική πολιτική. Συνυπολογίζοντας και αυτούς τους προσδιοριστικούς παράγοντες μεταβάλλεται εντελώς η μορφολογία – πρότυπο των θεωρητικών υποδειγμάτων (Πολύζος και Πετράκος, 2001).

Σήμερα, ένα σημαντικό ποσοστό της γνώσης της θεωρίας χωροθετήσεων έχει μετασχηματιστεί σε αλγόριθμους χωροθέτησης – κατανομής. Η χρήση αυτών επιτρέπει την γρήγορη επίλυση του κλασσικού προβλήματος του Weber για την χωροθέτηση των βιομηχανιών και μάλιστα κάτω από διαφορετικές συνθήκες, σε επίπεδο και σε δίκτυο. Ακόμη και το χωρικό πρόβλημα του Losch μπορεί να αναλυθεί σε λιγότερο περιοριστικά περιβάλλοντα. Κυρίως όμως, η χρησιμότητα των υποδειγμάτων αυτών είναι ιδιαίτερα σημαντική από κοινωνική σκοπιά, γιατί αφ' ενός με το να δείχνουν ότι υπάρχουν καλύτερες χωρικές λύσεις, δίνουν στις διάφορες κοινωνικές ομάδες επιχειρήματα ενάντια σε μη αποτελεσματικές ή ακόμη και άδικες χωροθετήσεις, αφ' ετέρου δε παρέχουν την δυνατότητα αξιολόγησης διαφόρων συνδυασμών δίκαιης και αποτελεσματικής χωρικής κατανομής (Φώτης, 2003).

Στα πλαίσια της παρούσης μεθοδολογίας εισάγεται η έννοια της «ελκυστικότητας» της κάθε περιοχής στην οποία συμμετέχουν παράγοντες που

κρίνεται ότι διαμόρφωσαν κατά κύριο λόγο την συνολική «χωροθετική ελκυστικότητα» κάθε περιοχής, επηρεάζοντας έτσι την χωροθετική συμπεριφορά των επιχειρηματιών (Πολύζος και Πετράκος, 2001).

4. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Τα αναπτυξιακά κίνητρα εντάσσονται στο πλαίσιο μίας γενικότερης πολιτικής, της πολιτικής οικονομικής ανάπτυξης. Η πολιτική αυτή η οποία και παρουσιάστηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, προωθείται από το κράτος με συγκεκριμένες διαδικασίες. Η παροχή κινήτρων σε φορείς προκειμένου αυτοί να αναλάβουν αναπτυξιακές πρωτοβουλίες αλλά και η άρση ενδεχομένων αντικινήτρων που παρεμποδίζουν τις όποιες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, αποτελούν δυναμικά συστατικά στοιχεία αυτής της πολιτικής. Σημαντική είναι η δημιουργία της κατάλληλης οικονομικής και τεχνικής υποδομής, δηλαδή η παροχή από το κράτος των επονομαζόμενων γενικών συνθηκών παραγωγής, η λήψη διαφόρων θεσμικών αλλά και οργανωτικών μέτρων, και γενικά η δημιουργία του κατάλληλου επενδυτικού κλίματος (Λεμονιάς, 1991).

Αναπτυξιακά κίνητρα χρησιμοποιούνται από όλες τις χώρες του κόσμου, όπου ισχύουν κανόνες που επιτρέπουν την λειτουργία ιδιωτικών επιχειρήσεων και αποτελούν στην πράξη μία πολιτική διοικητικής μεταφοράς πόρων, μέσω του κρατικού προϋπολογισμού, από την κοινωνία σε επιλεγμένες περιοχές και επιχειρήσεις, υπό το σκεπτικό ότι η θυσία αυτή θα ανταποδοθεί στην κοινωνία με αύξηση του πλούτου, των φόρων και της απασχόλησης. Η ύπαρξη των κινήτρων έχει νόημα εφόσον αυτά δύναται να επηρεάσουν τις αποφάσεις φορέων και ιδιαίτερα ιδιωτών σχετικά με την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας, αλλά και την χωροθέτηση αυτής. Η πολιτική επηρεασμού του τόπου εγκατάστασης, αναπόσπαστο τμήμα της πολιτικής κινήτρων, δημιουργεί τις βάσεις για μία ισόρροπη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη (Βλιάμος, 1988).

Βασικοί στόχοι αλλά και σκοποί των αναπτυξιακών κινήτρων είναι:

- Η προώθηση «παραγωγικών» δραστηριοτήτων μέσω της ενθάρρυνσης των επενδύσεων. Η έννοια των παραγωγικών αυτών δραστηριοτήτων δεν είναι σταθερή και μεταβάλλεται τόσο με τον χρόνο, όσο και με τον χώρο.
- Ο εκσυγχρονισμός και η ορθολογικότερη οργάνωση του παραγωγικού δυναμικού, καθώς και η ενίσχυση της τεχνολογικής προόδου μέσω προώθησης της εφαρμοσμένης έρευνας και ανάπτυξης.
- Η προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης, μέσω της μείωσης της άνισης κατανομής των παραγωγικών δραστηριοτήτων στον χώρο, της αποκέντρωσης και της ανάπτυξης προβληματικών και φτωχών περιοχών. Για τη επίτευξη αυτού του στόχου επί αρκετά χρόνια υφίσταται μία διάκριση μεταξύ των

περιοχών στις οποίες εφαρμόζονται τα κίνητρα, με αντίστοιχη κλιμάκωση των παρεχομένων ενισχύσεων.

- Η εξοικονόμηση περιορισμένων φυσικών πόρων, κυρίως καυσίμων. Ο στόχος αυτός αποσκοπεί στην μετατροπή εγκαταστάσεων επιχειρήσεων, ούτως ώστε να αποβούν λιγότερο ενεργοβόρες.
- Η προστασία του περιβάλλοντος από την κάθε μορφής ρύπανση. Δεδομένης της υπάρχουσας ευαισθησίας των τελευταίων ετών σχετικά με το περιβάλλον αντιλαμβανόμαστε την σημασία του στόχου αυτού, ιδιαίτερα σε χώρες όπως η Ελλάδα, όπου ένα μεγάλο ποσοστό του βιομηχανικού και τουριστικού δυναμικού ρυπαίνει το περιβάλλον.

(Λεμονιάς, 1991)

Πέραν των ανωτέρω, υπάρχει και μία άλλη σειρά από στόχους, ανάλογα με τις εκάστοτε οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες οι οποίες επικρατούν σε μία χώρα, όπως η προσέλκυση αποταμιεύσεων σε συνάλλαγμα, η αύξηση των εξαγωγών, η δημιουργία κατάλληλου κλίματος για την βελτίωση των συνθηκών προσφοράς και ζήτησης εργασίας, ακόμη και η δημιουργία νέων παραγωγικών μονάδων από συγκεκριμένους φορείς (Λεμονιάς, 1991).

Τα αναπτυξιακά κίνητρα ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους διακρίνονται σε κάποιες κατηγορίες. Έτσι έχουμε κίνητρα γενικής μορφής, όπως για παράδειγμα η φορολογική απαλλαγή των καταθέσεων στην Ελλάδα με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της αποταμίευσης, αλλά και ειδικευμένα – στοχευόμενα κίνητρα, όπως αυτά τα οποία ωθούν επενδύσεις σε συγκεκριμένες περιοχές ή συγκεκριμένες δραστηριότητες. Τα ειδικευμένα κίνητρα αποτελούν και την πλειοψηφία αυτών, επόμενο ίσως του γεγονότος ότι μέσω αυτών επιδιώκεται μία παράλληλη ανακατανομή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε χωρικό επίπεδο. Ανάλογα εξάλλου της δυνατότητάς τους να επηρεάσουν τις επιλογές των επενδυτών, τα κίνητρα χαρακτηρίζονται από ουδετερότητα ή μη, όταν αυτά επιτυγχάνουν να αποτελέσουν σημαντικό παράγοντα κατά την απόφαση για επένδυση. Μια χρήσιμη διάκριση είναι αυτή μεταξύ «επενδυτικών» και «λειτουργικών» κινήτρων. «Επενδυτικό» είναι ένα κίνητρο το οποίο μειώνει το κόστος επένδυσης για τον επενδυτή, χωρίς ωστόσο να επηρεάζει άμεσα το μεταβλητό κόστος λειτουργίας της δραστηριότητας που προκύπτει από αυτήν. «Λειτουργικό» θεωρείται ένα κίνητρο όταν έχει σαν βάση είτε το μεταβλητό κόστος λειτουργίας της επένδυσης, για

παράδειγμα η επιδότηση της δημιουργούμενης απασχόλησης, είτε την αξία διάθεσης του προϊόντος, όπως ο μειωμένος Φόρος Κύκλου Εργασιών (Φ.Κ.Ε.), είτε τέλος την προστιθέμενη αξία αυτού, όπως εξαγωγικά κίνητρα με βάση την εγχώρια προστιθέμενη αξία. Από την άποψη της εφαρμογής τους, τέλος, έχουμε να κάνουμε με κίνητρα αυτόματα, όταν δεν χρειάζονται ειδική πράξη ή απόφαση για να εφαρμοσθούν και κίνητρα τα οποία βασίζονται στην διακριτική ευχέρεια της Διοίκησης (Λεμονιάς, 1991).

Κίνητρα τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί κατά καιρούς είναι:

- Οι επιδοτήσεις – επιχορηγήσεις, μέσω των οποίων επιτυγχάνεται μείωση του απαιτήτου αρχικού κεφαλαίου για την πραγματοποίηση της επένδυσης, με αποτέλεσμα να γίνονται εφικτά επενδυτικά σχέδια που διαφορετικά, λόγω των υψηλών απαιτήσεων σε αρχικό κεφάλαιο, δεν θα πραγματοποιούνταν. Η δέσμη αυτή κινήτρων χρησιμοποιήθηκε και εξακολουθεί να χρησιμοποιείται με επιτυχία, παρέχει δε το πλεονέκτημα της διαφάνειας και μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας και χρησιμοποιείται κυρίως για την ενθάρρυνση νέων επενδυτών. Εμφανίζει ωστόσο ένα βασικό μειονέκτημα το οποίο έχει να κάνει με την βιωσιμότητα των επενδυτικών σχεδίων, ιδίως όταν τα ποσοστά ενίσχυσης είναι ιδιαίτερα υψηλά.
- Οι φορολογικές ελαφρύνσεις ή απαλλαγές, όπου έχουμε φορολογικές εκπτώσεις από τα κέρδη των επιχειρήσεων, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ή πρόσθετες αποσβέσεις. Αποτελούν την πιο διαδεδομένη κατηγορία κινήτρων, προτιμώνται από ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις και επιτυγχάνουν κυρίως αύξηση των κερδών και ρευστότητα στις επιχειρήσεις. Το κίνητρο αυτό μπορεί να εφαρμοσθεί και στην έμμεση φορολογία, Φ.Π.Α., με αποτέλεσμα την μείωση του κόστους της επένδυσης ή την αύξηση των μεικτών της κερδών.
- Διάφορες άλλες διευκολύνσεις και προνόμια, τα οποία έχουν να κάνουν με μία «μεροληπτική» αντιμετώπιση ορισμένων επενδύσεων, όταν αυτές πραγματοποιούνται από συγκεκριμένους φορείς ή σε συγκεκριμένες περιοχές, ανάλογα με τους στόχους της εκάστοτε πολιτικής. Προνόμια τα οποία έχουν να κάνουν με την διάθεση βιομηχανικών οικοπέδων, την ελεύθερη χρησιμοποίηση του αιγιαλού αλλά και την αναγκαστική απαλλοτρίωση οικοπέδων για επενδύσεις, ανήκουν σε αυτή την κατηγορία κινήτρων με

πλήθος άλλων που έχουν εφαρμοσθεί κατά καιρούς, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια.

(Λεμονιάς, 1991)

Για τους σκοπούς της παρούσης εργασίας η διάκριση την οποία θα ακολουθήσουμε έχει ως εξής :

- Κίνητρα από αναπτυξιακούς νόμους,
- Κίνητρα από Ευρωπαϊκές πολιτικές, και
- Κίνητρα μέσω άλλων πολιτικών για την περιφερειακή ανάπτυξη.

4.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

Οι αναπτυξιακοί νόμοι απετέλεσαν κατά το παρελθόν και αποτελούν το ισχυρότερο κίνητρο στην προσπάθεια του κράτους για ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας και για την άσκηση περιφερειακής πολιτικής. Οι νόμοι οι οποίοι έχουν κατά καιρούς θεσπισθεί από την πολιτεία και εφαρμοσθεί κατά την διάρκεια των τελευταίων 60 ετών για λόγους μεθοδολογίας χωρίζονται σε δύο χρονικές περιόδους:

- Στους πρώτους αναπτυξιακούς νόμους της περιόδου από το 1950 έως και το 1982, και
- Στους αναπτυξιακούς νόμους της περιόδου 1982 έως και σήμερα.

Η κατηγοριοποίηση αυτή αποτελεί απόρροια δύο γεγονότων, της ένταξης της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) το 1981, με την συνακόλουθη τροποποίηση της νομοθεσίας της, εμφάνιση και πρώτη ουσιαστική χρήση του κινήτρου των κεφαλαιακών επιχορηγήσεων – grants, και της αλλαγής της Κυβέρνησης το 1981 με την συνακόλουθη ψήφιση σχετικού αναπτυξιακού νομοσχεδίου (Ν. 1262/82). Παρά το γεγονός ότι η τροποποίηση της αναπτυξιακής νομοθεσίας του κράτους έλαβε χώρα με την είσοδο της Ελλάδος ως πλήρους μέλους της Ε.Ο.Κ., μέσω του Ν. 1116/81, ο οποίος κατήργησε όλους τους άλλους και αποτέλεσε το πρώτο ολοκληρωμένο σύστημα επενδυτικών κινήτρων περιφερειακής ανάπτυξης, αυτός δεν εφαρμόστηκε δεδομένης της αντικατάστασής του από τον Ν. 1262/82, ο οποίος και εφαρμόστηκε επιτυχώς για μία οκταετία με την αλλαγή της κυβέρνησης (Λεμονιάς, 1991).

4.1.1 ΠΡΩΤΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

Στα πλαίσια μίας σειράς μέτρων για την οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας μετά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου, εμφανίζεται το πρώτο κατεξοχήν αναπτυξιακό μέτρο της εποχής εκείνης. Πρόκειται για το ΚΗ' ψήφισμα σχετικά με την ενθάρρυνση της οικοδομικής δραστηριότητας. Ακολουθεί μία σειρά κινήτρων, κυρίως φορολογικών, για την ενίσχυση της επαρχιακής βιομηχανίας αλλά και του τουρισμού, τομέας ο οποίος όπως μετέπειτα αποδείχθηκε, υπήρξε σημαντικός για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Μεταξύ των κινήτρων αυτών ήταν η δυνατότητα επαρχιακών επιχειρήσεων να κάνουν χρήση των αφορολόγητων κρατήσεων από τα καθαρά τους κέρδη, για την κάλυψη μελλοντικών ζημιών, αλλά και η δυνατότητα αναβολής φορολογίας της προκύπτουσας υπεραξίας από την συγχώνευση, για την δημιουργία μεγαλύτερων και καλύτερα οργανωμένων επιχειρήσεων. Επίσης η φορολογική απαλλαγή των εισοδημάτων από τόκους καταθέσεων και ομολογιακών δανείων, και η έκπτωση από τα φορολογούμενα κέρδη ποσοστού των ακαθάριστων εσόδων από εξαγωγές, που απετέλεσε το βασικότερο εξαγωγικό κίνητρο της εποχής. Τέλος, διάφορες απαλλαγές από τέλη χαρτοσήμων, δασμούς και λοιπές επιβαρύνσεις (Λεμονιάς, 1991).

Το 1953 ψηφίζεται και τίθεται σε εφαρμογή το Ν.Δ. 2687/53 για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων. Παρά την κριτική η οποία ασκήθηκε στο συγκεκριμένο νομοθετικό διάταγμα ότι λειτούργησε σαν «αποικιοκρατικός» νόμος, η συμβολή του υπήρξε σημαντική, δίνοντας τις απαραίτητες εγγυήσεις στον ξένο επενδυτή ότι η περιουσία του που δημιουργήθηκε με την εισαγωγή κεφαλαίων δεν θα απαλλοτριωθεί ή εθνικοποιηθεί, παρά μόνο σε έσχατη περίπτωση ανωτέρας βίας και με την καταβολή της προσήκουσας αποζημίωσης. Παρέχει δε εγγυήσεις για την δυνατότητα επανεξαγωγής των κερδών, μέχρι ενός ποσοστού κατ' έτος (Λεμονιάς, 1991).

Ακολουθεί το Ν.Δ. 4171/61 για την πραγματοποίηση σημαντικών παραγωγικών επενδύσεων, οποίες και θεωρούνται εκείνες που συμβάλλουν σε σημαντική αύξηση της παραγωγής, της απασχόλησης, των εξαγωγών και της εξοικονόμησης συναλλάγματος. Προέβλεπε παγιοποίηση των φόρων μέχρι και δέκα έτη, διατάξεις για την χρήση αιγιαλού και λιμενικών εγκαταστάσεων και διάφορες απαλλαγές από φόρους, τέλη, δασμούς και δικαιώματα. Η υπαγωγή των επενδύσεων στον νόμο γινόταν υπό την διακριτική ευχέρεια της Διοίκησης, ενώ μαζί με το προηγούμενο Ν.Δ. 2687/53 διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του '60, όποτε και εισέρχεται στο

προσκήνιο η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως (Ε.Τ.Β.Α.) και η προώθηση μέσω σειράς νομοθετημάτων των Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙ.ΠΕ.) (Λεμονιάς, 1991).

Με τον Ν. 4458/65 «περί βιομηχανικών περιοχών», εισάγεται για πρώτη φορά η έννοια αυτών των περιοχών και καθορίζεται το θεσμικό τους πλαίσιο, όπως αυτό τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τον Ν. 742/77 και μεταγενέστερες διατάξεις. Οι ΒΙ.ΠΕ. απετέλεσαν μέχρι και σήμερα ένα συμπληρωματικό μέσο πολιτικής, με στόχο την βιομηχανική και περιφερειακή ανάπτυξη. Έχοντας την ικανότητα να αποτελέσουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, εν δυνάμει «πόλους ανάπτυξης», συγκεντρώνοντας δραστηριότητες σε έναν χώρο και δημιουργώντας έτσι οικονομίες συγκέντρωσης, δίνουν το έναυσμα για μία αυτοενισχυόμενη αναπτυξιακή διαδικασία. Εκτός εξάλλου από μέσο βιομηχανικής και περιφερειακής πολιτικής, λειτουργούν ως χωρικοί υποδοχείς για την χωροθέτηση μεταποιητικής δραστηριότητας, δίνοντας έτσι ένα ισχυρό εργαλείο για την επίτευξη μεγάλης ποικιλίας στόχων που συνάδουν σε σημαντικό βαθμό με τους στόχους ενός αναπτυξιακού νόμου (Βλιάμος, 1987).

4.1.1.1 ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ

Ακολουθεί η περίοδος της δικτατορίας με δύο βασικές χρονικές περιόδους στην εξέλιξη της αναπτυξιακής πολιτικής. Η πρώτη περίοδος χαρακτηρίζεται από οπισθοδρόμηση στους τομείς της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης, με κύριο εκπρόσωπο τον Α.Ν. 147/67 «Περί συμπλήρωσεως της περί κινήτρων δια βιομηχανικές επενδύσεις κειμένης νομοθεσίας». Μέσω του διατάγματος αυτού παρέχεται φορολογική έκπτωση από τα καθαρά κέρδη, άσχετα από την περιοχή εγκατάστασης της επιχείρησης, επιδότηση επιτοκίου μέχρι και τέσσερις (4) ποσοστιαίες μονάδες με ορισμό κατώτατου καταβαλλόμενου επιτοκίου από τον επενδυτή και αύξηση των συντελεστών αποσβέσεων του προηγούμενου Ν.Δ. 2901/54 κατά 50% στο Ν. Αττικής – Πειραιώς, εκτός του Δήμου Λαυρεωτικής, κατά 100% στις επαρχίες Κορινθίας, Θηβών, Χαλκίδος, στον Δήμο Λαυρεωτικής και στο πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης και τέλος, κατά 200% στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Κατάληξη του παρόντος νομοθετήματος η υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων στους όμορους νομούς Αθηνών και Θεσσαλονίκης, με ταυτόχρονη υποβάθμιση της περιφερειακής πολιτικής (Λεμονιάς, 1991).

Παράλληλα στον τομέα του τουρισμού με τον Α.Ν. 543/68 «Περί παροχής ειδικών απαλλαγών και εκπτώσεων εις ξενοδοχειακάς επιχειρήσεις», έχουμε μία επέκταση των βασικών κινήτρων του Α.Ν. 147/67 στον τουριστικό τομέα με κίνητρα όπως, η μείωση του συντελεστή φορολογίας μη διανεμημένων κερδών κατά 50% αλλά και των τελών διαμονής παρεπιδημούντων και εκδιδόμενων λογαριασμών από 5% σε 2,5%. Επιπλέον η μείωση λογαριασμών τηλεφωνικών συνδέσεων κατά 30%, των τιμολογίων της ΔΕΗ και της εργοδοτικής εισφοράς προς το Ι.Κ.Α. και το Ταμείο Ασφάλισης Ξενοδοχοϋπαλλήλων κατά 50%. Τέλος έχουμε διάφορες απαλλαγές από δασμούς και λοιπούς φόρους των υγρών καυσίμων, ενώ αναγνωρίζεται έκπτωση (2% - 4%) από ακαθάριστες εισπράξεις χωρίς δικαιολογητικά για δαπάνες προβολής - διαφήμισης, ανάλογα με το ποσοστό διαμονής αλλοδαπών (Λεμονιάς, 1991).

Η δεύτερη περίοδος στην αναπτυξιακή πολιτική της δικτατορίας άρχεται με την ψήφιση του Ν.Δ. 1078/71 «Περί λήψεως φορολογικών και άλλων τινών μέτρων προς ενίσχυσιν της περιφερειακής αναπτύξεως», το οποίο και χωρίζει την επικράτεια σε τρεις περιοχές κινήτρων, απομακρυνόμενο από την φιλοσοφία του προηγούμενου και επιδιώκοντας κλιμάκωση των κινήτρων με περιφερειακή διάσταση. Οι περιοχές είχαν ως εξής (Βλ. χάρτη 1):

- Περιοχή Α': Ν. Αττικής και Πειραιώς, εκτός του δήμου Λαυρεωτικής,
- Περιοχή Β': Πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης, Νομοί Βοιωτίας, Κορινθίας, Επαρχία Χαλκίδας και Δήμος Λαυρεωτικής, και
- Περιοχή Γ': Οι υπόλοιπες περιοχές της χώρας.

(Λεμονιάς, 1991)

Χάρτης 1: Περιοχές κινήτρων του Ν. 1078/71

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στην περιοχή Β' παρεχόταν αφορολόγητη έκπτωση μέχρι και 50% της αξίας των πάγιων επενδύσεων και μέχρι ποσοστού 10% αυτής για τον σχηματισμό κεφαλαίου κίνησης, ενώ στην Γ' τα ποσοστά ήταν αντίστοιχα 100% και 20%, σαφώς μεγαλύτερα. Παρεχόταν επίσης η δυνατότητα αφορολόγητων εκπτώσεων σε επιχειρήσεις της περιοχής Α', όταν αυτές επένδυαν στην Β' ή στην Γ', ένα κίνητρο με σαφή περιφερειακό προσανατολισμό. Για πρώτη φορά εισάγεται κλιμάκωση στον συντελεστή απόσβεσης ανάλογα με τις βάρδιες προσωπικού, βασιζόμενο στην λογική της γρηγορότερης φθοράς των μηχανημάτων από την συχνότερη χρήση τους. Η κλιμάκωση αυτή δίνεται από τον πίνακα 1.

Πίνακας 1: Ποσοστό προσαύξησης των συντελεστών τακτικών αποσβέσεων ανά Περιοχή του Ν. 1078/71

	ΒΑΡΑΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Α'	ΜΙΑ	0
	ΔΥΟ	25%
	ΤΡΕΙΣ	50%
Β'	ΜΙΑ	25%
	ΔΥΟ	50%
	ΤΡΕΙΣ	75%
Γ'	ΜΙΑ	100%
	ΔΥΟ	150%
	ΤΡΕΙΣ	200%

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

Πριν καν αρχίσει όμως η εφαρμογή του νομοθετικού αυτού διατάγματος, αντικαταστάθηκε με το Ν.Δ. 1312/72 «Περί νέων μέτρων προς ενίσχυση της περιφερειακής αναπτύξεως», με μικρές διαφοροποιήσεις στις περιοχές κινήτρων αλλά και την δυνατότητα δημιουργίας νέας περιοχής Δ', με τμήματα της επικράτειας που εντάσσονταν στην περιοχή Γ'. Εισάγει για πρώτη φορά το μέτρο των κεφαλαιακών ενισχύσεων, για την περίπτωση ανέγερσης βιομηχανοστασίων στην περιοχή Δ', το οποίο και αφορούσε το 25% της δαπάνης και μέχρι του ορίου των 150 δρχ. / μ². Επιπλέον διαφοροποιούνται κατά περιοχές οι εισφορές του Ι.Κ.Α. και των λοιπών ασφαλιστικών ταμείων και ο συντελεστής του Φ.Κ.Ε., με τις ευνοϊκότερες ρυθμίσεις για τις περιοχές Γ' και Δ', καθώς επίσης για πρώτη φορά παρέχεται επιπλέον κίνητρο για επενδύσεις στην έρευνα μέσω της δυνατότητας μέχρι και 10% έκπτωσης από την φορολογία των ετησίων κερδών (Λεμονιάς, 1991).

Ακολουθεί ο χάρτης με τις περιοχές κινήτρων.

Χάρτης 2: Περιοχές κινήτρων του Ν. 1312/72

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ωστόσο στον τομέα του τουρισμού οι περιοχές αυτές καθορίστηκαν με διαφορετικό τρόπο με την θέσπιση του Ν.Δ. 1313/72 και συγκεκριμένη χωρική διαφοροποίηση των κινήτρων, ήτοι:

- Περιοχή Α': Ν. Αττικής και Πειραιώς (εκτός από τα νησιά του Ν. Αττικής), Επαρχία Θεσσαλονίκης και τα νησιά Ρόδος και Κέρκυρα.
- Περιοχή Β': Νησιά Ν. Αττικής, Επαρχίες Χαλκίδας και Καρυστίας, Ν. Κορινθίας, Αργολίδας, Αχαΐας (εκτός Επαρχίας Καλαβρύτων), Βοιωτίας, Λάρισας, Φθιώτιδας, Χαλκιδικής και Πιερίας, Επαρχία Αλμυρού, Δήμοι Βόλου και Νέας Ιωνίας του Ν. Μαγνησίας, Επαρχίες Τεμένους και Πεδιάδας του Ν. Ηρακλείου, Επαρχία Μιραμπέλλου του Ν. Λασιθίου και τα νησιά Σκιάθος, Μύκονος και Κως.

- Περιοχή Γ': Η υπόλοιπη χώρα.
(Λεμονιάς, 1991)

Με το νομοθέτημα αυτό παρέχονταν εκπτώσεις από τα καθαρά κέρδη ποσού της αξίας των επενδύσεων μέχρι 50% στην περιοχή Β' και 100% στην περιοχή Γ'. Προσέφερε επίσης έκπτωση 10% και 20% των ποσών αυτών, αντίστοιχα, για σχηματισμό κεφαλαίου κίνησης και φορολογική έκπτωση στις επιχειρήσεις της περιοχής Α' που επένδυαν στις περιοχές Β' και Γ'. Οι συντελεστές τακτικών αποσβέσεων προσαυξάνονταν κατά 25% στην περιοχή Β' και 100% στην περιοχή Γ', ενώ τέλος δινόταν η δυνατότητα συμψηφισμού ζημιών με κέρδη με χρονικό ορίζοντα 5ετίας. Επιπλέον υπήρχε η δυνατότητα επιχορήγησης σε περίπτωση επενδύσεων που αποσκοπούσαν στην τουριστική εκμετάλλευση παραδοσιακών και διατηρητέων κτισμάτων, με ποσοστά το οποία ορίστηκαν σε 15% για την περιοχή Α', 25% για την περιοχή Β', 30% για την περιοχή Γ', και 35% για την περιοχή Δ', με την επιφύλαξη επιπλέον κρατικής ενίσχυσης 5% (Λεμονιάς, 1991).

Και αυτό όμως το νομοθέτημα τροποποιήθηκε εν συνεχεία από το Ν.Δ. 1377/73, με μικρές αλλαγές στις ήδη υπάρχουσες τρεις περιοχές κινήτρων. Βασικότερη συνεισφορά του παρόντος νομοθετήματος, υπήρξε η πρόβλεψη για την δημιουργία ΒΙ.ΠΕ. σε ένα μεγάλο μέρος των νομών της χώρας με δυνατότητα εγκατάστασης βιομηχανιών και βιοτεχνιών των παραδοσιακών κλάδων, λόγω της ύπαρξης μικρότερων συντελεστών μόλυνσης σε αυτούς. Θεσπίστηκε υποχρεωτική συμμετοχή κατά 25% του επενδυτή για την ανέγερση βιομηχανοστασίων στην περιοχή Δ', καταργήθηκε η αφορολόγητη έκπτωση για τον σχηματισμό κεφαλαίου κίνησης, αυξήθηκε το ποσοστό επιδότησης επιτοκίου κατά μία μονάδα για επιχειρήσεις εντός των ΒΙ.ΠΕ. και ελήφθησαν μέτρα για την προώθηση της συγχώνευσης ή μετατροπής επιχειρήσεων σε μεγαλύτερες, κυρίως μέσω του Ν.Δ. 1297/72 (Λεμονιάς, 1991).

Για δε τον τομέα του τουρισμού έχουμε την ψήφιση του Ν.Δ. 1378/73 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν.Δ. 1313/72 περί μέτρων ενισχύσεως της Τουριστικής Αναπτύξεως», με την αύξηση στα ποσοστά έκπτωσης από αλλοδαπούς πελάτες για διαφήμιση και στα τουριστικά γραφεία, την τροποποίηση της διάταξης σχετικά με τις δασμολογικές μειώσεις σε ορισμένες εισαγωγές ειδών επένδυσης και την ρητή αναφορά συγκρότησης περιοχής Δ', με τμήματα πλέον όχι μόνο της Γ' αλλά και της Β'. Καθοριστική δε υπήρξε η συμβολή της Π.Υ.Σ. 46/73 με την οποία καθορίστηκαν τέσσερις (4) γεωγραφικές περιοχές και ζώνες εντός αυτών για την εφαρμογή των κινήτρων χρηματοδότησης όλων των προαναφερθέντων νόμων,

δίνοντας μία εικόνα σχετικά με την βαρύτητα την οποία απέδωσαν οι κυβερνήσεις της δικτατορίας στην ανάπτυξη του τουρισμού (Λεμονιάς, 1991).

Η έκδοση και εφαρμογή του Ν.Δ. 1377/73 έγινε σε μία περίοδο κατά την οποία είχαν ήδη αρχίσει να εμφανίζονται οι συνθήκες εκείνες που οδήγησαν σε μία από τις χειρότερες οικονομικές κρίσεις παγκοσμίως. Υπό τον φόβο συνεπώς άμεσων οικονομικών επιπτώσεων στην χώρα μας, θεσπίζεται ο Ν. 334/74 «Περί παροχής φορολογικών κινήτρων προς ενίσχυση της βιομηχανικής παραγωγής», με τον οποίο παραγκωνίζεται η χωρική – περιφερειακή διάσταση των επενδύσεων (Λεμονιάς, 1991).

4.1.1.2 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 289/76

Το 1976 έχουμε την εμφάνιση του Ν. 289/76 «Περί παροχής κινήτρων δια την ανάπτυξιν παραμεθωρίων περιοχών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων», ένας νόμος που υπήρξε αποτέλεσμα κυρίως της κατάστασης που είχε διαμορφωθεί στις παραμεθώριες περιοχές μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974. Για την εξασφάλιση ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος στις περιοχές αυτές, δημιουργείται η περιοχή Ε' στην οποία και εντάσσονται οι Ν. Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης και οι νησιωτικοί νομοί Λέσβου, Χίου, Σάμου και Δωδεκανήσου. Τα κίνητρα επεκτείνονται πέραν του παραδοσιακού χώρου της βιομηχανίας, βιοτεχνίας, μεταλλείων – ορυχείων και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και σε νέους τομείς και κλάδους δραστηριότητας όπως οι γεωργικές και κτηνοτροφικές επιχειρήσεις. Στην νέα αυτή περιοχή Ε' επιλέξιμες ήταν επενδύσεις υφιστάμενων ή νεοϊδρυόμενων μονάδων, ή ακόμα και μεταφερόμενες σε αυτήν από άλλες περιοχές της χώρας. Τα πολύ ισχυρά κίνητρα της εν λόγω περιοχής δεν μπορούν να τεκμηριωθούν οικονομικά υπό ομαλές συνθήκες, ωστόσο συνετέλεσαν αποφασιστικά στην εγκατάσταση μονάδων στις περιοχές αυτές που διαφορετικά δεν θα είχαν εγκατασταθεί (Μιχαηλίδου, 1997).

Η υπαγωγή πλέον στο νόμο δεν γίνεται αυτόματα αλλά έπειτα από αίτηση του ενδιαφερομένου και μετά από γνώμη της επιτροπής του Ν. 2687/53 και απόφαση του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού, μπορούσε να ικανοποιηθεί στο σύνολό της ή εν μέρει, αλλά και να απορριφθεί, ενώ η ίδια συμμετοχή του επενδυτή αρκούσε να κάλυπτε το 15% της επένδυσης (Λεμονιάς, 1991).

Ακολουθεί ο χάρτης με τις περιοχές κινήτρων του παρόντος νόμου.

Χάρτης 3: Περιοχές κινήτρων του Ν. 781/75

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμη μία συνοπτική αναφορά στον Ν. 742/77 «Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης του Ν. 4458/65 «Περί βιομηχανικών περιοχών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων», με τον οποίο καταρχήν μετατράπηκαν σε κανονικές ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α. όλες οι βιομηχανικές ζώνες που είχαν ορισθεί με εξουσιοδότηση του Ν. 1312/72, όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, και το δικαίωμα για την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των περιοχών αυτών παραχωρούνταν αποκλειστικά στην Ε.Τ.Β.Α. Βιομηχανικές ζώνες είχαν ορισθεί στις πόλεις: Καλαμάτα, Τρίπολη, Μεσολόγγι, Ιωάννινα, Ηγουμενίτσα, Πρέβεζα, Φλώρινα, Δράμα, Ξάνθη, Αλεξανδρούπολη, Αγρίνιο, Κιλκίς και Σέρρες, ενώ οι νέες ΒΙ.ΠΕ. ήταν στις πόλεις: Αίγιο, Πύργος, Σπάρτη, Λαμία, Έδεσσα, Κόρινθος και Άρτα.

Επίσης αξίζει να αναφερθούν μία σειρά από Πράξεις του Υπουργικού Συμβουλίου (Π.Υ.Σ.) με τις οποίες καθορίστηκαν ειδικές τουριστικές περιοχές και ζώνες χειμερινού τουρισμού, όπως η Π.Υ.Σ. 177/12.11.1975, Π.Υ.Σ. 33/19.3.1976, Π.Υ.Σ. 85/28.7.1976 και η Π.Υ.Σ. 10/23.1.1978 (Λεμονιάς, 1991).

4.1.1.3 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 849/78

Την 22.12.78 έχουμε την θέσπιση του Α.Ν. 849 «Περί παροχής κινήτρων δια την ενίσχυσιν της περιφερειακής και οικονομικής ανάπτυξεως της χώρας», που από πολλούς θεωρείται και ο πρόδρομος του μετέπειτα Ν. 1116/81. Υπήρξε ο πρώτος νόμος που σχεδιάστηκε με προκαταρκτικές μελέτες βάση τριών κυρίως παραμέτρων:

- Της αποτελεσματικότητας των μέχρι τότε κινήτρων στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα,
- Της εκ νέου κατηγοριοποίησης των γεωγραφικών διαμερισμάτων της χώρας, αναλόγως των δυνατοτήτων τους κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, με την προσθήκη της Θάσου και της επαρχίας Σκοπέλου στους νομούς που είχαν την δυνατότητα δημιουργίας βιομηχανικών ζωνών, σύμφωνα πάντα με το Ν.Δ. 1377/73. Παράλληλα στην περιοχή Ε' προστέθηκαν τμήματα των παραμεθόριων Ν. Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Φλώρινας, Πέλλας, Κιλκίς, Σερρών και Δράμας σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα (Βλ. χάρτη 4), και
- Της κατηγοριοποίησης των βιομηχανικών κλάδων σε υψηλής, μέσης και χαμηλής ενίσχυσης.

(Λεμονιάς, 1991)

Χάρτης 4: Περιοχές κινήτρων του Ν. 849/78

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στην δέσμη κινήτρων του Ν. 849/78 περιλαμβάνονταν:

α) Δανειακές ενισχύσεις για επενδύσεις προστασίας του περιβάλλοντος και εγκατάστασης ή επέκτασης εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής έρευνας, σε ποσοστό 50% και σε επενδύσεις με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας 35%. Ακολουθεί η κλιμάκωση των ποσοστών αυτών αναλόγως περιοχής εγκατάστασης.

Πίνακας 2: Ανώτατα ποσοστά δανειακών ενισχύσεων ανά Περιοχή του Ν. 849/78

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Γ*	Δ*	Ε*
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ	20%	35%	45% – 55%
ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ	25%	40%	60%

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

(*) Η νέα περιοχή Ε' που περιελάμβανε τη ζώνη βάθους 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα

Στην περίπτωση των μεταλλευτικών επιχειρήσεων τα ποσοστά αυτά έφταναν το 20% στην ηπειρωτική χώρα και το 25% στα νησιά, ενώ για τις μετεγκαταστάσεις επιχειρήσεων από τις περιοχές Α' και Β' προς τις περιοχές Γ', Δ' και Ε' τα ποσοστά δανειακών ενισχύσεων που προβλέπονταν κυμαινόταν από 25% – 55% (Λεμονιάς, 1991).

β) Επιδότηση του επιτοκίου ομολογιακών δανείων σε δημόσια εγγραφή, τραπεζικών δανείων και πιστώσεων, με τις κατωτέρω ανώτατες τιμές του πίνακα 3:

Πίνακας 3: Μονάδες επιδότησης επιτοκίου ανά Περιοχή του Ν. 849/78

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΕ ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΔΑΝΕΙΑ	ΣΕ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ
Β' (ΕΝΤΟΣ ΒΙ.ΠΕ.)	2	1,5
Γ'	4	3
Δ'	5	4
Ε'	6	6

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

Πρόσθετες μονάδες επιδότησης επιτοκίου οριζόντουσαν εντός των ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α. και στα νησιά.

Ο νόμος αυτός καινοτόμησε σε αρκετά σημεία όπως:

- Στη διαμόρφωση ενός πλαισίου βιομηχανικής πολιτικής ταυτόχρονα με την περιφερειακή ανάπτυξη, το οποίο και θα υλοποιούνταν μέσω Πράξεων Υπουργικού Συμβουλίου (Π.Υ.Σ.) που να καθορίζουν το ύψος των δανειακών ενισχύσεων και επιδοτήσεων επιτοκίου κατά κλάδο ή νομό.
- Στην δυνατότητα κρατικής ενίσχυσης προς επιχειρήσεις για επενδύσεις προστασίας του περιβάλλοντος, εξοικονόμησης ενέργειας και βιομηχανικής έρευνας.
- Στην σύσταση αναπτυξιακών εταιρειών ευρείας μετοχικής βάσης για την εκμετάλλευση τοπικών πόρων, αλλά και τοπικών οργανισμών με στόχο τον προγραμματισμό, την ανάπτυξη και εκμετάλλευση κοινωφελών έργων, και
- Στην θέσπιση ειδικών κινήτρων για την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, όπως η καταβολή επιδομάτων μετεγκατάστασης και ενοικίου και η κάλυψη τμήματος των δαπανών μετακίνησης εργατικού δυναμικού, ακόμη και αν αυτό προερχόταν από το εξωτερικό.

(Λεμονιάς, 1991)

Το 1979, προκειμένου να ορισθούν υποπεριοχές μέσα στις οποίες γίνεται επιπλέον κλιμάκωση των ενισχύσεων των περιοχών Γ', Δ' και Ε', εκδίδεται η Π.Υ.Σ.

υπ' αριθμ. 40 (14.03.79), όπου έχουμε και πάλι διαχωρισμό των βιομηχανικών κλάδων σε υψηλής, μέσης και χαμηλής ενίσχυσης, με την διαφορά ότι η υψηλή ενίσχυση θα παρέχεται σε εθνικής σημασίας βιομηχανικά συγκροτήματα, ενώ για τους ελάχιστους βιομηχανικούς κλάδους που δεν περιλαμβάνονταν στην Π.Υ.Σ., προβλέφθηκαν ποσοστά δανειακών ενισχύσεων μεταξύ 5% και 25%, ανάλογα με την περιοχή εγκατάστασης, τα οποία κρίνονται ως ιδιαίτερα χαμηλά. Αναλυτικότερη παρουσίαση στον πίνακα 4.

Πίνακας 4: Ανώτατα ποσοστά δανειακών ενισχύσεων σύμφωνα με την Π.Υ.Σ. 40

ΥΠΟΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ		
	ΥΨΗΛΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΜΕΣΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΧΑΜΗΛΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Γ'			
α	17%	14%	11%
β	20%	17%	14%
γ	25%	22%	19%
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Δ'			
α	28%	25%	22%
β	32%	29%	26%
γ	35%	32%	29%
δ	40%	37%	35%
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Ε'			
α	40%	37%	34%
β	45%	42%	39%
γ	48%	45%	42%
δ	50%	47%	43%
ε	55%	52%	49%
στ	60%	57%	54%

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

Από την ανωτέρω παρουσίαση των πινάκων, αντιλαμβανόμαστε την πλήρη έλλειψη δανειακών ενισχύσεων για κανονικές επενδύσεις στις περιοχές Α' και Β', όπου και ίσχυε το κίνητρο των αφορολόγητων εκπτώσεων από τα κέρδη για μία πενταετία, με ανώτατο ποσοστό αφορολόγητης έκπτωσης το 25% για την περιοχή Α' και τον περιορισμό του να μην υπερβεί το 40% των καθαρών κερδών της επιχείρησης, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά στην περιοχή Β' ήταν 60% και 70%. Οι εισηγήσεις για την υπαγωγή ή όχι των επενδύσεων στα κίνητρα του νόμου και οι προτάσεις για το ύψος των ενισχύσεων, ήταν αρμοδιότητα πλέον ειδικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής, ενώ δινόταν και η δυνατότητα δημιουργίας υποεπιτροπών κατά θέμα ή σε περιφερειακό επίπεδο. Στον τομέα του τουρισμού παρατείνεται η αφορολόγητη έκπτωση από τα κέρδη σε επιχειρήσεις της περιοχής Β' σε ποσοστό 50% της αξίας της επένδυσης και 60% σε σχέση με το ύψος των καθαρών ετησίων κερδών.

Παράταση της έκπτωσης αυτής είχαμε και στις περιπτώσεις διαφήμισης και προβολής γραφείων γενικού τουρισμού στην περιοχή Α' αλλά και παράταση ορισμένων δασμολογικών απαλλαγών. Αντιλαμβανόμαστε συνεπώς τον χαρακτηρισμό του Ν. 849/78 ως «γενικού αναπτυξιακού νόμου», γιατί αφ' ενός προσπάθησε να δημιουργήσει ένα ενιαίο πλαίσιο κινήτρων οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης, αφ' ετέρου δε προσπάθησε να διευκρινισθούν εκκρεμή θέματα προηγούμενων αναπτυξιακών νόμων και προέβλεψε ακόμη και την κωδικοποίηση της αναπτυξιακής νομοθεσίας, μέσω Προεδρικών Διαταγμάτων (Λεμονιάς, 1991).

4.1.1.4 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1116/81

Από 01.01.1981, μετά της υπογραφή της Πράξης Προσχώρησης, η χώρα μας εντάσσεται στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα με την δυνατότητα υποβολής πλέον αναπτυξιακών σχεδίων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, προς ενίσχυση από το Ε.Τ.Π.Α. Στην ανάγκη για εναρμόνισή της επομένως η Ελλάδα, εισάγει και εφαρμόζει τον θεσμό των δωρεάν κεφαλαιακών ενισχύσεων στην αναπτυξιακή της νομοθεσία, μέσω της θέσπισης του Α.Ν. 1116/81 «Για την παροχή κινήτρων ενισχύσεως της περιφερειακής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και τη ρύθμιση συναφών θεμάτων». Με τον νόμο αυτό επαναπροσδιορίζονται οι περιοχές εφαρμογής των κινήτρων από πέντε σε τρεις, με το αιτιολογικό ότι ούτε η ενιαία αντιμετώπιση του ελληνικού χώρου – που υπήρχε μέχρι τον Ν. 289/76, αλλά ούτε και ο μεγάλος κατακερματισμός δημιουργούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για μια ορθολογική μακροχρόνια περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη. Αποφασίσθηκε συνεπώς η κατάργηση των περιοχών Δ' και Ε' του προηγούμενου νόμου και οι νέες περιοχές ήταν:

- Περιοχή Α': Ν. Αττικής (εκτός από την Επαρχία Κυθήρων), το τμήμα του Ν. Κορινθίας που συνορεύει με το Ν. Αττικής και μέχρι τον Ισθμό, η Επαρχία Θεσσαλονίκης του Ν. Θεσσαλονίκης, εκτός από το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού και τη ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α.
- Περιοχή Β': Ν. Κορινθίας (εκτός από το τμήμα που συνορεύει με το Ν. Αττικής και μέχρι τον Ισθμό και εκτός από τις περιφέρειες των τέως Δήμων Φενεού, Στυμφαλίας, Πελλήνης και Νεμέας), ο Ν. Αχαΐας (εκτός από την Επαρχία Καλαβρύτων), ο Ν. Βοιωτίας, ο Ν. Εύβοιας (εκτός από το νησί Σκύρος), ο Ν. Μαγνησίας (εκτός από την Επαρχία Σκοπέλου), ο Ν. Λάρισας

(εκτός από την Επαρχία Ελασσόνας), ο Ν. Πιερίας, η Επαρχία Ημαθίας του Ν. Ημαθίας, η Επαρχία Γιαννιτσών του Ν. Πέλλας, ο Ν. Κιλκίς (εκτός από ζώνη βάθους είκοσι χιλιομέτρων από τα σύνορα), η Επαρχία Λαγκαδά, το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού και η ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α. του Ν. Θεσσαλονίκης, ο Ν. Χαλκιδικής, ο Ν. Φθιώτιδας (εκτός από την Επαρχία Δομοκού) και η περιοχή του εγκεκριμένου κάθε φορά Σχεδίου Πόλης Ηρακλείου Κρήτης.

- Περιοχή Γ': Η υπόλοιπη χώρα και οι ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α. που βρίσκονταν στην περιοχή Β' (εκτός από τη ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α. του Ν. Θεσσαλονίκης που υπάγεται στην περιοχή Β').

(Λεμονιάς, 1991)

Παράλληλα όμως για επιχειρήσεις οι οποίες με τον νέο νόμο έπεφταν σε δυσμενέστερη περιοχή κινήτρων, έγινε ρύθμιση με την οποία σε περίπτωση επέκτασης ή εκσυγχρονισμού, θα εξακολουθούσαν να υπάγονται για μία πενταετία στα κίνητρα της περιοχής όπου είχαν αρχικώς ενταχθεί (Λεμονιάς, 1991).

Με τον Ν. 1116/81 προβλέφθηκαν διαφορετικές περιοχές κινήτρων, τουλάχιστον αρχικά εφόσον μετά από συζήτηση στην Βουλή επανήλθαν οι προηγούμενες, στον τουριστικό τομέα. Για επενδύσεις εκμετάλλευσης παραδοσιακών ή διατηρητέων κτισμάτων, ασχέτως περιοχής προβλεπόταν επιχορήγηση της τάξεως του 50%, όπως επίσης και η επιδότηση επιτοκίου είχε το ίδιο ποσοστό. Για ξενοδοχειακές επιχειρήσεις η επιδότηση του επιτοκίου μπορούσε να φτάσει το 30% στην περιοχή Β' και το 50% στην Γ'. Ακολουθεί η Πράξη υπ' αριθμό 71 της 26.03.81 με την οποία στην περιοχή Β' προβλέπονταν τρία ανώτατα ποσοστά επιχορηγήσεων (20%, 15% και 10%) και στην Γ' 35%, 30% και 25%, αντίστοιχα, με την κατάταξη σε κάποια από αυτές τις κατηγορίες επιχορήγησης να εξαρτάται τόσο από την τοποθεσία, όσο και από το μέγεθος και την κατηγορία της ξενοδοχειακής μονάδας. Ειδικά για τις μεγάλο μεγέθους ξενοδοχειακές μονάδες, η Π.Υ.Σ. προέβλεπε ανώτατα ποσοστά επιχορήγησης, 15% στην Β' και 25% στην Γ', υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Τα ανώτατα ποσοστά επιδότησης επιτοκίων για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις ορίστηκαν σε 30% για την περιοχή Β' και 50% για την Γ'. Τα ποσοστά τέλος των αφορολόγητων εκπτώσεων του Ν. 1116/81 για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις ορίστηκαν τα ίδια όπως και για τις βιομηχανικές και μεταλλευτικές, που παρουσιάζονται παρακάτω (Λεμονιάς, 1991).

Η έννοια της «παραγωγικής» επένδυσης διευρύνεται και πλέον περιλαμβάνει την ανέγερση ή αγορά καινούργιων κτιριακών, αποθηκευτικών ή ψυκτικών χώρων, αλλά

και τη δημιουργία άλλων εγκαταστάσεων. Επίσης την αγορά καινούργιων μηχανημάτων και οργάνων για την παραγωγή και την έρευνα, μεταφορικών μέσων ή άλλων καινούργιων πάγιων περιουσιακών στοιχείων για τις ανάγκες της επιχείρησης, αποκλείοντας όμως τα επιβατικά αυτοκίνητα μέχρι και έξη (6) θέσεων, έπιπλα και συσκευές γραφείου, καθώς και τα οικόπεδα (Μιχαηλίδου, 1997).

Με τον Ν. 1116/81 επιχειρήθηκε, όπως και με τον προηγούμενο, να περιορισθεί η περί των αναπτυξιακών κινήτρων πολυνομία, ενώ ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο του νόμου αυτού ήταν ότι σε γενικές γραμμές διατήρησε μεν τα φορολογικά κίνητρα ως εναλλακτική επιλογή, αλλά τα αποδυνάμωσε ακόμη περισσότερο. Σε γενικές γραμμές τα κίνητρα του Ν. 1116/81 ήταν δύο ειδών, χρηματοδοτικά και φορολογικά. Στα χρηματοδοτικά κίνητρα εντάσσονταν:

α) Η επιχορήγηση, δηλαδή η καταβολή από το Δημόσιο στον επενδυτή, χωρίς υποχρέωση επιστροφής, χρηματικού ποσού ως ποσοστό του κόστους της παραγωγικής επένδυσης. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις μπορούσε αυτό το ποσοστό να φθάσει και το 60%. (Λεμονιάς, 1991). Τα ποσοστά αυτά δίνονται από τον πίνακα 5.

Πίνακας 5: Ανώτατα ποσοστά κεφαλαιακών ενισχύσεων ανά Περιοχή του Ν. 1116/81

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Β'	Γ'
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΧΑΜΗΛΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	20%	40%
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΜΕΣΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	25%	45%
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΥΨΗΛΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	30%	50%
ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	40%	40%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	20%	35%

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

Στην περιοχή Α' προβλεπόταν επιχορήγηση μόνο κατά την περίπτωση μετεγκατάστασης βιομηχανικών ή και μεταλλευτικών επιχειρήσεων και συγκεκριμένα για μονάδες που μετεγκαθίστατο από την περιοχή Α' στην Γ' το ποσοστό ενίσχυσης ήταν 50%, από την Β' στη Γ' μέχρι 30% και από την Α' στην Β' μέχρι 30%, εφόσον η βασική πρώτη ύλη βρισκόταν εντός της περιοχής Β'. Σε περίπτωση δε «ειδικών», όπως χαρακτηρίστηκαν από το νόμο, επενδύσεων ορίστηκε επιχορήγηση 40% επί της συνολικής αξίας της επένδυσης για τομείς όπως η προστασία του περιβάλλοντος, εξοικονόμηση ενέργειας και η έρευνα και τεχνολογία, με ανώτατο όριο τα πενήντα (50) εκ. δρχ. Ιδιαίτερος δε στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας, η επιχορήγηση ήταν ανάλογη του βαθμού εξοικονόμησης αυτής ή υποκατάστασης των εισαγόμενων καυσίμων. Εντός δε των ΒΙ.ΠΕ., σε ζώνες

ή στα πλαίσια ειδικών προγραμμάτων, ελάμβαναν υπό προϋποθέσεις πρόσθετη επιχορήγηση έως και δέκα (10) επιπλέον ποσοστιαίων μονάδων (Λεμονιάς, 1991).

β) Η επιδότηση του επιτοκίου, η οποία και γίνεται πλέον με ποσοστά επιδότησης επί του επιτοκίου χορήγησης των δανείων, σε αντίθεση με τις μονάδες επιδότησης που ίσχυαν προηγουμένως, γεγονός το οποίο και επισημαίνεται ως ορθότερη ρύθμιση. Για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις, η επιδότηση επιτοκίου έφτανε στην περιοχή Β' το 30% και στην Γ' το 50%. Για τις επενδύσεις σε μεταλλεία και ορυχεία τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 40% και στις δύο αυτές περιοχές, ενώ στην περιοχή Α' επιδότηση επιτοκίου παρέχόταν αποκλειστικά για επενδύσεις σε παραδοσιακά και διατηρητέα κτίρια, σε ποσοστό 50%, όπως και στις υπόλοιπες περιοχές. Η επιδότηση του επιτοκίου ορίστηκε με διάρκεια πέντε ετών για τα τραπεζικά δάνεια και τις πιστώσεις και δέκα (10) ετών για τα ομολογιακά δάνεια σε δημόσια εγγραφή (Λεμονιάς, 1991).

Την 04.03.1981 με την Πράξη υπ' αριθ. 45 «Περί καθορισμού των ανωτάτων ποσοστών επιχορηγήσεων και επιδοτήσεως επιτοκίου των επιχειρήσεων του άρθρου 2 του Ν. 1116/81, πλην των ξενοδοχειακών, κατά κλάδο ή δραστηριότητα και κατά νομό, επαρχία ή βιομηχανική περιοχή της Ε.Τ.Β.Α. στις περιοχές Β' και Γ', σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 6 και της παραγράφου 6 του άρθρου 9 του ίδιου νόμου», αξιοποιήθηκε η δυνατότητα καθορισμού υποπεριοχών μέσω της έκδοσης Π.Υ.Σ. στις ήδη ορισθέντες περιοχές του νόμου, με την ένταξη κλάδων και δραστηριοτήτων όπου παρέχονταν διαφορετικά ποσοστά ενίσχυσης. Και πάλι έχουμε τρεις κατηγορίες δραστηριοτήτων, υψηλής, μέσης και χαμηλής ενίσχυσης, με ανώτατα ποσοστά για κάθε δραστηριότητα τα οποία δίνονται από τον πίνακα 6.

Πίνακας 6: Ανώτατα ποσοστά επιχορηγήσεων ανά Περιοχή και δραστηριότητα του Ν. 1116/81

ΥΠΟΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ		
	ΥΨΗΛΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΜΕΣΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΧΑΜΗΛΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Β'			
α	20%	15%	10%
β	25%	20%	15%
γ	30%	25%	20%
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Γ'			
α	40%	35%	30%
β	45%	40%	35%
γ	50%	45%	40%
ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	40%	35%	25%

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

Στην περίπτωση δε βιομηχανικών συγκροτημάτων, ασχέτως των υπαρχόντων δραστηριοτήτων, η επιχορήγηση μπορούσε να φτάνει έως 30% στην περιοχή Β' και 50% στην περιοχή Γ', ενώ ανάλογα ορίστηκαν και τα ανώτατα ποσοστά επιδότησης επιτοκίου (Βλ. πίνακας 7).

Πίνακας 7: Ανώτατα ποσοστά επιδότησης επιτοκίου ανά Περιοχή του Ν. 1116/81

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ		
	ΥΨΗΛΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΜΕΣΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΧΑΜΗΛΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
Β'	30%	25%	20%
Γ'	50%	45%	40%

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

Στην κατηγορία τώρα των φορολογικών κινήτρων ο Ν. 1116/81 περιελάμβανε:

α) Τις αφορολόγητες εκπτώσεις, δηλαδή την δυνατότητα των επενδυτών για κράτηση ενός ποσού ίσου με αυτό το οποίο οριζόταν ως ποσοστό επί της δαπάνης της επένδυσης από τα φορολογητέα καθαρά κέρδη της επιχείρησης, με τα ποσοστά αυτά προκειμένου για βιομηχανικές και μεταλλευτικές επιχειρήσεις να δίνονται από τον πίνακα 8:

Πίνακας 8: Ποσοστά αφορολόγητων εκπτώσεων ανά Περιοχή του Ν. 1116/81

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗΣ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΩΝ ΚΕΡΑΩΝ ΕΩΣ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΦΤΑΣΕΙ Η ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗ ΕΚΠΤΩΣΗ
Α'	20%	30%
Β'	50%	60%
Γ'	80%	90%

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

Οι αφορολόγητες εκπτώσεις ήταν ασυμβίβαστες με τις επιχορηγήσεις, ενώ στην περιοχή Α', όπως και με το Ν. 849/78, δυνατότητα αφορολόγητης έκπτωσης είχαν μόνο οι ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις που προέβαιναν σε εκσυγχρονισμό ή επέκταση της επένδυσής τους, χωρίς να αυξήσουν σημαντικά την απασχόληση και εφόσον έπαιρναν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος. Εκπτώσεις από τα κέρδη μπορούσαν επίσης να κάνουν και επιχειρήσεις των περιοχών Α' και Β' όταν πραγματοποιούσαν επένδυση στην περιοχή Γ', αλλά και οι γεωργικές βιομηχανίες της περιοχής Α', εφόσον έκαναν επενδύσεις στην Β' (Λεμονιάς, 1991).

β) Τις πρόσθετες αποσβέσεις, επιπλέον της τακτικής στις οποίες μπορούσαν να προβούν οι επιχειρήσεις, ένα κίνητρο το οποίο περιορίζει την χρονική διάρκεια του

επιχειρηματικού κινδύνου λόγω της ταχύτερης ανάληψης του κεφαλαίου και της μείωσης του φορολογικού βάρους. Οι πρόσθετες αυτές αποσβέσεις είχαν ως εξής (πίνακας 9):

Πίνακας 9: Ποσοστά προσαύξησης των τακτικών αποσβέσεων ανά Περιοχή του Ν. 1116/81

ΒΑΡΔΙΕΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ Α'	ΠΕΡΙΟΧΗ Β'	ΠΕΡΙΟΧΗ Γ'
ΜΙΑ	-	25%	50%
ΔΥΟ	25%	50%	100%
ΤΡΕΙΣ	50%	75%	150%

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

Το κίνητρο των αυξημένων αποσβέσεων, ήταν συμβατό με τις δωρεάν επιχορηγήσεις, υπό την προϋπόθεση όμως ότι το ποσό της επιχορήγησης αφαιρούνταν από την αξία των πάγιων περιουσιακών στοιχείων προτού πραγματοποιηθούν οι αποσβέσεις.

Σε σχέση με τον προηγούμενο νόμο, ο Ν. 1116/81 επέφερε μία σειρά από αλλαγές όπως:

- Στον τρόπο ρύθμισης της υποχρεωτικής συμμετοχής του επενδυτή. Μέχρι τότε οριζόταν το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής, ενώ πλέον ορίζεται το συμπληρωματικό ποσοστό, δηλαδή το συνολικό ποσοστό που καταλαμβάνουν οι άμεσες επιχορηγήσεις, και τα δάνεια – πιστώσεις. Αυτό δεν έπρεπε να ξεπερνά το 70% της συνολικής αξίας της επένδυσης στην περιοχή Α', το 75% στην Β' και το 80% στην Γ'. Για τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις το ποσοστό αυτό ορίστηκε στο 75% επί της συνολικής αξίας της επένδυσης, ανεξαρτήτως περιοχής. Στη συνολική αξία για την επένδυση συμπεριλαμβανόταν και η αξία του οικοπέδου.
- Στο ελάχιστο ύψος επένδυσης, ρύθμιση η οποία αποσκοπούσε στο να μην κατατίθενται στην αρμόδια επιτροπή πλήθος αιτήσεων που αφορούσαν μικροποσά για επουσιώδεις μετατροπές σε υπάρχοντα κτίρια ή την αγορά μεμονωμένων μηχανημάτων, δραστηριότητες που μπορούσαν να καλυφθούν με τις αφορολόγητες εκπτώσεις και τις αποσβέσεις. Τα ποσοστά αυτά δεν ήταν ιδιαίτερα σημαντικά και δίνονται από τον ακόλουθο πίνακα 10.

Πίνακας 10: Ελάχιστα ύψη επενδύσεων κατά δραστηριότητα του Ν. 1116/81

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (δρχ.)
ΙΔΡΥΣΗ ΝΕΑΣ ΜΟΝΑΔΟΣ	5.000.000
ΕΠΕΚΤΑΣΗ Η' ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ	3.000.000
ΑΓΟΡΑ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜ. ΒΙΟΜΗΧ. ΚΤΙΡΙΩΝ	3.000.000
ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΚΤΙΡΙΑ	1.000.000
ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ	1.000.000

Πηγή: Λεμονιάς, 1991

- Στην επάνοδο του όρου των μόνιμων θέσεων εργασίας, με απαίτηση τις δέκα (10) θέσεις εργασίας και άμεση συνέπεια, μαζί με τα ελάχιστα ποσά επενδύσεων, να ορίζονται και ανώτατα όρια επένδυσης για κάθε νέα θέση εργασίας, στα πέντε (5) εκ. δρχ., εκτός των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, όπου το όριο αυτό ήταν τα τρία (3) εκ. δρχ. Ο επενδυτής δε, ήταν υποχρεωμένος να διατηρήσει τις ήδη υφιστάμενες θέσεις εργασίας (τουλάχιστον δέκα), με ανώτατο ποσό επένδυσης τα δύο (2) εκ. δρχ. για περιπτώσεις εκσυγχρονισμού μονάδων. Επίσης δύο (2) εκ. δρχ./μ² ορίστηκε η ανώτατη αξία επένδυσης και για τις κτιριακές εγκαταστάσεις, ποσό το οποίο μπορούσε να αλλάξει μετά την παρέλευση δύο ετών.
- Στον τρόπο υπαγωγής των επενδύσεων στα κίνητρα του εν λόγω νόμου, όπου πλέον γίνεται με Υπουργική Απόφαση, μετά από γνωμοδότηση της αρμόδιας επιτροπής, ενώ παράλληλα προβλέπεται και η δυνατότητα σύστασης επιμέρους τμημάτων για τις επιμέρους κατηγορίες επενδύσεων.

(Μιχαηλίδου, 1997)

Ακόμη ο Ν. 1116/81 περιελάμβανε και διατάξεις σχετικές με την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη που αφορούσαν στη χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης εργαζομένων και τον κανονισμό λειτουργίας των ΒΙ.ΠΕ. Θέτει δε όπως και ο Ν. 849/78 κάποιες προϋποθέσεις τις οποίες έπρεπε να πληρούν οι επενδύσεις και οι επενδυτές, ώστε να μπορούν να κάνουν χρήση τόσο των επιχορηγήσεων, όσο και της επιδότησης του επιτοκίου. Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε ότι ο Ν. 1116/81 απετέλεσε πρότυπο αναπτυξιακού νόμου και γι' αυτό εν συνεχεία χρησίμευσε ως βάση για τον επόμενο Α.Ν. 1262/82 (Λεμονιάς, 1991).

4.1.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1982 ΕΩΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

4.1.2.1 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1262/82

Ο πρώτος αναπτυξιακός νόμος αυτής της περιόδου είναι ο Ν. 1262/82 «Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας και τροποποίησή συναφών διατάξεων», ο οποίος και εμφανίζεται σε μία εποχή όπου υπάρχει αλλαγή του πολιτικού σκηνικού με την άνοδο του Πα.Σο.Κ. στην εξουσία τον Οκτώβριο του 1981. Με το νόμο αυτόν διακόπτεται η υπαγωγή νέων επενδύσεων στον προηγούμενο Ν. 1116/81, μέχρι να γίνει δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, μία απόφαση την ορθότητα της οποίας αμφισβήτησαν πολλοί. Μία σειρά νομοθετημάτων εν συνεχεία τροποποίησαν ή συμπλήρωσαν το Ν. 1262/82 και συγκεκριμένα ο Ν. 1360/83, ο Ν. 1478/84 (άρθρα 14 – 17), ο Ν. 1515/85 (άρθρο 15), ο Ν. 1563/85 (άρθρο 34) και ο Ν. 1682/87 σχετικά με τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.) (Λεμονιάς, 1991).

Δυνατότητα υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος νόμου είχαν πληθώρα δραστηριοτήτων του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα παραγωγής, όπως αυτές ορίστηκαν στις διατάξεις του σύμφωνα με το Φ.Ε.Κ. 70 Α'. Εν συνεχεία με τους Ν. 1563/85 (άρθρο 34) και Ν. 1682/87 (άρθρο 29), προστίθενται στις υπαγόμενες επιχειρήσεις, αυτές οι οποίες πραγματοποιούν επενδύσεις για τη ναυπήγηση τουριστικών επαγγελματικών πλοίων σε ελληνικά ναυπηγεία, με την προϋπόθεση ότι αυτά ανήκουν σε Έλληνες κατά 100%, και οι επιχειρήσεις υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας, ενώ με τον Ν. 1682/87 καταργήθηκε ο περιορισμός των τριακοσίων (300) κρεβατιών, προκειμένου για ενίσχυση επενδύσεων σε ξενοδοχεία και προβλέφθηκε η ένταξη, με υπουργικές αποφάσεις, παραγωγικών επενδύσεων στα Μ.Ο.Π., σύμφωνα με τον κανονισμό της Ε.Ο.Κ. 2088/85 (Λεμονιάς, 1991).

Παράλληλα όμως στις διατάξεις του Ν. 1262/82 (άρθρο 9, παρ. 1) περιλαμβάνονταν και κάποιες ειδικές επενδύσεις. Αυτές όταν πραγματοποιούνταν στις περιοχές Β', Γ' και Δ' τύγχαναν επιπλέον επιχορήγησης της τάξεως του 15%. Στην περιοχή Α' ο νόμος καθόριζε συνολική επιχορήγηση 30 ποσοστιαίων μονάδων για όλες τις ειδικές επενδύσεις εκτός των επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. και συνεταιρισμών. Επίσης, ορίστηκε υπαγωγή στους όρους επιχορήγησης ενισχύσεων της περιοχής Δ', για επενδύσεις που αφορούσαν γεωργό – κτηνοτροφικές και αλιευτικές επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας, αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών, ναυπηγό – επισκευαστικές επιχειρήσεις, αλλά και κτίρια που είχαν χαρακτηριστεί διατηρητέα διασκευαζόμενα

σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως τόπου εγκατάστασης. Σε περίπτωση ίδρυσης ή επέκτασης εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής, ενεργειακής ή μεταλλευτικής έρευνας, ίσχυαν τα ποσοστά επιχορήγησης της περιοχής Γ', ανεξαρτήτως τόπου εγκατάστασης, εκτός αν βρίσκονταν στην Δ', όπου και ίσχυε το καθεστώς της περιοχής αυτής (Φ.Ε.Κ. 70/Α'/16.06.1982).

Το αρχικό σχέδιο του Ν. 1262/82 προέβλεπε πέντε (5) περιοχές κινήτρων, καθώς θεωρούνταν ότι με αυτόν τον τρόπο λαμβάνονται υπόψη πιο σωστά οι χωροταξικές και κοινωνικοοικονομικές διαφοροποιήσεις, οι οποίες διαμορφώνουν και τις προϋποθέσεις υποδοχής νέων επενδυτικών δραστηριοτήτων και αυτοδύναμης περιφερειακής ανάπτυξης, ωστόσο η Ελληνική επικράτεια διαιρέθηκε σε τέσσερις (4) περιοχές κινήτρων, οι οποίες και ήταν (Βλ. χάρτη 5):

- Περιοχή Α': Ν. Αττικής (εκτός από τις Επαρχίες Τροιζήνας, Κυθήρων και Λαυρεωτικής), το τμήμα του Ν. Κορινθίας που συνορεύει με το Ν. Αττικής και μέχρι τον Ισθμό της Κορίνθου, ο Ν. Θεσσαλονίκης (εκτός από το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού και από την επαρχία Λαγκαδά).
- Περιοχή Β': Ν. Βοιωτίας, Μαγνησίας, Λάρισας, Κορινθίας (το υπόλοιπο), Αχαΐας (εκτός από την Επαρχία Καλαβρύτων), Ηρακλείου, η περιοχή της πόλης της Ρόδου που καθορίζεται από ακτίνα 15 χιλιομέτρων από το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης, οι Επαρχίες Λαυρεωτικής και Τροιζήνας, το τμήμα του Ν. Θεσσαλονίκης δυτικά του ποταμού Αξιού, η Επαρχία Λαγκαδά και η πόλη της Χαλκίδας.
- Περιοχή Γ': Οι Ν. Ημαθίας, Κοζάνης, Καβάλας, Φωκίδας, Τρικάλων, Καρδίτσας, Αιτωλοακαρνανίας, Εύβοιας (εκτός από την πόλη της Χαλκίδας), Άρτας, Πρέβεζας, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Πέλλας, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Σερρών, Δράμας, Ηλείας, Χανίων, Κέρκυρας, Φθιώτιδας, Πιερίας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Λακωνίας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Ευρυτανίας, Γρεβενών, Φλώρινας, Ρεθύμνου, Λασιθίου, Κυκλάδων και οι Επαρχίες Κυθήρων και Καλαβρύτων. Επίσης, τα τμήματα της επικράτειας που δεν εμπίπτουν στις λοιπές περιοχές εκτός των ακριτικών περιοχών των διαφόρων νομών (με εξαίρεση το νησί Κέρκυρα) σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα, καθώς και των Δήμων και Κοινοτήτων των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από τη ζώνη των 20 χιλιομέτρων.

- Περιοχή Δ': Ν. Λέσβου, Χίου, Σάμου, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου, Δωδεκανήσου (εκτός από την περιοχή της πόλης της Ρόδου), οι ακριτικές περιοχές των διαφόρων νομών, εξαιρουμένης της Κέρκυρας, σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα, καθώς και οι Δήμοι και Κοινότητες των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από την ζώνη των 20 χιλιομέτρων. Στην περιοχή αυτή εντάχθηκε αργότερα με τον Ν. 1682/87 και ο Ν. Μεσσηνίας μετά τους σεισμούς.
(Φ.Ε.Κ. 70/Α'/16.06.1982)

Χάρτης 5: Περιοχές κινήτρων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Υπήρχε δε η δυνατότητα ορισμού ζωνών εντός κάθε περιοχής με την παροχή ευνοϊκότερων ενισχύσεων, εφόσον αυτές παρουσίαζαν κάποιο ιδιαίτερο αναπτυξιακό πρόβλημα. Στις ζώνες αυτές όπως και μέσα σε ΒΙ.ΠΕ., σε ζώνες της Ε.Τ.Β.Α. και σε βιοτεχνικά κέντρα του Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ., δίνονταν οι ενισχύσεις της επόμενης ευνοϊκότερης, από άποψης κινήτρων, περιοχής. Επίσης μπορούσαν να ορίζονται ζώνες για την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης ή και ειδικών προγραμμάτων του αγροτικού τομέα. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι και την θέσπιση του Ν. 1262/82 ο πρωτογενής τομέας είχε δικό του καθεστώς ενισχύσεων. Ανάλογα άλλωστε είναι τα πράγματα και στην Ε.Ε., όπου ο γεωργικός τομέας διαχωρίζεται από τους υπόλοιπους παραγωγικούς τομείς και μάλιστα ενισχύεται και από ξεχωριστό ταμείο, το Γεωργικό Ταμείο (F.E.O.G.A) (Λεμονιάς, 1991).

Όσον αφορά στα κίνητρα που παρείχε ο Ν. 1262/82, είχαμε πάλι επιχορηγήσεις, επιδότηση επιτοκίου, αφορολόγητες εκπτώσεις και αυξημένες αποσβέσεις, με τη μόνη διαφορά ότι πλέον διακρίθηκαν σε δύο ομάδες και οι επενδυτές μπορούσαν να κάνουν χρήση των κινήτρων της μιας εκ των δύο ομάδων. Στόχος αυτής της διάκρισης ήταν η περαιτέρω αποδυνάμωση των φορολογικών κινήτρων. Οι ομάδες αυτές ήταν:

1^η Ομάδα

- Επιχορήγηση
- Επιδότηση επιτοκίου, και
- Αυξημένες αποσβέσεις

2^η Ομάδα

- Αφορολόγητες εκπτώσεις
- Αυξημένες αποσβέσεις

Για την πρώτη ομάδα κινήτρων, όσον αφορά τις επιχορηγήσεις, τα ποσοστά αυτών διαμορφώθηκαν σύμφωνα με τον πίνακα 11.

Πίνακας 11: Ανώτατα ποσοστά επιχορηγήσεων ανά Περιοχή του Ν. 1262/82

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
Β'	10% – 25%
Γ'	15% – 40%
Δ'	20% – 50%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 70/Α' /16.06.1982

Στην περιοχή Α' δεν παρεχόταν επιχορήγηση, ενώ στα ποσοστά επιχορήγησης της περιοχής Δ' δεν περιλαμβάνονταν οι περιπτώσεις των ειδικών ζωνών, όπου το ελάχιστο ποσοστό επιχορήγησης ορίστηκε σε 35%. Για τις μεταλλευτικές και λατομικές επιχειρήσεις ορίστηκαν οι επιχορηγήσεις που ίσχυαν στην περιοχή Γ', ασχέτως περιοχής εγκατάστασης, εκτός από την περίπτωση εγκατάστασης στην περιοχή Δ', όπου και ίσχυαν τα ποσοστά επιχορήγησης αυτής. Για τους Ο.Τ.Α. και τους συνεταιρισμούς ορίστηκε πρόσθετη επιχορήγηση μέχρι 15%, ενώ επενδύσεις σε δημοτικές αγορές, χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών στην περιοχή Α' ενισχύονταν μέχρι και 40%. Στην περίπτωση τέλος γεωργικών, δασικών, κτηνοτροφικών και αλιευτικών επιχειρήσεων σύγχρονης τεχνολογίας, επιχειρήσεων αξιοποίησης γεωργικών, βιομηχανικών και αστικών απορριμμάτων και αποβλήτων, επιχειρήσεων αγροτικών ή αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών με επενδύσεις σε μηχανικά μέσα, ναυπηγό – επισκευαστικών επιχειρήσεων, πλωτών δεξαμενών, διαλυτηρίων πλοίων, ακτοπλοΐας ευρείας λαϊκής βάσης, αλιείας, καθώς και για ορισμένα διατηρητέα κτίρια, ορίστηκαν ως ισχύοντα τα ποσοστά επιχορήγησης της περιοχής Δ', ανεξαρτήτως τόπου εγκατάστασης (Λεμονιάς, 1991).

Παράλληλα για τις δαπάνες μετεγκατάστασης στις περιοχές Β', Γ' και Δ', παρεχόταν επιχορήγηση σε ποσοστό ίσο με το μέγιστο ποσοστό επιχορήγησης της περιοχής μετεγκατάστασης, προσαυξημένο κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες. Οι διατάξεις του νόμου δεν μπορούσαν να εφαρμοστούν για επενδύσεις δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, με εξαίρεση όμως τις θυγατρικές τους εταιρείες, τους Ο.Τ.Α. και τους συνεταιρισμούς, εφόσον περιλαμβάνονταν σε μια από τις κατηγορίες επενδύσεων που καλύπτονταν από την παράγραφο 1 του άρθρου 2 (Λεμονιάς, 1991).

Οι προϋποθέσεις, όροι και περιορισμοί για την χορήγηση των ενισχύσεων του Ν. 1262/82 περιγράφονται στο άρθρο 5, μεταξύ των οποίων η θέσπιση κατώτερου ποσοστού ίδιας συμμετοχής με τα ποσοστά του πίνακα 12.

Πίνακας 12: Κατώτερα ποσοστά ίδιας συμμετοχής ανά Περιοχή του Ν. 1262/82

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΔΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
Β'	35%
Γ'	25%
Δ'	15%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 70/Α'/16.06.1982

Στην περίπτωση πραγματοποίησης επενδύσεων από Ο. Τ. Α. το ποσοστό αυτό ήταν κατά δέκα (10) μονάδες χαμηλότερο, με εξαίρεση την περιοχή Δ', όπου το κατώτερο ποσοστό ορίστηκε σε 10%. Στην περιοχή Α' και μόνο στην περίπτωση των οριζόμενων ως «ειδικών επενδύσεων», ορίστηκε ως κατώτερο ποσοστό ίδιας συμμετοχής το 30% του συνολικού ύψους της επένδυσης. Το ποσοστό ίδιας συμμετοχής του επενδυτή είχε πλέον ως βάση για τον υπολογισμό του την συνολική αξία της επένδυσης, στην οποία συμπεριλαμβάνονταν και η αξία του οικοπέδου, χωρίς όμως να επιχορηγείται (Λεμονιάς, 1991).

Όσον αφορά την επιδότηση του επιτοκίου στην πρώτη ομάδα κινήτρων, αυτή και πάλι δινόταν στις επιχειρήσεις που είχαν υπαχθεί στο καθεστώς επιχορηγήσεων για τραπεζικά και ομολογιακά δάνεια, σε δημόσια εγγραφή ή για δάνεια από άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς. Τα ποσοστά επιδότησης επιτοκίου στις διάφορες περιοχές είναι ίδια με τα ποσοστά των επιχορηγήσεων που ίσχυαν στις αντίστοιχες περιοχές (Λεμονιάς, 1991).

Στην δεύτερη τώρα ομάδα κινήτρων του Ν. 1262/82 έχουμε τις αφορολόγητες εκπτώσεις, οι οποίες και πραγματοποιούνταν στα φορολογούμενα καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων που ήταν εγκατεστημένες, ιδρύονταν ή μεταφέρονταν στις περιοχές κινήτρων Β', Γ' και Δ', εφόσον πραγματοποιούσαν νέες παραγωγικές επενδύσεις από την έναρξη ισχύος του νόμου και μέχρι την 31.12.1992. Η έκπτωση όμως δεν μπορούσε να υπερβεί ένα ορισμένο ποσοστό των ετησίων κερδών και όταν αυτό συνέβαινε το υπόλοιπο ποσό μεταφερόταν και η έκπτωση πραγματοποιούνταν στα επόμενα χρόνια. Τα ποσοστά των αφορολόγητων εκπτώσεων επί της αξίας των νέων παραγωγικών επενδύσεων, αλλά και τα ποσοστά των ετησίων κερδών μέχρι τα οποία μπορούσε να φτάσει η αφορολόγητη αυτή έκπτωση, δίνονται από τον ακόλουθο πίνακα 13.

Πίνακας 13: Ποσοστά αφορολόγητων εκπτώσεων ανά Περιοχή του Ν. 1262/82

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗΣ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΕΩΣ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΦΤΑΣΕΙ Η ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗ ΕΚΠΤΩΣΗ
Α'	-	-
Β'	40%	75%
Γ'	55%	75%
Δ'	70%	90%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 70/Α'/16.06.1982

Για τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις στις περιοχές Α' και Β', ίσχυαν τα ποσοστά της περιοχής Γ'. Υπήρχαν δε κάποια ανώτατα όρια επενδύσεων μέχρι τα οποία μπορούσαν να κάνουν χρήση των αφορολόγητων εκπτώσεων που κατά καιρούς αναπροσαρμόζονταν, ενώ παράλληλα ορίστηκαν οι προϋποθέσεις που έπρεπε να πληροί μια επιχείρηση ώστε να μπορεί να ενταχθεί στο καθεστώς των αφορολόγητων εκπτώσεων και οι περιπτώσεις στις οποίες γινόταν φορολόγηση αυτών (Λεμονιάς, 1991).

Σε σχέση με το κίνητρο των αυξημένων αποσβέσεων, αυτές μπορούσαν να πραγματοποιηθούν για παραγωγικές επενδύσεις από την έναρξη ισχύος του νόμου και μέχρι την 31.12.1992, ανάλογα δε με την περιοχή εγκατάστασης και τις βάρδιες εργασίας, δίνονται από τον πίνακα 14.

Πίνακας 14: Ποσοστά προσαύξησης των τακτικών αποσβέσεων ανά Περιοχή του Ν. 1262/82

ΒΑΡΔΙΕΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ Α'	ΠΕΡΙΟΧΗ Β'	ΠΕΡΙΟΧΗ Γ'	ΠΕΡΙΟΧΗ Δ'
ΜΙΑ	-	20%	35%	50%
ΔΥΟ	20%	40%	70%	100%
ΤΡΕΙΣ	40%	80%	120%	150%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 70/Α'/16.06.1982

Για τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις ίσχυαν, ανεξαρτήτως περιοχής εγκατάστασης, τα ποσοστά της περιοχής Γ', με εξαίρεση τις επιχειρήσεις που βρισκόταν στην περιοχή Δ', για τις οποίες ίσχυαν τα ποσοστά την περιοχής αυτής. Για να μπορεί όμως μια επιχείρηση να κάνει χρήση αυτών των διατάξεων, έπρεπε ο αριθμός των εργατών που απασχολούνταν στη δεύτερη βάρδια να αναλογεί σε μέσο ετήσιο ποσοστό τουλάχιστον το 50% των απασχολούμενων στην πρώτη βάρδια. Στην περίπτωση ύπαρξης και τρίτης βάρδιας, έπρεπε συνολικά η δεύτερη και τρίτη βάρδια να απασχολούν τέτοιο αριθμό εργαζομένων, ώστε να αναλογούσε σε μέσο ετήσιο ποσοστό τουλάχιστον 80% αυτών που απασχολούνταν στην πρώτη βάρδια. Για τον υπολογισμό των τακτικών και πρόσθετων αποσβέσεων, αφαιρούνταν από την αξία κτήσης των παγίων στοιχείων το ποσό των δωρεάν επιχορηγήσεων που ελάμβανε η επιχείρηση από το Δημόσιο. Υπήρχε δε περίπτωση φορολογίας των αυξημένων αποσβέσεων, στην περίπτωση που κρινόταν ως ανεπιδικρή τα βιβλία της επιχείρησης (Φ.Ε.Κ. 70/Α'/16.06.1982).

Οι δύο σημαντικότερες διαφορές του Ν. 1262/82 από τον προηγούμενο αναπτυξιακό ήταν:

- Ότι διεύρυνε την έννοια της παραγωγικής επένδυσης και ταυτόχρονα πρόσθεσε νέες δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα και του τομέα παροχής υπηρεσιών, και
- Ότι προέβλεπε για μεγάλες επενδύσεις, πάνω από ένα ορισμένο ύψος (400 εκ. δρχ., αρχικά), την συμμετοχή του Δημοσίου στο εταιρικό κεφάλαιο των επιχειρήσεων που επιχορηγούνταν. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ελάχιστες ήταν οι χώρες με παρόμοια απαίτηση για συμμετοχή του Δημοσίου μέσα από τη νομοθεσία.

Αλλά και μία σειρά από άλλες διαφορές όπως ότι:

- Προέβλεπε επικάλυψη των ποσοστών ενίσχυσης των επενδύσεων μεταξύ των περιοχών, δίνοντας μεγαλύτερη διακριτική ευχέρεια στις αρμόδιες αρχές να εφαρμόσουν την επενδυτική πολιτική της κυβέρνησης.
- Προώθησε για πρώτη φορά, με αυξημένα κίνητρα τις επονομαζόμενες ως «ειδικές» επενδύσεις αλλά και την μετεγκατάσταση μονάδων από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα.
- Παρείχε ισχυρά κίνητρα για την προσέλκυση επενδύσεων Ελλήνων του εξωτερικού και ναυτικών αλλά και επενδύσεων συνεταιρισμών και Ο.Τ.Α.
- Δεν προέβλεπε φορολόγηση των επιχορηγήσεων.
- Στην εκταμίευση του ποσού επιχορήγησης, όπου σύμφωνα με τον Ν. 1262/82 ο επενδυτής έπρεπε πρώτα να έχει καταβάλει και δαπανήσει για την πραγματοποίηση της επένδυσης την ίδια συμμετοχή του σε ποσοστό 50%, την τυχόν συμμετοχή της χρηματοδοτούσας τράπεζας σε ποσοστό 25%, ενώ η τελευταία δόση δινόταν μετά από πιστοποίηση ολοκλήρωσης της επένδυσης. Σε αντίθεση ο Ν. 1116/81 προέβλεπε απλά ότι η καταβολή της ενίσχυσης γινόταν με δόσεις ανάλογα με την πρόοδο των εργασιών και ότι η τελευταία δόση, το 20% τουλάχιστον της συνολικής επιχορήγησης, καταβαλλόταν μέσα σε έναν χρόνο από την ολοκλήρωση της επένδυσης.
- Ο επενδυτής δεν μπορούσε να ξεκινήσει την επένδυση πριν την έκδοση εγκριτικής απόφασης, σε αντίθεση με τον προηγούμενο Ν. 1116/81, ο οποίος επέτρεπε την έναρξη υλοποίησης της επένδυσης αμέσως μετά την υποβολή της αίτησης με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Εν συνεχεία με τους Ν. 1360/83, Ν. 1479/84 και Ν. 1682/87 τροποποιήθηκε αυτή η διάταξη, δίνοντας έτσι στους επενδυτές μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων.

- Ο Ν. 1262/82 αποκέντρωσε της γνωμοδοτικές επιτροπές, με την δημιουργία περιφερειακών γνωμοδοτικών επιτροπών, ενισχύοντας την έννοια της περιφερειακής αυτοδιοίκησης, αν και στη πράξη δεν απέδωσε.

Ως προς τις προϋποθέσεις που έπρεπε να πληρούν οι εντασσόμενες επενδύσεις υπήρχαν ακόμη τρεις ουσιώδεις διαφορές εφόσον ο Ν. 1262/82, δεν έθετε κάποιο ελάχιστο ύψος επένδυσης, δεν προέβλεπε ελάχιστο αριθμό απασχολούμενων ή δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, αλλά ούτε και ανώτατο ποσό επιχορηγούμενης επένδυσης ανά θέση εργασίας, προϋποθέσεις που έθετε ο προηγούμενος. Ως προς την κατάταξη των περιοχών σε ζώνες κινήτρων τέλος, μεταξύ των Ν. 1262/82 και 1116/81 υφίστανται οι εξής διαφορές:

- Ο Ν. 1262/82 δημιούργησε τέσσερις (4) περιοχές επιχειρώντας μια πιο ρεαλιστική κλιμάκωση των παρεχόμενων κινήτρων και προωθώντας έτσι μια σαφή χωροταξική πολιτική, ενώ ο Ν. 1116/81 συρρίκνωσε σε τρεις τις πέντε περιοχές του Ν. 849/78. Καθώς όμως και στους δύο νόμους προβλεπόταν η δυνατότητα, είτε μέσω Π.Υ.Σ. είτε μέσω Υπουργικής Απόφασης υποδιαίρεσης των περιοχών, η σημασία αυτής της διαφοράς μικραίνει (Σαμοΐλης, 2000).
- Η περιοχή Α' του Ν. 1262/82 είναι περίπου ίδια και στους δύο νόμους. Η μόνη αλλαγή είναι ότι από το Ν. Αττικής, που υπάγεται στην περιοχή Α', ο Ν. 1262/82 εξαιρεί τις επαρχίες Τροιζήνας, Κυθήρων και Λαυρεωτικής, ενώ ο Ν. 1116/81 εξαιρούσε μόνο την επαρχία Κυθήρων.
- Όλοι οι νομοί που περιέχονται στην περιοχή Β' του Ν. 1262/82 ανήκαν στην περιοχή Β' και στον προηγούμενο νόμο, πλην του Ν. Ηρακλείου, ο οποίος με το νέο νόμο περιέχεται πλήρως στην περιοχή Β', ενώ με τον προηγούμενο στη Β' περιοχή ανήκε μόνο η πόλη του Ηρακλείου.
- Αντίθετα οι Ν. Ευβοίας, Πιερίας, Κιλκίς, Φθιώτιδας (εκτός από την Επαρχία Δομοκού), Χαλκιδικής και οι Επαρχίες Ημαθίας και Γιαννιτσών συγκαταλέγονται στην περιοχή Γ' του Ν. 1262/82, ενώ πριν με τον Ν. 1116/81 ανήκαν στην περιοχή Β' (στην περιοχή Β' εξακολουθεί να ανήκει μόνο η πόλη της Χαλκίδας).

Κατά την εφαρμογή του Ν. 1262/82 παρουσιάστηκαν μία σειρά από αδυναμίες με κυριότερη την καθυστέρηση στην απάντηση αιτημάτων των φορέων, γεγονός κρίσιμο για τον προγραμματισμό των επενδυτικών πρωτοβουλιών. Επίσης παρατηρήθηκε υπαγωγή επενδυτικών προγραμμάτων τα οποία είτε δεν προχωρούσαν σε υλοποίηση

είτε ολοκληρώνονταν με σημαντική καθυστέρηση με άμεση επίπτωση στην βιωσιμότητά τους, γεγονός που οφειλόταν κυρίως στην περιορισμένη συνυπευθυνότητα του φορέα λόγω της χαμηλής απαιτούμενης ίδιας συμμετοχής.

4.1.2.2 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1892/90

Την 31.07.1990 δημοσιεύεται ο Α.Ν. 1892/90 «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις». Πρόκειται για έναν νόμο ο οποίος στόχευε σε μια γενικότερη αναμόρφωση ορισμένων διατάξεων του Ν. 1262/82, χωρίς να μεταβάλλει την βασική του δομή, απετέλεσε δε μία ευρείας κλίμακας τροποποίηση και συμπλήρωση του. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας αφ' ενός και η άρση προβλημάτων κατά την εφαρμογή του προηγούμενου νόμου αφ' ετέρου, συνέστησαν επιτακτική την ανάγκη ψήφισης του σχετικού νόμου. Δικαίωμα υπαγωγής στις διατάξεις του Ν. 1892/90 είχαν επιχειρήσεις οι οποίες και περιγράφονται αναλυτικότερα στο Φ.Ε.Κ. 101/Α'/31.07.1990.

Ο Ν. 1892/90 καθορίζει επίσης κάποιες κατηγορίες επενδύσεων με διαφορετικό καθεστώς επιχορήγησης ανάλογα με την περιοχή εγκατάστασης. Για τις ειδικές αυτές επενδύσεις (Βλ. άρθρο 9 του Ν. 1892/90) ισχύουν τα ποσοστά του πίνακα 15.

Πίνακας 15: Ανώτατα ποσοστά επιχορήγησης ειδικών επενδύσεων ανά Περιοχή του Ν. 1892/90

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
Β'	40%
Γ'	40%
Δ'	45%
Θράκη	55%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 101/Α'/31.07.1990

Για όλες τις επενδύσεις αυτής της κατηγορίας στην περιοχή Α' ορίστηκε επιχορήγηση 40%. Στα κίνητρα της Β' περιοχής υπάγονται επενδύσεις αγροτικών δραστηριοτήτων στην περιοχή Α', επενδύσεις εκσυγχρονισμού τεχνικών εταιρειών αλλά και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων τους στην περιοχή Α'. Στα κίνητρα της Γ' περιοχής υπάγονται οι μεταλλευτικές επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως τόπου εγκατάστασης, με εξαίρεση τις περιοχές Δ' και τη Θράκη, όπου ισχύουν οι ενισχύσεις των περιοχών αυτών. Στα κίνητρα της Δ' περιοχής υπάγονται οι επενδύσεις αγροτικών δραστηριοτήτων σύγχρονης τεχνολογίας, αγροτικών συνεταιρισμών σε μηχανικά μέσα, αξιοποίησης απορριμμάτων και αποβλήτων καθώς και επενδύσεις σε

διατηρητέα κτίρια για μετατροπή τους σε ξενώνες ή ξενοδοχεία ή εργαστήρια παραδοσιακών προϊόντων, με εξαίρεση και πάλι την περιοχή της Θράκης, με το δικό της καθεστώς ενισχύσεων (Φ.Ε.Κ. 101/Α'/31.07.1990).

Σε επίπεδο περιοχών ουσιαστικά παρέμεινε εν ισχύ το άρθρο 3 του Ν. 1262/82 με ορισμένες τροποποιήσεις. Αναλυτικότερα ο Ν. 1892/90 είχε τις ακόλουθες περιοχές κινήτρων (Βλ. χάρτη 6):

- Περιοχή Α', η οποία και ήταν ίδια ακριβώς με αυτήν του Ν. 1262/82.
- Περιοχή Β', ίδια και αυτή με του Ν. 1262/82 με μοναδική εξαίρεση την Επαρχία Ελασσόνας όπου κατατάσσεται πλέον στην περιοχή Δ'.
- Περιοχή Γ', όπου σε σχέση με την αντίστοιχη του Ν. 1262/82, αφαιρούνται οι Ν. Φωκίδας, Ηλείας, Ευρυτανίας και Γρεβενών, ορισμένοι Δήμοι και Κοινότητες από τους Ν. Καρδίτσας, Αρκαδίας και Κυκλάδων, ενώ παράλληλα προστίθενται ορισμένες Κοινότητες της Επαρχίας Λαγκαδά του Ν. Θεσσαλονίκης, η Επαρχία Τροιζήνας, οι Δήμοι Μεθάνων και Πόρου και ορισμένες Κοινότητες του Ν. Αττικής.
- Περιοχή Δ', και αυτή παραμένει η ίδια με του Ν. 1262/82 με τους Ν. Ευρυτανίας, Γρεβενών, Φωκίδας και Ηλείας να προστίθενται. Επίσης ορισμένοι Δήμοι του Ν. Ευβοίας, ορισμένες περιοχές του Ν. Κοζάνης, η Επαρχία Ελασσόνας του Ν. Λάρισας, ορισμένες κοινότητες του Ν. Αρκαδίας, η Επαρχία Καλαβρύτων του Ν. Αχαΐας, ορισμένοι Δήμοι και Κοινότητες του Ν. Καρδίτσας και η ζώνη Λαυρεωτικής. Ακόμη, τα νησιά Κως, Πάτμος, Θάσος, Θηρεσία, Αμοργός, Κουφονήσια, Σχινούσα, Ηράκλεια, Δονούσα, Ανάφη, Σίκινος, Φολέγανδρος και Κίμωλος.
- Μία «ειδική ζώνη» η οποία και περιελάμβανε τις Επαρχίες Καλαμάτας και Μεσσηνίας, του Ν. Μεσσηνίας, τα νησιά Λέσβος, Λήμνος, Αι Στράτης, Χίος, Σάμος, Ικαρία, Οινούσες, Λέρος, Κάλυμνος, Νίσυρος, Τήλος, Σύμη, Χάλκη, Αστυπάλαια, Λειψοί, Αγαθονήσι, Αρκοί, Ψέριμος, Ψαρά, Φούρνοι, Κάρπαθος, Κάσος, Σαμοθράκη και Καστελόριζο, και τέλος η
- Θράκη, που αποτελεί πλέον ξεχωριστή περιοχή με τους Νομούς Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου.

(Μιχαηλίδου, 1997)

Χάρτης 1: Περιοχές κινήτρων του Ν. 1892/99

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Όσον αφορά τα κίνητρα τα οποία παρέχονται με τον Ν. 1892/90, αυτά χωρίζονται σε τέσσερις (4) ομάδες κινήτρων, με την προϋπόθεση ότι για την ίδια επένδυση μπορούσε να ισχύει μια μόνο ομάδα:

Ομάδα 1^η:

- Επιχορήγηση
- Επιδότηση επιτοκίου, και
- Αυξημένες αποσβέσεις

Ομάδα 2^η:

- Αφορολόγητες εκπτώσεις, και
- Αυξημένες αποσβέσεις

Ομάδα 3^η:

- Αφορολόγητες εκπτώσεις για χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού, και

Ομάδα 4^η:

- Σχηματισμός ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων (Φ.Ε.Κ. 101/Α'/31.07.1990).

Στην περίπτωση παροχής επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου, ο Ν. 1892/90 προέβλεπε κάποια ελάχιστα ύψη επένδυσης, προκειμένου αυτές να έχουν δυνατότητα υπαγωγής στις διατάξεις του. Τα ελάχιστα αυτά ύψη δίνονται από τον πίνακα 16.

Πίνακας 16: Ελάχιστα ύψη επενδύσεων ανά είδος επενδυτικού προγράμματος του Ν. 1892/90

ΕΙΔΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΣΕ ΕΚ. ΔΡΧ.)
Ίδρυσης ή επέκτασης βιοτεχνιών	45
Ίδρυσης ή επέκτασης βιομηχανικών μονάδων	60
Ίδρυσης ή επέκτασης μονάδων του πρωτογενή τομέα και παραγωγής ενέργειας από βιομάζα φυτών	30
Ίδρυσης μονάδων του τουριστικού τομέα	300
Επέκτασης μονάδων του τουριστικού τομέα	200
Εκσυγχρονισμού ξενοδοχείων	50
Μετατροπής παραδοσιακών κτιρίων σε ξενώνες – ξενοδοχεία	25
Επενδύσεις σε παραδοσιακά και διατηρητέα κτίρια	15
Ίδρυσης ή επέκτασης επιχειρήσεων τεχνολογικού χαρακτήρα	15
Εκσυγχρονισμού των λοιπών επιχειρήσεων	10
Business Plan βιομηχανιών 2 – 5 ετών	1000
Business Plan επιχειρήσεων ανάπτυξης λογισμικού 2 – 5 ετών	500
Παραγωγής καινοτομικών προϊόντων, ίδρυση – επέκταση εργαστηρίων, παροχής υπηρεσιών ποιότητας, εισαγωγής στην παραγωγική διαδικασία φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών (άρθρου 23β)	50
Ίδρυσης μονάδων οικολογικής αποσυναρμολόγησης – διάλυσης προϊόντων [άρθρου 23β]	250
Ίδρυσης ή επέκτασης μονάδων παροχής υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας, καθώς και για επενδύσεις σε εργαστήρια βιομηχανικής, μεταλλευτικής κλπ. έρευνας.	5
Επενδύσεις εκσυγχρονισμού Κέντρων Τεχνικής Βοήθεια για την βιομηχανία και τη βιοτεχνία	2
Επενδύσεις εκσυγχρονισμού όλων των υπολοίπων περιπτώσεων της παρ. 1 του άρθρου 2.	10
Ίδρυσης ή επέκτασης μονάδων λοιπών κατηγοριών του νόμου	60

Πηγή: Καμπέλης, 1999

Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας τα ανωτέρω όρια δύναται να αναπροσαρμοσθούν αλλά και να καθορισθεί διαφορετικό ελάχιστο ύψος επένδυσης σε ορισμένους κλάδους ή περιοχές με ειδικά προβλήματα. Τα ελάχιστα αυτά ύψη επενδύσεων δεν ισχύουν για τις ειδικές επενδύσεις και στην περίπτωση μετεγκατάστασης μονάδων (Φ.Ε.Κ. 101/Α'/31.07.1990).

Η επιχορήγηση παρέχεται, με την προϋπόθεση της μη επιχορήγησης της ίδιας επένδυσης από άλλη πηγή, μέχρι του ύψους των 2,5 δισ. δρχ. Στην περίπτωση που η επένδυση υπερβαίνει αυτό το ύψος, υπογραμμίζεται η υποχρέωση της επιχείρησης για διατήρηση του ελάχιστου ποσοστού ίδιας συμμετοχής επί της συνολικής επένδυσης. Το ύψος ενίσχυσης των επιχειρήσεων που εντάσσονται στις διατάξεις του παρόντος κλιμακώνεται ανάλογα με την περιοχή, για όλες δε τις κατηγορίες επενδύσεων, πλην των τουριστικών το ποσοστό κλιμάκωσης δίνεται από τον πίνακα 17.

Πίνακας 17: Ανώτατα ποσοστά επιχορηγήσεων ανά Περιοχή του Ν. 1892/90

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
Β'	15%
Γ'	25%
Δ'	35%
Θράκη	45%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 101/Α'/31.07.1990

Για όλες τις επενδύσεις που υλοποιούνται στην περιοχή Δ' εντός των ειδικών ζωνών ή των ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α., προβλέπεται επιπλέον ενίσχυση 5%. Τονίζεται δε πως στους νομούς που λειτουργούν ΒΙ.ΠΕ., είναι υποχρεωτική η εγκατάσταση των νέων βιομηχανικών επιχειρήσεων που υπάγονται στο νόμο εντός αυτών, εκτός αν η αρμόδια γνωμοδοτική επιτροπή αποφανθεί αιτιολογημένα ότι είναι αναγκαία ή σκόπιμη η εγκατάσταση της επιχείρησης εκτός ΒΙ.ΠΕ. Στην Θράκη, το αντίστοιχο ποσοστό είναι της τάξεως του 7% (Λεμονιάς, 1991).

Σχετικά με την ίδια συμμετοχή, σε αυτήν δεν περιλαμβάνεται η αξία του οικοπέδου, ενώ τα ποσοστά αυτής δίνονται από τον πίνακα 18.

Πίνακας 18: Κατώτερα ποσοστά ίδιας συμμετοχής ανά Περιοχή του Ν. 1892/90

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΔΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
Β'	40%
Γ'	35%
Δ'	25%
Θράκη	15%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 101/Α'/31.07.1990

Όσον αφορά στην επιδότηση επιτοκίου, το νέο στοιχείο που εισάγει ο Ν. 1892/90 αφορά επενδύσεις στην Θράκη, στις οποίες και παρέχεται για όλη την χρονική διάρκεια εξυπηρέτησης του δανείου και μέχρι δέκα (10) χρόνια ως ανώτατο όριο. Στα πλαίσια του Ν. 1892/90 η επιδότηση του επιτοκίου ήταν συμπληρωματικού

χαρακτήρα σε σχέση με την επιχορήγηση, και πάλι, όμως όπως και στον Ν. 1262/82, τονίζεται πως δεν είναι δυνατή η χρήση του μέτρου της επιδότησης επιτοκίου από επιχειρήσεις που υπάγονται στο καθεστώς των αφορολόγητων εκπτώσεων (Μιχαηλίδου, 1997).

Στην κατηγορία τώρα των αφορολόγητων εκπτώσεων ο Ν. 1892/90 καταρχήν παρέτεινε την ημερομηνία για τις αφορολόγητες εκπτώσεις του Ν. 1262/82 έως και την 31.12.1992. Τα ποσοστά αυτών, αλλά και τα ποσοστά των ετήσιων κερδών μέχρι τα οποία μπορεί να φτάσει η αφορολόγητη έκπτωση, κλιμακώνονται ανάλογα με την περιοχή κατά τον πίνακα 19.

Πίνακας 19: Ποσοστά αφορολόγητων εκπτώσεων ανά Περιοχή, πλην τουριστικών του Ν. 1892/90

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗΣ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΕΩΣ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΦΤΑΣΕΙ Η ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗ ΕΚΠΤΩΣΗ
Α'	-	-
Β'	60%	60%
Γ'	75%	75%
Δ'	90%	90%
Θράκη	100%	100%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 101/Α'31.07.1990

Για επενδύσεις στην ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α. του Ν. Θεσσαλονίκης παρέχονται τα αφορολόγητα ποσοστά της Β' περιοχής, ενώ για τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις στην περιοχή Β' παρέχονται οι εκπτώσεις της Γ' περιοχής. Στην περίπτωση των ειδικών επενδύσεων του άρθρου 9 αλλά και επενδύσεων εργαστηρίων έρευνας, εντός των περιοχών Α' και Β' ο Ν. 1892/90 παρέχει τις αφορολόγητες εκπτώσεις της περιοχής Γ', ενώ γι' αυτές που γίνονται εντός της Γ', παρέχονται οι εκπτώσεις της περιοχής Δ' (Λεμονιάς, 1991).

Όσον αφορά τις αυξημένες αποσβέσεις, παρέμειναν ίδια τα ποσοστά αύξησης των συντελεστών των τακτικών αποσβέσεων παγίων περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, τα οποία και δίνονται από τον πίνακα 20.

Πίνακας 20: Ποσοστά αυξημένων αποσβέσεων ανά Περιοχή του Ν. 1892/90

ΒΑΡΕΙΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ Α'	ΠΕΡΙΟΧΗ Β'	ΠΕΡΙΟΧΗ Γ'	ΠΕΡΙΟΧΗ Δ'	ΘΡΑΚΗ
ΜΙΑ	-	20%	35%	50%	50%
ΔΥΟ	20%	40%	70%	100%	100%
ΤΡΕΙΣ	40%	80%	120%	150%	150%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 101/Α'31.07.1990

Στην περίπτωση μεταλλευτικών επιχειρήσεων ισχύουν τα ποσοστά της περιοχής Γ', με εξαίρεση αυτές στις περιοχές Α' και Δ', για τις οποίες ισχύουν τα ποσοστά των περιοχών αυτών. Ενισχυμένα κίνητρα προβλέπονται στην περίπτωση πραγματοποίησης επενδύσεων εντός των ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α., σε βιοτεχνικά κέντρα του Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ., σε βιοτεχνικά κέντρα της τοπικής αυτοδιοίκησης της περιοχής Δ' και της Θράκης αλλά και στην περίπτωση εγκατάστασης επιχειρήσεων εντός τεχνολογικών πάρκων (Λεμονιάς, 1991).

Το κίνητρο της επιδότησης για την απόκτηση της χρήσης εξοπλισμού με χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing) παρέχονταν στην περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση δεν επιθυμούσε να προβεί σε κεφαλαιουχική επένδυση, αλλά να «νοικιάσει» τον απαραίτητο εξοπλισμό. Το κίνητρο συνίστατο σε πληρωμή από το κράτος ενός ποσοστού της αξίας αγοράς του εξοπλισμού αυτού ίσου με το ποσοστό επιχορήγησης που θα ελάμβανε η επιχείρηση, εάν αγόραζε τον εξοπλισμό και υπαγόταν στις διατάξεις του αναπτυξιακού νόμου. Η επιδότηση καταβάλλονταν στην επιχείρηση σε δόσεις, μετά την κάθε πληρωμή από αυτήν προς την εταιρεία Leasing των δόσεων του μισθώματος της σύμβασης (Καμπέλης, 1999).

Με τον Ν. 1892/90 απαραίτητες προϋποθέσεις ήταν η διάρκεια της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης να είναι άνω των δέκα (10) ετών, ή εναλλακτικά στη σύμβαση να ορίζεται ότι μετά τη λήξη του προγράμματος χρηματοδοτικής μίσθωσης ο εξοπλισμός επέρχεται στην κυριότητα του μισθωτή. Η δυνατότητα των ίδιων των εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού να προβαίνουν σε αφορολόγητες εκπτώσεις βάση των παραγράφων 9 και 10 του άρθρου 6 του Ν. 1665/86 καταργείται (Λεμονιάς, 1991).

Με τον Ν. 1892/90 (άρθρο 20) ορίζεται ο σχηματισμός ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων. Έχουμε αύξηση στα ποσοστά των αδιανέμητων καθαρών κερδών του φορολογικού νόμου 1828 (παράγραφος 1 του άρθρου 22, Φ.Ε.Κ. 2Α), από 25% σε 35%. Στην περιοχή Α' τα ποσοστά αυτά είναι 30% και 40% αντίστοιχα, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές 40% και 50% αντίστοιχα. Τονίζεται δε πως τα αυξημένα αυτά ποσοστά, έχουν εφαρμογή για επενδύσεις δραστηριοτήτων του νόμου, υπό την προϋπόθεση όμως ολοκλήρωσης τους εντός τριετίας από το σχηματισμό του αφορολόγητου αποθεματικού (Λεμονιάς, 1991).

Τέλος, στην περίπτωση μετεγκατάστασης επιχειρήσεων ο Ν. 1892/90, ορίζει ότι:

- από την περιοχή Α' στις περιοχές Β', Γ', Δ' και στη Θράκη ή στις ειδικές ζώνες των περιοχών αυτών, παρέχεται η ενίσχυση των περιοχών αυτών

προσαυξημένη κατά 10% για την περιοχή Β' και κατά 15% για τις υπόλοιπες περιοχές.

- από την περιοχή Α' στην ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α. της Θεσσαλονίκης παρέχεται το ποσοστό επιχορήγησης της περιοχής Β', και
- από τις περιοχές Β', Γ', και Δ' προς τις ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α. της ίδιας ή ευνοϊκότερης, από άποψης κινήτρων, περιοχής παρέχεται το ποσοστό της ΒΙ.ΠΕ. όπου εγκαθίστανται.

(Φ.Ε.Κ. 101 Α', 31.07.1990)

Με Κ.Υ.Α. καθορίζονται εντός της Β', περιοχές στις οποίες δεν εφαρμόζεται το κίνητρο της μετεγκατάστασης, όπως και κλάδοι της μεταποίησης υψηλής προτεραιότητας, για τους οποίους και παρέχεται επιπλέον επιχορήγηση 5%, στις περιοχές Β', Γ', Δ' και Θράκη (Φ.Ε.Κ. 101/Α'/31.07.1990).

Σε γενικές λοιπόν γραμμές ο Ν. 1892/90, αν και ξεκίνησε με την προοπτική να μη γίνουν ριζικές αλλαγές στις διατάξεις του Ν. 1262/82, τελικά προχώρησε σε σημαντικές αλλαγές, οι κυριότερες εκ των οποίων είναι:

- Ενίσχυση των φορολογικών κινήτρων ούτως ώστε σε ορισμένες περιοχές χαμηλών επιχορηγήσεων αυτά να προτιμώνται από τις υφιστάμενες επιχειρήσεις,
- Κατάργηση της συμμετοχής του Δημοσίου στις επιχορηγούμενες επενδύσεις,,
- Επάνοδος της ίσης μεταχείρισης μεταξύ φορέων διαφορετικής νομικής μορφής, καταργώντας το ευνοϊκό καθεστώς που ίσχυε για τους συνεταιρισμούς, τους Ο.Τ.Α., των ευνοϊκών διατάξεων για επενδύσεις Ελλήνων του εξωτερικού, αλλά και το εδάφιο σχετικά με την ναυπήγηση τουριστικών πλοίων από Έλληνες, αντιβαίνοντας στους κανονισμούς της τότε Ε.Ο.Κ. περί ανταγωνισμού το οποίο και αντικαταστάθηκε από ρύθμιση για ιερές μονές και ορθόδοξες ακαδημίες σχετικά με την ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμό των ξενώνων ή χώρων τους για κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες,
- Διευρύνεται η έννοια της παραγωγικής επένδυσης, παρόλο που ορισμένες δραστηριότητες, του προηγούμενου αναπτυξιακού νόμου δεν θεωρούνται πλέον ως τέτοιες,
- Αυξάνονται οι δραστηριότητες με δυνατότητα υπαγωγής, σε σχέση με τον προγενέστερό του.

Παράλληλα καταργούνται:

- ο περιορισμός για μη συγκέντρωση ιδιοκτησίας πάνω από τρεις μονάδες στο ίδιο φυσικό πρόσωπο ή επιχειρηματικό φορέα για διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια, διασκευαζόμενα σε ξενώνες, ξενοδοχειακές επιχειρήσεις ή εργαστήρια παραγωγής παραδοσιακών βιοτεχνικών προϊόντων ή χειροτεχνημάτων,
- ο περιορισμός σχετικά με προϊόντα εγχώριας κατασκευής, και
- το εδάφιο σχετικά με τις ναυπηγό – επισκευαστικές επιχειρήσεις που αντικαθίσταται από νέα διάταξη για επιχειρήσεις βιομάζας από ετήσια ή πολυετή φυτά χρησιμοποιούμενα ως πρώτη ύλη για την παραγωγή ενέργειας.
(Μιχαηλίδου, 1997)

Άλλες σημαντικές αλλαγές και καινοτομίες που εισήγαγε ο νόμος αυτός, όσον αφορά στα παρεχόμενα κίνητρα, ήταν:

- Κατάργηση του εύρους των ποσοστών για κάθε περιοχή, με άμεση συνέπεια την κατάργηση των κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων προσδιορισμού του ακριβούς ποσοστού επιχορήγησης, το οποίο όμως συμπεριλήφθηκε στο σύστημα βαθμολογίας – κατάταξης. Για μια βέλτιστη επιλογή συνεπώς των επιχορηγούμενων επενδύσεων, ο Ν. 1892/90 όρισε όπως και ο προηγούμενος, προϋποθέσεις και περιορισμούς για την επιλογή, αλλά και μία σειρά από κριτήρια αξιολόγησης.
- Αύξηση των ελάχιστων ορίων ίδιας συμμετοχής, με στόχο την ενίσχυση βιώσιμων επενδύσεων, την μείωση της δανειακής επιβάρυνσης και την ανάληψη μεγαλύτερου επιχειρηματικού κινδύνου από τους φορείς. Παράλληλα αυξήθηκε το ύψος επένδυσης για τις ατομικές επιχειρήσεις στα εξήντα (60) εκ. δρχ. με στόχο την δημιουργία πιο ανταγωνιστικών μεγεθών επιχειρήσεων στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού ανταγωνισμού.
- Κατάργηση της διάταξης του Ν. 1262/82 σχετικά με την απαίτηση αύξησης του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου, υπό τον όρο της μη διανομής των αποθεματικών πριν την παρέλευση δεκαετίας από την ολοκλήρωση της επένδυσης.
- Άρση του ορίου των δύο (2) δις. δρχ. του προηγούμενου Ν. 1262/82 όσον αφορά το ποσό το οποίο μπορούν να καλύψουν οι αφορολόγητες εκπτώσεις.
- Υποβολή των επενδυτικών προγραμμάτων σε δύο (2) περιόδους μέσα στο έτος και έγκριση αυτών «ομαδικά» σε δύο (2) επίσης περιόδους βάση

προγραμματισμού των κονδυλίων επιχορηγήσεων. Σε κάθε εξεταστική περίοδο έπρεπε να εγκριθούν τόσες βιώσιμες επενδύσεις μέχρι την κάλυψη του διατιθέμενου κονδυλίου, ενώ πέραν του κριτηρίου βιωσιμότητας της επένδυσης, προστέθηκε και η σειρά κατάταξης αυτής βάσει των κριτηρίων υπαγωγής. Γνωρίζοντας συνεπώς οι επενδυτές ότι εντός εξαμήνου θα έπαιρναν απάντηση, είχαν την δυνατότητα ενός στοιχειώδους προγραμματισμού των ετήσιων ποσών εγκρινόμενων επιχορηγήσεων.

- Αλλαγή της διάταξης σχετικά με την έναρξη της επένδυσης, όπου πλέον αυτή μπορεί να γίνει μετά την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή, χωρίς όμως να δεσμεύει την απόφαση της επιτροπής για ένταξη ή μη της επένδυσης στις διατάξεις του νόμου.
- Αύξηση των κινήτρων για την δημιουργία τουριστικών υποδομών με παράλληλη υποβάθμιση των κινήτρων επιχορήγησης – επιδότησης ξενοδοχειακών επενδύσεων, και
- Κατάργηση των προγραμμάτων τεχνικής ή επαγγελματικής κατάρτισης που επιδοτούνταν από τον Ο.Α.Ε.Δ.

Σε γενικές γραμμές ο Ν. 1892/90 έλυσε ορισμένα προβλήματα εφαρμογής με την οριοθέτηση του χρόνου εξέτασης των αιτημάτων μέσω των εξεταστικών περιόδων αλλά και τον περιορισμό της δυνατότητας συνεχών παρατάσεων στην ολοκλήρωση των επενδύσεων. Με τις αλλαγές που επέφερε, θεωρείται ότι βελτίωσε τις επενδυτικές ισορροπίες, τόσο ως προς την ποιότητα και την βιωσιμότητα των σχεδίων όσο και ως προς τα μεγέθη αυτών.

4.1.2.3 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 2234/94

Την 31.08.1994 στα πλαίσια εναρμόνισης της αναπτυξιακής νομοθεσίας της χώρας με τα αντίστοιχα παρεχόμενα εκ μέρους της Ε.Ε. κίνητρα και ειδικότερα το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βιομηχανίας (Ε.Π.Β.) για την περίοδο 1994 – 1999, δημοσιεύεται ο Ν. 2234/94 ο οποίος και τροποποίησε κυρίως τα Άρθρα 23α και 23β του Ν. 1892/90. Τα άρθρα αυτά αφορούσαν την υλοποίηση ολοκληρωμένων πολυετών επιχειρηματικών σχεδίων (Business Plan) και τις ειδικές επενδύσεις βιομηχανικών, μεταποιητικών και επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ποιότητας (Μιχαηλίδου, 1997).

Ειδικότερα:

Το άρθρο 23α επιχορηγεί με υψηλότερα από τα ισχύοντα ποσοστά επενδύσεις, οι οποίες έχουν την μορφή Ολοκληρωμένων Επιχειρηματικών Σχεδίων, η διάρκεια εφαρμογής των οποίων είναι πολυετής (2 – 5 χρόνια) και μπορούν να υλοποιούνται μόνον από μεταποιητικές βιομηχανίες ή από επιχειρήσεις παραγωγής λογισμικού που λειτουργούν για τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια. Αφορούν σε επενδύσεις όχι μόνον κλασσικές (μηχανήματα, κτίρια, κλπ.) αλλά και σε επενδύσεις που έχουν σχέση με την εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας, προώθησης των πωλήσεων, συμμετοχής σε εκθέσεις, δημιουργίας δικτύων διανομών και μία πληθώρα άλλων κατηγοριών, καθιστώντας σαφές ότι το άρθρο 23α επιχορηγεί και τις λεγόμενες «άυλες» επενδύσεις (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Το επιχειρηματικό σχέδιο απαιτούνταν να είναι ελάχιστου συνολικού κόστους ενός (1) δις δρχ., για μεταποιητικές βιομηχανικές επιχειρήσεις και πεντακοσίων (500) εκ. δρχ., για επιχειρήσεις λογισμικού. Παρεχόταν δε μόνο το κίνητρο της επιχορήγησης, χωρίς επιδότηση του επιτοκίου, σε ποσοστό της τάξεως του 35% (Καμπέλης, 1999).

Οι επιχειρήσεις αυτές έχουν δεσμευτεί, μεταξύ άλλων, να επιτύχουν συγκεκριμένους στόχους ανάπτυξης του κύκλου εργασιών τους, του ρυθμού εξαγωγικής δραστηριότητας αλλά και της απασχόλησης. Από το περιεχόμενο των επενδύσεων που επιχορηγεί το άρθρο 23α, γίνεται προφανές ότι επιδιώκει να δώσει την δυνατότητα στις μεσαίου και μεγάλου μεγέθους μεταποιητικές επιχειρήσεις, να ενισχύσουν με συγκεκριμένες επενδυτικές δραστηριότητες όχι μόνον πεδία άμεσα συνδεδεμένα με την παραγωγική διαδικασία, αλλά και εκείνα που είτε προηγούνται, είτε έπονται αυτής (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Το άρθρο 23β αναφέρεται στην επιχορήγηση των ειδικών επενδύσεων με ποσοστά υψηλότερα από τα τρέχοντα, και δικαίωμα συμμετοχής είχαν επιχειρήσεις μεταποιητικές, καθώς και παροχής υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Οι ειδικές αυτές επενδύσεις αναφέρονται σε:

- μελέτες, εξοπλισμό, εγκατάσταση και λειτουργία των απαραίτητων υποδομών και διαδικασιών, καθώς και στα έξοδα πιστοποίησης.
- μετατροπή βιομηχανικών μονάδων, ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη ευελιξία.
- εισαγωγή και προσαρμογή περιβαλλοντικά φιλικής τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία.

- παραγωγή καινοτομικών προϊόντων και εισαγωγή καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία.
- ίδρυση και επέκταση εργαστηρίων παροχής υπηρεσιών ποιότητας, και
- ίδρυση βιομηχανικών μονάδων για την οικολογική αποσυναρμολόγηση - διάλυση και αξιοποίηση προϊόντων, που καταναλώνονταν στην Ελλάδα.

(Καμπέλης, 1999)

Στις τρεις πρώτες περιπτώσεις παρείχεται επιχορήγηση σε υφιστάμενες επιχειρήσεις, ενώ στις υπόλοιπες, η επιχορήγηση παρείχεται και σε νέες επιχειρήσεις (Καμπέλης, 1999).

Το ελάχιστο ύψος επένδυσης κυμαίνεται, ανάλογα με το περιεχόμενό της, από 50 έως και 250 εκ. δρχ., ενώ το μέσο ποσοστό επιχορήγησης ανά επένδυση ανέρχεται στο ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό της τάξεως του 40%, υπό την προϋπόθεση ότι δεν παρέχεται επιχορήγηση από άλλη πηγή για την ίδια επένδυση. Στις υπαγόμενες επιχειρήσεις, οι οποίες μπορούν να είναι μικρές, μεσαίες και μεγάλες, ανεξαρτήτως ζώνης κινήτρων υλοποίησης, δημιουργείται ένα θετικό περιβάλλον για την αύξηση της ευελιξίας τους, σε όλα τα επίπεδα οικονομικής τους λειτουργίας (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Όσον αφορά τις περιοχές της επικράτειας ο Ν. 2234/94 δεν προέβη σε κανενός είδους αλλαγή. Ωστόσο, με τον Ν. 2324/95 (άρθρο 58) και την Κ.Υ.Α. 29773 της 30.11.95, καθορίστηκαν σε όλη την επικράτεια περιοχές που χαρακτηρίστηκαν ως Φθίνουσες Βιομηχανικές. Στις δεκατέσσερις (14) ορισθέντες περιοχές το ποσοστό επιχορήγησης των επενδύσεων καθώς και της επιδότησης του επιτοκίου του επενδυτικού δανείου κυμάνθηκε στα ιδιαίτερα ελκυστικά ποσοστά του 30% έως και 45%. Το καθεστώς αυτό χρηματοδοτήσεων λειτούργησε εντός των πλαισίων του Ν. 1892/90, υπήρξε δε απόρροια του φαινομένου αποβιομηχάνισης σε διάφορες περιοχές της χώρας, με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την προσέλκυση νέων επενδυτών. Νομοί (ή τμήματα τους) που υπήχθησαν στο καθεστώς αυτό είναι οι Ν. Αττικής, Κυκλάδων, Βοιωτίας, Εύβοιας, Χαλκιδικής, Μαγνησίας, Αχαΐας, Κοζάνης, Ημαθίας, Πέλλας, Λάρισας, Καστοριάς, Μεσσηνίας, και ο Ν. Δράμας. Απολογιστικά στοιχεία σχετικά με τις επιδράσεις του καθεστώτος αυτού δεν υφίστανται σε ανεξάρτητη μορφή, αλλά είναι ενσωματωμένα στις επενδύσεις του Ν. 1892/90. Προβληματισμός ωστόσο ανακύπτει από το γεγονός

ότι ορισμένες περιοχές χαρακτηρίστηκαν ως Φθίνουσες Βιομηχανικές χωρίς ουδέποτε να έχουν υπάρξει βιομηχανικές (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Ο Ν. 2234/94 επέφερε αλλαγές στα κατωτέρω θέματα:

- Στην έννοια της παραγωγικής επένδυσης και των επιλέξιμων επιχειρήσεων, όπου συμπληρώθηκαν ή άλλαξαν τελείως κάποιες κατηγορίες, ούτως ώστε να μη δύναται κάθε επενδυτική προσπάθεια μιας επιχείρησης να δημιουργεί προϋπόθεση υπαγωγής στο νόμο.
- Στο ύψος της επιχορήγησης, το οποίο και αυξάνεται σημαντικά με τον Ν. 2234/94 στα 3 δις δρχ. Στην περίπτωση όμως επενδύσεων του μεταποιητικού και τουριστικού τομέα μεγάλης κλίμακας και στρατηγικής σημασίας που ενισχύουν σημαντικά τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και την απασχόληση, παρέχονταν ειδικά κίνητρα κατά παρέκκλιση των γενικών κανόνων του αναπτυξιακού νόμου, ανάλογα με το είδος και την σπουδαιότητα της επένδυσης.
- Στην αύξηση των ποσοστών ίδιας συμμετοχής του επενδυτή, πλην της περιοχής Α' όπου το ποσοστό παραμένει 40%, και μόνο για τις επενδύσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 9. Για επενδύσεις κόστους μεταξύ πέντε (5) και εικοσιπέντε (25) δις δρχ. και για το τμήμα της επένδυσης μετά τα πέντε (5) δις, το κατώτερο ποσοστό ίδιας συμμετοχής ορίστηκε σε 33% για όλη την επικράτεια. Αναλυτικότερα τα ποσοστά αυτά δίνονται από τον πίνακα 21.

Πίνακας 21: Κατώτερα ποσοστά ίδιας συμμετοχής ανά Περιοχή του Ν. 2234/94.

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΔΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
Β'	40%
Γ'	40%
Δ'	30%
Θράκη	20%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 142/Α'31.08.1994

Αλλαγές ωστόσο επέρχονται και στην διαδικασία παροχής της επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου, προκειμένου να καταστήσουν το όλο σύστημα πιο αποτελεσματικό. Συγκεκριμένα:

- Παραγωγικές επενδύσεις έως πέντε (5) δις δρχ., συνεχίζουν τα επιδοτούνται με τα ποσοστά του Ν. 1892/90, με εξαίρεση την περιοχή της Θράκης, όπου το ποσοστό από 45% γίνεται 50%.

- Αυξήθηκε σημαντικά το ανώτατο επιχορηγούμενο κόστος επένδυσης στα πέντε (5) δις. δρχ. και για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις έγινε εικοσιπέντε (25) δις. δρχ.
- Ορίζεται «ειδική κατηγορία» επενδύσεων του Ν. 2234/94 με επιχορήγηση έως και 40% επί της αξίας της επένδυσης, που περιλαμβάνει τις επενδύσεις στα διοικητικά όρια των Ν. Δωδεκανήσου, Σάμου, Χίου και Λέσβου (υπαγόμενης περιοχής Δ'), στο νησί της Σαμοθράκης, σε μία ζώνη βάθους είκοσι (20) χιλιομέτρων από τα σύνορα, καθώς και τους Δήμους και τις Κοινότητες των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από αυτήν τη ζώνη των είκοσι (20) χιλιομέτρων.
- Διαχωρίζονται οι επενδύσεις ύψους πέντε (5) έως και (25) δις δρχ. για τις οποίες και ορίζεται ποσοστό επιχορήγησης 30% για τις περιοχές Β', Γ', Δ' και 40% για τη Θράκη.
- Στην κατηγορία των «ειδικών επενδύσεων» προστίθενται νέες, με ταυτόχρονη αύξηση του ποσοστού επιχορήγησης, και συγκεκριμένα στην περιοχή Α' 40% για επενδύσεις ύψους έως πέντε (5) δις δρχ. και 30% για επενδύσεις ύψους από πέντε (5) έως εικοσιπέντε (25) δις δρχ., ενώ στις περιοχές Β', Γ' και Δ' 30%.
- Ενισχύονται δραστηριότητες καινοτομίας, όπως επιχειρήσεις που προσφέρουν «υπηρεσίες εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας» αλλά και τα «Κέντρα Επιχειρηματικής Δράσης», με στόχο την ουσιαστική υποστήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε οργανωτικό, διοικητικό και τεχνολογικό επίπεδο, την ανάπτυξη δικτύων διανομής στο εσωτερικό και εξωτερικό καθώς και την δυναμικότερη διείσδυση των προϊόντων τους σε νέες αγορές.
- Περιορίζεται η έννοια της μετεγκατάστασης επιχειρήσεων, εφόσον δεν καλύπτονται πλέον όλες οι επιχειρήσεις που μετεγκαθίστανται από τη ζώνη Α' προς άλλες περιοχές, παρά μόνον αυτές που θα εγκατασταθούν εντός ΒΙ.ΠΕ. των περιοχών Β', Γ' Δ' και της Θράκης. Πρόσθετο ποσοστό ενίσχυσης 10% στις περιοχές Β', Γ', Δ', και 15% για την Θράκη. Γίνεται έτσι μια σοβαρή προσπάθεια οι νέες αλλά και μετεγκαθιστώμενες βιομηχανικές μονάδες να κατευθύνονται εντός ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α., με απώτερο στόχο την αναβάθμιση των συνθηκών λειτουργίας της βιομηχανίας. Στην περίπτωση μετεγκατάστασης ιδιαίτερα ρυπογόνων επιχειρήσεων προς ειδικές περιοχές

που θα δημιουργηθούν σε όλη τη χώρα, προβλέπεται ενίσχυση 50% επί των δαπανών, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

- Θεσμοθετείται, για πρώτη φορά, ο έλεγχος έναρξης παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, εντός έτους από την ολοκλήρωση της, ενώ παράλληλα επιβάλλεται η απόφαση έναρξης αυτής για την καταβολή της επιδότησης επιτοκίου, η προθεσμία για την καταβολή του οποίου παρατείνεται από τρία (3) σε τέσσερα (4) έτη (Παπαδούλης κ.α., 2003).
- Παραμένουν ως έχουν τα ποσοστά αφορολόγητης έκπτωσης επενδύσεων του Ν. 1892/90, ενώ παράλληλα ορίζεται πως για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται εντός ΒΙ.Π.Ε. των περιοχών Β', Γ' και Δ' παρέχονται οι αφορολόγητες εκπτώσεις των περιοχών Γ', Δ' και της Θράκης αντίστοιχα. Ωστόσο οι αφορολόγητες εκπτώσεις δεν παρέχονταν στα επιχειρηματικά σχέδια του άρθρου 23α, τις ειδικές επενδύσεις του άρθρου 23β και τις επενδύσεις σταθμών αυτοκινήτων.
- Παύουν να αποδίδονται αυξημένες αποσβέσεις παγίων στοιχείων που περιλαμβάνονταν στα επιχειρηματικά σχέδια του άρθρου 23α, τις ειδικές επενδύσεις του άρθρου 23β και τις επενδύσεις σταθμών αυτοκινήτων, που είχαν υπαχθεί στα κίνητρα του νόμου και επιχορηγούνταν (Καμπέλης, 1999).
- Ακολουθείται νέα διαδικασία κατά την εκταμίευση των χρημάτων για παραγωγικές επενδύσεις οι οποίες υλοποιούνται στην Θράκη και για επιχειρήσεις κόστους κάτω των 500 εκ. δρχ., σε τρεις φάσεις (Μιχαηλίδου, 1997).
- Καταργείται η ρύθμιση βάση της οποίας η επιχορήγηση της επένδυσης καταβαλλόταν εξ ολοκλήρου μετά την ολοκλήρωση της υλοποίησής της, προκειμένου για επενδύσεις άνω των 300 εκ. δρχ. (Σαμοΐλης, 2000).
- Θεσπίζονται ισχυρότερα κίνητρα στον τουριστικό τομέα για τον ριζικό εκσυγχρονισμό παλαιών ξενοδοχειακών μονάδων, ούτως ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητά τους. Επαναφέρονται τα κίνητρα επιχορήγησης - επιδότησης για ίδρυση και επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων, υπό ορισμένες προϋποθέσεις και για ορισμένες μόνο περιοχές που δεν διαθέτουν μεγάλη συγκέντρωση τουριστικών μονάδων. Το σημαντικότερο ωστόσο αποτελεί η θέσπιση, για πρώτη φορά, των Περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.), κατά το πρότυπο των Β.Ι.Π.Ε. της Ε.Τ.Β.Α., και η

παροχή κινήτρων για εγκατάσταση εντός αυτών ξενοδοχειακών μονάδων και μονάδων παροχής συμπληρωματικών τουριστικών υπηρεσιών (Σαμοΐλης, 2000).

- Θεσμοθετούνται ειδικά κίνητρα για μια σειρά επενδύσεων που είτε διευρύνουν έντονα την παραγωγική βάση είτε εκσυγχρονίζουν και αναβαθμίζουν την τεχνολογία της παραγωγικής διαδικασίας. Για πρώτη φορά παρέχονται ειδικά φορολογικά κίνητρα για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού παραγωγής μεταποιητικών μονάδων της περιοχής Α' (Σαμοΐλης, 2000).

Την 24.04.1997 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει την απόφαση υπ' αριθμόν 55472, με την οποία επιβάλλονται μία σειρά περιορισμών στα παρεχόμενα επενδυτικά κίνητρα του Ν. 1892/90 σε ορισμένες κατηγορίες επενδύσεων της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

Για να είναι δυνατή η εφαρμογή των κινήτρων του Ν. 1892/90 στις κατ' εξαίρεση παραγωγικές επενδύσεις, πρέπει αποδεδειγμένα να πληρούνται οι ειδικοί όροι του εν λόγω άρθρου. Εξαιρούνται δε ακόμη κάποιες επενδύσεις των άρθρων 23α και 23β οι οποίες, αιτιολογημένες, αποστέλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (55472/24.04.1997).

Σε γενικές γραμμές με την θέσπιση του Ν. 2234/94, το κλασσικό μοντέλο επιχορηγούμενων επενδύσεων αρχίζει να εκσυγχρονίζεται, προσανατολίζοντας το ενδιαφέρον του και σε άλλες, πέραν των βασικών, επενδύσεις με την εισαγωγή της έννοιας της ευελιξίας και της εξειδίκευσης στο παραγωγικό μοντέλο της ελληνικής βιομηχανίας. Βασικό πεδίο άσκησης της επενδυτικής δραστηριότητας πλέον δεν είναι μόνον αυτό που ορίζεται από την παραγωγική διαδικασία αλλά το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που ασκούν οι επιχειρήσεις (Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.1.2.4 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 2601/98

Η παραδοχή του γεγονότος ότι οι αυξημένες οικονομικές επιχορηγήσεις νοθεύουν την ανταγωνιστικότητα μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων, καθώς και το γεγονός ότι η χορήγηση άμεσων οικονομικών κινήτρων αποτελεί πολιτική όχι της απόλυτης αποδοχής των Ευρωπαϊκών οργάνων, οδήγησε την Κυβέρνηση στην θεσμοθέτηση ενός νέου αναπτυξιακού νόμου, του Ν. 2601/98, ο οποίος διαφοροποιεί ριζικά την φιλοσοφία των κινήτρων, σε σχέση με εκείνα των προηγούμενων αναπτυξιακών νόμων. Οι επενδυτικοί φορείς διαχωρίζονται πλέον σε δύο (2) ομάδες: στους νέους επενδυτικούς φορείς, στους οποίους ανήκουν όλες οι επιχειρήσεις που

έχουν χρόνο λειτουργίας όχι μεγαλύτερο των πέντε (5) ετών, και στους παλαιούς φορείς, στους οποίους ανήκουν οι επιχειρήσεις με χρόνο λειτουργίας πέντε (5) ετών και άνω. Ως νέοι φορείς δεν νοούνται επιχειρήσεις οι οποίες προήλθαν από μετατροπή ή συγχώνευση εταιριών ή απορρόφηση εταιρίας από άλλη (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Ο Ν. 2601/98 κατά την εξαετή πορεία εφαρμογής του είχε μία σειρά από τροποποιήσεις πολλές από τις οποίες αναιρούσαν ρυθμίσεις της προηγούμενης. Αυτές ήταν ο Ν. 2638/98 (άρθρο 35), Ν. 2819/2000, Ν. 2873/2000, Ν. 2941/2000, Ν. 2947/2001, Ν. 2992/2002, Ο Ν. 2996/2002 για το «Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης Βαλκανίων – Ε.Σ.Ο.Α.Β.», Ν. 3049/2002 (άρθρα 15 και 19), Ν. 3091/2002, Ν. 3105/2003 (άρθρα 47 και 52), Ν. 3130/2003 (άρθρο 34), Ν. 3259/2004, και τέλος ο Ν. 3219/2004 που απετέλεσε μία ευρείας κλίμακας τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν. 2601/98 όσον αφορά:

- Στην βελτίωση των κινήτρων για παλαιούς και νέους φορείς αλλά και επενδύσεις στον τουρισμό (άρθρα 1 και 2),
- Στις προϋποθέσεις και την διαδικασία για την καταβολή των ενισχύσεων (άρθρα 3 και 5),
- Στα ανώτατα όρια των περιφερειακών ενισχύσεων (άρθρο 4),
- Στις υποχρεώσεις των ενισχυόμενων επιχειρήσεων και τις συνέπειες μη τήρησης των όρων της υπαγωγής (άρθρο 6),
- Στην επιτροπή του Κώδικα Ενίσχυσης Ιδιωτικών Επενδύσεων (άρθρο 9),
- Στις ενισχύσεις και υποχρεώσεις επιχειρήσεων στην αλλοδαπή και σε διάφορες άλλες διατάξεις (άρθρα 7 και 8), και
- Στις ειδικές διατάξεις για τα νησιά, τις μεταβατικές διατάξεις και τη έναρξη ισχύος του νόμου (άρθρα 10 και 12).

(Φ.Ε.Κ. 13/Α'/27.01.2004)

Δικαίωμα υπαγωγής στις διατάξεις του Ν. 2601/98 έχουν οι επενδυτικές δραστηριότητες οι οποίες και περιγράφονται εκτενέστερα στο Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998. Σε επίπεδο περιοχών, ο Ν. 2601/98 κατανέμει το σύνολο της επικράτειας σε τέσσερις (4) περιοχές κινήτρων. Οι περιοχές αυτές είναι οι εξής (Βλ. χάρτη 7):

- Περιοχή Α' με τους Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης, πλην των τμημάτων τους που εντάσσονται στις υπόλοιπες περιοχές.

- Περιοχή Β', η οποία και περιλαμβάνει την ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α., την Επαρχία Λαγκαδά και το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού του Ν. Θεσσαλονίκης, την Επαρχία Τροιζηνίας του Ν. Αττικής, καθώς και τις Περιφέρειες, τους Νομούς ή τα τμήματα Νομών της Επικράτειας που δεν εντάσσονται στις περιοχές Δ', Γ' και Α'.
- Περιοχή Γ', στην οποία εντάσσονται Περιφέρειες ή Νομοί της Επικράτειας, με έντονα προβλήματα ανεργίας ή και μείωσης του ενεργού πληθυσμού, πλην των Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης και των Νομών ή τμημάτων τους που περιλαμβάνονται στη Δ' Περιοχή. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης και Εργασίας, που εκδίδεται κάθε δύο (2) έτη και δεν μπορεί να τροποποιηθεί μέσα στο χρονικό αυτό διάστημα, προσδιορίζονται οι Περιφέρειες ή Νομοί της χώρας, όπου, ο μέσος όρος της ανεργίας, βάσει των εκάστοτε διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων της Ε.Σ.Υ.Ε., για το χρονικό διάστημα της προηγούμενης τετραετίας, υπερβαίνει κατά μία τουλάχιστον ποσοστιαία μονάδα το μέσο όρο της ανεργίας σε όλη τη χώρα για την περίοδο αυτή. Στην περιοχή Γ', εντάσσεται και η Ζώνη Λαυρεωτικής του Ν. Αττικής, όπως αυτή καθορίστηκε με την 37349/5.11.1991 κοινή απόφαση (Φ.Ε.Κ. 950/Β').
- Περιοχή Δ', με τους Ν. Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου, τις ΒΙ.ΠΕ. της Ε.Τ.Β.Α. της Περιφέρειας Ηπείρου, τα νησιά της Ελληνικής επικράτειας με πληθυσμό μέχρι 3.100 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 1991, τα νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, τη Νήσο Θάσο, το Ν. Δωδεκανήσου, πλην της περιοχής που καθορίζεται από την υπουργική απόφαση του γενικού πολεοδομικού σχεδίου της πόλης της Ρόδου και την παραμεθόρια ζώνη του ηπειρωτικού τμήματος της χώρας σε απόσταση είκοσι (20) χλμ. από τα σύνορα, στην οποία εντάσσονται και οι Δήμοι ή οι Κοινότητες των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από τη ζώνη αυτή. (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Χάρτης 7: Περιοχές κινήτρων του Ν. 2601/98 κατά την χρονική στιγμή της ψήφισής του.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Με τον Ν. 2601/98 παρέχονται δύο (2) ομάδες κινήτρων, με τους νέους επενδυτικούς φορείς να έχουν δικαίωμα πρόσβασης και στις δύο, ενώ τους παλαιούς φορείς να έχουν δικαίωμα μόνον στην δεύτερη ομάδα κινήτρων. Αυτές είναι:

Ομάδα 1^η:

- Επιχορήγηση, και
- Επιδότηση επιτοκίου.

Ομάδα 2^η:

- Επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης, και
- Φορολογική απαλλαγή

Όπως προαναφέρθηκε ο Ν. 2601/98 προχωράει σε μία μεγάλη διάκριση όσον αφορά τα είδη των παρεχόμενων ενισχύσεων. Με αυτήν την διάκριση οι παλαιοί φορείς δηλαδή η συντριπτική πλειοψηφία των εγχώριων μεταποιητικών επιχειρήσεων, αποκλείονται άμεσα από το δικαίωμα της επιχορήγησης και διατηρούν αυτό των αφορολόγητων εκπτώσεων και της επιδότησης του επιτοκίου των τόκων του επενδυτικού δανείου (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Οι ενισχύσεις που παρέχονται στους νέους φορείς, εναλλακτικά, είναι:

α) Επιχορήγηση των ενισχυόμενων δαπανών και επιδότηση των τόκων των μεσομακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων, αλλά και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης σύμφωνα με τα ποσοστά του πίνακα 22:

Πίνακας 22: Ποσοστά επιχορήγησης, επιδότησης τόκων και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης ανά Περιοχή του Ν. 2601/98 για νέους φορείς

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ
Β'	15%	15%	15%
Γ'	30%	30%	30%
Δ'	40%	40%	40%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998

Με εξαίρεση ορισμένων, εκ των υπαγόμενων επιχειρήσεων, το ύψος της παρεχόμενης επιχορήγησης και της επιδότησης Leasing συνδέεται με τις νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται με τη νέα επένδυση και δε δύναται να υπερβεί τα δεκαπέντε (15) εκ. δρχ. για κάθε μόνιμη νέα θέση πλήρους απασχόλησης. Στην περίπτωση δε, που με τις δημιουργούμενες νέες θέσεις εργασίας, η επιχορήγηση προσδιορίζεται σε χαμηλότερα επίπεδα από τα ισχύοντα στην περιοχή υλοποίησης της επένδυσης, το ανώτατο δικαιούμενο ποσό καθορίζεται με γνώμονα τη δημιουργία απασχόλησης (Καμπέλης, 1999).

Διάκριση μεταξύ νέων και παλαιών φορέων, ως προς τις οικονομικές επιχορηγήσεις, δεν υφίσταται όταν οι επενδύσεις αφορούν στα πολυετή (2 – 5 έτη) επιχειρηματικά σχέδια, προϋπολογισμού άνω του ενός (1) δις δρχ., σε επιχειρηματικά σχέδια διάσωσης και αναδιάρθρωσης, σε επενδύσεις που αφορούν στην διαδικασία πιστοποίησης προϊόντων και διασφάλισης της ποιότητας, στην ευελιξία της παραγωγικής διαδικασίας, στην προσαρμογή περιβαλλοντικά φιλικής τεχνολογίας, στην παραγωγή καινοτομικών προϊόντων και εισαγωγής καινοτομιών στην

παραγωγική διαδικασία και στην οικολογική αποσυναρμολόγηση προϊόντων συσκευασίας (Παπαδούλης κ.α., 2003).

β) Επιδότηση των τόκων των μεσομακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων και φορολογική απαλλαγή επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών και της αξίας του καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση με χρηματοδοτική μίσθωση, σύμφωνα με τα ποσοστά του παρακάτω πίνακα 23:

Πίνακας 23: Ποσοστά επιδότησης τόκων και φορολογικής απαλλαγής ανά Περιοχή του Ν. 2601/98 για νέους φορείς

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ
Β'	15%	40%
Γ'	30%	70%
Δ'	40%	100%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998

Εντός της περιοχής Α' δεν παρέχεται στους νέους φορείς επιχορήγηση, επιδότηση τόκων και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης αλλά ούτε και επιδότηση τόκων και φορολογική απαλλαγή, πλην ορισμένων εξαιρέσεων που αναφέρονται στην συνέχεια. Οι ενισχύσεις οι οποίες παρέχονται στους παλαιούς φορείς είναι αυτές που δίνονται από τον πίνακα 24.

Πίνακας 24: Ποσοστά επιδότησης τόκων και φορολογικής απαλλαγής ανά Περιοχή του Ν. 2601/98 για παλαιούς φορείς

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ
Β'	15%	40%
Γ'	30%	70%
Δ'	40%	100%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998

Εντός της περιοχής Α' και πάλι δεν παρέχεται στους παλαιούς φορείς επιδότηση των τόκων και φορολογική απαλλαγή, πλην ορισμένων εξαιρέσεων που αναφέρονται παρακάτω.

Εξαιρέση αποτελεί η περίπτωση ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων, σε όλες της περιοχές πλην της Α'. Τα αντίστοιχα ποσοστά δίνονται στον πίνακα 25:

Πίνακας 25: Ποσοστά επιχορήγησης, επιδότησης επιτοκίου και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης για ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων ανά Περιοχή του Ν. 2601/98

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ
Β'	-	-	-
Γ'	15%	15%	15%
Δ'	25%	25%	25%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998

ή εναλλακτικά, σύμφωνα με τον πίνακα 26:

Πίνακας 26: Ποσοστά φορολογικής απαλλαγής και επιδότησης τόκων για ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων ανά Περιοχή του Ν. 2601/98

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΚΩΝ
Β'	-	-
Γ'	40%	15%
Δ'	60%	25%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998

Στην περίπτωση εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων και τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων παρέχονται σε όλες τις περιοχές, περιλαμβανομένης και της Α', ενιαία ποσοστά ενίσχυσης της τάξεως του 25% για επιχορήγηση, επιδότηση τόκων και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή εναλλακτικά φορολογική απαλλαγή 60% και επιδότηση των τόκων σε ποσοστό 25% (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Επίσης, ανεξαρτήτως περιοχής εγκατάστασης παρέχεται 40% επιχορήγηση, επιδότηση τόκων και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για την μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες ή εναλλακτικά φορολογική απαλλαγή σε ποσοστό της τάξεως του 100% και επιδότηση των τόκων σε ποσοστό 40% (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Ανεξαρτήτως τόπου εγκατάστασης παρέχονται επίσης επιχορήγηση, επιδότηση των τόκων και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης σε ποσοστό 35% προκειμένου για συνεδριακά κέντρα, χιονοδρομικά κέντρα, αξιοποίηση ιαματικών πηγών, λιμένες σκαφών αναψυχής (μαρίνες), κέντρα θαλασσοθεραπείας, κέντρα τουρισμού υγείας και κέντρα προπονητικού – αθλητικού τουρισμού, ή εναλλακτικά φορολογική απαλλαγή σε ποσοστό της τάξεως του 70% και επιδότηση των τόκων σε ποσοστό 35%. Ειδικά δε για αυτοτελή συνεδριακά κέντρα, τα οποία δημιουργούνται εκτός

ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, καθώς και για γήπεδα γκολφ, ανεξαρτήτως και πάλι τόπου εγκατάστασης παρέχεται ενιαία επιχορήγηση, επιδότηση των τόκων και επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης σε ποσοστό της τάξεως του 40%, ή εναλλακτικά φορολογική απαλλαγή στο 100% και επιδότηση των τόκων σε ποσοστό της τάξεως του 40% (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Για τις επενδύσεις ή και τα προγράμματα χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού του Άρθρου 3, παρ. 1 του νόμου, παρέχονται στους νέους φορείς εναλλακτικά η επιχορήγηση και επιδότηση των τόκων ή και η επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης, καθώς επίσης η φορολογική απαλλαγή και η επιδότηση τόκων, σε ποσοστά που δίνονται στον πίνακα 27.

Πίνακας 27: Ποσοστά επιχορήγησης, επιδότησης τόκων και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης για επενδύσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού του άρθρου 3 παρ. 1, ανά Περιοχή του Ν. 2601/98

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ
Α'	25%	25%	25%
Β'	30%	30%	30%
Γ'	40%	40%	40%
Δ'	40%	40%	40%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998

ή εναλλακτικά από το Πίνακα 28:

Πίνακας 28: Ποσοστά φορολογικής απαλλαγής και επιδότησης των τόκων για επενδύσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού του Άρθρου 3 παρ. 1, ανά Περιοχή του Ν. 2601/98

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΚΩΝ
Α'	60%	25%
Β'	70%	30%
Γ'	100%	40%
Δ'	100%	40%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998

Στην περίπτωση παλαιών φορέων παρέχονται μόνο οι ενισχύσεις της φορολογικής απαλλαγής και της επιδότησης των τόκων (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Εξαιρούνται από την παρούσα ρύθμιση επιχειρηματικά σχέδια παλαιών φορέων σχετικά με την υλοποίηση ολοκληρωμένων πολυετών (2 – 5 ετών) επιχειρηματικών σχεδίων βιομηχανικών επιχειρήσεων, ελάχιστου συνολικού κόστους ενός (1) δις δρχ.,

αλλά και βιομηχανικών επιχειρήσεων που βρίσκονται σε ιδιαίτερα δυσμενή πορεία. Τα σχέδια αυτά περιλαμβάνουν τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό, την εξυγίανση και την ανάπτυξή τους καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες κατάρτισης των εργαζομένων, με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικής τους θέσης στη διεθνή αγορά. Επίσης εξαιρούνται οι δαπάνες υλοποίησης ολοκληρωμένου πολυετούς (2 – 5 ετών) επιχειρηματικού σχεδίου παλαιών φορέων επιχειρήσεων ανάπτυξης λογισμικού, ελάχιστου συνολικού κόστους πεντακοσίων (500) εκ. δρχ., και οι δαπάνες επενδύσεων για προστασία του περιβάλλοντος, περιορισμό της ρύπανσης του εδάφους, του υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας και για ανακύκλωση του ύδατος. για τις οποίες και παρέχεται μόνο επιχορήγηση (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Στην περίπτωση επενδύσεων ή και προγραμμάτων χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού για παραγωγή ή συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας από ήπιες μορφές ενέργειας και ειδικότερα την αιολική, ηλιακή, υδροηλεκτρική και γεωθερμική, αλλά και στην περίπτωση επιχειρήσεων που, για ίδιο λογαριασμό ή λογαριασμό τρίτων, τυποποιούν, συσκευάζουν ή και συντηρούν προϊόντα του πρωτογενή τομέα, όπως επίσης ακόμα για εταιρίες διεθνούς εμπορίου, τουριστικές επιχειρήσεις καθώς και επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. ή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή συνεταιρισμών, παρέχονται ανεξαρτήτως περιοχής ενιαία ποσοστά ενίσχυσης της τάξεως του 40% για επιχορήγηση, επιδότηση των τόκων και επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης ή εναλλακτικά φορολογική απαλλαγή σε ποσοστό της τάξεως του 100% και επιδότηση των τόκων σε ποσοστό 40% (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Ανεξαρτήτως φορέα υλοποίησης και περιοχής εγκατάστασης παρέχεται μόνο η ενίσχυση της επιχορήγησης σε ποσοστό της τάξεως του 40% για τις επενδύσεις που αφορούν σε μετατροπή μεταποιητικών βιομηχανικών μονάδων ώστε να γίνουν πιο ευέλικτες, σε εισαγωγή και προσαρμογή περιβαλλοντικά φιλικής τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία, σε ίδρυση ή επέκταση βιομηχανικών ή βιοτεχνικών μονάδων για την οικολογική αποσυναρμολόγηση προϊόντων που έχουν αναλωθεί στην Ελλάδα, σε επενδύσεις παραγωγής καινοτομικών προϊόντων, εισαγωγής καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία και κατασκευής πρωτότυπου εφεύρεσης. Περιλαμβάνονται τα τέλη που καταβάλλονται για τη διεθνή κατοχύρωση της εφεύρεσης, ενώ επίσης επιχορηγούνται μελέτες, εξοπλισμός, και έξοδα πιστοποίησης των προϊόντων και των διαδικασιών διασφάλισης της ποιότητας (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Ανεξαρτήτως φορέα υλοποίησης επίσης, όπως και περιοχής εγκατάστασης παρέχεται μόνον η ενίσχυση της επιχορήγησης σε ποσοστό της τάξεως του 40% για τις επενδύσεις παροχής υπηρεσιών ποιότητας αλλά και για τις επενδύσεις των δημόσιας χρήσης σταθμών αυτοκινήτων με οριζόμενο ποσό τις εξακόσιες χιλιάδες (600.000) δρχ. ανά νόμιμη θέση στάθμευσης, το οποίο και τροποποιήθηκε εν συνεχεία με τον Ν. 2819/2000 (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Για τα Κέντρα Επιχειρηματικής Δράσης και τις Εταιρείες Διεθνούς Εμπορίου παρέχονται τα ακόλουθα είδη ενισχύσεων σύμφωνα με τον πίνακα 29.

Πίνακας 29: Ποσοστά επιχορήγησης, επιδότησης τόκων και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης Κέντρων Επιχειρηματικής Δράσης και Εταιρειών Διεθνούς Εμπορίου του Ν. 2601/98

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ
ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	30%	30%	30%	50%
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	25%	25%	25%	-

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998

Για επιχειρήσεις εκμετάλλευσης μέσων μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων σε απομακρυσμένες περιοχές ανεξαρτήτως περιοχής εγκατάστασης και φορέα υλοποίησης παρέχεται μόνο η ενίσχυση της επιχορήγησης και επιδότησης των τόκων σε ποσοστό της τάξεως του 25% (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Για επενδύσεις ή και προγράμματα χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού επιχειρήσεων αξιοποίησης βιομηχανικών ορυκτών, λατόμευσης μαρμάρων και μεταλλευτικών επιχειρήσεων, παρέχονται σε όλες τις περιοχές, πλην της Α', επιχορήγηση, επιδότηση των τόκων και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης σε ποσοστό της τάξεως του 30%, ή εναλλακτικά φορολογική απαλλαγή στο 70% και επιδότηση των τόκων σε ποσοστό 30% (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Στην περίπτωση των ολοκληρωμένων πολυετών επιχειρηματικών σχεδίων μεταποιητικών, βιομηχανικών και μεταλλευτικών επιχειρήσεων καθώς και επιχειρήσεων ανάπτυξης λογισμικού, από παλαιούς και μόνον φορείς, παρέχεται, ανεξαρτήτως περιοχής, αποκλειστικά η ενίσχυση της επιχορήγησης σε ποσοστό της τάξεως του 35%, και 25% για όσες γίνονται στην αλλοδαπή. Όταν τα σχέδια αυτά αφορούν στην διάσωση και αναδιάρθρωση βιομηχανικών και μεταλλευτικών επιχειρήσεων που βρίσκονται σε ιδιαίτερα δυσμενή πορεία, παρέχονται σε παλαιούς

και μόνον φορείς, οι ενισχύσεις της επιχορήγησης, επιδότησης τόκων ή και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, ανεξαρτήτως πάλι περιοχής, σε ποσοστά που καθορίζονται με Κ.Υ.Α. καθώς και άλλες ενισχύσεις, πλην ενισχύσεων φορολογικού χαρακτήρα που έχουν καθορισθεί με την εν λόγω Κ.Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Για ιδιαιζόντως σημαντικές για την εθνική οικονομία επενδύσεις ή και προγράμματα χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού μεταποιητικών βιομηχανικών και τουριστικών επιχειρήσεων, ύψους άνω των είκοσι πέντε (25) δις δρχ., από νέους ή και παλαιούς φορείς, τα παρεχόμενα ποσοστά επιχορήγησης, επιδότησης τόκων, φορολογικών απαλλαγών και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης καθορίζονται με την εκάστοτε εκδιδόμενη Κ.Υ.Α., ενώ όσον αφορά τα ειδικά καθεστάτα ενισχύσεων, το είδος και τα ποσοστά αυτών καθορίζονται με το εκάστοτε εκδιδόμενο Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) θέσπισης του ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης. Η ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής αλλά και κάθε άλλη ενίσχυση φορολογικού χαρακτήρα δεν έχει εφαρμογή προκειμένου για επενδύσεις του άρθρου 10 (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Ανεξαρτήτως φορέα υλοποίησης επενδύσεις ή και προγράμματα χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, στην ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α., στην επαρχία Λαγκαδά και το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού του Ν. Θεσσαλονίκης, ενισχύονται μόνο με φορολογική απαλλαγή ή και επιδότηση τόκων σε ποσοστό της τάξεως του 40% και 15%, αντίστοιχα, με εξαίρεση συγκεκριμένων κατηγοριών για τις οποίες παρέχονται διαφορετικού είδους ή ύψους ενισχύσεις (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Ανεξαρτήτως φορέα υλοποίησης και περιοχής εγκατάστασης παρέχεται μόνο η ενίσχυση της επιχορήγησης σε ποσοστό της τάξεως του 10% για επενδύσεις τεχνικών εταιρειών (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Στην περίπτωση των Ιερών Μονών παρέχεται επιχορήγηση, επιδότηση τόκων ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης σε όλες τις περιοχές πλην της Α' σε ποσοστό της τάξεως του 30% (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Για επενδύσεις ή και προγράμματα χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού μεταποιητικών επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται στους Νομούς Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου, Καβάλας και Δράμας, παρέχονται πέντε (5) επιπλέον ποσοστιαίες μονάδες επιχορήγησης και επιδότησης τόκων ή και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, μέχρι και την 15.09.1999 (η ημερομηνία αυτή πολλακίς παρατάθηκε με μεταγενέστερες τροποποιήσεις). Τα ανωτέρω δεν ισχύουν για ολοκληρωμένα πολυετή επιχειρηματικά σχέδια (περιλαμβανομένων και των διάσωσης και αναδιάρθρωσης), δαπάνες μελετών, εισαγωγής καινοτομιών και

ευελιξίας, πιστοποίησης, καινοτομικών προϊόντων και τέλος οικολογικής αποσυναρμολόγησης προϊόντων συσκευασίας (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Σε επενδύσεις μεταποιητικών επιχειρήσεων εγκατεστημένων στο Ν. Αττικής και προκειμένου για την μετεγκατάστασή τους σε ΒΙΟ.ΠΑ. εντός του ίδιου Νομού παρέχεται μόνον η ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής ή και επιδότησης τόκων, περιλαμβανομένων και των συμπληρωματικών επενδύσεων που πραγματοποιούνται με την μετεγκατάσταση, σε ποσοστό 40% και 15%, αντίστοιχα (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Στην περίπτωση επιχειρήσεων οι οποίες στεγάζονται σε παραδοσιακά ή διατηρητέα λιθόκτιστα κτίρια ή και κτιριακά συγκροτήματα βιομηχανικού χαρακτήρα με επιτήδευμα την παραγωγή και τυποποίηση τοπικών παραδοσιακών προϊόντων ή και προϊόντων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) προβλέπεται σε όλες τις περιοχές πλην της Α' 40% επιχορήγηση και επιδότηση των τόκων ή εναλλακτικά φορολογική απαλλαγή σε ποσοστό της τάξεως του 100% και επιδότηση των τόκων σε ποσοστό 40% (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Για τα επιχειρηματικά σχέδια διάσωσης και αναδιάρθρωσης, που υποβάλλονται από παλαιούς φορείς, της παρ. 2 του άρθρου 10, δεν έχει εφαρμογή η ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής αλλά και κάθε άλλη ενίσχυση φορολογικού χαρακτήρα (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Σε επενδύσεις της τοπικής ή νομαρχιακής αυτοδιοίκησης για αγροτικούς ή αγροτοβιομηχανικούς συνεταιρισμούς και ομάδες παραγωγών όπως και για την ανέγερση και εκμετάλλευση βιομηχανικών και βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιομηχανικές και βιοτεχνικές ζώνες αλλά και για την μετατροπή και διαμόρφωση παλαιών βιομηχανοστασιών δύναται να παρέχονται εναλλακτικά όλα τα είδη ενισχύσεων, όπως επίσης και σε επενδύσεις τέλος εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων και τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων, από παλαιούς και μόνον φορείς (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.04.1998).

Με την ψήφιση του Ν. 2601/98 επιδιώχθηκε κυρίως:

- Η διατήρηση ενός πλαισίου ελκυστικών κινήτρων για την πραγματοποίηση επενδύσεων κυρίως στη μεταποίηση και τον τουρισμό, απόρροια αφ' ενός της συνεχιζόμενης ύπαρξης σημαντικών διαρθρωτικών αδυναμιών στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της χώρας και αφ' ετέρου του ισχυρού ανταγωνισμού από τα ισχύοντα περιφερειακά καθεστώτα κινήτρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Η καλύτερη διασύνδεση των παρεχόμενων κινήτρων με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, λόγω της εμμονής του προβλήματος της ανεργίας, αλλά και της έμφασης που αποδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην πολιτική απασχόλησης.
- Η παροχή κινήτρων με μικρότερες στρεβλώσεις στον υγιή ανταγωνισμό, αμεσότερη σύνδεση με κερδοφόρα αποτελέσματα και καλύτερη αξιοποίηση της εμπειρίας του τραπεζικού τομέα, και
- Η μείωση της δημοσιονομικής επιβάρυνσης δεδομένου του προγράμματος σύγκλισης και των λοιπών αναγκαίων δημοσίων δαπανών στον τομέα των αναπτυξιακών υποδομών και της κοινωνικής πολιτικής.
(Σαμοΐλης, 2000).

Ο Ν. 2601/98 σε σχέση με τους προγενέστερους αναπτυξιακούς:

- Εισάγει για πρώτη φορά την διάκριση μεταξύ υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων.
- Συνδέει την επιχορήγηση – επιδότηση με την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και ορίζει ένα ανώτατο όριο καταβαλλόμενης επιχορήγησης ανά δημιουργούμενη θέση εργασίας στα δεκαπέντε (15) εκ. δρχ.
- Επιχειρεί μία σημαντική τομή στις επιχορηγήσεις μεταφέροντας θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε το βάρος της ανάπτυξης στις ίδιες τις επιχειρήσεις.
- Επιτυγχάνει σε μεγάλο βαθμό να διασφαλίσει την δημόσια δαπάνη αλλά και την έγκαιρη υλοποίηση του σχεδίου, μέσω διαδικασιών αξιολόγησης και παρακολούθησης της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, αλλά και με την καθιέρωση ενιαίας ελάχιστης τιμής ίδιας συμμετοχής στο 40% της επένδυσης (Παπαδούλης κ.α., 2003)
- Παρουσιάζει μία αξιολογη συγκρότηση ώστε ο επενδυτής, με σαφή τρόπο, να αντιλαμβάνεται τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του (Παπαδούλης κ.α., 2003)
- Άρει τον περιορισμό του ανώτατου ποσού επιχορήγησης και επιδότησης για μεταποιητικές μονάδες που πραγματοποιούνται από νέους φορείς.
- Ενισχύει με μειωμένα κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες κεφαλαιακά κίνητρα τους παλαιούς φορείς, μόνο στις περιοχές Γ' και Δ' και αποκλειστικά για νέες παραγωγικές επενδύσεις.

- Αυξάνει το ενισχυόμενο κόστος επένδυσης ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμού ξενοδοχειακών μονάδων στα 10.000.000 ευρώ.
- Εισάγει αυστηρότερες απαιτήσεις για την υποβολή αιτημάτων παρατάσεως της προθεσμίας ολοκλήρωσης των επενδύσεων και αναμόρφωσης του σχετικού κόστους.
- Καταργεί την δυνατότητα τμηματικών καταβολών των επιχορηγήσεων, με μία δόση μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης.
- Επαναφέρει σε ισχύ, για μία πενταετία, το κίνητρο της δημιουργίας αφορολόγητων αποθεματικών για την πραγματοποίηση επενδύσεων, και
- Ενισχύει την εξαγωγική προσπάθεια με την υπαγωγή στα κίνητρα επενδύσεων Ελληνικών επιχειρήσεων σε κέντρα και δίκτυα διανομής προϊόντων τους στο εξωτερικό.

Επίσης σε σχέση με τον προκάτοχο του Ν. 1892/90 ο Ν. 2601/98 εισάγει τις εξής αλλαγές:

- Αντικαθιστά την επιχορήγηση με κίνητρα επιδότησης επιτοκίου και φορολογικές απαλλαγές, για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις, όταν αυτές πραγματοποιούν επενδύσεις εκσυγχρονισμού και επέκτασης. Η επιχορήγηση εξακολουθεί να ισχύει για νέες και τις ειδικές κατηγορίες επενδύσεων.
- Η μέγιστη δωρεάν επιχορήγηση μειώνεται από 55% (Θράκη), στο 40%, με παράλληλη αύξηση της ίδιας συμμετοχής από 20% επίσης στο 40%.
- Προβλέπεται η δημιουργία Γ' ζώνης με την ένταξη σε αυτήν επενδύσεων σε περιοχές με έντονα προβλήματα απασχόλησης.
- Στον τουριστικό τομέα τα κίνητρα πλέον στρέφονται σε επενδύσεις που βελτιώνουν την ποιότητα και διαφοροποιούν το τουριστικό προϊόν παρά στην δημιουργία νέων ξενοδοχειακών μονάδων.
- Σε επίπεδο περιοχών χωρίζει την επικράτεια σε τέσσερις (4) περιοχές σε αντίθεση με τον Ν. 1892/90 που είχε πέντε (5).
- Με τον Ν. 2601/98 προωθείται μία κατάταξη και οριοθέτηση «ζωνών» σε επίπεδο Νομών, ανάλογα με τα προβλήματα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που αυτοί εμφανίζουν.
- Με τον Ν. 2601/98 παρέχονται σαφώς μειωμένες επιχορηγήσεις και γενικότερα υπάρχει μία «στροφή» προς φορολογικά κίνητρα και ενίσχυση των μεγάλων επενδύσεων και επενδύσεων καινοτομίας.

- Ο Ν. 2601/98 εισάγει την έννοια των «ειδικών καθεστώτων» ενίσχυσης, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, συγκεκριμένα γεωγραφικά διαμερίσματα και συγκεκριμένες δραστηριότητες ή ομάδες επιχειρήσεων, μετά από μελέτη και ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους.
- Προωθεί την ανάπτυξη δικτύσεων μεταξύ Μ.Μ.Ε. προκειμένου να δημιουργήσουν υποδομές κοινής εξυπηρέτησης ωθώντας τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις σε σχήματα, που ενισχύουν την οικονομική τους οντότητα στην αγορά, εκσυγχρονίζουν την λειτουργία τους και δημιουργούν συνθήκες εκμετάλλευσης εξωτερικών οικονομιών, ενώ εισάγει, με ελκυστικούς όρους, την ευελιξία στην παραγωγική διαδικασία (Παπαδούλης κ.α., 2003).
- Μειώνει το απαιτούμενο ποσό για την υπαγωγή νέων επενδύσεων στα σαράντα πέντε (45) εκατομμύρια δρχ. και στα νησιά ακόμη περισσότερο στα εικοσιπέντε (25) εκατομμύρια δρχ. (Παπαδούλης κ.α., 2003).
- Παρέχει ενισχύσεις για ολοκληρωμένα επιχειρηματικά σχέδια διάσωσης και αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων σε κρίση, μέσω νέας διάταξης η οποία προτίθεται να αντικαταστήσει τον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων. Σε γενικές γραμμές η εκταμίευση των χρημάτων για ένα νέο επιχειρησιακό σχέδιο ή σχέδιο αναδιάρθρωσης θα υλοποιείται μόνον εάν η συγκεκριμένη επιχείρηση επιτυγχάνει ενδιάμεσους στόχους και εφόσον συντρέχουν σοβαρές προϋποθέσεις για την ένταξη της επιχείρησης στο καθεστώς αυτό.
- Δεν απαιτείται πλέον επαναξιολόγηση της επένδυσης για παροχή επιδοτήσεων επιτοκίου προς υφιστάμενες επιχειρήσεις, παρά απλός διοικητικός έλεγχος των στοιχείων έγκρισης του δανείου, ενώ αλλάζει και το σύστημα υποβολής και αξιολόγησης για νέες και ειδικές επενδύσεις (Κτενάς, 1998)
- Ειδικές επενδύσεις όπως προστασίας του περιβάλλοντος ή εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας ενισχύονται πλέον με ποσοστά της τάξεως του 25% με 40%, και τέλος
- Μέσω της έννοιας της «εταιρικής διακυβέρνησης» εισάγεται ο συνυπολογισμός στα κριτήρια εξέτασης ενός επενδυτικού φακέλου της ποιότητας της επιχείρησης που σκοπεύει να επενδύσει. Το τραπεζικό σύστημα θα πρέπει να εγκρίνει το Business Plan (Κτενάς, 1998)

Με τον Ν. 2601/98 ανατρέπεται πλήρως η πεπατημένη πολιτική επενδυτικών κινήτρων της τελευταίας εικοσαετίας. Η ανατροπή αυτή δυσaráεστησε τους παραγωγικούς φορείς, αλλά εν συνεχεία κατέστη κατανοητό ότι η ενίσχυση μέσω φορολογικών κινήτρων προστατεύει την λειτουργία της αγοράς και επιβραβεύει την αυτοδύναμη ανάπτυξη και τον ανταγωνισμό. Ούτως ή άλλως και με τα προηγούμενα αναπτυξιακά καθεστώτα, επιχειρήσεις με αυξημένη κερδοφορία επέλεξαν την κατηγορία των φορολογικών κινήτρων παρά τις επιχορηγήσεις, αποφεύγοντας χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες (Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.1.2.5 Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 3299/04

Η ανάγκη βελτίωσης στην αποτελεσματικότητα των επιχορηγήσεων του Ν. 2601/98 αλλά και της εναρμόνισής του με τους ευρύτερους προσανατολισμούς της οικονομίας της χώρας, οδήγησε στον ανασχεδιασμό του νόμου αυτού με αποτέλεσμα την ψήφιση του Ν. 3299/04. Ο νόμος αυτός απετέλεσε εργαλείο ανάπτυξης για τις επιχειρήσεις που θέλουν να εκσυγχρονισθούν και να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στον κλάδο τους, τόσο σε εθνικό όσο και σε βαλκανικό αλλά και Ευρωπαϊκό επίπεδο. Για την αποτελεσματικότητα του νόμου ελήφθησαν υπόψη οι μεταβολές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που έχουν επέλθει από το 1998 μέχρι και την ψήφισή του (Τσάκωνας, 2009).

Ο Ν. 3299/04 κατά την πενταετή πορεία εφαρμογής του είχε μία σειρά από τροποποιήσεις. Αυτές ήταν:

- Ο Ν. 3470/2006, άρθρο 25 (Φ.Ε.Κ. 132/Α'/28.06.2006)
- Ο Ν. 3522/2006, ο οποίος και τροποποίησε τις περιοχές κινήτρων με το άρθρο 37 (Φ.Ε.Κ. 276/Α'/22.12.2006),
- Ο Ν. 3631/2008, άρθρο 7 (Φ.Ε.Κ. 6/Α'/29.01.2008), και
- Ο Ν. 3752/2009, άρθρα 3 και 4 (Φ.Ε.Κ. 40/Α'/04.03.2009).

Τα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στον Ν. 3299/04 κατανέμονται σε πέντε (5) κατηγορίες οι οποίες και ανήκουν στους εξής τομείς:

- Πρωτογενής
- Δευτερογενής
- Τουρισμός
- Τριτογενής, και
- Οποιοδήποτε από τους τρεις πρώτους τομείς.

Ωστόσο κάθε κατηγορία δύναται να περιλαμβάνει επενδυτικά σχέδια σε περισσότερους από έναν τομείς (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Στις διατάξεις του παρόντος δεν υπάγονται επενδυτικά σχέδια στους κλάδους χαλυβουργίας, συνθετικών ινών, ναυπηγίας, σχέδια δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, επιχειρήσεις που λειτουργούν με τη μορφή κοινωνίας, εταιρείας του αστικού δικαίου ή της κοινοπραξίας και επιχειρήσεις που δεν τηρούν βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, η επικράτεια κατανεμήθηκε σε τέσσερις (4) περιοχές (Βλ. χάρτη 8) ως εξής:

- Περιοχή Α' με τους Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης, πλην των τμημάτων τους που εντάσσονται στις λοιπές περιοχές.
- Περιοχή Β' με τις Β.Ε.ΠΕ., την Επαρχία Λαγκαδά και το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού του Ν. Θεσσαλονίκης και την Επαρχία Τροιζηνίας του Ν. Αττικής.
- Περιοχή Γ' με τη ζώνη Λαυρεωτικής του Ν. Αττικής, καθώς και τις Περιφέρειες, τους Νομούς ή τα τμήματα Νομών της Επικράτειας που δεν εντάσσονται στις περιοχές Α', Β' και Δ'.
- Περιοχή Δ' με τους Ν. Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου, τις Β.Ε.ΠΕ., της Διοικητικής Περιφέρειας Ηπείρου, τα νησιά μέχρι 3.100 κατοίκους βάσει της απογραφής του 1991, τα νησιά της Διοικητικής Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, τη Θάσο, τον Ν. Δωδεκανήσου, πλην της περιοχής του Γ.Π.Σ. της πόλης της Ρόδου, και την παραμεθόρια ζώνη του ηπειρωτικού τμήματος της Επικράτειας σε απόσταση 20 χλμ. από τα σύνορα, στην οποία εντάσσονται και οι Δήμοι ή οι Κοινότητες των οποίων τα όρια τέμνονται από τη ζώνη αυτή. Η περιοχή Δ' διαιρείται σε τρεις (3) υποπεριοχές οι οποίες είναι:
  - Η υποπεριοχή Δ₁ με την παραμεθόρια ζώνη του ηπειρωτικού τμήματος της Κεντρικής και Δ. Μακεδονίας σε απόσταση 20 χλμ. από τα σύνορα, στην οποία εντάσσονται και οι Δήμοι ή οι Κοινότητες των οποίων τα όρια τέμνονται από τη ζώνη αυτή, τον Ν. Δωδεκανήσου, πλην της περιοχής του Γ.Π.Σ. της πόλης της Ρόδου, τα νησιά της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ιονίων Νήσων, Στερεάς Ελλάδος, Αττικής, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης με πληθυσμό μέχρι 3.100 κατοίκους βάσει της απογραφής του 1991.

- Η υποπεριοχή Δ₂ με την παραμεθόριο ζώνη του ηπειρωτικού τμήματος της Α. Μακεδονίας και Ηπείρου σε απόσταση 20 χλμ. από τα σύνορα, στην οποία εντάσσονται και οι Δήμοι ή οι Κοινότητες των οποίων τα όρια τέμνονται από τη ζώνη αυτή, τις Β.Ε.ΠΕ. της Περιφέρειας Ηπείρου, τα νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, τη Θάσο και τα νησιά της Α. Μακεδονίας, Ηπείρου, Δ. Ελλάδας και Πελοποννήσου με πληθυσμό μέχρι 3.100 κατοίκους βάσει της απογραφής του 1991.
- Η υποπεριοχή Δ₃ που περιλαμβάνει τους Ν. Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου.
(Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04)

Χάρτης 8: Περιοχές κινήτρων του Ν. 3299/04

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04

Με τον Ν. 3299/04 παρέχονται τρεις (3) ομάδες κινήτρων:

Ομάδα 1^η:

- Επιχορήγηση, και
- Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης

Ομάδα 2^η:

- Φορολογική απαλλαγή, και

Ομάδα 3^η:

- Επιχορήγηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης

Για την επιχορήγηση ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης ισχύουν τα ποσοστά του πίνακα 30.

Πίνακας 30: Ποσοστά επιχορήγησης ή και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης κατά κατηγορία επένδυσης και κατά περιοχή του Ν. 3299/04

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	Α'	Β'	Γ'	Δ ₁	Δ ₂	Δ ₃
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1	0%	18%	30%	35%	40%	40%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2	0%	13%	25%	35%	35%	35%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 3	40%	40%	40%	40%	40%	40%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4	30%	30%	35%	35%	40%	40%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 5	35%	35%	35%	35%	35%	35%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04

Στα ανωτέρω ποσοστά, εκτός των επενδύσεων των περιοχών όπου εξαντλείται το όριο του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και εκτός των επενδύσεων της κατηγορίας 5, προστίθεται επιπλέον ποσοστό 5% συνολικά, αν συντρέχει μία ή και περισσότερες από τις εξής περιπτώσεις:

- εγκατάσταση των επιχειρήσεων εντός Β.Ε.ΠΕ.,
- ίδρυση ξενοδοχειακής μονάδας κατηγορίας τεσσάρων (4) ή πέντε (5) αστερών,
- μετατροπή παραδοσιακού ή διατηρητέου σε ξενοδοχειακή μονάδα,
- εκσυγχρονισμό ξενοδοχείου με αναβάθμισή του σε τεσσάρων (4) ή πέντε (5) αστερών,
- εκσυγχρονισμό ξενοδοχείου χαρακτηρισμένου παραδοσιακού ή διατηρητέου,
- εγκατάσταση των τουριστικών επιχειρήσεων σε Π.Ο.Τ.Α., και τέλος
- όταν ο φορέας είναι νεοϊδρυόμενος δηλαδή δεν έχει παρέλθει έτος από τη σύστασή της επιχείρησης ή την έναρξη επιτηδεύματος αυτής μέχρι τον χρόνο υποβολής αίτησης υπαγωγής της. Δεν θεωρούνται νεοϊδρυόμενοι φορείς

εταιρείες που προήλθαν από μετατροπή άλλης εταιρείας ή ατομικής επιχείρησης ή από συγχώνευση εταιρειών ή και ατομικών επιχειρήσεων, ή εκείνες που απορρόφησαν άλλη εταιρεία ή ατομική επιχείρηση ή κλάδο άλλης, καθώς και όσες απορροφήθηκαν από άλλη εταιρεία.

(Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Εναλλακτικά, στις υπαγόμενες επιχειρήσεις του παρόντος παρέχεται φορολογική απαλλαγή κατά τα ποσοστά του πίνακα 31.

Πίνακας 31: Ποσοστά φορολογικής απαλλαγής κατά κατηγορία επένδυσης και περιοχή του Ν. 3299/04

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	Α'	Β'	Γ'	Δ ₁	Δ ₂	Δ ₃
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1	0%	50%	100%	100%	100%	100%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2	0%	50%	100%	100%	100%	100%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 3	100%	100%	100%	100%	100%	100%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4	100%	100%	100%	100%	100%	100%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 5	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04

ή επιχορήγηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης κατά τα ποσοστά του πίνακα 32.

Πίνακας 32: Ποσοστά επιχορήγησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης κατά κατηγορία επένδυσης και περιοχή του Ν. 3299/04

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	Α'	Β'	Γ'	Δ ₁	Δ ₂	Δ ₃
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1	0,0%	18,4%	35,1%	40,0%	45,5%	48,1%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2	0,0%	18,4%	33,2%	40,0%	45,5%	45,5%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 3	40,0%	40,0%	40,0%	40,0%	40,0%	40,0%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4	35,0%	35,0%	40,0%	40,0%	45,5%	48,1%
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 5	35,0%	35,0%	35,0%	35,0%	35,0%	35,0%

Πηγή: Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04

Δεν επιτρέπεται οι παρεχόμενες ενισχύσεις επί του κόστους του επενδυτικού σχεδίου, αναγόμενες σε Καθαρό Ισοδύναμο Επιχορήγησης, να υπερβούν τα ποσοστά του εγκεκριμένου από την Ε.Ε. Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, καθώς και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού και στα πλαίσια ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης, είναι δυνατόν να θεσπίζονται ειδικά καθεστώτα ενίσχυσης περιφερειών της επικράτειας ιδιαίτερα των νησιωτικών και ορεινών περιοχών ή τμημάτων τους ή ορισμένων

κατηγοριών επιχειρήσεων ή επενδύσεων, ιδιαίζουσας σημασίας για την οικονομική ανάπτυξης της χώρας. Για την έκδοση κάθε προεδρικού διατάγματος πρέπει να έχει προηγηθεί η εκπόνηση ειδικής μελέτης σκοπιμότητας μέσω της οποίας να τεκμηριώνονται τα ανωτέρω. Με τα προεδρικά αυτά διατάγματα καθορίζεται η διάρκεια του κάθε ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης, οι υπηρεσίες ή φορείς στους οποίους υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής σε αυτό, καθώς και οι προθεσμίες υποβολής των αιτήσεων αυτών, το ποσό ενισχύσεων που εγκρίνεται συνολικά στα πλαίσια του συγκεκριμένου ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης και για όλη τη διάρκειά του, καθώς και η κατανομή του ποσού αυτού κατά υπηρεσία ή φορέα εφαρμογής και κατά χρονική περίοδο υποβολής των αιτήσεων. Επιπλέον καθορίζονται το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής, τα είδη και ποσοστά ενισχύσεων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όπως αυτές ορίζονται εκάστοτε από την κοινοτική νομοθεσία, παρέχεται επιπλέον ποσοστό ενίσχυσης έως 15%, εκτός των επιχειρήσεων του τομέα των μεταφορών. Το συγκεκριμένο ποσοστό ανά νομό καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, βάσει του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. σε Μονάδες Ισοδύναμης Αγοραστικής Δύναμης, με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (έτους 2001) της Ε.Σ.Υ.Ε., ως εξής:

- για τους παραμεθόριους Ν. Δράμας, Δωδεκανήσου, Έβρου, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Κιλκίς, Λέσβου, Ξάνθης, Πέλλας, Ροδόπης, Σάμου, Σερρών, Φλώρινας, Χίου, καθώς και για τους Νομούς με κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. μικρότερο ή ίσο του 65% του μέσου όρου της Ε.Ε., του έτους 2001, παρέχεται επιπλέον επιχορήγηση ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης ή επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, ίση με το 15% επί του κόστους της ενισχυόμενης επένδυσης.
- Για τους νομούς με κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. μεγαλύτερο του 65% του μέσου όρου της Ε.Ε., του έτους 2001, παρέχεται επιπλέον επιχορήγηση ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης ή επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, ίση με το 5% επί του κόστους της ενισχυόμενης επένδυσης.

(Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04)

Σε κάθε περίπτωση, τα παρεχόμενα ποσοστά επιχορήγησης και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, καθώς και της επιδότησης του κόστους δημιουργούμενης από το επενδυτικό σχέδιο απασχόλησης, δεν μπορούν να υπερβούν το 55% (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Για επενδυτικά σχέδια που υπερβαίνουν τα πενήντα (50) εκ. ευρώ, το ανώτατο χορηγούμενο ποσό ενίσχυσης προσδιορίζεται ως εξής:

- για το τμήμα μέχρι πενήντα (50) εκ. ευρώ παρέχεται το 100% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης,
- για το τμήμα από πενήντα (50) εκ. ευρώ έως εκατό (100) εκ. ευρώ παρέχεται το 50% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης,
- για το τμήμα που υπερβαίνει τα εκατό (100) εκ. ευρώ παρέχεται το 34% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης.

(Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Αν για την υπαγωγή επενδύσεων στις διατάξεις του παρόντος απαιτείται προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής της Ε.Ε., η διαδικασία έκδοσης της απόφασης υπαγωγής αρχίζει ύστερα από τη λήψη της έγκρισης αυτής (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, το ανώτερο ποσό ενίσχυσης, σε επενδύσεις με ενισχυόμενο κόστος άνω των πενήντα (50) εκ. ευρώ ή σε επενδύσεις των οποίων η ενίσχυση υπερβαίνει τα πέντε (5) εκ. ευρώ σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης, θα ισούται με το 30% του ανωτάτου ορίου της περιφερειακής ενίσχυσης που προβλέπεται από τον εγκεκριμένο από την Ε.Ε. Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Στις ενισχύσεις του παρόντος νόμου υπάγονται επενδυτικά σχέδια τα οποία υπερβαίνουν το ελάχιστο ύψος κατά περίπτωση:

- για μεγάλες επιχειρήσεις 500.000 ευρώ,
- για μεσαίες επιχειρήσεις 250.000 ευρώ,
- για μικρές επιχειρήσεις 150.000 ευρώ, και
- για πολύ μικρές επιχειρήσεις 100.000 ευρώ.

Αυτό το ελάχιστο όριο μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, αλλά και να ορίζεται διαφορετικό ελάχιστο ύψος ενισχυόμενων επενδύσεων για ορισμένους κλάδους οικονομικών δραστηριοτήτων ή για περιοχές που παρουσιάζουν προβλήματα ανάπτυξης και απασχόλησης (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Ειδικότερα στην ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής υπάγονται επενδυτικά σχέδια εκσυγχρονισμού βιοτεχνικών μονάδων που πραγματοποιούνται από πολύ μικρές επιχειρήσεις, τα οποία υπερβαίνουν το ελάχιστο ύψος των 30.000 ευρώ (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Οι παρεχόμενες σε κάθε φορέα ενισχύσεις δεν μπορούν να υπερβούν σωρευτικά για μια πενταετία το όριο των είκοσι (20) εκ. ευρώ, για επενδύσεις που αφορούν την ίδια παραγωγική διαδικασία (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Το ποσοστό ίδιας συμμετοχής του επενδυτή για επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς ενίσχυσης της επιχορήγησης ή της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 25% των ενισχυόμενων δαπανών. Για επενδύσεις που έχουν εγκριθεί με την απόφαση υπαγωγής, το ποσοστό ίδιας συμμετοχής δεν μπορεί να μειωθεί μετά την έκδοση της απόφασης αυτής. Η ίδια συμμετοχή του επενδυτή για επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς ενίσχυσης της επιχορήγησης ή της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης αποτελεί ίδιο κεφάλαιο για ατομικές επιχειρήσεις και τις Ιερές Μονές και εταιρικό κεφάλαιο για τις λοιπές επιχειρήσεις (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Στις επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς της φορολογικής απαλλαγής ή της επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, τουλάχιστον το 25% του κόστους πρέπει να καλύπτεται από χρηματοδοτική συμβολή του φορέα της επένδυσης που συνίσταται σε ίδια κεφάλαια ή δάνειο, υπό την προϋπόθεση ότι το τμήμα αυτό δεν συνοδεύεται από κρατική ενίσχυση (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Το ενισχυόμενο κόστος της επένδυσης μπορεί να αναμορφωθεί έπειτα από αίτηση του επενδυτή, αλλά σε περίπτωση αύξησης δεν μπορεί να υπερβεί το 15% αυτού που έχει εγκριθεί (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Η επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για απόκτηση της χρήσης καινούριου σύγχρονου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού παρέχεται εφόσον μετά τη λήξη της μίσθωσης ο εξοπλισμός περιέρχεται στην κυριότητα της επιχείρησης. Η διάρκεια της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) έτη (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Η ενίσχυση της δημιουργούμενης απασχόλησης καταβάλλεται επί του μισθολογικού κόστους για το σύνολο των συνδεόμενων με την επένδυση θέσεων απασχόλησης και παρέχεται για τα δύο (2) πρώτα έτη από τη δημιουργία της κάθε θέσης. Το μισθολογικό κόστος περιλαμβάνει τον μισθό πριν την αφαίρεση των φόρων και τις υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Για επενδύσεις που αφορούν σε εξοικονόμηση ενέργειας, οι ενισχύσεις χορηγούνται εφόσον η επένδυση ή το πρόγραμμα χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν αφορά στον παραγωγικό εξοπλισμό, αλλά στον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις κίνησης – λειτουργίας της μονάδας και από την επένδυση ή το πρόγραμμα προκύπτει μείωση τουλάχιστον 10% της καταναλισκόμενης ενέργειας (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Επενδύσεις για ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων μπορούν να ενισχυθούν μόνον εφόσον πραγματοποιούνται:

- Στις Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.), όπως ορίζονται με τον Ν. 2545/1997 (Φ.Ε.Κ. 254/Α) και
- Στα τμήματα των ενισχυόμενων περιοχών της Επικράτειας που παρουσιάζουν υπερσυγκέντρωση τουριστικής δραστηριότητας βάσει κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας - Οικονομικών, Τουριστικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Για να είναι δυνατή η ενίσχυση για ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων στα τμήματα αυτά της Επικράτειας πρέπει: (α) η επένδυση να πραγματοποιείται σε ζώνη τουρισμού - αναψυχής χαρακτηριζόμενη έτσι σύμφωνα με τα κριτήρια της χωροταξικής ή πολεοδομικής πολιτικής και (β) να εξασφαλίζεται η απαιτούμενη κατάλληλη υποδομή για την εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία της ξενοδοχειακής μονάδας.

(Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04)

Για να είναι δυνατή η ενίσχυσή σε επενδύσεις, επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες, πρέπει τα κτίρια αυτά, είτε βρίσκονται σε χαρακτηρισμένο διατηρητέο ή παραδοσιακό οικισμό είτε όχι, να έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα από το Υπουργείο Πολιτισμού ή από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων ή ως παραδοσιακά από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή τον Ε.Ο.Τ. (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04).

Για την εφαρμογή των ενισχύσεων σε επενδύσεις ίδρυσης δημόσιας χρήσης σταθμών αυτοκινήτων πρέπει:

- οι επενδύσεις των επιχειρήσεων αυτών να αφορούν στη δημιουργία δημόσιας χρήσης στεγασμένων σταθμών αυτοκινήτων,

- να διασφαλίζεται η καταλληλότητα του συγκεκριμένου χώρου και της περιοχής εγκατάστασης του σταθμού αυτοκινήτων σε σχέση με τις ανάγκες στάθμευσης,
- η δημιουργία και λειτουργία του σταθμού αυτοκινήτων στο συγκεκριμένο χώρο πρέπει να συμβιβάζεται με τις λοιπές υφιστάμενες ή και προγραμματισμένες λειτουργίες της περιοχής εγκατάστασης, και
- το επενδυτικό σχέδιο για την ίδρυση δημόσιας χρήσης σταθμών αυτοκινήτων να λειτουργεί ανεξάρτητα και αυτοτελώς και να μην εξυπηρετεί παρακείμενη επιχείρηση της οποίας η λειτουργία δημιουργεί συγκέντρωση μεγάλου αριθμού ατόμων και η οποία ανήκει στον αυτό φορέα στο σύνολό της ή κατά ένα μέρος της.

(Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04)

Ο Ν. 3299/04, σε σχέση με προγενέστερους του, σε γενικές γραμμές:

- παρουσιάζει αυτοτέλεια χωρίς παραπομπές σε προηγούμενους Νόμους, με σαφή προσδιορισμό μη υπαγομένων δραστηριοτήτων και κλάδων
- αποσυνδέει τις επιχορηγήσεις από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και θεσμοθετεί την επιδότηση της απασχόλησης, αυξάνοντας το ενδιαφέρον για επενδύσεις εντάσεως εργασίας,
- άρει την διάκριση μεταξύ παλαιών και νέων φορέων, διάκριση η οποία είχε καταστήσει τον προηγούμενο νόμο μη ελκυστικό,
- προβλέπει νέα κίνητρα και αυξάνει τις ενισχύσεις των παλαιών, ενώ ταυτόχρονα καταργεί την επιδότηση των τόκων και την έμμεση φορολόγηση των ενισχύσεων,
- περιλαμβάνει ευνοϊκές ρυθμίσεις υπέρ των Μ.Μ.Ε.,
- προσδίδει ιδιαίτερη έμφαση στον τουρισμό,
- εντάσσει στα κίνητρα νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες, και
- απλοποιεί τις σχετικές γραφειοκρατικές διαδικασίες.

Σε επίπεδο παροχής κινήτρων, καθιερώνονται πέντε (5) κατηγορίες βάσει των οποίων παρέχονται επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις, υπό το πρίσμα της γεωγραφικής τους κλιμάκωσης σε περιοχές κινήτρων. Σε σχέση με τον προηγούμενο:

- Επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης παραγωγικών μονάδων που πραγματοποιούνται στις περιοχές Γ' και Δ' από πρώην παλαιούς φορείς, απόσπασαν δεν εμπίπτουν σε ειδικές εξαιρέσεις, δύνανται να καταρριφθούν από τον

επιχορήγηση και επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης, μειωμένη όμως κατά 10 μονάδες (Τσάκωνας, 2009).

- Διευρύνονται οι επιλέξιμες δαπάνες, με δραστηριότητες και εμπορικών επιχειρήσεων, καθώς και επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας και πληροφορικής, ενώ παράλληλα τίθενται ποιοτικές προδιαγραφές για την προσέλκυση υψηλής ποιότητας τουρισμού.
- Παρέχονται αυξημένες φορολογικές απαλλαγές ακόμα και σε επενδύσεις στις περιοχές Β' και Γ' (Σιούφας, 2004).
- Παρέχονται πρόσθετα κίνητρα για την εγκατάσταση των επιχειρήσεων σε Β.Ε.ΠΕ., ενώ αποκλείονται των ενισχύσεων κλάδοι της επισκευής αυτοκινήτων και του επισιτισμού αλλά και μικρές τουριστικές επιχειρήσεις (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε., 2004).
- Μειώνεται η ίδια συμμετοχή του επενδυτή από 40% σε 25%, ενισχύοντας κυρίως νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες, ενώ παράλληλα παρέχεται η δυνατότητα χρήσης, για την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής, κεφαλαίων από εταιρείες επιχειρηματικών συμμετοχών (Venture Capital) (Σιούφας, 2004).
- Μειώνονται τα ελάχιστα όρια επενδύσεων και επιπλέον διαφοροποιούνται ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης. Ωστόσο τα νέα ελάχιστα όρια θεωρούνται και πάλι υψηλά για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (150.000 και 100.000 ευρώ αντίστοιχα), με άμεση συνέπεια το μόνο κίνητρο γενικής ισχύος να παραμένει το φορολογικό, το οποίο και αφορά τη δυνατότητα σχηματισμού αφορολόγητου αποθεματικού στο 35% επί των κερδών με σκοπό τις επενδύσεις.
- Προωθείται η περιφερειακή ανάπτυξη με την παροχή επιπλέον 5 ή 15 ποσοστιαίων μονάδων για Μ.Μ.Ε. που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια ενώ βάσει του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, καθορίζεται ως μέγιστο ύψος ενίσχυσης το 55%.
- Θεσμοθετούνται ειδικές κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων με ελάχιστο ποσοστό ενίσχυσης για όλη την επικράτεια (από 30% έως 40%), συμπεριλαμβανομένης της Α' και Β' ζώνης, με στόχο την υποστήριξη της καινοτομίας, των νέων τεχνολογιών, του περιβάλλοντος, της παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας και εν γένει της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων (Σιούφας, 2004).

- Αυξάνεται το ποσοστό επιχορήγησης στη Θράκη κατά 5 επιπλέον ποσοστιαίες μονάδες επιχορήγησης ή και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού και τέλος
- Βελτιώνονται τα κίνητρα για επενδύσεις που αφορούν στην ίδρυση νέων μεταποιητικών μονάδων παραγωγής αποκλειστικά νέων προϊόντων ή και προϊόντων εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας αλλά και τα κίνητρα για την προσέλκυση ξένων επενδυτών, με παράλληλους περιορισμούς για τις επενδύσεις στην αλλοδαπή ώστε να εξασφαλιστεί η διατήρηση αντίστοιχων δραστηριοτήτων στην Ελληνική επικράτεια (Σιούφας, 2004).

Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικές και ουσιαστικές αλλαγές εισάγονται με τις διατάξεις που αφορούν τις διαδικασίες εφαρμογής του παρόντος νόμου, με στόχο τη βελτίωση της λειτουργικότητας και της αποτελεσματικότητάς του, όπως:

- Αίρεται ο περιορισμός υποβολής των επενδυτικών σχεδίων ως την 15 Σεπτεμβρίου εκάστου έτους και μειώνεται ο απαιτούμενος χρόνος για την έγκριση αυτών, σε δύο από τρεις μήνες (Κώτσης, 2004).
- Επανασχεδιάζονται και εμπλουτίζονται τα κριτήρια αξιολόγησης, όπου πλέον αξιολογούνται τόσο ο φορέας της επιχειρηματικής δραστηριότητας, όσο και η βιωσιμότητα της επένδυσης, τα οικονομοτεχνικά της στοιχεία, η συμβολή αυτής στους στόχους του αναπτυξιακού νόμου, καθώς και ειδικά κριτήρια ανά τομέα δραστηριότητας (Σιούφας, 2004).
- Δίνεται η δυνατότητα αξιολόγησης και παρακολούθησης σε εξωτερικούς συνεργάτες (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε., 2004).
- Ενισχύονται πλέον αποκλειστικά οι δαπάνες επενδύσεων οι οποίες θα πραγματοποιηθούν και τιμολογηθούν μετά από την ημερομηνία δημοσίευσης της περίληψης της απόφασης υπαγωγής του έργου στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και μέχρι τη λήξη της προθεσμίας ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας (Γιαννάκης, 2009).
- Δίνεται η δυνατότητα στον επενδυτή να ξεκινά τις δαπάνες της επένδυσης προτού καν υποβάλει το Business Plan, και όταν αυτό εγκριθεί να μπορούν οι δαπάνες αυτές να αναγνωριστούν ως μέρος της επένδυσης και να χρηματοδοτηθούν (Κώτσης, 2004).

- Η αναπροσαρμογή του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του επενδυτικού έργου δύναται να αναμορφωθεί με αίτηση του επενδυτή όχι όμως πέραν του 10% εκ του αρχικά εγκριθέντος προϋπολογισμού του έργου (Τσάκωνας, 2009).
- Επιταχύνεται τέλος η καταβολή των προβλεπόμενων ενισχύσεων στους δικαιούχους, μέσω της δυνατότητας είτε της καταβολής του 50% της επιχορήγησης μετά την υλοποίηση του 50% της επένδυσης, είτε εφάπαξ προκαταβολής του 30% της προβλεπόμενης επιχορήγησης, με την προσκόμιση ισόποσης τραπεζικής εγγυητικής επιστολής (Σιούφας, 2004).

Συνοψίζοντας θα έλεγε κανείς ότι ο Αναπτυξιακός Νόμος 3299/04 παρέχοντας ένα ξεκάθαρο φορολογικό πλαίσιο λειτούργησε σαν μοχλός ανάπτυξης για τις επιχειρήσεις του εσωτερικού αλλά ταυτόχρονα και σαν μοχλός προσέλκυσης επενδύσεων για τις επιχειρήσεις του εξωτερικού (Τσάκωνας, 2009).

Τον Δεκέμβριο του 2006 ψηφίστηκε ο Ν. 3522/06 ο οποίος και επέφερε σημαντικές μεταβολές:

- Μειώνονται οι κατηγορίες ενίσχυσης επενδυτικών σχεδίων από πέντε (5) σε δύο (2). Τα ειδικά επενδυτικά σχέδια εντάσσονται στην νέα κατηγορία (1), λαμβάνοντας 5% πρόσθετη επιδότηση σε σχέση με τα «παραδοσιακά» επενδυτικά σχέδια κατηγορίας (1).
- Για όλα τα επενδυτικά σχέδια που εκτελούνται από Μ.Μ.Ε., το επιπλέον ποσοστό επιχορήγησης ανέρχεται για τις μεσαίες επιχειρήσεις στο 10% και για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις στο 20%. Ειδικότερα για τις παραμεθόριες περιοχές όπως η Α. Μακεδονία και Θράκη, προβλέπεται ποσοστό επιχορήγησης 60% για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, και 50% για τις μεσαίες επιχειρήσεις. Για την περιοχή της κεντρικής Ελλάδος όπως η Θεσσαλία προβλέπεται για τους Ν. Τρικάλων και Καρδίτσας για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ποσοστό ενίσχυσης από 40% έως και 50% και για τους Ν. Λάρισας και Μαγνησίας το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από 37% έως 44%.
- Ανάλογα με το Α.Ε.Π., το ποσοστό ανεργίας και την γεωγραφική θέση κάθε Περιφέρειας και Νομού καθορίζονται τα ποσοστά ενίσχυσης για κάθε Νομό της χώρας. Με την υιοθέτηση του νέου Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, η υπάρχουσα διαίρεση της χώρας σε τέσσερις ζώνες αντικαθίσταται από την νέα απλούστερη διαίρεση σε τρεις περιοχές. Ως αποτέλεσμα, τα ποσοστά

ενίσχυσης μπορούν να φθάσουν από 40% για τις επενδύσεις των μεγάλων επιχειρήσεων έως και 60% για τις μικρές επιχειρήσεις (από 55% που ίσχυε).

- Διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής του κινήτρου της φορολογικής απαλλαγής για όλες τις επιχειρήσεις και τα επενδυτικά σχέδια. Λαμβάνεται ειδική μέριμνα για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ή επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν εντός οργανωμένων ΒΙ.ΠΕ. και Β.Ε.ΠΕ. Θεσπίζονται σαφείς κανόνες και στόχοι για το περιεχόμενο των επενδυτικών σχεδίων, τα οποία θα πρέπει να αφορούν την δημιουργία ή επέκταση μονάδας, την διαφοροποίηση της παραγωγής της, πρόσθετα προϊόντα και την θεμελιώδη αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία υπάρχουσας μονάδας.
- Παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία στις επιχειρήσεις για την εκτέλεση και ολοκλήρωση των επενδυτικών σχεδίων. Συγκεκριμένα, ενώ η έναρξη της υλοποίησης τους γινόταν μετά την δημοσίευση της απόφασης υπαγωγής, πλέον μπορεί να αρχίσει με ευθύνη του επενδύτη εφόσον του χορηγηθεί επιβεβαίωση επιλεξιμότητας.
- Επιταχύνεται και ενισχύεται ακόμα περισσότερο η καταβολή των προβλεπόμενων ενισχύσεων στους δικαιούχους με την θέσπιση της δυνατότητας προκαταβολής ίσης με το 50% του εγκεκριμένου ύψους της επένδυσης αντί για 30% του Ν.3299/04.
- Προβλέπεται η ηλεκτρονική υποβολή, αξιολόγηση και παρακολούθηση των προτάσεων με αυτόματο πληροφοριακό σύστημα.
- Επιτρέπεται η αγορά παγίων στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με μια παραγωγική μονάδα και υπό την προϋπόθεση ότι η μονάδα αυτή έχει παύσει τη λειτουργία της, αποκτάται από ανεξάρτητο επενδυτή και η σχετική συναλλαγή πραγματοποιείται με τους συνήθεις όρους της αγοράς, και τέλος
- Στις μικρές και πολύ μικρές μεταποιητικές και μεταλλευτικές επιχειρήσεις ενισχύονται για πρώτη φορά ολοκληρωμένα πολυετή επιχειρηματικά σχέδια (2 – 5 ετών) για τις οποίες έχει παρέλθει τριετία αντί για πενταετία από την σύσταση τους και με το ελάχιστο συνολικό κόστος της επένδυσης να ανέρχεται στα 1.500.000 αντί των 3.000.000 ευρώ. Ειδικά για μικρές επιχειρήσεις επιτρέπεται η αγορά γηπέδων έως 10% της ενισχυόμενης δαπάνης της επένδυσης. Για τα ολοκληρωμένα πολυετή επιχειρηματικά

σχέδια, το σύνολο των κτιριακών δαπανών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 40% του συνολικού προϋπολογισμού, αντί του 35% που ίσχυε.

(Φ.Ε.Κ. 276/Α'/22.12.2006)

Ακολουθεί ο χάρτης που προέκυψε μετά την τροποποίηση του Ν. 3299/04.

Χάρτης 9: Περιοχές κινήτρων του Ν. 3522/06

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

4.2 ΚΙΝΗΤΡΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ – ΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Με την ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ. αυτή έγινε αποδέκτης κατά την τριακονταετή σχεδόν πορεία της εντός της διευρυμένης πλέον Ε.Ε., μεγάλων χρηματικών ποσών για την αναδιάρθρωση και στήριξη της οικονομίας της σε πολλαπλούς τομείς παρεμβάσεων. Σταθμό, όμως, για τις παρεμβάσεις της

Ευρωπαϊκής Ένωσης απετέλεσαν τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.) που ξεκίνησαν το 1986 και ολοκληρώθηκαν το 1993 και θεωρούνται ως η αφετηρία άσκησης μίας ουσιαστικής Ευρωπαϊκής Περιφερειακής πολιτικής. Με τα Μ.Ο.Π. προωθήθηκε η χρηματοδότηση σχεδίων ενταγμένων σε συνολικά περιφερειακά προγράμματα, τα οποία διαμορφώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν από τις ενδιαφερόμενες περιφέρειες. Στην Ελλάδα καταρτίστηκαν τότε επτά (7) Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα: Κρήτης, Μακεδονίας και Θράκης, Δ. Ελλάδας και Πελοποννήσου, Νησιών Αιγαίου, Ανατολικής και Κεντρικής Ελλάδος, Αττικής και τέλος ένα θεματικό, το Μ.Ο.Π. Πληροφορικής. Η αρχική περίοδος εφαρμογής των Μ.Ο.Π. ήταν η περίοδος 1984 – 1989, αλλά επεκτάθηκε μέχρι το 1993, ενώ εν συνεχεία ενσωματώθηκαν στα επονομαζόμενα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, πρώην χαρακτηριζόμενα ως «πακέτα Ντελór», αρχομένων του Α' Κ.Π.Σ. περιόδου 1989 – 1993 (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Τα Κ.Π.Σ. βασίζονται σε εθνικά Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Π.Α.) και επιτρέπουν, εκτός από την κατανομή πιστώσεων, την προσαρμογή των δράσεων των κρατών – μελών, με βάση τις προτεραιότητες των κοινοτικών πολιτικών (Μούσης, 2001).

Το πλαίσιο αυτό χρηματοδότησης δεν υπήρξε «στατικό» κατά την μακρόχρονη πορεία εφαρμογής του. Για παράδειγμα το Α' Κ.Π.Σ. είχε μία σχετικά απλή αρχιτεκτονική παρακολούθησης, χωρίς συγκεκριμένες απαιτήσεις επίτευξης στόχων, για την εκταμίευση των κοινοτικών πόρων. Στο Β' Κ.Π.Σ. προεξήρχε η λεγόμενη «εταιρική σχέση», δηλαδή κάθε κράτος μέλος όφειλε να έχει αποδεδειγμένα εξασφαλισμένους τους δικούς του πόρους για την χρηματοδότηση των έργων του, ενώ το Γ' Κ.Π.Σ., όχι μόνον απαιτεί την ύπαρξη των πόρων του κράτους μέλους και την εκταμίευσή τους σε πρώτη φάση αλλά εισάγει και νέες ανεξάρτητες ρυθμιστικές αρχές διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, διαμορφώνει νέα χρηματοδοτικά σχήματα και όρους και έχει δημιουργήσει ένα Ενιαίο Πληροφορικό Σύστημα, το Εργόγραμμα, με ιδιαίτερα λεπτομερειακή καταγραφή (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας 33, ενδεικτικός της ολοένα και αυξανόμενης συνεισφοράς εκ μέρους της Ε.Ε. για την υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων, τμήμα των οποίων αποτελούν εξάλλου και οι επενδύσεις.

Πίνακας 33: Αναπτυξιακά Προγράμματα στην Ελλάδα περιόδου 1986 – 2006 σύμφωνα με τις αρχικές εγκριτικές αποφάσεις

	Μ.Ο.Π.* (1986-1989) ΧΙΛ. ΕCΥ** ΤΙΜΕΣ 1986	Α' Κ.Π.Σ. (1989-1993) ΧΙΛ. ΕCΥ** ΤΙΜΕΣ 1989	Β' Κ.Π.Σ. (1994-1999) ΧΙΛ. ΕCΥ** ΤΙΜΕΣ 1994	Γ' Κ.Π.Σ. (2000-2006) ΧΙΛ. ευρώ ΤΙΜΕΣ 2000
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2.101.933	14.342.054	29.721.300	44.363.540
ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	695.740	5.802.196	7.069.900	11.126.075
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	2.576.000	7.193.241	13.980.000	22.707.000
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	210.193	1.346.617	8.671.400	10.730.465

Πηγή: ΥΠ.ΕΘ.Ο.

* Τα Μ.Ο.Π. μετά το 1989 ενσωματώθηκαν στο Α' Κ.Π.Σ.

** 1 ECU = 1 ευρώ (ισοτιμία της 1/1/1999)

4.2.1 ΤΟ 1^Ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (Α' Κ.Π.Σ.)

Η αναπτυξιακή στρατηγική που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα κατά το Α' Κ.Π.Σ., χαρακτηρίστηκε κυρίως από τη μεγάλη διασπορά των διαθέσιμων πόρων σε μικρά έργα υποδομής σε ολόκληρη τη χώρα. Η πολιτική αυτή στήριξε την οικονομική δραστηριότητα και βελτίωσε το επίπεδο ζωής στις αγροτικές περιοχές. Αναβάθμισε παράλληλα το επαρχιακό δίκτυο μεταφορών και ενίσχυσε τον εκσυγχρονισμό των μικρών γεωργικών επιχειρήσεων, ενώ προώθησε την ίδρυση ξενοδοχείων μικρού και μεσαίου μεγέθους σε πολλές περιοχές. Η περίοδος αυτή συνέπεσε με την ριζική μεταρρύθμιση της λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων, το 1988, και την σταδιακή αύξηση των πόρων μέχρι και τον διπλασιασμό τους την περίοδο 1987 – 1993. Επίσης η ευθύνη για το προγραμματισμό και την υλοποίηση των αναπτυξιακών δράσεων και προγραμμάτων, επιμεριζόταν πλέον ανάμεσα στις εθνικές και περιφερειακές αρχές της χώρας και στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

4.2.2 ΤΟ 2^Ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (Β' Κ.Π.Σ.)

Κατά γενικότερη ομολογία το Β' Κ.Π.Σ. απετέλεσε για την Ελληνική οικονομία ένα ισχυρότατο μέσο για τον εκσυγχρονισμό της, δεδομένου του γεγονότος ότι μέσω αυτού διατέθηκαν σημαντικοί πόροι για μία σειρά προγραμμάτων και δράσεων με στόχο την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών επιχειρήσεων, όλων των μεγεθών. Βασικοί άξονες μέσω των οποίων αναδείχθηκε ένας σημαντικός αριθμός αξιόλογων

Προγραμμάτων, Υποπρογραμμάτων και Μέτρων με απώτερο σκοπό την επίτευξη των ανωτέρω στόχων υπήρξαν κυρίως:

- τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Π.Ε.Π.) των 13 Περιφερειών της χώρας.
  - η Κοινοτική Πρωτοβουλία Μ.Μ.Ε. (Κ.Π. – Μ.Μ.Ε.), και
  - το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Βιομηχανίας (Ε.Π.Β.).
- (Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.2.2.1 ΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (Π.Ε.Π.)

Τα Προγράμματα αυτά περιελάμβαναν δράσεις με στόχο την βελτίωση των επιχειρηματικών και παραγωγικών διαδικασιών των Μ.Μ.Ε., την εισαγωγή και χρήση προηγμένων συστημάτων και καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία, την διασφάλιση της ποιότητας των προϊόντων αλλά και την δημιουργία καλύτερων συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων. Δεκατρία (13) προγράμματα, ένα για κάθε Περιφέρεια της χώρας (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Επιλέξιμες δραστηριότητες ήταν η προμήθεια τεχνολογικού και παραγωγικού εξοπλισμού για την βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας, την μείωση του κόστους ανά μονάδα προϊόντος και την βελτίωση της ποιότητάς του. Επίσης, η προμήθεια αυτοματοποιημένων συστημάτων μεταφοράς προϊόντων και πρώτων υλών στους χώρους παραγωγής και αποθήκευσης και η προμήθεια αυτόματων συστημάτων ποιοτικού ελέγχου των παραγόμενων προϊόντων. Ακόμη, χρηματοδοτήθηκαν συνοδευτικές ενέργειες για την υιοθέτηση και εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης, προγραμματισμού, παρακολούθησης και ελέγχου των παραγωγικών διαδικασιών, για την υιοθέτηση και εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και διαχείρισης αποθηκευτικών χώρων (Logistics), για την απόκτηση σημάτων συμμόρφωσης (C.E.) των παραγόμενων προϊόντων αλλά και μελέτες εφαρμογής εξοπλισμού και συστημάτων πυρασφάλειας και πυρόσβεσης των χώρων παραγωγής (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Επιλέξιμες ήταν επιχειρήσεις οι οποίες λειτουργούσαν για τρία (3) τουλάχιστον χρόνια, με τρεις (3) έως και τριάντα (30) εργαζόμενους και κύκλο εργασιών σε μία τουλάχιστον χρήση της τριετίας, τα εβδομήντα (70) εκ. δρχ., για επιχειρήσεις εκτός των Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης. Στην περίπτωση των δύο (2) αυτών Νομών, η μέση ετήσια απασχόληση έπρεπε να είναι από πέντε (5) έως και (30) άτομα και ο κύκλος

εργασιών μιας τουλάχιστον χρήσης άνω των εκατόν είκοσι (120) εκ. δρχ. Ελάχιστο ύψος επένδυσης ήταν τα πέντε (5) εκ. δρχ. και μέγιστο τα εξήντα (60) εκ. δρχ., ενώ το ποσοστό επιχορήγησης ανερχόταν στο 50% (Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.2.2.2 Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ Μ.Μ.Ε. (Κ.Π. – Μ.Μ.Ε.)

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Μ.Μ.Ε. περιελάμβανε Μέτρα και Δράσεις για την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του τομέα της μεταποίησης και των υπηρεσιών, μέσω της δημιουργίας των απαραίτητων προϋποθέσεων και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητάς τους, για την προσαρμογή τους στις νέες συνθήκες της ενιαίας αγοράς. Προωθήθηκε η αντίληψη της συνεργασίας με μονιμότερο χαρακτήρα, ώστε οι επιχειρήσεις να αποκτήσουν περισσότερα και σταθερότερα ερείσματα παρουσίας τους στην αγορά επιτυγχάνοντας οικονομίες κλίμακας, φάσματος ακόμη και εξωτερικές οικονομίες. Δύο (2) ήταν οι κύριοι άξονες επάνω στους οποίους κινήθηκε η συγκεκριμένη πρωτοβουλία:

- Η χρηματοδότηση μεμονωμένων ή συνεργαζόμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την βελτίωση των επιχειρηματικών, οικονομικών και παραγωγικών τους διαδικασιών, με έμφαση στους τομείς της τεχνολογίας, της συνεργασίας και της διασφάλισης της ποιότητας των προϊόντων τους. Δικαίωμα συμμετοχής είχαν μεταποιητικές επιχειρήσεις όλων των κλάδων, μεμονωμένες ή συνεργαζόμενες υπό την προϋπόθεση ότι λειτουργούν για τρία (3) τουλάχιστον χρόνια, ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών τους είναι τουλάχιστον τα εβδομήντα (70) εκ. δρχ. και μέχρι έξι (6) δις δρχ. ενώ παράλληλα απασχολούν κατ' ανώτατο όριο διακόσια πενήντα (250) άτομα. Για μεμονωμένη επιχείρηση ανώτατο ύψος επένδυσης τα εκατό (100) εκ. δρχ. και για συνεργαζόμενες τα εκατόν πενήντα (150) εκ. δρχ., ενώ το ύψος της δημόσιας επιχορήγησης ανέρχεται στο 50% του προϋπολογισμού.
- Η χρηματοδότηση των κοινών ενεργειών ανάπτυξης συνεργαζόμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στα πλαίσια υφιστάμενων δικτύων και συσπειρώσεων επιχειρήσεων. Δικαίωμα συμμετοχής στα δημιουργούμενα δίκτυα, με ελάχιστο αριθμό μελών τα πέντε (5) είχαν λειτουργούσες επί τριετίας τουλάχιστον μεταποιητικές επιχειρήσεις καθώς και παροχής υπηρεσιών και εμπορίου υπό την προϋπόθεση απασχόλησης έως και διακοσίων πενήντα (250) εργαζομένων και μέσο κύκλο εργασιών τριετίας

ανώτερο των εβδομήντα (70) εκ. δρχ. με μέγιστο όριο τα έξι (6) δις δρχ. Ελάχιστο ύψος συνολικού προϋπολογισμού δικτύου ήταν τα εκατόν πενήντα (150) εκ. δρχ.

(Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.2.2.3 ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ (Ε.Π.Β.)

Βασικός στόχος του Ε.Π.Β. ήταν αφ' ενός μεν η οικονομική ενίσχυση των Μ.Μ.Ε., αφ' ετέρου δε ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους. Οι στόχοι αυτοί υλοποιήθηκαν μέσω συγκεκριμένων Μέτρων και παρεμβάσεων κυριότερα εκ των οποίων υπήρξαν:

- Η βελτίωση των δημοσίων και η δημιουργία ιδιωτικών ή μικτών υποδομών για την πιο ανταγωνιστική λειτουργία της βιομηχανίας, την προσέλκυση παραγωγικών επενδύσεων, την βελτίωση του περιβάλλοντος, την επέμβαση στην γεωγραφική κατανομή του βιομηχανικού δυναμικού της χώρας και την ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης. Επίσης, η βελτίωση του συστήματος διαχείρισης των ΒΙ.ΠΕ., με την εμπλοκή πλέον και του ιδιωτικού τομέα στο θέμα της οργάνωσης και λειτουργίας αυτών.
- Η ανασυγκρότηση των φθινουσών βιομηχανικών περιοχών, μέσω αυξημένων επενδυτικών κινήτρων στις περιοχές αυτές, όπου και με τον Ν. 2324/95 (άρθρο 58) και την Κ.Υ.Α. 29773 της 30.11.95, όπως προαναφέρθηκε, καθορίστηκαν σε όλη την επικράτεια περιοχές που χαρακτηρίστηκαν ως Φθίνουσες Βιομηχανικές. Οι υποβληθείσες προτάσεις έπρεπε να παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά ολοκληρωμένου Επιχειρηματικού Σχεδίου (Business Plan) κατά τα πρότυπα των σχεδίων του άρθρου 23α του Ν. 1892/90 με σαφώς όμως ελαστικότερους όρους. Το μέτρο αφορούσε αποκλειστικά μεταποιητικές μονάδες λειτουργούσες για (3) τρία τουλάχιστον χρόνια με αριθμό απασχολουμένων από τρία (3) έως διακόσια πενήντα (250) άτομα, ενώ ο μέσος κύκλος εργασιών τους εντός τριετίας έπρεπε να είναι μεταξύ εβδομήντα (70) εκ. δρχ. και ενός (1) δις δρχ. Το ύψος του σχεδίου κυμαινόταν από σαράντα (40) εκ. δρχ. έως και τριακόσια (300) εκ. δρχ., υλοποιήσιμο εντός διετίας, με την επιχορήγηση να ανέρχεται στο 50%.
- Η διοχέτευση πόρων στις μικρομεσαίες και χειροτεχνικές επιχειρήσεις, στις δικτυώσεις αυτών αλλά και σε υποδομές και θεσμούς, που συνεισφέρουν με

την λειτουργία τους στην ενίσχυση του επιχειρηματικού έργου. Το μέσο ποσοστό της επιχορήγησης ανήλθε στο ιδιαίτερα υψηλό 62%, παρέχοντας ένα σημαντικό οικονομικό κίνητρο για την υποστήριξη της λειτουργίας των δικτύων και των συσπειρώσεων. Για πρώτη φορά στα χρονικά της εφαρμοζόμενης πολιτικής κινήτρων περιλήφθηκε η ενίσχυση επενδυτικών προγραμμάτων από εμπορικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, για την κατασκευή αποθηκών, την αγορά εξοπλισμού, την αξιοποίηση εξωτερικών συμβούλων, την αγορά και ανάπτυξη λογισμικού, την εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας (I.S.O. 9000), αλλά και την κατάρτιση των εργαζομένων.

(Παπαδούλης κ.α., 2003).

Ο χρόνος από την προκήρυξη μέχρι το κλείσιμο του κάθε προγράμματος ήταν περίπου σαράντα πέντε (45) ημέρες, στον οποίο χρόνο οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις όφειλαν να προμηθευτούν τον οδηγό του προγράμματος και να συμπληρώσουν τα απαραίτητα τυποποιημένα έντυπα. Ακολουθούσε αξιολόγηση, εντός 20 ημερών, τα στοιχεία της οποίας καταχωρούνταν σε Ενιαίο Πληροφορικό Σύστημα, ενώ τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων χρησιμοποιούνταν προκειμένου για την έγκριση της χρηματοδότησης. Συνοψίζοντας θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως μέσω του Β' Κ.Π.Σ. εισήχθησαν νέα επενδυτικά ήθη, με την ανάδειξη νέων τομέων ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού, ενώ παράλληλα καθιερώθηκε μία τυποποιημένη διαδικασία σε όλο το εύρος αυτών. (Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.2.3 ΤΟ 3^Ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (Γ' Κ.Π.Σ.)

Το Γ' Κ.Π.Σ. απετέλεσε μία «συμφωνία» μεταξύ της χώρας μας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την συγχρηματοδότηση μέσω των Κοινοτικών ταμείων (Ε.Τ.Π.Α., Ε.Κ.Τ., Ε.Γ.Τ.Π.Ε. και Χ.Μ.Π.Α.) των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της χώρας. Αντιλαμβανόμαστε ευθύς αμέσως την σημαντικότητα ενός τέτοιου προγράμματος δεδομένου του γεγονότος ότι προέβλεπε χρηματοδότηση της τάξεως των 51,14 δις ευρώ, εκ των οποίων τα 11,58 δις ευρώ απετέλεσαν ιδιωτική συμμετοχή. Απετέλεσε εκ των πραγμάτων μία πολύ καλή ευκαιρία για την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας. Το Γ' Κ.Π.Σ. αποτελούνταν από δύο (2) μεγάλες κατηγορίες προγραμμάτων, τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Π.Ε.Π.). Κύριοι άξονες μέσω των οποίων το πρόγραμμα αυτό συνετέλεσε στην ανάληψη

επενδυτικών πρωτοβουλιών και απετέλεσε κίνητρο για την πραγματοποίηση επενδύσεων ήταν:

- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας (Ε.Π.Α.Ν.) το οποίο και αναλύεται παρακάτω, και
- Τα Π.Ε.Π. τα οποία επαναλαμβάνονται και στο Γ' Κ.Π.Σ. με βασικότερο άξονα την ενίσχυση του παραγωγικού περιβάλλοντος, που αποσκοπεί στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την υποστήριξη επενδύσεων, την βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και των υπηρεσιών, τον εκσυγχρονισμό των οργανωτικών και παραγωγικών διαδικασιών των Μ.Μ.Ε. και την προώθηση των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας.

(Παπαδούλης κ.α., 2003)

4.2.3.1 ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (Ε.Π.Α.Ν.)

Απετέλεσε ένα τομεακό πρόγραμμα υπό την απόλυτη ευθύνη του Υπουργείου Ανάπτυξης, και την αιγίδα της Ε.Υ.Δ. / Ε.Π.Α.Ν. Κύριοι τομείς παρέμβασης υπήρξαν η βιομηχανία, οι υπηρεσίες ενέργειας, η έρευνα και τεχνολογία και ο τουρισμός, στους οποίους και επιχειρήθηκε η κινητοποίηση πόρων για την αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της Ελληνικής οικονομίας γενικότερα. Σημαντικό τμήμα αυτού του προγράμματος κατευθύνθηκε για την χρηματοδότηση και στήριξη των Μ.Μ.Ε. Η διαδικασία του αφορούσε στην κατάρτιση επενδυτικών προγραμμάτων, με τους όρους που θα πρέπει να πληροί ο κάθε ενδιαφερόμενος επενδυτής. Εν συνεχεία οι προτάσεις των επενδυτών, προκρίνονται, έπειτα από αξιολόγηση, και οι καλύτερες, επιδοτούνται με ένα ποσοστό της τάξεως του 40%. Μέσω αυτού του προγράμματος προβλέπονται οκτώ (8) βασικοί Άξονες Προτεραιότητας, με στόχο:

- Την βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, μέσω της απλοποίησης και αναβάθμισης αυτού αλλά και μέσω αξιοποίησης της τεχνολογίας.
- Την στήριξη και ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας, μέσω της προώθησης νέων χρηματοδοτικών εργαλείων και των επιχειρηματικών συνεργασιών.
- Την επιχειρηματική αριστεία για την προώθηση της αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων.

- Την τεχνολογική καινοτομία και έρευνα, για τον εμπλουτισμό του παραγωγικού ιστού με νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες εντάσεως γνώσης, την δημιουργία νέων επιχειρήσεων από ερευνητές και ερευνητικούς οργανισμούς, την υποστήριξη των νέων επιχειρήσεων σε θερμοκοιτίδες, E & T, και πληθώρα άλλων δράσεων όπως και την δημιουργία ενός ευνοϊκού ψηφιακού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις στο πλαίσιο της Κοινωνίας της Πληροφορίας.
  - Τα νέα τουριστικά προϊόντα, με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν, την ανταγωνιστική τιμολόγηση των υπηρεσιών αυτών, την δημιουργία και οργάνωση υποδομών εναλλακτικού τουρισμού, την ενίσχυση του συγκριτικού πολιτιστικού αποθέματος της χώρας, την μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας, την στήριξη της επιχειρηματικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων και την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος.
  - Τον ενεργειακό εφοδιασμό, μέσω κοινής πολιτικής Ελλάδας και Ε.Ε. αλλά και μέσω ενίσχυσης θεσμών και νέων υποδομών στην απελευθερωμένη αγορά ενέργειας.
  - Την ενέργεια, ανάπτυξη και το περιβάλλον, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του Kyoto και την μείωση της ενεργειακής έντασης για την παράλληλη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την χρήση ενέργειας, και
  - Την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, με την κατάρτιση στελεχών στην ηλεκτρονική διενέργεια συναλλαγών.
- (Παπαδούλης κ.α., 2003).

Το ΕΠ.ΑΝ. αξιολογείται πως εντόπισε τις καίριες προκλήσεις όπως η συμμετοχή της χώρας στην Ο.Ν.Ε., οι εξελίξεις στην τεχνολογία, η απαίτηση για προστασία του περιβάλλοντος, η στενή αλληλεξάρτηση μεταποίησης - εμπορίου - υπηρεσιών και οι ισχυροποιούμενες πλέον επιδράσεις από το εξωτερικό περιβάλλον. Έθεσε επομένως στρατηγικούς στόχους προς τις διαμορφωμένες ανάγκες της Ελληνικής μεταποίησης (Μιχαηλίδης, 2003).

4.3 ΚΙΝΗΤΡΑ ΜΕΣΩ ΑΛΛΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Έχοντας ολοκληρώσει την παρουσίαση του βασικού αναπτυξιακού πλέγματος, όπως αυτό περιγράφεται μέσω των αναπτυξιακών νόμων και των Ευρωπαϊκών πολιτικών κρίνεται σκόπιμη μία συνοπτική αναφορά και σε διάφορες άλλες πολιτικές οι οποίες ίσχυσαν κατά καιρούς και διακρίνονταν από αναπτυξιακά χαρακτηριστικά, επιδιώκοντας είτε βελτίωση των βιομηχανικών υποδομών, είτε ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, είτε ακόμη και την έμμεση προώθηση επενδύσεων στην ελληνική περιφέρεια. Οι βασικότερες από αυτές παρουσιάζονται εν συνεχεία.

4.3.1 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΒΙ.ΠΕ.)

Όπως προαναφέρθηκε ο θεσμός των ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα εισάγεται για πρώτη φορά με τον Ν. 4458/65 «Περί Βιομηχανικών Περιοχών», ο οποίος και μεταγενέστερα συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από τον Ν. 742/77. Η εφαρμογή του θεσμού των ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα εμπεριέχει την αρχική πολιτική συγκέντρωση των περιοχών αυτών και την εν συνεχεία συγκρατημένη διασπορά τους. Η καθιέρωση ελκυστικών τιμών αγοράς γηπέδων, η ύπαρξη ολοκληρωμένων υποδομών, αλλά και τα ενισχυμένα φορολογικά, επιδοματικά και πιστωτικά κίνητρα έδωσαν την δυνατότητα στις ΒΙ.ΠΕ. να αποτελέσουν ισχυρό κίνητρο για την προσέλκυση σοβαρών επενδυτικών σχεδίων στην επαρχία. Παράλληλα, η οργανωμένη εγκατάσταση μεταποιητικών μονάδων εκτός των αστικών κέντρων βοήθησε στην απρόσκοπτη λειτουργία των επιχειρήσεων από παρενοχλήσεις για λόγους κακής περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ακόμη, η ύπαρξη πλήθους μονάδων στον ίδιο χώρο, συμβάλλει στην ανάπτυξη υπεργολαβικών σχέσεων μεταξύ ομοειδών ή αλληλοσυμπληρούμενων, επιχειρήσεων. Οι ΒΙ.ΠΕ. απετέλεσαν ένα συμπληρωματικό μέσο πολιτικής, με στόχο την βιομηχανική και περιφερειακή ανάπτυξη, έχοντας την ικανότητα να αποτελέσουν εν δυνάμει «πόλους ανάπτυξης» και δημιουργώντας οικονομίες συγκέντρωσης. Με τον Ν. 2545/97 εκχωρήθηκε πλέον το δικαίωμα δημιουργίας, οργάνωσης και λειτουργίας Βιομηχανικών Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.) στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας (Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.3.2 Η ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Φ.Κ.Ε.)

Ο Φ.Κ.Ε., πριν από την εφαρμογή του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), παρείχε τα περισσότερα κρατικά έσοδα από έμμεσους φόρους. Με τον Ν. 1312/72, ο

φόρος αυτός μειώθηκε κατά 25% για βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις της Λαυρεωτικής, των νησιών του Ν. Αττικής, των Ν. Θεσσαλονίκης, Βοιωτίας, Κορινθίας και της Επαρχίας Χαλκίδας και κατά 50% για τις βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις της υπόλοιπης χώρας. Σε επιχειρήσεις δε εγκατεστημένες εντός των παραμεθόριων περιοχών, όπως για παράδειγμα του Έβρου, ο Φ.Κ.Ε. ορίστηκε μειωμένος κατά 75%, με στόχο την έμμεση επιδότηση της ανταγωνιστικότητας των επαρχιακών προϊόντων και την ώθηση επενδυτικών σχεδίων στην περιφέρεια. Η ρύθμιση αυτή καταργήθηκε αμέσως μετά την εφαρμογή του Φ.Π.Α., το 1987 (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

4.3.3 ΟΙ ΜΕΙΩΜΕΝΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Πρόκειται για ρύθμιση, βάσει του Ν. 1377/73, η οποία προέβλεπε μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές εργοδοτών, εργαζομένων και ασφαλισμένων στις αποδοχές κάθε φύσεως προσωπικού, προς το Ι.Κ.Α. και τα Ιδρύματα, Ταμεία ή Οργανισμούς Επικουρικής Ασφάλισης, για βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις της επαρχίας, σε μία κλίμακα από 20% έως και 50%, ανάλογα με τον τόπο εγκατάστασης, από 01.01.1973 έως και 31.12.1982. Στόχος και εδώ ήταν η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της επαρχιακής μεταποιητικής δραστηριότητας, ωστόσο για λόγους ισορροπίας του ανταγωνισμού αλλά και κακής οικονομικής κατάστασης των ασφαλιστικών ταμείων, καταργήθηκε (Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.3.4 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ

Με το Ν. 2176/52 ορίστηκε ιδιαίτερο προτιμησιακό καθεστώς προς τις επαρχιακές βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις, όταν το Δημόσιο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, οι Τράπεζες της Ελλάδος και η Αγροτική προμηθεύονταν βιομηχανικά προϊόντα, έστω και αν η τιμή τους είναι μέχρις 8% μεγαλύτερη της προσφερόμενης από ανάλογες επιχειρήσεις της Αττικής. Ακολούθησε το Β.Δ. της 03.09.1952 με ποσοστά προτίμησης από 3% έως και 5% κατά κλάδο, ενώ αργότερα με τον Ν. 3213/55 τα ποσοστά αυτά αυξάνονταν κατά 50% για τα προϊόντα επιχειρήσεων όλων των νησιών πλην της Εύβοιας. Πέραν της αύξησης της ανταγωνιστικότητας της επαρχιακής μεταποίησης, διευρύνθηκε η παραγωγική ικανότητα της εγχώριας βιομηχανίας στην προσπάθειά της να ανταποκριθεί στις μεγάλες παραγγελίες του κράτους. Για λόγους αθέμιτου

ανταγωνισμού και με την ενιαιοποίηση των αγορών της Κοινότητας το προτιμησιακό αυτό καθεστώς ατόνησε (Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.3.5 ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 84/84

Λόγω των αυξημένων περιβαλλοντικών προβλημάτων του Λεκανοπεδίου Αττικής θεσπίστηκε το Π.Δ. 84/84, με το οποίο απαγορευόταν όχι μόνον η ίδρυση και λειτουργία, στην εν λόγω περιοχή, νέας βιομηχανικής εγκατάστασης αλλά και οποιαδήποτε δραστηριότητα επέκτασης ή εκσυγχρονισμού, με αποτέλεσμα αρκετές επιχειρήσεις να μετεγκατασταθούν, οι περισσότερες ωστόσο στους όμορους Ν. Βοιωτίας και Ευβοίας. Το διάταγμα αυτό ελάχιστα συνέβαλε στην περιφερειακή ανάπτυξη, καθήλωσε την ανταγωνιστικότητα ενός σημαντικού μέρους του παραγωγικού ιστού της χώρας και σε καμία περίπτωση δεν βοήθησε στην καταπολέμηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Το 2001, αντικαταστάθηκε με άλλο, το οποίο και θέτει περισσότερο αποτελεσματικούς όρους (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

4.3.6 Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Ο.Ο.Α.Ε.)

Πρόκειται για ένα οργανισμό που δημιουργήθηκε με τον Ν. 1386/83 για την αντιμετώπιση της επέκτασης του φαινομένου προβληματικότητας μεγάλων βιομηχανικών μονάδων της δεκαετίας του '80. Στόχος του ήταν η παρέμβαση για την παραγωγική αναδιάρθρωση, τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την οικονομική εξυγίανση των «προβληματικών» επιχειρήσεων. Συνοπτικά θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε ότι μοναδική θετική, έστω και πρόσκαιρη, συνέπεια ήταν η διατήρηση αμείωτης της απασχόλησης, εφόσον το συνολικό χρέος των «προβληματικών» επιχειρήσεων, όταν τις ανέλαβε ο Ο.Ο.Α.Ε. ανέρχονταν σε διακόσια (200) δις δρχ. περίπου, ενώ στα τέλη του 2003 είχε φτάσει στο ένα (1) τρις δρχ. (Παπαδούλης κ.α., 2003).

4.3.7 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ

Ο θεσμός αυτός τέλος απετέλεσε μία πρωτοβουλία για την διαμόρφωση και οργάνωση ενός τόπου εγκατάστασης επιστημονικών κέντρων ερευνών, πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων προηγμένης τεχνολογίας με στόχο την προσφορά ενός σύγχρονου συστήματος παροχής υπηρεσιών και εγκαταστάσεων σε

ένα περιβάλλον ποιότητας. Ιδιαίτερα προσφιλής θεσμός στην Ευρώπη με αρκετά παραδείγματα, (Sofia Antipolis, Grenoble), στην χώρα μας ξεκίνησε το 1989 με δυναμισμό. Τεχνολογικά Πάρκα, είναι αυτά της Πάτρας, του Ηράκλειου, της Θεσσαλονίκης, της Αθήνας (Δημόκριτος), του Λαυρίου και του Βόλου. Οι δραστηριότητές τους αφενός μεν, βελτιώνουν τους όρους απορρόφησης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας από τις επιχειρήσεις και την ανταγωνιστικότητά τους, αφετέρου δε, λειτουργούν ως συγκριτικό πλεονέκτημα για τις περιοχές με την προσέλκυση επενδυτών, ενώ ενδυναμώνουν την σχέση μεταξύ έρευνας και παραγωγής (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

5. ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Έχοντας ολοκληρώσει στα προηγούμενα κεφάλαια την θεωρητική αναφορά σχετικά με το πλέγμα κινήτρων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα μέσα από την παρουσίαση και συγκριτική ανάλυση των αναπτυξιακών νόμων, Ευρωπαϊκών πολιτικών αλλά και ενός συνόλου άλλων πολιτικών με δευτερογενείς επιδράσεις στον τομέα των κινήτρων, ακολουθεί η παρουσίαση των στοιχείων επενδύσεων για το χρονικό διάστημα από το 1983 έως και το 2008.

Το χρονικό αυτό διάστημα, για λόγους μεθοδολογίας χωρίζεται σε τέσσερις (4) περιόδους, εκ των οποίων η τέταρτη χωρίζεται επίσης σε δύο (2) υποπεριόδους. Η λογική, βάση της οποίας πραγματοποιήθηκε αυτή η υποδιαίρεση, στηρίζεται κυρίως στα εκάστοτε διαθέσιμα στοιχεία επενδύσεων, ανά χρονική περίοδο, και στον τρόπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η διαχρονική σύγκριση και αξιολόγησή τους. Οι περίοδοι αυτοί καλύπτουν το σύνολο του χρονικού διαστήματος από το έτος 1983 έως και το έτος 2008, με εξαίρεση τα έτη 1998 και 1999 για τα οποία και δεν κατέστη δυνατή η εξεύρεση στοιχείων επενδύσεων στα πλαίσια του ισχύοντος τότε Α.Ν. 2601/98.

Για τις δύο (2) πρώτες χρονικές περιόδους χρησιμοποιούνται στοιχεία ολοκληρωμένων επενδύσεων, αφ' ενός μεν διότι αυτά υπήρξαν διαθέσιμα μέσω της σχετικής βιβλιογραφίας, αφ' ετέρου δε διότι εκφράζουν καλύτερα την πραγματική ζήτηση για επενδύσεις, σε σχέση με τα στοιχεία εγκεκριμένων επενδύσεων. Ως ολοκληρωμένη θεωρείται η επένδυση η οποία έχει κριθεί «περατωθείσα» από τις αρμόδιες Επιτροπές Ελέγχου προόδου των επενδυτικών έργων, οι οποίες και κρίνουν ολοκληρωμένη την επένδυση, αμέσως μετά την διαπίστωση της λήξης των εργασιών ή της κατασκευαστικής περιόδου, με την επένδυση να μπορεί πλέον να τεθεί στο στάδιο της λειτουργίας και της παραγωγής. Σημαντικό σε αυτό το σημείο κρίνεται να αναφερθεί ότι τα στοιχεία επενδύσεων για τις δύο (2) πρώτες χρονικές περιόδους αφορούν μόνο τις επενδύσεις της α' δέσμης οικονομικών κινήτρων (επιχορήγηση και επιδότηση του επιτοκίου). Για τις επενδύσεις οι οποίες υπήχθησαν στο καθεστώς της β' δέσμης οικονομικών κινήτρων (φορολογικές εκπτώσεις και αυξημένες αποσβέσεις) δεν παρουσιάζονται στοιχεία, δεδομένου του γεγονότος ότι η συγκέντρωση αυτών θα απαιτούσε πρωτογενή ερευνά στα κατά τόπους Νομαρχιακά καταστήματα της Εφορίας πράγμα μη εφικτό στα πλαίσια της παρούσης εργασίας. Το ύψος ωστόσο των επενδύσεων αυτών, για παράδειγμα στον

Ν. 1262/82, υπολογίζεται τριπλάσιο εκείνου της α' δέσμης οικονομικών κινήτρων, με αποτέλεσμα να διατηρούνται επιφυλάξεις ως προς τα συμπεράσματα της ανάλυσης η οποία θα ακολουθήσει.

Για δε τις υπόλοιπες δύο (2) περιόδους χρησιμοποιούνται στοιχεία εγκεκριμένων επενδύσεων, αποκλειστικά όμως ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ. Η επιλογή αυτή υπήρξε μονόδρομος, δεδομένης της κατ' επανάληψιν άρνησης εκ μέρους της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για την χορήγηση στοιχείων επενδύσεων που εντάχθηκαν στα πλαίσια των Α.Ν. 2601/98 και 3299/04¹. Η παρουσίαση συνεπώς των στοιχείων για τις περιόδους αυτές δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση την συνολική καταγεγραμμένη επενδυτική δραστηριότητα στα πλαίσια των Ν. 2601/98 και 3299/04, δεδομένου του γεγονότος ότι ένα σημαντικό τμήμα των επενδυτικών δραστηριοτήτων είναι πολύ πιθανόν να εντάχθηκαν σε κάποιον από τους δύο αυτούς αναπτυξιακούς, χωρίς ωστόσο να έχουν ενταχθεί για ενίσχυση και στις διατάξεις του Γ' Κ.Π.Σ.

Η παρουσίαση των στοιχείων για τις δύο (2) τελευταίες υποπεριόδους βασίσθηκε στην χορήγηση εκ μέρους της Μονάδας Αξιοποίησης Δεδομένων και Δημοσιότητας του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (Ο.Π.Σ.), στοιχείων επενδύσεων καταχωρημένων στο Ο.Π.Σ. και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ., που αφορούν ωστόσο αποκλειστικά ιδιωτικές επενδύσεις, στα πλαίσια του ισχύοντος αναπτυξιακού. Τα στοιχεία δεδομένης της φύσης του Ο.Π.Σ. δεν ήταν κατηγοριοποιημένα ανά αναπτυξιακό νόμο παρά μόνον ανήκαν στην γενική κατηγορία «Αποφάσεις Επιχορήγησης Ιδιωτικών Επενδύσεων Αναπτυξιακού Νόμου». Δεδομένης ωστόσο της προνοητικότητας του σχετικού υπαλλήλου για την ύπαρξη ημερομηνία έναρξης και περάτωσης της επένδυσης και αποδίδοντας έκαστη επένδυση ανάλογα με την χρονική στιγμή έναρξής της στον ισχύοντα τότε αναπτυξιακό, δύναται να αποκτηθεί μία ενδεικτική εικόνα της χωρικής και

---

¹ Η άρνηση για την χορήγηση στοιχείων επενδύσεων βασίσθηκε στους εξής τρεις ισχυρισμούς:

- Δε δύναται να χορηγηθούν στοιχεία επενδύσεων σε φοιτητές ή ιδιώτες προκειμένου για την αξιολόγηση των παρεχόμενων επενδυτικών κινήτρων, παρά μόνον σε μελετητές στους οποίους ανατίθεται από το ίδιο το Υπουργείο σχετική μελέτη. Η όποια χορήγηση στοιχείων για Ακαδημαϊκούς λόγους έχει σταματήσει από το 2002.
- Τα στοιχεία αυτά εμπεριέχουν προσωπικά δεδομένα και συνεπώς η παροχή τους συναντάει νομικές δυσκολίες.
- Για την συγκέντρωση των στοιχείων θα απαιτείτο η απασχόληση συγκεκριμένων υπαλλήλων, μόνον μετά από σχετική εντολή ανωτέρου.

ποσοτικής κατανομής των επενδύσεων ανά ισχύοντα αναπτυξιακό νόμο. Για την τελευταία δε περίοδο, που συμπίπτει χρονικά με την ψήφιση και εφαρμογή του ισχύοντος Α.Ν. 3299/04, τα στοιχεία του Ο.Π.Σ. παρουσιάζονται σε δύο (2) χρονικές υποπεριόδους, ήτοι από έναρξης εφαρμογής του Ν. 3299/04 μέχρι και την 22.12.2006, όποτε και τροποποιήθηκε από τον Ν. 3522/06 και από έναρξης εφαρμογής του Ν. 3522/06 έως και το 2008, όπου και εμφανίζονται τα τελευταία, χρονικά, διαθέσιμα στοιχεία. Η επιλογή αυτή έγινε δεδομένης της τροποποίησης του Ν. 3299/04 με τον Ν. 3522/06, όπου υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στα ποσοστά επιχορήγησης αλλά και στις περιοχές κινήτρων, με την ενσωμάτωση πλέον του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της Ε.Ε.

Επιπλέον αυτών και για να αποδοθεί μία καλύτερη εικόνα σχετικά με την εφαρμογή του Ν. 3299/04 ακολουθεί μία ανάλυση συνολικών στοιχείων επενδύσεων εγκεκριμένων από το ΥΠ.ΟΙ.Ο. και τις αρμόδιες Περιφερειακές Αρχές, του Ν. 3299/04, από έναρξη εφαρμογής του έως και την 30.06.2007, σε επίπεδο περιφερειών, από δημοσιευμένα στοιχεία του ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω οι περίοδοι συνεπώς που επιλέχθηκαν είναι:

- Περίοδος 1983 έως και 1990, που συμπίπτει χρονικά με την ψήφιση και εφαρμογή του αναπτυξιακού νόμου 1262/82.
- Περίοδος 1991 έως και 1998, όπου εδώ έχουμε την εφαρμογή του Ν. 1892/90 και την τροποποίηση αυτού το 1994, με τον Ν. 2234/94. Δεν κρίθηκε σκόπιμη κάποια υποδιαίρεση αυτής της περιόδου δεδομένου του γεγονότος ότι ο Ν. 2234/94 δεν επέφερε ριζικές αλλαγές στα κίνητρα, ουσιαστικά τροποποίησε τα άρθρα 23α και 23β για την εναρμόνιση του αναπτυξιακού καθεστώτος της χώρας με το Β' Κ.Π.Σ.
- Περίοδος 2000 έως και 2004, με την εφαρμογή σε αυτό το χρονικό διάστημα του Ν. 2601/98, και
- Περίοδος 2005 έως και 2008, όπου οι επενδύσεις περιλαμβάνουν στοιχεία από τον ισχύοντα Α.Ν. 3299/04 και την βασικότερη τροποποίηση αυτού, τον Ν. 3522/06.

Στοιχεία επενδύσεων τα οποία αφορούν σε Ευρωπαϊκά προγράμματα παρουσιάζονται και αναλύονται ανεξάρτητα από τα στοιχεία των αναπτυξιακών νόμων, προκειμένου να παρασχεθεί μία συνολική εικόνα της κατανομής των πόρων από τα Ευρωπαϊκά ταμεία στην Ελληνική Επικράτεια. Η παρουσίαση και ανάλυση

των στοιχείων αυτών γίνεται σε τέσσερις και πάλι (4) περιόδους οι οποίες και συμπίπτουν χρονικά με τα εκάστοτε παρεχόμενα εκ μέρους της Ε.Ε. κίνητρα.

- Περίοδος 1989 έως και 1993, με στοιχεία από το Α' Κ.Π.Σ. και τα Μ.Ο.Π.
- Περίοδος 1994 έως και 1999, με στοιχεία από το Β' Κ.Π.Σ.
- Περίοδος 2000 έως και 2006, με στοιχεία από το Γ' Κ.Π.Σ., και
- Προγραμματική Περίοδος 2007 έως και 2013, με στοιχεία από το Ε.Σ.Π.Α.

Τα στοιχεία τα οποία παρατίθενται είναι συγκεντρωτικά, δεδομένης της απουσίας, στην πλειονότητα αυτών, πληροφοριών σχετικά με την ετήσια στατιστική καταγραφή τους. Τα χρηματοοικονομικά μεγέθη που περιγράφονται δεν είναι συγκρίσιμα εφόσον είναι αδύνατον να προσδιορισθεί η χρονική στιγμή των πληρωμών των επιχορηγήσεων, των δανείων αλλά και το είδος των πληρωμών. Δεν επιτρέπεται συνεπώς η διαχρονική τους επεξεργασία σε απόλυτα ύψη επενδύσεων και για τον λόγο αυτό η ανάλυση στρέφεται προσεγγιστικά στην διαχρονική σύγκριση στις θέσεις κατάταξης κάθε Νομού και Περιφέρειας, στα ποσοστά συμμετοχής αυτών επί του συνόλου των επενδύσεων αλλά και σε μία σειρά άλλων μεγεθών τα οποία και παρουσιάζονται εν συνεχεία.

Η ανάλυση που θα ακολουθήσει γίνεται σε επίπεδο Νομών, Περιφερειών και Περιοχών κινήτρων, αρχομένης της πρώτης υποπεριόδου 1983 έως και 1990. Για όσες περιόδους υφίστανται επιπλέον στοιχεία, αυτά παρουσιάζονται, ενώ για μία καλύτερη εποπτική εικόνα των παρουσιαζόμενων μεγεθών δημιουργούνται φθίνουσες σειρές κατάταξης Νομών σε σχέση με τα εκάστοτε παρατηρούμενα μεγέθη καθώς και παρουσίαση των σημαντικότερων εξ' αυτών, υπό την μορφή χάρτη. Εν συνεχεία ακολουθεί συγκριτική παρουσίαση των επενδύσεων, ενώ τέλος επιχειρείται να δοθεί μία απάντηση στο αν και κατά πόσον αυτοί αλλά και το υπόλοιπο πλέγμα κινήτρων συνέβαλλαν ουσιαστικά στους στόχους τους, αφ' ενός και στην οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη αφ' ετέρου.

5.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ

5.2.1 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1983 – 1990

5.2.1.1 ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η χρονική αυτή περίοδος περιλαμβάνει στοιχεία ολοκληρωμένων, όπως προαναφέρθηκε, επενδύσεων στα πλαίσια εφαρμογής του Ν. 1262/82. Μέσω αυτών των στοιχείων δημιουργήθηκε ένας συγκεντρωτικός πίνακας (βλ. Παράρτημα), με

Πίνακας 34: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και το μέσο ύψος επένδυσης Ν. 1262/82

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΥΨΟΣ ΣΕ ΕΚ. ΔΡ.Σ. (ΔΡ.Σ.)	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΥΨΟΣ ΣΕ (ΔΡ.Σ.)	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΣΕ ΕΚ. ΔΡ.Σ.
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	87816	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	605331	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	131,5
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	34833	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	384645	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	127,4
ΑΤΤΙΚΗΣ	33640	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	333030	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	113
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	30967	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	314686	ΚΙΛΚΙΣ	101,2
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	29652	ΣΑΜΟΥ	291172	ΑΤΤΙΚΗΣ	95
ΕΥΒΟΙΑΣ	24062	ΚΙΛΚΙΣ	233209	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	78,3
ΧΑΝΙΩΝ	22974	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	202703	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	78,1
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	21785	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	185918	ΡΟΔΟΠΗΣ	74,2
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	20859	ΧΑΝΙΩΝ	182542	ΕΥΒΟΙΑΣ	72,7
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	20525	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	179272	ΞΑΝΘΗΣ	72,6
ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	19241	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	173140	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	72,4
ΚΙΛΚΙΣ	19021	ΧΙΟΥ	167051	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	71,1
ΑΧΑΪΑΣ	18175	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	155514	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	70,8
ΚΑΒΑΛΑΣ	16171	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	142980	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	70
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	15858	ΞΑΝΘΗΣ	139935	ΗΜΑΘΙΑΣ	68,5
ΠΕΛΛΑΣ	13601	ΛΕΣΒΟΥ	129144	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	68,5
ΛΕΣΒΟΥ	13511	ΕΥΒΟΙΑΣ	127711	ΠΕΛΛΑΣ	66,7
ΛΑΡΙΣΗΣ	13334	ΚΑΒΑΛΑΣ	119592	ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	63,7
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	12949	ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	118775	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	61,7
ΡΟΔΟΠΗΣ	12533	ΡΟΔΟΠΗΣ	116093	ΧΙΟΥ	58,7
ΞΑΝΘΗΣ	12423	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	112637	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	58
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	12129	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	111309	ΣΑΜΟΥ	55,9
ΣΑΜΟΥ	11798	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	110709	ΑΧΑΪΑΣ	55,4
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	11013	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	103082	ΠΙΕΡΙΑΣ	55,1
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	11003	ΠΕΛΛΑΣ	102737	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	53,9
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	10891	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	81023	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	50,1
ΕΒΡΟΥ	9882	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	80929	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	49,3
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	9445	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	80569	ΑΡΤΑΣ	48,9
ΗΜΑΘΙΑΣ	8968	ΠΙΕΡΙΑΣ	77364	ΧΑΝΙΩΝ	48,6
ΗΛΕΙΑΣ	8894	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	74328	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	45,9
ΣΕΡΡΩΝ	8859	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	73936	ΚΑΒΑΛΑΣ	45
ΧΙΟΥ	8330	ΗΜΑΘΙΑΣ	67050	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	43,3
ΠΙΕΡΙΑΣ	8267	ΕΒΡΟΥ	66552	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	41,1
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	7528	ΑΧΑΪΑΣ	66045	ΔΡΑΜΑΣ	40,2
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	7422	ΦΩΚΙΑΔΑΣ	64900	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	39,4
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	6344	ΔΡΑΜΑΣ	64407	ΛΕΣΒΟΥ	39
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	6282	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	60321	ΦΩΚΙΑΔΑΣ	37,8
ΔΡΑΜΑΣ	6104	ΑΡΤΑΣ	59917	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	37,5
ΑΡΤΑΣ	4796	ΗΛΕΙΑΣ	55482	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	36,7
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	4505	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	52568	ΗΛΕΙΑΣ	36,3
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	4255	ΛΑΡΙΣΗΣ	52435	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	36
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	4054	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	50067	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	34,1
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	4050	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	46808	ΛΑΡΙΣΗΣ	31,8
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3951	ΣΕΡΡΩΝ	45142	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	31,3
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	3897	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	42385	ΣΕΡΡΩΝ	31
ΚΟΖΑΝΗΣ	3889	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	40295	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	30,5
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	3400	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	34021	ΚΟΖΑΝΗΣ	28,6
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3108	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	32418	ΕΒΡΟΥ	28,4
ΦΩΚΙΑΔΑΣ	2870	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	28796	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	23,2
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2795	ΚΟΖΑΝΗΣ	26447	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	22,4
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1055	ΑΤΤΙΚΗΣ	9984	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	21,8

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Σαμο λη, 2000

Στην πρώτη στήλη του πίνακα παρουσιάζεται η κατάταξη των νομών της χώρας σχετικά με τα ποσά τα οποία επενδύθηκαν σε χιλιάδες εκατομμύρια δραχμές. Παρατηρούμε ότι ο πρώτος στην κατάταξη Νομός είναι της Δωδεκανήσου με μεγάλη διαφορά μάλιστα από τους υπόλοιπους. Συγκεκριμένα από τα 693 και πλέον δις επενδύσεων του Ν. 1262/82, ο Νομός Δωδεκανήσου ελκύει επενδύσεις 87,8 δις δρχ., ένα ποσοστό δηλαδή της τάξεως του 12,7%. Ακολουθούν οι Ν. Ηρακλείου, Αττικής, Χαλκιδικής, Θεσσαλονίκης και Ευβοίας. Στον αντίποδα ακριβώς βρίσκονται οι Ν. Ευρυτανίας, Καστοριάς, Φωκίδας, Αρκαδίας και Λευκάδος έκαστος εκ των οποίων δεν συγκεντρώνει ποσοστό ανώτερο του 0,4% επί του συνόλου των επενδύσεων, με την Ευρυτανία συγκεκριμένα να ελκύει επενδύσεις μόλις ενός (1) και κάτι δις δρχ., η διαφορετικά μόλις 0,15% στο σύνολο της χώρας!

Μία σημαντική παρατήρηση σε αυτό το σημείο έχει να κάνει με το «είδος» των Νομών που ανήκουν στις υψηλές θέσεις. Παρατηρούμε ότι από τους δέκα υψηλότερους στην κατάταξη Νομούς, οι επτά (7) από αυτούς έχουν σημαντική «παράδοση» στον τομέα του τουρισμού, γεγονός το οποίο γίνεται ακόμη πιο έντονο εάν από την κατάταξη αφαιρεθούν οι Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης, οι οποίοι λόγω και του ισχυρού πληθυσμιακού τους βάρους δικαιολογούνται εν μέρει για τα υψηλά (σε απόλυτα νούμερα) ύψη επενδύσεων. Μία ακόμη παρατήρηση έχει να κάνει με την θέση των Νομών αυτών σε σχέση με τα δίκτυα μεταφορών και συγκοινωνίας, όπου εδώ παρατηρούμε ότι, αφ' ενός μεν Νομοί οι οποίοι βρίσκονται στον μεγαλύτερο συγκοινωνιακό άξονα της χώρας (πλέον Π.Α.Θ.Ε.), ελκύουν σημαντικά ύψη επενδύσεων (όπως για παράδειγμα οι Ν. Αχαΐας, Ευβοίας, Φθιώτιδος και Καβάλας), αφ' ετέρου δε Νομοί που βρίσκονται σε ορεινές και δυσπρόσιτες, λόγω και γεωμορφολογίας, περιοχές, δεν εμφανίζουν αξιόλογα ύψη επενδύσεων. Τέλος σημαντικό κρίνεται το γεγονός ότι στις υψηλές θέσεις κατάταξης βρίσκονται αρκετοί Νομοί όμοροι των δύο (2) μεγαλύτερων αστικών κέντρων της χώρας, όπως οι Ν. Βοιωτίας, Ευβοίας, Φθιώτιδος, Κιλκίς και Χαλκιδικής απόρροια, ως έναν βαθμό, της διαδικασίας εκτόνωσης των ήδη κορεσμένων αυτών μητροπολιτικών κέντρων της χώρας, αλλά και λανθασμένων πολιτικών επιλογών, όπως για παράδειγμα η ψήφιση του Π.Δ. 84/84 που όπως προαναφέρθηκε συνέτεινε, μεταξύ άλλων, σημαντικά στην μετεγκατάσταση παραγωγικών δραστηριοτήτων της Αττικής, αμέσως εκτός των ορίων της, δηλαδή στους γειτονικούς της Νομούς. Παρατίθεται ο ακόλουθος χάρτης 10, με την κλιμάκωση της κατανομής του ύψους

των επενδύσεων σε πέντε ισομερείς κατηγορίες. Χαρακτηριστική είναι η διαφορά του Ν. Δωδεκανήσου από τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας.

Χάρτης 10: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Περνώντας στην δεύτερη στήλη του πίνακα 34 και εισάγοντας πλέον την παράμετρο του πληθυσμού κάθε Νομού της χώρας, προκύπτει μία διαφορετική εικόνα. Η αναγωγή των στοιχείων αυτών (απόλυτα ύψη επενδύσεων) στα κατά κεφαλήν τους μεγέθη έχει ως βάση την απογραφή πληθυσμών του έτους 1981. Το πρώτο πράγμα που παρατηρείται είναι η έντονη κάθοδος στις θέσεις κατάταξης των δύο (2) μητροπολιτικών κέντρων της χώρας, οφειλόμενη προφανώς στον δημογραφικό παράγοντα, με τον Ν. Αττικής να κατακυβιά κατά κεφαλήν...

τρίτη θέση που κατείχε σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, στην τελευταία και τον Ν. Θεσσαλονίκης από την πέμπτη θέση στην 47η. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και σε ορισμένους άλλους Νομούς με αυξημένο πληθυσμιακό βάρος, όπως οι Ν. Αχαΐας και Λαρίσης. Στην πρώτη θέση της κατάταξης και πάλι βρίσκεται ο Ν. Δωδεκανήσου και μάλιστα με ποσοστό το οποίο αναλογεί σε 845% άνω του μέσου όρου της χώρας. Στις υψηλές θέσεις της κατάταξης παραμένουν οι Ν. Χαλκιδικής και Βοιωτίας, ενώ εμφανίζονται επίσης και άλλοι νησιωτικοί Νομοί της χώρας, όπως οι Ζακύνθου, Σάμου, Ρεθύμνου και Κεφαλληνίας, κυρίως λόγω του μικρού πληθυσμιακού τους βάρους. Σταθερά στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης παραμένουν οι Ν. Κοζάνης, Αρκαδίας, Καρδίτσας, Ευρυτανίας και Λακωνίας, ενώ επίσης κάνει την εμφάνισή του εκεί και ο Ν. Σερρών, λόγω του σχετικά αυξημένου πληθυσμιακού του βάρους. Ακολουθεί ο χάρτης 11 με την απόδοση του εύρους κατανομής των κατά κεφαλήν επενδύσεων σε πέντε ισομερείς κατηγορίες.

Χάρτης 11: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στην τρίτη στήλη του πίνακα 34, παρουσιάζεται η κατάταξη των Νομών κατά φθίνουσα σειρά σε σχέση με το μέσο ύψος επένδυσης για κάθε Νομό. Το μέγεθος αυτό μας παρέχει μία εικόνα σχετικά με την «κλίμακα» των επενδύσεων εφόσον υψηλά μέσα μεγέθη επενδύσεων υποδηλώνουν πιο ολοκληρωμένες θα λέγαμε επενδύσεις, γνωρίζοντας ωστόσο πως για την διαμόρφωση του δείκτη αυτού σημαντικό παράγοντα εδώ παίζει και ο αριθμός των επενδυτικών σχεδίων. Στην κορυφή και εδώ της κατάταξης βρίσκεται ο Ν. Δωδεκανήσου με μέσο μέγεθος επένδυσης τα 131,5 εκ δρχ. Ακολουθούν οι Νομοί Βοιωτίας, Χαλκιδικής, Κιλκίς και Αττικής, καθώς και οι νησιωτικοί Νομοί της Κεφαλονιάς και της Ζακύνθου,

λόγω του χαμηλού αριθμού επενδυτικών σχεδίων. Αξιοσημείωτη είναι η περίπτωση του Ν. Ευρυτανίας ο οποίος αν και δεν παρουσίασε μεγάλη επενδυτική δραστηριότητα, βρίσκεται στην μέση σχεδόν της κατάταξης, απόρροια του γεγονότος ότι στα πλαίσια του Ν. 1262/82 υλοποιήθηκαν μόλις 23 επενδυτικές δραστηριότητες. Οι μικρότερες επενδύσεις υλοποιήθηκαν στους Νομούς Ιωαννίνων, Καρδίτσας, Λακωνίας, Έβρου, Κοζάνης, Αρκαδίας, Σερρών και Τρικάλων.

Εισάγοντας την υπόθεση ότι ένα επενδυτικό σχέδιο είναι «ακριβότερο» όταν έχει να κάνει με πιο «σύγχρονους» τομείς της οικονομίας, όπως για παράδειγμα ο Β' γενής και Γ' γενής, δικαιολογείται εν μέρει η παρουσία στις υψηλές θέσεις της κατάταξης Νομών που «εξειδικεύονται» είτε στον Β' γενη είτε στο Γ' γενη τομέα παραγωγής όπως επίσης και η παρουσία αγροτικών Νομών στις χαμηλές θέσεις, χωρίς όμως να αμελείται και ο παράγοντας του πλήθους των επενδυτικών σχεδίων. Για παράδειγμα ο Ν. Βοιωτίας, ένας κατ' εξοχήν «βιομηχανικός» Νομός, ενώ παρουσιάζει τον ίδιο σχεδόν αριθμό επενδυτικών σχεδίων με τον Ν. Αρκαδίας βρίσκεται στις πρώτες θέσεις της κατάταξης, πολύ υψηλότερα από την Αρκαδία, πιθανότατα λόγω του είδους των δραστηριοτήτων που εντάσσονται, οι οποίες από ότι φαίνεται ήταν πιο «ακριβές». Σε κάθε περίπτωση υψηλές τιμές στο μέσο ύψος επένδυσης, αφορούν επενδύσεις μεγάλου μεγέθους με έντονες αναπτυξιακές επιπτώσεις – διαχύσεις δημιουργώντας δραστηριότητες και εκτός της οικονομίας της συγκεκριμένης επένδυσης, εξωτερικές οικονομίες. Η συνειδητοποίηση του γεγονότος αυτού ήταν ακριβώς που ώθησε εν συνεχεία το Κράτος στην αναπροσαρμογή του ανώτατων ορίων κλιμακούμενων επιχορηγήσεων, από τα αρχικά 400 εκ δρχ σε 1,2 δις δρχ και 1,6 δις δρχ, αλλά και στην μετέπειτα κατάργηση της συμμετοχής του Δημοσίου σε επενδύσεις ύψους άνω των ποσών αυτών, που απετέλεσε αποτρεπτικό παράγοντα υλοποίησής τους μέχρι τότε. Ακολουθεί ο χάρτης 12 με την κατηγοριοποίηση του μέσου ύψους επένδυσης σε πέντε (5) κατηγορίες.

Χάρτης 12: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.2.1.2 ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στην συνέχεια της ανάλυσης των ποσοτικών στοιχείων του Ν. 1262/82 θα επεκταθούμε στον σχολιασμό τριών (3) ακόμη δεικτών με ενδιαφέρουσες πληροφορίες σχετικά με το «είδος» των επενδύσεων που υλοποιήθηκαν και κοινωνικούς παράγοντες, όπως η ανεργία. Σημαντικό εδώ κρίνεται να αναφερθεί ότι οι δημιουργούμενες νέες θέσεις εργασίας απετέλεσαν ένα τυπικό παρά ουσιαστικό κριτήριο για την ένταξη ή όχι στην νομοθεσία κινήτρων, ενώ επίσης υπάρχουν περιπτώσεις επενδύσεων ίδιου ύψους που άλλες δημιουργούν και άλλες όχι νέες θέσεις εργασίας. Οι δείκτες αυτοί παρουσιάζονται στον πίνακα 35.

Πίνακας 35: Φθίνουσα κατάταξη Νομών της χώρας σε σχέση με το μέσο ύψος επένδυσης ανά νέα θέση εργασίας, τις νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση και τις νέες θέσεις εργασίας για κάθε άνεργο Ν. 1262/82

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ	ΜΕΣΟ ΟΥΡΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΝΕΑ ΘΕΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ ΕΚ ΑΡΧΗΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗ	ΜΕΣΟ ΟΥΡΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ / ΑΝΕΡΓΟ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΝΕΡΓΟ
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	14	ΚΙΑΚΙΣ	16,1	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	4,89
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	13,5	ΔΡΑΜΑΣ	15,9	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	4,13
ΑΤΤΙΚΗΣ	11,5	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	14,8	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	3,49
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	11,4	ΡΟΔΟΠΗΣ	14,6	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	3,4
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	11,3	ΞΑΝΘΗΣ	12,7	ΣΑΜΟΥ	3,03
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	10,9	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	11,7	ΛΕΣΒΟΥ	2,46
ΧΙΟΥ	10,6	ΠΕΛΛΑΣ	11	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	2,29
ΧΑΝΙΩΝ	10,5	ΗΜΑΘΙΑΣ	10,3	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2,25
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	10,2	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	10,3	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2,12
ΑΡΤΑΣ	10,1	ΚΑΒΑΛΑΣ	10,1	ΚΙΑΚΙΣ	2,05
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	10	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	9,8	ΚΑΒΑΛΑΣ	1,94
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	10	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	9,6	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1,91
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	9,8	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	9,2	ΡΟΔΟΠΗΣ	1,9
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	9,5	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	9,1	ΧΙΟΥ	1,75
ΣΑΜΟΥ	9,2	ΣΕΡΡΩΝ	9	ΧΑΝΙΩΝ	1,7
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	8,9	ΠΙΕΡΙΑΣ	8,5	ΞΑΝΘΗΣ	1,69
ΕΥΒΟΙΑΣ	8,7	ΕΥΒΟΙΑΣ	8,3	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	1,55
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	8,7	ΑΤΤΙΚΗΣ	8,3	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	1,37
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	8,5	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	8,2	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1,34
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	8,5	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	8,1	ΕΒΡΟΥ	1,33
ΑΧΑΪΑΣ	8,4	ΕΒΡΟΥ	8	ΕΥΒΟΙΑΣ	1,33
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	8,3	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	8	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1,27
ΦΩΚΙΑΔΑΣ	8,3	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	7,9	ΔΡΑΜΑΣ	1,26
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	8	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7,8	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	1,23
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	8	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	7,3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1,16
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7,9	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	6,9	ΠΕΛΛΑΣ	1,11
ΛΕΣΒΟΥ	7,7	ΗΛΕΪΑΣ	6,9	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0,91
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7,7	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6,9	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,86
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	7,6	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	6,7	ΗΛΕΪΑΣ	0,83
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7,5	ΑΧΑΪΑΣ	6,6	ΠΙΕΡΙΑΣ	0,75
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	7,3	ΣΑΜΟΥ	6,1	ΣΕΡΡΩΝ	0,75
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	7,3	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	5,5	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,74
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	6,8	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	5,5	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0,72
ΗΜΑΘΙΑΣ	6,7	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5,5	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,68
ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	6,7	ΧΙΟΥ	5,5	ΦΩΚΙΑΔΑΣ	0,63
ΠΙΕΡΙΑΣ	6,5	ΛΑΡΙΣΗΣ	5,1	ΗΜΑΘΙΑΣ	0,62
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	6,4	ΛΕΣΒΟΥ	5,1	ΛΑΡΙΣΗΣ	0,56
ΚΙΑΚΙΣ	6,3	ΚΟΖΑΝΗΣ	4,8	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,52
ΛΑΡΙΣΗΣ	6,2	ΑΡΤΑΣ	4,8	ΑΧΑΪΑΣ	0,52
ΠΕΛΛΑΣ	6,1	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	4,8	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0,51
ΚΟΖΑΝΗΣ	6	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	4,7	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,47
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	5,8	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	4,6	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0,47
ΞΑΝΘΗΣ	5,7	ΧΑΝΙΩΝ	4,6	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	0,43
ΗΛΕΪΑΣ	5,2	ΦΩΚΙΑΔΑΣ	4,5	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,36
ΡΟΔΟΠΗΣ	5,1	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	4,3	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,36
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4,8	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,31
ΚΑΒΑΛΑΣ	4,5	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	3,8	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,28
ΕΒΡΟΥ	3,5	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3,8	ΑΡΤΑΣ	0,26
ΣΕΡΡΩΝ	3,4	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,22
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	3,4	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	2,8	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,19
ΔΡΑΜΑΣ	2,5	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2,6	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,05

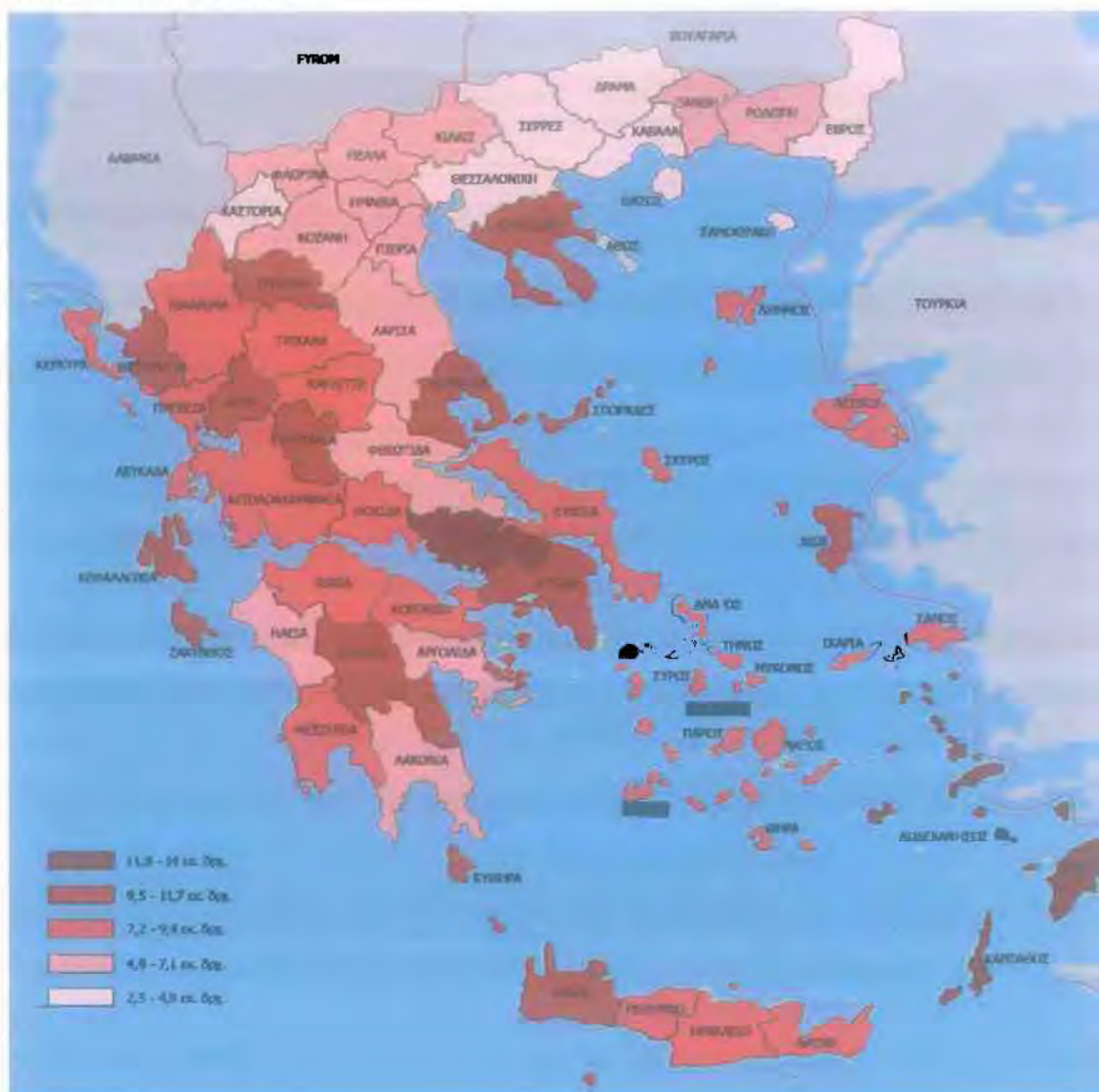
Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Σαμο λη, 2000

Στην πρώτη στήλη του πίνακα 35, παρουσιάζεται ο δείκτης του μέσου ύψους επένδυσης ανά θέση δημιουργούμενης απασχόλησης, ο οποίος και παρέχει μία αντιπροσωπευτικότερη εικόνα σχετικά με το «κόστος» της κάθε θέσης εργασίας που δημιουργήθηκε από τις επενδύσεις στο πλαίσιο του Ν. 1262/82. Θα μπορούσε επίσης να υποστηριχθεί ότι ο δείκτης αυτός παρέχει και μία εικόνα σχετικά με το κατά πόσον η εκάστοτε επένδυση προσανατολίζεται στην δημιουργία νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων, όπου προκύπτουν σαφώς και περισσότερες θέσεις εργασίας, ή στον εκσυγχρονισμό – επέκταση υπαρχόντων με λιγότερες κατά κανόνα νέες θέσεις εργασίας. Παρατηρούμε ότι οι «ακριβότερες» θέσεις εργασίας προέκυψαν στους Νομούς Βοιωτίας και Δωδεκανήσου με μεγέθη της τάξεως των δεκατεσσάρων (14) και δεκατριών και μισό (13,5) εκ δρχ. Ακολουθούν οι Ν. Κεφαλονιάς και Μαγνησίας, ενώ «ακριβές» νέες θέσεις εργασίας έχουν και οι Ν. Χαλκιδικής, Χίου και Χανίων. Σε υψηλή επίσης θέση κατάταξης βρίσκεται και ο Ν. Αττικής (3^η θέση) πιθανότατα λόγω του γεγονότος ότι οι επενδύσεις στην εν λόγω περιοχή αφορούσαν κυρίως τον εκσυγχρονισμό υπαρχόντων δραστηριοτήτων, με λίγες δημιουργούμενες νέες θέσεις εργασίας. Στον αντίποδα της κατάταξης έχουμε τους Νομούς Δράμας, Καστοριάς, Σερρών, Έβρου και Καβάλας με ύψη επένδυσης ανά θέση εργασίας που δεν ξεπερνούν τα 4,5 εκ δρχ.

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ο Ν. Θεσσαλονίκης βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης με σχετικά «φθινό» κόστος ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης μόλις 4,8 εκ δρχ, το οποίο και συνδυαζόμενο με το αρκετά υψηλό νούμερο των 14,8 νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση οδηγεί στο συμπέρασμα πως για τον συγκεκριμένο Νομό, αν και ήδη κορεσμένος πληθυσμιακά, εγκρίθηκαν και υλοποιήθηκαν δραστηριότητες δημιουργίας νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων με αρκετές νέες θέσεις εργασίας, παρά εκσυγχρονισμού, όπως στην περίπτωση της Αττικής. Δεν είναι τυχαία εξάλλου και η συνεχιζόμενη τάση «αστικοποίησης» στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, όπου κατά την δεκαετία 1981 – 1991 αυξάνει τον πληθυσμό της περιοχής της με ποσοστό της τάξεως του 11,41%, σχεδόν διπλάσιο από αυτό της Αττικής που είναι 6,38%. Προβληματισμός συνεπώς γεννάται σχετικά με την περιφερειακή διάσταση των ενισχυόμενων δραστηριοτήτων. Τα ανωτέρω γίνονται περισσότερο εμφανή μέσω του χάρτη 13.

Χάρτης 13: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης ανά θέση εργασίας, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στην δεύτερη στήλη του πίνακα 35, όπως προαναφέρθηκε παρουσιάζεται το μέγεθος των δημιουργούμενων θέσεων εργασίας ανά επένδυση, αφορά δε θέσεις εργασίας οι οποίες υλοποιήθηκαν στα πλαίσια της επένδυσης και όχι αυτές που προτάθηκαν, των οποίων και ο αριθμός πιθανότατα ήταν πολύ μεγαλύτερος. Υψηλός αριθμός θέσεων εργασίας ανά επένδυση θα λέγαμε πως υποδηλώνει επενδύσεις «εντάσεως εργασίας» όπου το ανθρώπινο δυναμικό διαδραματίζει σημαντικό ρόλο κατά την παραγωγική διαδικασία, απαντάται δε σε περιπτώσεις μεγάλων δραστηριοτήτων του αγροτικού και βιομηχανικού τομέα για την ίδρυση κυρίως παραγωγικών μονάδων, όπως και σε επενδύσεις ίδρυσης νέων

ξενοδοχειακών μονάδων. Χαμηλός αριθμός νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση υποδηλώνει επενδύσεις «εντάσεως κεφαλαίου – τεχνολογίας», που κατά κανόνα αφορούν σε εκσυγχρονισμό και επέκταση εγκαταστάσεων ή δαπάνες τεχνολογίας.

Η περίπτωση της Θεσσαλονίκης αναφέρθηκε προηγουμένως, αλλά παρατηρούμε πως είναι και η μοναδική στις υψηλές θέσεις της κατάταξης των Νομών με το μεγαλύτερο πληθυσμιακό βάρος. Γενικά υιοθετείται η άποψη πως αυξημένο αριθμό νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση θα έπρεπε να έχουν Νομοί με σχετικά χαμηλά πληθυσμιακά μεγέθη, προκειμένου να ελκύσουν εργαζόμενους και εν συνεχεία να αυξήσουν τα δημογραφικά τους μεγέθη, προς επίτευξη ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης. Στις υψηλότερες θέσεις της κατάταξης παρατηρούμε πως βρίσκονται κυρίως Νομοί της Κεντρικής και Ανατολικής Μακεδονίας με τους Ν. Κιλκίς και Δράμας να δημιουργούν δέκα έξι (16) νέες θέσεις εργασίας κατά μέσο όρο για κάθε επενδυτικό σχέδιο. Ακολουθούν οι Ν. Ροδόπης, Ξάνθης και Καστοριάς, ενώ τις χαμηλότερες νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση έχουμε στους Ν. Ιωαννίνων, Καρδίτσας, Αρκαδίας, Τρικάλων, Θεσπρωτίας και Λακωνίας που δεν ξεπερνούν τις τέσσερις (4) για κάθε επένδυση.

Εκ πρώτης όψεως φαίνεται ενθαρρυντικό το γεγονός ότι Νομοί οι οποίοι εκ των πραγμάτων υστερούν σε επίπεδο ανάπτυξης σε σχέση με τους υπόλοιπους (όπως οι Ν. Ιωαννίνων, Αρκαδίας και Θεσπρωτίας που βρίσκονται στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης), να υλοποιούν επενδύσεις «εντάσεως κεφαλαίου – τεχνολογίας» που αποτελούν θα λέγαμε μία «επένδυση» για το μέλλον των περιοχών αυτών. Ωστόσο οι ίδιοι Νομοί δημογραφικά αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα και θα ήταν ίσως σκόπιμο, από κοινωνικής όψεως, να έλκυαν επενδύσεις με την δημιουργία αρκετών θέσεων εργασίας προκειμένου να συγκρατήσουν ή και να αυξήσουν τα δημογραφικά τους μεγέθη. Ακολουθεί ο χάρτης 14, ο οποίος και παρέχει μία σαφή ένδειξη της χωρικής κατανομής του συγκεκριμένου δείκτη.

Χάρτης 14: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Λαμβάνοντας υπόψη την προηγούμενη παρατήρηση, προχωράμε στην παρουσίαση της τρίτης στήλης του πίνακα 35, η οποία και αποτελεί έναν δείκτη σχετικά με το κατά πόσον οι επενδύσεις που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του Ν. 1262/82 συνέβαλλαν, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας σε επίπεδο Νομού. Προφανώς η βέλτιστη τιμή του δείκτη αυτού είναι η μονάδα (1), δηλαδή για κάθε άνεργο της περιοχής να «προτείνεται» και μία θέση εργασίας, μέσω των επενδύσεων του αναπτυξιακού νόμου. Για την δημιουργία της στήλης αυτής χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία για τους ανέργους σε επίπεδο Νομού, απογραφής του 1981.

Την πρώτη θέση της κατάταξης για μία ακόμη φορά κατέχει ο Ν. Δωδεκανήσου για τον οποίο και προκύπτει ότι από το σύνολο των επενδύσεων που υλοποιήθηκαν εντός του Νομού και αποκλειστικά στα πλαίσια του Ν. 1262/82, προέκυψαν σχεδόν πέντε (5) θέσεις εργασίας για κάθε άνεργο κάτοικο της περιοχής. Ο αριθμός αυτός είναι ιδιαίτερα ελκυστικός σε βαθμό που υποδηλώνει πως σημαντικός αριθμός απασχολουμένων στις υλοποιηθείσες επενδύσεις του Ν. Δωδεκανήσου πιθανότατα προήλθε από άλλες περιοχές της χώρας, δεδομένου και του τουριστικού χαρακτήρα της οικονομίας της περιοχής. Ακολουθούν οι Ν. Ρεθύμνου, Καστοριάς, Χαλκιδικής και Σάμου, επαληθεύοντας την υπόθεση περί τουριστικών περιοχών. Το γεγονός ότι στις πρώτες θέσεις κατάταξης περιλαμβάνεται και ο Ν. Καστοριάς οφείλεται στον ιδιαίτερα χαμηλό αριθμό των ανέργων της περιοχής, συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας.

Στον αντίποδα της κατάταξης συναντώνται καταρχήν οι δύο (2) μεγαλύτεροι πληθυσμιακά Νομοί της χώρας, Αττικής και Θεσσαλονίκης, με τον Ν. Αττικής να «προσφέρει» πέντε (5) θέσεις εργασίας μέσω του αναπτυξιακού νόμου σε κάθε εκατό (100) ανέργους. Σε αυτές τις θέσεις επίσης βρίσκονται οι Ν. Ευρυτανίας, Αρκαδίας, Άρτας, Κοζάνης, Καρδίτσας και Τρικάλων με «προσφερόμενες» θέσεις εργασίας, μέσω του Ν. 1262/82, που δεν ξεπερνούν τις (40) για κάθε εκατό (100) ανέργους, σχετικά χαμηλά ποσοστά για τις συγκεκριμένες περιοχές αν κανείς λάβει υπόψη και το γεγονός ότι μη έχοντας δουλειά οι άνεργοι των περιοχών αυτών κατά πάσα πιθανότητα θα τις εγκαταλείψουν και θα συμβάλλουν έτσι στην ήδη βεβαρημένη δημογραφική κατάσταση των εν λόγω Νομών, εξαιρουμένου του Ν. Κοζάνης. Ο χάρτης 15 παρέχει μία εποπτική εικόνα των ανωτέρω.

Χάρτης 15: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά άνεργο κάτοικο εκάστου Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.2.1.3 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

Έχοντας ολοκληρώσει την ανάλυση των βασικών μεγεθών επενδύσεων σε επίπεδο ύψους αυτών και θέσεων εργασίας, κρίνεται σκόπιμη η ανάλυση τους και σε επίπεδο τομέων παραγωγής. Με βάση τα στοιχεία του συγκεντρωτικού πίνακα (Βλ. Παράρτημα) δημιουργήθηκαν για τις ανάγκες του παρόντος τέσσερις (4) επιμέρους πίνακες, ένας για κάθε τομέα παραγωγής και ένας για τον τουρισμό, όπου παρατίθεται η φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής έκαστου τομέα παραγωγής σε ενδονομαρχιακό επίπεδο αλλά και στο σύνολο της χώρας. Παρέχεται συνεπώς μία εικόνα σχετικά με την «ειδίκευση» κάθε

Νομού σε συγκεκριμένους τομείς παραγωγής, με έμφαση κυρίως στα ποσοστά επί τοις εκατό συμμετοχής του κάθε Νομού και όχι τα ύψη επενδύσεων, για να είναι δυνατή μία πιο ολοκληρωμένη συγκριτική παρουσίαση των Νομών μεταξύ τους. Τα ποσοστά αυτά για τον πρωτογενή τομέα δίνονται από τον πίνακα 36.

Πίνακας 36: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1262/82, σε επίπεδο Νομού και χώρας

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΑΡΤΑΣ	35,93	ΕΥΒΟΙΑΣ	8,89
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	33,21	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	6,51
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	30,54	ΛΑΡΙΣΗΣ	6,19
ΚΑΡΑΪΤΣΑΣ	29,09	ΣΕΡΡΩΝ	3,79
ΛΑΡΙΣΗΣ	26,08	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	3,51
ΣΕΡΡΩΝ	24,01	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	3,38
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	21,69	ΑΡΤΑΣ	3,07
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	21,4	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	3,05
ΕΥΒΟΙΑΣ	20,74	ΠΙΕΡΙΑΣ	2,96
ΠΙΕΡΙΑΣ	20,13	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2,93
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	20,05	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2,91
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	19,88	ΑΧΑΪΑΣ	2,83
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	19,88	ΗΛΕΙΑΣ	2,73
ΗΛΕΙΑΣ	17,21	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	2,45
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	15,09	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2,41
ΕΒΡΟΥ	13,47	ΕΒΡΟΥ	2,37
ΧΙΟΥ	12,95	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,36
ΗΜΑΘΙΑΣ	11,73	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2,31
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	11,43	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2,22
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	10,95	ΚΑΡΑΪΤΣΑΣ	2,1
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	10,95	ΧΙΟΥ	1,92
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	9,87	ΗΜΑΘΙΑΣ	1,87
ΑΧΑΪΑΣ	8,74	ΞΑΝΘΗΣ	1,74
ΞΑΝΘΗΣ	7,88	ΚΑΒΑΛΑΣ	1,61
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	7,87	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1,5
ΚΟΖΑΝΗΣ	7,79	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1,45
ΔΡΑΜΑΣ	7,13	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1,44
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	6,68	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1,41
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	6,59	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1,31
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	6,36	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1,31
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	6,3	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1,29
ΦΩΚΙΑΣ	6,17	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1,29
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	5,72	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1,2
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5,61	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1,18
ΚΑΒΑΛΑΣ	5,58	ΧΑΝΙΩΝ	1,17
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	4,97	ΠΕΛΛΑΣ	1,11
ΡΟΔΟΠΗΣ	4,68	ΡΟΔΟΠΗΣ	1,04
ΠΕΛΛΑΣ	4,59	ΛΕΣΒΟΥ	0,99
	4,37	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,9
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	4,17	ΔΡΑΜΑΣ	0,77
ΛΕΣΒΟΥ	4,12	ΣΑΜΟΥ	0,69
ΑΤΤΙΚΗΣ	3,93	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	0,64
ΣΑΜΟΥ	3,31	ΚΙΑΚΙΣ	0,54
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	3,24	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,54
ΧΑΝΙΩΝ	2,86	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,54
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	2,28	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0,48
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2,12	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,4

ΚΙΛΚΙΣ	1,6	ΦΩΚΙΔΑΣ	0,32
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1,14	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,3
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0,96	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0,04
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0,23	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,02

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Στην πρώτη στήλη του ανωτέρω πίνακα και στις ανώτερες θέσεις κατάταξης παρατηρούμε πως βρίσκονται οι Ν. Άρτας, Αιτωλοακαρνανίας και Πρεβέζης με ποσοστά άνω του 30% γεγονός που υποδηλώνει πως ένα σημαντικό τμήμα των επενδύσεων σε αυτούς τους Νομούς στράφηκε σε επενδύσεις του πρωτογενούς τομέα παραγωγής. Ακολουθούν οι Ν. Καρδίτσας, Λαρίσης και Σερρών με υψηλά και αυτοί ποσοστά επενδύσεων του πρωτογενούς τομέα. Στις τελευταίες θέσεις κατάταξης συναντάμε Νομούς με ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής όπως οι Ν. Ζακύνθου, Δωδεκανήσου, Ευρυτανίας, Κιλκίς, Ηρακλείου και Κυκλάδων. Στον Ν. Ζακύνθου δε το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο μόλις 0,23%. Στον χάρτη 16 απεικονίζεται η χωρική κλιμάκωση των ποσοστών αυτών σε επίπεδο Νομού.

Περνώντας στην δεύτερη στήλη του πίνακα 36, η κατάσταση αλλάζει χωρίς ωστόσο να επέρχονται δραματικές αλλαγές. Στις πρώτες θέσεις κατάταξης εμφανίζεται πλέον ο Ν. Ευβοίας (που ούτως ή άλλως ήταν αρκετά υψηλά και στην προηγούμενη κατανομή), ο οποίος και συγκεντρώνει το 8,89% του συνόλου των επενδύσεων στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Ακολουθείται από τους Ν. Αιτωλοακαρνανίας, Λαρίσης και Σερρών, ενώ επίσης υψηλά απόλυτα νούμερα επενδύσεων φαίνεται να συγκέντρωσε και ο Ν. Χαλκιδικής, αν και στο σύνολο του Νομού εμφανίζεται σε χαμηλότερη θέση. Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης αυτής έχουμε τους Ν. Ευρυτανίας και Ζακύνθου με ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στο σύνολο της χώρας, ενώ επίσης χαμηλά ποσοστά εμφανίζουν οι Ν. Λευκάδος, Φωκίδας και Φλωρίνης.

Χάρτης 16: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Σε μία προσπάθεια συνδυασμού των δύο στηλών του πίνακα 36, προκύπτουν μία σειρά από αξιόλογες παρατηρήσεις όπως η περίπτωση του Ν. Αιτωλοακαρνανίας όπου έχοντας υπόψη τα υψηλά ποσοστά συμμετοχής του στο σύνολο της χώρας, δηλαδή σε απόλυτα ύψη επενδύσεων, και παρατηρώντας ότι και σε ενδονομαρχιακό επίπεδο ελκύει πέραν του ενός τρίτου επενδύσεων στον πρωτογενή τομέα καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως ο Νομός αυτός «εξειδικεύεται» σε αυτόν τον τομέα. Το ίδιο θα μπορούσε να υποστηριχθεί και για την περίπτωση του Ν. Άρτας, ο οποίος σε ενδονομαρχιακό επίπεδο έρχεται πρώτος στην κατάταξη και εμφανίζει επίσης υψηλά, σε επίπεδο χώρας, μεγέθη επενδύσεων στον τομέα αυτό, ωστόσο

φαίνεται πως ο συγκεκριμένος Νομός «εξειδικεύεται» στον δευτερογενή, με σαφέστατα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής. Στον αντίποδα η περίπτωση του Ν. Ευρυτανίας είναι χαρακτηριστική όπου δεν ελκύει επενδύσεις αυτού του τομέα ούτε σε απόλυτα ύψη, αλλά ούτε και σε ενδονομαρχιακό επίπεδο. Ο Ν. Χαλκιδικής πάλι αν και σε επίπεδο Νομού δεν φαίνεται να «εξειδικεύεται» στον πρωτογενή τομέα (μόνο το 6,36% των επενδύσεων του Νομού είναι στον πρωτογενή τομέα), σε απόλυτα μεγέθη όμως φαίνεται να συγκεντρώνει σημαντικό τμήμα, 3,51%, από το σύνολο των επενδύσεων στον τομέα αυτό. Με άλλα λόγια μάλλον στοίχισαν πιο «ακριβά» οι επενδύσεις πρωτογενούς τομέα στον συγκεκριμένο Νομό της χώρας.

Συνεχίζοντας την ανάλυση σε επίπεδο τομέων παραγωγής παρουσιάζεται ο πίνακας 37.

Πίνακας 37: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1262/82, σε επίπεδο Νομού και χώρας

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΚΙΑΚΙΣ	97,63	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	8,75
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	93,5	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	6,26
ΡΟΔΟΠΗΣ	91,37	ΚΙΑΚΙΣ	5,86
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	90,93	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	4,9
ΠΕΛΛΑΣ	89,86	ΕΥΒΟΙΑΣ	4,66
ΞΑΝΘΗΣ	89,69	ΔΕΚΑΔΙΑΣ	4,15
ΔΡΑΜΑΣ	88,22	ΠΕΛΛΑΣ	3,86
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	82,42	ΑΤΤΙΚΗΣ	3,84
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	80,64	ΡΟΔΟΠΗΣ	3,62
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	80,62	ΞΑΝΘΗΣ	3,52
ΗΜΑΘΙΑΣ	80,25	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3,37
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	79,97	ΛΑΡΙΣΗΣ	2,54
ΚΟΖΑΝΗΣ	77,89	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2,48
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	73,03	ΚΑΒΑΛΑΣ	2,47
ΔΕΚΑΔΙΑΣ	72,34	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	2,44
ΣΕΡΡΩΝ	71,83	ΗΜΑΘΙΑΣ	2,27
ΗΛΕΙΑΣ	68,25	ΕΒΡΟΥ	2,1
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	67,72	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2,09
ΕΒΡΟΥ	67,39	ΣΕΡΡΩΝ	2,01
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	63,67	ΗΛΕΙΑΣ	1,92
ΕΥΒΟΙΑΣ	61,37	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	1,89
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	60,86	ΧΑΛΚΙΑΙΚΗΣ	1,86
ΛΑΡΙΣΗΣ	60,24	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1,71
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	59,77	ΔΡΑΜΑΣ	1,7
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	59,66	ΑΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1,58
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	59,36	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1,34
ΑΡΤΑΣ	57,28	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1,27
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	54,52	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	1,26
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	52,99	ΧΑΝΙΩΝ	1,09
ΦΩΚΙΑΣ	52,16	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1,02
ΚΑΒΑΛΑΣ	48,31	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	1,01
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	42,46	ΛΕΣΒΟΥ	0,98
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	38,26	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,96
ΑΤΤΙΚΗΣ	36,12	ΠΙΕΡΙΑΣ	0,87
ΠΙΕΡΙΑΣ	33,28	ΑΡΤΑΣ	0,87
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	30,61	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,76
ΛΕΣΒΟΥ	22,87	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,74
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	20,00	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,71
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	19,25	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,7
ΧΑΛΚΙΑΙΚΗΣ	19,01	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,7
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	18,37	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,62
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	17,49	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,6
ΧΙΟΥ	16,69	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	0,53
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	16,49	ΦΩΚΙΑΣ	0,47
ΧΑΝΙΩΝ	15,06	ΣΑΜΟΥ	0,45
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	13,24	ΧΙΟΥ	0,44
ΣΑΜΟΥ	11,95	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0,27
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	10,64	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0,23
ΑΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	5,68	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0,14
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	5,24	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,06
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	4,72	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,05

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Σαμοίλη, 2000

Μια πρώτη παρατήρηση η οποία μπορεί να γίνει από τα δεδομένα του ανωτέρω πίνακα, έχει να κάνει με το εύρος του ποσοστού συμμετοχής του δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, το οποίο και είναι εμφανώς αυξημένο σε σχέση με αυτό του πρωτογενούς τομέα παραγωγής. Στις πρώτες θέσεις της κατάταξης εμφανίζονται Νομοί των οποίων η συμμετοχή αγγίζει ακόμα και το 97,6% επί του συνόλου δραστηριοτήτων του Νομού, όπως για παράδειγμα ο Ν. Κιλκίς. Σε συνδυασμό δε και με το αυξημένο επίσης ποσοστό του συγκεκριμένου Νομού σε επίπεδο χώρας, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε πως υπάρχει μία εμφανέστατη «εξειδίκευση» στον δευτερογενή τομέα παραγωγής, τόσο δε ισχυρή που να αποτελεί σχεδόν την μοναδική δραστηριότητα σε επίπεδο Νομού. Τέτοιες καταστάσεις είναι «επικίνδυνες» για την ανάπτυξη μίας περιοχής, δεδομένου του γεγονότος ότι μία πιθανή κρίση, όπως για παράδειγμα στην βιομηχανία, θα έχει καταστρεπτικά αποτελέσματα για την οικονομία μίας ολόκληρης περιοχής. Ακολουθούν επίσης «παραδοσιακοί» βιομηχανικοί Νομοί όπως οι Ν. Θεσσαλονίκης, Ροδόπης, Βοιωτίας, Πέλλας και Ξάνθης με ποσοστά άνω του 90% επί του συνόλου των δραστηριοτήτων του Νομού αλλά ταυτόχρονα και υψηλά μεγέθη σε απόλυτα ύψη επενδύσεων εφόσον σε υψηλές θέσεις κατάταξης βρίσκονται και στην δεύτερη στήλη του πίνακα 37.

Εντύπωση προκαλεί ο Ν. Ευβοίας ο οποίος αν και συγκέντρωσε ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό επί του συνόλου των επενδύσεων στον δευτερογενή τομέα σε επίπεδο χώρας, σε ενδονομαρχιακό επίπεδο βρίσκεται χαμηλότερα. Το γεγονός αυτό «προϊδεάζει» θα λέγαμε σχετικά με τα ύψη και κατά συνέπεια το μέγεθος των επενδύσεων, που θα πρέπει να ήταν μεγάλης κλίμακας, στην εν λόγω περιοχή. Το ίδιο παρατηρείται και για τον Ν. Ηρακλείου. Από την άλλη πλευρά στις χαμηλότερες θέσεις κατάταξης βρίσκονται κυρίως νησιωτικοί Νομοί με κατεξοχήν τουριστική «παράδοση», με τον Ν. Ζακύνθου να υλοποιεί επενδύσεις της τάξεως του 4,72% σε επίπεδο Νομού και να ελκύει μόλις το 0,14% επί του συνόλου των υλοποιηθέντων επενδύσεων στον δευτερογενή τομέα παραγωγής για το σύνολο της χώρας. Ακολουθούν οι Ν. Λευκάδος, Δωδεκανήσου, Κυκλάδων, Σάμου και Κεφαλληνίας οι οποίοι και σε σχέση με το σύνολο της χώρας απορροφούν πολύ χαμηλά ύψη επενδύσεων, με εξαίρεση τον Ν. Δωδεκανήσου ο οποίος από ότι φαίνεται και στον δευτερογενή τομέα παραγωγής κατάφερε να ελκύσει αρκετές επενδύσεις (ενώ σε ενδονομαρχιακό επίπεδο έχουμε επενδύσεις μόλις του 5,68%, σε επίπεδο χώρας απορροφά επενδύσεις της τάξεως του 1,58%, ευρισκόμενος στην μέση περίπου της κατάταξης αυτής). Πλέον «αδικημένος» φαίνεται να είναι ο Ν. Φωκίδος ο οποίος

απορροφά επενδύσεις επί των συνολικών στον δευτερογενή τομέα της τάξεως μόλις του 0,47%, ενώ δείχνει να δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα σε επίπεδο Νομού στον τομέα αυτόν, οι μισές και πλέον επενδύσεις γίνονται στον δευτερογενή τομέα παραγωγής εντός του Νομού. Ακολουθεί ο χάρτης 17.

Χάρτης 17: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Περνώντας στον τριτογενή τομέα παραγωγής παρουσιάζεται ο πίνακας 38.

Πίνακας 38: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1262/82, σε επίπεδο Νομού και χώρας

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Γ' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Γ' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Γ' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Γ' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	95,04	ΑΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	25,55
ΑΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	93,36	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7,3
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	89,79	ΧΑΛΚΙΑΙΚΗΣ	7,2
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	87,09	ΑΤΤΙΚΗΣ	6,28
ΣΑΜΟΥ	84,74	ΧΑΝΙΩΝ	5,88
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	82,37	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	5,04
ΧΑΝΙΩΝ	82,08	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	4,3
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	77,51	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3,53
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	77,46	ΣΑΜΟΥ	3,12
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	76,22	ΛΕΣΒΟΥ	3,07
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	75,33	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2,93
ΧΑΛΚΙΑΙΚΗΣ	74,63	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2,8
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	73,31	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2,52
ΛΕΣΒΟΥ	73,01	ΚΑΒΑΛΑΣ	2,32
ΧΙΟΥ	70,36	ΧΙΟΥ	1,83
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	67,27	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1,49
ΑΤΤΙΚΗΣ	59,95	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1,4
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	55,15	ΕΥΒΟΙΑΣ	1,34
ΠΙΕΡΙΑΣ	46,59	ΠΙΕΡΙΑΣ	1,2
ΚΑΒΑΛΑΣ	46,1	ΑΧΑΪΑΣ	1,07
ΦΩΚΙΑΣ	41,67	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1,01
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	34,62	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,95
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	26,99	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,82
ΑΡΓΟΛΙΑΔΑΣ	25,32	ΕΒΡΟΥ	0,59
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	24,06	ΑΡΓΟΛΙΑΔΑΣ	0,59
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	20,3	ΛΑΡΙΣΗΣ	0,57
ΕΒΡΟΥ	19,15	ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	0,57
ΑΧΑΪΑΣ	18,92	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	0,42
ΕΥΒΟΙΑΣ	17,89	ΗΛΕΙΑΣ	0,4
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	16,02	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,38
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	14,93	ΦΩΚΙΑΣ	0,37
ΗΛΕΙΑΣ	14,54	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,37
ΚΟΖΑΝΗΣ	14,32	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,27
ΛΑΡΙΣΗΣ	13,69	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,25
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	12,4	ΠΕΛΛΑΣ	0,24
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	12,27	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,24
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	11,86	ΗΜΑΘΙΑΣ	0,22
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	11,56	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,2
ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	9,51	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,17
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	8,41	ΡΟΔΟΠΗΣ	0,15
ΗΜΑΘΙΑΣ	8,02	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,15
ΑΡΤΑΣ	6,8	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,14
ΠΕΛΛΑΣ	5,55	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,14
ΔΡΑΜΑΣ	4,65	ΣΕΡΡΩΝ	0,11
ΣΕΡΡΩΝ	4,17	ΑΡΤΑΣ	0,1
ΡΟΔΟΠΗΣ	3,96	ΔΡΑΜΑΣ	0,09
ΞΑΝΘΗΣ	2,43	ΞΑΝΘΗΣ	0,09
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2,13	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,08
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1,2	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,07
ΚΙΑΚΙΣ	0,77	ΚΙΑΚΙΣ	0,05
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,15	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Σαμοΰλη, 2000

Μία πρώτη παρατήρηση έχει να κάνει και εδώ σχετικά με το εύρος συμμετοχής του συγκεκριμένου τομέα σε ενδονομαρχιακό επίπεδο, το οποίο και είναι ιδιαίτερα αυξημένο με ποσοστά της τάξεως από 0,15% έως και το συντριπτικό ποσοστό του 95,04% στον Ν. Ζακύνθου. Ακολουθούν οι Ν. Δωδεκανήσου, Λευκάδος, Κυκλάδων και Σάμου, ενώ στις υψηλές θέσεις της κατάταξης βρίσκεται και ο Ν. Ευρυτανίας, αν και σε επίπεδο χώρας δεν έλκυσε επενδύσεις ανώτερες του 0,27% επί του συνόλου στον τριτογενή τομέα παραγωγής, πιθανότατα λόγω του γεγονότος ότι προσέλκυσε επενδύσεις κυρίως τουριστικού χαρακτήρα. Αν και σε απόλυτα νούμερα οι Ν. Αττικής, Μαγνησίας και Ηρακλείου απορρόφησαν επενδύσεις σε αρκετά υψηλά ποσοστά, σε ενδονομαρχιακό επίπεδο βρίσκονται χαμηλότερα στις θέσεις της κατάταξης, πιθανότατα λόγω της πιο «ολοκληρωμένης» δομής – συμμετοχής όλων των τομέων παραγωγής στο σύνολο της οικονομίας των εν λόγω Νομών.

Στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης βρίσκονται οι Ν. Γρεβενών, Κιλκίς, Βοιωτίας και Θεσσαλονίκης, με το Ν. Γρεβενών μάλιστα να ελκύει αμελητέο ποσοστό επενδύσεων στον τριτογενή τομέα παραγωγής σε επίπεδο χώρας αλλά και εντός του Νομού. Εντύπωση προκαλεί η παρουσία του Ν. Θεσσαλονίκης σε αυτές τις θέσεις κατάταξης δεδομένου του γεγονότος ότι θα έπρεπε ως κατεξοχήν μητροπολιτικό κέντρο της Βορείου Ελλάδος να εμφανίζει μεγαλύτερο ποσοστό επενδύσεων στον τριτογενή τομέα, ακολουθώντας της τάσεις «τριτογενοποίησης» της οικονομίας των αστικών περιοχών παγκοσμίως. Ακολουθεί ο χάρτης 18, με την χωρική παρουσίαση των ανωτέρω.

Χάρτης 18: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Λαμβάνοντας υπόψη την σημασία του τομέα του τουρισμού για την Ελληνική οικονομία, αν και αποτελεί τμήμα του τριτογενούς τομέα παραγωγής, κρίνεται σκόπιμη μία ακόμη κατάταξη των Νομών της χώρας με βάση τα ποσοστά συμμετοχής έκαστου, η οποία και δίνεται στον ακόλουθο πίνακα 39.

Πίνακας 39: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Τουρισμού επενδύσεων του Ν. 1262/82, σε επίπεδο Νομού και χώρας

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	94,84	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	28,90
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	85,91	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	8,73
ΣΑΜΟΥ	83,79	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6,97
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	82,37	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	5,71
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	77,23	ΧΑΝΙΩΝ	5,30
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	75,83	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	4,69
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	75,33	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	4,01
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	73,62	ΣΑΜΟΥ	3,79
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	71,46	ΛΕΣΒΟΥ	3,68
ΛΕΣΒΟΥ	71,15	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	3,52
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	70,82	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	3,43
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	67,91	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2,99
ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	64,04	ΚΑΒΑΛΑΣ	2,24
ΧΑΝΙΩΝ	60,19	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1,83
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	52,24	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1,44
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	50,98	ΠΙΕΡΙΑΣ	1,39
ΠΙΕΡΙΑΣ	44,01	ΕΥΒΟΙΑΣ	1,36
ΦΩΚΙΑΔΑΣ	41,60	ΧΙΟΥ	1,08
ΚΑΒΑΛΑΣ	36,16	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	1,04
ΧΙΟΥ	33,73	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,88
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	29,05	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,61
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	18,40	ΔΥΣΙΑΣ	0,60
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	15,47	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0,50
ΕΥΒΟΙΑΣ	14,78	ΦΩΚΙΑΔΑΣ	0,46
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	14,74	ΗΛΕΙΑΣ	0,44
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	13,12	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,44
ΗΛΕΙΑΣ	13,02	ΕΒΡΟΥ	0,41
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	12,04	ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	0,41
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	11,61	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	0,38
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	11,44	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	0,36
ΕΒΡΟΥ	10,77	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,33
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	8,87	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,28
ΔΥΣΙΑΣ	8,68	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,21
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	8,55	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,20
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	8,37	ΡΟΔΟΠΗΣ	0,19
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	7,26	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,18
ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	5,50	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,17
ΑΤΤΙΚΗΣ	4,70	ΛΑΡΙΣΗΣ	0,17
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	4,29	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,13
ΡΟΔΟΠΗΣ	3,93	ΣΕΡΡΩΝ	0,09
ΛΑΡΙΣΗΣ	3,33	ΗΜΑΘΙΑΣ	0,09
ΣΕΡΡΩΝ	2,63	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,08
ΗΜΑΘΙΑΣ	2,53	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,08
ΑΡΤΑΣ	2,02	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,06
ΔΡΑΜΑΣ	1,72	ΚΙΑΚΙΣ	0,05
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,92	ΔΡΑΜΑΣ	0,04
ΚΙΑΚΙΣ	0,70	ΑΡΤΑΣ	0,04
ΞΑΝΘΗΣ	0,21	ΞΑΝΘΗΣ	0,01
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,00	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,00
ΠΕΛΛΑΣ	0,00	ΠΕΛΛΑΣ	0,00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,00	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,00

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Εκ πρώτης όψεως θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως η κατάταξη αυτή δεν διαφέρει και πολύ από αυτήν με βάση τα ποσοστά συμμετοχής των Νομών σε επενδύσεις του τριτογενούς τομέα παραγωγής, παρατήρηση η οποία και επιβεβαιώνει την σημαντικότερη παρουσία του τομέα του τουρισμού για την Ελληνική οικονομία. Στην πρώτη θέση της κατάταξης, σε ενδονομαρχιακό επίπεδο, έχουμε και πάλι τον Ν. Ζακύνθου με ποσοστό της τάξεως του 94,84%, ακολουθούμενο από τους Ν. Δωδεκανήσου, Σάμου και άλλους νησιωτικούς Νομούς, με εξαίρεση τον Ν. Ευρυτανίας του οποίου και η περίπτωση αναλύθηκε προηγουμένως. Στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης η κατάσταση παραμένει θα λέγαμε ίδια με κάποιες ελάχιστες διαφοροποιήσεις που έχουν κυρίως να κάνουν με την παντελή απουσία επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού σε κάποιους Νομούς, όπως στους Ν. Θεσσαλονίκης, Πέλλας και Γρεβενών.

Μία σημαντική παρατήρηση έχει να κάνει εδώ με το γεγονός πως αρκετές από τις περιοχές οι οποίες ευρίσκονται στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης είναι Νομοί οι οποίοι διαθέτουν αξιόλογους φυσικούς πόρους για τουριστική αξιοποίηση, αλλά ωστόσο δεν έλκυσαν σημαντικό αριθμό και ύψη επενδύσεων, όπως οι Ν. Φλώρινας και Καστοριάς. Σε κάθε περίπτωση παρατηρείται η συνέχιση της «παραδοσιακής» κατάστασης με τις νησιωτικές και «παραδοσιακά» τουριστικές περιοχές να απορροφούν τις περισσότερες επενδύσεις και απ' την άλλη τις «παραδοσιακά» αγροτικές, βιομηχανικές και δυσπρόσιτες, λόγω γεωμορφολογίας, περιοχές να παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής, στα όρια της επενδυτικής άπνοιας. Στον χάρτη 19 δίνεται μία πολύ καλή εικόνα σχετικά με την χωρική κατανομή επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού.

Χάρτης 19: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του τομέα του Τουρισμού σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1262/82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.2.1.4 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Στο σημείο αυτό ενδιαφέρον παρουσιάζει η παρουσίαση της χωρικής κατανομής των επενδύσεων του Ν. 1262/82 σε επίπεδο περιοχών κινήτρων, μία παρουσίαση η οποία θα παίξει σημαντικό ρόλο κατά την αξιολόγηση της επίτευξης ή μη των στόχων του αλλά και της γενικότερης συνεισφοράς του στους στόχους της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης, η οποία θα ακολουθήσει. Δεδομένου του γεγονότος ότι ο σχεδιασμός των περιοχών κινήτρων δεν συνάδει απολύτως με την υπάρχουσα εν προκειμένω διοικητική διαίρεση της χώρας, για παράδειγμα ο Ν. Αχαΐας ανήκει στην Β' περιοχή ενώ η Επαρχία Καλαβρύτων στην Δ', και προκειμένου να αποφευχθεί η

ένταξη ορισμένων Νομών σε δύο (2) περιοχές, εισάγουμε την υπόθεση ότι κάθε Νομός ανήκει σε εκείνη την περιοχή κινήτρων η οποία και εμπεριέχει τα 2/3 τουλάχιστον της έκτασής του. Στην πραγματικότητα θα έπρεπε ίσως να μετρηθεί με ακρίβεια εκείνο ακριβώς το τμήμα της έκτασης του εκάστοτε Νομού που μοιράζεται ανάμεσα σε δύο περιοχές αλλά η απόκλιση ούτως ή άλλως από την ανωτέρω παραδοχή εκτιμάτε μικρή. Από τα δεδομένα του συγκεντρωτικού πίνακα (Βλ. Παράρτημα) και σε συνδυασμό με τον Χάρτη 5 περιοχών κινήτρων του Ν. 1262/82 προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας 40.

Πίνακας 40: Ποσοστό συμμετοχής, μέσο ποσοστό Νομού και κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης για κάθε Περιοχή του Ν. 1262/82

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Α'	Β'	Γ'	Δ'
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (%)	9,57%	14,32%	50,53%	25,58%
ΜΕΣΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΝΟΜΟΥ (%)	4,56%	2,30%	1,38%	3,05%
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΔΡΧ)	14.924	79.254	91.301	224.758

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Στον πίνακα αυτόν παρουσιάζεται η ποσοστιαία συμμετοχή κάθε περιοχής κινήτρων του Ν. 1262/82 επί του συνόλου των τεσσάρων (4) περιοχών, το μέσο ποσοστό επενδύσεων σε επίπεδο Νομών για την κάθε περιοχή και το κατά κεφαλήν ύψος επενδύσεων για κάθε περιοχή κινήτρων και πάλι.

Από τα δεδομένα του πίνακα προκύπτει ότι οι μισές και πλέον επενδύσεις πραγματοποιούνται εντός της περιοχής Γ', στις οποίες εάν προστεθούν και αυτές οι οποίες γίνονται εντός της περιοχής Δ', προκύπτει το συμπέρασμα ότι στις δύο (2) ευνοϊκότερες από άποψης κινήτρων περιοχές, πράγματι κατευθύνθηκε το 75% των επενδύσεων οι οποίες έλαβαν χώρα στα πλαίσια του Ν. 1262/82. Συνεπώς θα μπορούσε να υποστηριχθεί, εκ πρώτης όψεως, ότι ο Ν. 1262/82 υπήρξε αποτελεσματικός στο να κατευθύνει τις επενδύσεις προς τις περιοχές αυτές. Αυτές όμως οι περιοχές καλύπτουν το μεγαλύτερο κομμάτι της επικράτειας και αν συνυπολογισθεί και ότι συγκεντρώνουν περίπου του 45% του πληθυσμού της χώρας, γεννώνται αμφιβολίες σχετικά με την προηγούμενη διαπίστωση.

Για αυτόν ακριβώς τον λόγο τα στοιχεία επενδύσεων ανάγονται στον κατά κεφαλήν δείκτη για την εκτίμηση του μέσου ποσοστού συμμετοχής κάθε Νομού ανά περιοχή κινήτρων που παρέχει μία πιο αντικειμενική εικόνα. Εδώ πλέον η κατάσταση αλλάζει με την περιοχή Γ' να συγκεντρώνει το μικρότερο μέσο ποσοστό συμμετοχής ανά Νομό, μόλις 1,38%, και τις κατά κεφαλήν επενδύσεις ανά κάτοικο να φθάνουν

τις 91.000 περίπου δρχ. Η περιοχή Δ' πάλι εξακολουθεί να εμφανίζεται «ισχυροποιημένη» με το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό επενδύσεων σε επίπεδο Νομού, 3,05%, και το μεγαλύτερο μακράν κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης που φθάνει τις 225.000 περίπου δρχ.

Μία ενδιαφέρουσα παρατήρηση σχετίζεται με την περιοχή Α' που αποτελείται κατά κανόνα από τις δύο (2) πλέον ανεπτυγμένες περιοχές τις χώρας, τους Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης, η οποία και εμφανίζει το μεγαλύτερο μέσο ποσοστό Νομού της τάξεως του 4,56% με κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης ωστόσο αρκετά χαμηλό στις 15.000 περίπου δρχ. Το γεγονός αυτό από μόνο του αλλά και σε συνδυασμό με τις επίσης υψηλές τιμές επενδύσεων σε απόλυτα νούμερα των εν λόγω Νομών, Αττικής 3^η θέση και Θεσσαλονίκης 5^η, προδίδει μία αναντιστοιχία στόχων και αποτελεσμάτων στον παρόντα νόμο. Πραγματικά ενώ στις προθέσεις του Ν. 1262/82 ήταν και ο περιορισμός της επενδυτικής δραστηριότητας στην περιοχή Α', παράλληλα επιχορηγήθηκαν έως και 30% επιχειρήσεις στους κλάδους των προϊόντων διύλισης πετρελαίου στην Δ. Αττική για παράδειγμα, χωρίς να ανήκουν σε καμία κατηγορία «ειδικών επενδύσεων».

Κλείνοντας την ανάλυση στα ποσοτικά μεγέθη επενδύσεων και την χωρική τους οργάνωση, κρίνεται σκόπιμη και η παρουσίαση ενός συνόλου επενδύσεων ύψους άνω των πεντακοσίων (500) εκ. δρχ., σε επίπεδο Νομού, η εγκατάσταση αυτών, ο αριθμός των επενδυτικών σχεδίων αλλά και ο τομέας παραγωγής τους, δεδομένων των πολλαπλών ευεργετικών επιδράσεων τέτοιας κλίμακας επενδύσεων για την τοπική οικονομία, την περίοδο εκείνη ιδιαίτερα. Οι επενδύσεις αυτές παρουσιάζονται στον πίνακα 41.

Πίνακας 41: Χωρική κατανομή επενδύσεων ύψους άνω των 500 εκ. δρχ. κατά τομέα παραγωγής του Ν. 1262/82

ΝΟΜΟΙ	Α' ΓΕΝΗΣ	Β' ΓΕΝΗΣ	Γ' ΓΕΝΗΣ
ΕΥΒΟΙΑΣ	0	600	0
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0	800	0
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	0	1000	0
ΚΑΒΑΛΑΣ	0	0	850
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	0	0	1250
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	0	0	1225 (4 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ)
ΣΥΝΟΛΟ	0	2400	3325

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Από τα δεδομένα του πίνακα 41, κατ' αρχήν επαληθεύεται θα λέγαμε η «υποψία» ύπαρξης μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στον δευτερογενή τομέα παραγωγής η οποία

είχε διατυπωθεί νωρίτερα για τον Ν. Ευβοίας αλλά και το Ν. Ηρακλείου. Στον τομέα αυτόν υλοποιούνται δύο (2) ακόμα επενδύσεις στους Ν. Βοιωτίας και Φθιώτιδος, ακολουθώντας την «κλασσική» χωροθέτηση της βιομηχανίας σε Νομούς όμορους των Αθηνών και επί του μεγαλύτερου συγκοινωνιακού άξονα της χώρας (πλέον Π.Α.Θ.Ε.). Εντύπωση προκαλεί το γεγονός της παντελούς έλλειψης μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στον πρωτογενή τομέα παραγωγής, ιδιαίτερα κατά την παρούσα χρονική περίοδο (1983 – 1990), όπου ο τομέας αυτός, κυρίως λόγω του αγροτικού τομέα αλλά και της πολιτικής της τότε Κυβέρνησης, γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη. Αρκετές θα λέγαμε επενδύσεις μεγάλης κλίμακας προσέλκυσαν δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα παραγωγής με το Ν. Καβάλας να ελκύει επενδύσεις ύψους μέχρι και 850 εκ δρχ, τον Ν. Ρεθύμνου 1.250 εκ δρχ αλλά και τον Ν. Ηρακλείου να έχει τέσσερις επενδύσεις μεγάλης κλίμακας.

Σε γενικές γραμμές λίγοι ήταν οι Νομοί οι οποίοι έλκυσαν υψηλά επενδυτικά κεφάλαια μέσω του ισχύοντος αναπτυξιακού νόμου αλλά επίσης λίγες υπήρξαν και οι επενδύσεις αυτές στο σύνολό τους. Η γενικότερη οικονομική στενότητα της εποχής εκείνης αλλά ίσως και η απαίτηση για την συμμετοχή του Δημοσίου σε αυξημένα ύψη επενδύσεων, σε συνδυασμό με τα πολύ χαμηλά όρια για την υπαγωγή επενδύσεων στις διατάξεις του Ν. 1262/82 και το επακόλουθο του μεγάλου αριθμού αυτών, έδρασαν ανασταλτικά για την ανάληψη και υλοποίηση μεγάλων επενδυτικών πρωτοβουλιών, ενώ σχεδόν καμία δεν υλοποιήθηκε στις πλέον προμοδοτούμενες περιοχές από πλευράς επενδυτικών κινήτρων.

5.2.2 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1991 – 1998

5.2.2.1 ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η περίοδος αυτή συμπίπτει χρονικά με την θεσμοθέτηση και εφαρμογή του Ν. 1892/90, ο οποίος επέφερε ορισμένες αλλαγές στις περιοχές κινήτρων αλλά και έδωσε μεγαλύτερη έμφαση στα φορολογικά κίνητρα. Και εδώ βάση για την ανάλυση που θα ακολουθήσει αποτελούν στοιχεία ολοκληρωμένων επενδύσεων μέσω των οποίων δημιουργήθηκε ένας συγκεντρωτικός πίνακας (Βλ. Παράρτημα), με τα βασικότερα εκ των μεγεθών. Από την επεξεργασία αυτών προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας 42.

Πίνακας 42: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και το μέσο ύψος επένδυσης Ν. 1892/90

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΑ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΥΨΟΣ ΣΕ ΕΚ. (ΑΡΧ.)	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΥΨΟΣ ΣΕ (ΑΡΧ.)	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΣΕ ΕΚ. ΑΡΧ.
ΞΑΝΘΗΣ	85.326	ΞΑΝΘΗΣ	925264	ΡΟΔΟΠΗΣ	514,2
71	83.467	ΡΟΔΟΠΗΣ	746015	ΕΒΡΟΥ	456,3
ΡΟΔΟΠΗΣ	77.640	ΕΒΡΟΥ	577770	ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	426,3
ΑΤΤΙΚΗΣ	55.402	ΚΙΛΙΚΙΑΣ	430063	ΚΙΛΙΚΙΑΣ	350,3
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	36.308	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	224303	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	338,8
ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	32.827	ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	200906	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	303,7
ΚΙΛΙΚΙΑΣ	32.576	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	191789	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	293,1
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	26.282	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	173506	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	290,5
ΑΧΑΪΑΣ	24.853	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	163863	ΛΑΡΙΣΗΣ	287,1
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	24.054	ΣΑΜΟΥ	146342	ΕΒΡΟΥ	283,9
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	19.813	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	135578	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	276,7
ΛΑΡΙΣΗΣ	18.946	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	133920	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	257,3
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	18.166	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	128165	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	242,7
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	14.057	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	103972	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	227,9
ΕΥΒΟΙΑΣ	13.879	ΔΡΑΜΑ	95615	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	219,1
ΗΜΑΘΙΑΣ	9.877	ΑΧΑΪΑΣ	83744	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	211,2
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	9.730	ΛΕΣΒΟΥ	78436	ΗΜΑΘΙΑΣ	205,8
ΚΑΒΑΛΑΣ	9.521	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	76456	ΚΑΡΑΓΤΣΑΣ	201,7
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	9.342	ΗΜΑΘΙΑΣ	71549	ΑΤΤΙΚΗΣ	196,5
ΔΡΑΜΑ	9.097	ΚΑΒΑΛΑΣ	70894	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	185,2
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	9.086	ΛΑΡΙΣΗΣ	69709	ΔΡΑΜΑ	174,9
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	9.029	ΕΥΒΟΙΑΣ	68663	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	174,6
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	9.004	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	68514	ΑΧΑΪΑΣ	173,8
ΚΟΖΑΝΗΣ	8.880	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	68464	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	169,3
ΧΑΝΙΩΝ	8.390	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	66478	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	161,2
ΛΕΣΒΟΥ	8.326	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	66147	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	156,2
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	7.421	ΧΑΝΙΩΝ	63590	ΠΕΛΛΑΣ	155,9
ΣΕΡΡΩΝ	7.415	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	62760	ΕΥΒΟΙΑΣ	155,9
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7.135	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	61414	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	154,4
ΠΕΛΛΑΣ	6.392	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	60585	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	151,8
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	6.354	ΚΟΖΑΝΗΣ	59180	ΧΑΝΙΩΝ	144,7
ΣΑΜΟΥ	6.221	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	58404	ΣΑΜΟΥ	138,2
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6.074	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	56149	ΚΑΒΑΛΑΣ	136
ΚΑΡΑΓΤΣΑΣ	6.050	ΧΙΟΥ	52388	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	134,7
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	5.387	ΚΑΡΑΓΤΣΑΣ	49106	ΑΡΤΑΣ	128
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	5.339	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	48580	ΣΕΡΡΩΝ	125,7
ΗΛΕΙΑΣ	5.336	ΠΕΛΛΑΣ	46750	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	124,3
ΠΕΡΙΑΣ	3.387	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	45967	ΚΟΖΑΝΗΣ	121,6
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	3.333	ΣΕΡΡΩΝ	39903	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	103,6
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2.855	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	38223	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	95,2
ΧΙΟΥ	2.761	ΦΩΚΙΑΔΑΣ	35821	ΦΩΚΙΑΔΑΣ	94,1
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2.735	ΑΡΤΑΣ	33865	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	93,5
ΑΡΤΑΣ	2.560	ΗΛΕΙΑΣ	30616	ΛΕΣΒΟΥ	90,5
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2.180	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	30130	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	89,2
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	2.140	ΠΕΡΙΑΣ	29841	ΠΕΡΙΑΣ	89,1
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1.771	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	26787	ΧΙΟΥ	86,3
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1.596	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	25280	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	80,7
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1.397	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	20403	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	69,4
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.347	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	19815	ΗΛΕΙΑΣ	64,3
ΦΩΚΙΑΔΑΣ	1.317	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	19564	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	63,3
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	561	ΑΤΤΙΚΗΣ	15412	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	61,8

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Σαμο λη, 2000

Στην πρώτη στήλη του πίνακα 42, παρουσιάζεται η κατάταξη των Νομών της χώρας με βάση τα ποσά τα οποία απορρόφησαν σε χιλιάδες εκ δρχ. Στην πρώτη θέση της κατάταξης βρίσκεται ο Ν. Ξάνθης με ένα ύψος επένδυσης της τάξεως των 85 δις δρχ περίπου, ακολουθούμενος από τους Ν. Έβρου, Ροδόπης και Αττικής. Αθροίζοντας τα απόλυτα ύψη επενδύσεων και των τριών Νομών της Θράκης στις πρώτες θέσεις της κατάταξης, αντιλαμβανόμαστε πως μία στις τρεις επενδύσεις, σε επίπεδο χώρας, πραγματοποιείται στην περιοχή της Θράκης, γεγονός που σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα αυξημένα κίνητρα της περιοχής αυτής, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αυτά έπαιξαν μεγάλο ρόλο κατά την επιλογή της χωροθέτησης για τους επενδυτές. Η ιδιαίτερα υψηλή θέση της Αττικής, δεν δικαιολογείται για περιοχή μηδενικής ενίσχυσης, εκτός της περίπτωσης κατά την οποία αφορούν, είτε σε «ειδικές επενδύσεις», είτε σε περιοχές του Νομού που ανήκουν στην Β', από άποψης κινήτρων, περιοχής. Υψηλό ποσοστό συμμετοχής εμφανίζει και ο Ν. Δωδεκανήσου που κατέχει την πέμπτη θέση της κατάταξης, ενώ ιδιαίτερα χαμηλά ύψη επενδύσεων εμφανίζουν οι Ν. Λευκάδος, Φωκίδας, Καστοριάς, Ευρυτανίας, Θεσπρωτίας και Λακωνίας, με τον Ν. Λευκάδος να παρουσιάζει επενδύσεις που μόλις ξεπερνούν τα 500 εκ δρχ.

Σε γενικές γραμμές παρατηρώντας την κατάταξη των Νομών θα λέγαμε πως το μεγαλύτερο μέρος αυτών παρουσιάζει από μέτρια, χαμηλά έως και πολύ χαμηλά ύψη επενδύσεων, με λίγους σχετικά Νομούς να καρπώνονται την πλειοψηφία αυτών. Με άλλα λόγια οι επενδύσεις κατευθύνθηκαν σε συγκεκριμένες περιοχές μέσω του Ν. 1892/90. Ακολουθεί ο χάρτης 20 στον οποίο και αξίζει να παρατηρηθεί το γεγονός ότι οι περιοχές οι οποίες και συγκέντρωσαν τα μεγαλύτερα ύψη επενδύσεων «σχηματίζουν» κατά κάποιον τρόπο, τον γνωστό άξονα ανάπτυξης «ς» επί του μεγαλύτερου συγκοινωνιακού άξονα (Π.Α.Θ.Ε.)

Χάρτης 20: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Με την εισαγωγή πλέον και του δημογραφικού παράγοντα, βάση στοιχείων απογραφής του 1991, διαμορφώνεται το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης. Η κατάταξη που προκύπτει, στις ανώτερες θέσεις της, δεν εμφανίζεται διαφοροποιημένη ριζικά σε σχέση με την προηγούμενη. Εξάιρεση αποτελεί ο Ν. Αττικής που, λόγω του πληθυσμού του, καταλήγει στην τελευταία θέση με μόλις 15.412 δρχ επενδεδυμένο κεφάλαιο ανά κάτοικο της περιοχής αυτής. Στις πρώτες θέσεις και αυτής της κατάταξης εμφανίζονται πάλι οι Νομοί της Θράκης με τον Ν. Ξάνθης συγκεκριμένα να εμφανίζει ένα κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης λίγο μικρότερο από το 1 εκ δρχ ανά κάτοικο (!) της περιοχής, και να ακολουθούν οι Ν.

Ροδόπης, Έβρου και Κιλκίς με κατά κεφαλήν επενδύσεις οι οποίες ξεπερνούν τις 400.000 δρχ.

Ιδιαίτερα για τον Ν. Κιλκίς φαίνεται πως για μία ακόμη φορά σημαντικό ρόλο για την προσέλκυση επενδύσεων έπαιξε η γειτνίασή του με το δεύτερο μεγαλύτερο μητροπολιτικό κέντρο της χώρας, εφόσον συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό επενδύσεων Νομών της Γ' περιοχής κινήτρων του Ν. 1892/90. Ακολουθούν οι Ν. Δωδεκανήσου, Φθιώτιδος και Βοιωτίας, με υψηλά κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων, επαληθεύοντας και εδώ, με εξαίρεση τον Ν. Δωδεκανήσου, την σημαντικότητα που διαδραματίζει για την έλκυση επενδύσεων η γειτνίαση κάθε Νομού με κάποιο από τα ανεπτυγμένα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας και η ταυτόχρονη ύπαρξη μεγάλης κλίμακας συγκοινωνιακού άξονα, δεδομένου του γεγονότος ότι ο Ν. Βοιωτίας ανήκει στην Β' περιοχή κινήτρων και ο Φθιώτιδος στην Γ'. Υψηλά επίσης στις θέσεις της κατάταξης εμφανίζονται και οι νησιωτικοί Ν. Σάμου και Ζακύνθου, σε σχέση με την προηγούμενη, κυρίως λόγω του δημογραφικού παράγοντα.

Στον αντίποδα της κατάταξης έχουμε, όπως προαναφέρθηκε τον Ν. Αττικής, ακολουθούμενο από τους Ν. Λακωνίας, Τρικάλων, Θεσσαλονίκης, Καστοριάς, Λευκάδος και Πιερίας, με επενδύσεις κατά κεφαλήν που δεν ξεπερνούν τις 30.000 δρχ. Η ύπαρξη του Ν. Θεσσαλονίκης στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης δικαιολογείται και εδώ από τα υψηλά δημογραφικά του μεγέθη, εφόσον σε απόλυτα νούμερα συγκέντρωσε σημαντικό ύψος επενδύσεων. Το γεγονός ότι ο Ν. Λευκάδος βρίσκεται και πάλι σε πολύ χαμηλή θέση κατάταξης μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο Νομός αυτός απέτυχε να προσελκύσει επενδύσεις στα πλαίσια του Ν. 1892/90 και προβληματίζει σχετικά με την ένταξή του στην «γενική» περιοχή Γ'. Το ίδιο ισχύει και για τους υπόλοιπους Νομούς οι οποίοι βρίσκονται στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης, επιπλέον δε παρατηρείται το γεγονός ότι ενώ ο Ν. Φωκίδος βρίσκεται πλέον σε ευνοϊκότερη από άποψης κινήτρων περιοχή (περιοχή Δ', ενώ ήταν στην Γ'), δεν συγκεντρώνει επενδύσεις, ενώ ο Ν. Ευρυτανίας, με την μετάταξή του στην περιοχή Δ', αν και σε απόλυτα νούμερα βρίσκεται χαμηλά στις θέσεις της κατάταξης, στα κατά κεφαλήν μεγέθη εμφανίζεται περίπου στην μέση. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η «πολωμένη» εικόνα που προκύπτει από τον ακόλουθο χάρτη 21, με το μεγαλύτερο μέρος των Νομών της χώρας να βρίσκονται στην χαμηλότερη κλίμακα απορρόφησης επενδύσεων και ελάχιστους Νομούς να συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων.

Χάρτης 21: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Περνώντας στην τρίτη στήλη του πίνακα 42 και παρατηρώντας την κατάταξη των Νομών με βάση το μέσο ύψος επένδυσης, διαπιστώνουμε πως οι μεγαλύτερες επενδύσεις υλοποιούνται εντός του Ν. Ροδόπης, με ένα μέγεθος της τάξεως των 500 και πλέον εκ δρχ. Σε αυτό το σημείο και για τους σκοπούς μίας συνολικότερης εικόνας στα πλαίσια της περιφερειακής ανάπτυξης ας σημειωθεί ότι 561 εκ δρχ ήταν οι συνολικές επενδύσεις στα πλαίσια του Ν. 1892/90 για τον Νομό Λευκάδος. Με άλλα λόγια όλες οι επενδύσεις του Ν. Λευκάδος αντιστοιχούν σε μία «μέση - συνηθισμένη» επένδυση του Ν. Ροδόπης (!). Ακολουθεί ένας ακόμη Νομός της Θράκης, ο Ν. Ξάνθης ενώ ο Ν. Έβρου βρίσκεται λίγο χαμηλότερα στην 10η θέση

της κατάταξης με μέσο ύψος επένδυσης τα 283,9 εκ δρχ. Υψηλά μέσα μεγέθη επενδύσεων εμφανίζουν και οι Ν. Φθιώτιδος, Κιλκίς, Βοιωτίας, Κορινθίας, Φλωρίνης και Δωδεκανήσου, με τον Ν. Κορινθίας ιδιαίτερα να εμφανίζει ένα μέσο ύψος επένδυσης της τάξεως των 303,7 εκ δρχ, ενώ σε απόλυτα αλλά και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων εμφανίζεται στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης, προφανώς λόγω του μικρού αριθμού των υλοποιηθέντων επενδυτικών πρωτοβουλιών.

Τα χαμηλότερα μέσα ύψη επενδύσεων εμφανίζουν οι Ν. Ιωαννίνων, Λακωνίας, Ηλείας, Θεσπρωτίας και Γρεβενών με μεγέθη της τάξεως από 61,8 έως και 80,7 εκ δρχ. Παρατηρείται συνεπώς για μία ακόμη φορά το φαινόμενο, Νομοί οι οποίοι εμφανίζουν αναπτυξιακές δυσκολίες, να παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαμηλά μέσα ύψη επενδύσεων. Θεωρώντας, όπως προαναφέρθηκε ότι ένα υψηλό μέσο ύψος επένδυσης, υποδηλώνει και πιο «ολοκληρωμένες» επενδύσεις, με πολλαπλές ευεργετικές επιδράσεις για την τοπική οικονομία, υπολογίζοντας όμως και τον παράγοντα του αριθμού των επενδυτικών σχεδίων, υποστηρίζεται ότι η «επιλογή» αυτή δεν εμφανίζει αισιόδοξες προοπτικές για το μέλλον τον εν λόγω περιοχών. Στην περίπτωση του Ν. Ιωαννίνων η εμφάνισή του στην χαμηλότερη θέση αυτής της κατάταξης πιο πιθανό είναι να οφείλεται στον σχετικά μεγάλο αριθμό των υλοποιηθέντων επενδυτικών σχεδίων, εφόσον και σε απόλυτα αλλά και σε κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων εμφανίζεται αρκετά υψηλότερα. Ο χάρτης 22 παρέχει μία εποπτική εικόνα των ανωτέρω.

Χάρτης 22: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.2.2.2 ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όπως και κατά την ανάλυση του Ν. 1262/82, και για τον παρόντα νόμο κρίνεται σκόπιμη η παρουσίαση τριών (3) επιπλέον δεικτών που παρέχουν ενδιαφέρουσες πληροφορίες σχετικά με τις επενδύσεις και τις κοινωνικές τους προεκτάσεις. Οι δείκτες αυτοί παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 43: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με το μέσο ύψος επένδυσης ανά θέση εργασίας, τις νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση και τις νέες θέσεις εργασίας για κάθε άνεργο Ν. 1892/90

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΗ ΤΟΥ «ΚΟΣΤΟΥΣ» ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ / ΝΕΑ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΚ ΔΡΧ.	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ / ΑΝΕΡΓΟ	ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΘΗ ΑΝΕΡΓΟ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	100,9	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	25,7	ΞΑΝΘΗΣ	1,55
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	61,4	ΞΑΝΘΗΣ	24,9	ΡΟΔΟΠΗΣ	0,79
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	51,9	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	20,2	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	0,79
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	46	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	19,6	ΚΙΑΚΙΣ	0,74
ΑΡΤΑΣ	45,7	ΚΙΑΚΙΣ	17,7	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0,68
ΕΒΡΟΥ	43,4	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	17,4	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0,51
ΕΥΒΟΙΑΣ	42,8	ΡΟΔΟΠΗΣ	12,6	ΕΒΡΟΥ	0,48
ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ	41,2	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	12,6	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	0,31
ΡΟΔΟΠΗΣ	40,7	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	11,5	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,29
ΗΜΑΘΙΑΣ	40,3	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	9,5	ΣΑΜΟΥ	0,26
ΑΤΤΙΚΗΣ	40,2	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	9,5	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,23
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	39,6	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	8,7	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0,22
ΛΑΡΙΣΗΣ	38,4	ΠΕΛΛΑΣ	8,1	ΛΕΣΒΟΥ	0,17
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	37,7	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	8	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	0,16
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	36,7	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7,6	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0,12
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	34,8	ΔΡΑΜΑ	7,5	ΔΡΑΜΑ	0,11
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	34,6	ΛΑΡΙΣΗΣ	7,5	ΚΑΒΑΛΑΣ	0,11
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	34,6	ΑΤΤΙΚΗΣ	6,6	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0,1
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	31,1	ΕΒΡΟΥ	6,5	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	0,1
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	31	ΚΑΒΑΛΑΣ	6,5	ΧΑΝΙΩΝ	0,09
ΧΙΟΥ	31	ΣΕΡΡΩΝ	6,4	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,08
ΧΑΝΙΩΝ	29,6	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	6,1	ΠΕΛΛΑΣ	0,07
ΑΤΤΙΚΗΣ	29,5	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	5,9	ΣΕΡΡΩΝ	0,07
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	28,8	ΠΙΕΡΙΑΣ	5,8	ΛΑΡΙΣΗΣ	0,07
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	28,5	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	5,6	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0,07
ΣΑΜΟΥ	27,6	ΚΟΖΑΝΗΣ	5,4	ΠΙΕΡΙΑΣ	0,06
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	27	ΗΜΑΘΙΑΣ	5,1	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,06
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	26,8	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,06
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	25,5	ΣΑΜΟΥ	5	ΑΧΑΪΑΣ	0,06
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	25,4	ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ	4,9	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,06
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	24,6	ΛΕΣΒΟΥ	4,9	ΧΙΟΥ	0,06
ΔΡΑΜΑ	23,2	ΧΑΝΙΩΝ	4,9	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,05
ΚΟΖΑΝΗΣ	22,5	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4,6	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,05
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	22	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	4,5	ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ	0,05
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	21,1	ΦΩΚΙΑΣ	4,5	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	0,05
ΦΩΚΙΑΣ	20,9	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4,4	ΗΛΕΙΑΣ	0,05
ΚΑΒΑΛΑΣ	20,8	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	4,4	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,05
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	20,6	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4,3	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,05
ΗΛΕΙΑΣ	20,4	ΑΧΑΪΑΣ	4,3	ΗΜΑΘΙΑΣ	0,04
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	20,3	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	3,7	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0,04
ΚΙΑΚΙΣ	19,8	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	3,7	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,04
ΣΕΡΡΩΝ	19,7	ΕΥΒΟΙΑΣ	3,6	ΕΥΒΟΙΑΣ	0,04
ΠΕΛΛΑΣ	19,1	ΗΛΕΙΑΣ	3,1	ΦΩΚΙΑΣ	0,04
ΛΕΣΒΟΥ	18,6	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3,1	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0,03
ΞΑΝΘΗΣ	18,3	ΑΡΤΑΣ	2,8	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,03
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	18,3	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	2,8	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	0,03
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	16,7	ΧΙΟΥ	2,8	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,03
ΠΙΕΡΙΑΣ	15,5	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	2,3	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,02
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	11,9	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2,2	ΑΡΤΑΣ	0,02
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	8,9	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2,1	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,02
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	8,2	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1,6	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,02

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Από την πρώτη στήλη του πίνακα 43, φαίνεται πως μακράν το μεγαλύτερο ύψος επένδυσης ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης κατέχει ο Ν. Κέρκυρας, με 100,9 εκ δρχ επενδεδυμένο κεφάλαιο για κάθε νέα θέση εργασίας. Ακολουθούν οι Ν. Κορινθίας και Φλωρίνης με 61,4 και 51,9 εκ δρχ, ενώ «ακριβά» στοίχισαν οι νέες θέσεις εργασίας και στους Ν. Αργολίδος και Άρτας,. Φαίνεται πως οι Νομοί αυτοί «επέλεξαν» να επενδύσουν σε τομείς οι οποίοι κατά κανόνα δεν δημιουργούν πολλές θέσεις απασχόλησης και σε δραστηριότητες εκσυγχρονισμού – τεχνολογίας μάλλον παρά ίδρυσης ή επέκτασης μονάδων, για κάποιους Νομούς δε όπως της Άρτας και της Φλωρίνης αυτό αποτελεί ελπιδοφόρο «παράδοξο» με την έννοια ότι επενδύσεις εκσυγχρονισμού - τεχνολογίας δίνουν την δυνατότητα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και συνεπώς πιο μακροχρόνιας, παρά «ευκαιριακής» ανάπτυξης.

Οι πιο «φθηνές» θέσεις εργασίας προκύπτουν στους Ν. Χαλκιδικής, Ρεθύμνου, Καστοριάς, Πιερίας και Δωδεκανήσου, με μόλις 8,2 εκ δρχ «κόστος» ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης. Από τους πέντε (5) αυτούς χαμηλότερους στην κατάταξη Νομούς, παρατηρούμε ότι οι τρεις (3) τουλάχιστον, Χαλκιδικής, Ρεθύμνου, Δωδεκανήσου αλλά και ο τέταρτος ως έναν βαθμό, Πιερίας, ανήκουν σε «παραδοσιακά» τουριστικούς Νομούς. Κατά πάσα πιθανότητα στους εν λόγω Νομούς επιλέχθηκαν δραστηριότητες τουριστικής υποδομής με αρκετές νέες θέσεις εργασίας, συμπέρασμα το οποίο και επαληθεύεται και από την δεύτερη στήλη του πίνακα 43. Με την παράθεση του χάρτη 23, όπου κλιμακώνεται το εύρος του μέσου ύψους επένδυσης σε πέντε (5) κατηγορίες, δίνεται μία σαφέστατη εικόνα στο σύνολο της χώρας.

Χάρτης 23: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης ανά νέα θέση εργασίας, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Περνώντας στην δεύτερη πλέον στήλη του ανωτέρω πίνακα παρέχεται μία συνοπτική εικόνα σχετικά με τους Νομούς οι οποίοι δραστηριοποιήθηκαν σε επενδύσεις «εντάσεως εργασίας» και «εντάσεως κεφαλαίου». Ως «εντάσεως εργασίας», θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν επενδύσεις οι οποίες υλοποιήθηκαν στους Ν. Ρεθύμνου, Ξάνθης, Φθιώτιδας, Χαλκιδικής, Κιλκίς και Δωδεκανήσου οι οποίες και κατά μέσον όρο δημιουργούν από 17 έως και 26 περίπου νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση. Ο αριθμός αυτός κρίνεται ιδιαίτερα υψηλός και υποδηλώνει μία δραστηριότητα ίδρυσης – επέκτασης περισσότερο παρά εκσυγχρονισμού παραγωγικών δραστηριοτήτων. Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε

πως επενδύσεις εντάσεως εργασίας έλκυσαν οι «παραδοσιακά» τουριστικές και βιομηχανικές περιοχές, με τις δεύτερες να βρίσκονται, είτε πλησίον μητροπολιτικών κέντρων, όπως το Κιλκίς, είτε επί του Π.Α.Θ.Ε., όπως οι Ν. Φθιώτιδος και Ξάνθης.

Οι Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης παρατηρούμε πως βρίσκονται περίπου στο μέσον της κατάταξης με περίπου επτά (7) και πέντε (5) αντίστοιχα δημιουργούμενες θέσεις εργασίας ανά επένδυση, μία επιλογή που συνάδει πλέον θα λέγαμε και με τον γενικότερο στόχο ανάσχεσης της περαιτέρω πληθυσμιακής τους μεγέθυνσης. Ωστόσο παρατηρώντας τις χαμηλότερες θέσεις κατάταξης συναντάμε Νομούς όπως των Ιωαννίνων, Αργολίδος, Κέρκυρας, Κεφαλληνίας και Χίου, οι οποίοι αν και συρρικνωμένοι πληθυσμιακά επιλέγουν δραστηριότητες εντάσεως κεφαλαίου – τεχνολογίας, με τον Ν. Ιωαννίνων συγκεκριμένα να εμφανίζει μόλις δύο (2) περίπου νέες θέσεις εργασίας ανά υλοποιούμενη επένδυση, τιμή η οποία προβληματίζει αφ' ενός μεν για την ορθότητα της επιλογής επενδυτικών σχεδίων εντάσεως κεφαλαίου σε μία περιοχή η οποία έχει «ανάγκη» από προσφορά εργασίας για αυξήσει και τα δημογραφικά της μεγέθη και αφ' ετέρου για την πολυδιάσπαση και μικρό – επενδυτική συμπεριφορά στην περιοχή, που δεν κρίνεται ότι θα βοηθήσει στην δημιουργία ανταγωνιστικών και βιώσιμων επιχειρήσεων. Στον χάρτη 24 με έντονο χρώμα αποδίδονται οι περιοχές εκείνες οι οποίες δημιούργησαν τις περισσότερες θέσεις εργασίας.

Μία άλλη διαπίστωση εδώ έχει να κάνει με την υποψία ύπαρξης «δύο ομάδων» τουριστικών περιοχών με διαφορετικούς προσανατολισμούς. Από την μία πλευρά οι Ν. Κέρκυρας, Κεφαλληνίας και Χίου οι οποίοι χαρακτηρίζονται από μέτρια κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων, υψηλά «κόστη» νέων θέσεων εργασίας και επενδύσεις εντάσεως κεφαλαίου, φαίνεται να επενδύουν σε δραστηριότητες μικρής σχετικά κλίμακας, με βάση τον εκσυγχρονισμό υπαρχόντων δραστηριοτήτων που δημιουργούν εισόδημα και απασχόληση για την τοπική οικονομία. Από την άλλη πλευρά οι Ν. Χαλκιδικής, Ρεθύμνου και Δωδεκανήσου με υψηλά κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων, χαμηλά «κόστη» νέων θέσεων εργασίας και επενδύσεις εντάσεως εργασίας, αποτελούν θα λέγαμε τις κλασσικές «βιομηχανίες τουρισμού» με δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας, προσελκύνοντας επενδυτές και εργαζομένους από άλλες περιοχές, με μικρή προστιθέμενη αξία για την τοπική οικονομία.

Χάρτης 24: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στην τελευταία στήλη του πίνακα 43, παρουσιάζεται η κατάταξη των Νομών της χώρας με βάση της δημιουργούμενες θέσεις απασχόλησης που προκύπτουν από επενδύσεις στα πλαίσια του Ν. 1892/90 για κάθε άνεργο κάτοικο της περιοχής. Οι θέσεις εργασίας οι οποίες προκύπτουν ασφαλώς και δεν συνεπάγεται ότι θα καλυφθούν από κατοίκους της περιοχής, παρέχεται ωστόσο μία αντιπροσωπευτική εικόνα για την συμβολή, στην εν δυνάμει αντιμετώπιση της ανεργίας, επενδύσεων των αναπτυξιακών νόμων, για κάθε Νομό της χώρας. Υπενθυμίζουμε ότι η «άριστη» τιμή του δείκτη είναι η μονάδα.

Ο πρώτος στην κατάταξης Νομός, με μεγάλη διαφορά από τους υπόλοιπους, είναι ο Ν. Ξάνθης, στο οποίο και μέσω του Ν. 1892/90 «προσφέρεται» πέραν της μίας θέσης εργασίας για κάθε άνεργο κάτοικο της περιοχής. Ακολουθούν οι Ν. Ροδόπης, Ρεθύμνου, Κιλκίς και Δωδεκανήσου, «προσφέροντας» μέσω επενδύσεων του Ν. 1892/90, θέσεις εργασίας σε ένα ποσοστό της τάξεως του 70% των ανέργων κατοίκων των περιοχών τους. Μία σημαντική παρατήρηση σε αυτό το σημείο έχει να κάνει με τον αριθμό των «προσφερόμενων» θέσεων εργασίας από επενδύσεις του αναπτυξιακού, οι οποίες και είναι σαφώς πιο περιορισμένες σε σχέση με αυτές του προγενέστερου Ν. 1262/82.

Στον αντίποδα της κατάταξης έχουμε τους Ν. Αττικής, Τρικάλων, Άρτας και Θεσσαλονίκης, με την επίδραση του αναπτυξιακού νόμου να είναι αμελητέα στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας των εν λόγω περιοχών. Χαρακτηριστικά από τους εκατό (100) ανέργους κατοίκους των περιοχών αυτών, μόλις δύο (2) «βρίσκουν» δουλειά από επενδύσεις του Ν. 1892/90. Στο σύνολο της κατάταξης θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε ότι τα 2/3 σχεδόν των Νομών εμφανίζουν πολύ χαμηλά ποσοστά, κάτω των δέκα (10) «προτεινόμενων» θέσεων ανά εκατό (100) ανέργους, γεγονός που οφείλεται στην μεγάλη αύξηση της ανεργίας την δεκαετία του '90, παρατηρώντας και την απογραφή των ανέργων του έτους 1991, η οποία χρησιμοποιήθηκε ως βάση για τον σχηματισμό του δείκτη. Τα πολύ χαμηλά αυτά ποσοστά «προτεινόμενων» θέσεων εργασίας, συνδυαζόμενα με τον ιδιαίτερα επιβαρημένο δημογραφικό παράγοντα ορισμένων Νομών της χώρας, θα έπρεπε ίσως να προβληματίσουν περισσότερο κατά τον σχεδιασμό του νόμου και να είχε αποδοθεί, ίσως, μεγαλύτερη βαρύτητα στην δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης. Τα ανωτέρω γίνονται αντιληπτά και από τον χάρτη 25, όπου το μεγαλύτερο τμήμα της χώρας, εντάσσεται στην πρώτη κατηγορία με την δημιουργία από δύο (2) έως και τριάντα δύο (32) νέων θέσεων εργασίας, για κάθε εκατό (100) ανέργους.

Χάρτης 25: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά άνεργο κάτοικο εκάστου Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.2.2.3 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

Στο επόμενο τμήμα της ανάλυσης του Ν. 1892/90 θα ασχοληθούμε, όπως και με τον προγενέστερό του, με την παρουσίαση των υλοποιηθέντων επενδύσεων κατά τομέα παραγωγής, για την εξαγωγή ενός συμπεράσματος σχετικά με την «ειδίκευση» κάθε Νομού. Ακολουθεί ο πίνακας 44 με την κατάταξη των Νομών της χώρας για τον πρωτογενή τομέα.

Πίνακας 44: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Ερωτηγμένου τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1892/90, σε επίπεδο Νομού και χώρας

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	37,19	ΕΒΡΟΥ	18,64
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	35,21	ΡΟΔΟΠΗΣ	11,14
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	23,66	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	8,48
ΑΡΤΑΣ	22,93	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	7,17
ΧΙΟΥ	17,35	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	6,79
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	16,05	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	5,75
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	13,31	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	5,02
ΑΡΓΟΛΙΑΣ	12,78	ΞΑΝΘΗΣ	4,92
ΦΩΚΙΑΣ	12	ΕΥΒΟΙΑΣ	4,35
ΕΥΒΟΙΑΣ	10,19	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2,96
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	9,7	ΚΙΑΚΙΣ	2,20
ΚΑΡΑΪΤΣΑΣ	7,32	ΗΜΑΘΙΑΣ	2,01
ΕΒΡΟΥ	7,27	ΑΡΤΑΣ	1,80
ΗΜΑΘΙΑΣ	6,61	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	1,64
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	5,56	ΛΑΡΙΣΗΣ	1,62
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	4,98	ΧΙΟΥ	1,47
ΔΡΑΜΑ	4,95	ΔΡΑΜΑ	1,38
ΡΟΔΟΠΗΣ	4,67	ΚΑΡΑΪΤΣΑΣ	1,36
ΣΕΡΡΩΝ	4,45	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1,29
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	3,68	ΑΡΓΟΛΙΑΣ	1,12
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	3,67	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1,02
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	3,41	ΣΕΡΡΩΝ	1,01
ΠΙΕΡΙΑΣ	3,22	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,97
ΛΑΡΙΣΗΣ	2,79	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0,91
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	2,32	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	0,80
ΚΙΑΚΙΣ	2,2	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0,77
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2,12	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,69
ΠΕΛΛΑΣ	2,1	ΦΩΚΙΑΣ	0,49
ΞΑΝΘΗΣ	1,88	ΠΕΛΛΑΣ	0,41
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1,46	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0,40
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1,43	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0,37
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1,34	ΠΙΕΡΙΑΣ	0,34
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1,13	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,29
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0,69	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,14
ΑΤΤΙΚΗΣ	0,57	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,13
ΧΑΝΙΩΝ	0,35	ΧΑΝΙΩΝ	0,09
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,19	ΔΕΚΑΔΙΑΣ	0,03
ΔΕΚΑΔΙΑΣ	0,04	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,03
ΚΑΒΑΛΑΣ	0	ΚΑΒΑΛΑΣ	0,00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,00
ΚΟΖΑΝΗΣ	0	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,00
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,00
ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	0	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	0,00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0,00
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,00
ΗΛΕΙΑΣ	0	ΗΛΕΙΑΣ	0,00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,00
ΛΕΣΒΟΥ	0	ΛΕΣΒΟΥ	0,00
ΣΑΜΟΥ	0	ΣΑΜΟΥ	0,00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	0	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	0,00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,00

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Σαμουίλη, 2000

Στην πρώτη θέση της κατάταξης, σε ενδονομαρχιακό επίπεδο, παρατηρούμε πως βρίσκεται ο Ν. Ιωαννίνων με ένα ποσοστό της τάξεως του 37,19%. Συνδυαζόμενο δε και με το επίσης υψηλό ποσοστό αυτού σε επίπεδο χώρας, όπου απορροφά το 8,48% του συνόλου των επενδύσεων στον τομέα αυτό, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως ο συγκεκριμένος Νομός παρουσιάζει μια σαφέστατη ειδίκευση στον πρωτογενή, με χαμηλό μέσο ύψος επένδυσης, όπως προαναφέρθηκε, και λίγες νέες θέσεις εργασίας. Φαίνεται πως μάλλον οι επιχειρηματίες που επένδυσαν στην εν λόγω περιοχή προτίμησαν να εκσυγχρονίσουν τις σχετικά μικρές παραγωγικές τους μονάδες. Παρόμοια είναι και η περίπτωση του δεύτερου στην κατάταξη Νομού, του Ν. Τρικάλων με ποσοστό της τάξεως του 35,21% σε ενδονομαρχιακό επίπεδο, αλλά ωστόσο διπλάσιο μέσο ύψος επένδυσης σε σχέση με τον Ν. Ιωαννίνων. Ακολουθούν οι Ν. Ρεθύμνου, Άρτας, Χίου και Πρεβέζης με ποσοστά άνω του 15% σε ενδονομαρχιακό επίπεδο και επίσης σχετικά υψηλή θέση στην κατάταξη για το σύνολο συμμετοχής τους σε επίπεδο χώρας, ωστόσο δεν φαίνεται να «εξειδικεύονται» στον τομέα αυτόν.

Εντύπωση προκαλούν οι Ν. Έβρου, Ροδόπης και Ξάνθης οι οποίοι αν και επί του συνόλου των επενδύσεων στον πρωτογενή, έλκυσαν ιδιαίτερα σημαντικό μερίδιο αυτών, (ο Ν. Έβρου από μόνος του κατέχει κάτι λιγότερο από το 1/5 σχεδόν όλων των επενδύσεων στον πρωτογενή στα πλαίσια του Ν. 1892/90), σε ενδονομαρχιακό επίπεδο βρίσκονται σε χαμηλότερες θέσεις κατάταξης, πιθανότατα λόγω και της ιδιαίτερης «πριμοδότησης» της Θράκης, η οποία τους εξασφάλισε αρκετά επενδεδυμένα κεφάλαια και στον τομέα αυτό. Με άλλα λόγια, χωρίς να αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία σε έναν τομέα σε επίπεδο Νομού, ο Ν. 1892/90 τον πριμοδοτεί αρκετά, χωρίς ωστόσο να γίνεται αυτό σε Νομούς οι οποίοι αν και «θεωρούν» βασικό τον τομέα αυτόν για την ανάπτυξή τους, όπως ο Ν. Φωκίδας, πριμοδοτούνται σε απόλυτα νούμερα αρκετά λιγότερο. Στον ακόλουθο χάρτη 26 εξάλλου φαίνεται η χωρική συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα, με ολόκληρη την Θράκη να εμφανίζεται στην χαμηλότερη κατηγορία.

Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης βρίσκεται ένα σύνολο δεκατριών (13) Νομών αποτελούμενο από τους Ν. Λασιθίου, Κυκλάδων, Σάμου, Λέσβου, Ευρυτανίας, Ηλείας, Λευκάδος, Ζακύνθου, Θεσπρωτίας, Φλωρίνης, Κοζάνης, Γρεβενών και Καβάλας, οι οποίοι και δεν παρουσιάζουν επενδύσεις στα πλαίσια του Ν. 1892/90 στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Εντύπωση προκαλεί η ύπαρξη

σε αυτό το σύνολο και Νομών με παράδοση στον αγροτικό τομέα, όπως για παράδειγμα ο Ν. Ηλείας.

Χάρτης 26: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Συνεχίζοντας την ανάλυση σε επίπεδο τομέων παραγωγής, παρουσιάζεται ο πίνακας 45, σχετικά με τον δευτερογενή τομέα.

Πίνακας 45: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1892/90, σε επίπεδο Νομού και χώρας

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΤΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΤΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΤΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΤΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	100	ΞΑΝΘΗΣ	14,20
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	99,5	ΕΒΡΟΥ	12,80
ΞΑΝΘΗΣ	97,74	ΡΟΔΟΠΗΣ	12,26
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	96,46	ΑΤΤΙΚΗΣ	5,72
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	96,18	ΚΙΑΚΙΣ	5,29
ΛΑΡΙΣΗΣ	95,99	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	5,18
ΚΙΑΚΙΣ	95,41	ΑΧΑΪΑΣ	3,91
ΣΕΡΡΩΝ	94,34	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3,73
ΔΡΑΜΑ	93,28	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	3,66
ΡΟΔΟΠΗΣ	92,79	ΛΑΡΙΣΗΣ	3,10
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	92,75	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2,32
ΑΧΑΪΑΣ	92,38	ΕΥΒΟΙΑΣ	1,81
ΚΑΡΑΓΤΣΑΣ	90,15	ΑΙΓΙΝΙΑΣ	1,72
ΕΒΡΟΥ	90,09	ΗΜΑΘΙΑΣ	1,49
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	89,4	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	1,49
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	89,38	ΔΡΑΜΑ	1,44
ΗΜΑΘΙΑΣ	88,87	ΚΑΒΑΛΑΣ	1,44
ΚΑΒΑΛΑΣ	88,84	ΚΟΖΑΝΗΣ	1,30
ΚΟΖΑΝΗΣ	85,95	ΣΕΡΡΩΝ	1,19
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	83,32	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1,05
ΠΕΛΛΑΣ	83,01	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1,04
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	82,42	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,99
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	81,07	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	0,96
ΕΥΒΟΙΑΣ	76,61	ΚΑΡΑΓΤΣΑΣ	0,93
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	76,34	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,91
ΑΡΤΑΣ	75,82	ΠΕΛΛΑΣ	0,90
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	74,68	ΧΑΝΙΩΝ	0,85
ΠΕΡΙΑΣ	73,16	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0,74
ΑΙΓΙΝΙΑΣ	71,84	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0,74
ΗΛΕΙΑΣ	71,01	ΗΛΕΙΑΣ	0,65
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	68,85	ΛΕΣΒΟΥ	0,63
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	68,11	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0,57
ΦΩΚΙΑΣ	67,96	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	0,49
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	67,29	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,42
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	63,68	ΠΕΡΙΑΣ	0,42
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	62,92	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	0,40
ΑΤΤΙΚΗΣ	60,68	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,37
ΧΑΝΙΩΝ	59,27	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	0,36
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	58,83	ΣΑΜΟΥ	0,34
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	48,45	ΑΡΤΑΣ	0,33
ΛΕΣΒΟΥ	44,55	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0,30
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	40,48	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,25
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	37,65	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,23
ΧΙΟΥ	36,73	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,20
ΣΑΜΟΥ	31,91	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0,18
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	31,1	ΧΙΟΥ	0,17
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	22,68	ΦΩΚΙΑΣ	0,15
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	22,49	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,10
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	22,3	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,09
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	9,15	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0,08
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	8,41	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,06

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Το εύρος συμμετοχής του τομέα αυτού, κυρίως σε ενδονομαρχιακό επίπεδο, κυμαίνεται μεταξύ του 8,41% και του 100%, ποσοστά ιδιαίτερα αυξημένα. Στις

πρώτες θέσεις της κατάταξης εμφανίζονται Νομοί των οποίων η συμμετοχή ξεπερνάει το 95% ενώ αρκετοί επίσης είναι οι Νομοί (14) με ποσοστό συμμετοχής του δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε ενδονομαρχιακό επίπεδο άνω του ιδιαίτερα υψηλού 90%, σε αυτούς ανήκουν και οι τρεις (3) Νομοί της Θράκης με τον Ν. Ξάνθης στην 3^η θέση, Ροδόπης στην 10^η και Έβρου στην 14^η. Πρώτος στην κατάταξη έρχεται ο Ν. Γρεβενών που ειδικεύεται θα λέγαμε στον δευτερογενή με ένα ποσοστό της τάξεως του 100%, χωρίς ωστόσο να εμφανίζει σε επίπεδο χώρας σημαντικά ύψη επενδύσεων. Όπως αναφέραμε και προηγουμένως Νομοί οι οποίοι εμφανίζουν τέτοια «εκδήλωση ενδιαφέροντος» σε συγκεκριμένους τομείς – αν και επικίνδυνη γιατί αποτελεί «μονοκαλλιέργεια», ίσως θα έπρεπε να ενισχύονταν περισσότερο και σε απόλυτους όρους. Η μετάταξη του συγκεκριμένου Νομού σε ευνοϊκότερη περιοχή κινήτρων με τον Ν. 1892/90, αποτελεί «θετική κίνηση» προς την κατεύθυνση αυτή. Ακολουθεί ο Ν. Αρκαδίας, παρόμοια περίπτωση με τον Ν. Γρεβενών, με λίγο μεγαλύτερη συμμετοχή σε επίπεδο χώρας, και οι Ν. Φλώρινας και Λάρισας με ειδίκευση στον τομέα αυτόν που επαληθεύεται και από τις υψηλές σχετικά θέσεις κατάταξής τους σε επίπεδο χώρας.

Τελευταίοι στην κατάταξη είναι οι Ν. Ζακύνθου, Δωδεκανήσου, Τρικάλων, Ρεθύμνου, Κέρκυρας και Ηρακλείου, Νομοί οι οποίοι ούτως ή άλλως ειδικεύονται παραδοσιακά στον τομέα του τουρισμού, με εξαίρεση των Ν. Τρικάλων που πρωτοεμφανίζεται στην εν λόγω ομάδα. Ο Ν. Λευκάδος επίσης αν και σε επίπεδο χώρας συγκεντρώνει μόλις το 0,06% του συνόλου των επενδύσεων, σε επίπεδο Νομού «αποδίδει» μεγαλύτερη σημασία στον δευτερογενή τομέα παραγωγής ευρισκόμενος λίγο πιο κάτω από την μέση της κατάταξης.

Σε επίπεδο χώρας η κατάταξη εμφανίζει την περιοχή της Θράκης να κυριαρχεί, ακολουθούμενη όμως από τον Ν. Αττικής, ενώ σε σχετικά υψηλή θέση βρίσκεται και ο Ν. Θεσσαλονίκης, με τους δύο (2) αυτούς Νομούς να απορροφούν επενδύσεις της τάξεως του 8,04% επί του συνόλου στον δευτερογενή, ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό για περιοχές όπου επιχειρείται η μείωση των επενδύσεων. Προφανώς οι «ειδικές επενδύσεις» που πραγματοποιούνται στις εν λόγω περιοχές, εξακολουθούν να απορροφούν ένα σημαντικό μερίδιο των συνολικών διαθέσιμων πόρων, με άμεση συνέπεια την «παραμέληση» κάποιων περιοχών, όπως της περιοχής Γ' που θα δούμε στην συνέχεια. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται και από την ύπαρξη επίσης στις υψηλές θέσεις κατάταξης σε επίπεδο χώρας των παραδοσιακών βιομηχανικών Νομών, όπως του Κιλκίς, της Φθιώτιδας, της Αχαΐας και της Βοιωτίας. Στον χάρτη 27

παρέχεται μία πλήρης εποπτική εικόνα των ανωτέρω. Το έντονο του χρώματος από μόνο του δηλώνει θα λέγαμε την βαρύτητα την οποία εξακολουθούσε να έχει ο δευτερογενής τομές παραγωγής για την οικονομία της χώρας την δεκαετία του '90.

Χάρτης 27: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Ελεξεργασία

Για την ανάλυση του ποσοστού συμμετοχής των Νομών στον τριτογενή τομέα παραγωγής – τομέα υπηρεσιών, παρουσιάζεται ο επόμενος πίνακας 46.

Πίνακας 46: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής επενδύσεων του Ν. 1892/90, σε επίπεδο Νομού και χώρας

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΙΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Τ' ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Τ' ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΙΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Τ' ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Τ' ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	91,59	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	22,89
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	90,16	ΑΤΤΙΚΗΣ	15,01
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	75,86	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	8,57
ΣΑΜΟΥ	68,09	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4,02
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	67,48	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	3,52
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	62,35	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	3,42
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	59,52	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3,37
ΛΕΣΒΟΥ	55,45	ΛΕΣΒΟΥ	3,23
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	53,85	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	3,02
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	47,87	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	2,97
ΧΙΟΥ	45,93	ΣΑΜΟΥ	2,96
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	42,49	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2,86
ΧΑΝΙΩΝ	40,38	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	2,38
ΑΤΤΙΚΗΣ	38,75	ΧΑΝΙΩΝ	2,37
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	37,08	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2,01
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	34,98	ΕΒΡΟΥ	1,54
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	32,71	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	1,46
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	31,89	ΡΟΔΟΠΗΣ	1,38
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	29,03	ΑΧΑΪΑΣ	1,32
ΗΛΕΙΑΣ	28,99	ΕΥΒΟΙΑΣ	1,28
ΠΙΕΡΙΑΣ	23,62	ΗΛΕΙΑΣ	1,08
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	21,34	ΧΙΟΥ	0,89
ΦΩΚΙΑΑΣ	20,05	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,87
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	15,55	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,81
ΠΕΛΛΑΣ	14,89	ΚΑΒΑΛΑΣ	0,74
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	14,85	ΠΕΛΛΑΣ	0,67
ΚΟΖΑΝΗΣ	14,05	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,61
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	13,36	ΠΙΕΡΙΑΣ	0,56
ΕΥΒΟΙΑΣ	13,2	ΚΙΛΚΙΣ	0,54
ΚΑΒΑΛΑΣ	11,16	ΦΘΙΩΤΙΑΑΣ	0,52
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	9,27	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0,36
ΑΧΑΪΑΣ	7,58	ΗΜΑΘΙΑΣ	0,31
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	7,2	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,26
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	4,8	ΞΑΝΘΗΣ	0,23
ΗΜΑΘΙΑΣ	4,52	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,23
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3,98	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,22
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	3,54	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0,21
ΕΒΡΟΥ	2,64	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0,20
ΡΟΔΟΠΗΣ	2,54	ΦΩΚΙΑΑΣ	0,18
ΚΑΡΑΪΤΣΑΣ	2,53	ΛΑΡΙΣΗΣ	0,16
ΚΙΛΚΙΣ	2,39	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,15
ΦΘΙΩΤΙΑΑΣ	2,27	ΛΕΥΚΑΛΟΣ	0,15
ΔΡΑΜΑ	1,77	ΔΡΑΜΑ	0,11
ΑΡΤΑΣ	1,25	ΚΑΡΑΪΤΣΑΣ	0,11
ΛΑΡΙΣΗΣ	1,22	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	0,10
ΣΕΡΡΩΝ	1,21	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,07
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,9	ΣΕΡΡΩΝ	0,06
ΞΑΝΘΗΣ	0,38	ΑΡΤΑΣ	0,02
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,32	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,01
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,15	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,01
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,00

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Και για τον τριτογενή τομέα παραγωγής παρατηρούμε πως υπάρχει μεγάλη διακύμανση στο εύρος των ποσοστών συμμετοχής κάθε Νομού, η μεγαλύτερη ίσως,

τόσο σε ενδονομαρχιακό επίπεδο που κυμαίνεται από 0 έως και 91,59%, όσο και σε επίπεδο χώρας που κυμαίνεται από 0 έως και 22,89%. Σε ενδονομαρχιακό επίπεδο πρώτος στην κατάταξη Νομός έρχεται ο Ν. Ζακύνθου και ακολουθούν οι επίσης νησιωτικοί Ν. Δωδεκανήσου, Κέρκυρας, Σάμου και Ηρακλείου με ποσοστά της τάξεως άνω του 67%, τα οποία και συνδυαζόμενα με τα επίσης υψηλά ποσοστά αυτών σε επίπεδο χώρας, μας οδηγούν στο συμπέρασμα πως οι Νομοί αυτοί παρουσιάζουν σαφέστατη εξειδίκευση στον τομέα των υπηρεσιών. Υψηλά στις θέσεις της κατάταξης ευρίσκονται και οι ηπειρωτικοί Ν. Ευρυτανίας και Τρικάλων με ποσοστά άνω του 42%, χωρίς ωστόσο σε επίπεδο χώρας να έχουν απορροφήσει ιδιαίτερα σημαντικό μερίδιο από το σύνολο των επενδύσεων στον τομέα αυτόν στα πλαίσια του Ν. 1892/90. Σχετικά υψηλά επίσης εμφανίζονται και τα δύο (2) μεγαλύτερα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, δίνοντας μία σαφή εικόνα για την τριτογενοποίηση της οικονομίας των περιοχών τους που ενισχύεται ακόμη περισσότερο από το γεγονός ότι σε επίπεδο χώρας βρίσκονται στις πρώτες θέσεις της κατάταξης έχοντας απορροφήσει ο μιν Ν. Αττικής το 15,01% του συνόλου των επενδύσεων στον τομέα αυτόν και ο δε Ν. Θεσσαλονίκης το 4,02%.

Στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης βρίσκονται πρώτος ο Ν. Γρεβενών εφόσον το σύνολο των επενδυτικών πρωτοβουλιών, όπως είδαμε προηγουμένως, στράφηκε στον δευτερογενή τομέα παραγωγής, και ακολουθούν οι Ν. Κορινθίας, Αρκαδίας, Ξάνθης και Βοιωτίας με ποσοστά μικρότερα του 1% σε επίπεδο Νομού. Στον χάρτη 28 δίνεται μία εικόνα της χωρικής κατανομής του τριτογενούς τομέα για το σύνολο της χώρας.

Στο σημείο αυτό μπορεί να γίνει μία ενδιαφέρουσα παρατήρηση σχετικά με τον Ν. Βοιωτίας, ο οποίος κατά την εφαρμογή και του προγενέστερου αναπτυξιακού, απορρόφησε ιδιαίτερα σημαντικά ύψη επενδύσεων, στον δευτερογενή κυρίως τομέα παραγωγής. Θα περίμενε κανείς πως με τα χρηματικά ποσά τα οποία διατέθηκαν κατά την προηγούμενη οκταετία τουλάχιστον, πέραν των άμεσων ωφελειών με την δημιουργία επιχειρήσεων και θέσεων εργασίας, θα δημιουργείτο μία «επενδυτική κουλτούρα» στην εν λόγω περιοχή η οποία και αντιλαμβανόμενη την ολόενα και αυξανόμενη σημασία του τομέα των υπηρεσιών στην σημερινή εποχή, θα κατεύθυνε επενδύσεις, τουλάχιστον κατά την παρούσα περίοδο, στον τομέα αυτό. Κάτι το οποίο δεν συμβαίνει και προβληματίζει σχετικά με την ύπαρξη αυτής της «κουλτούρας», αφήνει δε υπόνοιες, συνδυαζόμενο με την άμεση γειτνίαση του Νομού με την ευρύτερη περιοχή Αθηνών, πως ο συγκεκριμένος Νομός αποτελεί εν

δυνάμει χώρο επενδύσεων επιχειρηματιών των Αθηνών, παρά τοπικών, δεδομένου του γεγονότος ότι αυτοί δεν μπορούν να υλοποιήσουν τις επενδύσεις που υλοποιούν στην συγκεκριμένη περιοχή, εντός των ορίων του Ν. Αττικής.

Σε επίπεδο χώρας πρώτος στην κατάταξη Νομός έρχεται ο Ν. Δωδεκανήσου, απορροφώντας κάτι λιγότερο από το 1/4 των συνολικών επενδύσεων. Πέραν των δύο (2) μεγαλύτερων μητροπολιτικών κέντρων, επίσης υψηλά ποσοστά εμφανίζουν και οι Ν. Ηρακλείου, Ρεθύμνου, Ζακύνθου και Κέρκυρας η οποία και εμφανίζεται στην θέση αυτή αποκλειστικά με επενδύσεις υπηρεσιών πλην τουρισμού. Στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης σε επίπεδο χώρας, πέραν των Νομών που προαναφέρθηκαν, βρίσκονται και οι Ν. Αργολίδος, Καστοριάς και Λευκάδος, αν και σε ενδονομαρχιακό επίπεδο «αποδίδουν» μεγαλύτερη σημασία στον εν λόγω τομέα των υπηρεσιών.

Χάρτης 28: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Κλείνοντας το τμήμα της ανάλυσης επενδύσεων για τους τομείς παραγωγής, παρουσιάζουμε και τον ακόλουθο πίνακα 47 για τον τομέα του τουρισμού.

Πίνακας 47: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής του τουρισμού στον Ν. 1892/90, σε επίπεδο Νομού και χώρας

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΗΛΕΙΑΣ	28,00	ΑΤΤΙΚΗΣ	32,43
ΑΤΤΙΚΗΣ	23,24	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	17,04
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	23,09	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	6,34
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	20,99	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	5,40
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	18,64	ΡΟΔΟΠΗΣ	3,88
ΠΕΛΛΑΣ	14,89	ΗΛΕΙΑΣ	3,76
ΧΙΟΥ	13,04	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	3,11
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	12,71	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	2,67
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	11,80	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	2,55
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	11,37	ΠΕΛΛΑΣ	2,40
ΛΕΣΒΟΥ	10,71	ΛΕΣΒΟΥ	2,25
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	7,77	ΚΙΑΚΙΣ	1,69
ΣΑΜΟΥ	7,39	ΕΒΡΟΥ	1,64
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	7,19	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1,51
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	6,65	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1,45
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5,98	ΣΑΜΟΥ	1,16
ΑΡΓΟΛΙΑΔΑΣ	4,80	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1,08
ΚΟΖΑΝΗΣ	3,58	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1,03
ΗΜΑΘΙΑΣ	3,42	ΧΙΟΥ	0,91
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	2,88	ΗΜΑΘΙΑΣ	0,85
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	2,75	ΚΟΖΑΝΗΣ	0,80
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	2,73	ΕΥΒΟΙΑΣ	0,74
ΕΥΒΟΙΑΣ	2,13	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0,67
ΚΙΑΚΙΣ	2,06	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,66
ΡΟΔΟΠΗΣ	1,98	ΔΕΚΑΔΙΑΣ	0,62
ΚΑΒΑΛΑΣ	1,95	ΚΑΒΑΛΑΣ	0,47
ΔΡΑΜΑ	1,77	ΔΡΑΜΑ	0,41
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1,56	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,36
ΑΡΤΑΣ	1,25	ΑΡΓΟΛΙΑΔΑΣ	0,35
ΧΑΝΙΩΝ	1,06	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	0,31
ΔΕΚΑΔΙΑΣ	0,99	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,23
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0,88	ΧΑΝΙΩΝ	0,22
ΕΒΡΟΥ	0,78	ΞΑΝΘΗΣ	0,22
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,59	ΛΑΡΙΣΗΣ	0,21
ΛΑΡΙΣΗΣ	0,44	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0,16
ΣΕΡΡΩΝ	0,42	ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	0,16
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,32	ΑΡΤΑΣ	0,08
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,21	ΣΕΡΡΩΝ	0,08
ΦΘΙΩΤΙΑΔΑΣ	0,19	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,05
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,15	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,04
ΞΑΝΘΗΣ	0,10	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0,02
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,05	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,01
ΠΕΡΙΑΣ	0,00	ΠΕΡΙΑΣ	0,00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,00	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,00	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,00	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,00
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0,00	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0,00
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,00	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,00	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,00
ΦΩΚΙΑΔΑΣ	0,00	ΦΩΚΙΑΔΑΣ	0,00
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,00	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,00

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Το εύρος συμμετοχής κάθε Νομού στον τομέα του τουρισμού τόσο από τα δεδομένα της πρώτης, όσο και της δεύτερης στήλης παρουσιάζεται εμφανώς μειωμένο, ακόμη μικρότερο και από αυτό του πρωτογενούς τομέα, το οποίο παραδοσιακά θα λέγαμε, έχοντας υπόψην και τον Ν. 1262/82, ήταν μικρό. Κυμαίνεται μεταξύ της πλήρους απουσίας επενδύσεων για ένα σύνολο Νομών, όπως των Λακωνίας, Φωκίδας, Ευρυτανίας, Λευκάδος, Κεφαλληνίας, Κέρκυρας, Καστοριάς, Γρεβενών και Πιερίας και του ανώτατου ποσοστού του 28% σε επίπεδο Νομού που κατέχει ο Ν. Ηλείας. Υψηλά επίσης στις θέσεις της κατάταξης εμφανίζονται και οι Ν. Αττικής, Ζακύνθου, Τρικάλων, Δωδεκανήσου και Πέλλας. Οι ίδιοι Νομοί και σε επίπεδο χώρας φαίνεται να έχουν απορροφήσει το μεγαλύτερο τμήμα των επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού, στα πλαίσια του Ν. 1892/90. Παρόμοια με την περίπτωση του Ν. Τρικάλων φαίνεται να είναι και η περίπτωση του Ν. Πέλλας που πρωτοεμφανίζεται και αυτός στις υψηλές θέσεις κατάταξης στον τομέα του τουρισμού, που επίσης συνδυαζόμενο με την πρωτοκαθεδρία του Ν. Ηλείας δείχνουν θα λέγαμε μία σαφή «στροφή» της οικονομίας αυτών των τριών (3) περιοχών στην αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών τους πλεονεκτημάτων (Ν. Τρικάλων – Ορεινός όγκος της Πίνδου, Ν. Ηλείας – Αρχαία Ολυμπία), επενδύοντας σε δραστηριότητες τουριστικής μορφής. Ο χάρτης 29 παρέχει μία αντιπροσωπευτική εικόνα ειδίκευσης των Νομών της χώρας στον τουριστικό τομέα από επενδύσεις στα πλαίσια του Ν. 1892/90, εντύπωση προκαλεί η ύπαρξη της Αττικής στην υψηλότερη κατηγορία.

Σε επίπεδο χώρας εξάλλου ο Ν. Αττικής είναι πρώτος στην κατάταξη με ποσοστό 32,43% και ο Ν. Θεσσαλονίκης είναι τρίτος με ποσοστό 6,34%. Επίσης υψηλά εμφανίζεται και ο Ν. Ροδόπης, αν και σε ενδονομαρχιακό επίπεδο βρίσκεται κάπου στην μέση περίπου της κατάταξης, πιθανότατα λόγω των συνολικά αυξημένων ποσών τα οποία ούτως ή άλλως στράφηκαν μέσω του Ν. 1892/90 στην περιοχή της Θράκης.

Πέραν των ανωτέρω αξίζει να σημειωθεί πως στις χαμηλές θέσεις της κατάταξης ευρίσκονται και οι Ν. Αρκαδίας και Καρδίτσας, που διαθέτουν αρκετούς αξιοποιήσιμους τουριστικούς πόρους (λίμνη Πλαστήρα – ορεινή Αρκαδία), χωρίς ωστόσο να έχουν καταφέρει να ελκύσουν επενδύσεις στον συγκεκριμένο τομέα.

Χάρτης 29: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του τομέα του Τουρισμού σε επίπεδο Νομού, επενδύσεων του Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.2.2.4 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Έχοντας ολοκληρώσει την ανάλυση σε επίπεδο τομέων παραγωγής, παρουσιάζεται και στον παρόντα νόμο η κατανομή των επενδύσεων αυτού σε σχέση με τις περιοχές κινήτρων οι οποίες και είναι πλέον πέντε (5) με τον διαχωρισμό της Θράκης και την απόδοση σε αυτήν των ευνοϊκότερων κινήτρων. Και εδώ, όπως προαναφέρθηκε η ένταξη κάθε Νομού στις περιοχές κινήτρων αποδίδεται με βάση τα 2/3 της έκτασης αυτού, οπότε και σε συνδυασμό με τον χάρτη 6, προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας 48.

Πίνακας 48: Ποσοστό συμμετοχής, μέσο ποσοστό Νομού και κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης για κάθε Περιοχή του Ν. 1892/90

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΘΡΑΚΗ	Α'	Β	Γ	Δ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (%)	32,36%	10,12%	15,50%	31,42%	10,60%
ΜΕΣΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΝΟΜΟΥ (%)	10,79%	5,06%	2,58%	1,01%	1,18%
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΕΠΕΝΔ. ΔΡΧ.	664.188	15.712	82.085	68.288	60.158

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Από τα δεδομένα του πίνακα προκύπτει η εμφανέστατη υπεροχή της Θράκης σε κάθε τομέα, εφόσον από πλευράς συμμετοχής συγκεντρώνει από μόνη της το 1/3 σχεδόν όλων των επενδυτικών πρωτοβουλιών του Ν. 1892/90, αλλά και το μέσο ποσοστό κάθε Νομού εντός της περιοχής της Θράκης ανέρχεται στο ιδιαίτερα υψηλό 10,79 % επί συνόλου των επενδύσεων της χώρας, με κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης τις 664.188 δρχ, ποσό ιδιαίτερα εντυπωσιακό στην ιστορία της αναπτυξιακής νομοθεσίας.

Τα ιδιαίτερα αισιόδοξα όμως αυτά αποτελέσματα για την Θράκη δεν συναντώνται και στις υπόλοιπες περιοχές κινήτρων του Ν. 1892/90. Πράγματι, η αμέσως επόμενη ευνοϊκότερη από άποψης κινήτρων περιοχή Δ', συγκεντρώνει μόλις το 10,6% του συνόλου των επενδύσεων με μέσο ποσοστό Νομού 1,18% και κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης τις 60.000 περίπου δρχ. Ομοίως και η περιοχή Γ', αν και συμμετέχει στο 1/3 του συνόλου των επενδύσεων, σε επίπεδο νόμου οι κατά κεφαλήν επενδύσεις αυτής αλλά και το μέσο ποσοστό κάθε Νομού είναι ιδιαίτερα χαμηλά. Αρκεί να αναλογιστούμε μόνον πως για κάθε κάτοικο των περιοχών αυτών, 40 δηλαδή από τους 51 Νομούς, αντιστοιχεί το 1/10 των επενδύσεων των κατοίκων της Θράκης. Φαίνεται πως η ιδιαίτερα υψηλή χρηματοδότηση της περιοχής της Θράκης έγινε εις βάρος των επενδύσεων στην περιοχή Γ', εφόσον παρόμοια απογοητευτικά είναι τα αποτελέσματα και για την περιοχή Α' όπου ενώ υποτίθεται ότι ο Ν. 1892/90 προσπαθεί να ανακόψει την επενδυτική δραστηριότητα, αυτή συγκεντρώνει τουλάχιστον 10% επί του συνόλου επενδύσεων του αναπτυξιακού με υψηλό ποσοστό συμμετοχής του κάθε Νομού που ανέρχεται κατά μέσο όρο στο 5% περίπου. Όπως είδαμε και προηγουμένως εξάλλου από μόνος του ο Ν. Αττικής συγκεντρώνει το 1/3 των επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού. Στην δε περιοχή Β' παρατηρείται το φαινόμενο να εξακολουθούν να ενισχύονται επενδύσεις με ποσοστό πέραν του καθορισμένου για αυτήν 10% που μας προβληματίζει σχετικά με την ύπαρξη μεροληπτικότητας εις βάρος επενδυτών της περιφέρειας. Εξάλλου είναι πολύ πιθανό οι επενδύσεις οι οποίες υλοποιούνται εντός αυτής της περιοχής,

να γίνονταν ούτως ή άλλως δεδομένου και του γεγονότος ότι ενώ υπάρχουν Νομοί που ανήκουν στην ίδια περιοχή κινήτρων παρατηρούνται ανομοιογένειες στο απόλυτο ύψος των επενδύσεων και στα κατά κεφαλήν μεγέθη αυτών.

Τέλος κρίνεται σκόπιμη και η παρουσίαση μίας σειράς επενδύσεων ύψους άνω των πεντακοσίων (500) εκ δρχ σε σχέση με τον Νομό εγκατάστασής τους αλλά και τον τομέα παραγωγής στον οποίο και δραστηριοποιούνται. Οι επενδύσεις αυτές παρουσιάζονται στον πίνακα 49.

Πίνακας 49: Χωρική κατανομή επενδύσεων ύψους άνω των 500 εκ. δρχ. κατά τομέα παραγωγής του Ν. 1892/90

ΝΟΜΟΙ	Α' ΓΕΝΗΣ	Β' ΓΕΝΗΣ	Γ' ΓΕΝΗΣ
ΞΑΝΘΗΣ	0	3920 (2 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ)	0
ΕΒΡΟΥ	800	1244 (2 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ)	0
ΡΟΔΟΠΗΣ	0	2400 (3 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ)	0
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0	600	0
ΑΤΤΙΚΗΣ	0	2050 (2 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ)	0
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0	2050 (2 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ)	0
ΚΟΖΑΝΗΣ	0	600	0
ΕΥΒΟΙΑΣ	0	650	0
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	0	0	998
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	0	1000	0
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0	1800	0
ΚΙΑΚΙΣ	0	800	0
ΣΥΝΟΛΟ	800	17114	998

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Σαμοΐλη, 2000

Εκ πρώτης όψεως παρατηρούμε πως ο συνολικός αριθμός αυτών είναι αρκετά μεγαλύτερος στην παρούσα χρονική περίοδο, αφορούν πλέον όλους του τομείς παραγωγής και εμφανίζουν ιδιαίτερα υψηλά επενδεδυμένα κεφάλαια. Τις περισσότερες από αυτές συγκεντρώνει και πάλι ο δευτερογενής τομέας παραγωγής με 17 επενδυτικά σχέδια και μέσο όρο άνω του ενός (1) δις δρχ για κάθε ένα από αυτά. Ακολουθούν οι υπόλοιποι τομείς που εμφανίζουν από ένα επενδυτικό σχέδιο και συγκεκριμένα στον πρωτογενή πραγματοποιείται στον Ν. Έβρου και είναι της τάξεως των 800 εκ δρχ, ενώ στον τριτογενή υλοποιείται στον Ν. Αιτωλοακαρνανίας με επενδεδυμένο κεφάλαιο πολύ κοντά στο ένα (1) δις δρχ.

Σε επίπεδο Νομών βλέπουμε για μία ακόμη φορά την πρωτοκαθεδρία των Νομών της Θράκης, με την Ξάνθη να εμφανίζει δύο (2) επενδυτικά σχέδια που συγκεντρώνουν κοντά στα τέσσερα (4) δις δρχ, αλλά και τους Ν. Έβρου και Ροδόπης να εμφανίζουν και αυτοί αξιόλογα αποτελέσματα. Τους υπόλοιπους νομούς θα μπορούσαμε να τους «κατατάξουμε» σε δύο κατηγορίες. Από την μία πλευρά βλέπουμε να συγκεντρώνουν μεγάλα επενδυτικά σχέδια Νομοί είτε πλησίον των δύο

μεγάλων αστικών κέντρων, όπως οι Ν. Βοιωτίας, Ευβοίας και Κιλκίς, είτε επί του Π.Α.Θ.Ε., όπως ο Ν. Μαγνησίας. Από την άλλη εμφανίζονται μεγάλα ύψη επενδύσεων σε Νομούς όπως της Κοζάνης, Αιτωλοακαρνανίας, Πρέβεζας και Μεσσηνίας, χωρίς αυτοί, με εξαίρεση τον Ν. Μεσσηνίας, να ανήκουν σε ιδιαίτερα ευνοημένη περιοχή κινήτρων (περιοχή Γ'). Φαίνεται πως οι εν λόγω επενδύσεις πιθανότατα θα υλοποιούνταν ούτως ή άλλως σε αυτές τις περιοχές και απλώς «διευκολύνθηκαν» με την ένταξή τους στον Ν. 1892/90. Υπενθυμίζουμε πως ο Ν. Μεσσηνίας αποτελεί εξαίρεση δεδομένου του γεγονότος πως μετά τους σεισμούς του '87, εντάχθηκε στην Δ' περιοχή κινήτρων και παρέμεινε εκεί και για τον Ν. 1892/90.

Τέλος μεγάλα ύψη επενδύσεων εμφανίζονται και στον Ν. Αττικής με δύο (2) επενδυτικά σχέδια συνολικού ύψους άνω των δύο (2) δις δρχ, εντασσόμενα, εν πάση περιπτώσει, στην κατηγορία των «ειδικών» επενδύσεων.

5.2.3 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2000 – 2004

5.2.3.1 ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Έχοντας ολοκληρώσει την ανάλυση των στοιχείων σε επίπεδο ολοκληρωμένων επενδύσεων για τις δύο (2) πρώτες χρονικές περιόδους και έχοντας αναφέρει τους λόγους για τους οποίους δεν υφίστανται στοιχεία επενδύσεων για τα έτη 1998 και 1999, προχωράμε στην παρούσα χρονική περίοδο, όπου βάση των στοιχείων του Ο.Π.Σ. δημιουργήθηκε ο ακόλουθος πίνακας 50.

Πίνακας 50: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων, και το μέσο ύψος επένδυσης, εγκεκριμένων επενδύσεων του Ν. 2601/98 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ. (Περίοδος 2000 – 23.12.2004).

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΑ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΥΠΕΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΥΠΕΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΥΠΕΣ
ΑΘΗΝΩΝ	231079997,4	ΚΙΛΚΙΣ	1680,5	ΞΑΝΘΗΣ	4409421,4
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	162973918,2	ΡΟΔΟΠΗΣ	1282,3	ΡΟΔΟΠΗΣ	4075516,5
ΚΙΛΚΙΣ	145237751,3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1088,9	ΕΥΒΟΙΑΣ	3069491,7
ΡΟΔΟΠΗΣ	142643077,1	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	993,5	ΗΛΕΙΑΣ	2964647,2
ΕΥΒΟΙΑΣ	138127126,1	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	786,4	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2453052,1
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	134925947,8	ΕΥΒΟΙΑΣ	666,3	ΚΙΛΚΙΣ	2269339,9
ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	114424725,9	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	605,1	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1960704,9
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	114383050,6	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	600,8	Α. ΑΤΤΙΚΗΣ	1911633,2
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	96744385,3	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	586,6	ΑΘΗΝΩΝ	1909752,0
Α. ΑΤΤΙΚΗΣ	84111860,2	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	586,4	ΑΧΑΪΑΣ	1751807,1
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	80064469,6	Α. ΑΤΤΙΚΗΣ	556,9	ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	1658329,4
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	77701197,4	ΞΑΝΘΗΣ	556,8	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1552132,6
ΑΧΑΪΑΣ	73575898,4	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	553,2	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1550873,0
ΗΛΕΙΑΣ	59292944,2	ΑΓ. ΟΡΟΣ	537,6	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1482675,4
ΞΑΝΘΗΣ	57322478,5	ΣΑΜΟΥ	518,7	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	1327429,4
ΛΑΡΙΣΗΣ	50476597,4	ΧΙΟΥ	469,2	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	1242950,5
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	45132599,6	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	424,7	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1200772,4
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	44428579,0	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	392,8	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1159719,4
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	43679725,4	ΗΛΕΙΑΣ	323,1	ΚΑΒΑΛΑΣ	1102045,5
ΧΑΝΙΩΝ	40716184,0	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	315,6	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	1087235,9
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	38764089,7	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	298,3	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1085676,7
ΕΒΡΟΥ	36353117,3	ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	282,0	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1073391,5
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	32316711,9	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	276,2	ΛΑΡΙΣΗΣ	1051595,8
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	30374618,4	ΧΑΝΙΩΝ	274,3	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	887563,2
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	29436625,4	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	268,2	ΕΒΡΟΥ	865550,4
ΣΕΡΡΩΝ	27681089,9	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	266,8	ΑΙΓ/ΝΙΑΣ	846858,8
ΑΙΓ/ΝΙΑΣ	27099480,4	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	266,2	ΠΕΛΛΑΣ	779396,6
ΧΙΟΥ	24918369,3	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	265,0	ΗΜΑΘΙΑΣ	723869,2
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	24187228,5	ΕΒΡΟΥ	243,5	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	704801,6
ΠΕΛΛΑΣ	24161294,0	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	236,6	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	687841,4
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	22799210,2	ΑΧΑΪΑΣ	230,7	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	684519,1
ΣΑΜΟΥ	22738811,1	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	222,4	ΔΡΑΜΑΣ	681171,7
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	21744718,4	ΔΡΑΜΑΣ	193,3	ΣΕΡΡΩΝ	643746,3
ΠΙΕΡΙΑΣ	20506016,8	ΛΑΡΙΣΗΣ	178,9	ΧΙΟΥ	638932,5
ΔΡΑΜΑΣ	19753980,3	ΠΕΛΛΑΣ	167,8	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	579580,2
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	19705727,7	ΛΕΣΒΟΥ	165,8	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	571915,3
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	17971672,6	ΦΩΚΙΑΣ	163,0	ΑΡΤΑΣ	570454,0
ΛΕΣΒΟΥ	17956732,4	ΑΡΤΑΣ	162,7	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	562493,7
ΚΑΒΑΛΑΣ	17632727,8	ΠΙΕΡΙΑΣ	162,2	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	514824,0
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	17174264,3	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	152,1	ΦΩΚΙΑΣ	514338,6
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	16297835,5	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	150,3	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	499213,1
ΗΜΑΘΙΑΣ	15925122,1	ΣΕΡΡΩΝ	142,3	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	487654,8
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	14117030,5	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	129,4	ΧΑΝΙΩΝ	447430,6
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	13756828,4	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	127,5	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	417893,2
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	13005863,4	ΚΑΒΑΛΑΣ	124,6	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	415206,8
ΑΡΤΑΣ	11979534,6	ΑΙΓ/ΝΙΑΣ	123,7	ΑΓ. ΟΡΟΣ	405335,1
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	11942446,1	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	118,0	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	389997,5
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	11644552,3	ΗΜΑΘΙΑΣ	111,8	ΠΙΕΡΙΑΣ	386906,0
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	10071424,6	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	108,7	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	373201,4
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	9803524,6	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	107,9	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	352865,2
ΚΟΖΑΝΗΣ	7249470,4	ΑΘΗΝΩΝ	87,0	ΣΑΜΟΥ	339385,2
ΦΩΚΙΑΣ	6172063,5	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	81,5	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	324884,7
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	4388892,9	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	81,1	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	303187,5
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	2122312,8	ΚΟΖΑΝΗΣ	47,1	ΚΟΖΑΝΗΣ	302061,3
ΑΓ. ΟΡΟΣ	1216005,2	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	30,1	ΛΕΣΒΟΥ	280573,9

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Ο.Π.Σ.

Μία πρώτη παρατήρηση, η οποία και θα βοηθήσει εν συνεχεία στην εξαγωγή καλύτερων συμπερασμάτων, έχει να κάνει με το γεγονός ότι δεν υφίσταται πλέον ο Ν. Αττικής, ως αυτοτελής καταγραφή, παρά τέσσερις (4) επιμέρους καταγραφές που αντιστοιχούν στους Ν. Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής, Αθηνών και Πειραιώς. Επίσης εμφανίζεται πλέον στην κατάταξη και η Ιερά Κοινότητα του Αγ. Όρους, έχοντας αναλάβει επενδυτική δραστηριότητα στο πλαίσιο των ευεργετικών διατάξεων του Ν. 2601/98.

Πρώτος στην κατάταξη Νομός, σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, ευρίσκεται ο Ν. Αθηνών και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από τους υπολοίπους, έχοντας ελκύσει επενδύσεις άνω των 230 εκ ευρώ. Ακολουθεί ο Ν. Θεσσαλονίκης με επενδύσεις περίπου 163 εκ ευρώ, και οι Ν. Κιλκίς, Ροδόπης, Ευβοίας και Βοιωτίας. Υψηλά στις θέσεις της κατάταξης βρίσκονται επίσης οι Νομαρχίες Αν. και Δ. Αττικής καταλαμβάνοντας αντίστοιχα την έβδομη και δέκατη θέση, ενώ εάν συνυπολογίσουμε τα ποσά αυτά με των Ν. Αθηνών και Πειραιώς προκύπτει το ιδιαίτερα υψηλό ποσό των 446 εκ ευρώ περίπου, δηλαδή έχουμε να κάνουμε με ένα ποσοστό της τάξεως του 17,3% επί του συνόλου των επενδύσεων κατευθυνόμενο αποκλειστικά στον πλέον ανεπτυγμένο Νομό της χώρας, την Αττική.

Συνδυάζοντας τα ανωτέρω με την ύπαρξη στις υψηλές θέσεις της κατάταξης του Ν. Θεσσαλονίκης αλλά και Νομών όμορων των δύο μεγαλύτερων μητροπολιτικών κέντρων της χώρας, όπως των Ν. Κιλκίς, Ευβοίας, Βοιωτίας και Χαλκιδικής προβληματιζόμαστε σχετικά με την περιφερειακή διάσταση των κινήτρων κατά την παρούσα περίοδο. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί πως στο παρόν χρονικό διάστημα η ευρύτερη περιοχή Αττικής αλλά και μεγάλα αστικά κέντρα της περιφέρειας, γίνονται αποδέκτες πολλαπλών επενδύσεων στα πλαίσια της προετοιμασίας για την διεξαγωγή από την χώρα μας των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Στις υψηλές, τέλος θέσεις της κατάταξης εμφανίζονται για μία ακόμη φορά οι Ν. Ηρακλείου και Δωδεκανήσου, ενώ για πρώτη φορά εμφανίζεται και ο Ν. Ιωαννίνων, έχοντας ελκύσει επενδύσεις της τάξεως των 97 περίπου εκ ευρώ.

Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης, σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων στα πλαίσια του Ν. 2601/98 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ., εμφανίζονται οι Ν. Ευρυτανίας, Φλωρίνης, Φωκίδος, Κοζάνης και Καρδίτσας, έχοντας ελκύσει επενδύσεις που δεν ξεπερνούν τα 10 εκ ευρώ, με τον Ν. Ευρυτανίας για μία ακόμη φορά στην ιστορία των αναπτυξιακών νόμων να βρίσκεται στην τελευταία θέση της κατάταξης με επενδύσεις λίγο μεγαλύτερες από 2 εκ ευρώ. Η ύπαρξη στην τελευταία

θέση της κατάταξης της Ιεράς Κοινότητας του Αγ. Όρους δικαιολογείται καθαρά και μόνον από το πολύ χαμηλό πληθυσμιακό της βάρος. Ακολουθεί ο χάρτης 30 δίνοντας μία σαφή εικόνα της κατανομής των επενδύσεων, σε σχέση με το ύψος αυτών.

Χάρτης 30: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 2601/98 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Περνώντας στην δεύτερη στήλη του πίνακα 50, με την εισαγωγή πλέον και του πληθυσμιακού παράγοντα, η κατάσταση διαφοροποιείται. Κατ' αρχήν έχουμε μία σαφέστατη μετατόπιση προς τα κάτω των τεσσάρων (4) Νομών οι οποίοι σχετίζονται με την Αττική, χωρίς ωστόσο αυτή η μετατόπιση να οδηγεί την Αττική στην τελευταία θέση κατάταξης, πράγμα το οποίο συνέβαινε σε προηγούμενες περιόδους.

Ανάλογες μετατοπίσεις παρατηρούνται και για τους Ν. Θεσσαλονίκης και Αχαΐας. Φαίνεται πως τα ποσά τα οποία επενδύθηκαν στις εν λόγω περιοχές υπήρξαν ιδιαίτερα υψηλά, ώστε ακόμη και μετά την εισαγωγή του «επιβαρυντικού» δημογραφικού παράγοντα, αυτές οι περιοχές ελάχιστα μετακινήθηκαν σε δυσμενέστερη θέση.

Στην πρώτη θέση της κατά κεφαλήν κατάταξης βρίσκεται πλέον ο Ν. Κιλκίς με εμφανή διαφορά από τους υπολοίπους και επενδεδυμένο κατά κεφαλήν κεφάλαιο της τάξεως των 1680,5 ευρώ. Ακολουθεί ο Ν. Ροδόπης, που ισχυροποιεί την θέση του σε σχέση με την προηγούμενη κατάταξη και εν συνεχεία έχουμε τους Ν. Βοιωτίας, Λευκάδος, Χαλκιδικής, Ευβοίας, Γρεβενών και Ιωαννίνων που όπως βλέπουμε παραμένει στις υψηλές θέσεις κατάταξης. Για τους Ν. Λευκάδος και Γρεβενών είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι εμφανίζονται για πρώτη φορά σε υψηλές θέσεις κατάταξης, χωρίς ωστόσο να έχει υπάρξει μετάταξη των περιοχών αυτών σε ευνοϊκότερες από πλευράς κινήτρων περιοχές με τον παρόντα νόμο. Φαίνεται πως είτε οι επιχειρηματίες οι οποίοι επένδυσαν στις εν λόγω περιοχές ελάχιστα έλαβαν υπόψη τα παρεχόμενα κίνητρα, είτε οι επενδύσεις των εν λόγω περιοχών εμφανίζονται αυξημένες λόγω του ότι στηρίζονται σε στοιχεία επενδύσεων ενταγμένων και στο Γ' Κ.Π.Σ., το οποίο κατά γενικότερη ομολογία είχε αυξημένη περιφερειακή διάσταση.

Στον αντίποδα της κατάταξης έχουμε τον Ν. Πειραιώς με μόλις 30,1 ευρώ επενδεδυμένο κεφάλαιο ανά κάτοικο της περιοχής, ακολουθούμενο από τους Ν. Κοζάνης, Φλώρινας, Καρδίτσας και Αθηνών. Για τους Ν. Αθηνών και Πειραιώς δικαιολογείται η ύπαρξή τους στις χαμηλές θέσεις της κατάταξης, ο Ν. Πειραιώς εξάλλου και στην προηγούμενη κατάταξη ήταν σχετικά χαμηλά. Για τους Ν. Κοζάνης, Φλωρίνης και Καρδίτσας ωστόσο δημιουργούνται ερωτηματικά, εφόσον και κατά τις προηγούμενες περιόδους δεν είχαν καταφέρει να ελκύσουν ιδιαίτερα σημαντικά ύψη επενδύσεων, ο δε Ν. Φλώρινας τουλάχιστον είχε σημαντικά βελτιώσει την «ελκτικότητα» του σε επενδύσεις με τον Ν. 1892/90. Σε χαμηλή θέση κατάταξης βλέπουμε να εμφανίζεται και ο Ν. Μαγνησίας, τόσο σε απόλυτα όσο και σε κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων, Νομός ο οποίος κατά τις προηγούμενες περιόδους «παραδοσιακά» έλκυε σημαντικά ποσά επενδύσεων όπως επίσης και επενδύσεις μεγάλης κλίμακας. Μία σημαντική παρατήρηση τέλος έχει να κάνει σχετικά με το εύρος της κατανομής το οποίο και εμφανίζεται αυξημένο με τον Ν. Κιλκίς να ελκύει επενδύσεις κατά κεφαλήν κατά 5.483% (!) μεγαλύτερες από τον τελευταίο στην

κατάταξη Ν. Πειραιώς. Η κλιμάκωση της κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης γίνεται και αυτή σε πέντε (5) ισομερείς κατηγορίες που αποδίδονται εποπτικά από τον χάρτη 31.

Χάρτης 31: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 2601/98 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στην τρίτη και τελευταία στήλη του πίνακα 50, παρουσιάζεται η κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με το μέσο ύψος του εκάστοτε επενδυτικού σχεδίου. Από αυτήν προκύπτει πως στον Ν. Ξάνθης, ένα μέσο επενδυτικό σχέδιο στοίχισε 4.409.421 ευρώ, φέρνοντας τον πρώτο στην κατάταξη και ακολουθούμενο από τον Ν.

Ροδόπης με επίσης υψηλό μέσο κόστος επενδυτικού σχεδίου. Ακολουθούν με κάποια αισθητή διαφορά της τάξεως περίπου του ενός (1) εκ ευρώ οι Ν. Ευβοίας και Ηλείας, ενώ επίσης σχετικά υψηλή θέση στην κατάταξη έχουν και οι Ν. Κέρκυρας, Κιλκίς και Καρδίτσας (Βλ. χάρτη 32). Να υπενθυμίσουμε πως το μέγεθος αυτό παρέχει μία εικόνα σχετικά με το μέγεθος της επένδυσης και κατά άμεση συνέπεια τον βαθμό ολοκλήρωσής της, υπό το πρίσμα βέβαια του αριθμού των επενδυτικών πρωτοβουλιών. Για παράδειγμα οι Ν. Ηλείας και Λευκάδος που ενώ εμφανίζουν τον ίδιο ακριβώς αριθμό επενδυτικών σχεδίων (20), ο μεν Ν. Ηλείας βρίσκεται στην 4^η θέση με μέσο ύψος επένδυσης λίγο μικρότερο των τριών (3) εκ ευρώ, ο δε Ν. Λευκάδος στην 20^η θέση με μέσο ύψος επένδυσης λίγο μεγαλύτερο του ενός (1) εκ ευρώ, πράγμα που υποδηλώνει πως οι ίδιες επενδύσεις ήταν μεγαλύτερης κλίμακας και άρα κόστισαν πιο «ακριβά» στον Ν. Ηλείας.

Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης εμφανίζονται οι Ν. Λέσβου, Κοζάνης, Ευρυτανίας, Κεφαλληνίας, Σάμου, Αρκαδίας και Καστοριάς, κυρίως λόγω του μεγάλου πλήθους επενδυτικών σχεδίων με εξαίρεση τους Ν. Κοζάνης και Ευρυτανίας, των οποίων ούτως ή άλλως τα ύψη επενδύσεων δεν ήταν και ιδιαίτερα υψηλά. Οι Νομοί αυτοί εμφανίζουν μέσα ύψη επενδύσεων που δεν ξεπερνούν τις 400.000 ευρώ, με τον χαμηλότερο στην κατάταξη Ν. Λέσβου να επενδύει για κάθε σχέδιο μέσο κεφάλαιο της τάξεως των 280.573,9 ευρώ.

Χάρτης 32: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 2601/98 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.2.4 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2005 – 2008

Στις 23.12.2004 ψηφίζεται ο Α.Ν. 3299/04. Μετά από μία μακρά περίοδο έντονης επενδυτικής δραστηριότητας, απόρροια ως έναν βαθμό του γενικότερου επενδυτικού κλίματος με την ευκαιρία ανάληψης και διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 από την χώρα μας, ο νέος και ισχύον μέχρι και σήμερα Α.Ν. 3299/04 αναλαμβάνει το «βαρύ» φορτίο για την παροχή κινήτρων σε επιχειρήσεις προκειμένου αυτές να συνεχίσουν ή και να επαυξήσουν την επενδυτική τους δραστηριότητα. Η περίοδος αυτή για λόγους μεθοδολογίας χωρίζεται σε δύο υποπεριόδους, ήτοι:

- από την έναρξη εφαρμογής του Ν. 3299/04 έως και την 22.12.2006, δεδομένης της τροποποίησής του από τον Ν. 3522/06 που εισάγει αλλαγές και σε χωρικό επίπεδο με την διαφοροποίηση των περιοχών κινήτρων και,
- από την έναρξη εφαρμογής του Ν. 3522/06 έως και το έτος 2008, όπου εμφανίζονται και τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία επενδύσεων του Ο.Π.Σ.

Ακολουθεί δε μία συνολικότερη παρουσίαση των αποτελεσμάτων του 3299/04 με βάση στοιχεία επενδύσεων του ΥΠ.ΕΘ.Ο. σε επίπεδο Περιφερειών, για την απόκτηση μία συνολικότερης εικόνας.

5.2.4.1 ΥΠΟΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΤΩΝ 2005 - 2006

Στην χρονική αυτή υποπερίοδο παρουσιάζονται στοιχεία επενδύσεων για τα δύο (2) πρώτα έτη εφαρμογής του Ν. 3299/04. Με βάση τα στοιχεία αυτά δημιουργήθηκε ο ακόλουθος πίνακας 51.

Πίνακας 51: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και το μέσο ύψος επένδυσης, εγκεκριμένων επενδύσεων του Ν. 3299/04 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ. (Περίοδος 24.12.2004 – 22.12.2006).

ΚΑΤΑΓΓΕΛΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΥ ΑΠΟΔΥΛΑΥΤΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΚΑΤΑΓΓΕΛΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΚΑΤΑΓΓΕΛΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣ ΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	53530581,1	ΓΡΕΒΕΝΩΝ			3716397,0
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	52875110,0	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	591,5	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	3505513,1
ΕΒΡΟΥ	51384493,6	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	545,6	ΞΑΝΘΗΣ	3440314,1
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	45546258,2	ΚΙΑΚΙΣ	430,1	ΑΘΗΝΩΝ	3118176,0
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	38335529,0	ΧΙΟΥ	355,8	ΕΒΡΟΥ	2569224,7
ΚΙΑΚΙΣ	37167440,3	ΕΒΡΟΥ	344,2	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2555275,9
ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	29841076,4	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	298,9	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2383513,4
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	25961905,9	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	241,6	ΚΙΑΚΙΣ	2322965,0
ΑΘΗΝΩΝ	24945407,9	ΣΑΜΟΥ	239,9	ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	2295467,4
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	22997482,8	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	238,1	ΗΛΕΙΑΣ	2095010,0
ΛΕΣΒΟΥ	22268999,4	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	225,9	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2070284,5
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	21033078,5	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	209,5	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1997069,7
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	20599145,5	ΛΕΣΒΟΥ	205,6	ΡΟΔΟΠΗΣ	1829972,6
ΡΟΔΟΠΗΣ	20129698,5	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	181,6	ΚΑΒΑΛΑΣ	1779519,3
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	19031157,5	ΡΟΔΟΠΗΣ	181,0	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1730105,2
ΧΙΟΥ	18892899,9	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	168,9	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1726792,9
ΣΕΡΡΩΝ	17903497,9	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	143,9	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	1673988,0
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	17108172,9	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	133,8	ΣΕΡΡΩΝ	1627590,7
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	16684594,0	ΠΕΛΛΑΣ	112,7	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1425681,1
ΠΕΛΛΑΣ	16219125,4	ΞΑΝΘΗΣ	100,2	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1144397,0
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	14865588,0	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	92,8	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1008829,7
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	13269909,3	ΣΕΡΡΩΝ	92,1	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1000000,0
ΧΑΝΙΩΝ	12991581,3	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	91,9	Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ	904953,7
ΗΛΕΙΑΣ	12570060,0	ΧΑΝΙΩΝ	87,5	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	901746,6
ΛΑΡΙΣΗΣ	12293279,2	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	77,4	ΠΕΛΛΑΣ	901062,5
ΑΧΑΪΑΣ	11830722,7	ΚΑΒΑΛΑΣ	75,5	ΑΧΑΪΑΣ	845051,6
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	11364893,1	ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	73,5	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	776461,5
Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ	10859444,8	Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ	71,9	ΧΙΟΥ	755716,0
ΚΑΒΑΛΑΣ	10677115,5	ΗΛΕΙΑΣ	68,5	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	698416,3
ΣΑΜΟΥ	10516337,6	ΔΡΑΜΑΣ	64,1	ΧΑΝΙΩΝ	683767,4
ΞΑΝΘΗΣ	10320942,4	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	61,9	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	660938,9
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	9919212,4	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	60,6	ΛΑΡΙΣΗΣ	647014,7
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	8508783,4	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	58,5	ΑΡΤΑΣ	503941,7
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	6750937,7	ΑΡΓΟΛΙΑΣ	53,1	ΔΡΑΜΑΣ	467740,5
ΔΡΑΜΑΣ	6548366,8	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	49,4	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	421933,6
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	6541473,8	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	49,4	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	400616,5
ΕΥΒΟΙΑΣ	5615791,3	ΑΡΤΑΣ	47,9	ΗΜΑΘΙΑΣ	390619,3
ΑΡΓΟΛΙΑΣ	5435230,7	ΦΩΚΙΑΣ	45,8	ΛΕΣΒΟΥ	365065,6
ΠΕΡΙΑΣ	4502413,4	ΛΑΡΙΣΗΣ	43,6	ΕΥΒΟΙΑΣ	330340,7
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4265474,9	ΑΧΑΪΑΣ	37,1	ΠΕΡΙΑΣ	321601,0
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	4006164,6	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	36,7	ΣΑΜΟΥ	318676,9
ΑΡΤΑΣ	3527591,8	ΠΕΡΙΑΣ	35,6	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	297339,7
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3348020,9	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	32,1	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	277192,5
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	3347976,0	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	28,4	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	250910,3
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	2358735,3	ΕΥΒΟΙΑΣ	27,1	ΦΩΚΙΑΣ	247736,1
ΗΜΑΘΙΑΣ	2343715,9	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	20,5	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	240990,5
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	2000000,0	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	16,6	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	197878,7
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1898793,6	ΗΜΑΘΙΑΣ	16,5	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	190829,1
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1856867,2	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	16,3	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	181441,2
ΦΩΚΙΑΣ	1734153,0	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	12,5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	176211,6
ΚΟΖΑΝΗΣ	1528629,8	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	11,1	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	142835,9
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1526633,0	ΚΟΖΑΝΗΣ	9,9	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	135628,1
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	963961,8	ΑΘΗΝΩΝ	9,4	ΚΟΖΑΝΗΣ	117586,9
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,0	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,0	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,0
ΑΓ. ΟΡΟΣ	0,0	ΑΓ. ΟΡΟΣ	0,0	ΑΓ. ΟΡΟΣ	0,0

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Ο.Π.Σ.

Πρώτος στην κατάταξη Νομός σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων έρχεται ο Ν. Θεσσαλονίκης εμφανίζοντας μέσα σε μία διετία από την ψήφιση του Ν. 3299/04, επενδύσεις της τάξεως των 53,5 περίπου εκ. ευρώ. Ακολουθούν στην κατάταξη με μικρή σχετικά διαφορά οι Ν. Ηρακλείου, Έβρου και Δωδεκανήσου, ενώ επίσης υψηλά βρίσκονται και οι Ν. Ιωαννίνων, Κιλκίς, Αν. Αττικής, Βοιωτίας και Αθηνών με ύψη επενδύσεων άνω των 25 εκ ευρώ. Στον αντίποδα της κατάταξης βρίσκονται οι Ν. Πρεβέζης, Ευρυτανίας, Καστοριάς, Κοζάνης, Φωκίδας, Μεσσηνίας, Λακωνίας και Καρδίτσας, με ύψη επενδύσεων που δεν ξεπερνούν τα δύο (2) εκ ευρώ, για δε τον Ν. Πρεβέζης μέσα στην πρώτη διετία από την ψήφιση του Ν. 3299/04 δεν πραγματοποιήθηκε επένδυση. Στον χάρτη 33 μέσω κλιμάκωσης της κατανομής σε πέντε (5) ισομερείς κατηγορίες παρέχεται μία καλύτερη εικόνα της κατανομής του ύψους των επενδύσεων.

Μία σημαντική παρατήρηση εδώ έχει να κάνει με την ύπαρξη στις υψηλές θέσεις κατατάξεως για μία ακόμη φορά των δύο (2) μεγαλύτερων αστικών κέντρων της χώρας αλλά και όμορων Νομών με αυτά. Η ευρύτερη περιοχή Αττικής συγκεντρώνει επενδύσεις της τάξεως των 72,4 περίπου εκ ευρώ, ένα ποσοστό που ανέρχεται στο 9,13% επί του συνόλου των επενδύσεων εντός της πρώτης διετίας από την ψήφιση του νόμου. Το ποσοστό αυτό είναι σαφώς μικρότερο από την προηγούμενη περίοδο, δεν παύει όμως να είναι ιδιαίτερα υψηλό για περιοχή στην οποία επιδιώκεται η ελαχιστοποίηση των επενδύσεων. Εξάλλου συνυπολογίζοντας σε αυτό και το ποσοστό του δεύτερου μεγαλύτερου Νομού της χώρας, της Θεσσαλονίκης, καθώς και των όμορών τους Ν. Κιλκίς και Βοιωτίας καταλήγουμε στο ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό του 23,9% για τους τέσσερις (4) αυτούς Νομούς, επί του συνόλου των επενδύσεων σε επίπεδο χώρας. Από ότι φαίνεται τουλάχιστον μέχρι στιγμής, η περιφερειακή διάσταση των κινήτρων βαίνει διαρκώς μειούμενη, με τους πλέον ανεπτυγμένους Νομούς να απορροφούν, σε απόλυτα ύψη, ολοένα και μεγαλύτερο τμήμα επί των συνολικών επενδύσεων στα πλαίσια του εκάστοτε αναπτυξιακού. Σε αυτή την κατεύθυνση πιθανότατα έχει συμβάλει η χρηματοδότηση και μίας σειράς επενδύσεων που χαρακτηρίζονται ως ειδικές και επιχορηγούνται ανεξαρτήτως τύπου εγκατάστασης, αλλά και μία σειρά άλλων μορφών επιχορήγησης όπως τα Business Plans.

Υψηλά στην κατάταξη εμφανίζεται και αυτήν την περίοδο ο Ν. Ιωαννίνων και μάλιστα στην τέταρτη θέση, απορροφώντας επενδύσεις της τάξεως των 38,3 περίπου εκ ευρώ, γεγονός που δείχνει θα λέγαμε μία «αφύπνιση» του επενδυτικού κλίματος

της περιοχής (από τον προηγούμενο νόμο), με τάσεις σταθεροποίησης στην παρούσα περίοδο. Επίσης υψηλά εμφανίζεται και ο Ν. Έβρου έχοντας αρχίσει να αποκτά, μετά την ιδιαίτερα υψηλή ενίσχυση των προηγούμενων νόμων, μία επενδυτική κουλτούρα, που διατηρείται, αν και τα κίνητρα με τον παρόντα νόμο υπήρξαν σχετικά μειωμένα σε σχέση με προγενέστερες περιόδους.

Χάρτης 33: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων Α' φάσης εφαρμογής Ν. 3299/04 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Περνώντας στην δεύτερη στήλη της κατάταξης παρατηρούμε την άνοδο του Ν. Γρεβενών στην κορυφή αυτής, η οποία και συνδυαζόμενη με τα επίσης υψηλά ποσά σε απόλυτα μεγέθη που έλκυσε ο συγκεκριμένος Νομός, και την μετάταξή του στο

παρελθόν σε ευνοϊκότερη περιοχή κινήτρων (με τον Ν. 1892/90), μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως και στην συγκεκριμένη περιοχή έχουν αρχίσει να διαφαίνονται προοπτικές αναπτυξιακής δραστηριοποίησης. Το ποσό των 645 περίπου ευρώ ανά κάτοικο της περιοχής δεν θεωρείται ιδιαίτερα υψηλό, ωστόσο να υπενθυμίσουμε κάτι που ισχύει και για τα υπόλοιπα ποσά που εμφανίζονται στην κατάταξη, ότι αφ' ενός μεν πρόκειται για επενδύσεις ταυτόχρονα ενταγμένες στο Γ' Κ.Π.Σ., άρα όχι όλες, αφ' ετέρου δε για τα δύο (2) μόνο πρώτα έτη υλοποίησης του Ν. 3299/04 και γνωρίζοντας πως σε γενικές γραμμές στα πρώτα έτη λειτουργίας ενός Α.Ν. δεν παρατηρείται ιδιαίτερη κινητοποίηση των επενδυτών, σε σχέση με τα τελευταία. Ακολουθούν οι Ν. Ζακύνθου και Κεφαλληνίας με κατά κεφαλήν επενδύσεις άνω των 500 ευρώ, και εν συνεχεία οι Ν. Κιλκίς, Χίου, Έβρου και Λευκάδος (Βλ. χάρτης 34), με τον τελευταίο να βρίσκεται σε υψηλή θέση κυρίως λόγω του πολύ μικρού πληθυσμιακού του βάρους, αφού σε απόλυτα ύψη επενδύσεων βρίσκεται αρκετά χαμηλότερα.

Μία παρατήρηση εδώ έχει να κάνει με τον Ν. Δωδεκανήσου, ο οποίος και στην παρούσα χρονική περίοδο εμφανίζεται σε υψηλή απόλυτη αλλά και κατά κεφαλήν θέση κατάταξης. Διαχρονικά ο συγκεκριμένος Νομός παρουσιάζει την μεγαλύτερη απορροφητικότητα επενδύσεων στα πλαίσια των αναπτυξιακών νόμων. Παράλληλα διαχρονικά επίσης εμφανίζεται σε αρκετά ευνοϊκές από πλευράς κινήτρων περιοχές. Φαίνεται πως τα κίνητρα στην εν λόγω «παραμεθόριο» περιοχή απέδωσαν καρπούς, αλλά ίσως μετά από μία 30ετία (από την ψήφιση του Ν. 1262/82) θα πρέπει να προβληματισθούμε σχετικά με την ύπαρξη και άλλων «παραμεθόριων» περιοχών της χώρας, οι οποίες ωστόσο δεν έτυχαν τέτοιων ευνοϊκών ενισχύσεων.

Τα χαμηλότερα κατά κεφαλήν ύψη επένδυσης, πέραν του Ν. Πρεβέζης που δεν εμφανίζει καμία, έχουν οι Ν. Αθηνών, Κοζάνης, Μεσσηνίας και Πειραιώς, με επενδύσεις που δεν ξεπερνούν τα 12,5 ευρώ κατά κεφαλήν. Για μία ακόμη φορά συνεπώς στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης βρίσκεται ο Ν. Κοζάνης με μόλις 10 ευρώ κατά κεφαλήν επένδυση, ενώ η ύπαρξη των Ν. Αθηνών και Πειραιώς δικαιολογείται κυρίως από τον δημογραφικό τους παράγοντα. Εντύπωση προκαλεί η χαμηλή θέση κατάταξης του Ν. Ευβοίας, που κατά τις προηγούμενες χρονικές περιόδους κατάφερε να ελκύει σημαντικό ποσοστό εκ του συνόλου των επενδύσεων.

Χάρτης 34: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων Α' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.

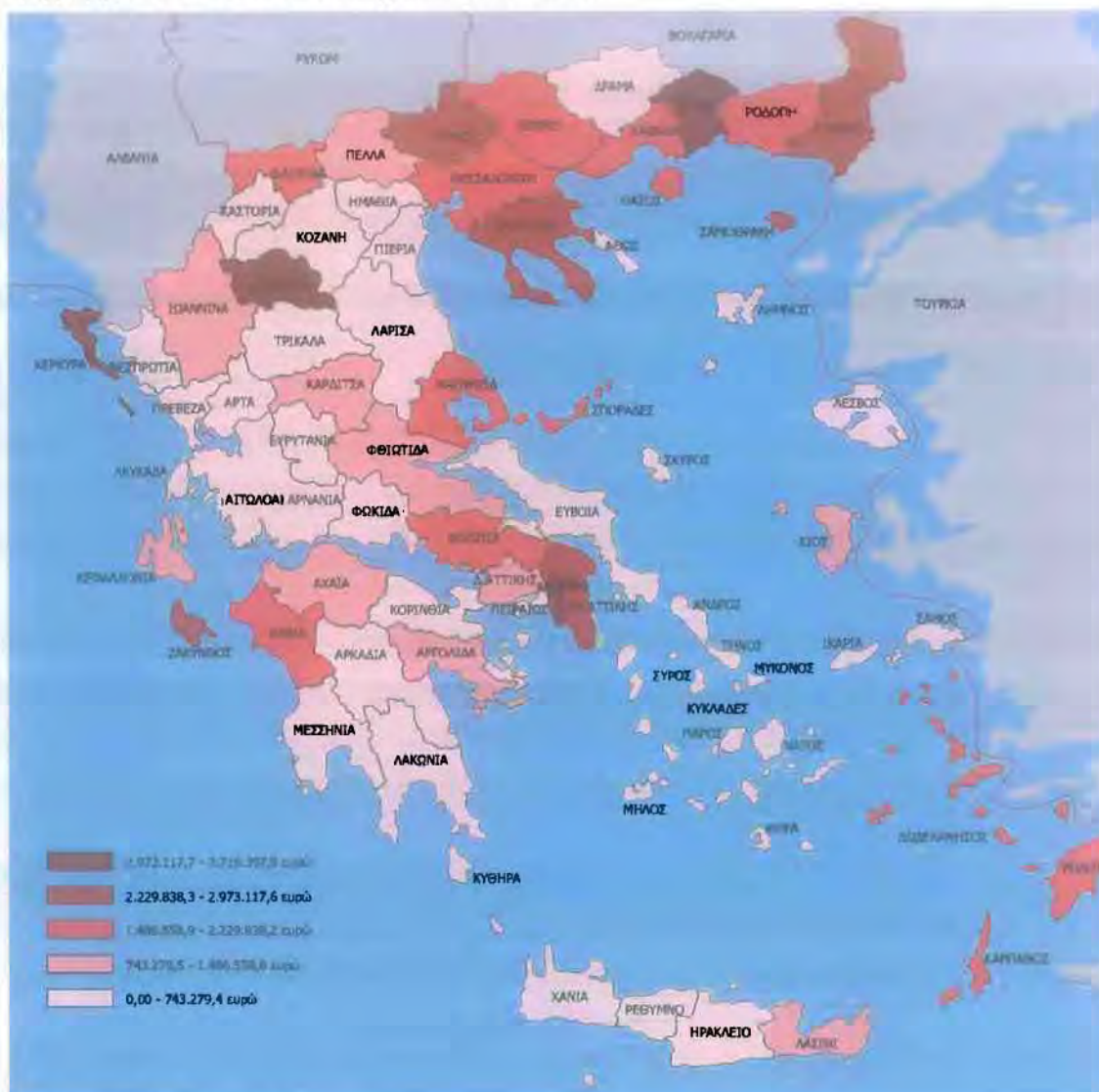
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Όσον αφορά τα μέσα ύψη επένδυσης, πρώτος στην κατάταξη Νομός είναι της Κέρκυρας, στην οποία και η μέση επένδυση ανέρχεται στα 3,8 περίπου εκ ευρώ. Ακολουθούν οι Ν. Γρεβενών, Ξάνθης και Αθηνών με μέσο ύψος επένδυσης άνω των τριών (3) εκ ευρώ, ενώ σε υψηλή θέση κατάταξης εμφανίζονται επίσης οι Ν. Έβρου, Ζακύνθου, Χαλκιδικής και Κιλκίς (Βλ. χάρτης 35). Ο μικρός προφανώς αριθμός των επενδυτικών σχεδίων είναι αυτός που φέρνει την Κέρκυρα και την Ξάνθη στην κορυφή της κατάταξης, αφού οι αμέσως επόμενοι Νομοί υπερτερούν σημαντικά σε ύψη επενδύσεων.

Πέραν του Ν. Πρεβέζης που δεν έχει να επιδείξει επενδύσεις κατά την παρούσα χρονική περίοδο, τα μικρότερα επενδυτικά σχέδια εμφανίζονται στο Ν. Κοζάνης και είναι λίγο μεγαλύτερα από τα 100.000 ευρώ. Ο συγκεκριμένος δηλαδή Νομός, όχι μόνον δεν κατάφερε να ελκύσει συνολικά μεγάλα μεγέθη επενδύσεων, αλλά και όσα έγιναν, κατακερματίστηκαν σε μία πληθώρα μικρών επενδύσεων (παρουσιάζει τα μισά σχεδόν επενδυτικά σχέδια από όσα έγιναν στην Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας), με αμφίβολη πιθανότητα συμβολή για την τοπική οικονομία, στα πλαίσια δημιουργίας ανταγωνιστικών μονάδων. Ακολουθούν οι Ν. Λακωνίας, Μεσσηνίας, Αρκαδίας και Κορινθίας με μέσο επενδυτικό ύψος λίγο μεγαλύτερο των 180.000 ευρώ, δίνοντας μία εικόνα σχετικά με τον «επενδυτικό προσανατολισμό» της Πελοποννήσου – μικρές επενδύσεις για ικανό αριθμό επενδυτών. Σε χαμηλή θέση κατάταξης βρίσκεται και ο Ν. Ρεθύμνου που αν και συγκέντρωσε μεγάλο ύψος επενδύσεων συνολικά, «τις μοίρασε» σε μεγάλο αριθμό επενδυτών, με αποτέλεσμα το μέσο επενδυτικό σχέδιο να «κοστίζει» περίπου 277.000 ευρώ.

Χάρτης 35: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων Α' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.2.4.2 ΥΠΟΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΤΩΝ 2007 - 2008

Στις 23.12.2006 ο Ν. 3299/04 τροποποιείται από τον Ν. 3522/06, με τον οποίο, λαμβάνουν χώρα σημαντικές αλλαγές. Η υποπερίοδος αυτή περιλαμβάνει και τις τελευταίες χρονικά καταγραφές επενδύσεων αναπτυξιακού νόμου στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ. Ο συνολικός αριθμός επενδυτικών σχεδίων, βάσει των οποίων δημιουργήθηκε ο ακόλουθος πίνακας 52, είναι μόλις 241 επενδυτικά σχέδια, εφόσον το παρόν νομοθετικό πλαίσιο είναι «ανοικτό» ακόμη για επενδύσεις. Το μικρό «μέγεθος του δείγματος» δεν επιτρέπει την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων σχετικά με την χωρική κατανομή και τα ύψη των επενδύσεων. Ωστόσο κρίθηκε σκόπιμο να παρουσιασθούν προκειμένου να αποτυπωθούν οι «τάσεις» οι οποίες διαμορφώνονται.

Πίνακας 52: Φθίνουσα κατάταξη των Νομών της χώρας σε σχέση με τα ακλόνητα ύψη επενδύσεων, τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και το μέσο ύψος επένδυσης, εγκεκριμένων επενδύσεων του Ν. 3522/06 και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ. (Περίοδος 23.12.2006 - 2008).

ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΠΙ ΝΟΜΟΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΚΛΟΝΗΤΑ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ ΣΤΕΛΕΧΗ	ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΠΙ ΝΟΜΟΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ ΣΤΕΛΕΧΗ	ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΠΙ ΝΟΜΟΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ ΣΤΕΛΕΧΗ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	4043280,0	ΑΕΥΚΑΔΟΣ	87,0	ΑΡΓΟΛΙΑΣ	407810,0
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3255971,0	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	86,2	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	361774,6
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	3114821,6	ΣΑΜΟΥ	39,0	ΗΜΑΘΙΑΣ	353578,5
ΔΕΣΦΟΥ	2606221,0	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	28,3	ΦΘΗΚΙΑΣ	335405,0
ΑΕΥΚΑΔΟΣ	1905240,1	ΦΘΗΚΙΑΣ	26,6	ΞΑΝΘΗΣ	323605,5
ΣΑΜΟΥ	1711108,0	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	24,5	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	288805,7
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1662156,2	ΔΕΣΦΟΥ	24,1	ΑΕΥΚΑΔΟΣ	272177,2
ΑΡΓΑΣ	1553987,6	ΑΡΓΑΣ	21,1	ΧΙΟΥ	262851,6
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1266421,1	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	21,1	ΧΑΝΙΩΝ	235584,2
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1174866,7	ΘΕΣΠΡΟΤΙΑΣ	18,3	ΑΡΑΜΑΣ	212256,4
ΕΥΒΟΙΑΣ	1038355,0	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	15,4	ΠΕΛΑΓΑΣ	207720,6
ΦΩΚΙΑΣ	1006214,9	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	13,9	ΡΟΔΟΠΗΣ	207012,6
ΑΙΔΑΚΑΝΗΣΟΥ	1002659,0	ΧΙΟΥ	9,9	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	194676,4
ΕΒΡΟΥ	917923,4	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	7,5	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	183635,6
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	797992,7	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	7,3	ΔΕΣΦΟΥ	173748,1
ΘΕΣΠΡΟΤΙΑΣ	796490,8	ΕΒΡΟΥ	6,1	ΑΙΔΑΚΑΝΗΣΟΥ	167109,8
ΠΕΛΑΓΑΣ	623161,8	ΚΙΑΚΙΣ	5,8	ΑΑΚΙΑΚΗΣ	166666,7
ΡΟΔΟΠΗΣ	621037,9	ΡΟΔΟΠΗΣ	5,6	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	159598,5
ΑΡΜΑΣ	577275,0	ΑΑΚΙΑΚΗΣ	5,4	ΘΕΣΠΡΟΤΙΑΣ	159298,2
ΠΕΡΙΑΣ	573286,0	ΑΙΔΑΚΑΝΗΣΟΥ	5,3	ΑΡΓΑΣ	155398,8
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	572587,0	ΕΥΒΟΙΑΣ	5,0	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	150345,0
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	550906,9	ΠΕΡΙΑΣ	4,5	ΣΕΡΡΩΝ	148834,0
ΧΙΟΥ	525703,2	ΠΕΛΑΓΑΣ	4,3	ΕΥΒΟΙΑΣ	148336,4
ΦΘΗΚΙΑΣ	501337,7	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4,2	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	146858,3
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	500157,0	ΑΡΓΟΛΙΑΣ	4,0	ΠΕΡΙΑΣ	143321,5
ΑΑΚΙΑΚΗΣ	500000,0	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	3,5	ΚΙΑΚΙΣ	124290,8
ΚΙΑΚΙΣ	497163,3	ΧΑΝΙΩΝ	3,2	ΣΑΜΟΥ	122222,0
ΛΑΡΙΣΗΣ	479686,7	ΞΑΝΘΗΣ	3,1	ΛΑΡΙΣΗΣ	119921,7
ΧΑΝΙΩΝ	471168,5	ΦΘΗΚΙΑΣ	3,0	ΧΑΛΚΙΑΣ	115515,0
ΑΡΓΟΛΙΑΣ	407810,0	ΗΜΑΘΙΑΣ	2,5	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	110810,4
ΗΛΕΙΑΣ	357528,5	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2,2	ΦΘΗΚΙΑΣ	100267,5
ΗΜΑΘΙΑΣ	353578,5	ΑΡΑΜΑΣ	2,1	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	100031,4
ΞΑΝΘΗΣ	323605,5	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2,0	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	84428,1
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	300690,0	ΗΛΕΙΑΣ	1,9	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	63620,8
ΣΕΡΡΩΝ	297667,9	ΑΡΜΑΣ	1,8	ΚΑΒΑΛΑΣ	61425,0
ΑΡΑΜΑΣ	212256,4	ΛΑΡΙΣΗΣ	1,7	ΗΛΕΙΑΣ	59588,1
ΚΟΖΑΝΗΣ	164435,0	ΣΕΡΡΩΝ	1,5	ΕΒΡΟΥ	57370,2
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	120196,6	ΚΟΖΑΝΗΣ	1,1	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	40065,5
ΚΑΒΑΛΑΣ	61425,0	ΚΑΒΑΛΑΣ	0,4	ΚΟΖΑΝΗΣ	27405,8
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,0	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,0	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,0
ΧΑΛΚΙΑΚΗΣ	0,0	ΧΑΛΚΙΑΚΗΣ	0,0	ΧΑΛΚΙΑΚΗΣ	0,0
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,0	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,0	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,0
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,0	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,0	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,0
ΚΑΡΑΓΙΩΣ	0,0	ΚΑΡΑΓΙΩΣ	0,0	ΚΑΡΑΓΙΩΣ	0,0
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0,0	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0,0	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0,0
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0,0	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0,0	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0,0
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,0	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,0	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,0
ΑΙΤΩΝΙΑΣ	0,0	ΑΙΤΩΝΙΑΣ	0,0	ΑΙΤΩΝΙΑΣ	0,0
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,0	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,0	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0,0
ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	0,0	ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	0,0	ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	0,0
Α. ΑΤΤΙΚΗΣ	0,0	Α. ΑΤΤΙΚΗΣ	0,0	Α. ΑΤΤΙΚΗΣ	0,0
ΑΘΗΝΩΝ	0,0	ΑΘΗΝΩΝ	0,0	ΑΘΗΝΩΝ	0,0
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0,0	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0,0	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0,0
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,0	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,0	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,0
ΑΙ. ΟΡΟΣ	0,0	ΑΙ. ΟΡΟΣ	0,0	ΑΙ. ΟΡΟΣ	0,0

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Ο.Π.Σ.

Κατ' αρχήν ο κύριος όγκος των δεδομένων αφορά επενδύσεις του έτους 2007. Υπό το πρίσμα αυτό, παρατηρούμε πως σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, πρώτος στην κατάταξη Νομός έρχεται ο Ν. Πειραιώς, «κερδίζοντας» κατά κάποιον τρόπο το «χαμένο έδαφος» της προηγούμενης υποπεριόδου, με επενδύσεις οι οποίες ξεπερνούν τα 4 εκ ευρώ. Να υπενθυμίσουμε εδώ πως ο μικρός αριθμός καταγραφών έχει και σαν συνέπεια τα πολύ μικρά εμφανιζόμενα απόλυτα αλλά και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων. Ο μοναδικός δείκτης που δεν επηρεάζεται είναι αυτός του μέσου ύψους επένδυσης, εφόσον έχει να κάνει κυρίως με τον αριθμό των επενδυτικών πρωτοβουλιών. Ακολουθούν οι Ν. Κεφαλληνίας, Κυκλάδων και Λέσβου με άνω των 2,5 εκ. ευρώ επενδύσεις, καθώς και οι Ν. Λευκάδος, Σάμου και Ρεθύμνου, με επενδύσεις άνω των 1,6 εκ ευρώ, όπως εξάλλου φαίνεται και στον χάρτη 36.

Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης, εμφανίζεται ένας μεγάλος αριθμός Νομών με ανυπαρξία επενδύσεων για την παρούσα χρονική υποπερίοδο. Αξίζει να σημειωθεί πως στους Νομούς αυτούς ανήκουν και ορισμένοι οι οποίοι κατά το αμέσως προηγούμενο χρονικό διάστημα είχαν απορροφήσει σημαντικά ύψη επενδύσεων, όπως οι Ν. Θεσσαλονίκης, Ζακύνθου, Βοιωτίας, Αν. Αττικής και Αθηνών.

Χάρτης 36: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επένδυσης, επενδύσεων Β' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 (Ν. 3522/06) και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ελαφρώς διαφοροποιημένη εμφανίζεται η κατάσταση στα κατά κεφαλήν μεγέθη επενδύσεων, με πρώτο στην κατάταξη Νομό τον Λευκάδος και μέσο ύψος επένδυσης ανά κάτοικο της περιοχής τα 87 ευρώ. Παρόμοιο ποσό εμφανίζει και ο Ν. Κεφαλληνίας, που έρχεται δεύτερος, ενώ επίσης υψηλά, σχετικά πάντοτε, ύψη κατά κεφαλήν επένδυσης, άνω των 20 ευρώ, εμφανίζουν και οι Ν. Σάμου, Κυκλάδων, Φωκίδας, Γρεβενών, Λέσβου, Άρτας, Ρεθύμνου και Θεσπρωτίας, όπως γίνεται αντιληπτό και από την χαρτογραφική απεικόνιση αυτών, στον χάρτη 37. Στον αντίποδα, η ίδια με προηγουμένως ομάδα Νομών, που δεν εμφανίζει καμία επένδυση,

καθώς και ορισμένοι άλλοι Νομοί όπως της Καβάλας, Κοζάνης, Σερρών, Λαρίσης, Αχαΐας και Ηλείας με κάτω από δύο (2) ευρώ επενδεδυμένο κεφάλαιο ανά κάτοικο.

Σημαντική σε αυτό το σημείο κρίνεται η θεώρηση της επενδυτικής δραστηριότητας, σε σχέση με τις περιοχές ακριβώς εκείνες οι οποίες εντάχθηκαν σε ευνοϊκότερη περιοχή κινήτρων με τον Ν. 3522/06. Μέσω αυτού ολόκληρη η Πελοπόννησος και η Ήπειρος επέρχονται, από την «γενική» περιοχή Γ' του Ν. 3299/04, στην πλέον προμηδοτούμενη περιοχή Γ' του Ν. 3522/06, αφού μειώθηκε ο αριθμός των επενδυτικών ζωνών. Για τους Ν. Άρτας και Αρκαδίας θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε ότι η μετάταξή τους σε ευνοϊκότερη περιοχή κινήτρων είχε κάποιο αποτέλεσμα, δεδομένου ότι αυτοί κατά την προηγούμενη χρονική υποπερίοδο καταλάμβαναν την 42^η και 43^η αντίστοιχα θέση, ενώ την παρούσα περίοδο βελτιώνουν την θέση τους ευρισκόμενοι πλέον, ο μεν Ν. Άρτας στην 8^η, ο δε Ν. Αρκαδίας στην 9^η θέση. Αντιθέτως για τους Ν. Μεσσηνίας και Πρεβέζης, ο νόμος δεν φαίνεται να είχε κάποια θετική επιρροή, αφού και στις δύο, χρονικές υποπεριόδους, απορρόφησαν είτε χαμηλά, για τον Ν. Μεσσηνίας, είτε μηδενικά ύψη επενδύσεων, για τον Ν. Πρεβέζης. Παρατηρείται δε ακόμη και το φαινόμενο Νομός να μετακινείται σε ευνοϊκότερη περιοχή κινήτρων και να ελκύει λιγότερες επενδύσεις, όπως ο Ν. Αιτωλοακαρνανίας, γεγονός που προβληματίζει σχετικά με την βαρύτητα που αποδίδεται στα κίνητρα για την επιλογή του τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων, αλλά και την ικανότητά τους να πείσουν (η αλλαγή στα ποσοστά επιχορήγησης μεταξύ των δύο νόμων κυμαίνεται περίπου στο 5% επιπλέον επιχορήγησης).

Χάρτης 37: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων Β' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 (Ν. 3522/06) και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.

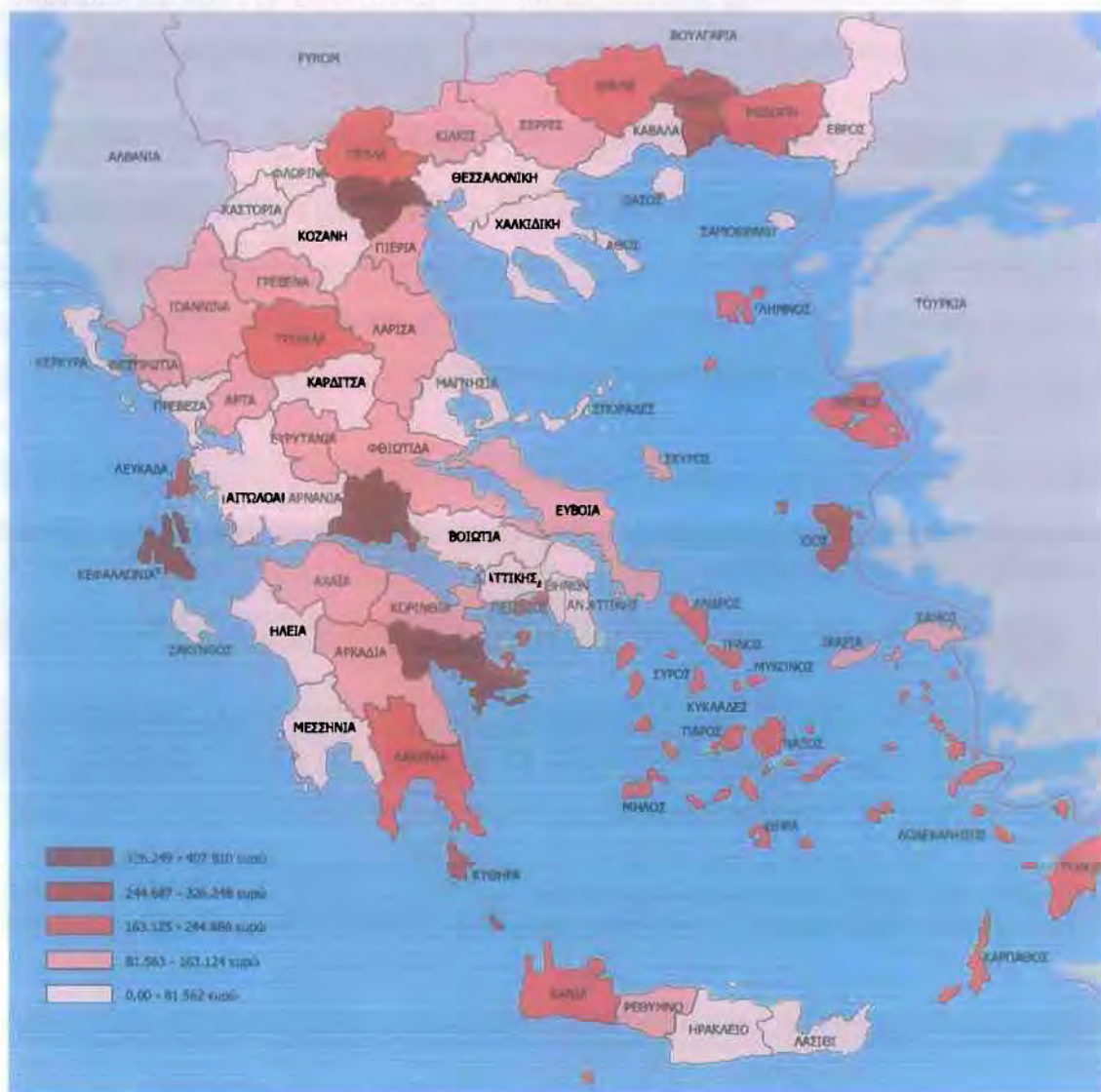
Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Σε σχέση με τα μέσα ύψη επένδυσης, πρώτος στην κατάταξη Νομός είναι ο Αργολίδος, όπου ένα «συνηθισμένο» επενδυτικό σχέδιο «κοστίζει» λίγο περισσότερο από 400.000 ευρώ. Ακολουθούν οι Ν. Κεφαλληνίας, Ημαθίας, Φωκίδος, Ξάνθης και Χίου με μέσο επενδυτικό σχέδιο άνω των 260.000 ευρώ, ενώ πέραν των προαναφερθέντων Νομών που δεν εμφάνισαν καθόλου επενδυτική δραστηριότητα την παρούσα υποπερίοδο, τα χαμηλότερα μέσα ύψη επενδύσεων εμφανίζει ο Ν. Κοζάνης με πολύ χαμηλότερο όμως μέσο ύψος που ανέρχεται πλέον στα μόλις 27.406 ευρώ. Ομοίως πολύ χαμηλό μέσο ύψος επενδυτικού σχεδίου εμφανίζουν και

οι Ν. Καστοριάς, Έβρου και Ηλείας. Τα ανωτέρω αποδίδονται εποπτικά με την βοήθεια του χάρτη 38.

Χάρτης 38: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης, επενδύσεων Β' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04 (Ν. 3522/06) και ενταγμένων στο Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Υπενθυμίζουμε πως η εξαγωγή των παρόντων συμπερασμάτων στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στα χορηγηθέντα στοιχεία επενδύσεων ενταγμένων και στο Γ' Κ.Π.Σ., τα οποία και για την παρούσα υποπερίοδο είναι εξαιρετικά λίγα σε αριθμό επενδυτικών σχεδίων και παρέχουν θα λέγαμε μόνο ένα τμήμα της συνολικής εικόνας, η οποία μπορεί στην ολότητά της να είναι πολύ διαφορετική.

5.2.4.3 ΣΥΝΟΛΙΚΟΤΕΡΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2005 – 2008

Για λόγους που έχουν να κάνουν με την απόκτηση μίας ευρύτερης και συνολικότερης εικόνας σχετικά με τα αποτελέσματα του Ν. 3299/04 παρουσιάζονται και αναλύονται εν συνεχεία τα υπάρχοντα διαθέσιμα στοιχεία επενδύσεων σε επίπεδο Περιφέρειας και όχι πλέον Νομών. Η επιλογή αυτή χάνει ωστόσο ένα σημαντικό κομμάτι της πληροφορίας, εφόσον υφίσταται το ενδεχόμενο έντονων ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων στα μεγέθη που περιγράφονται, αποτελεί όμως μονόδρομο, δεδομένης της μη διάθεσης στοιχείων επενδύσεων σε επίπεδο Νομού. Η εξέταση των στοιχείων αυτών γίνεται επιπλέον και ανεξάρτητα από τις προηγούμενες δύο (2) υποπεριόδους. Ωστόσο επιχειρείται ένας συνδυασμός αυτών για την εξαγωγή συμπερασμάτων σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο.

Με βάση τα στοιχεία αυτά προέκυψε ο ακόλουθος πίνακας 53.

Πίνακας 53: Φθίνουσα κατάταξη των Περιφερειών της χώρας με βάση τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων του Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΑ ΎΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΎΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΎΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΎΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΕΥΡΩ
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	1.218.946.396	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	4.084
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.154.488.076	ΚΡΗΤΗΣ	1.754
ΚΡΗΤΗΣ	1.042.500.098	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.546
ΑΤΤΙΚΗΣ	807.303.774	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.247
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	745.119.532	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.125
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	628.155.863	ΗΠΕΙΡΟΥ	859
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	491.747.788	Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	810
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	461.254.804	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	743
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	453.566.189	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	718
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	324.145.567	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	639
ΗΠΕΙΡΟΥ	288.898.494	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	615
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	218.620.343	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	613
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	147.429.040	ΑΤΤΙΚΗΣ	215

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία δημοσιευμένων στοιχείων ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Παρατηρώντας την πρώτη στήλη του ανωτέρω πίνακα, διαπιστώνουμε πως πρώτη στην κατάταξη Περιφέρεια είναι του Ν. Αιγαίου, ελκύνοντας κατά τα τρία (3) πρώτα χρόνια εφαρμογής του Ν. 3299/04 επενδύσεις άνω του 1,2 δις ευρώ. Ακολουθούν με μικρή σχετικά διαφορά, οι Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης με συνολικά ύψη επενδύσεων, άνω του ενός (1) δις ευρώ. Σχετικά υψηλά στην τέταρτη θέση της κατάταξης βρίσκεται και η Περιφέρεια Αττικής, ενώ στις χαμηλότερες

θέσεις κατατάξεως, έχουμε τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Μακεδονίας και Ηπείρου, με επενδύσεις κάτω των 300 εκ ευρώ.

Εισάγοντας τώρα την παράμετρο του πληθυσμού, βάση απογραφής του έτους 2001, προκύπτουν τα κατά κεφαλήν μεγέθη επενδύσεων, τα οποία και είναι σχετικά διαφοροποιημένα. Στην πρώτη και πάλι θέση της κατάταξης εμφανίζεται η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, με το ιδιαίτερα υψηλό επενδεδυμένο κεφάλαιο ανά κάτοικο των 4.084 ευρώ. Η Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας, που ήταν στην δεύτερη θέση της προηγούμενης κατάταξης, λόγω του δημογραφικού της βάρους, εμφανίζεται πλέον στην ενδέκατη θέση με κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης τα 615 ευρώ. Την δεύτερη θέση πλέον καταλαμβάνει η Περιφέρεια Κρήτης με σαφώς μικρότερο κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης από την Περιφέρεια Ν. Αιγαίου, στα 1.754 ευρώ. Ακολουθεί η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, που προηγουμένως βρισκόταν πολύ χαμηλότερα και η Περιφέρεια Πελοποννήσου που «κερδίζει» μία θέση σε σχέση με την προηγούμενη κατάταξη. Στην τελευταία θέση της κατάταξης βρίσκεται τώρα η Περιφέρεια Αττικής με μόλις 215 ευρώ κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης, ακολουθούμενη από την Περιφέρεια Θεσσαλίας, ενώ λίγο παραπάνω βρίσκεται και η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με κατά κεφαλήν επενδεδυμένο κεφάλαιο ανά κάτοικο, στα πλαίσια του Ν. 3299/04, τα 718 ευρώ.

Σε μία προσπάθεια συνδυασμού των δεδομένων του πίνακα 53 με τους αμέσως προηγούμενους πίνακες 52 και 51 παρατηρούμε τα εξής:

- η υπεροχή της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου τόσο στα απόλυτα όσο και στα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων, είναι αδιαμφισβήτητη, εφόσον και σε επίπεδο Νομού οι Ν. Δωδεκανήσου και Κυκλάδων που την αποτελούν, εμφανίζουν μεγάλα ύψη επενδύσεων, ιδιαίτερα ο Ν. Δωδεκανήσου, αφού ο Ν. Κυκλάδων κατά την πρώτη υποπερίοδο, 2005 - 2006 βρίσκεται περίπου στη μέση των σχετικών κατατάξεων.
- οι Περιφέρειες οι οποίες περιλαμβάνουν τα δύο μεγαλύτερα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, σε απόλυτα ύψη επενδύσεων πραγματικά απορροφούν ένα μεγάλο τμήμα από το σύνολο των εγκριθέντων επενδυτικών σχεδίων στα πλαίσια του Ν. 3299/04, ασχέτως αν λόγω του πληθυσμιακού τους βάρους στα κατά κεφαλήν μεγέθη βρίσκονται αρκετά χαμηλότερα. Η ενίσχυση επενδύσεων σε «ανεπτυγμένες» περιοχές μπορεί για κάποια χρονικά διαστήματα να είναι

αναγκαία, δεδομένου του γεγονότος ότι αυτές οι ενισχύσεις ίσως αξιοποιούνται καλύτερα, έχουν μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία, με την δημιουργία ανταγωνιστικών επιχειρήσεων που συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο «στερούν» πόρους που εναλλακτικά θα διατίθονταν στην Περιφέρεια και συμβάλλουν κατά αυτόν τον τρόπο στην όξυνση των Περιφερειακών ανισοτήτων.

- Σε σχέση με την Περιφέρεια Ηπείρου, παρατηρείται η ύπαρξη έντονων ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, καθόσον ενώ ο Ν. Ιωαννίνων φαίνεται να αποσπά σημαντικά ύψη επενδύσεων, ιδιαίτερα την υποπερίοδο 2005 – 2006, οι υπόλοιποι Νομοί, εμφανίζουν μικρότερα, έως και μηδενικά ύψη επενδύσεων, όπως ο Ν. Πρεβέζης, δικαιολογώντας έτσι την κατάταξη της Περιφέρειας σε χαμηλές θέσεις (11^η και 5^η θέση σε απόλυτα και κατά κεφαλήν μεγέθη επενδύσεων). Φαίνεται πως το γεγονός αυτό υπήρξε ένα ακόμη επιχείρημα για την μετάταξη ολόκληρης της Περιφέρειας σε ευνοϊκότερη περιοχή κινήτρων με τον Ν. 3522/06. Η κατάσταση πλέον, με βάση την «τάση» του πίνακα 52, φαίνεται να βελτιώνεται για ορισμένους Νομούς, όπως ο Ν. Άρτας, όχι όμως και για τον Ν. Πρεβέζης.
- Τέλος μία παρατήρηση αφορά και την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας η οποία σε απόλυτα ύψη επενδύσεων φαίνεται να απορροφά ένα πολύ μικρό μερίδιο από το σύνολο αυτών. Στα κατά κεφαλήν μεγέθη εμφανίζεται λίγο υψηλότερα στις θέσεις κατατάξεως, με ορισμένους Νομούς όπως των Γρεβενών να κατακτούν ακόμη και την πρώτη θέση, γεγονός όμως που οφείλεται κυρίως στα πολύ χαμηλά πληθυσμιακά μεγέθη των Νομών. Και αν για τα Γρεβενά η επενδυτική εικόνα η οποία διαμορφώνεται είναι αρκετά αισιόδοξη, για τους υπόλοιπους τρεις Νομούς, η προοπτικές εμφανίζονται δυσοίωνες, όπως προαναφέρθηκε εξάλλου διαμορφώνεται μία εικόνα με χαμηλά ύψη επενδύσεων, σε μεγάλο αριθμό επενδυτικών σχεδίων και αμφίβολη ανταγωνιστικότητα, προστιθέμενη αξία και συμβολή στους στόχους της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής.

Συνεχίζοντας την ανάλυση σε επίπεδο Περιφερειών, θα ασχοληθούμε με μία σειρά από δείκτες, όπως και κατά την ανάλυση των Ν. 1262/82 και 1892/90, εφόσον υπάρχουν τα απαραίτητα για την δημιουργία τους στοιχεία. Οι δείκτες αυτοί παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα 54.

Πίνακας 54: Φθίνουσα κατάταξη των Περιφερειών της χώρας με βάση το μέσο ύψος επένδυσης ανά επενδυτικό σχέδιο και ανά νέα θέση εργασίας του Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΕΥΡΩ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ "ΚΟΣΤΟΣ" ΚΑΘΕ ΝΕΑΣ ΘΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ/ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩ (ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΘΕ ΘΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ)
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	5.187.006		571685
ΑΤΤΙΚΗΣ	4.387.521	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	514758
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.661.141	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	458817
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.650.447	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	437434
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.493.427	ΚΡΗΤΗΣ	422236
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.215.908	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	418562
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.852.715	Δ. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	379142
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	1.743.786	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	376932
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	1.579.640	ΑΤΤΙΚΗΣ	339774
ΚΡΗΤΗΣ	1.555.970	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	317341
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	1.459.693	ΗΠΕΙΡΟΥ	315736
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.222.550	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	306464
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.160.235	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	286715

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία δημοσιευμένων στοιχείων ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Στην αριστερή στήλη του πίνακα 54 παρουσιάζεται το μέγεθος του μέσου ύψους επένδυσης για κάθε μία από τις 13 Περιφέρειες της χώρας. Το μεγαλύτερο μέσο ύψος κατέχει η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με ένα ποσό της τάξεως των 5.187.006 ευρώ, ιδιαίτερα υψηλό και με διαφορά από τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας. Δεδομένου και του γεγονότος ότι αυτό το ποσό οφείλεται κυρίως στα υψηλά επενδεδυμένα κεφάλαια στην εν λόγω περιοχή μάλλον παρά στον αριθμό των επενδυτικών σχεδίων, μπορούμε ίσως να συμπεράνουμε πως οι επενδύσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στην συγκεκριμένη Περιφέρεια, στα πλαίσια εφαρμογής του Ν. 3299/04, υπήρξαν στην πλειονότητά τους όντως μεγάλες, με ότι θετικό αυτό συνεπάγεται για την οικονομία της περιοχής, διατηρώντας ωστόσο την αμφιβολία που διατυπώθηκε νωρίτερα για το αν και κατά πόσον οι έντονη επενδυτική δραστηριότητα δημιουργεί οφέλη κυρίως για τους κατοίκους της συγκεκριμένης περιοχής. Ωστόσο εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως από τα δεδομένα των πινάκων 51 και 52, για τους δύο Νομούς που απαρτίζουν την Περιφέρεια Ν. Αιγαίου, τα μέση ύψη επενδυτικών σχεδίων εμφανίζονται κατά πολύ μικρότερα, που συνδυαζόμενο με το γεγονός ότι αυτά αντλούνται από στοιχεία ενταγμένων επενδύσεων και στο Γ' Κ.Π.Σ., καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως οι επενδύσεις οι οποίες δεν εντάχθηκαν

στο Γ' Κ.Π.Σ. αλλά εντάχθηκαν αποκλειστικά στον Ν. 3299/04, υπήρξαν για την Περιφέρεια Ν. Αιγαίου σαφέστατα μεγαλύτερες.

Ακολουθεί η Περιφέρεια Αττικής, με μέσο ύψος επενδυτικού σχεδίου κοντά στα 4,4 εκ ευρώ και εν συνεχεία οι Περιφέρειες Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδος με μέσο ύψος επένδυσης άνω των 2,5 εκ ευρώ. Παρατηρώντας και αυτά τα ποσά βλέπουμε πως το συμπέρασμα το οποίο προέκυψε για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου σχετικά με τις επενδύσεις που δεν εντάχθηκαν στο Γ' Κ.Π.Σ., ισχύει μάλλον και για το σύνολο των υπολοίπων Περιφερειών.

Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης έχουμε την Περιφέρεια Ηπείρου με μέσο ύψος επενδυτικού σχεδίου λίγο μικρότερο από τα 1,2 εκ ευρώ. Χαμηλά επίσης μέσα επενδυτικά ύψη εμφανίζουν και οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Βορείου Αιγαίου, εικόνα η οποία επαληθεύεται και από τα δεδομένα των προηγούμενων πινάκων 51 και 52, σε επίπεδο Νομού, με έντονες ωστόσο διαφοροποιήσεις σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, όπως στην περίπτωση της Περιφέρειας Θεσσαλίας για παράδειγμα όπου εμφανίζεται να έχει από τα χαμηλότερα μέσα επενδυτικά ύψη της τάξεως των 1.222.550 ευρώ, με τον Ν. Μαγνησίας ωστόσο κατά την πρώτη υποπερίοδο εφαρμογής του Ν. 3299/04 να σημειώνει μέσο ύψος επένδυσης αρκετά υψηλότερο, στα 1.730.106 περίπου ευρώ.

Περνώντας στην δεξιά στήλη του πίνακα 54, παρουσιάζεται ο δείκτης ο οποίος έχει να κάνει με το «κόστος» της κάθε νέας θέσης εργασίας. Από τα δεδομένα αυτής προκύπτει πως οι «ακριβότερες» θέσεις εργασίας προέκυψαν στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, όπου για κάθε νέα θέση εργασίας «απαιτήθηκε» ένα ποσό της τάξεως των 571.685 ευρώ. Ακολουθούν οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδος, με μέσο ύψος επένδυσης ανά νέα θέση εργασίας, άνω των 430.000 ευρώ. Έχοντας υπόψη, όπως αναφέρθηκε και κατά την ανάλυση προηγούμενων νόμων, ότι υψηλά επενδυτικά κεφάλαια, σε συνδυασμό με την δημιουργία λίγων θέσεων εργασίας, προϋδεάζουν για την ύπαρξη στις συγκεκριμένες περιοχές μεγάλων επενδύσεων, η υψηλή τιμή του παρόντος δείκτη μας δίνει μία εικόνα σχετικά με το πού περίπου χωροθετήθηκαν οι μεγάλες επενδύσεις αλλά και για το είδος της επένδυσης, αφού κατά κανόνα επενδύσεις εκσυγχρονισμού και τεχνολογίας, απαιτούν μεγάλα κεφάλαια και δημιουργούν λίγες σχετικά νέες θέσεις εργασίας. Η εικόνα αυτή γίνεται καλύτερα αντιληπτή μέσω του χάρτη 39, όπου γίνεται κλιμάκωση των μέσων υψών επένδυσης ανά νέα θέση εργασίας σε τρεις (3) ισομερείς κατηγορίες.

Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης παρουσιάζονται οι Περιφέρειες με τις πιο «φθηνές» νέες θέσεις εργασίας. Πρώτη έρχεται η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και εν συνεχεία οι Περιφέρειες Θεσσαλίας, Ηπείρου και Κεντρικής Μακεδονίας, με «κόστος» νέων θέσεων εργασίας κάτω των 320.000 ευρώ, στις οποίες και από ότι φαίνεται επιλέχθηκαν δραστηριότητες δημιουργίας αρκετών νέων θέσεων εργασίας δεδομένων και των υψηλών ποσοστών ανεργίας, σε σχέση με τον μέσο όρο της χώρας, των συγκεκριμένων Περιφερειών. Εξάιρεση η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου στην οποία η χαμηλή τιμή προέκυψε περισσότερο μάλλον από το γενικότερο χαμηλό ποσοστό συμμετοχής της, στο σύνολο των επενδύσεων του Ν. 3299/04 (11^η στην κατάταξη με βάση τα απόλυτα ύψη επενδύσεων).

Χάρτης 39: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του μέσου ύψους επένδυσης ανά θέση εργασίας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση) σε επίπεδο Περιφερειών

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Κλείνοντας το παρόν επίπεδο ανάλυσης, παρουσιάζονται δύο (2) ακόμη δείκτες σχετικά με τις νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση και ανά άνεργο κάτοικο εκάστου περιοχής, σύμφωνα με τον πίνακα 55.

Πίνακας 55: Φθίνουσα κατάταξη των Περιφερειών της χώρας με βάση τις νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση και τις «προτεινόμενες» θέσεις εργασίας για κάθε άνεργο, Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ/ΕΠΕΝΔΥΣΗ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ/ ΕΠΕΝΔΥΣΗ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ/ΑΝΕΡΓΟ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΝΕΡΓΟ
ΑΤΤΙΚΗΣ	12,9	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	0,15
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	10,1	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,08
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	7,0	ΚΡΗΤΗΣ	0,06
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	6,1	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	0,06
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5,8	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,05
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	5,1	ΗΠΕΙΡΟΥ	0,04
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4,9	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,04
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	4,6	Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	0,04
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	4,4	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,04
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4,0	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0,04
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	3,8	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	0,03
ΚΡΗΤΗΣ	3,7	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,03
ΗΠΕΙΡΟΥ	3,7	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,01

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία δημοσιευμένων στοιχείων ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Εκ πρώτης όψεως και παρατηρώντας τα δεδομένα και των δύο στηλών, αντιλαμβανόμαστε πως τόσο οι νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση, όσο και ανά άνεργο, είναι σαφέστατα μειωμένες σε σχέση με τις τιμές προηγούμενων περιόδων, για παράδειγμα κατά τον Ν. 1892/90 προέκυπταν μέχρι και 26 νέες θέσεις εργασίας ανά επένδυση στο Ν. Ρεθύμνου, ενώ κατά τον Ν. 1262/82, στο Ν. Δωδεκανήσου κάθε άνεργος κάτοικος της περιοχής είχε θα λέγαμε την δυνατότητα να επιλέξει ανάμεσα σε (5) διαφορετικές θέσεις εργασίας, από επενδύσεις στα πλαίσια του ισχύοντος τότε αναπτυξιακού. Σήμερα, πιθανότατα και με την μεγάλη αύξηση της ανεργίας, τα πράγματα είναι διαφορετικά, θα έπρεπε ωστόσο η αναπτυξιακή νομοθεσία της χώρας, όπως και συμβαίνει με τον παρόντα όπου επιδοτείται η απασχόληση, να λαμβάνει σοβαρά υπόψη της και την δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Πρώτη στην κατάταξη Περιφέρειας είναι η Αττικής, με επενδύσεις «εντάσεως εργασίας» περισσότερο, δημιουργώντας κατά μέσο όρο περίπου 13 θέσεις εργασίας ανά επένδυση. Ακολουθούν οι Περιφέρειες Ν. Αιγαίου και Κ. Μακεδονίας με περισσότερες από επτά (7) δημιουργούμενες θέσεις εργασίας, ανά επένδυση. Στον

αντίποδα ακριβώς οι Περιφέρειες Ηπείρου, Κρήτης και Δ. Ελλάδος με επενδύσεις «εντάσεως κεφαλαίου» και λιγότερες από τέσσερις (4) δημιουργούμενες θέσεις εργασίας ανά επένδυση. Για μία εποπτική εικόνα αυτών παρατίθεται ο χάρτης 40.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί μία αντιφατικότητα του νόμου σχετικά με την Περιφερειακή ανάπτυξη. Παρατηρούμε Περιφέρειες οι οποίες είναι κορεσμένες πληθυσμιακά να συγκεντρώνουν επενδύσεις περισσότερο «εντάσεως εργασίας» με την συνακόλουθη μετακίνηση και πιθανότατα παραμονή εργαζομένων στα αστικά κέντρα των Περιφερειών αυτών. Ταυτόχρονα Περιφέρειες όπως η Ήπειρος, αλλά και η Δυτική Ελλάδα ίσως, ελκύουν επενδύσεις «εντάσεως κεφαλαίου» με την δημιουργία πολύ λιγότερων θέσεων εργασίας, και την πολύ πιθανή εσωτερική μετανάστευση των ανέργων κατοίκων των περιοχών αυτών σε άλλες περιοχές με περαιτέρω πληθυσμιακή αποδυνάμωση των Περιφερειών. Θετικό κρίνεται το γεγονός ότι επενδύουν κάποιες Περιφέρειες με αναπτυξιακές δυσκολίες σε επενδύσεις τεχνολογίας – εντάσεως κεφαλαίου, γιατί συμβάλλει στην επίτευξη πιο ανταγωνιστικών και ισορροπημένων μονάδων, αλλά θα έπρεπε να προβληματίσει περισσότερο, επί της παρούσης, το θέμα με τις θέσεις εργασίας.

Χάρτης 40: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση), σε επίπεδο Περιφερειών

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Περνώντας τώρα και στα δεδομένα της δεύτερης στήλης του πίνακα 55 παρατηρούμε πως ορισμένες Περιφέρειες ενδυναμώνουν την θέση τους, όπως η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου που έρχεται πρώτη, «προσφέροντας» 15 νέες θέσεις εργασίας σε κάθε εκατό (100) ανέργους κατοίκους της περιοχής. Ομοίως και η Πελοποννήσου με οκτώ (8) θέσεις. Άλλες πάλι, όπως η Περιφέρεια Αττικής, κυριολεκτικά κατρακυλούν «προσφέροντας» μόλις μία (1) θέση εργασίας σε κάθε εκατό (100) ανέργους κατοίκους, από επενδύσεις στα πλαίσια του αναπτυξιακού, συνεπώς το συμπέρασμα της παρατήρησης της προηγούμενης παραγράφου, μετριάζεται κάπως, χωρίς ωστόσο να χάνει την ισχύ του. Χαμηλά στην κατάταξη

βρίσκεται και η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, με επίσης αυξημένο δημογραφικό πρόβλημα, αλλά και η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος. Ακολουθεί ο χάρτης 41.

Χάρτης 41: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής των νέων θέσεων εργασίας για κάθε άνεργο κάτοικο της περιοχής, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση) σε επίπεδο Περιφερειών

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στην συνέχεια της ανάλυσης των στοιχείων επενδύσεων στα πλαίσια του Ν. 3299/04, θα επεκταθούμε και στην διερεύνηση των ποσοστών συμμετοχής έκαστου τομέα παραγωγής και του τομέα του τουρισμού, σε επίπεδο Περιφέρειας αλλά και χώρας, προκειμένου να ανιχνεύσουμε κατά κάποιον τρόπο την «εξειδίκευση» κάθε Περιφέρειας. Ακολουθεί ο πίνακας 56, για τον πρωτογενή τομέα παραγωγής.

Πίνακας 56: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση το ποσοστό συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Α' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΗΠΕΙΡΟΥ	10,53	ΗΠΕΙΡΟΥ	18,97
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	5,33	ΚΡΗΤΗΣ	17,87
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	4,38	Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	16,35
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3,01	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	12,59
ΚΡΗΤΗΣ	2,75	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	10,92
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2,35	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	8,65
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	1,75	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	4,32
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,20	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4,10
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1,10	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1,89
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,67	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	1,61
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0,40	ΑΤΤΙΚΗΣ	0,99
ΑΤΤΙΚΗΣ	0,20	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	0,93
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	0,12	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0,82

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία δημοσιευμένων στοιχείων ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Μία πρώτη παρατήρηση σχετικά με τα δεδομένα του πίνακα 56, έχει να κάνει με το εύρος των ποσοστών συμμετοχής, το οποίο και είναι εμφανώς μειωμένο σε σχέση με προγενέστερες περιόδους, αποκαλύπτοντας την ολοένα και μεγαλύτερη συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα διαχρονικά.

Πρώτη στην κατάταξη έρχεται η Περιφέρεια Ηπείρου με ποσοστό συμμετοχής σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο 10,53% και ακόμη υψηλότερο σε επίπεδο χώρας, 18,97%. Αν και με τέτοιας τάξεως ποσοστό δεν μπορούμε σε καμία περίπτωση να ισχυρισθούμε ότι η συγκεκριμένη Περιφέρεια «εξειδικεύεται» στον πρωτογενή, ο τομέας αυτός καταφέρνει και ελκύει σημαντικά ύψη επενδύσεων διαδραματίζοντας για την Ήπειρο σημαντικό ρόλο. Ακολουθούν, με μεγάλη διαφορά, οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και Δυτικής Ελλάδος, με ποσοστά άνω του 4% σε επίπεδο Περιφέρειας και επίσης, σχετικά πάντα, υψηλά ποσοστά σε επίπεδο χώρας.

Οι Περιφέρειες αντίθετα Νοτίου Αιγαίου, Αττικής και Ιονίων Νήσων, εμφανίζονται στις χαμηλότερες θέσεις κατάταξης, με ποσοστό συμμετοχής του παρόντος τομέα κάτω του 0,4% σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο και κάτω του 1% σε επίπεδο χώρας. Εντύπωση προκαλεί η χαμηλή θέση κατάταξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας, με παράδοση στον αγροτικό τομέα, που δεν συγκεντρώνει παρά μόνον το 1,89% του συνόλου των επενδύσεων στον πρωτογενή, ενώ σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο το ποσοστό της είναι ακόμη χαμηλότερο, στο μόλις 0,67% (!), δεικνύοντας

έτσι μία σαφέστατη «στροφή» στο επενδυτικό ενδιαφέρον της περιοχής. Εξάλλου, όπως προκύπτει και από τον χάρτη 42, μόνο τρεις (3) περιφέρειες δείχνουν να δίνουν κάποια ιδιαίτερη βαρύτητα στον πρωτογενή τομέα, οι Περιφέρειες Ηπείρου, Δ. Ελλάδος και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Χάρτης 42: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Πρωτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση)

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Σχετικά με τον δευτερογενή τομέα παραγωγής παρουσιάζεται ο ακόλουθος πίνακας 57.

Πίνακας 57: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση το ποσοστό συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Β' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	79,89	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	19,79
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	73,63	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	14,88
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	67,30	Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	13,82
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	63,69	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	10,34
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	50,99	ΚΡΗΤΗΣ	9,83
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	48,70	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	8,14
ΗΠΕΙΡΟΥ	47,07	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	6,59
ΚΡΗΤΗΣ	26,79	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5,66
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	25,13	ΗΠΕΙΡΟΥ	4,79
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	19,29	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	2,45
ΑΤΤΙΚΗΣ	7,89	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,24
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	5,70	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	1,00
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	4,16	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0,47

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία δημοσιευμένων στοιχείων ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Κατ' αρχήν να υπενθυμίσουμε πως τα ποσοστά συμμετοχής κάθε Περιφέρειας σε σχέση με την χώρα, παρουσιάζονται για να αποκτηθεί μία εικόνα σχετικά με το ύψος των επενδύσεων κάθε Περιφέρειας επί των συνολικών, μεγάλο δε ύψος συνδυαζόμενο και με υψηλά ποσοστά συμμετοχής σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, μπορεί να αποδώσει την «εξειδίκευση» της Περιφέρειας στον εκάστοτε τομέα παραγωγής. Υπό αυτό το σκεπτικό θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως «ειδίκευση» στον δευτερογενή εμφανίζουν οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Στερεάς Ελλάδος, Δυτικής Ελλάδος και Δυτικής Μακεδονίας αν και στο σύνολο των επενδύσεων στον τομέα αυτόν η Δυτική Μακεδονία βρίσκεται προς τις χαμηλές θέσεις κατάταξης απορροφώντας επενδύσεις της τάξεως του 5,66% επί των συνολικών για τον τομέα αυτόν. Για μία απεικόνιση των προαναφερθέντων παρατίθεται ο χάρτης 43.

Μία παρατήρηση εδώ αφορά την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης η οποία μετά από μία σειρά πριμοδοτήσεων, μέσω και των προηγούμενων αναπτυξιακών νόμων, φαίνεται να έχει διαμορφώσει πλέον μία σαφή επενδυτική ειδίκευση στον συγκεκριμένο τομέα παραγωγής. Επίσης από την θέση στην κατάταξη της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αν και όχι στις τέσσερις (4) πρώτες, γίνεται πλέον προφανής η «ειδίκευση» της συγκεκριμένης Περιφέρειας στον δευτερογενή με

ποσοστό της τάξεως του 50,99% σε επίπεδο Περιφερειών, και 8,14% επί του συνόλου των επενδύσεων στον δευτερογενή.

Χάρτης 43: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση)

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ακολουθεί ο πίνακας 58 για τον τριτογενή τομέα παραγωγής.

Πίνακας 55: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση το ποσοστό συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Γ' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Γ' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Γ' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Γ' ΓΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ	79,58	ΑΤΤΙΚΗΣ	48,27
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	23,18	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	20,11
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	20,59	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	8,41
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	17,81	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	7,02
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	10,66	ΚΡΗΤΗΣ	4,46
ΗΠΕΙΡΟΥ	9,30	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	3,70
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	6,21	ΗΠΕΙΡΟΥ	2,02
ΚΡΗΤΗΣ	5,70	Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	1,68
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5,60	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1,36
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	4,53	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	1,16
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,84	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0,83
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1,48	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	0,69
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	1,27	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,30

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία δημοσιευμένων στοιχείων ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Με βάση τα δεδομένα του πίνακα 58, που αφορούν τον συνεχώς αναπτυσσόμενο τομέα των υπηρεσιών, ευθύς εξαρχής αντιλαμβανόμαστε την υπεροχή, κυρίως σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, των Περιφερειών που περιλαμβάνουν τα δύο (2) μεγαλύτερα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, με τεράστια ωστόσο διαφορά μεταξύ τους της τάξεως των 50 και πλέον ποσοστιαίων μονάδων. Αδιαμφισβήτητα η Περιφέρεια Αττικής με 79,58% των επενδύσεων που γίνονται στα όρια της, αλλά και τις μισές σχεδόν από το σύνολο των επενδύσεων του τριτογενή, «εξειδικεύεται» στον τομέα αυτόν. Δεν μπορεί ωστόσο να υποστηριχθεί το ίδιο και για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας που καταλαμβάνει την δεύτερη θέση με 23,18%, εφόσον εμφανίζει μεγαλύτερα ποσοστά στον δευτερογενή τομέα παραγωγής. Την τρίτη και τέταρτη θέση καταλαμβάνουν οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος, αντίστοιχα, ενώ στις χαμηλότερες θέσεις κατατάξεως με ποσοστά μικρότερα του 2% σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο έχουμε τις Περιφέρειες Ν. Αιγαίου, Πελοποννήσου και Δυτικής Μακεδονίας. Σε γενικές γραμμές παρατηρούμε την ολοένα και αυξανόμενη «ζήτηση» για επενδύσεις στον τομέα των υπηρεσιών, από τις σχετικά περισσότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες της χώρας. Μέσω κατηγοριοποίησης του εύρους συμμετοχής κάθε Περιφέρειας σε τρεις κλίμακες προκύπτει ο χάρτης 44. Χαρακτηριστική είναι η απουσία της δεύτερης κατηγορίας εξαιτίας της μεγάλης κυρίως διαφοράς της Αττικής από τις υπόλοιπες Περιφέρειες.

Χάρτης 44: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του Τριτογενούς τομέα παραγωγής σε επίπεδο Περιφέρειας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση)

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Κλείνοντας την ανάλυση του ισχύοντος αναπτυξιακού νόμου 3299/04 και για την περίοδο από έναρξης εφαρμογής του, έως και 30.06.2007, σε επίπεδο Περιφερειών, κρίνεται σκόπιμη και η κατάταξη των Περιφερειών σε σχέση με τα ποσοστά συμμετοχής τους στον τομέα του τουρισμού, παρουσιάζοντας τον πίνακα 59.

Πίνακας 59: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση το ποσοστό συμμετοχής του τομέα του Τουρισμού σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας Ν. 3299/04 (από έναρξη εφαρμογής του έως και 30.06.2007)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	92,91	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	31,03
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	89,84	ΚΡΗΤΗΣ	18,50
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	72,75	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	14,51
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	71,05	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	8,51
ΚΡΗΤΗΣ	64,76	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	7,98
ΗΠΕΙΡΟΥ	33,10	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3,45
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	27,75	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	2,94
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	26,92	ΑΤΤΙΚΗΣ	2,73
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	21,53	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	2,69
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	21,27	ΗΠΕΙΡΟΥ	2,62
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	13,78	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	2,37
ΑΤΤΙΚΗΣ	12,33	Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	1,38
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	10,25	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,29

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία δημοσιευμένων στοιχείων ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Στις ανώτερες θέσεις κατατάξεως παρατηρούμε τις νησιωτικές Περιφέρειες της χώρας, με πρώτη την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου που καταφέρνει και συγκεντρώνει το 31% περίπου επί των συνολικών επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού, σε ενδοπεριφερειακό δε επίπεδο το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο ιδιαίτερα υψηλό 92,91% αποδίδοντας ξεκάθαρα τον τουριστικό προσανατολισμό της συγκεκριμένης Περιφέρειας. Το ίδιο ισχύει και για τις υπόλοιπες δύο νησιωτικές Περιφέρειες Ιονίων Νήσων και Βορείου Αιγαίου, με αρκετά μικρότερα ωστόσο ποσοστά συμμετοχής σε επίπεδο χώρας. Σαφή «εξειδίκευση» στον τομέα του τουρισμού αποδίδεται και στην Περιφέρεια Κρήτης, με άνω του 18% συμμετοχή αυτής σε επίπεδο χώρας, ενώ και η Περιφέρεια Πελοποννήσου «εξειδικεύεται» πλέον στον τομέα αυτόν, ανερχόμενη στην 4^η θέση της κατάταξης με ποσοστό της τάξεως του 71% περίπου σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο και 14,5% περίπου σε επίπεδο χώρας. Οι παρατηρήσεις αυτές εξάλλου γίνονται αντιληπτές και από τον χάρτη 45. Ας σημειώσουμε πως η «τάση» της συγκεκριμένης Περιφέρειας προς την «εξειδίκευσή» της στον τομέα του τουρισμού είχε ήδη αρχίσει να διαφαίνεται από την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1892/90 με τον Ν. Ηλείας τότε να βρίσκεται πρώτος στην κατάταξη σε ενδονομαρχιακό επίπεδο, με ποσοστό της τάξεως του 28%. Φαίνεται πως η «τάση» αυτή απέδωσε και τείνει κατά κάποιον τρόπο να παγιωθεί.

Σχετικά υψηλά στις θέσεις κατάταξης επίσης εμφανίζεται και η Περιφέρεια Ηπείρου με ποσοστό του 33,1%, το δεύτερο μεγαλύτερο μετά τον δευτερογενή, σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, αν και επί των συνολικών δεν καταφέρνει να αποσπάσει επενδύσεις άνω του 3%.

Πολύ χαμηλά ποσοστά επενδύσεων τουρισμού εμφανίζουν κυρίως οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Αττικής και Στερεάς Ελλάδος, κάτω του 15%, Περιφέρειες οι οποίες όπως και αναφέραμε προηγουμένως παρουσιάζουν σαφέστατη «εξειδίκευση» στον δευτερογενή τομέα παραγωγής, με εξαίρεση την Αττική που «εξειδικεύεται» στις υπηρεσίες.

Χάρτης 45: Χαρτογραφική κλιμάκωση ποσοστού συμμετοχής του τομέα του Τουρισμού σε επίπεδο Περιφέρειας, επενδύσεων αποκλειστικά του Ν. 3299/04 (Α' και Β' φάση)

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.3 ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Έχοντας ολοκληρώσει την παρουσίαση και ανάλυση των βασικότερων στοιχείων επενδύσεων στα πλαίσια του αναπτυξιακού καθεστώτος της χώρας, για μία μακρά χρονική περίοδο από το 1983 έως και σήμερα σχεδόν, σκόπιμη κρίνεται για την παροχή μίας πιο ολοκληρωμένης εικόνας, και η παρουσίαση – ανάλυση της χωρικής κατανομής των πόρων από μία άλλη μεγάλη «πηγή» επενδύσεων, τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης. Όπως αναφέρθηκε και στα εισαγωγικά του παρόντος κεφαλαίου η ανάλυση αυτών γίνεται σε επίπεδο Περιφερειών για τις τρεις χρονικές περιόδους εφαρμογής τους και επιπλέον μία προγραμματική περίοδο.

5.3.1 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1989 - 1993

Η χρονική αυτή περίοδος, περιλαμβάνει στοιχεία, σε επίπεδο Περιφερειών (NUTS II), από το Α' Κ.Π.Σ. και τα ενσωματωμένα σε αυτό, μετά το 1989, Μ.Ο.Π. που είχαν αποτελέσει τα πρώτα χρηματοδοτικά προγράμματα για την χώρα μας το 1984, λίγα μόλις χρόνια από την ένταξή της στην Ε.Ο.Κ. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα 60.

Πίνακας 60: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων στα πλαίσια του Α' Κ.Π.Σ.

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΑ ΎΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΟΥ Α' Κ.Π.Σ.	ΎΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΙΣ. ΔΡΧ.	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΎΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΟΥ Α' Κ.Π.Σ.	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΎΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΡΧ.
ΑΤΤΙΚΗΣ	118	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	144019
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	89	Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	143810
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	82	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	116194
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	56	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	97965
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	52	ΗΠΕΙΡΟΥ	97807
ΚΡΗΤΗΣ	41	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	94873
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	34	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	93589
ΗΠΕΙΡΟΥ	32	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	76789
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	32	ΚΡΗΤΗΣ	76431
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	29	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	55753
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	27	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	52115
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	25	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	48918
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	22	ΑΤΤΙΚΗΣ	32825

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία στοιχείων Γεωργίου, 1995

Στην πρώτη στήλη του Πίνακα παρουσιάζεται η κατάταξη των Περιφερειών της χώρας με βάση τα απόλυτα ύψη χρηματοδοτήσεων μέσω του Α' Κ.Π.Σ.

Παρατηρούμε πως στις ανώτερες θέσεις της κατάταξης βρίσκονται πρώτη η Περιφέρεια Αττικής, με ύψη επενδύσεων μέσω του Α' Κ.Π.Σ. 118 περίπου δις δρχ και ακολουθεί η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 89 περίπου δις δρχ. Πέραν των δύο (2) αυτών Περιφερειών, η οποίες εξάλλου περιλαμβάνουν και τον μισό σχεδόν πληθυσμό της χώρας, βλέπουμε πως με υψηλά ποσά χρηματοδοτείται και η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Μεγάλα επίσης ποσά, άνω των 50 δις δρχ άντλησαν και οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος, ενώ από τα πλέον χαμηλά εμφανίζουν οι νησιωτικές Περιφέρειες, λόγω και του χαμηλού πληθυσμιακού τους βάρους, καθώς και η Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας.

Στην δεύτερη στήλη του πίνακα 60, με την εισαγωγή πλέον της παραμέτρου του πληθυσμού, βάση στοιχείων απογραφής του 1991, στην κορυφή της κατάταξης ανέρχεται η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, με κατά κεφαλήν ύψος χρηματοδοτήσεων στις 144.019 δρχ, ενώ υψηλά παραμένει, στην δεύτερη πλέον θέση, και η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με 143.810 δρχ. Με αρκετή διαφορά στις αμέσως επόμενες θέσεις κατατάξεως έχουμε τις άλλες δύο (2) νησιωτικές Περιφέρειες τις χώρες, Ιονίων Νήσων και Νοτίου Αιγαίου, ενώ επίσης υψηλά εμφανίζεται, λόγω και αυτή του χαμηλού της πληθυσμιακού βάρους, η Περιφέρεια Ηπείρου με κατά κεφαλήν ύψος χρηματοδοτήσεων της τάξεως των 97.807 δρχ. Τελευταίες στην κατάταξη, όπως ήταν αναμενόμενο άλλωστε, η Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, αλλά και η Περιφέρειες Δ. Ελλάδος και Πελοποννήσου με κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων στα πλαίσια του Α' Κ.Π.Σ. 48.918 δρχ και 55.753 δρχ αντίστοιχα. Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως ολόκληρη η Πελοπόννησος, γεωγραφικά, δεν έτυχε και ιδιαίτερα υψηλών ενισχύσεων στα πλαίσια του Α' Κ.Π.Σ., κάτι το οποίο προκύπτει και μέσω του χάρτη 46.

Χάρτης 46: Χαρτογραφική κλιμάκωση του κατά κεφαλήν ύψους επενδύσεων στα πλαίσια του Α' Κ.Π.Σ., σε επίπεδο Περιφέρειας

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.3.2 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1994 – 1999

Το 1994, η χώρας μας, έχοντας πλέον ήδη αναλάβει και υλοποιήσει το Α' Κ.Π.Σ., η υλοποίηση του οποίου κατά γενικότερη ομολογία δεν υπήρξε και ιδιαίτερα αποτελεσματική για την Ελληνική οικονομία, γίνεται αποδέκτης του δεύτερου κατά σειρά Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, η χωρική κατανομή του οποίου παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα 61.

Πίνακας 61: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ.

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΑ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΟΥ Β' Κ.Π.Σ.	ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Β' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΙΣ. ΔΡΧ.	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΟΥ Β' Κ.Π.Σ.	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Β' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΡΧ.
ΑΤΤΙΚΗΣ	300	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	521841
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	278	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	430541
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	236	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	408381
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	171	Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	387870
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	171	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	363893
ΚΡΗΤΗΣ	171	ΗΠΕΙΡΟΥ	318379
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	150	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	306910
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	129	ΚΡΗΤΗΣ	288205
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	129	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	231451
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	107	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	215019
ΗΠΕΙΡΟΥ	107	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	207750
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	107	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	148357
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	86	ΑΤΤΙΚΗΣ	79806

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία στοιχείων Γεωργίου, 1995

Εκ πρώτης όψεως αντιλαμβανόμαστε την αύξηση, σε απόλυτα ύψη, των χρηματοδοτήσεων που παρέχονται μέσω του Β' Κ.Π.Σ. Ας μην ξεχνάμε πως μέσω του Ε.Π.Β. το Β' Κ.Π.Σ. απετέλεσε πολύ σημαντικό χρηματοδοτικό μέσο για την ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας. Σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, πρώτη στην κατάταξη Περιφέρεια έρχεται η Αττικής με ύψη χρηματοδοτήσεων της τάξεως των 300 δις δρχ, ακολουθούμενη και πάλι από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με επενδύσεις της τάξεως των 278 δις δρχ. Εν συνεχεία, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ενώ στις τελευταίες θέσεις κατατάξεως βρίσκονται και πάλι οι δύο από τις τρεις νησιωτικές Περιφέρειες, ήτοι Ιονίων Νήσων και Βορείου Αιγαίου, αλλά και οι Περιφέρειες Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας με ύψη επιχορηγήσεων που δεν ξεπερνούν τα 107 δις δρχ.

Σχετικά τώρα με τα κατά κεφαλήν ύψη, και πάλι πρώτες στην κατάταξη Περιφέρειες είναι οι νησιωτικές, με την Βορείου Αιγαίου να ελκύει επενδύσεις της τάξεως των 521.841. δρχ ανά κάτοικο της περιοχής της. Τις 387.870 δρχ επενδεδυμένο κεφάλαιο ανά κάτοικο εμφανίζει πλέον η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, καταλαμβάνοντας την τέταρτη θέση στην κατάταξη, ενώ στον μέσο όρο εμφανίζονται μία σειρά από Περιφέρειες όπως της Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδος, Κρήτης και Θεσσαλίας με κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ. από 230.000 δρχ έως και 364.000 δρχ

περίπου. Στις τελευταίες θέσεις, σταθερά θα λέγαμε λόγω δημογραφικού παράγοντα, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, αλλά χαμηλά κατά κεφαλήν ύψη εμφανίζουν επίσης και οι Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδος και Πελοποννήσου, μία εικόνα συνεπώς η οποία διαμορφώνεται είναι αυτή του χάρτη 47.

Χάρτης 47: Χαρτογραφική κλιμάκωση του κατά κεφαλήν ύψους επενδύσεων στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ., σε επίπεδο Περιφέρειας

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Σε γενικές γραμμές όσον αφορά την Περιφερειακή διάσταση του Β' Κ.Π.Σ., θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε ότι η αναλογία των πόρων που αφορούσαν την οικονομική ανάπτυξη ήταν πολύ μικρή σε σχέση με αυτούς οι οποίοι κατευθύνθηκαν σε δημόσια έργα, πολλά εκ των οποίων συνέβαλλαν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των περιοχών αυτών.

5.3.3 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2000 - 2006

Κατά την παρούσα χρονική περίοδο παρουσιάζεται η κατάταξη των Περιφερειών της χώρας σε σχέση με τα ύψη των επενδύσεων που έλκυσαν κατά την διάρκεια εφαρμογής του Γ' Κ.Π.Σ. Μετά από την εμπειρία ή οποία είχε πλέον αποκτηθεί από τα Α' και Β' Κ.Π.Σ., το τρίτο κατά σειρά Κοινοτικό Πλαίσιο, έρχεται με μία σειρά Τομεακών και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων να «στηρίζει» και πάλι την Ελληνική οικονομία, υπό το πρίσμα πλέον της οικονομικής σύγκλισης και της ένταξης της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (Ο.Ν.Ε.). Παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας 62, όπου κατατάσσονται οι Περιφέρειες κατά φθίνουσα σειρά σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων, ενώ για τα ίδια ακριβώς μεγέθη θα ακολουθήσει και ανάλυση σε επίπεδο Νομού στη συνέχεια, δεδομένης της ύπαρξης των σχετικών στοιχείων.

Πίνακας 62: Φθίνουσα κατάταξη Περιφερειών με βάση τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων στα Πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΑ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ.	ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΙΣ. ΔΡΧ.	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ.	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΡΧ.
ΑΤΤΙΚΗΣ	541	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	901406
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	473	ΗΠΕΙΡΟΥ	686699
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	380	Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	683504
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	313	Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	635369
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	297	Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	625863
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	266	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	601122
ΚΡΗΤΗΣ	241	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	532121
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	238	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	422907
ΗΠΕΙΡΟΥ	231	ΚΡΗΤΗΣ	405473
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	204	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	398245
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	187	Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	368655
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	185	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	252057
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	126	ΑΤΤΙΚΗΣ	144013

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία στοιχείων Γεωργίου, 1995

Μία πρώτη παρατήρηση και εδώ έχει να κάνει με τα ύψη των επιχορηγήσεων, τα οποία είναι και πάλι αυξημένα σε σχέση με τα προηγούμενα Κ.Π.Σ. Επίσης το εύρος συμμετοχής των Περιφερειών εμφανίζεται κατά 100% σχεδόν μεγαλύτερο εφόσον από 214 δις δραχμές που ήταν η διαφορά της πρώτης από την τελευταία στην κατάταξη Περιφέρεια στο Β' Κ.Π.Σ., αυτή ανέρχεται πλέον στα 415 δις δρχ. Το γεγονός αυτό θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε ότι προϋδεάζει σχετικά με την ύπαρξη πιο «στοχευμένων» χωρικά επιχορηγήσεων.

Πρώτη στην κατάταξη Περιφέρεια έρχεται και πάλι η Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνοντας 541 δις δρχ ύψη επιχορηγήσεων στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ. Ακολουθεί η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 473 δις. δρχ, ενώ τρίτη στην κατάταξη έρχεται πάλι η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ελκύνοντας συνολικά επιχορηγήσεις της τάξεως των 380 δις δρχ. Σε σχετικά υψηλές θέσεις κατατάξεως, με επιχορηγήσεις γύρω στα 300 δις δρχ, βρίσκονται και οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος, ενώ στις χαμηλότερες θέσεις κατατάξεως, σε απόλυτα ύψη επενδύσεων, βρίσκονται οι Περιφέρειες Ιονίων Νήσων, Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Μακεδονίας και Νοτίου Αιγαίου, με ύψη επιχορηγήσεων στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ. που ελάχιστα ξεπερνούν τα 200 δις. δρχ.

Στα κατά κεφαλήν μεγέθη η κατάσταση διαφοροποιείται, με την άνοδο στην κορυφή και πάλι της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, με πολύ μεγάλη διαφορά από τις υπόλοιπες και κατά κεφαλήν ύψος επιχορήγησης που αγγίζει τις 901.406 δρχ. Ακολουθεί η Περιφέρεια Ηπείρου, εμφανέστατα ενισχυμένη σε σχέση με προηγούμενες περιόδους, και η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Άνω των 600.000 δρχ κατά κεφαλήν ύψη επιχορηγήσεων έχουν και οι Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και Ιονίων Νήσων. Στις τελευταίες θέσεις και με μεγάλη διαφορά από τις υπόλοιπες Περιφέρειες, η Αττική, η Κεντρική Μακεδονία και η Δυτική Ελλάδα, ιδιαίτερα δε η Περιφέρεια Αττικής έχει το μόλις 16% περίπου των κατά κεφαλήν επενδύσεων της πρώτης στην κατάταξη Περιφέρειας. Η εικόνα συνεπώς η οποία διαμορφώνεται είναι αυτή που προκύπτει από τον χάρτη 48.

Χάρτης 48: Χαρτογραφική κλιμάκωση του κατά κεφαλήν ύψους επενδύσεων στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ., σε επίπεδο Περιφέρειας

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Δικαίως φαίνεται πως στο παρόν Κ.Π.Σ. αποδίδεται η ιδιότητα του περισσότερο Περιφερειακά προσανατολισμένου Κ.Π.Σ. Ακολουθεί ο πίνακας 63 προκειμένου να παρασχεθεί μία εποπτική διαχρονική εικόνα των ενισχύσεων σε χωρικό επίπεδο, μέσω των μεταβολών στις θέσεις κατάταξης κάθε Περιφέρειας.

Πίνακας 63: Μεταβολή της σχετικής θέσης στην κατάταξη των Περιφερειών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων για τα Α', Β' και Γ' Κ.Π.Σ.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΘΙΣΗ ΚΑΤΑ ΤΑ ΎΨΗ ΚΑΘΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΑ ΚΑΘΗ Κ.Π.Σ. ΣΤΗ ΠΡΟΣ. ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΎΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ					ΘΙΣΗ ΚΑΤΑ ΤΑ ΎΨΗ ΚΑΘΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΑ ΚΑΘΗ Κ.Π.Σ. ΣΤΗ ΠΡΟΣ. ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΎΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
	Α' Κ.Π.Σ.	Β' Κ.Π.Σ.	ΜΕΤΑΒΟΛΗ Α' - Β' Κ.Π.Σ.	Γ' Κ.Π.Σ.	ΜΕΤΑΒΟΛΗ Β' - Γ' Κ.Π.Σ.	Α' Κ.Π.Σ.	Β' Κ.Π.Σ.	ΜΕΤΑΒΟΛΗ Α' - Β' Κ.Π.Σ.	Γ' Κ.Π.Σ.	ΜΕΤΑΒΟΛΗ Β' - Γ' Κ.Π.Σ.
Α. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	3	3	-	3	-	2	4	-2	5	-1
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	2	-	2	-	11	12	-1	12	-
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	11	10	1	11	-1	7	5	2	4	1
ΗΠΕΙΡΟΥ	8	11	-3	9	2	5	6	-1	2	4
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	4	4	-	4	-	8	9	-1	8	1
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	13	13	-	13	-	3	3	-	6	-3
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	7	7	-	6	1	12	11	1	11	-
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	5	5	-	5	-	6	7	-1	7	-
ΚΡΗΤΗΣ	1	1	-	1	-	13	13	-	13	-
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	9	8	1	8	-	10	10	-	10	-
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	10	12	-2	12	-	1	1	-	1	-
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	12	9	3	10	-1	4	2	2	3	-1
ΚΡΗΤΗΣ	6	6	-	7	-1	9	8	1	9	-1

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Παρατηρώντας τον ανωτέρω πίνακα και σχετικά με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, διαπιστώνουμε πως ελάχιστες μετακινήσεις σημειώθηκαν διαχρονικά, στις περισσότερες Περιφέρειες. Υπάρχουν Περιφέρειες οι οποίες βελτίωσαν αρχικώς την θέση τους, και εν συνεχεία επανήλθαν στην ίδια, όπως για παράδειγμα η Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας. Σε γενικές ωστόσο γραμμές πέραν τις προαναφερθείσες περιπτώσεως, κατά την μετάβαση από το Α' στο Β' Κ.Π.Σ., σε δυσμενέστερη θέση βρέθηκε κυρίως η Περιφέρεια Ηπείρου, έχοντας απολέσει τρεις θέσεις στην κατάταξη, αλλά και η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου που από την 10^η βρίσκεται στην 12^η θέση κατάταξης. Στον αντίποδα ενισχυμένη κατά τρεις θέσεις εμφανίζεται η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και κατά μία θέση η Περιφέρεια Πελοποννήσου. Κατά την δεύτερη περίοδο και την μετάβαση από το Β' στο Γ' Κ.Π.Σ. βελτιώνεται κάπως η κατάσταση για την Περιφέρεια Ηπείρου, η οποία και «ανακτά» κατά κάποιον τρόπο δύο από τις τρεις χαμένες αρχικά θέσεις, και η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος που βρίσκεται πλέον στην 6^η θέση. Αντιθέτως χάνουν από μία θέση οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης, όπως και η Δυτικής Μακεδονίας που προαναφέραμε.

Σε σχέση με τα κατά κεφαλήν ύψη, η κατάσταση εμφανίζει μεγαλύτερη κινητικότητα με τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος να χάνουν από μία θέση κατά την μετάβαση από το Α' στο Β' Κ.Π.Σ. και δύο θέσεις να χάνει η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης που εμφανιζόταν αμετάβλητη σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων. Απ' την άλλη ισχυροποιούν την θέση τους κατά μία οι Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδος και Κρήτης, ενώ οι Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Νοτίου Αιγαίου, κατά δύο (2)

θέσεις. Στην επόμενη δε μετάβαση από το Β' στο Γ' Κ. Π.Σ. η κατάταξη της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης επιδεινώνεται κατά μία ακόμη θέση, φέρνοντάς την 5^η. Από μία θέση χάνουν, έχοντας όμως προηγουμένως κερδίσει θέσεις, οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης, ενώ μεγάλη κάθοδο εμφανίζει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, χωρίς μεταβολή στα απόλυτα μεγέθη επενδύσεων, που από την 3^η βρίσκεται πλέον στην 6^η θέση.

Την πιο εντυπωσιακή μεταβολή παρουσιάζει η Περιφέρεια Ηπείρου που ανεβαίνει κατά τέσσερις θέσεις και κατατάσσεται πλέον 2^η, ενώ από μία θέση κερδίζουν και οι Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας, με την Δυτική Μακεδονία να είναι η μοναδική που βελτίωσε την θέση της και στις δύο περιόδους και εμφανίζεται πλέον στην 4^η θέση κατατάξεως.

5.3.3.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΝΟΜΟΥ

Ακολουθεί, όπως προαναφέραμε, η ανάλυση της χωρικής κατανομής των επιχορηγήσεων του Γ' Κ.Π.Σ., σε επίπεδο Νομού πλέον, βασιζόμενη στα στοιχεία των παρακάτω πινάκων, αρχομένου του πίνακα 64. Οι τιμές πλέον εδώ εμφανίζονται σε ευρώ προκειμένου να παρασχεθεί μία εικόνα περισσότερο αντιληπτή από τον αναγνώστη και δεδομένου του γεγονότος ότι δεν υφίσταται πλέον λόγος μετατροπής τους σε δραχμές για λόγους σύγκρισης, όπως προηγουμένως κατά την παρουσίαση των Α', Β', και Γ' Κ.Π.Σ. σε επίπεδο περιφερειών.

Πίνακας 64: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύμη επιχορηγήσεων του Γ' Κ.Π.Σ.

ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ.	ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΑΥΤ.	ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ.	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΕΥΡΩ
ΑΤΤΙΚΗΣ	23951541	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	44045,6
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	8020052	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	28905,9
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4654627	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	22382,9
ΑΧΑΪΑΣ	4293447	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	20361,0
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	3794841	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	19157,5
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3128303	ΚΙΑΚΙΣ	18668,1
ΛΑΡΙΣΗΣ	2690646	ΕΒΡΟΥ	17519,5
ΕΒΡΟΥ	2615358	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	16932,1
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	2609188	ΡΟΔΟΠΗΣ	15605,9
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2524998	ΗΜΑΘΙΑΣ	15106,9
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2522997	ΦΩΚΙΔΑΣ	14905,8
ΗΜΑΘΙΑΣ	2152300	ΣΑΜΟΥ	14789,2
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2072136	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	13975,0
ΡΟΔΟΠΗΣ	1735955	ΛΕΣΒΟΥ	13960,4
ΕΥΒΟΙΑΣ	1658368	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	13775,0
ΚΟΖΑΝΗΣ	1646641	ΧΙΟΥ	13663,2
ΚΙΑΚΙΣ	1613373	ΑΧΑΪΑΣ	13462,1
ΚΑΒΑΛΑΣ	1583317	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	13387,9
ΗΛΕΙΑΣ	1541323	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	13000,0
ΛΕΣΒΟΥ	1511749	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	12586,5
ΣΕΡΡΩΝ	1434920	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	12512,8
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1434432	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	12443,8
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1383956	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	12316,8
ΧΑΝΙΩΝ	1296146	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	12020,8
ΠΕΛΛΑΣ	1271930	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	11909,1
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1187779	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	11652,5
ΞΑΝΘΗΣ	1184191	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	11582,4
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1062874	ΞΑΝΘΗΣ	11501,6
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1058409	ΚΑΒΑΛΑΣ	11189,6
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1057776	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	10992,4
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1026440	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	10741,9
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1010703	ΚΟΖΑΝΗΣ	10696,7
ΠΙΕΡΙΑΣ	1006368	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	10637,4
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	987269	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	10382,8
ΔΡΑΜΑΣ	922574	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	9568,5
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	876903	ΛΑΡΙΣΗΣ	9536,0
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	858272	ΔΡΑΜΑΣ	9028,6
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	834902	ΠΕΛΛΑΣ	8835,5
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	803464	ΧΑΝΙΩΝ	8731,2
ΧΙΟΥ	725599	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	8564,2
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	677525	ΑΡΤΑΣ	8422,2
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	671961	ΗΛΕΙΑΣ	8398,6
ΣΑΜΟΥ	648372	ΕΥΒΟΙΑΣ	7999,7
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	639287	ΠΙΕΡΙΑΣ	7961,0
ΑΡΤΑΣ	620041	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	7398,6
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	583728	ΣΕΡΡΩΝ	7378,1
ΦΩΚΙΔΑΣ	564423	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6993,2
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	561801	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	6680,8
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	483854	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	6292,2
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	419319	ΑΤΤΙΚΗΣ	6150,0
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	268860	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5152,7

Πηγή: Ίδια Ελεξεργασία στοιχείων Ο.Π.Σ.

Από την πρώτη στήλη του πίνακα 64, προκύπτει πως με μεγάλη διαφορά από τους υπολοίπους, πρώτος στην κατάταξη είναι ο Ν. Αττικής, έχοντας ελκύσει επιχορηγήσεις της τάξεως των 24 περίπου δις. ευρώ στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ. Ακολουθεί ο Ν. Θεσσαλονίκης, με οκτώ (8) περίπου δις ευρώ επιχορηγήσεων, ενώ επίσης σχετικά υψηλά βρίσκονται και οι Ν. Ιωαννίνων, Αχαΐας, Φθιώτιδος και Ηρακλείου, με ύψη επιχορηγήσεων άνω των τριών (3) δις. ευρώ. Στις χαμηλότερες αντιθέτως θέσεις κατατάξεως βρίσκονται οι Ν. Ευρυτανίας, Λευκάδος και Ζακύνθου με ύψη επιχορηγήσεων κάτω των 500 εκ. ευρώ. Επίσης χαμηλά έχουμε και τους Ν. Φλωρίνης, Φωκίδος και Θεσπρωτίας, όπου οι επιχορηγήσεις που έλαβαν καθ' όλη την διάρκεια του Γ' Κ.Π.Σ. δεν ξεπέρασαν τα 600 εκ. ευρώ. Από την παράθεση του χάρτη 49 προκύπτει μία πλήρως πολωμένη εικόνα εξαιτίας κυρίως της μεγάλης διαφοράς στα ύψη επένδυσης της Αττικής από την τελευταία στην κατάταξη Ευρυτανία. Αποτέλεσμα αυτής είναι όλοι οι Νομοί, πλην των δύο (2) πρώτων, να εμφανίζονται στην ίδια, χαμηλότερη κατηγορία.

Χάρτης 49: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επιχορήγησης, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Σε επίπεδο τώρα κατά κεφαλήν μεγεθών, η κατάσταση διαφοροποιείται με την άνοδο στην πρώτη θέση κατατάξεως του Ν. Γρεβενών με 44.000 περίπου ευρώ κατά κεφαλήν επιχορηγήσεις, ο οποίος απορρόφησε μεν και σε απόλυτα ύψη αρκετές επιχορηγήσεις, ωστόσο κυρίως οφείλει την θέση του εκεί στα ιδιαίτερα χαμηλά πληθυσμιακά του μεγέθη. Με αρκετή διαφορά ακολουθεί ο Ν. Ιωαννίνων και ένα ποσό της τάξεως των 29.000 περίπου ευρώ, ενώ υψηλά επίσης βρίσκεται και ο Ν. Φθιώτιδος με κατά κεφαλήν μέγεθος άνω των 22.000 ευρώ. Τελευταίος στην κατάταξη Νομός είναι ο Μεσσηνίας, ακόμα πιο κάτω και από την Αττική, με μόλις 5.153 περίπου ευρώ επιχορηγούμενο κεφάλαιο ανά κάτοικο της περιοχής. Άλλος ένας Νομός της Πελοποννήσου συναντάται στις χαμηλότερες θέσεις κατατάξεως, ο Ν.

Κορινθίας, ενώ πέραν των δύο μεγαλύτερων μητροπολιτικών κέντρων, εμφανίζονται σε χαμηλές θέσεις κατάταξης και οι Ν. Τρικάλων, Καρδίτσας, Σερρών, Πιερίας και Ευβοίας, με κατά κεφαλήν ύψη επιχορήγησης που δεν ξεπερνούν τα 8.000 ευρώ, διαμορφώνοντας κατά αυτόν τον τρόπο τον χάρτη 50.

Χάρτης 50: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επιχορήγησης, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Σε μία προσπάθεια συνδυασμού των αποτελεσμάτων του ανωτέρω πίνακα, με τον πίνακα 62, που δίνει τα αποτελέσματα σε επίπεδο Περιφερειών, για την διερεύνηση κυρίως των ανισοτήτων σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο και δίνοντας σημασία κυρίως στις θέσεις κατάταξης, δεδομένων των διαφορετικών μονάδων μέτρησης στα ύψη επενδύσεων (δραχμές και ευρώ), παρατηρούμε τα εξής:

- Η υπεροχή των Περιφερειών Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, στα απόλυτα ύψη επενδύσεων, συναντάται και σε επίπεδο Νομών με πολύ μεγαλύτερη ωστόσο διαφορά, ιδιαίτερα για τον Ν. Αττικής, από τους υπόλοιπους στην κατάταξη Νομούς. Στα κατά κεφαλήν μεγέθη αυτών και ιδιαίτερα για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, παρατηρείται η ύπαρξη έντονων ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, με τους τέσσερις Νομούς, Πέλλας, Θεσσαλονίκης, Πιερίας και Σερρών να βρίσκονται στις χαμηλότερες θέσεις κατάταξης, την Χαλκιδική στη μέση περίπτωση αυτής και δύο Νομούς, Ημαθίας και Κιλκίς στις υψηλότερες θέσεις, οι οποίοι και σε απόλυτα ύψη επενδύσεων κατάφεραν να ελκύσουν σημαντικά ποσά.
- Η υψηλή θέση κατάταξης του Ν. Ιωαννίνων, σε σχέση με την χαμηλή θέση της Περιφέρειας επί των υπολοίπων, αποδεικνύει την ύπαρξη έντονων ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων στα ύψη επενδύσεων που ελκύει κάθε Νομός, γεγονός το οποίο συνεπικουρείται και από την ιδιαίτερα χαμηλή θέση κατάταξης στον πίνακα 64, των τριών υπολοίπων Νομών της Περιφέρειας. Ακόμη και με την εισαγωγή του δημογραφικού παράγοντα, η κατάσταση ελάχιστα διαφοροποιείται, οι Ν. Πρεβέζης και Θεσπρωτίας απλά έρχονται λίγο πιο «κοντά» στον Ν. Ιωαννίνων ενώ ο Ν. Άρτας παραμένει σε πολύ χαμηλή θέση κατάταξης.
- Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, ο Ν. Ηλείας θα λέγαμε ότι «ευθύνεται» για την μέση θέση κατάταξης αυτής επί των υπολοίπων, δεδομένου του γεγονότος ότι τόσο ο Ν. Αχαΐας, όσο και ο Αιτωλοακαρνανίας, κατάφεραν να ελκύσουν σημαντικά ύψη επενδύσεων στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ. Παρόμοια, αλλά λιγότερο έντονη είναι και η εικόνα με βάση τα κατά κεφαλήν ύψη επιχορηγήσεων.
- Για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, οι Ν. Κοζάνης και Γρεβενών ελκύουν σημαντικό ύψος επιχορηγήσεων σε σχέση με τους Ν. Φλωρίνης και Καστοριάς, των οποίων και τα πολύ χαμηλά αυτά ύψη είναι που οδηγούν την Περιφέρεια στις χαμηλότερες θέσεις κατάταξης. Η κατάσταση ωστόσο αμβλύνεται σημαντικά με την εισαγωγή του δημογραφικού παράγοντα, όπου όλοι πλέον οι Νομοί που αποτελούν την Περιφέρεια βρίσκονται κάπου στο μέσον της κατάταξης, πλην του Ν. Γρεβενών που ανέρχεται στην κορυφή αυτής.

- Έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων παρατηρούνται και στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος, με τους Ν. Ευρυτανίας και Φωκίδος να ελκύουν πολύ χαμηλά ύψη επενδύσεων, ενώ τους Ν. Φθιώτιδος, Βοιωτίας και Ευβοίας να βρίσκονται στις υψηλότερες θέσεις κατάταξης ανεβάζοντας παράλληλα και την κατάταξη της Περιφέρειας στην 5η θέση. Η Φθιώτιδα για παράδειγμα συγκεντρώνει 14 (!) φορές μεγαλύτερη ύψη επιχορήγησης από την τελευταία στην κατάταξη Ευρυτανία. Στα κατά κεφαλήν μεγέθη αμβλύνεται κάπως η κατάσταση με την άνοδο τόσο της Ευρυτανίας, όσο και της Φωκίδος, λόγω του δημογραφικού παράγοντα και την κατακόρυφη πτώση, επίσης για τον ίδιο λόγο, του Ν. Ευβοίας. Οι Ν. Φθιώτιδος και Βοιωτίας ωστόσο ισχυροποιούν την θέση τους.
- Τέλος η ύπαρξη στις χαμηλότερες θέσεις κατάταξης σε επίπεδο Περιφερειών της Πελοποννήσου, δικαιολογείται από την χαμηλή έως μέτρια θέση κατάταξης εκάστου Νομού αυτής, με τον Ν. Μεσσηνίας να «καταφέρνει» να ξεπεράσει και την Αττική η οποία παραδοσιακά θα λέγαμε λόγω του ισχυρού δημογραφικού της βάρους κατείχε την τελευταία θέση στα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων.

Ακολουθεί η παρουσίαση του τμήματος εκείνου από το Γ' Κ.Π.Σ. που απευθύνεται ιδιαίτερα στις ιδιωτικές επενδύσεις και παρουσιάζεται στον πίνακα 65.

Πίνακας 65: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επιχορηγήσεων του Γ' Κ.Π.Σ. στις Ιδιωτικές Επενδύσεις (γενικά)

ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΓΕΝΙΚΑ)	ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΓΕΝΙΚΑ) Ν.Α. ΕΥΡΩ	ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΓΕΝΙΚΑ)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΓΕΝΙΚΑ) ΕΥΡΩ
ΑΤΤΙΚΗΣ	1495440	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	9547,0
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1183000	ΚΙΑΚΙΣ	5102,5
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	792270	ΡΟΔΟΠΗΣ	3655,2
ΚΙΑΚΙΣ	440978	ΚΟΖΑΝΗΣ	2100,7
ΡΟΔΟΠΗΣ	406590	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1930,8
ΕΥΒΟΙΑΣ	338330	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1716,0
ΚΟΖΑΝΗΣ	323383	ΞΑΝΘΗΣ	1671,6
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	310915	ΕΥΒΟΙΑΣ	1632,0
ΛΑΡΙΣΗΣ	235804	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1345,5
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	217323	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1290,1
ΑΧΑΪΑΣ	194433	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	1281,8
ΞΑΝΘΗΣ	172107	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	1132,4
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	159268	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	1046,7
ΕΒΡΟΥ	156183	ΕΒΡΟΥ	1046,2
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	143297	ΛΑΡΙΣΗΣ	835,7
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	122881	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	767,1
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	115944	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	730,9
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	110439	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	707,5
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	91657	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	699,0
ΠΕΛΛΑΣ	90584	ΣΑΜΟΥ	640,0
ΗΜΑΘΙΑΣ	86141	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	634,2
ΣΕΡΡΩΝ	74401	ΠΕΛΛΑΣ	629,2
ΚΑΒΑΛΑΣ	70943	ΑΧΑΪΑΣ	609,6
ΧΑΝΙΩΝ	68460	ΗΜΑΘΙΑΣ	604,6
ΛΕΣΒΟΥ	61235	ΛΕΣΒΟΥ	565,5
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	60360	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	539,1
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	53587	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	535,4
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	49285	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	501,9
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	48927	ΚΑΒΑΛΑΣ	501,4
ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	45637	ΧΑΝΙΩΝ	461,2
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	42568	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	457,7
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	42016	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	444,9
ΗΛΕΙΑΣ	41427	ΔΡΑΜΑΣ	403,1
ΔΡΑΜΑΣ	41189	ΑΤΤΙΚΗΣ	384,0
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	36538	ΣΕΡΡΩΝ	382,6
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	29670	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	379,2
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	28962	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	328,9
ΣΑΜΟΥ	28058	ΑΡΤΑΣ	325,3
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	26614	ΦΩΚΙΑΣ	302,4
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	24075	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	300,3
ΠΙΕΡΙΑΣ	23970	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	275,4
ΑΡΤΑΣ	23948	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	259,6
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	17661	ΗΛΕΙΑΣ	225,7
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	15935	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	225,0
ΦΩΚΙΑΣ	11450	ΠΙΕΡΙΑΣ	189,6
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	10450	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	144,9
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7660	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	46,0
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	324	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	14,8
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	281	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	7,2
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	44	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,4
ΧΙΟΥ	0	ΧΙΟΥ	0,0

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία στοιχείων Ο.Π.Σ.

Πρώτος στην κατάταξη Νομός, σε σχέση με τα απόλυτα ύψη ιδιωτικών επενδύσεων, είναι και πάλι η Αττική, έχοντας αποσπάσει περί τα 1,5 δις. ευρώ επί του συνόλου, ακολουθούμενη από τον Ν. Βοιωτίας που καταφέρνει και ελκύει ιδιωτικές επενδύσεις της τάξεως των 1,2 δις. ευρώ. Εν συνεχεία τρίτος στην κατάταξη εμφανίζεται ο Ν. Θεσσαλονίκης, με μεγάλη διαφορά από τους προηγούμενους, ενώ με επίσης μεγάλη διαφορά έρχεται τέταρτος στην κατάταξη ο Ν. Κιλκίς, ελκύνοντας ιδιωτικές επενδύσεις της τάξεως των 441 περίπου εκ. ευρώ. Σχετικά υψηλά εμφανίζονται και οι Ν. Ροδόπης, Ευβοίας, Κοζάνης και Ιωαννίνων, ενώ ιδιωτική επενδυτική «άπνοια» εμφανίζουν οι Ν. Χίου, Κέρκυρας, Ζακύνθου, Λευκάδος και Μεσσηνίας, με επενδύσεις που δεν ξεπερνούν τα οκτώ (8) εκ ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί ότι στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης έχουμε τους τρεις από τους τέσσερις Νομούς της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, με ιδιαίτερα χαμηλά ποσά και σε κατά κεφαλήν επίπεδο επενδύσεων, ενώ ο Ν. Χίου δεν παρουσιάζει επενδύσεις. Ακολουθεί ο χάρτης 51 παρέχοντας μία ξεκάθαρη εικόνα σχετικά με τα ύψη των ιδιωτικών επενδύσεων στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.

Χάρτης 51: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επιχορήγησης στην κατηγορία των ιδιωτικών επενδύσεων γενικά, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στα κατά κεφαλήν τώρα μεγέθη, πέραν των Νομών που προαναφέρθηκαν, χαμηλά ευρίσκεται και ο Ν. Μεσσηνίας με μόλις 46 ευρώ ιδιωτικό επενδεδυμένο κεφάλαιο στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ., ενώ ο τέταρτος Νομός της προαναφερθείσας Περιφέρειας Ιόνιων Νήσων, ο Ν. Κεφαλληνίας βρίσκεται αρκετά ψηλότερα με 767 περίπου ευρώ κατά κεφαλήν επενδύσεις, αποκαλύπτοντας την ύπαρξη στην συγκεκριμένη Περιφέρεια ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, όσον αφορά την κατανομή των ιδιωτικών επενδύσεων.

Στις υψηλότερες τέλος θέσεις εμφανίζονται οι Ν. Βοιωτίας, Κιλκίς και Ροδόπης με πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ τους, αλλά και από τους υπόλοιπους Νομούς της

κατάταξης. Εν συνεχεία ο Ν. Κοζάνης που στον τομέα των ιδιωτικών επενδύσεων καταλαμβάνει την καλύτερη δυνατή θέση (4ος) με 2.100 περίπου ευρώ κατά κεφαλήν επενδεδυμένο ιδιωτικό κεφάλαιο, ακολουθούμενος από τον Ν. Ιωαννίνων, με άνω των 1.900 ευρώ επενδεδυμένο κατά κεφαλήν ιδιωτικό κεφάλαιο και διαμορφώνοντας την εικόνα του χάρτη 52, όπου οι περισσότερες περιοχές της χώρας ανήκουν στην χαμηλότερη κατηγορία με κάτω των 1.900 ευρώ κατά κεφαλήν ύψος ιδιωτικών επενδύσεων.

Χάρτης 52: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επιχορήγησης στην κατηγορία των ιδιωτικών επενδύσεων γενικά, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμη μία παρατήρηση η οποία έχει να κάνει κυρίως με την χωρική κατεύθυνση των ενισχύσεων. Ένα κατά κεφαλήν ύψος

ιδιωτικής επένδυσης της τάξεως των 9.547 ευρώ το οποίο και παρατηρείται στον Ν. Βοιωτίας, είναι κατά δέκα (10) περίπου φορές μεγαλύτερο του μέσου όρου κατά κεφαλήν ιδιωτικής επένδυσης για το σύνολο της χώρας που ανέρχεται στα 972 ευρώ περίπου. Εάν σε αυτό συνυπολογίσουμε και το επίσης υψηλό ποσό των 5.103 ευρώ περίπου κατά κεφαλήν του Ν. Κιλκίς, αντιλαμβανόμαστε πως το μεγαλύτερο μακράν τμήμα των ιδιωτικών επενδύσεων που έτυχαν της Ευρωπαϊκής ενίσχυσης υλοποιήθηκε σε δύο (2) Νομούς της χώρας οι οποίοι κατά κάποιο τρόπο αποτελούν εν δυνάμει πεδία επενδυτικών δραστηριοτήτων των όμορών τους αστικών κέντρων, της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Πιθανότατα οι συγκεκριμένες περιοχές να έχουν πλέον εδώ και χρόνια διαμορφώσει την ικανότητα να δράττονται των ευκαιριών της Ευρωπαϊκής επιχορήγησης (για την ακρίβεια οι επιχειρηματίες των Αθηνών και Θεσσαλονίκης), παρουσιάζοντας αξιόλογα και ανταγωνιστικά επενδυτικά σχέδια, ωστόσο θα ήταν ίσως σκοπιμότερο από την πλευρά μίας πιο ισόρροπης ανάπτυξης, να δοθούν ευκαιρίες και σε άλλες περιοχές. Τα υψηλά κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων των Ν. Κοζάνης, Ιωαννίνων και Λακωνίας, αποτελούν ένα «καλό σημάδι», ωστόσο υστερούν σημαντικά σε ύψος από τους προηγούμενους Νομούς, ενώ παράλληλα υπάρχει πληθώρα Νομών με αναπτυξιακές δυσκολίες οι οποίοι από ότι φαίνεται «έχασαν» και την ευκαιρία του Γ' Κ.Π.Σ.

Κλείνοντας σε αυτό το σημείο την χωρική και ποσοτική ανάλυση επενδύσεων στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ., αλλά και συνολικότερα των «Ευρωπαϊκών Κινήτρων», παρουσιάζεται και η κατάταξη των Νομών σε σχέση με τις επιχορηγήσεις στον τομέα του τουρισμού που δίνονται από τον πίνακα 66.

Πίνακας 65: Φθίνουσα κατάταξη Νομών σε σχέση με τα απόλυτα και κατά κεφαλήν ύψη επιχορηγήσεων του Γ' Κ.Π.Σ. στον Τουρισμό

ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΛΙΑ. ΕΥΡΩ	ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΝΟΜΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΕΥΡΩ
ΑΤΤΙΚΗΣ	395149	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2637,6
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	318678	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2567,2
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	260623	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	2165,5
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	217703	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1766,0
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	144423	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1690,5
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	133752	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1388,9
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	126528	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1313,5
ΗΛΕΙΑΣ	108181	ΣΑΜΟΥ	1270,6
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	100763	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1139,1
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	99821	ΧΙΟΥ	1137,4
ΧΑΝΙΩΝ	86191	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	984,1
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	74498	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	902,0
ΕΥΒΟΙΑΣ	73911	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	747,5
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	73663	ΗΛΕΙΑΣ	589,5
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	71218	ΧΑΝΙΩΝ	580,6
ΧΙΟΥ	60403	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	544,9
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	59381	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	432,3
ΣΑΜΟΥ	55705	ΠΙΕΡΙΑΣ	385,7
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	52438	ΛΕΣΒΟΥ	383,8
ΑΧΑΪΑΣ	49030	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	363,4
ΠΙΕΡΙΑΣ	48757	ΕΥΒΟΙΑΣ	356,5
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	47399	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	350,2
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	43760	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	348,6
ΛΕΣΒΟΥ	41559	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	326,1
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	40640	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	262,7
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	34020	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	256,4
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	32356	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	238,9
ΚΑΒΑΛΑΣ	32270	ΦΩΚΙΑΣ	238,3
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	31682	ΚΑΒΑΛΑΣ	228,1
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	29764	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	203,2
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	29372	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	185,5
ΕΒΡΟΥ	25553	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	184,8
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	21819	ΕΒΡΟΥ	171,2
ΛΑΡΙΣΗΣ	21698	ΑΡΤΑΣ	166,3
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	14219	ΑΧΑΪΑΣ	153,7
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	12993	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	136,6
ΑΡΤΑΣ	12246	ΚΙΛΚΙΣ	130,6
ΚΙΛΚΙΣ	11290	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	104,9
ΦΩΚΙΑΣ	9023	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	101,6
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	8437	ΑΤΤΙΚΗΣ	101,5
ΠΕΛΛΑΣ	8042	ΛΑΡΙΣΗΣ	76,9
ΡΟΔΟΠΗΣ	7975	ΡΟΔΟΠΗΣ	71,7
ΣΕΡΡΩΝ	7694	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	68,0
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	7337	ΠΕΛΛΑΣ	55,9
ΞΑΝΘΗΣ	5133	ΞΑΝΘΗΣ	49,9
ΗΜΑΘΙΑΣ	3664	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	43,4
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	3308	ΣΕΡΡΩΝ	39,6
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	2889	ΗΜΑΘΙΑΣ	25,7
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	2350	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	24,0
ΚΟΖΑΝΗΣ	2220	ΚΟΖΑΝΗΣ	14,4
ΔΡΑΜΑΣ	160	ΔΡΑΜΑΣ	1,6

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία στοιχείων Ο.Π.Σ.

Στην πρώτη θέση της κατάταξης σε απόλυτους όρους επιχορήγησης, έχουμε και πάλι τον Ν. Αττικής με 395 περίπου εκ. ευρώ, ο οποίος ωστόσο εμφανίζεται πολύ χαμηλότερα στην δεξιά στήλη, με την εισαγωγή της παραμέτρου του πληθυσμού. Ακολουθεί ο Ν. Δωδεκανήσου που ελκύει επενδύσεις της τάξεως των 319 περίπου εκ. ευρώ, που μαζί με τον Ν. Κυκλάδων, λίγο χαμηλότερα, δίνουν μία σαφή εικόνα σχετικά με τον προσανατολισμό των επιχορηγήσεων, για μία ακόμη φορά, στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Τρίτος στην κατάταξη Νομός, ο Χαλκιδικής, ακολουθούμενος από τους Ηρακλείου, Λασιθίου, Κέρκυρας, Ηλείας, Αργολίδος, Ζακύνθου και Χανίων, με ύψη επενδύσεων άνω των 85 περίπου εκ. ευρώ, οι οποίοι και συμπληρώνουν την εικόνα που διαμορφώνεται μέσω του χάρτη 53.

Στο σημείο αυτό να παρατηρήσουμε την ολοένα και αυξανόμενη επενδυτική «στροφή» της Πελοποννήσου προς τον τομέα του τουρισμού, όπου πλέον, πέραν του Ν. Ηλείας που σχολιάστηκε προηγουμένως, βλέπουμε και τον Ν. Αργολίδος να ισχυροποιεί τα μεγέθη του. Στις χαμηλότερες θέσεις κατατάξεως οι Ν. Δράμας, που αποσπά από την «πίτα» των επιχορηγήσεων μόλις 160.000 ευρώ, Κοζάνης, Φλωρίνης, Καρδίτσας, Γρεβενών και Ημαθίας που δεν καταφέρνουν να ξεπεράσουν τα τέσσερα (4) εκ. ευρώ έκαστος εξ αυτών. Σαν παρατήρηση και μόνο να αναφέρουμε πως οι συγκεκριμένοι Νομοί, στην πλειονότητά τους ορεινοί Νομοί της Πίνδου, θα μπορούσαν να είχαν αξιοποιήσει πολύ καλύτερα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών τους, από πλευράς φυσικού κάλλους και μόνο, αποσπώντας περισσότερα χρηματικά ποσά και μη χάνοντας μία ακόμη ευκαιρία ανάπτυξης.

Χάρτης 53: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του ύψους επιχορήγησης στην κατηγορία του Τουρισμού, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στην δεύτερη στήλη του πίνακα 66, η κατάσταση διαφοροποιείται στις υψηλές θέσεις κυρίως της κατάταξης, εφόσον στις χαμηλές θέσεις μόνον οι Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης εμφανίζονται επιπλέον, όχι όμως και ιδιαίτερα χαμηλά. Πρώτος πλέον εμφανίζεται ο Ν. Χαλκιδικής, με κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης στον τουρισμό τα 2.638 περίπου ευρώ, ακολουθούμενος από τον Ζακύνθου, με παρόμοιο ποσό, ενώ με μία διαφορά της τάξεως των 400 περίπου ευρώ παρακάτω βρίσκεται ο Ν. Λευκάδος. Λαμβάνοντας δε υπόψη την ύπαρξη, σε λίγο χαμηλότερες θέσεις κατατάξεως, και των Ν. Κεφαλληνίας και Κέρκυρας, έχουμε μία σαφή εικόνα για τον προσανατολισμό ανάπτυξης ολόκληρης της Περιφέρειας Ι. Νήσων. Στην 4η θέση της κατάταξης, ο Ν.

Λασιθίου, ενώ λίγο πιο κάτω, ο Ν. Δωδεκανήσου που καταφέρνει και «εξασφαλίζει» 1690,5 ευρώ επενδεδυμένο κεφάλαιο στον τουρισμό, για κάθε κάτοικο της περιοχής του, διαμορφώνοντας έτσι τον χάρτη 54. Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε πως διαχρονικά, τόσο μέσω των αναπτυξιακών νόμων, όσο και μέσω των Κ.Π.Σ., συγκεκριμένοι είναι οι Νομοί εκείνοι οι οποίοι καταφέρνουν και αποσπούν τα μεγαλύτερα «επενδυτικά μερίδια», ας αφήσουμε όμως καλύτερα τις διαπιστώσεις αυτές, στο επόμενο τμήμα της παρούσης εργασίας, όπου και θα ασχοληθούμε διεξοδικά με τις μετακινήσεις των Νομών στην σχετική θέση κατάταξής τους και την εξαγωγή συμπερασμάτων επί του συνόλου της χρονικής περιόδου μελέτης.

Χάρτης 54: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επιχορήγησης στην κατηγορία του Τουρισμού, στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.3.4 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007 - 2013

Πρόκειται για την τελευταία και προγραμματική περίοδο, που συμπίπτει χρονικά με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.). Μέσω αυτού εξασφαλίζεται ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις Κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές περί συνοχής. Λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα της προγραμματικής περιόδου και ιδιαίτερα το γεγονός ότι το 63% περίπου του πληθυσμού της χώρας βρίσκεται σε «καθεστώς» μεταβατικής στήριξης για την περίοδο 2007 - 2013, δημιουργήθηκε μία αρχιτεκτονική με προεξάρχοντα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα, για την υλοποίηση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο των στρατηγικών επιλογών της χώρας. Η χώρα μας, μέσω αυτού διαιρείται σε πέντε (5) χωρικές ενότητες, όπου για κάθε μία αντιστοιχεί και ένα Π.Ε.Π. Οι ενότητες αυτές είναι :

- Αττική
- Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα – Ήπειρος
- Μακεδονία – Θράκη
- Δυτική Ελλάδα – Πελοπόννησος – Ιόνια Νησιά, και
- Κρήτη – Νησιά Αιγαίου

Ανάμεσα σε όλες τις κατηγορίες, οι οποίες και τυγχάνουν χρηματοδότησης στα πλαίσια του Ε.Σ.Π.Α., θεωρήθηκαν ως σημαντικότερες για την παρούσα ανάλυση, η κατηγορία που αφορά την έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη, καινοτομία και επιχειρηματικότητα και η κατηγορία του τουρισμού. Τα χρηματοδοτικά μεγέθη των κατηγοριών αυτών αλλά και του συνόλου του προγράμματος, ανά ευρύτερη χωρική περιοχή παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα 67.

Πίνακας 67: Χωρική κατανομή των πόρων του Ε.Σ.Π.Α. κατά άξονα προτεραιότητας

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΥΠΗΓΥΑ ΕΡΕΥΝΑ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΤΥΞΗ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΕΥΡΩ)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΠΗΓΥΑ ΕΡΕΥΝΑ, ΤΕΧΝ. ΑΝΑΜΤΥΞΗ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΕΥΡΩ)	ΥΠΗΓΥΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟ (ΕΥΡΩ)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΠΗΓΥΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟ (ΕΥΡΩ)	ΣΥΝΟΛΟ (ΕΥΡΩ)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΣΥΝΟΛΟ (ΕΥΡΩ)	ΠΑΡΟΥΣΑ ΜΟΡΑ (ΑΠΟ ΠΑΘΗ 2001)
Ε.Π. ΑΤΤΙΚΗΣ	356.440.000	94,9	34.560.000	9,2	2.352.000.000	626,1	3.756.607
Ε.Π. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΗΠΕΙΡΟΥ	254.450.000	155,7	16.652.500	10,2	1.105.000.000	676,0	1.634.651
Ε.Π. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	270.507.000	97,4	39.440.000	14,2	2.675.000.000	962,9	2.778.037
Ε.Π. ΔΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ-ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	94.960.000	62,1	25.230.000	16,5	914.000.000	597,9	1.528.771
Ε.Π. ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ	65.750.000	59,9	16.800.000	15,3	871.300.178	793,5	1.098.065
ΣΥΝΟΛΟ	1.042.107.000	Μ. ΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Μ. ΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Μ. ΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
		96,5	132.682.500	12,3	7.917.300.178	733,3	10.796.131

Πηγή: Ιστοσελίδα του Ε.Σ.Π.Α. Ιδία Επεξεργασία.

Μέσω της αναγωγής των μεγεθών του πίνακα σε κατά κεφαλήν ύψη, εξάγεται μία πολύ καλή εικόνα σχετικά με την χωρική κατανομή των πόρων. Από τα δεδομένα του πίνακα προκύπτει πως το μεγαλύτερο, μακράν των υπολοίπων, κατά κεφαλήν επενδεδυμένο κεφάλαιο στα πλαίσια του Ε.Σ.Π.Α., κατέχει η ευρύτερη γεωγραφική ενότητα Μακεδονίας – Θράκης με 963 περίπου ευρώ ύψος αυτού. Ακολουθεί η περιοχή Κρήτης – Νήσων Αιγαίου με 794 περίπου ευρώ κατά κεφαλήν ύψος, λίγο μεγαλύτερο από τον μέσο όρο της χώρας, τα 733 περίπου ευρώ. Οι τρεις υπόλοιπες γεωγραφικές περιοχές βρίσκονται κάτω του μέσου αυτού όρου, με την περιοχή της Δ. Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων ιδιαίτερα να εμφανίζει το χαμηλότερο κατά κεφαλήν επενδεδυμένο κεφάλαιο, στα πλαίσια του Ε.Σ.Π.Α., της τάξεως των 598 περίπου ευρώ (για μία καλύτερη εικόνα Βλ. χάρτη 55).

Η κατάσταση διαφοροποιείται ωστόσο στην κατηγορία της έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, κατηγορία η οποία και αποσπά επί του συνόλου ποσοστό της τάξεως του 13,16%. Εδώ πρώτη εμφανίζεται η περιοχή Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδος – Ηπείρου με 156 περίπου ευρώ προγραμματισθέν επενδεδυμένο κεφάλαιο ανά κάτοικο. Ακολουθούν με μεγάλη διαφορά οι ευρύτερες περιοχές Μακεδονίας – Θράκης και της Αττικής, ενώ τελευταία εμφανίζεται η Κρήτη και τα νησιά του Αιγαίου με μόλις 60 περίπου ευρώ κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης στην κατηγορία αυτή.

Στον τομέα του τουρισμού τέλος, ο οποίος και απορροφά μόλις το 1,68% επί του συνόλου των χρηματοδοτήσεων στα πλαίσια του Ε.Σ.Π.Α., πρώτη εμφανίζεται η περιοχή της Δ. Ελλάδος – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων με 16,5 περίπου ευρώ κατά κεφαλήν, ακολουθούμενη από την περιοχή Κρήτης και Νήσων Αιγαίου με 15,3 περίπου ευρώ. Τελευταία εμφανίζεται η περιοχή της Αττικής με 9,2 περίπου ευρώ να αναλογούν σε κάθε κάτοικο της περιοχής της από την χρηματοδότηση του Ε.Σ.Π.Α. στον τομέα του τουρισμού.

Χάρτης 55: Χαρτογραφική κλιμάκωση κατανομής του κατά κεφαλήν ύψους επιχορήγησης στα πλαίσια του Ε.Σ.Π.Α.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

5.4 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ

5.4.1 ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Έχοντας ολοκληρώσει στα προηγούμενα κεφάλαια την ανάλυση των στοιχείων επενδύσεων για κάθε αναπτυξιακό νόμο, κρίνεται σκόπιμη στα πλαίσια της παρούσης εργασίας και η συγκριτική παρουσίαση των στοιχείων επενδύσεων αυτών. Μέσω της παρουσίασης αυτής προκύπτουν ενδιαφέροντα συμπεράσματα σχετικά με την κατανομή των επενδύσεων διαχρονικά στην Ελληνική επικράτεια.

Η περιγραφή και ανάλυση της χωρικής κατανομής των επενδύσεων που ακολουθεί γίνεται αναφορικά με το απόλυτο αλλά και το κατά κεφαλήν ύψος

επένδυσης. Λόγω του γεγονότος ότι μέσα στο χρονικό διάστημα μελέτης, το οποίο και καλύπτει μία 30ετία σχεδόν, οι τιμές στα ύψη επενδύσεων δεν δύναται να συγκριθούν κυρίως λόγω του φαινομένου του πληθωρισμού, αλλά και εξαιτίας της αλλαγής του νομίσματος της χώρας με την ένταξη της στην Ο.Ν.Ε., η αξιολόγηση της συμμετοχής εκάστου Νομού, πραγματοποιείται μέσω της αναγωγής του ύψους επένδυσης σε ποσοστό συμμετοχής αυτού, επί τοις εκατό στο σύνολο της χώρας. Βασικός στόχος της παρούσης ανάλυσης είναι η διαχρονική σύγκριση του βαθμού συμμετοχής εκάστου Νομού για κάθε αναπτυξιακό νόμο χωριστά, επί των συνολικών επενδύσεων, προκειμένου να αποκτήσουμε μία πρώτη εικόνα για την κατεύθυνση των επενδύσεων χωρικά.

Μέσω της προαναφερθείσης αναγωγής προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας 68.

Πίνακας 68: Ποσοστά συμμετοχής του ύψους επενδύσεων κάθε Νομού στο σύνολο της χώρας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Ν. 1262/82 ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	Ν. 1802/90 ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	Ν. 2601/98 ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	Ν. 3299/04 Α ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	Ν. 3299/04 Β ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	8,23	34,74	10,61	12,50	5,70
ΔΡΑΜΑΣ	0,88	1,19	0,77	0,83	0,57
ΕΒΡΟΥ	1,42	10,94	1,41	6,48	2,45
ΞΑΝΘΗΣ	1,79	11,18	2,22	1,30	0,86
ΡΟΔΟΠΗΣ	1,81	10,18	5,53	2,54	1,66
ΚΑΒΑΛΑΣ	2,33	1,25	0,68	1,35	0,16
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	17,20	11,60	18,38	18,72	6,26
ΗΜΑΘΙΑΣ	1,29	1,29	0,62	0,30	0,94
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4,27	2,60	6,32	6,75	0,00
ΚΙΛΚΙΣ	2,74	4,27	5,63	4,69	1,33
ΠΕΛΛΑΣ	1,96	0,84	0,94	2,05	1,66
ΠΙΕΡΙΑΣ	1,19	0,44	0,79	0,57	1,53
ΣΕΡΡΩΝ	1,28	0,97	1,07	2,26	0,79
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	4,46	1,18	3,01	2,11	0,00
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2,11	2,82	1,68	3,46	2,89
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,58	0,29	0,76	2,65	2,13
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,40	0,18	0,46	0,19	0,32
ΚΟΖΑΝΗΣ	0,56	1,16	0,28	0,19	0,44
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0,56	1,19	0,17	0,42	0,00
ΗΠΕΙΡΟΥ	3,52	1,95	5,25	5,79	9,41
ΑΡΤΑΣ	0,69	0,34	0,46	0,45	4,15
ΘΕΣΠΡΟΤΙΑΣ	0,61	0,21	0,50	0,51	2,13
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1,57	0,97	3,75	4,84	3,14
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0,65	0,44	0,53	0,00	0,00
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	6,37	7,08	3,94	4,74	2,75
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0,58	0,79	0,38	0,25	0,00
ΛΑΡΙΣΗΣ	1,92	2,48	1,96	1,55	1,28
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2,96	3,44	0,94	2,40	0,00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,91	0,36	0,67	0,54	1,47
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	4,35	1,89	3,26	8,20	13,78
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1,36	0,70	0,88	2,90	0,00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1,59	0,83	1,14	1,88	0,00
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0,91	0,28	0,39	2,60	8,69
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,49	0,07	0,84	0,83	5,09
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	5,49	5,80	6,20	4,75	2,50
ΑΙΤΩΛΙΑΣ	1,59	1,84	1,05	1,67	0,00
ΑΣΙΑΣ	2,62	3,26	2,85	1,49	1,54
ΗΛΕΙΑΣ	1,28	0,70	2,30	1,59	0,95
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	9,95	9,63	12,65	5,58	7,60
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	3,14	3,15	5,23	3,28	0,00
ΕΥΒΟΙΑΣ	3,47	1,82	5,35	0,71	2,77
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,15	0,18	0,08	0,12	0,80
ΦΩΚΙΑΣ	2,77	4,30	1,75	1,25	1,34
ΦΩΚΙΔΑΣ	0,41	0,17	0,24	0,22	2,69
ΑΤΤΙΚΗΣ	4,85	7,26	17,28	9,13	10,80
ΑΤΤΙΚΗΣ	4,85	7,26	17,28	9,13	10,80
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5,04	3,38	4,45	1,88	7,14
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	1,09	0,37	1,25	0,69	1,09
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0,45	0,71	0,45	0,42	3,38
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1,07	0,80	1,50	0,30	1,34
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,57	0,23	0,55	0,24	1,34
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1,87	1,28	0,70	0,23	0,00
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	4,85	2,27	2,54	6,52	12,93
ΛΕΣΒΟΥ	1,95	1,09	0,70	2,81	6,96
ΣΑΜΟΥ	1,70	0,82	0,88	1,33	4,57
ΧΙΟΥ	1,20	0,36	0,97	2,38	1,40
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	14,94	5,69	4,28	6,82	11,00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	2,29	0,94	1,18	1,07	8,32
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	12,66	4,76	3,10	5,75	2,68
ΚΡΗΤΗΣ	13,09	5,89	9,43	11,90	7,23
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	5,02	2,38	4,43	6,67	1,53
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1,75	1,18	1,72	2,16	0,00
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	3,01	1,22	1,69	1,43	4,44
ΧΑΝΙΩΝ	3,31	1,10	1,58	1,64	1,26
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	100,00	100,00	99,95	100,00	100,00

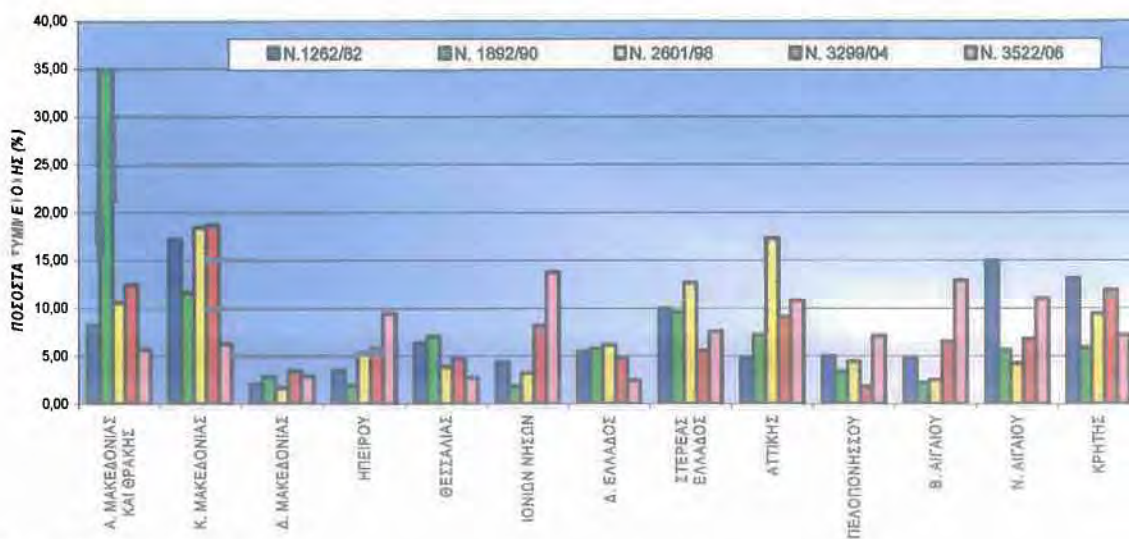
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Προτού προχωρήσουμε στον σχολιασμό του ανωτέρω πίνακα κρίνεται σκόπιμο να διευκρινισθεί ότι για την εξαγωγή του ποσοστού συμμετοχής του Ν. Αττικής, από την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98 και έπειτα, συμψηφίζεται η συμμετοχή εκάστου Νομού αυτής, ήτοι των Ν. Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής, Αθηνών και Πειραιώς. Η επιλογή αυτή προκαλεί την απώλεια ενός σημαντικού τμήματος της παρεχόμενης πληροφορίας σχετικά κυρίως με την κατανομή των επενδύσεων σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο για την Περιφέρεια Αττικής, αποτελεί ωστόσο μονόδρομο, προκειμένου να επιτευχθεί η σύγκριση των περιόδων αυτών με τις προηγούμενες. Εξάλλου αυτό που απασχολεί κυρίως εδώ δεν είναι τόσο οι ενδοπεριφερειακές, όσο οι ανισότητες στην κατανομή σε επίπεδο χώρας.

Επίσης θεωρήθηκε σκόπιμο να μην συμπεριληφθεί η Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους, έστω και αν ανέλαβε επενδυτική δραστηριότητα, εφόσον αυτή κρίνεται περιορισμένη σε μία μόνο χρονική περίοδο και δεν υφίστανται λόγοι σύγκρισης. Αποτέλεσμα αυτής της επιλογής εξάλλου είναι και το ότι το σύνολο των ποσοστών συμμετοχής εκάστου Νομού, για την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98 εμφανίζει το σύνολο 99,95%, αντί του 100%. Για μία καλύτερη εποπτική εικόνα των ανωτέρω δημιουργήθηκε η γραφική απεικόνιση του πίνακα 68, όπου παρουσιάζεται στο σύνολο των επενδύσεων και για κάθε χρονική περίοδο, η διαχρονική συμμετοχή κάθε Περιφέρειας (Διάγραμμα 3), αλλά και εκάστου Νομού (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 3: Γραφική απεικόνιση, σε επίπεδο Περιφερειών του Πίνακα 68

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Από τα δεδομένα του πίνακα 68 και σε συνδυασμό με την ανωτέρω διαγραμματική απεικόνιση, προκύπτουν μία σειρά από αξιολογικές παρατηρήσεις.

Διαχρονικά το εύρος συμμετοχής, σε επίπεδο Περιφερειών, παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις. Από 15 περίπου ποσοστιαίες μονάδες που ήταν η διαφορά της τελευταίας στην κατάταξη Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας, με ποσοστό συμμετοχής 2,11% από την πρώτη (Κ. Μακεδονία), με ποσοστό συμμετοχής 17,2%, κατά την εφαρμογή του Ν. 1262/82, στην αμέσως επόμενη χρονική περίοδο εφαρμογής του Ν. 1892/90, η διαφορά αυτή αυξάνεται στις 33 περίπου ποσοστιαίες μονάδες. Εν συνεχεία και κατά την εφαρμογή του Ν. 2601/98 η διαφορά αυτή γίνεται της τάξεως των 17 περίπου ποσοστιαίων μονάδων με την Δ. Μακεδονία και πάλι να εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής (1,68%) και την Κ. Μακεδονία το υψηλότερο (18,38%). Κατά την περίοδο εφαρμογής της Α' φάσης επενδύσεων του Ν. 3299/04, το εύρος συμμετοχής σε επίπεδο Περιφερειών παραμένει το ίδιο με προηγουμένως, με την Πελοπόννησο όμως αυτή τη φορά να εμφανίζει την χαμηλότερη συμμετοχή (1,88%), ενώ κατά την Β' φάση εφαρμογής του Ν. 3299/04 (Ν. 3522/06), το εύρος αυτό καταλήγει στις 11 περίπου ποσοστιαίες μονάδες.

Η συμμετοχή των Περιφερειών στις συνολικές επενδύσεις, διαχρονικά παρουσιάζει έντονη κινητικότητα. Υπάρχουν Περιφέρειες, όπως η Α. Μακεδονίας και Θράκης, που από 8,23% συμμετοχής αυτής επί των συνολικών επενδύσεων στα πλαίσια του Ν. 1262/82, την αμέσως επόμενη περίοδο εφαρμογής του Ν. 1892/90, τετραπλασιάζει και πλέον το ποσοστό συμμετοχής της φθάνοντας στο 34,74%. Εν συνεχεία και κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98 πέφτει στο μόλις 10,61% επί του συνόλου των υλοποιηθέντων επενδυτικών πρωτοβουλιών, για να σταθεροποιηθεί σε αυτά περίπου τα νούμερα και κατά την εφαρμογή του παρόντος αναπτυξιακού Ν. 3299/04 (12,5% και 5,7%). Θα μπορούσαμε συνεπώς να ισχυρισθούμε πως οι εποχή των ιδιαίτερα υψηλών επιχορηγήσεων για την περιοχή της Θράκης αποτελεί πλέον παρελθόν.

Μεγάλη κινητικότητα εξάλλου παρουσιάζει και η Περιφέρεια Αττικής, όπου από το 4,85% επί του συνόλου των επενδύσεων στα πλαίσια του Ν. 1262/82, ανέρχεται στο 7,26% την αμέσως επόμενη περίοδο, για να φθάσει κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98 στο ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό του 17,28%. Εν συνεχεία βαίνει ελαφρώς μειούμενη με ποσοστά της τάξεως του 9,13% και 10,8% για τις επόμενες δύο περιόδους. Διαχρονικά η Περιφέρεια Πρωτευούσης ισχυροποίησε την συμμετοχή της σε απόλυτα ύψη επενδύσεων σε βαθμό που προβληματίζει αρκετά, εάν

αναλογισθούμε πως πρόκειται για περιοχή στην οποία επιχειρείται η ελαχιστοποίηση των επενδύσεων.

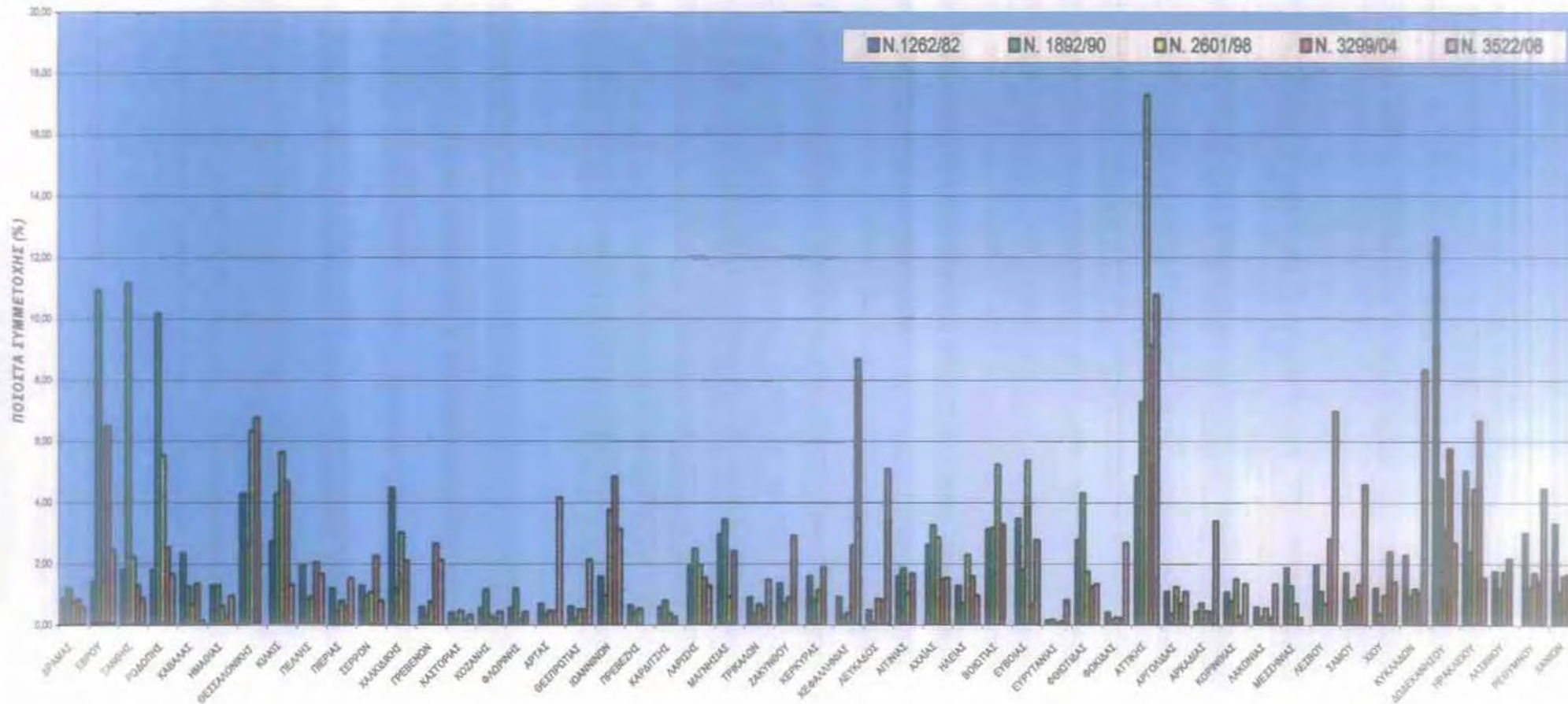
Όσον αφορά την Περιφέρεια Ν. Αιγαίου αυτή μειώνει σημαντικά το ποσοστό συμμετοχής της επί των συνολικών επενδύσεων κατά την μετάβαση από την πρώτη (14,94%) στην δεύτερη περίοδο (5,69%) και εν συνεχεία παραμένει σε αυτά τα ποσοστά μέχρι και τη Β' φάση του Ν. 3299/04, όπου και εμφανίζει ανοδική τάση με ποσοστό της τάξεως του 11% επί των συνολικών.

Τις λιγότερες διαχρονικά επενδύσεις εμφανίζουν οι Περιφέρειες Δ. Μακεδονίας, με ποσοστό συμμετοχής που δεν ξεπερνά το 3,5%, Πελοποννήσου με ποσοστό συμμετοχής διαχρονικά κυμαινόμενο στο 4% περίπου και μόλις την Β' φάση του Ν. 3299/04 να έχει ξεπεράσει το όριο του 7%, Δ. Ελλάδος, με ποσοστό συμμετοχής που κορυφώνεται κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98 και φθάνει το μόλις 6,2% επί των συνολικών και τέλος Ηπείρου, η οποία ωστόσο ξεκινώντας από τα πολύ χαμηλά ποσοστά συμμετοχής του 3,52% και 1,95% για τις δύο πρώτες αντίστοιχα περιόδους, ανέρχεται κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98 στο 5,25% για να φθάσει την Α' φάση του Ν. 3299/04 στο 5,79% και να καταλήξει με τον Ν. 3522/06, στο 9,41% ποσοστό συμμετοχής επί του συνόλου των επενδύσεων στα πλαίσια αναπτυξιακού νόμου.

Διαχρονικά μειούμενη συμμετοχή παρουσιάζει η Περιφέρεια Θεσσαλίας, ιδιαίτερα από την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1892/90, όπου έλκυσε επενδύσεις του 7,08% επί των συνολικών και έπειτα, ενώ σχετικά υψηλά ποσοστά επενδύσεων διαχρονικά, άνω του 11%, έλκει η Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας, με εξαίρεση την τελευταία περίοδο εφαρμογής του Ν. 3522/06. Έντονες διακυμάνσεις τέλος παρουσιάζει η συμμετοχή των Περιφερειών Κρήτης και Β. Αιγαίου.

Ακολουθεί η διαγραμματική απεικόνιση του πίνακα 68, σε επίπεδο Νομών.

Διάγραμμα 4: Διαχρονική κατανομή του ποσοστού συμμετοχής εκάστου Νομού επί των συνολικών επενδύσεων, για κάθε χρονική περίοδο εφαρμογής των αναπτυξιακών νόμων

Πηγή: Ιδια Επεξεργασία

5.4.2 ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΎΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Δεδομένου του γεγονότος πως αυτό το οποίο ενδιαφέρει περισσότερο δεν είναι τόσο η περιγραφική ανάλυση της χωρικής κατανομής των επενδύσεων, όσο η διαχρονική εξέλιξη αυτής, και έχοντας προηγουμένως παρουσιάσει την ποσοστιαία κατανομή των επενδύσεων κάθε Νομού για κάθε περίοδο σε σχέση με τα απόλυτα μεγέθη αυτών, κρίνεται σκόπιμη η παρατήρηση της μεταβολής στις θέσεις κατάταξως εκάστου Νομού, σε σχέση με τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων. Παρατηρώντας την διαχρονική εξέλιξη της κατεύθυνσης των επενδύσεων και εκτιμώντας τα αποτελέσματα της εκάστοτε πολιτικής κινήτρων εξάλλου, παρέχεται η δυνατότητα στους καθ' ύλην αρμοδίους, αναπροσαρμογής σκοπών και στόχων, για την επίτευξη δικαιότερης οικονομικά αλλά και κοινωνικά, κατανομής των επενδύσεων στο μέλλον.

Για την παρατήρηση συνεπώς της διαχρονικής αυτής κατεύθυνσης των επενδύσεων, δημιουργήθηκε ο ακόλουθος πίνακας 69, όπου παρουσιάζεται η σχετική κινητικότητα των Νομών, μέσω των μεταβολών τους στις θέσεις κατάταξης, ανάλογα με το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης για κάθε χρονική περίοδο. Ας σημειώσουμε εδώ πως για λόγους σύγκρισης, η κατάταξη του Νομού Αττικής υλοποιείται μέσω υπολογισμού του μέσου όρου των κατά κεφαλήν μεγεθών των τεσσάρων (4) Νομαρχιών που την αποτελούν, ήτοι Αν. Αττικής, Δ. Αττικής, Πειραιώς και Αθηνών. Εν συνεχεία επιχειρείται η κατανομή κατά φθίνουσα κατάταξη των μεταβολών, στις θέσεις κατάταξως των Νομών, προκειμένου να παρασχεθεί μία εικόνα για τις τάσεις εξέλιξης των επενδύσεων αλλά και την ένταση αυτών, από την οποία και προκύπτει ο πίνακας 70.

Πίνακας 69: Θέσεις κατατάξεως Νομών της χώρας και μεταβολή αυτών διαχρονικά σε σχέση με τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων για κάθε Αναπτυξιακό Νόμο

ΝΟΜΟΙ	ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΚΑΤΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΠΡΟΪΚΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΝΟΜΟ									
	Ν. 1262/82	Ν. 1892/90	ΜΕΤΑΒΟΛΗ	Ν. 2601/98	ΜΕΤΑΒΟΛΗ	Ν. 4299/04	ΜΕΤΑΒΟΛΗ	Ν. 3522/06	ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
ΑΡΑΜΑΣ	36	15	21	31	-16	28	3	31	-3	
ΕΒΡΟΥ	33	3	30	26	-23	6	20	15	-9	
ΞΑΝΘΗΣ	15	1	14	11	-10	20	-9	27	-7	
ΡΟΔΟΠΗΣ	20	2	18	2	0	15	-13	17	-2	
ΚΑΒΑΛΑΣ	18	20	-2	43	-23	26	17	39	-13	
ΜΑΘΙΑΣ	32	19	13	46	-27	47	-1	29	18	
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	47	48	-1	39	9	34	5	40	*	
ΚΙΑΚΙΣ	6	4	2	1	3	4	-3	16	-12	
ΠΕΛΛΑΣ	25	37	-12	33	-4	19	14	22	-3	
ΠΕΡΙΑΣ	29	45	-16	37	8	41	-4	21	20	
ΣΕΡΡΩΝ	44	39	5	40	-1	22	18	37	-15	
ΚΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2	14	-12	5	9	16	-11	41	*	
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	22	25	-3	7	18	1	6	6	-5	
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	40	47	-7	30	17	43	-13	30	13	
ΚΟΖΑΝΗΣ	50	31	19	51	-20	50	1	38	12	
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	30	8	22	50	-42	29	21	42	*	
ΑΡΤΑΣ	38	42	-4	36	6	35	1	8	27	
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	24	40	-16	19	21	23	-4	10	13	
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	31	36	-5	8	28	10	-2	14	-4	
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	28	32	-4	28	4	51	-23	43	*	
ΚΑΡΑΓΙΑΣ	48	35	13	49	-14	46	3	44	*	
ΛΑΡΙΣΗΣ	41	21	20	32	-11	37	-5	36	1	
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	21	12	9	45	-33	21	24	45	*	
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	43	49	-6	41	8	42	-1	23	19	
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	4	9	-5	10	-1	2	8	46	*	
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	23	29	-6	25	4	18	7	47	*	
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	7	26	-19	23	3	3	20	2	1	
ΛΕΥΚΑΔΗΣ	13	46	-33	4	42	7	-3	1	6	
ΑΙΤΩΝΙΑΣ	42	28	14	44	-16	30	14	48	*	
ΑΚΑΡΙΑΣ	34	16	18	29	-13	39	-10	35	-4	
ΗΛΕΙΑΣ	39	43	-4	17	26	27	-10	33	-6	
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	8	7	1	3	4	12	-9	49	*	
ΕΥΒΟΙΑΣ	17	22	-5	6	16	44	-38	20	24	
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	46	23	23	47	-24	33	14	11	22	
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	19	6	13	24	-18	31	-7	28	3	
ΦΩΚΙΑΣ	35	41	-6	35	6	36	-1	5	31	
ΑΤΤΙΚΗΣ	51	51	0	27	24	38	-11	34	*	
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	27	44	-17	18	26	32	-14	24	8	
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	49	33	16	42	-9	40	2	12	28	
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	37	38	-1	22	16	48	-26	25	23	
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	45	50	-5	38	12	45	-7	18	27	
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	26	30	-4	48	-18	49	-1	50	*	
ΔΑΡΔΑΝΟΥ	16	17	-1	34	-17	13	21	7	6	
ΚΑΜΟΥ	5	10	-5	13	-3	9	4	3	6	
ΧΙΟΥ	12	34	-22	14	20	5	9	13	-8	
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	10	18	-8	20	-2	25	-5	4	21	
ΔΟΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1	5	-4	15	-10	8	7	19	-11	
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	14	24	-10	16	8	14	2	32	-18	
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	11	13	-2	9	4	11	-2	51	*	
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	3	11	-8	12	-1	17	-5	9	8	
ΧΑΝΙΩΝ	9	27	-18	21	6	24	-3	26	-2	

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 70: Φθίνουσα κατάταξη Νομών της χώρας ως προς την μεταβολή σε σχέση με τις θέσεις κατάταξής τους για κάθε μεταβατική περίοδο

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 1892-90 - 1262/82	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2601-98 - 1892-90	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 3290/94 (Α' ΦΑΣΗ) - 2601-98	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ Ν. 3522/00 3290/94 (Α' ΦΑΣΗ)
ΔΡΑΜΑΣ	21	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	42	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	24	ΦΩΚΙΑΣ	31
ΕΒΡΟΥ	30	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	28	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	21	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	28
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	23	ΗΛΕΙΑΣ	26	ΛΕΣΒΟΥ	21	ΑΡΤΑΣ	27
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	22	ΑΡΓΟΛΙΑΣ	26	ΕΒΡΟΥ	20	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	27
ΛΑΡΙΣΗΣ	20	ΑΤΤΙΚΗΣ	24	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	20	ΕΥΒΟΙΑΣ	24
ΚΟΖΑΝΗΣ	19	ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	21	ΣΕΡΡΩΝ	18	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	23
ΡΟΔΟΠΗΣ	18	ΧΙΟΥ	20	ΚΑΒΑΛΑΣ	17	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	22
	18	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	18	ΠΕΛΛΑΣ	14	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	21
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	16	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	17	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	14	ΠΙΕΡΙΑΣ	20
ΞΑΝΘΗΣ	14	ΕΥΒΟΙΑΣ	16	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	14	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	19
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	14	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	16	ΧΙΟΥ	9	ΗΜΑΘΙΑΣ	18
ΗΜΑΘΙΑΣ	13	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	12	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	8	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	13
ΚΑΡΑΓΤΣΑΣ	13	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	9	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	7	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	13
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	13	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	9	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	7	ΚΟΖΑΝΗΣ	12
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	9	ΠΙΕΡΙΑΣ	8	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	6	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	*
ΣΕΡΡΩΝ	5	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	8	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5	ΑΡΓΟΛΙΑΣ	8
ΚΙΑΚΙΣ	2	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	8	ΣΑΜΟΥ	4	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	8
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1	ΑΡΤΑΣ	6	ΔΡΑΜΑΣ	3	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	6
ΑΤΤΙΚΗΣ	0	ΦΩΚΙΑΣ	6	ΚΑΡΑΓΤΣΑΣ	3	ΛΕΣΒΟΥ	6
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	-1	ΧΑΝΙΩΝ	6	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	2	ΣΑΜΟΥ	6
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	-1	ΠΕΛΛΑΣ	4	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2	ΑΧΑΙΑΣ	4
ΛΕΣΒΟΥ	-1	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	4	ΚΟΖΑΝΗΣ	1	ΑΤΤΙΚΗΣ	*
ΚΑΒΑΛΑΣ	-2	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	4	ΑΡΤΑΣ	1	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	3
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	-2	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	4	ΗΜΑΘΙΑΣ	-1	ΚΑΡΑΓΤΣΑΣ	*
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	-3	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	4	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	-1	ΛΑΡΙΣΗΣ	1
ΑΡΤΑΣ	-4	ΚΙΑΚΙΣ	3	ΦΩΚΙΑΣ	-1	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	-4	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	-1	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	*
ΗΛΕΙΑΣ	-4	ΡΟΔΟΠΗΣ	0	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	-2	ΡΟΔΟΠΗΣ	-2
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	-4	ΣΕΡΡΩΝ	-1	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	-2	ΧΑΝΙΩΝ	-2
	-4	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	-1	ΚΙΑΚΙΣ	-3	ΔΡΑΜΑΣ	-3
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	-5	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	-1	ΛΕΥΚΑΔΟΣ	-3	ΠΕΛΛΑΣ	-3
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	-5	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	-2	ΧΑΝΙΩΝ	-3	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	-4
ΕΥΒΟΙΑΣ	-5	ΣΑΜΟΥ	-3	ΠΙΕΡΙΑΣ	-4	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	-5
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	-5	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	-9	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	-4	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	*
ΣΑΜΟΥ	-5	ΞΑΝΘΗΣ	-10	ΛΑΡΙΣΗΣ	-5	ΗΛΕΙΑΣ	-6
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	-6	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	-10	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	-5	ΞΑΝΘΗΣ	-7
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	-6	ΛΑΡΙΣΗΣ	-11	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	-5	ΧΙΟΥ	-8
ΦΩΚΙΑΣ	-6	ΑΧΑΙΑΣ	-13	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	-7	ΕΒΡΟΥ	-9
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	-7	ΚΑΡΑΓΤΣΑΣ	-14	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	-7	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	-11
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	-8	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	-16	ΞΑΝΘΗΣ	-9	ΚΙΑΚΙΣ	-12
	-8	ΔΡΑΜΑΣ	-16	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	-9	ΚΑΒΑΛΑΣ	-13
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	-10	ΛΕΣΒΟΥ	-17	ΑΧΑΙΑΣ	-10	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	*
ΠΕΛΛΑΣ	-12	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	-18	ΗΛΕΙΑΣ	-10	ΣΕΡΡΩΝ	-15
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	-12	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	-18	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	-11	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	*
ΠΙΕΡΙΑΣ	-16	ΚΟΖΑΝΗΣ	-20	ΑΤΤΙΚΗΣ	-11	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	-18
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	-16	ΕΒΡΟΥ	-23	ΡΟΔΟΠΗΣ	-13		*
ΑΡΓΟΛΙΑΣ	-17	ΚΑΒΑΛΑΣ	-23	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	-13	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	*
ΧΑΝΙΩΝ	-18	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	-24	ΑΡΓΟΛΙΑΣ	-14	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	*
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	-19	ΗΜΑΘΙΑΣ	-27	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	-23	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	*
ΧΙΟΥ	-22	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	-33	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	-26	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	*
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	-33	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	-42	ΕΥΒΟΙΑΣ	-38	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	*

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

*Νομοί οι οποίοι και εμφανίζουν μηδενικό ύψος επενδύσεων την παρούσα χρονική περίοδο, με αποτέλεσμα η θέση κατάταξής τους να είναι «καθαρά υποθετική»

Από τα δεδομένα του πίνακα 70, προκύπτουν μία σειρά από αξιολογικές παρατηρήσεις. Παρατηρώντας την πρώτη στήλη, η οποία και περιγράφει την σχετική κινητικότητα των Νομών κατά την μετάβαση από το καθεστώς του Ν. 1262/82 στον Ν. 1892/90, παρατηρούμε ότι και οι τρεις (3) Νομοί της Θράκης, συγκαταλέγονται σε αυτούς με την υψηλότερη κινητικότητα. Συγκεκριμένα ο Ν. Έβρου βελτιώνει κατά 30 ολόκληρες θέσεις την σχετική του θέση στην κατάταξη των Νομών της χώρας, ευρισκόμενος πλέον στην 3^η θέση της κατάταξης, με ένα κατά κεφαλήν επενδεδυμένο κεφάλαιο της τάξεως των 577.770 δρχ. Το ίδιο ισχύει και για τον Ν. Ροδόπης, όπου ανέρχεται κατά 18 θέσεις αλλά και για τον Ν. Ξάνθης, με μικρότερη ένταση όμως, εφόσον βρίσκεται μεν στην κορυφή της κατατάξεως των κατά κεφαλήν επενδύσεων του Ν. 1892/90, ανερχόμενος κατά 14 θέσεις, ωστόσο κατείχε σχετικά καλή θέση και κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1262/82. Φαίνεται συνεπώς πως η αντιμετώπιση της περιοχής της Θράκης ως αυτόνομης περιοχής, με τον Ν. 1892/90, προσδίδοντας της τα ευνοϊκότερα κίνητρα, είχε ικανοποιητικά αποτελέσματα στην κατεύθυνση των επενδύσεων στην περιοχή αυτή.

Δεν μπορεί ωστόσο να υποστηριχθεί το ίδιο και σε άλλες περιοχές, όπως για παράδειγμα στις περιοχές Γ' και Δ'. Η ύπαρξη του Νομού Ευρυτανίας στις υψηλότερες θέσεις της κατάταξης του πίνακα 70, ανερχόμενος κατά 23 θέσεις κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1892/90 συνάδει με την μετάταξή του σε ευνοϊκότερη από πλευράς κινήτρων περιοχή, την Δ' με τον ίδιο νόμο. Δεν ισχύει ωστόσο αυτό και για τους υπόλοιπους Νομούς που μετατάχθηκαν, όπως οι Ν. Φωκίδος, Ηλείας και Γρεβενών, οι οποίοι αντιθέτως χάνουν από 6, 4 και 3 θέσεις αντίστοιχα.

Έντονη μεταβολή στις θέσεις κατατάξεως εμφανίζουν και μία σειρά άλλων Νομών, όπως ο Ν. Δράμας, ο οποίος εάν και δεν μετατάχθηκε σε ευνοϊκότερη περιοχή κινήτρων με τον Ν. 1892/90, εντούτοις κερδίζει 21 θέσεις και βρίσκεται πλέον στην 15^η θέση κατάταξης με κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης της τάξεως των 95.615 δρχ. Είναι ο μοναδικός Νομός εξάλλου της περιοχής Γ' που βελτιώνει αισθητά την θέση κατάταξής του. Το ίδιο παρατηρείται και για τους Ν. Λαρίσης και Κοζάνης, έχοντας βελτιώσει τη σχετική θέση κατάταξης τους κατά 20 και 19 θέσεις αντίστοιχα, με μόνη εξαίρεση την μετάταξη τμήματος του Ν. Λαρίσης στην Δ' περιοχή κινήτρων με τον Ν. 1892/90. Περισσότερο πιθανόν ωστόσο φαίνεται το γεγονός να προσέλκυσε επενδύσεις ο Ν. Λάρισας λόγω άλλων παραγόντων, έχοντας υπόψη μας και το γεγονός ότι αποτελεί έναν από τους «ανεπτυγμένους» Νομούς στην Β' περιοχή κινήτρων, παρά να απετέλεσε κίνητρο η μετάταξη της Επαρχίας Ελασσόνας στην Δ'

περιοχή κινήτρων. Αρκετές θέσεις κερδίζει επίσης και πιθανότατα για τους ίδιους λόγους με τον Ν. Λαρίσης και ο Ν. Αχαΐας που ανέρχεται κατά 18 θέσεις, αλλά και ο Ν. Αρκαδίας που κερδίζοντας 16 θέσεις βρίσκεται πλέον στην 33^η θέση κατάταξης.

Μία άλλη σημαντική παρατήρηση που μπορεί να γίνει αφορά τον Ν. Αττικής, ο οποίος αν και σύμφωνα με τα δεδομένα του πίνακα 70 παραμένει αμετάβλητος στην τελευταία θέση κατάταξης των κατά κεφαλήν μεγεθών, κυρίως λόγω του ισχυρού δημογραφικού του βάρους, σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων εμφανίζεται ισχυροποιημένος κατά 2 και πλέον ποσοστιαίες μονάδες, καταφέροντας να αποσπάσει από το 4,85% την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1262/82, το 7,26% την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1892/90, επί του συνόλου των επενδύσεων. Συμπεραίνουμε συνεπώς πως οι μηχανισμοί ανάσχεσης της επενδυτικής δραστηριότητας, τουλάχιστον για το τμήμα εκείνο το οποίο αφορά την α' δέσμη οικονομικών κινήτρων, δεν υπήρξαν αποτελεσματικοί, με αποτέλεσμα να ενταχθούν επενδύσεις στα πλαίσια ενίσχυσης του αναπτυξιακού νόμου, οι οποίες ούτως ή άλλως κατείχαν το συγκριτικό πλεονέκτημα της χωροθέτησής τους στην πλέον ανεπτυγμένη περιοχή της χώρας.

Στις τελευταίες θέσεις σημειώνοντας την μεγαλύτερη μείωση, έχουμε δύο από τους Νομούς της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, Λευκάδος και Κεφαλληνίας, οι οποίοι και χάνοντας αντίστοιχα από 33 και 19 θέσεις βρίσκονται, ο μεν Λευκάδος στην 46^η θέση με κατά κεφαλήν επενδεδυμένο κεφάλαιο της τάξεως των 26.787 δρχ και ο δε Κεφαλληνίας στην 26^η θέση, από την 7^η την οποία κατείχε κατά την προηγούμενη περίοδο, και κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης τις 32.352 δρχ. Επίσης αρκετές θέσεις χάνουν και οι νησιωτικοί Ν. Χίου και Χανίων, με 22 και 18 θέσεις απώλεια αντίστοιχα. Παρατηρώντας εξάλλου και τους υπόλοιπους Νομούς της Περιφέρειας Κρήτης, όπως τους Ν. Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Λασιθίου, οι οποίοι και χάνουν 10, 8 και 2 θέσεις αντίστοιχα, φαίνεται πως η ενίσχυση της περιοχής της Θράκης, έγινε εις βάρος και της Περιφέρειας Κρήτης, που κατείχε υψηλές θέσεις κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1262/82. Μία τελευταία παρατήρηση έχει να κάνει με την ελάττωση επίσης της επενδυτικής δραστηριότητας και στις παραδοσιακά τουριστικές περιοχές της Δωδεκανήσου και της Χαλκιδικής, με τον Ν. Χαλκιδικής ιδιαίτερα να βρίσκεται 14^{ος} χάνοντας 12 θέσεις.

Σε γενικές γραμμές Νομοί με τις περισσότερες επενδύσεις στα πλαίσια του Ν. 1262/82, εξακολουθούν να παραμένουν δυναμικοί και κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1892/90. Οι επενδύσεις, ωστόσο οι οποίες υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του Ν.

1892/90, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, κατευθύνθηκαν σε λιγότερους Νομούς, με άμεση συνέπεια αρκετοί Νομοί με έντονα αναπτυξιακά προβλήματα που ανήκαν και σε περιοχές αυξημένων κινήτρων να επιδεινώνουν την θέση τους. Για παράδειγμα οι Νομοί της φτωχότερης κατά γενικότερη ομολογία Περιφέρειας Ηπείρου, όπου και οι τέσσερις εμφανίζουν πτωτική τάση. Παρόμοια η κατάσταση και στην Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας, με τους Ν. Καστοριάς και Γρεβενών να εμφανίζουν πτωτικές τάσεις, σε αντίθεση με τους Ν. Κοζάνης και Φλωρίνης. Συνεπώς, η ενίσχυση της περιοχής της Θράκης φαίνεται να έγινε εις βάρος των ασθενέστερων περιοχών και όχι εις βάρος των ήδη ανεπτυγμένων, όπως της Αττικής, Βοιωτίας, Αχαΐας και Μαγνησίας.

Χάρτης 56: Χαρτογραφική απεικόνιση μεταβολής στην σχετική θέση κατάταξης Νομών, με βάση το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης, κατά την μετάβαση από τον Ν. 1262/82 στον Ν. 1892/90

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Περνώντας στην δεύτερη στήλη του πίνακα 70 και υπενθυμίζοντας πως τα στοιχεία επενδύσεων αναφορικά με τον Ν. 2601/98, δεν αφορούν το σύνολο αυτού, αλλά τμήμα επενδύσεων το οποίο και ήταν παράλληλα ενταγμένο στο Γ' Κ.Π.Σ., διαπιστώνουμε εκ πρώτης όψεως την κατακόρυφη αύξηση του Ν. Λευκάδος ο οποίος και ανέρχεται κατά 42 (!) θέσεις για να φθάσει κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98 να έχει ένα κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης της τάξεως των 993,5 ευρώ. Οι υπόλοιποι Νομοί ωστόσο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων δεν εμφανίζουν αξιόλογη βελτίωση με τους Ν. Κέρκυρας και Κεφαλληνίας να βελτιώνουν τις θέσεις κατατάξεως τους κατά 4 και 3 αντίστοιχα, ενώ ο Ν. Ζακύνθου να συνεχίζει και σε αυτή την περίοδο την πτωτική του πορεία κατά μία ακόμη θέση. Επενδυτική ισχυροποίηση εμφανίζει η Περιφέρεια Ηπείρου, με τον Ν. Ιωαννίνων να κερδίζει 28 θέσεις, ευρισκόμενος πλέον στην 8^η θέση κατάταξης, σε σχέση με τα κατά κεφαλήν μεγέθη και επενδύσεις που φθάνουν τα 600,8 ευρώ ανά κάτοικο. Κατά 21 θέσεις ανέρχεται ο Ν. Θεσπρωτίας, ευρισκόμενος περίπου στο μέσον πλέον της κατάταξης, ενώ και οι Ν. Άρτας και Πρεβέζης κερδίζουν από 6 και 4 θέσεις αντίστοιχα, παραμένοντας ωστόσο σε χαμηλές ακόμη θέσεις κατατάξεως.

Έντονη άνοδο εμφανίζουν επίσης και δύο Νομοί της Πελοποννήσου, οι Ν. Ηλείας και Αργολίδος, ανερχόμενοι κατά 26 θέσεις, γεγονός που όπως προαναφέρθηκε κατά την ανάλυση των τομέων παραγωγής, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην γενικότερη στροφή της γεωγραφικής περιοχής της Πελοποννήσου προς τον τομέα του τουρισμού, ιδιαίτερα δε στην περίπτωση του Ν. Ηλείας.

Δύο ακόμη Νομοί από μία ακόμη προβληματική Περιφέρεια της χώρας, της Δ. Μακεδονίας, εμφανίζουν ανοδική πορεία στις επενδύσεις τους, οι Ν. Γρεβενών και Καστοριάς κερδίζοντας από 18 και 17 θέσεις αντίστοιχα, σε αντίθεση όμως με τους υπόλοιπους δύο Νομούς της Περιφέρειας που κυριολεκτικά κατρακυλούν με τον Ν. Φλωρίνης να χάνει 42 θέσεις και τον Ν. Κοζάνης 20 και να εμφανίζουν κατά κεφαλήν επενδεδυμένο κεφάλαιο, κατά την παρούσα χρονική περίοδο, της τάξεως των 81 και 47 περίπου ευρώ. Αυξητικές τάσεις εμφανίζουν ακόμη οι Ν. Χίου και Ευβοίας κερδίζοντας από 20 και 16 αντίστοιχα θέσεις, με τον Ν. Χίου ωστόσο να είχε χάσει αρκετές κατά την προηγούμενη περίοδο, ενώ τον Ν. Ευβοίας λιγότερες και να βρίσκεται πλέον στην 6^η θέση της κατάταξης με κατά κεφαλήν ύψος τα 666,3 ευρώ.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να παρατηρηθεί η ιδιαίτερη επενδυτική ισχυροποίηση τόσο της Αττικής, που ανέρχεται κατά 24 θέσεις, όσο και της Θεσσαλονίκης κατά 9. Με την άνοδό της αυτή η Αττική, και ιδιαίτερα στα κατά κεφαλήν μεγέθη, παρά το

ισχυρό της πληθυσμιακό βάρος, καταφέρνει και κατακτά την 27^η θέση, αφήνοντας τους μισούς και πλέον Νομούς της χώρας, να έχουν χαμηλότερο μέσο κατά κεφαλήν επενδεδυμένο κεφάλαιο ανά κάτοικο της περιοχής τους. Συνδυάζοντας δε το γεγονός αυτό με το ιδιαίτερος υψηλό ποσοστό συμμετοχής της επί των συνολικών επενδύσεων που φθάνει κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98 το 17,28%, με βάση τα δεδομένα του πίνακα 68, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως ο συγκεκριμένος νόμος απέτυχε και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό να αναχαιτίσει την επενδυτική δραστηριότητα από την πλέον ανεπτυγμένη περιοχή της χώρας. Από την γραφική απεικόνιση του διαγράμματος 4 εξάλλου προκύπτει πως το ποσοστό συμμετοχής της Αττικής επί των συνολικών επενδύσεων είναι μακράν το υψηλότερο στην ιστορία των αναπτυξιακών νόμων, πέραν ακόμη και του ιδιαίτερος υψηλού 12,66% για τον Ν. Δωδεκανήσου κατά την εφαρμογή του Ν. 1262/82, και αυτό στην πιο ανεπτυγμένη περιοχή της χώρας (!). Η ερμηνεία που μπορεί να αποδοθεί στο συγκεκριμένο φαινόμενο πιθανότατα έχει πολύ μεγάλη σχέση με την ανάληψη και διεξαγωγή από την χώρα μας των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Αλλά και το δεύτερο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας καταλαμβάνοντας πλέον την 39^η θέση στα κατά κεφαλήν μεγέθη και εξασφαλίζοντας ένα ύψος επενδύσεων της τάξεως του 6,32% επί των συνολικών, έρχεται και συμπληρώνει θα λέγαμε την εικόνα πλήρους αποτυχίας στις επενδύσεις του Ν. 2601/98, όσον αφορά την Περιφερειακή τους διάσταση τουλάχιστον. Εάν συνυπολογίσουμε και την άνοδο μίας σειράς Νομών, όμορων των δύο μεγαλύτερων αστικών κέντρων, όπως της Ευβοίας που αναφέρθηκε, της Κορινθίας κατά 16 θέσεις αλλά και τις Χαλκιδικής κατά 9, που ούτως ή άλλως ήταν σχετικά υψηλά, με εξαίρεση την Κορινθία, η εικόνα ολοκληρώνεται. Φαίνεται συνεπώς πως το τίμημα των Ολυμπιακών Αγώνων, ήταν υψηλό για την χώρα μας. Προκειμένου να ολοκληρωθούν αλλά και να εξευρεθούν πόροι για την χρηματοδότηση των επονομαζόμενων «Ολυμπιακών Έργων» πολλά από αυτά πιθανότατα εντάχθηκαν στις ευεργετικές διατάξεις του αναπτυξιακού πλαισίου της χώρας και όχι μόνον, γιατί ας μην ξεχνάμε πως το είδος των στοιχείων περιλαμβάνει επενδύσεις ενταγμένες και στο Γ' Κ.Π.Σ., αφήνοντας πίσω για μία ακόμη φορά την έννοια της Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Περνώντας τώρα στους Νομούς εκείνους που σημείωσαν την μεγαλύτερη κάθοδο, η καλύτερα στα αποτελέσματα των ανωτέρω, συναντάμε την κατακόρυφη πτώση του Ν. Φλωρίνης κατά 42 θέσεις αλλά και του ανεπτυγμένου Ν. Μαγνησίας κατά 33. Να σημειώσουμε εδώ ότι ο Ν. Φλωρίνης, ένας παραμεθόριος και αυτός Νομός, είχε

σημαντικά βελτιώσει την ικανότητα έλκυσης επενδύσεων κατά την εφαρμογή του Ν. 1892/90, καταλαμβάνοντας τότε την 8^η θέση με κατά κεφαλήν επενδεδυμένο κεφάλαιο της τάξεως των 173.506 δρχ. Για δε τον Ν. Μαγνησίας θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως θα είχε κάποιο νόημα η επενδυτική του αποδυνάμωση, ανήκοντας στους ανεπτυγμένους Νομούς της χώρας, στο πλαίσιο και μόνον κατεύθυνσης των πόρων στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές και όχι στην Αττική. Για μία ακόμη φορά ο Ν. Ευρυτανίας βρίσκεται στις χαμηλότερες θέσεις κατάταξης, έχοντας απολέσει περί τις 24 θέσεις, ενώ στην ίδια ακριβώς μοίρα εντάσσεται πλέον και ο Ν. Καβάλας, χάνοντας 23 θέσεις και ευρισκόμενος πλέον, από το μέσο της κατάταξης του Ν. 1892/90, στις πιο χαμηλές θέσεις κατάταξης στον Ν. 2601/98 με ένα κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης στα 125 περίπου ευρώ. «Θύμα» της προμοδότησης της Αττικής, αλλά και άλλων ανεπτυγμένων περιοχών, αποτελεί ένας ακόμη Νομός της Περιφέρειας Α. Μακεδονίας και Θράκης, ο παραδοσιακά ενισχυόμενος Ν. Έβρου, με 23 θέσεις απώλεια, αλλά επίσης και ένα σύνολο άλλων Νομών, όπως ο Ν. Ημαθίας που χάνει 27 θέσεις, οι Ν. Μεσσηνίας και Φθιώτιδος με 18 θέσεις απώλεια και Λέσβου με 17. Να παρατηρήσουμε δε εδώ πως ο Ν. Μεσσηνίας για μία ακόμη φορά, αποδυναμώνει την επενδυτική του ικανότητα, και αυτό παρά την μετάταξή του σε ευνοϊκότερη περιοχή κινήτρων, μετά τους σεισμούς του '87, και την παραμονή του εκεί καθ' όλη την διάρκεια εφαρμογής του Ν. 1892/90.

Σε γενικές συνεπώς γραμμές η ψήφιση και εφαρμογή του Ν. 2601/98, πλην την αναπτυξιακή ισχυροποίηση ελαχίστων προβληματικών Περιφερειών, όπως της Ηπείρου, δεν έχει να επιδείξει ιδιαίτερα αξιόλογα αποτελέσματα. Ενισχύοντας με ιδιαίτερα αυξημένα ποσά την πλέον ανεπτυγμένη περιοχή της χώρας, την Αττική, αλλά και μία σειρά άλλων επίσης ανεπτυγμένων περιοχών, όπως την Θεσσαλονίκη και την Χαλκιδική, στέρησε το μεγαλύτερο τμήμα των Νομών της χώρας, από την ευκαιρία υλοποίησης επενδυτικών πρωτοβουλιών, σε τέτοιο βαθμό όπου ακόμα και περιοχές οι οποίες παραδοσιακά έλκυαν επενδύσεις, όπως οι Ν. Μαγνησίας και Φθιώτιδος, λόγω των συγκριτικών τους σε επίπεδο υποδομών και συγκοινωνιών πλεονεκτημάτων, να εμφανίζουν έντονες πτωτικές τάσεις, εικόνα που γίνεται άμεσα αντιληπτή και από τον ακόλουθο χάρτη 57.

Χάρτης 57: Χαρτογραφική απεικόνιση μεταβολής στην σχετική θέση κατάταξης Νομών, με βάση το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης, κατά την μετάβαση από τον Ν. 1892/90 στον Ν. 2601/98

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στην τρίτη στήλη του πίνακα 70, παρουσιάζεται η μεταβολή στις θέσεις κατατάξεως των Νομών κατά την μετάβαση από το αναπτυξιακό καθεστώς του Ν. 2601/98 σε αυτό του Ν. 3299/04. Το πρώτο πράγμα που παρατηρείται από τα δεδομένα αυτής είναι η επενδυτική ανάκαμψη αρκετών από τους Νομούς εκείνους οι οποίοι και είχαν παρουσιάσει έντονες πτωτικές τάσεις κατά την αμέσως προηγούμενη περίοδο. Έτσι έχουμε στην πρώτη θέση τον Ν. Μαγνησίας, ο οποίος και ανακτά 24 από τις 33 χαμένες θέσεις, ευρισκόμενος πλέον στον μέσο όρο της κατάταξης. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τους Ν. Φλωρίνης και Λέσβου, οι οποίοι και ανέρχονται κατά 21 θέσεις στην κατάταξη των Νομών, με την Λέσβο να κατακτά πλέον την 13^η

θέση, ενώ την Φλώρινα να βρίσκεται ακόμη χαμηλά δεδομένης της άπνοιας σχεδόν επενδύσεων κατά την προηγούμενη χρονική περίοδο. Επίσης οι δύο προαναφερθέντες Νομοί της Περιφέρειας Α. Μακεδονίας και Θράκης, οι Ν. Έβρου και Καβάλας, κερδίζουν από 20 και 17 θέσεις αντίστοιχα, ευρισκόμενος ο Ν. Έβρου τουλάχιστον, σε αρκετά υψηλή θέση κατάταξης και έχοντας απορροφήσει σε επίπεδο χώρας το 6,48% επί του συνόλου των επενδύσεων. Δεν ισχύει ωστόσο το ίδιο και για τους δύο άλλου Νομούς της ενισχυόμενης με τα μεγαλύτερα κίνητρα Θράκης, τους Ν. Ξάνθης και Ροδόπης, οι οποίοι και απορροφούν μόλις τα 1,3% και 2,54% επί συνόλου των επενδύσεων, χάνοντας από 9 και 13 θέσεις αντίστοιχα στην κατάταξη σχετικά με τα κατά κεφαλήν μεγέθη.

Ισχυροποιημένοι κατά 18 και 14 θέσεις αντίστοιχα εμφανίζονται και οι Ν. Σερρών και Πέλλας, οι οποίοι κατά την προηγούμενη περίοδο δεν σημείωσαν σημαντικές απώλειες, αντιθέτως ο Ν. Πέλλας είχε ισχυροποιήσει κατά 4 θέσεις την παρουσία του, εμφανιζόμενοι πλέον στην μέση περίπου της κατάταξης. Κατά 14 θέσεις ανέρχονται και οι Ν. Αιτωλοακαρνανίας και Ευρυτανίας, με την Ευρυτανία ωστόσο να παραμένει σχετικά χαμηλά, δεδομένης της πολύ μεγαλύτερης απώλειας την προηγούμενη περίοδο, ενώ τέλος οι Ν. Κεφαλληνίας και Χίου εμφανίζουν αύξηση στα μεγέθη των επενδύσεων κατά 20 και 9 θέσεις με τον Ν. Κεφαλληνίας να εμφανίζεται πλέον στην 3^η θέση και τον Ν. Χίου στην 5^η θέση.

Παρατηρώντας τους Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης, διαπιστώνουμε κατ' αρχήν τον μετριασμό σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο της επενδυτικής δραστηριότητας στην Αττική, η οποία και χάνει 11 θέσεις, ευρισκόμενη ωστόσο αρκετά υψηλά στην 38^η θέση κατάταξης και καταφέροντας να αποσπάσει και πάλι το διόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό της τάξεως του 9,13% επί του συνόλου των επενδύσεων για τα δύο πρώτα χρόνια εφαρμογής του Ν. 3299/04. Ο μετριασμός ωστόσο της επενδυτικής δραστηριότητας στην Αττική, δεν ισχύει και στην περίπτωση του Ν. Θεσσαλονίκης, που ισχυροποιεί επιπλέον την επενδυτική του δυναμικότητα, κερδίζοντας 5 ακόμη θέσεις και αποσπώντας ένα ποσοστό που ανέρχεται στο 6,75% επί των συνολικών.

Στον αντίποδα της κατάταξης παρατηρούμε την κατακόρυφη πτώση στα κατά κεφαλήν μεγέθη των Ν. Ευβοίας και Κορινθίας κατά 38 και 26 θέσεις αντίστοιχα, με τον Ν. Ευβοίας μάλιστα να ελκύει ύψη επενδύσεων της τάξεως μόλις του 0,71% επί του συνόλου, κατά την παρούσα χρονική περίοδο, αλλά και το Ν. Κορινθίας σε ακόμη χαμηλότερα ποσοστά του 0,3% επί του συνόλου. Μεγάλη πτώση εμφανίζει και

ο Ν. Πρεβέζης, κατά 23 θέσεις, την παρούσα χρονική περίοδο, χωρίς να παρουσιάζει επενδύσεις. Να σημειώσουμε επιπλέον πως στην ιστορία των αναπτυξιακών νόμων, ο συγκεκριμένος Νομός, χαρακτηριζόταν από χαμηλά έως και πολύ χαμηλά επενδυτικά ύψη, χωρίς ουδέποτε να έχει εμφανίσει αξιόλογη αύξηση της επενδυτικής δραστηριότητας.

Κατά 14 θέσεις χαμηλότερα εμφανίζεται πλέον ο Ν. Αργολίδος, επιστρέφοντας στη μέση περίπου της κατάταξης, μετά την αλματώδη αύξηση της επενδυτικής δραστηριότητας που παρουσίασε την προηγούμενη, ενώ από 13 θέσεις χάνουν και οι Ν. Ροδόπης και Καστοριάς, με την Ροδόπη μάλιστα να παραμένει στις υψηλές θέσεις, την δε Καστοριά να κατρακυλά στις χαμηλότερες, εμφανίζοντας ένα κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης της τάξεως των 28,4 περίπου ευρώ. Από αρκετές θέσεις χάνουν και οι Ν. Χαλκιδικής, Αχαΐας και Βοιωτίας (11,10 και 9 αντίστοιχα), ενώ και ο Ν. Ηλείας χάνει ένα σημαντικό τμήμα από το συγκριτικό πλεονέκτημα της προηγούμενης περιόδου, 10 από τις 26 θέσεις που είχε κερδίσει, ευρισκόμενος πλέον στην 33^η θέση κατάταξης και αποσπώντας σε απόλυτα ύψη το μόλις 1,59% επί του συνόλου των επενδύσεων της περιόδου, επιστρέφοντας θα λέγαμε σε «παλαιότερες» εποχές. Για τον Ν. Βοιωτίας να παρατηρήσουμε πως ακόμα και μετά την απώλεια 9 θέσεων, εξακολουθεί να βρίσκεται στις υψηλές θέσεις, καταφέροντας παραδοσιακά να αποσπάει μεγάλο τμήμα επί των συνολικών επενδύσεων.

Συνοψίζοντας θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως με την θέσπιση του Ν. 3299/04, επιδιώχθηκε και ως έναν βαθμό επιτεύχθηκε, η επαναφορά της Περιφερειακής διάστασης των κινήτρων. Η ενίσχυση των παραμεθόριων Νομών της Φλωρίνης, Λέσβου και του Έβρου, αυτό αποδεικνύουν, με παράλληλη μείωση των επενδύσεων σε σχετικά ανεπτυγμένες περιοχές όπως της Χαλκιδικής, Αχαΐας και Βοιωτίας, και δορυφόρων της Πρωτεύουσας όπως οι Ν. Κορινθίας και Εύβοιας. Εξάλλου και άλλες περιοχές των οποίων και η κατάσταση είχε αρκετά επιβαρυνθεί κατά την προηγούμενη περίοδο, ανακάμπτουν επενδυτικά, όπως για παράδειγμα οι Ν. Καβάλας, Αιτωλοακαρνανίας, Ευρυτανίας και Γρεβενών. Ωστόσο δεν κατάφερε σε μεγάλο βαθμό να περιορίσει ακόμη περισσότερο την επενδυτική δραστηριότητα στις ήδη ανεπτυγμένες περιοχές της Αττικής και Θεσσαλονίκης, με την δεύτερη μάλιστα να αυξάνει τα ποσοστά συμμετοχής της και την παρούσα χρονική περίοδο. Ας μην ξεχνάμε ωστόσο, πως πρόκειται για τα δύο πρώτα έτη εφαρμογής του Νόμου και όχι για το σύνολο των επενδύσεων.

Χάρτης 58: Χαρτογραφική απεικόνιση μεταβολής στην σχετική θέση κατάταξης Νομών, με βάση το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης, κατά την μετάβαση από τον Ν. 2601/98 στον Ν. 3299/04

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ακολουθεί η ανάλυση των μεταβολών στις θέσεις κατάταξης για την τελευταία περίοδο, η οποία και περιορίζεται στην περιγραφή και μόνον της τάσης η οποία διαφαίνεται, δεδομένου του μικρού αριθμού των καταγραφών, μόλις 241, για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Εξάλλου αρκετοί Νομοί οι οποίοι και εμφανίζονται με * δεν έχουν εμφανίσει ακόμη επενδύσεις, γεγονός που τους «κατατάσσει» αυτομάτως στην τελευταία θέση, χωρίς δυνατότητα σύγκρισης με την προηγούμενη περίοδο, (για παράδειγμα αν ένας Νομός κατείχε την 48^η θέση την προηγούμενη περίοδο και τώρα δεν έχει επενδύσεις θα καταγραφεί στην 41^η θέση όπου και τελειώνουν οι καταγραφές, δηλαδή θα είχε άνοδο !).

Σκιαγραφώντας συνεπώς την τάση αυτή θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως έντονη άνοδο στο επενδυτικό ενδιαφέρον εμφανίζουν οι Ν. Φωκίδας, Αρκαδίας, Άρτας και Λακωνίας, οι οποίοι και κατά το παρελθόν εμφάνιζαν μειωμένη επενδυτική δραστηριότητα. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως ο Ν. Φωκίδας, μέχρι στιγμής τουλάχιστον καταφέρνει και αποσπά με βάση τα απόλυτα ύψη επενδύσεων ένα ποσοστό της τάξεως του 2,69% επί συνόλου των επενδύσεων, μακράν ανώτερο άλλων περιόδων όπως προκύπτει και από την διαγραμματική απεικόνιση 4. Το ίδιο ισχύει και για τους υπόλοιπους τρεις Νομούς.

Μεγάλη αύξηση σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων εμφανίζουν οι Ν. Κεφαλληνίας με ποσοστό 8,69% επί του συνόλου των επενδύσεων μέχρι στιγμής, αλλά και οι επίσης νησιωτικοί Ν. Κυκλάδων με 8,32%, Λέσβου με 6,96%, Λευκάδος με 5,09% και τέλος Ρεθύμνου με ποσοστό 4,44%, σύμφωνα πάντα με τα δεδομένα του διαγράμματος 4. Σχετική άνοδο στο επενδυτικό ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζουν οι Ν. Ευβοίας και Κορινθίας, καθώς και μία σειρά άλλων Νομών, όπως οι Ν. Πιερίας, Ημαθίας, Τρικάλων και Ευρυτανίας, οι οποίοι ωστόσο σε απόλυτα ύψη εμφανίζονται χαμηλά, καθώς και ο Ν. Θεσπρωτίας που και σε απόλυτα ύψη αποσπά το 2,13% επί του συνόλου.

Όσον αφορά τους Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης, για μεν την Αττική παρατηρούμε μία ασθενή ανοδική τάση, αυξάνοντας το ποσοστό συμμετοχής της στο 10,8% επί των συνολικών επενδύσεων, για δε την Θεσσαλονίκη η τάση διαφαίνεται μάλλον πτωτική δεδομένου το γεγονός πως μέχρι και το 2008, έτος κατά το οποίο τελειώνουν οι διαθέσιμες καταγραφές δεν είχε εγκριθεί κανένα επενδυτικό σχέδιο στα πλαίσια του Ν. 3522/06, σύμφωνα με τα στοιχεία του Ο.Π.Σ.

Πτωτική τάση τέλος εμφανίζουν , πέραν του Ν. Θεσσαλονίκης, καταρχήν όλοι οι Νομοί που δεν έχουν μέχρι στιγμής προσελκύσει επενδυτικά σχέδια, ήτοι οι Ν. Χαλκιδικής, Φλωρίνης, Πρεβέζης, Καρδίτσας, Μαγνησίας, Ζακύνθου, Κέρκυρας, Αιτωλοακαρνανίας, Βοιωτίας, Μεσσηνίας και Λασιθίου. Να παρατηρήσουμε εδώ αφ' ενός για τον Ν. Πρεβέζης είναι ακόμη μία περίοδο που δεν εμφανίζει επενδυτική δραστηριότητα, αφ' ετέρου για τον Ν. Βοιωτίας φαίνεται πως συνεχίζεται η πτωτική του πορεία, αρχομένης της προηγούμενης περιόδου. Ο Ν. Έβρου χάνει πέραν των 4 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με τα απόλυτα ύψη επενδύσεων, ενώ οι Ν. Δωδεκανήσου και Ιωαννίνων φαίνεται να χάνουν από 3 και 1,5 περίπου ποσοστιαίες μονάδες.

5.4.3 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

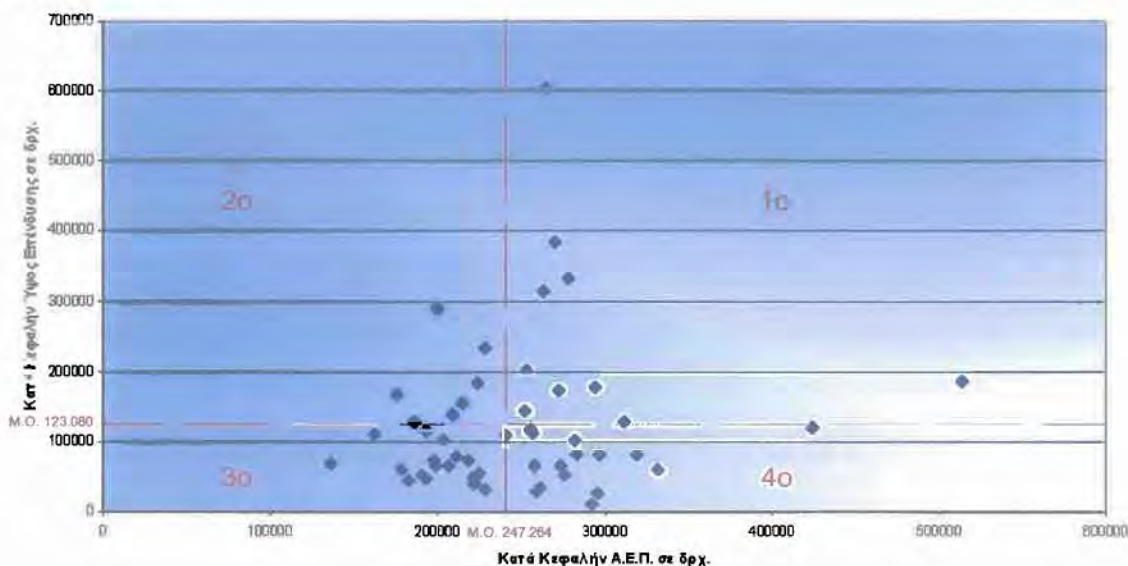
Οι αναπτυξιακοί νόμοι αποτελούν ένα από τα μέτρα πολιτικής για την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας. Μεγάλη σημασία ωστόσο διαδραματίζει η κατανομή αυτής στο χώρο, με τρόπο που θα συμβάλλει στην άμβλυνση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων, οι οποίες και υφίστανται μεταξύ των περιοχών της χώρας. Έχοντας ολοκληρώσει την παρουσίαση της χωρικής κατανομής των επενδύσεων και των βασικότερων μεγεθών αυτής, για μία μακρά περίοδο, μένει η διερεύνηση του αν και κατά πόσον η εκάστοτε επενδυτική πολιτική, με την μορφή των κινήτρων, συνέβαλλε στην σύγκλιση των επιπέδων ανάπτυξης, των διαφόρων περιοχών της χώρας. Για τον λόγο αυτό επιχειρείται μία σύγκριση, για κάθε Νομό, του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, στα πλαίσια κάθε αναπτυξιακού, με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. αυτού, το οποίο και όπως προαναφέρθηκε αποτελεί τον καλύτερο απλό δείκτη μέτρησης της ανάπτυξης.

Λαμβάνοντας υπόψη ως βάση για την συσχέτιση αυτή το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. των Νομών της χώρας κατά το αμέσως επόμενο έτος από την έναρξη εφαρμογής κάθε αναπτυξιακού νόμου και το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης το οποίο και προκύπτει από τα δεδομένα των προηγούμενων πινάκων για κάθε Νομό, δημιουργείται για κάθε περίοδο η γραφική απεικόνιση της συσχέτισης αυτής προκειμένου να παρασχεθεί μία καλύτερη εποπτική εικόνα. Στα διαγράμματα που ακολουθούν, στον άξονα των x τοποθετείται το κατά κεφαλήν ύψος του Α.Ε.Π. κάθε Νομού και στον άξονα των y το κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης αυτού. Παρουσιάζονται δε επίσης τα μέσα μεγέθη αυτών προκειμένου να γίνει μία σύγκριση των μεγεθών του κάθε Νομού, με τον μέσο όρο (Μ.Ο.) της χώρας για κάθε μέγεθος. Με αυτόν τον τρόπο προκύπτουν 4 τεταρτημόρια, με 4 αντίστοιχες «κατηγορίες» Νομών. Θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως Νομοί (σημεία επί του εκάστου διαγράμματος), οι οποίοι βρίσκονται στο 1ο – πάνω δεξιά τεταρτημόριο, έχουν γίνει αποδέκτες περισσότερων επενδύσεων σε σχέση με το μέσο μέγεθος της χώρας, εμφανίζοντας παράλληλα και μεγαλύτερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., από τον αντίστοιχο μέσο όρο, ευνοημένοι υπέρ του δέοντος Νομοί. Σημεία τα οποία και βρίσκονται επί του 2ου τεταρτημορίου, πάνω και αριστερά, παρουσιάζουν Νομούς που ενώ εμφανίζουν χαμηλότερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. από τον Μ.Ο. της χώρας, ενισχύονται με υψηλότερα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων από τον αντίστοιχο Μ.Ο., πρόκειται για την κατηγορία εκείνη Νομών οι οποίοι, σωστά ενισχύθηκαν. Στο 3ο, κάτω και αριστερά τεταρτημόριο, έχουμε

Νομούς που αν και εμφανίζουν χαμηλότερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. του Μ.Ο. της χώρας, ωστόσο ενισχύονται με Μ.Ο. επενδύσεων κάτω αυτού της χώρας, είναι οι πλέον «αδικημένοι» Νομοί. Τέλος στο 4ο τεταρτημόριο, έχουμε να κάνουμε με Νομούς, που όντας άνω του Μ.Ο. της χώρας, στο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. ενισχύθηκαν λιγότερο από των Μ.Ο. των ενισχυόμενων Νομών, σωστή επιλογή με περιφερειακά κριτήρια. Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως η «άριστη» κατανομή των σημείων – Νομών, επί των διαγραμμάτων, θα ήταν επί μίας γραμμής με αρνητική κλίση αρχομένης της υψηλότερης κατά κεφαλήν ενίσχυσης – αντιστοιχούσα στο χαμηλότερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., άνω αριστερά και καταλήγουσας στην χαμηλότερη κατά κεφαλήν ενίσχυση – αντιστοιχούσα στο υψηλότερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., κάτω δεξιά.

Ακολουθεί η παρουσίαση των διαγραμμάτων για κάθε περίοδο – αναπτυξιακό νόμο, αρχομένης της περιόδου 1983 – 1990 που αποδίδεται στο διάγραμμα 5.

Διάγραμμα 5: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1262/82 με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Από τα στοιχεία του διαγράμματος εκ πρώτης όψεως προκύπτει ότι η θέση αυτών είναι σχετικά ακανόνιστη και δεν διέπεται από κάποιας μορφής γραμμική συνάρτηση. Τα νέφος αυτό των σημείων – Νομών, παρουσιάζει μία πεπλατυσμένη μορφή, αποτέλεσμα κατά πάσα πιθανότητα του γεγονότος ότι σε υψηλές για παράδειγμα τιμές ενός χαρακτηριστικού, αποδίδονται υψηλές, ενδιάμεσες ή και χαμηλές τιμές του

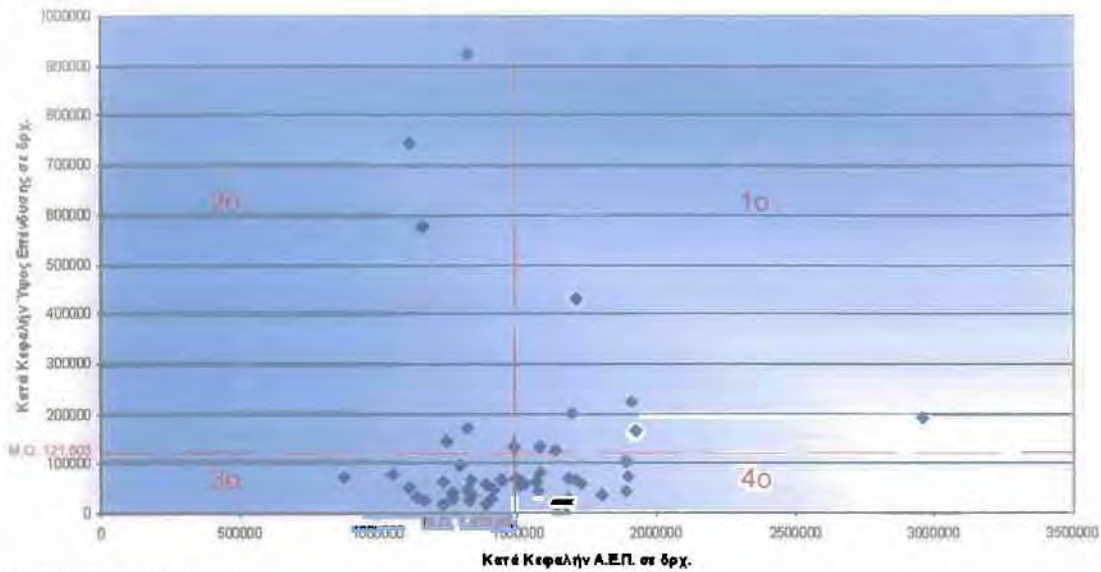

άλλου. Σε μία προσπάθεια ανίχνευσης του βαθμού συσχέτισης μεταξύ των δύο χαρακτηριστικών, εφαρμόζοντας τον συντελεστή συσχέτισης προκύπτει η τιμή $r = 0,133$. Έχοντας υπόψη ότι ο συντελεστής αυτός μετράει το πόσο έντονη ή χαλαρή είναι η συσχέτιση μεταξύ των δύο κατανομών, κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. και ότι η βέλτιστη τιμή αυτού για την περίπτωσή μας είναι η τιμή -1 (τέλεια συσχέτιση, όπου οι τιμές της μίας μεταβλητής αυξάνουν – εδώ x , ενώ οι τιμές της άλλης – εδώ y -μειώνονται), καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η προσπάθεια για την κατεύθυνση των επενδύσεων του Ν. 1262/82 στις περιοχές εκείνες που τις έχουν περισσότερο ανάγκη δεν υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχής. Αυτό επαληθεύεται εξάλλου και από τα είδη των Νομών που ανήκουν σε κάθε τεταρτημόριο, για παράδειγμα στο 1ο τεταρτημόριο, υπέρ του δέοντος ενισχύεται ο Ν. Δωδεκανήσου παρουσιάζοντας μακράν το μεγαλύτερο ύψος κατά κεφαλήν επενδύσεων (605.331 δρχ) και όντας άνω του Μ.Ο. κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. της χώρας, το ίδιο και ο Ν. Βοιωτίας με το υψηλότερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. (μη διορθωμένο ωστόσο) που ενισχύεται με 185.918 δρχ κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης.

Αντιθέτως για παράδειγμα ο Ν. Γρεβενών ανήκει στο 3ο τεταρτημόριο, με τους πλέον αδικημένους Νομούς, όπου ενώ παρουσιάζει κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. 162.633 δρχ, πολύ κάτω του Μ.Ο. της χώρας, ωστόσο ενισχύεται και πολύ χαμηλότερα από τον Μ.Ο. ενισχύσεων με μόλις 111.309 δρχ ανά κάτοικο της περιοχής του (οι οποίοι να σημειώσουμε πως είναι και ιδιαίτερα λίγοι – άρα και σε απόλυτο ύψος επενδύσεων όπως αναφέραμε, σε προηγούμενα κεφάλαια, βρίσκεται ακόμη χαμηλότερα).

Περνώντας στην δεύτερη χρονικά περίοδο, που συμπίπτει με τα αποτελέσματα του Ν. 1892/90, ακολουθεί το διάγραμμα 6.

Διάγραμμα 6: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 1892/90 με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.

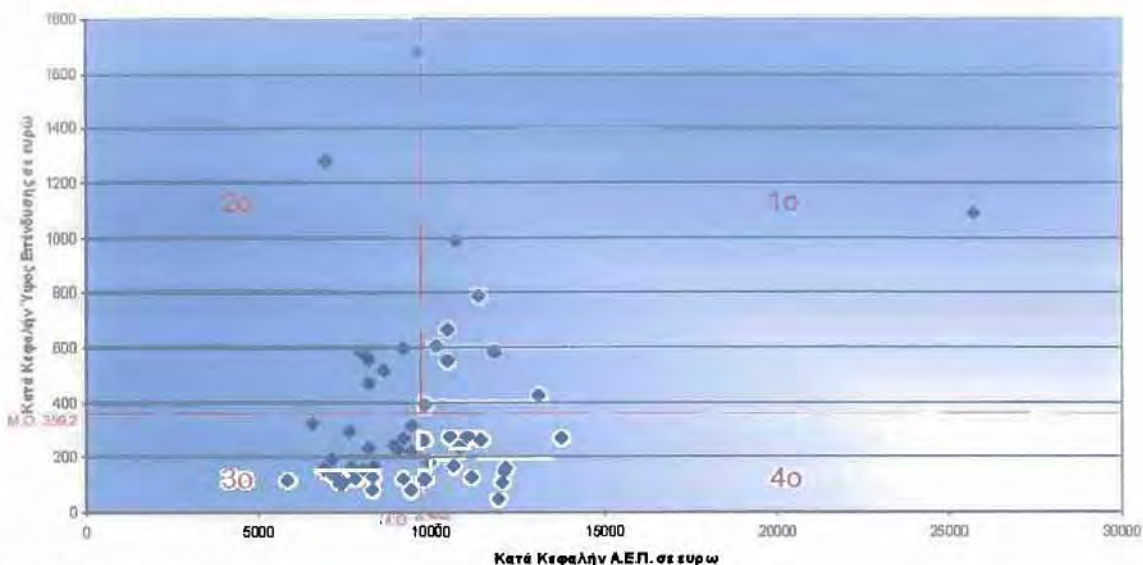
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Υπολογίζοντας και εδώ την τιμή του συντελεστή συσχέτισης, αυτή προκύπτει αρκετά χαμηλότερη και μάλιστα είναι η μοναδική που παίρνει αρνητικές τιμές, $-0,061$. Το γεγονός αυτό δηλώνει πως πιθανότατα και οι επενδύσεις του Ν. 1892/90 δεν κατάφεραν σε μεγάλο βαθμό να κατευθυνθούν σε εκείνες ακριβώς της περιοχές που τις είχαν περισσότερο ανάγκη, δεδομένης της μεγάλης απόκλισης του από την «βέλτιστη τιμή» του -1 . Ωστόσο αποτελεί την μοναδική περίπτωση αρνητικής συσχέτισης, δηλαδή οι τιμές της μεταβλητής x – κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. να αυξάνουν, όσο οι τιμές της άλλης y – κατά κεφαλήν επενδύσεις μειώνονται, περίπτωση «δίκαιης» περιφερειακά κατανομής. Η ύπαρξη, από μόνη της, των τριών υψηλότερα ενισχυόμενων Νομών της χώρας, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου, στο 2ο τεταρτημόριο, με χαμηλότερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. του Μ.Ο. της χώρας, αυτό δηλώνει. Ωστόσο υπάρχουν και εδώ περιπτώσεις όπως του Ν. Λέσβου, στο 3ο τεταρτημόριο που ενώ έχει χαμηλότερο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. του Μ.Ο. της χώρας (1.055.619 δρχ), ενισχύεται επίσης χαμηλά με 78.436 δρχ μόλις κατά κεφαλήν ύψος επένδυσης, ανήκοντας κιόλας σε υψηλή από άποψης κινήτρων περιοχή.

Ακολουθεί η τρίτη χρονική περίοδος, 2000 – 2004, με στοιχεία επενδύσεων του Ν. 2601/98 ενταγμένων ωστόσο και στο Γ' Κ.Π.Σ.

Διάγραμμα 7: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 2601/98 με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.

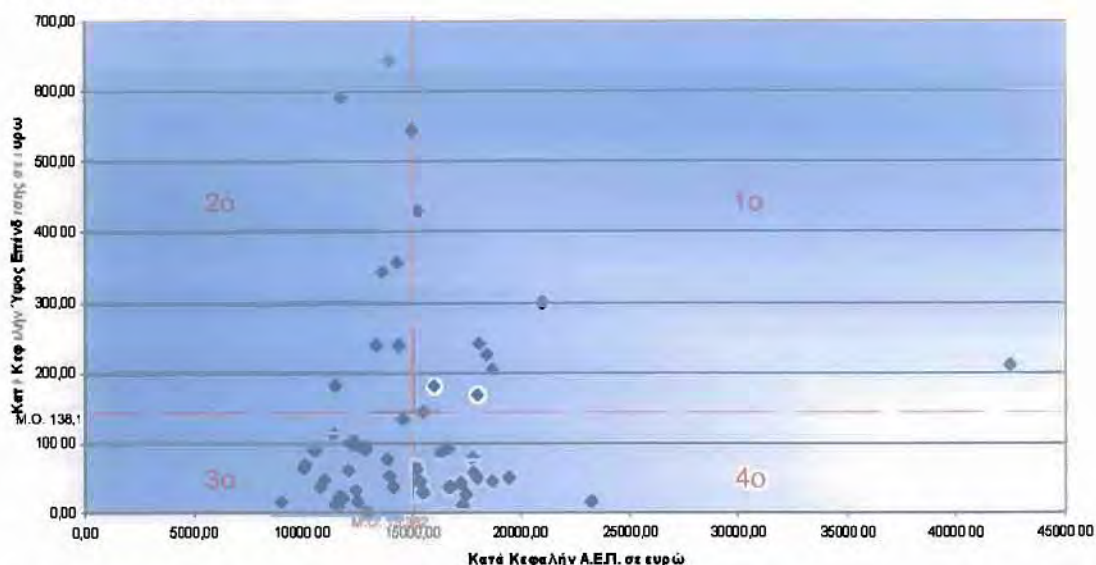

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Εξ' αρχής παρατηρούμε πως για την περίοδο αυτή, ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει την μεγαλύτερη θετική τιμή, $r = 0,273$, γεγονός που υποδηλώνει πως, αν και απέχουμε πολύ, τείνουμε προς μία λογική όπου υψηλή τιμή Α.Ε.Π. αντιστοιχίζεται σε υψηλή τιμή του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης (!). Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι την παρούσα χρονική περίοδο, η πλέον ανεπτυγμένη περιοχή της χώρας, η Αττική, εμφανίζεται να απορροφά το 17,23% επί του συνόλου των επενδύσεων. Μία τέτοια τιμή συντελεστή συσχέτισης μεταξύ των δύο μεταβλητών κάνει θα λέγαμε εμφανέστατη την αποτυχία του Ν. 2601/98 προς την ώθηση των επενδύσεων σε αναπτυξιακά προβληματικές περιοχές. Από την μία Νομοί υπέρ του δέοντος ενισχυμένοι, στο 1ο τεταρτημόριο, όπως οι Ν. Βοιωτίας και Λασιθίου, από την άλλη Νομοί «αδικημένοι», στο 3ο τεταρτημόριο, όπως οι Ν. Ημαθίας (για 3η συνεχόμενη φορά στην περιοχή αυτή) και οι Ν. Μεσσηνίας και Καρδίτσας. Εξαίρεση αποτελούν ελάχιστοι νομοί, όπως για παράδειγμα ο Ν. Ροδόπης που με ένα κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., αρκετά χαμηλότερο του Μ.Ο. της χώρας, ωστόσο ενισχύεται αρκετά σημαντικά με κατά κεφαλήν επενδύσεις που φθάνουν τα 1.282 ευρώ.

Ακολουθεί η χρονική περίοδος της Α' φάσης εφαρμογής του Ν. 3299/04, η απεικόνιση των επενδύσεων της οποίας δίνεται από το ακόλουθο διάγραμμα 8.

Διάγραμμα 8: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 3299/04 (Α' φάση) με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.

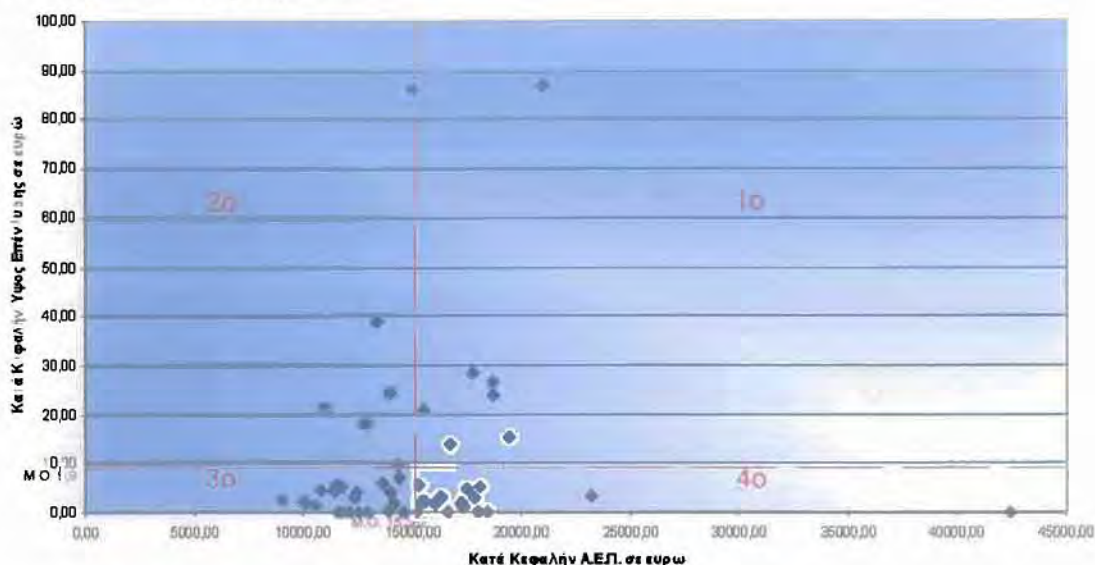

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως από την τιμή και μόνο του συντελεστή συσχέτισης μεταξύ των δύο κατανομών, η κατάσταση αρχίζει και επανέρχεται σε «φυσιολογικά» πλαίσια, όπου υπάρχει μεν θετική συσχέτιση, $r = 0,065$, μεταξύ του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης και κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., αρκετά χαμηλότερη όμως. Πράγματι και οπτικά, λιγότεροι είναι οι Νομοί που εντάσσονται στην περιοχή του 1ο τεταρτημορίου, υπέρ του δέοντος ενισχυμένοι, και περισσότεροι αυτοί που εντάσσονται στο 2ο και 4ο όπου έχουμε υποθέσει ότι εκεί οι επενδύσεις κατευθύνθηκαν σωστά. Υπάρχουν ωστόσο Νομοί και εδώ όπως ο Ν. Δωδεκανήσου που παρότι εμφανίζει Α.Ε.Π. άνω του Μ.Ο. της χώρας, ενισχύεται και με κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεις άνω του Μ.Ο. των επενδύσεων αυτής. Τέλος παρουσιάζεται ο διάγραμμα 9 για την Β' φάση εφαρμογής του Ν. 3299/04 (Ν. 3522/06).

Διάγραμμα 9: Συσχέτιση του κατά κεφαλήν ύψους επένδυσης, επενδύσεων του Ν. 3299/04 (Β' φάση – Ν. 3522/06) με το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Η κατανομή αυτή δείχνει μόνο την τάση δεδομένου του μικρού αριθμού των καταγραφών για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Από τον υπολογισμό του συντελεστή συσχέτισης, $r = 0,096$, προκύπτει συνεπώς πως και αυτή την περίοδο, μάλλον θετική διαφαίνεται η συσχέτιση ανάμεσα στα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων και το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., σε χαμηλά ωστόσο επίπεδα.

Συνοψίζοντας συνεπώς θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως μακράν των υπολοίπων, ο περισσότερος συμβάλλων αναπτυξιακός νόμος προς την κατεύθυνση της προώθησης των επενδύσεων σε περιοχές με αναπτυξιακά προβλήματα υπήρξε ο Ν. 1892/90, ο μοναδικός που παρουσιάζει και την επιθυμητή αρνητική συσχέτιση μεταξύ των μεγεθών που περιγράφονται. Ωστόσο οι χαμηλές και μόνο τιμές, επί το σύνολω, των δεικτών συσχέτισης, μόνον εκτιμήσεις μπορούν να παράσχουν, επιθυμητές θα ήταν τιμές οι οποίες να πλησιάζουν την απόλυτη αρνητική συσχέτιση, -1.

5.4.4 ΧΩΡΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ

Σε μία προσπάθεια ανίχνευσης του κατά πόσον οι επενδύσεις οι οποίες και έλαβαν χώρα στα πλαίσια εκάστου αναπτυξιακού υπήρξαν γεωγραφικά συγκεντρωμένες, οδηγούμαστε στην εφαρμογή του συντελεστή Gini – Hirschman, ο οποίος και δύναται να χρησιμοποιηθεί τόσο για την παρακολούθηση των εξελίξεων

στο χρόνο, όσο και για την σύγκριση καταστάσεων κατά την ίδια χρονική περίοδο. Ο τύπος αυτού δίνεται από την εξίσωση:

$$G.H. = 100 * \Sigma (A_i/A_n)^2, \text{όπου}$$

A_i = η τιμή του χαρακτηριστικού A στον νομό i.

A_n = η τιμή του χαρακτηριστικού A στο σύνολο της χώρας, και

n = ο αριθμός των νομών

Οι τιμή του συντελεστή κυμαίνεται από 0 έως και 100, με την τιμή 0 να εμφανίζει πλήρη ισοκατανομή και την τιμή 100 πλήρη συγκέντρωση. Αντιλαμβανόμαστε συνεπώς πως όσο υψηλότερη τιμή προκύπτει, τόσο οι επενδύσεις στα πλαίσια του εκάστοτε αναπτυξιακού εμφανίζονται περισσότερο χωρικά συγκεντρωμένες. Δεδομένου ωστόσο του γεγονότος πως σε κάθε περίοδο υφίστανται ένας μικρός αριθμός Νομών οι οποίοι και απορροφούν το μεγαλύτερο ύψος επενδύσεων, υπολογίζεται η τιμή αυτού και για την περίπτωση κατά την οποία εξαιρούνται της κατανομής οι τρεις Νομοί με τις υψηλότερες επενδύσεις. Αυτό γίνεται προκειμένου να δοθεί μία πιο αντικειμενική άποψη για την διάχυση ή συσπείρωση των επενδύσεων χωρικά. Οι τιμές οι οποίες και προέκυψαν από την εφαρμογή αυτού δίνονται από τον ακόλουθο, πίνακα 71.

Πίνακας 71: Τιμές του συντελεστή Gini – Hirschman ανά περίπτωση

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
G. H. (Επενδύσεις Ν. 1262)	19,63	17,15 Εκτός Ν. Δωδεκανήσου, Ηρακλείου, Αττικής
G. H. (Επενδύσεις Ν. 1892)	23,30	20,59 Εκτός Ν. Ξάνθης, Ροδότης, Έβρου
G. H. (Επενδύσεις Ν. 2601)	23,76	19,71 Εκτός Ν. Αττικής, Θεσ/νίκης, Κιλίκις
G. H. (Επενδύσεις Ν. 3299)	20,04	19,50 Εκτός Ν. Αττικής, Θεσ/νίκης, Ηρακλείου
G. H. (Επενδύσεις Ν. 3522)	22,01	20,70 Εκτός Ν. Αττικής, Κεφαλονιάς, Κυκλάδων

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του συντελεστή παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η μεγαλύτερη τιμή αυτού εμφανίζεται κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98, με την τιμή 23,76. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό επενδύσεων που αποσπά η Αττική (17,23% επί των συνολικών), μακράν των υπολοίπων Νομών της χώρας. Με την αφαίρεση ωστόσο των Νομών εκείνων που απορρόφησαν τα μεγαλύτερα ύψη επενδύσεων, η τιμή του συντελεστή πέφτει αρκετά. Έχοντας υπόψη το γεγονός πως η υψηλή τιμή του συντελεστή είναι επιθυμητή στα πλαίσια επενδύσεων αναπτυξιακού, προκειμένου οι επενδύσεις να κατευθυνθούν σε συγκεκριμένα χωρικά σύνολα τα οποία και τις έχουν ανάγκη, αντιλαμβανόμαστε την

προβληματικότητα των αποτελεσμάτων του νόμου. Απ' την μία κατευθύνει τις επενδύσεις στην πιο ανεπτυγμένη περιοχή της χώρας, την Αττική (αλλά και την Θεσσαλονίκη που έρχεται δεύτερη), απ' την άλλη τα υπόλοιπα ποσά που «απομένουν» δεν κατευθύνονται, συγκριτικά με τους υπόλοιπους νόμους σε συγκεκριμένα χωρικά σύνολα, εφόσον η τιμή του συντελεστή μειώνεται αισθητά.

Η αμέσως επόμενη τιμή είναι αυτή του Ν. 1892/90, που οφείλεται στα υψηλά ποσοστά ενίσχυσης της περιοχής της Θράκης. Ωστόσο παρατηρούμε πως και μετά την αφαίρεση των τριών Νομών που απορρόφησαν τα μεγαλύτερα ύψη επενδύσεων, ο Ν. 1892/90 εξακολουθεί και εμφανίζει υψηλή τιμή, την μεγαλύτερη πλέον όλων των υπολοίπων. Θεωρώντας πως η περιοχή της Θράκης, όντας περιοχή με αναπτυξιακές δυσκολίες, σωστά ενισχύθηκε, υπολείπεται η διερεύνηση του κατά πόσον οι υπόλοιπες επενδύσεις κατευθύνθηκαν σε περιοχές με αναπτυξιακά προβλήματα, και εδώ τα αποτελέσματα για τον Ν. 1892/90 δεν είναι ενθαρρυντικά. Κατά την περίοδο εφαρμογής του οι επενδύσεις και μόνον οι οποίες πραγματοποιούνται στους Ν. Αχαΐας, Βοιωτίας, Μαγνησίας και Λάρισας (Νομοί της Β' περιοχής κινήτρων), εμφανίζονται ισχυροποιημένες κατά 15,9% περίπου. Εξάλλου ισχυροποιημένοι εμφανίζονται και μία σειρά άλλων Νομών, όμορων των δύο μεγαλύτερων αστικών κέντρων (Ν. Κιλκίς και Φθιώτιδος), ενώ και η ίδια η Αττική αυξάνει το ποσοστό συμμετοχής της επί των συνολικών επενδύσεων, στο 7,26%, σε σχέση με προγενέστερες περιόδους.

Περνώντας στα αποτελέσματα του Ν. 1262/82 παρατηρούμε πως εμφανίζει την χαμηλότερη τιμή όλων και μάλιστα και στις δύο περιπτώσεις. Ιδιαίτερα στην περίπτωση κατά την οποία αφαιρούνται οι Ν. Δωδεκανήσου, Ηρακλείου και Αττικής, η τιμή του συντελεστή πλησιάζει περισσότερο την ισοκατανομή. Θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε πως οι τιμές του συντελεστή δείχνουν κατά κάποιον τρόπο την ένταση των κινήτρων ενός αναπτυξιακού νόμου, συνεπώς με αυτά τα κριτήρια ο Ν. 1262/82 υπήρξε ο λιγότερο αποτελεσματικός όλων, στον τομέα της προώθησης των επενδύσεων στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Πράγματι ακόμη και με τα κατά κεφαλήν ύψη επενδύσεων, όπου το χαμηλό πληθυσμιακό βάρος ορισμένων Νομών λειτουργεί «θετικά» στην κατάταξή τους, πολύ λίγοι είναι οι Νομοί, πέραν των ανεπτυγμένων που βρίσκονται στις υψηλές θέσεις κατάταξης (Ζακύνθου, Σάμου και Κεφαλληνίας). Ακόμη και Νομοί με χαμηλά πληθυσμιακά μεγέθη βρίσκονται στις χαμηλότερες θέσεις, όπως οι Ν. Καρδίτσας και Ευρυτανίας. Που αλλού θα μπορούσαν άλλωστε, εφόσον στα πλαίσια μίας οκταετίας εφαρμογής του

συγκεκριμένου Νόμου ο μεν Ν. Καρδίτσας απέσπασε το 0,53% επί συνόλου των επενδύσεων, ο δε Ν. Ευρυτανίας το 0,15% (ή διαφορετικά μόλις ένα και κάτι δις δρχ). ευρισκόμενοι κατά τα άλλα στην ίδια περιοχή κινήτρων (και ο Ν. Καρδίτσας παραμένει με τους μετέπειτα νόμους) με τον Ν. Φθιώτιδος και Χαλκιδικής, που παραδοσιακά όπως έχουμε δει προηγουμένως επωφελούμενοι της «κεντρικής» τους θέσης καταφέρνουν και αποσπούν σημαντικό τμήμα επί των συνολικών επενδύσεων.

Όσον αφορά τέλος τις τιμές του συντελεστή για τον Ν. 3299/04 και την τροποποίηση αυτού τον Ν. 3522/06 (το οποίου η τιμή εξάγεται με αρκετές επιφυλάξεις όπως έχουμε αναφέρει, λόγω μικρού αριθμού «δείγματος»), παρατηρούμε ότι αυτές παρότι αρχικά εμφανίζονται συγκριτικά χαμηλές, με την αφαίρεση των τριών νομών που απέσπασαν τις υψηλότερες επενδύσεις, διαμορφώνονται σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα, με τον Ν. 3522/06 να εμφανίζει ωστόσο την μεγαλύτερη τιμή όλων. Το γεγονός αυτό αποδίδει στο ισχύον αναπτυξιακό καθεστώς της χώρας μας μικρή ικανότητα στο να κατευθύνει χωρικά τις επενδύσεις σε συγκεκριμένες περιοχές, με τάση βελτίωσης ωστόσο, τουλάχιστον όσο φαίνεται από την τιμή του δείκτη για τον Ν. 3522/06.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο κεφάλαιο αυτό καταγράφεται η συνολική εικόνα η οποία και αποκομίσθηκε από την παρουσίαση και ανάλυση των ανωτέρω στοιχείων. Κατά την τελευταία τριακονταετία, μετά από μία σειρά πειραματισμών, η χώρα μας οδηγήθηκε στην θέσπιση και εφαρμογή επενδυτικών κινήτρων με βάση τις κατευθύνσεις και τους κανονισμούς της Ε.Ε. Από τους πρώτους νόμους με την εισαγωγή της επιχορήγησης (Ν. 1116/81), έως και τον ισχύοντα αναπτυξιακό Ν. 3522/06, οι διαφορές είναι λίγες σχετικά, τουλάχιστον ως προς την φιλοσοφία τους. Τα τελευταία χρόνια εισήχθησαν νέα χρηματοδοτικά κίνητρα και εργαλεία αλλά αυτό που περισσότερο έχει σημασία είναι το γεγονός πως αυτά καθαυτά δεν επαρκούν από μόνα τους. Τα αποτελέσματα εξάλλου, όπου παρόλο τις ιδιαίτερα υψηλές χρηματοδοτήσεις σε ορισμένες περιοχές, αυτά δεν έπεισαν προκειμένου να σημειωθούν και ιδιαίτερα υψηλές επενδύσεις, τουλάχιστον σε αρκετές περιπτώσεις, το αποδεικνύουν.

Ένα πρώτο συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι το γεγονός πως διαχρονικά η περιφερειακή διάσταση των κινήτρων βαίνει διαρκώς μειούμενη, τουλάχιστον όσον αφορά τα αποτελέσματα των επενδύσεων. Μπορεί σε επίπεδο σχεδιασμού να εξακολουθούν να αποδίδονται τα υψηλότερα κίνητρα στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές, αν και αυτό δεν ισχύει πάντα, ωστόσο μία σειρά εργαλείων - κινήτρων χρηματοδότησης έχουν κάνει την εμφάνισή τους κατά τα τελευταία χρόνια τα οποία και αποδίδονται χωρίς κανέναν χωρικό περιορισμό. Επενδύσεις στον τομέα τουρισμού, από συγκεκριμένους φορείς όπως για παράδειγμα Ο.Τ.Α., ειδικές επενδύσεις αλλά και επενδύσεις που αφορούν την εισαγωγή της ευελιξίας και προώθηση της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία, αποτελούν ορισμένα μόνο παραδείγματα.

Τα αποτελέσματα εξάλλου αυτής της πολιτικής έχουν καταστήσει ιδιαίτερα έκδηλη την παρουσία τους, εφόσον ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός επενδύσεων απορροφώνται από ήδη ανεπτυγμένες περιοχές. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ένα σύνολο ανεπτυγμένων σχετικά Νομών όπως των Αττικής, Θεσσαλονίκης, Βοιωτίας, Κιλκίς, Μαγνησίας, Αχαΐας και Λάρισας, διαχρονικά αυξάνει συνεχώς το ποσοστό συμμετοχής του στα πλαίσια επενδύσεων του εκάστοτε αναπτυξιακού. Ξεκινώντας από ένα ποσοστό της τάξεως του 22,5% επί του συνολικού ύψους των επενδύσεων κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1262/82, ανέρχεται στο 26,46% την αμέσως επόμενη για να κορυφωθεί την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98 στο 40,21%. Ένα τέτοιο υψηλό ποσοστό απορρόφησης επενδύσεων από τους πλέον ανεπτυγμένους

Νομούς της χώρας, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να προσδώσει περιφερειακή διάσταση στα παρεχόμενα κίνητρα. Η κατάσταση μπορεί να δείχνει κάποια σημάδια βελτίωσης με ποσοστά που μειώνονται στο 29,29% για την περίοδο εφαρμογής του Ν. 3299/04 και 13,41% η μέχρι στιγμής «τάση» για τον Ν. 3522/06 ωστόσο ακόμα και αυτά τα ποσοστά κρίνονται ιδιαίτερα υψηλά.

Ένα άλλο συμπέρασμα είναι το γεγονός πως παρατηρείται μία «στροφή» προς φορολογικά κίνητρα και ενίσχυση των επιχειρήσεων εκείνων οι οποίες και έχουν δείξει «καλά σημάδια» ως προς την αξιοποίηση των διατιθέμενων κονδυλίων. Σε αυτή την κατεύθυνση συνηγορεί η διαρκής βελτίωση του συστήματος ελέγχου και παρακολούθησης των επενδύσεων με την δημιουργία και λειτουργία πλέον ενός Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος με λεπτομερή και πλήρη καταγραφή των στοιχείων της κάθε επένδυσης. Η αναγκαιότητα ενός τέτοιου συστήματος γίνεται έκδηλη από την ύπαρξη περιπτώσεων στις οποίες επενδυτές λειτούργησαν καιροσκοπικά και αμέσως μετά την ρευστοποίηση των πρώτων δόσεων της επιχορήγησης, προχωρούσαν στο κλείσιμο της επιχείρησης. Τα παραδείγματα είναι πολλά με προεξέχοντα αυτά της Θράκης, όπου και η σχετική αρθρογραφία κατά την εποχή της ιδιαίτερα υψηλής πρωμοδότησής της, υπήρξε πλούσια. Σε άρθρο του Δ. Χαροντάκη από την εφημερίδα το Βήμα με τίτλο «Ποίοι έφαγαν τις επιχορηγήσεις», δίνεται μία εικόνα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας ορισμένων «επενδυτών» και τα αποτελέσματα αυτού. Υπογραμμίζεται πως «από το 1990 όπου τέθηκε σε εφαρμογή ο Ν. 1892/90, έως και το 1997, σε σύνολο 1.250 εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων συνολικού προϋπολογισμού 450 δις. δρχ, εκ των οποίων 260 δις. επιχορήγησης, μόνον το 40% αυτών υλοποιήθηκε!».

Οι αναπτυξιακοί νόμοι, στην προσπάθειά τους να συμβάλλουν στην ενίσχυση των επενδύσεων στις ασθενέστερες αναπτυξιακά περιοχές, συμβάλλοντας κατά αυτόν τον τρόπο στην επίτευξη ισόρροπης Περιφερειακής ανάπτυξης, κατά τις δύο πρώτες περιόδους εφαρμογής τους πέτυχαν σε μεγάλο βαθμό να κατευθύνουν τις επενδύσεις σε περιοχές με αναπτυξιακές δυσκολίες. Η ενίσχυση της Γ' περιοχής κινήτρων του Ν. 1262/82 αλλά και η κατεύθυνση πέραν του 1/3 των επενδύσεων στην προβληματικότερη – εκείνη την εποχή τουλάχιστον – περιοχή της Ελλάδος, την Θράκη το επιβεβαιώνουν. Ωστόσο η κατανομή των επενδύσεων στους υπόλοιπους Νομούς της χώρας, δημιουργεί προβληματισμό, εφόσον από περιοχές υψηλής ενίσχυσης, ιδιαίτερα εκτεταμένες, ελκύουν επενδύσεις μόνον ορισμένοι Νομοί. Επιπλέον αδυναμίες παρουσιάζονται στον περιορισμό της επενδυτικής

δραστηριότητας σε ανεπτυγμένες περιοχές, όπως για παράδειγμα στην Αττική, ιδιαίτερος κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 2601/98. Υπενθυμίζουμε ωστόσο εδώ πως τα συμπεράσματα τα οποία και προκύπτουν, βασίζονται αφ' ενός για τις δύο (2) πρώτες περιόδους (Ν. 1262/82 και Ν. 1892/90) σε στοιχεία επενδυτικής δραστηριότητας της α' ομάδος κινήτρων, δηλαδή δεν περιλαμβάνουν τα φορολογικής φύσεως κίνητρα και αφ' ετέρου για τις δυο (2) επόμενες περιόδους (Ν. 2601/98, Ν. 3299/04 και Ν. 3522/06) σε στοιχεία επενδύσεων ενταγμένων και στο Γ' Κ.Π.Σ. και άρα αποτελούν υποσύνολο της συνολικής επενδυτικής δραστηριότητας.

Θα αποτελούσε σφάλμα να αποδώσουμε σε έναν αναπτυξιακό νόμο πλήρως την ικανότητα ή μη ενός Νομού να προσελκύσει επενδύσεις, εφόσον αυτή αποτελεί συνάρτηση και πλήθους άλλων παραγόντων μεταξύ των οποίων και η ύπαρξη ικανοποιητικής υποδομής, έργο για πολλά χρόνια στην χώρα μας του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων. Η άρση της απομόνωσης ορισμένων γεωγραφικών περιοχών με ταυτόχρονη άρση των όποιων αντικινήτρων, παίζουν σημαντικό ρόλο. Σε γενικές γραμμές η δημιουργία του κατάλληλου επενδυτικού κλίματος.

Σε κάθε περίπτωση δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός πως βασικός λόγος για την ανάληψη επενδυτικής δραστηριότητας από ιδιώτες είναι το κέρδος, στο οποίο και όταν εισάγεται η παράμετρος του χώρου έχει διαπιστωθεί πως οι επενδυτές επιλέγουν τελικά εκείνες τις περιοχές οι οποίες και συνδυάζουν τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις για την εξασφάλιση του μεγαλύτερου δυνατού κέρδους με παράλληλη παροχή μίας ικανοποιητικής υποστήριξης, είτε σε επίπεδο δωρεάν παροχής επιχορήγησης, είτε σε επίπεδο υποδομής, ενώ σημαντικό ρόλο παίζει και η εντοπιότητα του επενδυτή (Γεωργίου, 1991).

Το σύστημα των κινήτρων διαχρονικά εξελίχθηκε. Από την στροφή στις επιχορηγήσεις με την ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ., ως περισσότερο διαφανές κίνητρο, μεταβαίνουμε εν συνεχεία σε ένα καθεστώς προώθησης των φορολογικών απαλλαγών που «επιβραβεύει» τον πετυχημένο επενδυτή και νέων επιχειρηματικών και χρηματοδοτικών εργαλείων. Το σύστημα με τον καιρό γίνεται περισσότερο επιλεκτικό, με παράλληλη ενίσχυση των διαδικασιών ελέγχου και παρακολούθησης με στόχο να καταστεί και πιο αποτελεσματικό. Οι πολιτικές για την ενίσχυση των επενδύσεων εμφανίζονται συχνά αντιμέτωπες με το δίλημμα της προώθησης των επενδύσεων στην περιφέρεια ή τις διαρθρωτικές αλλαγές στις ήδη υπάρχουσες μονάδες. Ο όποιος επιχειρούμενος συνδυασμός θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη του τα όποια διαρθρωτικά προβλήματα, τον ρόλο της γεωγραφίας αλλά και τον βαθμό

των περιφερειακών ανισοτήτων. Είναι μεν επιθυμητός ο εκσυγχρονισμός των επενδυτικών κινήτρων με νέες μορφές, ωστόσο δεν θα πρέπει να γίνει εις βάρος της περιφερειακής τους διάστασης.

Αναπτυξιακά κίνητρα χρησιμοποιούνται από όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου. Σε ένα περιβάλλον διεθνούς πλέον ανταγωνισμού, η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός ελκυστικού «πακέτου» κινήτρων αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την χώρα μας και σε μία εποχή οικονομικής κρίσης όπου η προσέλκυση του κεφαλαίου είναι αν μη τι άλλο επιθυμητή.

Έχοντας παρουσιάσει τους λόγους που καθιστούν την αναπτυξιακή νομοθεσία μίας χώρας ως ένα από τα πλέον σημαντικά τμήματα της γενικότερης αναπτυξιακής πολιτικής, προτείνονται εν συνεχεία ορισμένες παράμετροι που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό του εκάστοτε θεσμικού πλαισίου.

Προτείνεται ένας επαναπροσδιορισμός του συστήματος σχεδιασμού, σε σχέση με τις περιοχές κινήτρων, πιθανότατα σε επίπεδο Νομού, σε ορισμένες δε περιπτώσεις ακόμη και σε επίπεδο Καποδιστριακών Δήμων. Η ομαδοποίηση ενός μεγάλου χωρικού συνόλου και η ενιαία αντιμετώπιση του εκ μέρους της ισχύουσας κάθε φορά αναπτυξιακής πολιτικής δημιουργεί το φαινόμενο η πολιτική αυτή σε άλλες περιοχές να υποεκτιμάται και σε άλλες να υπερεκτιμάται. Η ύπαρξη για παράδειγμα επί πολλών ετών της «γενικής» περιοχής Γ', όπου περιελάμβανε το μεγαλύτερο αριθμό των Νομών της χώρας, απετέλεσε μία επιλογή που δεν έφερε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Λογικό εξάλλου εφόσον δεν είχαν για παράδειγμα τις ίδιες δυνατότητες ανάπτυξης ο Ν. Φθιώτιδος με το συγκριτικό πλεονέκτημα της διέλευσης από αυτόν του μεγαλύτερου συγκοινωνιακού άξονα της χώρας, με τον Ν. Γρεβενών, όντας σχετικά απομονωμένος, αν και κατά την περίοδο εφαρμογής του Ν. 1262/82 ανήκαν στις ίδιες περιοχές κινήτρων. Μπορεί ωστόσο η μετάταξη κάποιων Νομών σε ευνοϊκότερες περιοχές να απέδωσε αποτελέσματα, όπως του Ν. Ευρυτανίας, με τον αμέσως επόμενο Ν. 1892/90, ωστόσο ακόμα και στους μετέπειτα αναπτυξιακούς παρατηρούνται τέτοια φαινόμενα. Η ύπαρξη στην ίδια περιοχή κινήτρων της Βοιωτίας για παράδειγμα με την Καστοριά κατά τον τελευταίο Ν. 3522/06 αυτό αποδεικνύει.

Οφείλει ωστόσο να σημειωθεί ότι κατά τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένας προσεκτικότερος σχεδιασμός των περιοχών, με εξέχουσα θετική την πρόβλεψη επιμέρους ζωνών, όπου κατά παρέκκλιση των γενικών δύναται να χορηγηθούν ιδιαίτερα ευνοϊκά κίνητρα και για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα. Εξάλλου με

την ενσωμάτωση πλέον του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, παρέχεται εκ μέρους της Ε.Ε. ο καθορισμός των ανωτάτων ποσοστών επιχορήγησης ανά περιοχή, βάσει του επιπέδου ανάπτυξης εκάστης, μετρούμενο κυρίως με γνώμονα το Α.Ε.Π.

Τα αναπτυξιακά κίνητρα θα έπρεπε να κατευθύνουν τις επενδύσεις στους Νομούς αντιστρόφως ανάλογα του αναπτυξιακού τους επιπέδου. Γνωρίζοντας πως για την επίτευξη μακροχρόνιας και ουσιαστικής οικονομικής ανάπτυξης απαιτείται η πλήρης κινητοποίηση των συντελεστών της παραγωγής, περιοχές οι οποίες έμειναν πίσω κατά την αναπτυξιακή διαδικασία, «στερούν» κατά κάποιο τρόπο τους πόρους τους από το σύνολο των παραγωγικών δυνατοτήτων μίας οικονομίας. Μία πολιτική συνεπώς προώθησης των επενδύσεων στην περιφέρεια, δίνει την δυνατότητα πλήρους αξιοποίησης των δυνατοτήτων της κάθε περιοχής με την συνακόλουθη συγκράτηση των κατοίκων των περιοχών αυτών και ταυτόχρονη άνοδο του βιοτικού τους επιπέδου. Ωστόσο θα πρέπει να ξεπερασθούν προβλήματα τα οποία σχετίζονται με μία μορφή διάσπαρτης ανάπτυξης η οποία πολύ πιθανόν να προκύψει, μη ικανή να εκμεταλλευθεί πλεονεκτήματα από οικονομίας συγκέντρωσης. Το όφελος ωστόσο το οποίο προκύπτει από την πλήρη αξιοποίηση των περιοχών αλλά και το κοινωνικό όφελος από την συγκράτηση του πληθυσμού και άρα μη μετανάστευση αυτού σε ήδη κορεσμένα αστικά κέντρα με την συνακόλουθη ανάγκη δημιουργίας επιπλέον υποδομής, πιστεύεται ότι θα είναι μεγαλύτερο. Εξάλλου βάσει των νέων τεχνολογιών παρατηρείται μία ολοένα και μεγαλύτερη «απεξάρτηση» των νέας μορφής επιχειρήσεων από τον τόπο εγκατάστασής τους, ενώ οι συνεργασίες και οι συναλλαγές πραγματοποιούνται όλο και περισσότερο διαδικτυακά.

Δεδομένων των ιδιαίτερα υψηλών χρηματοδοτήσεων στα πλαίσια της πολιτικής ενίσχυσης της Ε.Ε., ο κάθε αναπτυξιακός νόμος θα έπρεπε να παρουσιάζει ένα μεγαλύτερο ποσοστό εναρμόνισης των προτεραιοτήτων του με αυτές που προβλέπονται από τα Ευρωπαϊκά ταμεία. Με άλλα λόγια η προσπάθεια για την ανάπτυξη των πλέον καθυστερημένων περιφερειών της χώρας θα πρέπει να αξιοποιεί πλήρως τα παρεχόμενα κίνητρα τόσο μέσω των Κ.Π.Σ., όσο και μέσω των Α.Ν. Το ίδιο θα μπορούσε να συμβεί και κατά την περίπτωση προώθησης διαρθρωτικών αλλαγών στο υπάρχον εγκατεστημένο δυναμικό επιχειρήσεων.

Ένα σημαντικό ζήτημα που προκύπτει διαχρονικά μέσω των Α.Ν., είναι η ενίσχυση των θέσεων εργασίας. Αυτές κατά το παρελθόν απετέλεσαν ένα τυπικό μάλλον παρά ουσιαστικό κριτήριο για την ένταξη ή όχι των επενδύσεων στον εκάστοτε αναπτυξιακό. Από την πλευρά των επιχειρηματιών και των καθ' ύλην

εκπροσώπων τους, υπάρχει ένα διαρκές αίτημα για την αποσύνδεση των κινήτρων από την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθόσον θεωρείται ότι οι νόμοι με αυτόν τον τρόπο γίνονται αναποτελεσματικοί. Δεδομένων ωστόσο των ιδιαίτερα υψηλών ποσοστών ανεργίας κατά τα τελευταία χρόνια αλλά και της κοινωνικής διάστασης που οφείλουν να έχουν τα εκάστοτε νομοθετήματα της χώρας, υφίσταται η ανάγκη για την διατήρηση, αν όχι και ενίσχυση, του κριτηρίου της δημιουργίας απασχόλησης, ιδιαιτέρως δε σε περιοχές με έντονα δημογραφικά προβλήματα.

Οι αναπτυξιακοί νόμοι θα μπορούσαν μέσω προώθησης των επενδύσεων, όχι μόνο χωρικά αλλά και σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας να συμβάλλουν στην παραγωγική αναδιάρθρωση ορισμένων περιοχών και των εμπλουτισμό του παραγωγικού τους δυναμικού και με άλλους τομείς της οικονομίας. Φαινόμενα όπως του Ν. Κιλκίς όπου παρουσιάζει πλήρη «εξάρτηση» από τον δευτερογενή – βιομηχανικό τομέα, κατά περιόδους, προβληματίζουν και δημιουργούν έντονη ανασφάλεια κατά τις περιόδους κρίσης. Θεωρείται πως μία οικονομία βασιζόμενη σε πολλαπλούς τομείς, παρουσιάζει ισχυρότερα ερείσματα στην αγορά τόσο της χώρας, όσο και του εξωτερικού.

Τέλος σημαντική θεωρείται και η άρση των όποιων ουσιαστικών ή και διαδικαστικών αντικινήτρων που υφίστανται κατά καιρούς. Μπορεί μεν στον τομέα της απλοποίησης της γραφειοκρατίας αλλά και με την εισαγωγή της τεχνολογίας να έχει σημειωθεί αρκετή πρόοδος ωστόσο θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο κινήτρων απλοποιημένο και προσιτό στον εκάστοτε επενδυτή, τις ανάγκες του οποίου και καλείται να εκπληρώσει. Με αυτό τον τρόπο καθίσταται περισσότερο αντιληπτός ο «επιχειρηματικός κίνδυνος» που αναλαμβάνεται και συνεπώς προωθείται η ανάληψη και διεκπεραίωση στην πράξη αποδοτικών και υγιών επενδυτικών σχεδίων – επιχειρήσεων οι οποίες και καλούνται, όχι λίγες φορές, να μεταφέρουν κατά κάποιον τρόπο το βάρος της ανάπτυξης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Γεωργίου, Γ. Α. (1991), «*Χωροταξική Κατανομή και Κλαδική Σύνθεση των Επενδύσεων του Ν.1262/1982*», Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕ.ΠΕ.), Αθήνα.
2. Καυκαλάς, Γ. (1992), «*Περιφερειακή Ανάπτυξη και Χωρική Ολοκλήρωση: Χωροθετική Οργάνωση της Βιομηχανίας και Τοπικά Παραγωγικά Συστήματα στην Ελλάδα*», Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1992.
3. Βλιάμος, Σπ. (1988), «*Οι Βιομηχανικές Περιοχές και η Βιομηχανική Περιφερειακή Πολιτική στην Ελλάδα*», Ε.Τ.Β.Α., Αθήνα.
4. Λεμονιάς, Ε. (1991), «*Αναπτυξιακά Κίνητρα στην Ελλάδα και την ΕΟΚ*», ΚΕ.ΠΕ., Αθήνα.
5. Μιχαηλίδου, Δ. (1997), «*Οι Αναπτυξιακοί Νόμοι και οι Ιδιωτικές Βιομηχανικές Επενδύσεις στο Ν. Ξάνθης*», Διπλωματική Εργασία, Βόλος 1997.
6. Σαμοΐλης, Σ. (2000), «*Η Χωροταξική Κατανομή των Ιδιωτικών Επενδύσεων*», Διπλωματική Εργασία, Βόλος 2000.
7. Ψυχάρης, Ι. & Γυαλούρης, Δ. (2003), «*Ανάλυση και Αξιολόγηση της Εφαρμογής του Αναπτυξιακού Νόμου 2601/98*», Αδημοσίευτο κείμενο.
8. Ψυχάρης, Ι. & Παπαδάκη, Ο. (1996), «*Αναπτυξιακά Κίνητρα και Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα κατά την Τρέχουσα Δεκαετία*», Επιθεώρηση Αποκέντρωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειακής Ανάπτυξης, τχ. 5, σ. 84 – 97.
9. Φώτης, Γ. (2003), Σημειώσεις μαθήματος «*Χωρική Ανάλυση*», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος 2003.
10. Μπεριάτος, Η. & Γούσιος, Δ. (2000), Σημειώσεις μαθήματος «*Ανθρωπογεωγραφία*», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος 2000.
11. Λαμπριανίδης, Λ. (2002), «*Οικονομική Γεωγραφία*», Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2002.
12. Σκούντζος, Θ. (1990), «*Οικονομική Ανάπτυξη: Θεωρία, Πρακτική, Προγραμματισμός*», Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα 1990.
13. Πετράκος, Γ. & Ψυχάρης, Ι. (2004), «*Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος 2004.
14. Ροβολής, Α. (2001), Σημειώσεις μαθήματος «*Αστική Οικονομική*», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος 2001.

15. Θεοφανίδης, Σ. (1987), *«Εγχειρίδιο Αξιολόγησης Επενδυτικών Σχεδίων»*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1987.
16. Walker, D. & Charman, K. (1987), *«Η Χωροθέτηση της Βιομηχανίας»*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1992.
17. Μούσης, Ν. (2001), *«Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική»*, 9^η Αναθεωρημένη Έκδοση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2001.
18. Πουρναράκης, Ε. Δ. (1995), *«Εισαγωγή στην Οικονομική, Τόμος Ι: Μακροοικονομία»*, Αθήνα 1995.
19. Μιχαηλίδης, Γ. (2003), *«Σχεδιάζοντας την Ανάπτυξη»*, Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 2003.

Άρθρα

1. Λαμπριανίδης, Λ. (1994), *«Κάποιες Σκέψεις για την Νέα Βιομηχανική Πολιτική: Σχόλια επάνω στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βιομηχανίας και στο Νέο Αναπτυξιακό Νόμο»*, Περιοδική Έκδοση Τόπος, τχ. 8.
- 2. Λαμπριανίδης, Λ. (1989), *«Κίνητρα Περιφερειακής Ανάπτυξης της Βιομηχανίας : Κριτική Επισκόπηση»*, Περιοδική Έκδοση Τεχνικά Χρονικά, τχ. 9.
3. Τάτσος, Ν. (1990), *«Η θεωρία και η Πολιτική των Φορολογικών Κινήτρων»*, Περιοδική Έκδοση Τόπος, τχ. 1/90.
- 4. Καλογήρου, Ν., Καραγιάννη, Στ. & Λαμπριανίδης, Λ. (1989), *«Οι Επιπτώσεις των Κινήτρων στην Περιφερειακή Ανάπτυξη της Βιομηχανίας»*, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τχ. 73, σ. 39-77.
5. Μάρκου, Μ., Σαγιάς, Ι., Σπουρδαλάκης, Μ., & Παναγιωτάτου, Ε. (1994), *«Προς Ένα Επαναπροσδιορισμό του Χώρου στην Πολιτική Κινήτρων»*, Περιοδική Έκδοση Τόπος, τχ. 8.
6. Πολύζος, Σ. & Πετράκος, Γ. (2001), *«Χωροθέτηση Επιχειρήσεων στην Ελλάδα: ανάλυση προσδιοριστικών παραγόντων και εμπειρική διερεύνηση»*, Περιοδική Έκδοση Τόπος, τχ. 17.
7. Γεωργίου, Γ. (1995), *«Κριτήρια Περιφερειακών Κατανομών των Πόρων του Β' Κ.Π.Σ. 1994-1999: Κριτική Θεώρηση»* Περιοδική Έκδοση Τόπος, τχ. 17.
8. Παπαδούλης, Α., Πετράκος, Γ., & Ψυχάρης, Γ. (2003), *«Πολιτικές Επενδυτικών Κινήτρων και Περιφερειακή Ανάπτυξη: Επισκόπηση και Πρώτη Αξιολόγηση»*, Σειρά Ερευνητικών Εργασιών: 9(15):313 – 356.

Άρθρα Ιστοσελίδων

1. Παπαδούλης, Α. (2007), «Πρόταση Σειράς Θέσεων για την Περιφερειακή Ανάπτυξη», Σύνδεσμος Βιομηχανιών Θεσσαλίας (www.sbtke.gr)
2. Καμπέλης, Σ. (1999), «Οι Ιδιωτικές Επενδύσεις στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης: Ο Αναπτυξιακός Νόμος 1892/90 – Αξιολόγηση των Αποτελεσμάτων του», Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (<http://alex.eled.duth.gr/pamth>)
3. Φουντουκάκος, Δρ. (1998), «11 μεγάλες αλλαγές στα κίνητρα», Εφημερίδα: Το Βήμα (www.acci.gr).
4. Κτενάς, Σπ. (2001), «Άρθρο σχετικά με την άρση των Αναπτυξιακών Αντικινήτρων», Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών (<http://tovima.dolnet.gr>).
5. Κορφιάτης, Χρ. (2002), «Διχασμένοι οι Βιομήχανοι για τα νέα Αναπτυξιακά Κίνητρα», Εφημερίδα: Το Βήμα (<http://tovima.dolnet.gr>).
6. Τσάκωνας, Θ. (2004), «10 + 1 Τροποποιήσεις Κλειδιά που Εντάχθηκαν στον Ν. 2601/98» (www.plant-management.gr).
7. Διαρκής Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής (2004), «Το Νέο Αναπτυξιακό Νομοσχέδιο» (www.gsevee.gr).
8. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε. (2005), «Θέσεις Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε. για τον Αναπτυξιακό Νόμο 3299/04» (www.gsevee.gr).
9. Ε.Β.Ε.Α. (2005), «Προτάσεις Ε.Β.Ε.Α. για την Αναμόρφωση του Ν. 3299/04» (<http://www.acci.gr>).
10. Σιούφας, Δ. (2004), «Ο Νέος Αναπτυξιακός Νόμος το Βασικό Εργαλείο της Νέας Αναπτυξιακής και Οικονομικής Πολιτικής» (www.plant-management.gr).
11. Καραμήτσος, Αν. Ι. (2004), «Σουπερμάρκετ Κινήτρων ο Νέος Αναπτυξιακός Νόμος», Εφημερίδα: Το Βήμα (<http://tovima.dolnet.gr>).
12. Κώτσης, Β. (2004), «Καλός ο νόμος, αλλά με τη γραφειοκρατία τι γίνεται; Το μεγάλο πρόβλημα είναι τα αντικίνητρα, λένε οι βιομήχανοι», Εφημερίδα: Το Βήμα (<http://tovima.dolnet.gr>).

Νομοθετικό Πλαίσιο

1. Ν.Δ. 1078/71 (Φ.Ε.Κ. 273/Α'/27.12.71), «*Λήψη Φορολογικών και Άλλων Τινών Μέτρων προς Ενίσχυσιν της Περιφερειακής Αναπτύξεως*».
2. Ν.Δ. 1312/72 (Φ.Ε.Κ. 232/Α'/24.12.72), «*Νέα Μέτρα προς Ενίσχυσιν της Περιφερειακής Αναπτύξεως*».
3. Ν.Δ. 1313/72 (Φ.Ε.Κ. 232/Α'/24.12.72), «*Μέτρα Ενίσχυσης της Τουριστικής Ανάπτυξης*».
4. Ν.Δ. 1377/73, «*Τροποποίηση και Συμπλήρωση του Ν.Δ. 1078/71 και του Ν.Δ. 1312/72*».
5. Ν. 289/76 (Φ.Ε.Κ. 76/Α'/3.4.76), «*Παροχή Κινήτρων για την Ανάπτυξη Παραμεθόριων Περιοχών και Ρύθμιση Συναφών Θεμάτων*».
6. Ν. 849/78 (Φ.Ε.Κ. 232/Α'/21.12.78), «*Παροχή Κινήτρων δια την Ενίσχυσιν της Περιφερειακής και Οικονομικής Αναπτύξεως της Χώρας*».
7. Ν. 1116/81 (Φ.Ε.Κ. 8/Α'/12.1.81), «*Παροχή Κινήτρων Ενισχύσεως της Περιφερειακής και Οικονομικής Αναπτύξεως της Χώρας και Ρύθμιση Συναφών Θεμάτων*».
8. Ν. 1262/82 (Φ.Ε.Κ. 70/Α'/16.6.82), «*Παροχή Κινήτρων Ενίσχυσης της Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Χώρας και Τροποποίηση Συναφών Διατάξεων*».
9. Ν. 1892/90 (Φ.Ε.Κ. 101/Α'/31.7.90), «*Για τον Εκσυγχρονισμό και την Ανάπτυξη και Άλλες Διατάξεις*».
10. Ν. 2234/94 (Φ.Ε.Κ. 142/Α'/31.8.94), τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν. 1892/1990 «*Για τον Εκσυγχρονισμό και την Ανάπτυξη και Άλλες Διατάξεις*».
11. Ν. 2601/98 (Φ.Ε.Κ. 81/Α'/15.4.98), «*Ενισχύσεις Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική και Περιφερειακή Ανάπτυξη της Χώρας και Άλλες Διατάξεις*».
12. Ν. 3299/04 (Φ.Ε.Κ. 261/Α'/23.12.04), «*Κίνητρα Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική και Περιφερειακή Σύγκλιση*».
13. Ν. 3522/06 (Φ.Ε.Κ. 276/Α'/22.12.06), «*Μεταβολές στη Φορολογία Εισοδήματος, Απλουστεύσεις στον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων και Άλλες Διατάξεις*».
14. Απόφαση υπ' αριθμό 55472/24.04.1997, «*Περιορισμοί στα παρεχόμενα βάσει του Ν. 1892/90 κίνητρα για κατηγορίες επενδύσεων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, σύμφωνα με τους περιορισμούς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής*».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	311
Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 1262/82	312
Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 1892/90	318
Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 2601/98	324
Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 3299/04	327
Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 3522/06	332
Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης	335

Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 1262/82

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΧΙΛ.	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ Α΄ ΤΕΤΗ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	57113	4234	7,41	7,54
ΔΡΑΜΑΣ	6104	435	7,13	0,77
ΕΒΡΟΥ	9882	1331	13,47	2,37
ΞΑΝΘΗΣ	12423	979	7,88	1,74
ΡΟΔΟΠΗΣ	12533	586	4,68	1,04
ΚΑΒΑΛΑΣ	16171	903	5,58	1,61
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	119335	9039	7,57	16,10
ΗΜΑΘΙΑΣ	8968	1052	11,73	1,87
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	29652	1296	4,37	2,31
ΚΙΛΚΙΣ	19021	305	1,60	0,54
ΠΕΛΛΗΣ	13601	624	4,59	1,11
ΠΙΕΡΙΑΣ	8267	1664	20,13	2,96
ΣΕΡΡΩΝ	8859	2127	24,01	3,79
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	30967	1971	6,36	3,51
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	14635	1638	11,19	2,92
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	4054	806	19,88	1,44
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2795	306	10,95	0,54
ΚΟΖΑΝΗΣ	3889	303	7,79	0,54
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	3897	223	5,72	0,40
ΗΠΕΙΡΟΥ	24447	5010	20,49	8,92
ΑΡΤΑΣ	4796	1723	35,93	3,07
ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	4255	268	6,30	0,48
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	10891	1643	15,09	2,93
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	4505	1376	30,54	2,45
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	44191	7257	16,42	12,92
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	4050	1178	29,09	2,10
ΛΑΡΙΣΗΣ	13334	3477	26,08	6,19
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	20525	1353	6,59	2,41
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	6282	1249	19,88	2,22
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	30202	1652	5,47	2,94
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	9445	22	0,23	0,04
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	11013	736	6,68	1,31
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	6344	725	11,43	1,29
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	3400	169	4,97	0,30
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	38072	6773	17,79	12,06
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	11003	3654	33,21	6,51
ΑΧΑΪΑΣ	18175	1588	8,74	2,83
ΗΛΕΙΑΣ	8894	1531	17,21	2,73
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	69013	8793	12,74	15,66
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	21785	1714	7,87	3,05
ΕΥΒΟΙΑΣ	24062	4990	20,74	8,89
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1055	12	1,14	0,02
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	19241	1900	9,87	3,38
ΦΩΚΙΔΑΣ	2870	177	6,17	0,32
ΑΤΤΙΚΗΣ	33640	1323	3,93	2,36
ΑΤΤΙΚΗΣ	33640	1323	3,93	2,36
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	34958	4630	13,24	8,25
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	7528	1633	21,69	2,91
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3108	665	21,40	1,18
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	7422	813	10,95	1,45
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3951	792	20,05	1,41
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	12949	727	5,61	1,29
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	33639	2026	6,02	3,61
ΛΕΣΒΟΥ	13511	557	4,12	0,99
ΣΑΜΟΥ	11798	390	3,31	0,69
ΧΙΟΥ	8330	1079	12,95	1,92
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	103674	1203	1,16	2,14
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	15858	361	2,28	0,64
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	87816	842	0,96	1,50
ΚΡΗΤΗΣ	90795	2575	2,84	4,59
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	34833	737	2,12	1,31
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	12129	506	4,17	0,90
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	20859	676	3,24	1,20
ΧΑΝΙΩΝ	22974	656	2,86	1,17
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	693714	56153	8,09	100,00

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ Β' ΓΕΝΗ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ Γ' ΓΕΝΗ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	42450	74,33	13,40	10429	18,26	3,25
ΔΡΑΜΑΣ	5385	88,22	1,70	284	4,65	0,09
ΕΒΡΟΥ	6659	67,39	2,10	1892	19,15	0,59
ΞΑΝΘΗΣ	11142	89,69	3,52	302	2,43	0,09
ΡΟΔΟΠΗΣ	11451	91,37	3,62	496	3,96	0,15
ΚΑΒΑΛΑΣ	7813	48,31	2,47	7455	46,10	2,32
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	80713	67,64	25,49	29583	24,79	9,22
ΗΜΑΘΙΑΣ	7197	80,25	2,27	719	8,02	0,22
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	27724	93,50	8,75	632	2,13	0,20
ΚΙΛΚΙΣ	18570	97,63	5,86	146	0,77	0,05
ΠΕΛΛΗΣ	12222	89,86	3,86	755	5,55	0,24
ΠΕΡΙΑΣ	2751	33,28	0,87	3852	46,59	1,20
ΣΕΡΡΩΝ	6363	71,83	2,01	369	4,17	0,11
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	5886	19,01	1,86	23110	74,63	7,20
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	11737	80,20	3,71	1260	8,61	0,39
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	3242	79,97	1,02	6	0,15	0,00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2254	80,64	0,71	235	8,41	0,07
ΚΟΖΑΝΗΣ	3029	77,89	0,96	557	14,32	0,17
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	3212	82,42	1,01	462	11,86	0,14
ΗΠΕΙΡΟΥ	12032	49,22	3,80	7405	30,29	2,31
ΑΡΤΑΣ	2747	57,28	0,87	326	6,80	0,10
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	744	17,49	0,23	3243	76,22	1,01
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	6628	60,86	2,09	2620	24,06	0,82
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	1913	42,46	0,60	1216	26,99	0,38
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	22542	51,01	7,12	14392	32,57	4,49
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	2404	59,36	0,76	468	11,56	0,15
ΛΑΡΙΣΗΣ	8032	60,24	2,54	1825	13,69	0,57
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	7852	38,26	2,48	11320	55,15	3,53
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4254	67,72	1,34	779	12,40	0,24
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	3667	12,14	1,16	24883	82,39	7,75
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	446	4,72	0,14	8977	95,04	2,80
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2203	20,00	0,70	8074	73,31	2,52
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	840	13,24	0,27	4779	75,33	1,49
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	178	5,24	0,06	3053	89,79	0,95
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	25217	66,24	7,96	6082	15,97	1,90
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	5999	54,52	1,89	1350	12,27	0,42
ΑΧΑΪΑΣ	13148	72,34	4,15	3439	18,92	1,07
ΗΛΕΙΑΣ	6070	68,25	1,92	1293	14,54	0,40
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	51760	75,00	16,34	8460	12,26	2,64
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	19810	90,93	6,26	261	1,20	0,08
ΕΥΒΟΙΑΣ	14767	61,37	4,66	4305	17,89	1,34
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	174	16,49	0,05	869	82,37	0,27
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	15512	80,62	4,90	1829	9,51	0,57
ΦΩΚΙΑΔΑΣ	1497	52,16	0,47	1196	41,67	0,37
ΑΤΤΙΚΗΣ	12150	36,12	3,84	20167	59,95	6,28
ΑΤΤΙΚΗΣ	12150	36,12	3,84	20167	59,95	6,28
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	21484	61,46	6,78	8844	25,30	2,76
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	3989	52,99	1,26	1906	25,32	0,59
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1979	63,67	0,62	464	14,93	0,14
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5420	73,03	1,71	1189	16,02	0,37
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	2357	59,66	0,74	802	20,30	0,25
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7739	59,77	2,44	4483	34,62	1,40
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	5890	17,51	1,86	25723	76,47	8,02
ΛΕΣΒΟΥ	3090	22,87	0,98	9864	73,01	3,07
ΣΑΜΟΥ	1410	11,95	0,45	9998	84,74	3,12
ΧΙΟΥ	1390	16,69	0,44	5861	70,36	1,83
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	6677	6,44	2,11	95794	92,40	29,85
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1687	10,64	0,53	13810	87,09	4,30
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	4990	5,68	1,58	81984	93,36	25,55
ΚΡΗΤΗΣ	20366	22,43	6,43	67854	74,73	21,15
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	10663	30,61	3,37	23433	67,27	7,30
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2228	18,37	0,70	9395	77,46	2,93
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	4015	19,25	1,27	16168	77,51	5,04
ΧΑΝΙΩΝ	3460	15,06	1,09	18858	82,08	5,88
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	316685	45,65	100,00	320876	46,25	100,00

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΓΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΔΡΧ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	7535	13,19	2,89	99291	1199	13484
ΔΡΑΜΑΣ	105	1,72	0,04	64407	152	2423
ΕΒΡΟΥ	1064	10,77	0,41	66552	348	2798
ΞΑΝΘΗΣ	26	0,21	0,01	139935	171	2175
ΡΟΔΟΠΗΣ	493	3,93	0,19	116093	169	2459
ΚΑΒΑΛΑΣ	5847	36,16	2,24	119592	359	3629
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	27029	22,65	10,35	74450	1650	19487
ΗΜΑΘΙΑΣ	227	2,53	0,09	67050	131	1348
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0	0,00	0,00	34021	417	6186
ΚΙΛΚΙΣ	133	0,70	0,05	233209	188	3025
ΠΕΛΛΗΣ	0	0,00	0,00	102737	204	2243
ΠΙΕΡΙΑΣ	3638	44,01	1,39	77364	150	1281
ΣΕΡΡΩΝ	233	2,63	0,09	45142	286	2569
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	22798	73,62	8,73	384645	274	2835
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	815	5,57	0,31	50628	353	2491
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0	0,00	0,00	111309	56	407
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	203	7,26	0,08	52568	71	828
ΚΟΖΑΝΗΣ	445	11,44	0,17	26447	136	651
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	167	4,29	0,06	74328	90	605
ΗΠΕΙΡΟΥ	4656	19,05	1,78	75328	845	2760
ΑΡΤΑΣ	97	2,02	0,04	59917	98	475
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	2725	64,04	1,04	103082	116	435
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1311	12,04	0,50	73936	499	1286
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	523	11,61	0,20	80569	132	564
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	11804	26,71	4,52	63524	1182	5238
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	339	8,37	0,13	32418	181	508
ΛΑΡΙΣΗΣ	444	3,33	0,17	52435	419	2151
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	10464	50,98	4,01	112637	381	1819
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	557	8,87	0,21	46808	201	760
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	23845	78,95	9,14	165354	461	3431
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	8958	94,84	3,43	314686	121	991
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	7799	70,82	2,99	110709	190	1503
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4779	75,33	1,83	202703	81	557
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	2309	67,91	0,88	155514	69	380
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	3677	9,66	1,41	58102	879	5307
ΑΙΤ'ΝΙΑΣ	941	8,55	0,36	50067	306	1449
ΑΧΑΪΑΣ	1578	8,68	0,60	66045	328	2162
ΗΛΕΙΑΣ	1158	13,02	0,44	55482	245	1696
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	6878	9,97	2,63	128281	903	7654
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	201	0,92	0,08	185918	171	1556
ΕΥΒΟΙΑΣ	3556	14,78	1,36	127711	331	2755
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	869	82,37	0,33	40295	23	106
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1058	5,50	0,41	118775	302	2893
ΦΩΚΙΔΑΣ	1194	41,60	0,46	64900	76	344
ΑΤΤΙΚΗΣ	1580	4,70	0,61	9984	354	2921
ΑΤΤΙΚΗΣ	1580	4,70	0,61	9984	354	2921
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	7083	20,26	2,71	60583	936	4843
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	988	13,12	0,38	80929	201	1109
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	458	14,74	0,18	28796	102	305
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1148	15,47	0,44	60321	148	1023
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	727	18,40	0,28	42385	170	680
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	3762	29,05	1,44	81023	315	1726
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	22308	66,32	8,55	172504	699	3833
ΛΕΣΒΟΥ	9613	71,15	3,68	129144	346	1761
ΣΑΜΟΥ	9885	83,79	3,79	291172	211	1286
ΧΙΟΥ	2810	33,73	1,08	167051	142	786
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	87690	84,58	33,59	443945	925	8512
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	12247	77,23	4,69	179272	257	1995
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	75443	85,91	28,90	605331	668	6517
ΚΡΗΤΗΣ	56129	61,82	21,50	180807	1440	10523
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	18196	52,24	6,97	142980	492	4506
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	9198	75,83	3,52	173140	177	1422
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	14906	71,46	5,71	333030	298	2403
ΧΑΝΙΩΝ	13829	60,19	5,30	182542	473	2192
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	261029	37,63	100,00	71220	11826	90484

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΡΓΩΝ (1981)	ΠΑΘΥΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1981)	ΝΟΜΩΝ 1967 - 1982 ΣΕ ΧΙΛ.	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΕΚ. ΔΡΧ)
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	8485	575210	6102	47,6
ΔΡΑΜΑΣ	1928	94772	230	40,2
ΕΒΡΟΥ	2110	148486	1247	28,4
ΞΑΝΘΗΣ	1285	88777	2942	72,6
ΡΟΔΟΠΗΣ	1291	107957	1051	74,2
ΚΑΒΑΛΑΣ	1871	135218	632	45,0
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	28637	1602892	4725	72,3
ΗΜΑΘΙΑΣ	2173	133750	602	68,5
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	16990	871580	978	71,1
ΚΙΛΚΙΣ	1476	81562	1325	101,2
ΠΕΛΛΗΣ	2023	132386	1079	66,7
ΠΙΕΡΙΑΣ	1717	106859	253	55,1
ΣΕΡΡΩΝ	3425	196247	381	31,0
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	833	80508	107	113,0
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4096	289071	309	41,5
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	857	36421	111	72,4
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	237	53169	0	39,4
ΚΟΖΑΝΗΣ	2301	147051	0	28,6
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	701	52430	198	43,3
ΗΠΕΙΡΟΥ	6492	324541	1621	28,9
ΑΡΤΑΣ	1803	80044	18	48,9
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	851	41278	241	36,7
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2746	147304	952	21,8
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	1092	55915	410	34,1
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	10090	695654	2173	37,4
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	1636	124930	142	22,4
ΛΑΡΙΣΗΣ	3811	254295	438	31,8
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2526	182222	1296	53,9
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2117	134207	297	31,3
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2373	182651	6500	65,5
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	468	30014	0	78,1
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1180	99477	6500	58,0
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	415	31297	0	78,3
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	310	21863	0	49,3
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	9561	655262	2802	43,3
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	3361	219764	833	36,0
ΑΧΑΪΑΣ	4149	275193	1365	55,4
ΗΛΕΙΑΣ	2051	160305	604	36,3
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	6378	537984	4228	76,4
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1344	117175	806	127,4
ΕΥΒΟΙΑΣ	2074	188410	451	72,7
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	545	26182	500	45,9
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1871	161995	2171	63,7
ΦΩΚΙΔΑΣ	544	44222	300	37,8
ΑΤΤΙΚΗΣ	64216	3369424	1844	95,0
ΑΤΤΙΚΗΣ	64216	3369424	1844	95,0
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	6541	577030	1938	37,3
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	807	93020	151	37,5
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1406	107932	421	30,5
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1511	123042	610	50,1
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	924	93218	145	23,2
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1893	159818	611	41,1
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	1587	195004	1678	48,1
ΛΕΣΒΟΥ	715	104620	144	39,0
ΣΑΜΟΥ	424	40519	615	55,9
ΧΙΟΥ	448	49865	919	58,7
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	2204	233529	850	112,1
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	872	88458	591	61,7
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1332	145071	259	131,5
ΚΡΗΤΗΣ	4614	502165	1025	63,1
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2001	243622	706	70,8
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	744	70053	40	68,5
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	582	62634	201	70,0
ΧΑΝΙΩΝ	1287	125856	78	48,6
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	155274	9740417	35795	58,7

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ/ΘΕΣΗ ΕΠΙΔΟΣΙΑΣ ΣΕ ΕΚ ΔΡΧ. (ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΘΕ ΘΕΣΗΣ ΕΠΙΔΟΣΙΑΣ)	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΔΟΣΙΑΣ/ ΕΠΕΝΔΥΣΗ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΔΟΣΙΑΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΝΕΡΓΟ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΔΟΣΙΑΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΚΑΤΟΙΚΟ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	4,2	11,2	1,59	0,023
ΔΡΑΜΑΣ	2,5	15,9	1,26	0,026
ΕΒΡΟΥ	3,5	8,0	1,33	0,019
ΞΑΝΘΗΣ	5,7	12,7	1,69	0,024
ΡΟΔΟΠΗΣ	5,1	14,6	1,90	0,023
ΚΑΒΑΛΑΣ	4,5	10,1	1,94	0,027
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6,1	11,8	0,68	0,012
ΗΜΑΘΙΑΣ	6,7	10,3	0,62	0,010
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4,8	14,8	0,36	0,007
ΚΙΛΚΙΣ	6,3	16,1	2,05	0,037
ΠΕΛΛΗΣ	6,1	11,0	1,11	0,017
ΠΙΕΡΙΑΣ	6,5	8,5	0,75	0,012
ΣΕΡΡΩΝ	3,4	9,0	0,75	0,013
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	10,9	10,3	3,40	0,035
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5,9	7,1	0,61	0,009
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	10,0	7,3	0,47	0,011
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	3,4	11,7	3,49	0,016
ΚΟΖΑΝΗΣ	6,0	4,8	0,28	0,004
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	6,4	6,7	0,86	0,012
ΗΠΕΙΡΟΥ	8,9	3,3	0,43	0,009
ΑΡΤΑΣ	10,1	4,8	0,26	0,006
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	9,8	3,8	0,51	0,011
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	8,5	2,6	0,47	0,009
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	8,0	4,3	0,52	0,010
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	8,4	4,4	0,52	0,008
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	8,0	2,8	0,31	0,004
ΛΑΡΙΣΗΣ	6,2	5,1	0,56	0,008
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	11,3	4,8	0,72	0,010
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	8,3	3,8	0,36	0,006
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	8,8	7,4	1,45	0,019
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	9,5	8,2	2,12	0,033
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	7,3	7,9	1,27	0,015
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	11,4	6,9	1,34	0,018
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	8,9	5,5	1,23	0,017
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	7,2	6,0	0,56	0,008
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	7,6	4,7	0,43	0,007
ΑΧΑΪΑΣ	8,4	6,6	0,52	0,008
ΗΛΕΙΑΣ	5,2	6,9	0,83	0,011
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	9,0	8,5	1,20	0,014
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	14,0	9,1	1,16	0,013
ΕΥΒΟΙΑΣ	8,7	8,3	1,33	0,015
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	10,0	4,6	0,19	0,004
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	6,7	9,6	1,55	0,018
ΦΩΚΙΔΑΣ	8,3	4,5	0,63	0,008
ΑΤΤΙΚΗΣ	11,5	8,3	0,05	0,001
ΑΤΤΙΚΗΣ	11,5	8,3	0,05	0,001
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	7,2	5,2	0,74	0,008
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	6,8	5,5	1,37	0,012
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	10,2	3,0	0,22	0,003
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	7,3	6,9	0,68	0,008
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	5,8	4,0	0,74	0,007
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7,5	5,5	0,91	0,011
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	8,8	5,5	2,42	0,020
ΛΕΣΒΟΥ	7,7	5,1	2,46	0,017
ΣΑΜΟΥ	9,2	6,1	3,03	0,032
ΧΙΟΥ	10,6	5,5	1,75	0,016
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	12,2	9,2	3,86	0,036
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7,9	7,8	2,29	0,023
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	13,5	9,8	4,89	0,045
ΚΡΗΤΗΣ	8,6	7,3	2,28	0,021
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7,7	9,2	2,25	0,018
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	8,5	8,0	1,91	0,020
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	8,7	8,1	4,13	0,038
ΧΑΝΙΩΝ	10,5	4,6	1,70	0,017
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	7,7	7,7	0,58	0,009

Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 1892/90

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΧΙΛ.	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ Α΄ ΓΕΝΗ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	265.051	11741	4,43	36,09
ΔΡΑΜΑΣ	9.097	450	4,95	1,38
ΕΒΡΟΥ	83.467	6.064	7,27	18,64
ΞΑΝΘΗΣ	85.326	1.601	1,88	4,92
ΡΟΔΟΠΗΣ	77.640	3.626	4,67	11,14
ΚΑΒΑΛΑΣ	9.521	0	0,00	0,00
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	88.489	2695	3,05	8,28
ΗΜΑΘΙΑΣ	9.877	653	6,61	2,01
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	19.813	420	2,12	1,29
ΚΙΛΚΙΣ	32.576	717	2,20	2,20
ΠΕΛΛΗΣ	6.392	134	2,10	0,41
ΠΕΡΙΑΣ	3.387	109	3,22	0,34
ΣΕΡΡΩΝ	7.415	330	4,45	1,01
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	9.029	332	3,68	1,02
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	21.493	46	0,21	0,14
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2.180	0	0,00	0,00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.347	46	3,41	0,14
ΚΟΖΑΝΗΣ	8.880	0	0,00	0,00
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	9.086	0	0,00	0,00
ΗΠΕΙΡΟΥ	14.910	3882	26,04	11,93
ΑΡΤΑΣ	2.560	587	22,93	1,80
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1.596	0	0,00	0,00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	7.421	2.760	37,19	8,48
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	3.333	535	16,05	1,64
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	54.013	2231	4,13	6,86
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	6.050	443	7,32	1,36
ΛΑΡΙΣΗΣ	18.946	528	2,79	1,62
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	26.282	297	1,13	0,91
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2.735	963	35,21	2,96
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	14.394	212	1,47	0,65
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	5.339	0	0,00	0,00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	6.354	93	1,46	0,29
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	2.140	119	5,56	0,37
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	561	0	0,00	0,00
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	44.246	1881	4,25	5,78
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	14.057	1.871	13,31	5,75
ΑΧΑΪΑΣ	24.853	10	0,04	0,03
ΗΛΕΙΑΣ	5.336	0	0,00	0,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	73.474	5539	7,54	17,02
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	24.054	2.333	9,70	7,17
ΕΥΒΟΙΑΣ	13.879	1.414	10,19	4,35
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1.397	0	0,00	0,00
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	32.827	1.634	4,98	5,02
ΦΩΚΙΔΑΣ	1.317	158	12,00	0,49
ΑΤΤΙΚΗΣ	55.402	314	0,57	0,97
ΑΤΤΙΚΗΣ	55.402	314	0,57	0,97
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	25.817	769	2,98	2,36
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2.855	365	12,78	1,12
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	5.387	10	0,19	0,03
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	6.074	223	3,67	0,69
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1.771	41	2,32	0,13
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	9.730	130	1,34	0,40
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	17.308	479	2,77	1,47
ΛΕΣΒΟΥ	8.326	0	0,00	0,00
ΣΑΜΟΥ	6.221	0	0,00	0,00
ΧΙΟΥ	2.761	479	17,35	1,47
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	43.443	250	0,58	0,77
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7.135	0	0,00	0,00
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	36.308	250	0,69	0,77
ΚΡΗΤΗΣ	44.902	2498	5,56	7,68
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	18.166	259	1,43	0,80
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	9.004	0	0,00	0,00
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	9.342	2.210	23,66	6,79
ΧΑΝΙΩΝ	8.390	29	0,35	0,09
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	762942	32537	4,26	100,00

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ Β' ΓΕΝΗ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ Γ' ΓΕΝΗ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	247579	93,41	42,15	5731	2,16	4,01
ΔΡΑΜΑΣ	8.486	93,28	1,44	161	1,77	0,11
ΕΒΡΟΥ	75.198	90,09	12,80	2.205	2,64	1,54
ΞΑΝΘΗΣ	83.397	97,74	14,20	328	0,38	0,23
ΡΟΔΟΠΗΣ	72.040	92,79	12,26	1.974	2,54	1,38
ΚΑΒΑΛΑΣ	8.458	88,84	1,44	1.063	11,16	0,74
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	72656	82,11	12,37	13138	14,85	9,18
ΗΜΑΘΙΑΣ	8.778	88,87	1,49	446	4,52	0,31
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	13.642	68,85	2,32	5.751	29,03	4,02
ΚΙΛΚΙΣ	31.082	95,41	5,29	777	2,39	0,54
ΠΕΛΛΗΣ	5.306	83,01	0,90	952	14,89	0,67
ΠΙΕΡΙΑΣ	2.478	73,16	0,42	800	23,62	0,56
ΣΕΡΡΩΝ	6.995	94,34	1,19	90	1,21	0,06
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	4.375	48,45	0,74	4.322	47,87	3,02
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	19780	92,03	3,37	1667	7,76	1,17
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2.180	100,00	0,37	0	0,00	0,00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.204	89,38	0,20	97	7,20	0,07
ΚΟΖΑΝΗΣ	7.632	85,95	1,30	1.248	14,05	0,87
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	8.764	96,46	1,49	322	3,54	0,23
ΗΠΕΙΡΟΥ	9870	66,20	1,68	1158	7,77	0,81
ΑΡΤΑΣ	1.941	75,82	0,33	32	1,25	0,02
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1.074	67,29	0,18	522	32,71	0,36
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4.366	58,83	0,74	295	3,98	0,21
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	2.489	74,68	0,42	309	9,27	0,22
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	46149	85,44	7,86	5633	10,43	3,94
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	5.454	90,15	0,93	153	2,53	0,11
ΛΑΡΙΣΗΣ	18.187	95,99	3,10	231	1,22	0,16
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	21.898	83,32	3,73	4.087	15,55	2,86
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	610	22,30	0,10	1.162	42,49	0,81
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	3978	27,64	0,68	10204	70,89	7,13
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	449	8,41	0,08	4.890	91,59	3,42
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1.441	22,68	0,25	4.820	75,86	3,37
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1.735	81,07	0,30	286	13,36	0,20
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	353	62,92	0,06	208	37,08	0,15
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	36847	83,28	6,27	5518	12,47	3,86
ΑΙΤΝΙΑΣ	10.099	71,84	1,72	2.087	14,85	1,46
ΑΧΑΪΑΣ	22.959	92,38	3,91	1.884	7,58	1,32
ΗΛΕΙΑΣ	3.789	71,01	0,65	1.547	28,99	1,08
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	64007	87,12	10,90	3928	5,35	2,75
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	21.505	89,40	3,66	216	0,90	0,15
ΕΥΒΟΙΑΣ	10.633	76,61	1,81	1.832	13,20	1,28
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	526	37,65	0,09	871	62,35	0,61
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	30.448	92,75	5,18	745	2,27	0,52
ΦΩΚΙΔΑΣ	895	67,96	0,15	264	20,05	0,18
ΑΤΤΙΚΗΣ	33620	60,68	5,72	21468	38,75	15,01
ΑΤΤΙΚΗΣ	33.620	60,68	5,72	21.468	38,75	15,01
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	21103	81,74	3,59	3945	15,28	2,76
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2.353	82,42	0,40	137	4,80	0,10
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	5.360	99,50	0,91	17	0,32	0,01
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5.842	96,18	0,99	9	0,15	0,01
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1.352	76,34	0,23	378	21,34	0,26
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	6.196	63,68	1,05	3.404	34,98	2,38
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	6708	38,76	1,14	10121	58,48	7,08
ΛΕΣΒΟΥ	3.709	44,55	0,63	4.617	55,45	3,23
ΣΑΜΟΥ	1.985	31,91	0,34	4.236	68,09	2,96
ΧΙΟΥ	1014	36,73	0,17	1.268	45,93	0,89
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	6210	14,29	1,06	36983	85,13	25,85
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	2.888	40,48	0,49	4.247	59,52	2,97
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3.322	9,15	0,57	32.736	90,16	22,89
ΚΡΗΤΗΣ	18856	41,99	3,21	23548	52,44	16,46
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	5.649	31,10	0,96	12.258	67,48	8,57
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	6.133	68,11	1,04	2.871	31,89	2,01
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	2.101	22,49	0,36	5.031	53,85	3,52
ΧΑΝΙΩΝ	4.973	59,27	0,85	3.388	40,38	2,37
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	587363	76,99	100,00	143042	18,75	100,00

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΓΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΔΡΧ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙ ΔΙΣΙΑΣ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	2625,00	0,99	6,61	464841	754	9344
ΔΡΑΜΑΣ	161	1,77	0,41	95615	52	392
ΕΒΡΟΥ	652	0,78	1,64	577770	294	1923
ΞΑΝΘΗΣ	87	0,10	0,22	925264	187	4663
ΡΟΔΟΠΗΣ	1.539	1,98	3,88	746015	151	1909
ΚΑΒΑΛΑΣ	186	1,95	0,47	70894	70	457
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5109,00	5,77	12,87	51816	452	4458
ΗΜΑΘΙΑΣ	338	3,42	0,85	71549	48	245
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2.518	12,71	6,34	20403	117	540
ΚΙΛΙΚΙΑΣ	670	2,06	1,69	430063	93	1646
ΠΕΛΛΗΣ	952	14,89	2,40	46750	41	334
ΠΙΕΡΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	29841	38	219
ΣΕΡΡΩΝ	31	0,42	0,08	39903	59	377
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	600	6,65	1,51	103972	56	1097
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	580,00	2,70	1,46	74500	144	782
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,00	0,00	0,00	66478	27	99
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	25280	13	113
ΚΟΖΑΝΗΣ	318	3,58	0,80	59180	73	395
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	262	2,88	0,66	173506	31	175
ΗΠΕΙΡΟΥ	312,00	2,09	0,79	45572	181	425
ΑΡΤΑΣ	32	1,25	0,08	33865	20	56
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	124	7,77	0,31	38223	23	65
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	65	0,88	0,16	48580	120	197
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	91	2,73	0,23	58404	18	107
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1070,00	1,98	2,69	74065	213	1495
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	3	0,05	0,01	49106	30	147
ΛΑΡΙΣΗΣ	84	0,44	0,21	69709	66	494
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	409	1,56	1,03	133920	95	759
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	574	20,99	1,45	19815	22	95
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1233,00	8,57	3,11	76023	81	349
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1.233	23,09	3,11	163863	22	210
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0,00	0,00	0,00	61414	29	63
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	66147	24	54
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	0,00	0,00	0,00	26787	6	22
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	2751,00	6,22	6,93	63659	316	1285
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	1.011	7,19	2,55	62760	90	406
ΑΧΑΪΑΣ	246	0,99	0,62	83744	143	618
ΗΛΕΙΑΣ	1.494	28,00	3,76	30616	83	261
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	499,00	0,68	1,26	134052	259	2891
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	141	0,59	0,36	191789	71	896
ΕΥΒΟΙΑΣ	295	2,13	0,74	68663	89	324
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	68514	8	49
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	63	0,19	0,16	200906	77	1559
ΦΩΚΙΔΑΣ	0,00	0,00	0,00	35821	14	63
ΑΤΤΙΚΗΣ	12877,00	23,24	32,43	15412	282	1875
ΑΤΤΙΚΗΣ	12.877	23,24	32,43	15412	282	1875
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	431,00	1,67	1,09	44981	181	901
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	137	4,80	0,35	30130	30	62
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	17	0,32	0,04	56149	40	174
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	9	0,15	0,02	45967	20	99
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0,00	0,00	0,00	19564	28	86
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	268	2,75	0,67	60585	63	480
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	1712,00	9,89	4,31	85954	169	761
ΛΕΣΒΟΥ	892	10,71	2,25	78436	92	447
ΣΑΜΟΥ	460	7,39	1,16	146342	45	225
ΧΙΟΥ	360	13,04	0,91	52388	32	89
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	7193,00	16,56	18,12	170237	172	2384
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	427	5,98	1,08	76456	47	205
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	6.766	18,64	17,04	224303	125	2179
ΚΡΗΤΗΣ	3313,00	7,38	8,34	83705	220	2661
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.143	11,80	5,40	68464	86	991
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	19	0,21	0,05	128165	35	333
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1.062	11,37	2,67	135578	41	1054
ΧΑΝΙΩΝ	89	1,06	0,22	63590	58	283
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	39705,00	5,20	100,00	74673	3424	29611

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΡΓΩΝ (1981)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1981)	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΕΚ. ΔΡΧ)	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ/ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΚ. ΔΡΧ. (ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΘΕ ΘΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ)
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	17111	570197	351,5	28,4
ΔΡΑΜΑΣ	3492	95142	174,9	23,2
ΕΒΡΟΥ	3986	144464	283,9	43,4
ΞΑΝΘΗΣ	3000	92218	456,3	18,3
ΡΟΔΟΠΗΣ	2425	104073	514,2	40,7
ΚΑΒΑΛΑΣ	4208	134300	136,0	20,8
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	51376	1707753	195,8	19,8
ΗΜΑΘΙΑΣ	5522	138046	205,8	40,3
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	28438	971067	169,3	36,7
ΚΙΛΙΚΙΑΣ	2216	75747	350,3	19,8
ΠΕΛΛΗΣ	4607	136726	155,9	19,1
ΠΕΡΙΑΣ	3391	113502	89,1	15,5
ΣΕΡΡΩΝ	5068	185824	125,7	19,7
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2134	86841	161,2	8,2
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	12843	288495	149,3	27,5
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1529	32793	80,7	22,0
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2482	53284	103,6	11,9
ΚΟΖΑΝΗΣ	6575	150051	121,6	22,5
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	2257	52367	293,1	51,9
ΗΠΕΙΡΟΥ	13099	327176	82,4	35,1
ΑΡΤΑΣ	2801	75594	128,0	45,7
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1641	41755	69,4	24,6
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	6536	152759	61,8	37,7
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	2121	57068	185,2	31,1
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	20460	729268	253,6	36,1
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	3073	123202	201,7	41,2
ΛΑΡΙΣΗΣ	7272	271786	287,1	38,4
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	6110	196252	276,7	34,6
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4005	138028	124,3	28,8
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	4850	189338	177,7	41,2
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	974	32582	242,7	25,4
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2507	103461	219,1	100,9
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	825	32352	89,2	39,6
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	544	20943	93,5	25,5
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	24361	695044	140,0	34,4
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	8225	223982	156,2	34,6
ΑΧΑΪΑΣ	10906	296775	173,8	40,2
ΗΛΕΙΑΣ	5230	174287	64,3	20,4
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	18463	548101	283,7	25,4
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	3814	125419	338,8	26,8
ΕΥΒΟΙΑΣ	7241	202131	155,9	42,8
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	977	20390	174,6	28,5
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	5013	163395	426,3	21,1
ΦΩΚΙΔΑΣ	1418	36766	94,1	20,9
ΑΤΤΙΚΗΣ	113793	3594817	196,5	29,5
ΑΤΤΙΚΗΣ	113793	3594817	196,5	29,5
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	15810	573958	142,6	28,7
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2449	94755	95,2	46,0
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	2880	95941	134,7	31,0
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	3952	132139	303,7	61,4
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1784	90522	63,3	20,6
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	4745	160601	154,4	20,3
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	5051	201363	102,4	22,7
ΛΕΣΒΟΥ	2631	106150	90,5	18,6
ΣΑΜΟΥ	861	42510	138,2	27,6
ΧΙΟΥ	1559	52703	86,3	31,0
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	5270	255192	252,6	18,2
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	2042	93322	151,8	34,8
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3228	161870	290,5	16,7
ΚΡΗΤΗΣ	11710	536433	204,1	16,9
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6083	265336	211,2	18,3
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1138	70253	257,3	27,0
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1338	68905	227,9	8,9
ΧΑΝΙΩΝ	3151	131939	144,7	29,6
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	314197	10217135	222,8	25,8

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ/ΕΠΕΝΔΥΣΗ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΝΕΡΓΟ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΚΑΤΟΙΚΟ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	12,4	0,55	0,016
ΔΡΑΜΑΣ	7,5	0,11	0,004
ΕΒΡΟΥ	6,5	0,48	0,013
ΞΑΝΘΗΣ	24,9	1,55	0,051
ΡΟΔΟΠΗΣ	12,6	0,79	0,018
ΚΑΒΑΛΑΣ	6,5	0,11	0,003
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	9,9	0,09	0,003
ΗΜΑΘΙΑΣ	5,1	0,04	0,002
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4,6	0,02	0,001
ΚΙΛΚΙΣ	17,7	0,74	0,022
ΠΕΛΛΗΣ	8,1	0,07	0,002
ΠΙΕΡΙΑΣ	5,8	0,06	0,002
ΣΕΡΡΩΝ	6,4	0,07	0,002
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	19,6	0,51	0,013
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5,4	0,06	0,003
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	3,7	0,06	0,003
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	8,7	0,05	0,002
ΚΟΖΑΝΗΣ	5,4	0,06	0,003
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	5,6	0,08	0,003
ΗΠΕΙΡΟΥ	2,3	0,03	0,001
ΑΡΤΑΣ	2,8	0,02	0,001
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	2,8	0,04	0,002
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1,6	0,03	0,001
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	5,9	0,05	0,002
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	7,0	0,07	0,002
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	4,9	0,05	0,001
ΛΑΡΙΣΗΣ	7,5	0,07	0,002
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	8,0	0,12	0,004
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4,3	0,02	0,001
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	4,3	0,07	0,002
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	9,5	0,22	0,006
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2,2	0,03	0,001
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	2,3	0,07	0,002
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	3,7	0,04	0,001
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	4,1	0,05	0,002
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	4,5	0,05	0,002
ΑΧΑΪΑΣ	4,3	0,06	0,002
ΗΛΕΙΑΣ	3,1	0,05	0,001
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	11,2	0,16	0,005
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	12,6	0,23	0,007
ΕΥΒΟΙΑΣ	3,6	0,04	0,002
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	6,1	0,05	0,002
ΦΘΙΩΤΙΑΣ	20,2	0,31	0,010
ΦΩΚΙΑΔΑΣ	4,5	0,04	0,002
ΑΤΤΙΚΗΣ	6,6	0,02	0,001
ΑΤΤΙΚΗΣ	6,6	0,02	0,001
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5,0	0,06	0,002
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2,1	0,03	0,001
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	4,4	0,06	0,002
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5,0	0,03	0,001
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3,1	0,05	0,001
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7,6	0,10	0,003
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	4,5	0,15	0,004
ΛΕΣΒΟΥ	4,9	0,17	0,004
ΣΑΜΟΥ	5,0	0,26	0,005
ΧΙΟΥ	2,8	0,06	0,002
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	13,9	0,45	0,009
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	4,4	0,10	0,002
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	17,4	0,68	0,013
ΚΡΗΤΗΣ	12,1	0,23	0,005
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	11,5	0,16	0,004
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	9,5	0,29	0,005
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	25,7	0,79	0,015
ΧΑΝΙΩΝ	4,9	0,09	0,002
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8,6	0,09	0,003

Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 2601/98

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	273705381	113312515,1	160392865,9	135
ΔΡΑΜΑΣ	19753980,34	9556022,869	10197957,47	29
ΕΒΡΟΥ	36353117,25	14749396,62	21603720,63	42
ΞΑΝΘΗΣ	57322478,54	24480775,06	32841703,48	13
ΡΟΔΟΠΗΣ	142643077,1	58899915,23	83743161,91	35
ΚΑΒΑΛΑΣ	17632727,77	5626405,361	12006322,41	16
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	474186389,7	164005326,1	310181063,6	385
ΗΜΑΘΙΑΣ	15925122,13	5723376,71	10201745,42	22
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	162973918,2	53755888,27	109218029,9	105
ΚΙΛΚΙΣ	145237751,3	54624294,36	90613456,98	64
ΠΕΛΛΗΣ	24161293,96	8985105,89	15176188,07	31
ΠΕΡΙΑΣ	20506016,81	7172918,14	13333098,67	53
ΣΕΡΡΩΝ	27681089,91	10787794,56	16893295,35	43
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	77701197,37	22955948,22	54745249,15	67
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	43286537,09	17630281,15	25656255,94	99
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	19705727,69	8517328,69	11188399	34
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	11942446,11	4954105,12	6988340,99	32
ΚΟΖΑΝΗΣ	7249470,44	2623357,975	4626112,465	24
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	4388892,85	1535489,365	2853403,485	9
ΗΠΕΙΡΟΥ	135486611,7	50542223,8	84944387,86	169
ΑΡΤΑΣ	11979534,61	3366218,48	8613316,13	21
ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	13005863,4	4938209,47	8067653,93	19
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	96744385,25	37574073,11	59170312,14	109
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	13756828,4	4663722,74	9093105,66	20
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	101641614,8	32978473,61	68663141,19	112
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	9803524,59	3365443,071	6438081,519	5
ΛΑΡΙΣΗΣ	50476597,39	17541799,52	32934797,87	48
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	24187228,48	7293325,662	16893902,82	43
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	17174264,34	4777905,352	12396358,99	16
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	84051978,6	24540812,43	59511166,17	84
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	22799210,24	6514069,813	16285140,43	21
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	29436625,37	7593188,906	21843436,46	12
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	10071424,62	4782670,479	5288754,141	31
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	21744718,37	5650883,23	16093835,14	20
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	159968323	51094407,57	108873915,4	94
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	27099480,4	8944551,259	18154929,14	32
ΑΧΑΪΑΣ	73575898,4	24801785,74	48774112,66	42
ΗΛΕΙΑΣ	59292944,22	17348070,57	41944873,65	20
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	326480049,7	115356729,1	211123320,6	185
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	134925947,8	44309588,5	90616359,28	87
ΕΥΒΟΙΑΣ	138127126,1	51265274,17	86861851,92	45
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	2122312,81	888084,79	1234228,02	7
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	45132599,57	16381353,17	28751246,4	34
ΦΩΚΙΔΑΣ	6172063,48	2512428,47	3659635,01	12
ΑΤΤΙΚΗΣ	445914419,1	143630533,3	302283885,7	273
ΑΤΤΙΚΗΣ	114424725,9	37574764,4	76849961,51	69
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	84111860,18	25949843,02	58162017,17	44
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	231079997,4	73241308,69	157838688,7	121
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	16297835,54	6864617,236	9433218,304	39
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	114814056,9	41643447,12	73170609,75	184
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	32316711,86	9478743,618	22837968,24	26
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	11644552,3	4767512,88	6877039,42	33
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	38764089,71	13982618,97	24781470,74	55
ΛΕΣΒΟΥ	14117030,45	6424308,81	7692721,64	34
ΣΑΜΟΥ	17971672,55	6990262,842	10981409,71	36
ΧΙΟΥ	65613912,85	30005020,63	35608892,22	170
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	17956732,44	8978377,855	8978354,585	64
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	22738811,14	11079659,08	11659152,06	67
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	24918369,27	9946983,687	14971385,58	39
ΚΡΗΤΗΣ	110439088	32070421,84	78368666,14	113
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	30374618,42	9689030,05	20685588,37	59
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	80064469,56	22381391,79	57683077,77	54
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	243207539	78950759,73	164256779,3	440
ΧΑΝΙΩΝ	114383050,6	36840733,07	77542317,54	200
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	44428579	12868654,73	31559924,27	37

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΛΗΟΓΡΑΦΗ 2001	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	607162	450,79	2027447,3
ΔΡΑΜΑΣ	102184	193,32	681171,7
ΕΒΡΟΥ	149283	243,52	865550,4
ΞΑΝΘΗΣ	102959	556,75	4409421,4
ΡΟΔΟΠΗΣ	111237	1282,33	4075516,5
ΚΑΒΑΛΑΣ	141499	124,61	1102045,5
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1876558	252,69	1231653,0
ΗΜΑΘΙΑΣ	142471	111,78	723869,2
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1084001	150,34	1552132,6
ΚΙΛΚΙΣ	86424	1680,53	2269339,9
ΠΕΛΛΗΣ	143957	167,84	779396,6
ΠΙΕΡΙΑΣ	126412	162,22	386906,0
ΣΕΡΡΩΝ	194483	142,33	643746,3
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	98810	786,37	1159719,4
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	294317	147,07	437237,7
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	32567	605,08	579580,2
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	53702	222,38	373201,4
ΚΟΖΑΝΗΣ	153939	47,09	302061,3
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	54109	81,11	487654,8
ΗΠΕΙΡΟΥ	336392	402,76	801695,9
ΑΡΤΑΣ	73620	162,72	570454,0
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	43601	298,29	684519,1
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	161027	600,80	887563,2
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	58144	236,60	687841,4
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	740115	137,33	907514,4
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	120265	81,52	1960704,9
ΛΑΡΙΣΗΣ	282156	178,90	1051595,8
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	205005	117,98	562493,7
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	132689	129,43	1073391,5
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	209608	401,00	1000618,8
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	38883	586,35	1085676,7
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	111081	265,00	2453052,1
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	37756	266,75	324884,7
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	21888	993,45	1087235,9
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	721541	221,70	1701790,7
ΑΙΤΩΝΙΑΣ	219092	123,69	846858,8
ΑΧΑΪΑΣ	318928	230,70	1751807,1
ΗΛΕΙΑΣ	183521	323,09	2964647,2
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	558144	584,94	1764757,0
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	123913	1088,88	1550873,0
ΕΥΒΟΙΑΣ	207305	666,30	3069491,7
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	19518	108,74	303187,5
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	169542	266,20	1327429,4
ΦΩΚΙΔΑΣ	37866	163,00	514338,6
ΑΤΤΙΚΗΣ	3756607	118,70	1633386,2
ΑΤΤΙΚΗΣ	405.814	281,96	1658329,4
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	151.038	556,89	1911633,2
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2.657.524	86,95	1909752,0
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	542.231	30,06	417893,2
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	597622	192,12	623989,4
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	102392	315,62	1242950,5
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	91326	127,51	352865,2
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	144527	268,21	704801,6
ΛΕΣΒΟΥ	92811	152,11	415206,8
ΣΑΜΟΥ	166566	107,90	499213,1
ΧΙΟΥ	205235	319,70	385964,2
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	108288	165,82	280573,9
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	43841	518,67	339385,2
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	53106	469,22	638932,5
ΚΡΗΤΗΣ	298462	370,03	977337,1
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	109956	276,24	514824,0
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	188506	424,73	1482675,4
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	594368	409,19	552744,4
ΧΑΝΙΩΝ	291225	392,77	571915,3
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	75736	586,62	1200772,4

Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 3299/04

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	99060616,79	47891999,15	51168617,64	54
ΔΡΑΜΑΣ	6548366,81	3654454,17	2893912,64	14
ΕΒΡΟΥ	51384493,61	23024260,92	28360232,69	20
ΞΑΝΘΗΣ	10320942,36	4634093,88	5686848,48	3
ΡΟΔΟΠΗΣ	20129698,51	11024227,55	9105470,965	11
ΚΑΒΑΛΑΣ	10677115,5	5554962,628	5122152,872	6
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	148351367,9	64712531,18	83638836,7	103
ΗΜΑΘΙΑΣ	2343715,94	1182656,14	1161059,8	6
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	53530581,05	21203336,06	32327244,99	31
ΚΙΛΚΙΣ	37167440,25	17723613,21	19443827,04	16
ΠΕΛΛΗΣ	16219125,35	7863423,715	8355701,635	18
ΠΕΡΙΑΣ	4502413,36	1948778,69	2553634,67	14
ΣΕΡΡΩΝ	17903497,93	9067573,87	8835924,06	11
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	16684594	5723149,5	10961444,5	7
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	27436317,25	13772736,61	13663580,64	29
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	21033078,51	10348497,33	10684581,18	6
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1526632,98	928474,79	598158,19	8
ΚΟΖΑΝΗΣ	1528629,77	821776,49	706853,28	13
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	3347975,99	1673988	1673987,99	2
ΗΠΕΙΡΟΥ	45869285,41	27998374,32	17870911,09	57
ΑΡΤΑΣ	3527591,77	1863712,26	1663879,51	7
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	4006164,6	2348117,56	1658047,04	10
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	38335529,04	23786544,5	14548984,54	38
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0	0	0	2
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	37589911,62	15050267,31	22539644,31	49
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	2000000	1054000	946000	2
ΛΑΡΙΣΗΣ	12293279,21	4608710,15	7684569,06	19
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	19031157,5	7358922,25	11672235,25	11
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	4265474,91	2028634,91	2236840	17
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	65003690,07	30969428,25	34034261,82	53
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	22997482,75	11273421,4	11724061,35	9
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	14865588	5623894,825	9241693,175	4
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	20599145,48	10197434,09	10401711,39	18
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	6541473,84	3874677,939	2666795,901	22
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	37670691,9	16836390,25	20834301,65	39
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	13269909,25	6990773,848	6279135,402	19
ΑΧΑΪΑΣ	11830722,65	4933348,01	6897374,64	14
ΗΛΕΪΑΣ	12570060	4912268,394	7657791,606	6
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	44195024,43	17966020,14	26229004,29	52
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	25961905,91	9983656,01	15978249,9	13
ΕΥΒΟΙΑΣ	5615791,29	2541327,96	3074463,33	17
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	963961,84	536069,51	427892,33	4
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	9919212,4	3947282,51	5971929,89	11
ΦΩΚΙΔΑΣ	1734152,99	957684,15	776468,84	7
ΑΤΤΙΚΗΣ	72396866,73	28985358,04	43411508,69	49
ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	29841076,44	10809326,56	19031749,88	13
Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ	10859444,79	4660672,9	6198771,89	12
ΑΘΗΝΩΝ	24945407,85	9793808,43	15151599,42	8
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	6750937,65	3721550,15	3029387,5	16
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	14897647,68	7679912,57	7217735,11	66
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	5435230,65	2162971,72	3272258,93	7
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3348020,9	1980046,79	1367974,11	19
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	2358735,3	1269873,33	1088861,97	13
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1898793,63	1138221,63	760572	14
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1856867,2	1128799,1	728068,1	13
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	51678236,86	29694554,58	21983682,28	119
ΛΕΣΒΟΥ	22268999,4	13142714,44	9126284,96	61
ΣΑΜΟΥ	10516337,59	6140547,93	4375789,66	33
ΧΙΟΥ	18892899,87	10411292,21	8481607,66	25
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	54055041,55	27776397,82	26278643,73	65
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	8508783,4	5484996,6	3023786,8	43
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	45546258,15	22291401,22	23254856,93	22
ΚΡΗΤΗΣ	94339757,28	38296555,81	56043201,47	152
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	52875109,96	21448716,2	31426393,76	80
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	17108172,87	6346276,72	10761896,15	12
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	11364893,14	5393486,36	5971406,78	41
ΧΑΝΙΩΝ	12991581,31	5108076,53	7883504,78	19
ΑΓ. ΟΡΟΣ	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	792544455,5	367630526	424913929,4	887

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΕΡΓΩΝ (2004)	ΠΑΘΟΥΣΜΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	33260	607162	163,15	1834455,9
ΔΡΑΜΑΣ	9118	102184	64,08	467740,5
ΕΒΡΟΥ	6923	149283	344,21	2569224,7
ΞΑΝΘΗΣ	7047	102959	100,24	3440314,1
ΡΟΔΟΠΗΣ	4459	111237	180,96	1829972,6
ΚΑΒΑΛΑΣ	5713	141499	75,46	1779519,3
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	92986	1876558	79,06	1440304,5
ΗΜΑΘΙΑΣ	5965	142471	16,45	390619,3
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	53295	1084001	49,38	1726792,9
ΚΙΑΚΙΣ	2557	86424	430,06	2322965,0
ΠΕΛΛΗΣ	3486	143957	112,67	901062,5
ΠΙΕΡΙΑΣ	10982	126412	35,62	321601,0
ΣΕΡΡΩΝ	10053	194483	92,06	1627590,7
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	6648	98810	168,86	2383513,4
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	23120	294317	93,22	946079,9
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2613	32567	645,84	3505513,1
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	5324	53702	28,43	190829,1
ΚΟΖΑΝΗΣ	12172	153939	9,93	117586,9
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	3011	54109	61,87	1673988,0
ΗΠΕΙΡΟΥ	21336	336392	136,36	804724,3
ΑΡΤΑΣ	4664	73620	47,92	503941,7
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	3221	43601	91,88	400616,5
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	10107	161027	238,07	1008829,7
ΠΙΡΕΒΕΖΗΣ	3344	58144	0,00	0,0
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	38771	740115	50,79	767141,1
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	7335	120265	16,63	1000000,0
ΛΑΡΙΣΗΣ	14995	282156	43,57	647014,7
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	8797	205005	92,83	1730105,2
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	7644	132689	32,15	250910,3
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	16045	209608	310,12	1226484,7
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2647	38883	591,45	2555275,9
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	10852	111081	133,83	3716397,0
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1794	37756	545,59	1144397,0
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	752	21888	298,86	297339,7
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	34519	721541	52,21	965915,2
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	7873	219092	60,57	698416,3
ΑΧΑΪΑΣ	21485	318928	37,10	845051,6
ΗΛΕΪΑΣ	5161	183521	68,49	2095010,0
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	27223	558144	79,18	849904,3
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	6344	123913	209,52	1997069,7
ΕΥΒΟΙΑΣ	10986	207305	27,09	330340,7
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	858	19518	49,39	240990,5
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	7322	169542	58,51	901746,6
ΦΩΚΙΔΑΣ	1713	37866	45,80	247736,1
ΑΤΤΙΚΗΣ	173204	3756607	19,27	1477487,1
ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ		405814	73,53	2295467,4
Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ		151038	71,90	904953,7
ΑΘΗΝΩΝ		2657524	9,39	3118176,0
ΠΕΙΡΑΙΩΣ		542231	12,45	421933,6
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	19503	597622	24,93	225721,9
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	3301	102392	53,08	776461,5
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3679	91326	36,66	176211,6
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	2921	144527	16,32	181441,2
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3271	92811	20,46	135628,1
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	6331	166566	11,15	142835,9
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	8972	205235	251,80	434270,9
ΛΕΣΒΟΥ	5318	108288	205,65	365065,6
ΣΑΜΟΥ	1595	43841	239,87	318676,9
ΧΙΟΥ	2059	53106	355,76	755716,0
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	15770	298462	181,11	831616,0
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	3038	109956	77,38	197878,7
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	12732	188506	241,62	2070284,5
ΚΡΗΤΗΣ	39255	594368	158,72	620656,3
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	21982	291225	181,56	660938,9
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	3008	75736	225,89	1425681,1
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	6389	78957	143,94	277192,5
ΧΑΝΙΩΝ	7876	148450	87,51	683767,4
ΑΓ. ΟΡΟΣ		2262	0,00	0,0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	543964	10798393	73,39	893511,2

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ Α' ΓΕΝΗ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	282	491.747.788	26.217.641	5,33	16,35
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	521	1.154.488.076	13.875.800	1,20	8,65
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	118	218.620.343	6.570.432	3,01	4,10
ΗΠΕΙΡΟΥ	249	288.898.494	30.425.603	10,53	18,97
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	371	453.566.189	3.025.000	0,67	1,89
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	130	324.145.567	1.310.000	0,40	0,82
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	292	461.254.804	20.199.655	4,38	12,59
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	237	628.155.863	6.932.000	1,10	4,32
ΑΤΤΙΚΗΣ	184	807.303.774	1.580.000	0,20	0,99
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	280	745.119.532	17.510.916	2,35	10,92
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	101	147.429.040	2.579.844	1,75	1,61
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	235	1.218.946.396	1.498.589	0,12	0,93
ΚΡΗΤΗΣ	670	1.042.500.098	28.653.500	2,75	17,87
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3670	7.982.175.964	160.378.980	2,01	100,00

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ Β' ΓΕΝΗ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ Γ' ΓΕΝΗ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	392.832.969	79,89	13,82	22.297.351	4,53	1,68
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	562.281.890	48,70	19,79	267.581.919	23,18	20,11
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	160.966.539	73,63	5,66	4.024.117	1,84	0,30
ΗΠΕΙΡΟΥ	135.993.553	47,07	4,79	26.861.779	9,30	2,02
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	231.262.785	50,99	8,14	93.406.519	20,59	7,02
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	13.471.667	4,16	0,47	18.141.268	5,60	1,36
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	293.775.053	63,69	10,34	49.183.316	10,66	3,70
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	422.772.917	67,30	14,88	111.901.901	17,81	8,41
ΑΤΤΙΚΗΣ	63.706.527	7,89	2,24	642.446.105	79,58	48,27
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	187.228.824	25,13	6,59	10.999.853	1,48	0,83
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	28.443.955	19,29	1,00	9.154.951	6,21	0,69
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	69.525.513	5,70	2,45	15.421.693	1,27	1,16
ΚΡΗΤΗΣ	279.275.483	26,79	9,83	59.410.153	5,70	4,46
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	2.841.537.675	35,60	100,00	1.330.830.925	16,67	100,00

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΥΨΟΣ ΕΝΔΕΧΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΣΥΝΟΛΟ)	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ Α' ΓΕΝΗ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	50.399.827	10,25	1,38	249697131	1297	45
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	310.748.467	26,92	8,51	478086122	3638	59
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	47.059.255	21,53	1,29	102094237	580	19
ΗΠΕΙΡΟΥ	95.617.559	33,10	2,62	142159434	915	84
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	125.871.885	27,75	3,45	182588080	1480	4
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	291.222.632	89,84	7,98	139857971	567	4
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	98.096.780	21,27	2,69	204041248	1102	96
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	86.549.045	13,78	2,37	213712905	1436	19
ΑΤΤΙΚΗΣ	99.571.142	12,33	2,73	266120842	2376	10
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	529.379.939	71,05	14,51	320129361	1624	35
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	107.250.290	72,75	2,94	79568592	514	5
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	1.132.500.601	92,91	31,03	548206251	2368	1
ΚΡΗΤΗΣ	675.160.962	64,76	18,50	382397775	2469	126
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3.649.428.384	45,72	100,00	3308659949	20366	507

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ Β' ΓΕΝΗ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ Γ' ΓΕΝΗ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΛΗΟΓΡΑΦΗ 2001	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΕΡΙΩΝ (2004)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	1.065	77	110	607162	33260	809,9
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.102	779	698	1876558	92986	615,2
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	374	43	144	294317	23120	742,8
ΗΠΕΙΡΟΥ	502	101	228	336392	21336	858,8
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	672	314	490	740115	38771	612,8
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	60	11	492	209608	16045	1546,4
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	703	88	215	721541	34519	639,3
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	979	225	213	558144	27223	1125,4
ΑΤΤΙΚΗΣ	88	1.992	286	3756607	173204	214,9
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	330	46	1.213	597622	19503	1246,8
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	278	16	215	205235	8972	718,3
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	127	24	2.216	298462	15770	4084,1
ΚΡΗΤΗΣ	892	258	1.193	594368	39255	1754,0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8172	3974	7713	10796131	543964	739,4

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ (BUSINESS PLANS ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ)	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΑΝΑ ΘΕΣΗ ΝΕΑ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΥΡΩ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗ	ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΝΕΡΓΟ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	1743786,5	379142,5	4,6	0,04
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2215908,0	317341,4	7,0	0,04
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1852714,8	376931,6	4,9	0,03
ΗΠΕΙΡΟΥ	1160234,9	315736,1	3,7	0,04
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1222550,4	306463,6	4,0	0,04
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2493427,4	571685,3	4,4	0,04
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	1579639,7	418561,5	3,8	0,03
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	2650446,7	437434,4	6,1	0,05
ΑΤΤΙΚΗΣ	4387520,5	339774,3	12,9	0,01
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2661141,2	458817,4	5,8	0,08
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	1459693,5	286715,4	5,1	0,06
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	5187005,9	514757,8	10,1	0,15
ΚΡΗΤΗΣ	1555970,3	422235,8	3,7	0,06
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	2174979,8	391932,5	5,5	0,04

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	BUSINESS PLANS ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΣΕ ΕΥΡΩ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	1	1.363.323,00	545.329,20
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	31	116.651.688,68	49.466.841,73
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1	5.515.000,00	2.757.500,00
ΗΠΕΙΡΟΥ	0	0	0
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3	12.388.769,00	4.655.727,15
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0	0	0
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	3	8.281.623,00	4.159.467,69
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	15	76.316.297,61	27.797.003,31
ΑΤΤΙΚΗΣ	71	499.893.383,60	180.782.657,41
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	6	6.579.233,00	3.017.265,20
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	0	0	0
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	0	0	0
ΚΡΗΤΗΣ	1	7.023.466,14	2.809.386,45
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	7	69.923.119,40	25.565.182,63

Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων του Ν. 3522/06

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	2136248,14	1547506,48	588741,66	22
ΔΡΑΜΑΣ	212256,41	127353,85	84902,56	1
ΕΒΡΟΥ	917923,38	583308,94	334614,44	16
ΞΑΝΘΗΣ	323605,45	323605,45	0	1
ΡΟΔΟΠΗΣ	621037,9	451813,24	169224,66	3
ΚΑΒΑΛΑΣ	61425	61425	0	1
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2344857,57	1450056,17	894801,4	14
ΗΜΑΘΙΑΣ	353578,5	194468,18	159110,32	1
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0	0	0	0
ΚΙΛΚΙΣ	497163,32	420044,14	77119,18	4
ΠΕΛΛΗΣ	623161,83	350355,01	272806,82	3
ΠΙΕΡΙΑΣ	573286	321471,5	251814,5	4
ΣΕΡΡΩΝ	297667,92	163717,34	133950,58	2
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0	0	0	0
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1082624,27	673860,06	408764,21	14
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	797992,68	488613,11	309379,57	5
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	120196,59	74837,95	45358,64	3
ΚΟΖΑΝΗΣ	164435	110409	54026	6
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	0	0	0	0
ΗΠΕΙΡΟΥ	3525345,03	2194287,09	1331057,94	23
ΑΡΤΑΣ	1553987,57	950274,91	603712,66	10
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	796490,77	529618,72	266872,05	5
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1174866,69	714393,46	460473,23	8
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	0	0	0	0
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1030593,58	592709,16	437884,42	7
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	0	0	0	0
ΛΑΡΙΣΗΣ	479686,68	279119,37	200567,31	4
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0	0	0	0
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	550906,9	313589,79	237317,11	3
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5161211,05	3102236,02	2058975,03	16
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0	0	0	0
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0	0	0	0
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3255970,98	1953582,59	1302388,39	9
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	1905240,07	1148653,43	756586,64	7
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	935103,5	646419,67	288683,83	11
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	0	0	0	0
ΑΧΑΪΑΣ	577575	340068	237507	5
ΗΛΕΪΑΣ	357528,5	306351,67	51176,83	6
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	2846597,68	1604935,21	1241662,47	17
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0	0	0	0
ΕΥΒΟΙΑΣ	1038355	603656,25	434698,75	7
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	300690	165379,5	135310,5	2
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	501337,74	282481,24	218856,5	5
ΦΩΚΙΔΑΣ	1006214,94	553418,22	452796,72	3
ΑΤΤΙΚΗΣ	4043280,01	2526404,43	1516875,58	14
ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	0	0	0	0
Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ	0	0	0	0
ΑΘΗΝΩΝ	0	0	0	0
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	4043280,01	2526404,43	1516875,58	14
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2674388,13	1661213,07	1013175,06	24
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	407810	244686	163124	1
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1266421,13	791428,77	474992,36	15
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	500157	319098,3	181058,7	5
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	500000	306000	194000	3
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0	0	0	0
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	4843032,16	3119264,58	1723767,58	31
ΛΕΣΒΟΥ	2606221,04	1629103,21	977117,83	15
ΣΑΜΟΥ	1711107,95	1174739,47	536368,48	14
ΧΙΟΥ	525703,17	315421,9	210281,27	2
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	4117480,63	2562961,39	1554519,24	22
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	3114821,63	1934067,19	1180754,44	16
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1002659	628894,2	373764,8	6
ΚΡΗΤΗΣ	2705911,67	1848357,17	857554,5	26
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	572586,98	374581,01	198005,97	9
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0	0	0	0
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1662156,21	1208399,8	453756,41	15
ΧΑΝΙΩΝ	471168,48	265376,36	205792,12	2
ΑΓ. ΟΡΟΣ	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	37446673,42	23530210,5	13916462,92	241

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	607162	3,52	97102,2
ΔΡΑΜΑΣ	102184	2,08	212256,4
ΕΒΡΟΥ	149283	6,15	57370,2
ΞΑΝΘΗΣ	102959	3,14	323605,5
ΡΟΔΟΠΗΣ	111237	5,58	207012,6
ΚΑΒΑΛΑΣ	141499	0,43	61425,0
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1876558	1,25	167489,8
ΗΜΑΘΙΑΣ	142471	2,48	353578,5
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1084001	0,00	0,0
ΚΙΛΚΙΣ	86424	5,75	124290,8
ΠΕΛΛΗΣ	143957	4,33	207720,6
ΠΙΕΡΙΑΣ	126412	4,54	143321,5
ΣΕΡΡΩΝ	194483	1,53	148834,0
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	98810	0,00	0,0
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	294317	3,68	77330,3
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	32567	24,50	159598,5
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	53702	2,24	40065,5
ΚΟΖΑΝΗΣ	153939	1,07	27405,8
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	54109	0,00	0,0
ΗΠΕΙΡΟΥ	336392	10,48	153275,9
ΑΡΤΑΣ	73620	21,11	155398,8
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	43601	18,27	159298,2
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	161027	7,30	146858,3
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	58144	0,00	0,0
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	740115	1,39	147227,7
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	120265	0,00	0,0
ΛΑΡΙΣΗΣ	282156	1,70	119921,7
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	205005	0,00	0,0
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	132689	4,15	183635,6
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	209608	24,62	322575,7
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	38883	0,00	0,0
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	111081	0,00	0,0
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	37756	86,24	361774,6
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	21888	87,04	272177,2
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	721541	1,30	85009,4
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	219092	0,00	0,0
ΑΧΑΪΑΣ	318928	1,81	115515,0
ΗΛΕΙΑΣ	183521	1,95	59588,1
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	558144	5,10	167446,9
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	123913	0,00	0,0
ΕΥΒΟΙΑΣ	207305	5,01	148336,4
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	19518	15,41	150345,0
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	169542	2,96	100267,5
ΦΩΚΙΔΑΣ	37866	26,57	335405,0
ΑΤΤΙΚΗΣ	3756607	1,08	288805,7
ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	405814	0,00	0,0
Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ	151038	0,00	0,0
ΑΘΗΝΩΝ	2657524	0,00	0,0
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	542231	7,46	288805,7
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	597622	4,48	111432,8
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	102392	3,98	407810,0
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	91326	13,87	84428,1
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	144527	3,46	100031,4
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	92811	5,39	166666,7
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	166566	0,00	0,0
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	205235	23,60	156226,8
ΛΕΣΒΟΥ	108288	24,07	173748,1
ΣΑΜΟΥ	43841	39,03	122222,0
ΧΙΟΥ	53106	9,90	262851,6
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	298462	13,80	187158,2
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	109956	28,33	194676,4
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	188506	5,32	167109,8
ΚΡΗΤΗΣ	594368	4,55	104073,5
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	291225	1,97	63620,8
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	75736	0,00	0,0
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	78957	21,05	110810,4
ΧΑΝΙΩΝ	148450	3,17	235584,2
ΑΓ. ΟΡΟΣ	2262	0,00	0,0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10798393	3,47	155380,4

Πίνακες Ποσοτικών Στοιχείων των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991)	ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001)	ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΙΣ. ΔΡΧ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΡΧ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	570197	607162	82	12,83	143810
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1707753	1876558	89	13,93	52115
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	288495	294317	27	4,23	93589
ΗΠΕΙΡΟΥ	327176	336392	32	5,01	97807
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	729268	740115	56	8,76	76789
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	189338	209608	22	3,44	116194
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	695044	721541	34	5,32	48918
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	548101	558144	52	8,14	94873
ΑΤΤΙΚΗΣ	3594817	3756607	118	18,47	32825
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	573958	597622	32	5,01	55753
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	201363	205235	29	4,54	144019
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	255192	298462	25	3,91	97965
ΚΡΗΤΗΣ	536433	594368	41	6,42	76431
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10217135	10796131	639	100,00	62542

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Β' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΙΣ. ΔΡΧ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Β' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΡΧ	ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΙΣ. ΔΡΧ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Γ' Κ.Π.Σ. ΣΕ ΔΡΧ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	236	11,00	387870	380	10,32	625863
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	278	13,00	148357	473	12,85	252057
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	107	5,00	363893	187	5,08	635369
ΗΠΕΙΡΟΥ	107	5,00	318379	231	6,27	686699
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	171	8,00	231451	313	8,50	422907
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	86	4,00	408381	126	3,42	601122
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	150	7,00	207750	266	7,22	368655
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	171	8,00	306910	297	8,07	532121
ΑΤΤΙΚΗΣ	300	14,00	79806	541	14,69	144013
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	129	6,00	215019	238	6,46	398245
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	107	5,00	521841	185	5,02	901406
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	129	6,00	430541	204	5,54	683504
ΚΡΗΤΗΣ	171	8,00	288205	241	6,55	405473
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	2141	100,00	198349	3682	100,00	341048

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΓΕΝΙΚΑ) ΧΙΛ. ΕΥΡΩ	ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΜΕ (ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ) ΧΙΛ. ΕΥΡΩ	ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ) ΧΙΛ. ΕΥΡΩ	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	847012,30	354018,89	71091,72	8041394,69
ΔΡΑΜΑΣ	41189,40	29661,60	159,60	922573,50
ΕΒΡΟΥ	156182,90	59265,29	25553,40	2615358,19
ΞΑΝΘΗΣ	172107,00	93217,00	5133,04	1184191,00
ΡΟΔΟΠΗΣ	406590,00	136101,00	7975,32	1735955,00
ΚΑΒΑΛΑΣ	70943,00	35774,00	32270,36	1583317,00
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1538013,99	1149674,99	413733,33	16686722,00
ΗΜΑΘΙΑΣ	86141,00	50010,99	3664,33	2152300,00
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	792269,99	615339,00	73663,00	8020052,00
ΚΙΛΚΙΣ	440978,00	138395,00	11290,00	1613373,00
ΠΕΛΛΗΣ	90584,00	79631,00	8042,00	1271930,00
ΠΕΡΙΑΣ	23970,00	55905,00	48757,00	1006368,00
ΣΕΡΡΩΝ	74401,00	102844,00	7694,00	1434920,00
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	29670,00	107550,00	260623,00	1187779,00
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	407135,00	140433,00	15215,00	4314835,00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	42016,00	15006,00	3308,00	1434432,00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	17661,00	27937,00	7337,00	671961,00
ΚΟΖΑΝΗΣ	323383,00	71658,00	2220,00	1646641,00
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	24075,00	25832,00	2350,00	561801,00
ΗΠΕΙΡΟΥ	407114,00	107572,00	87911,00	6535921,00
ΑΡΤΑΣ	23948,00	21834,00	12246,00	620041,00
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	45637,00	6782,00	14219,00	583728,00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	310915,00	59655,00	29764,00	4654627,00
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	26614,00	19301,00	31682,00	677525,00
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	475999,00	270338,00	133105,00	6854010,00
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	60360,00	44017,00	2889,00	803464,00
ΛΑΡΙΣΗΣ	235804,00	98847,00	21698,00	2690646,00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	143297,00	64100,00	74498,00	2524998,00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	36538,00	63374,00	34020,00	834902,00
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	29611,00	75971,00	326186,00	2605334,00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	281,00	14123,00	99821,00	483854,00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	44,00	28169,00	126528,00	1062874,00
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	28962,00	18410,00	52438,00	639287,00
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	324,00	15269,00	47399,00	419319,00
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	285145,00	415203,00	197851,00	8443958,00
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	49285,00	103351,00	40640,00	2609188,00
ΑΧΑΪΑΣ	194433,00	268562,00	49030,00	4293447,00
ΗΛΕΙΑΣ	41427,00	43290,00	108181,00	1541323,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1760553,00	334176,00	163745,00	8809489,00
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1183000,00	184705,00	12993,00	2522997,00
ΕΥΒΟΙΑΣ	338330,00	81457,00	73911,00	1658368,00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	10450,00	3987,00	8437,00	268860,00
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	217323,00	56205,00	59381,00	3794841,00
ΦΩΚΙΔΑΣ	11450,00	7822,00	9023,00	564423,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	1495440,00	1140711,00	395149,00	23951541,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	1495440,00	1140711,00	395149,00	23951541,00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	497410,00	216479,00	228070,00	4790923,00
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	115944,00	55796,00	100763,00	876903,00
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	122881,00	36412,00	21819,00	1057776,00
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	91657,00	69478,00	29372,00	1010703,00
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	159268,00	20192,00	32356,00	987269,00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7660,00	34601,00	43760,00	858272,00
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	89293,00	107117,00	157667,00	2885720,00
ΛΕΣΒΟΥ	61235,00	57542,00	41559,00	1511749,00
ΣΑΜΟΥ	28058,00	17113,00	55705,00	648372,00
ΧΙΟΥ	0,00	32462,00	60403,00	725599,00
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	64862,00	70451,00	463101,00	3456092,00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	15935,00	27511,00	144423,00	1383956,00
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	48927,00	42940,00	318678,00	2072136,00
ΚΡΗΤΗΣ	275054,00	212189,00	508864,00	6509298,00
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	110439,00	116308,00	217703,00	3128303,00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	53587,00	14739,00	133752,00	1058409,00
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	42568,00	36869,00	71218,00	1026440,00
ΧΑΝΙΩΝ	68460,00	44273,00	86191,00	1296146,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8172642,29	4594333,88	3161689,05	103885237,69

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΓΕΝΙΚΑ) ΕΥΡΩ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ (ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ) ΕΥΡΩ
Α. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	607162	13244,23	1395,04	117,09
ΔΡΑΜΑΣ	102184	9028,55	403,09	1,56
ΕΒΡΟΥ	149283	17519,46	1046,22	171,17
ΞΑΝΘΗΣ	102959	11501,58	1671,61	49,86
ΡΟΔΟΠΗΣ	111237	15605,91	3655,17	71,70
ΚΑΒΑΛΑΣ	141499	11189,60	501,37	228,06
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1876558	8892,20	819,59	220,47
ΗΜΑΘΙΑΣ	142471	15106,93	604,62	25,72
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1084001	7398,57	730,88	67,95
ΚΙΛΚΙΣ	86424	18668,11	5102,49	130,64
ΠΕΛΛΗΣ	143957	8835,49	629,24	55,86
ΠΕΡΙΑΣ	126412	7961,02	189,62	385,70
ΣΕΡΡΩΝ	194483	7378,13	382,56	39,56
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	98810	12020,84	300,27	2637,62
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	294317	14660,50	1383,32	51,70
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	32567	44045,57	1290,14	101,58
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	53702	12512,77	328,87	136,62
ΚΟΖΑΝΗΣ	153939	10696,71	2100,72	14,42
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	54109	10382,76	444,94	43,43
ΗΠΕΙΡΟΥ	336392	19429,48	1210,24	261,33
ΑΡΤΑΣ	73620	8422,18	325,29	166,34
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	43601	13387,95	1046,70	326,12
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	161027	28905,88	1930,83	184,84
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	58144	11652,54	457,73	544,89
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	740115	9260,74	643,14	179,84
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	120265	6680,78	501,89	24,02
ΛΑΡΙΣΗΣ	282156	9536,02	835,72	76,90
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	205005	12316,76	698,99	363,40
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	132689	6292,17	275,37	256,39
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	209608	12429,55	141,27	1556,17
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	38883	12443,84	7,23	2567,21
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	111081	9568,46	0,40	1139,06
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	37756	16932,06	767,08	1388,87
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	21888	19157,48	14,80	2165,52
Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ	721541	11702,67	395,19	274,21
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	219092	11909,10	224,95	185,49
ΑΧΑΪΑΣ	318928	13462,12	609,65	153,73
ΗΛΕΙΑΣ	183521	8398,62	225,73	589,47
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	558144	15783,54	3154,30	293,37
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	123913	20361,04	9547,02	104,86
ΕΥΒΟΙΑΣ	207305	7999,65	1632,04	356,53
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	19518	13774,98	535,40	432,27
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	169542	22382,90	1281,82	350,24
ΦΩΚΙΔΑΣ	37866	14905,80	302,38	238,29
ΑΤΤΙΚΗΣ	3894573	6149,98	383,98	101,46
ΑΤΤΙΚΗΣ	3894573	6149,98	383,98	101,46
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	597622	8016,64	832,32	381,63
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	102392	8564,17	1132,35	984,09
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	91326	11582,42	1345,52	238,91
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	144527	6993,18	634,19	203,23
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	92811	10637,41	1716,05	348,62
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	166566	5152,74	45,99	262,72
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	205235	14060,56	435,08	768,23
ΛΕΣΒΟΥ	108288	13960,45	565,48	383,78
ΣΑΜΟΥ	43841	14789,17	639,99	1270,61
ΧΙΟΥ	53106	13663,22	0,00	1137,40
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	298462	11579,67	217,32	1551,62
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	109956	12586,45	144,92	1313,46
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	188506	10992,41	259,55	1690,55
ΚΡΗΤΗΣ	594368	10951,63	462,77	856,14
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	291225	10741,88	379,22	747,54
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	75736	13974,98	707,55	1766,03
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	78957	12999,99	539,13	901,98
ΧΑΝΙΩΝ	148450	8731,20	461,17	580,61
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10934097	9501,03	747,45	289,16

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000073705